

Bækur.is

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn

Titill

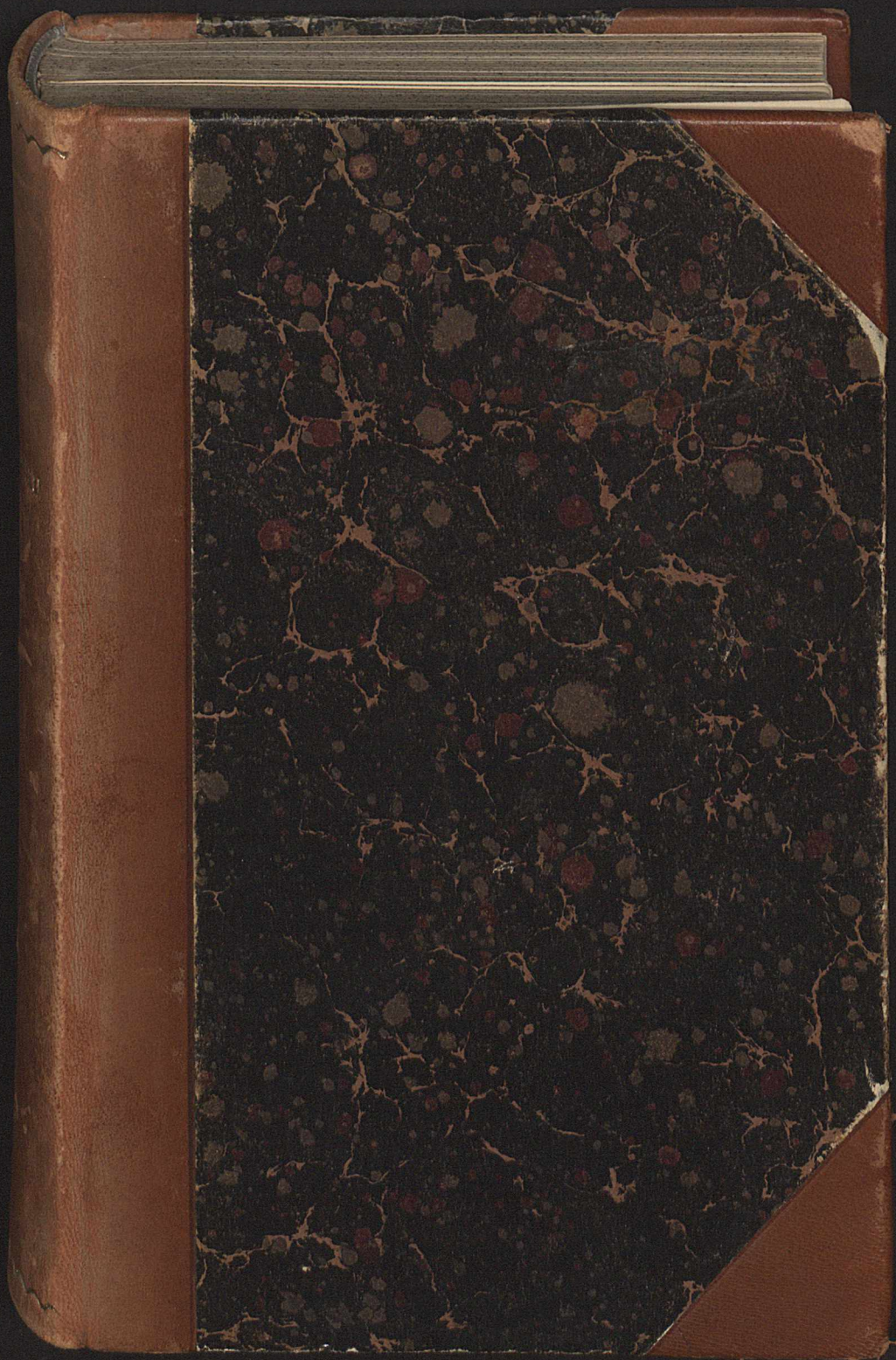
Landsyfirréttardómar og hæstaréttardómar í íslenskum málum.

Bindi

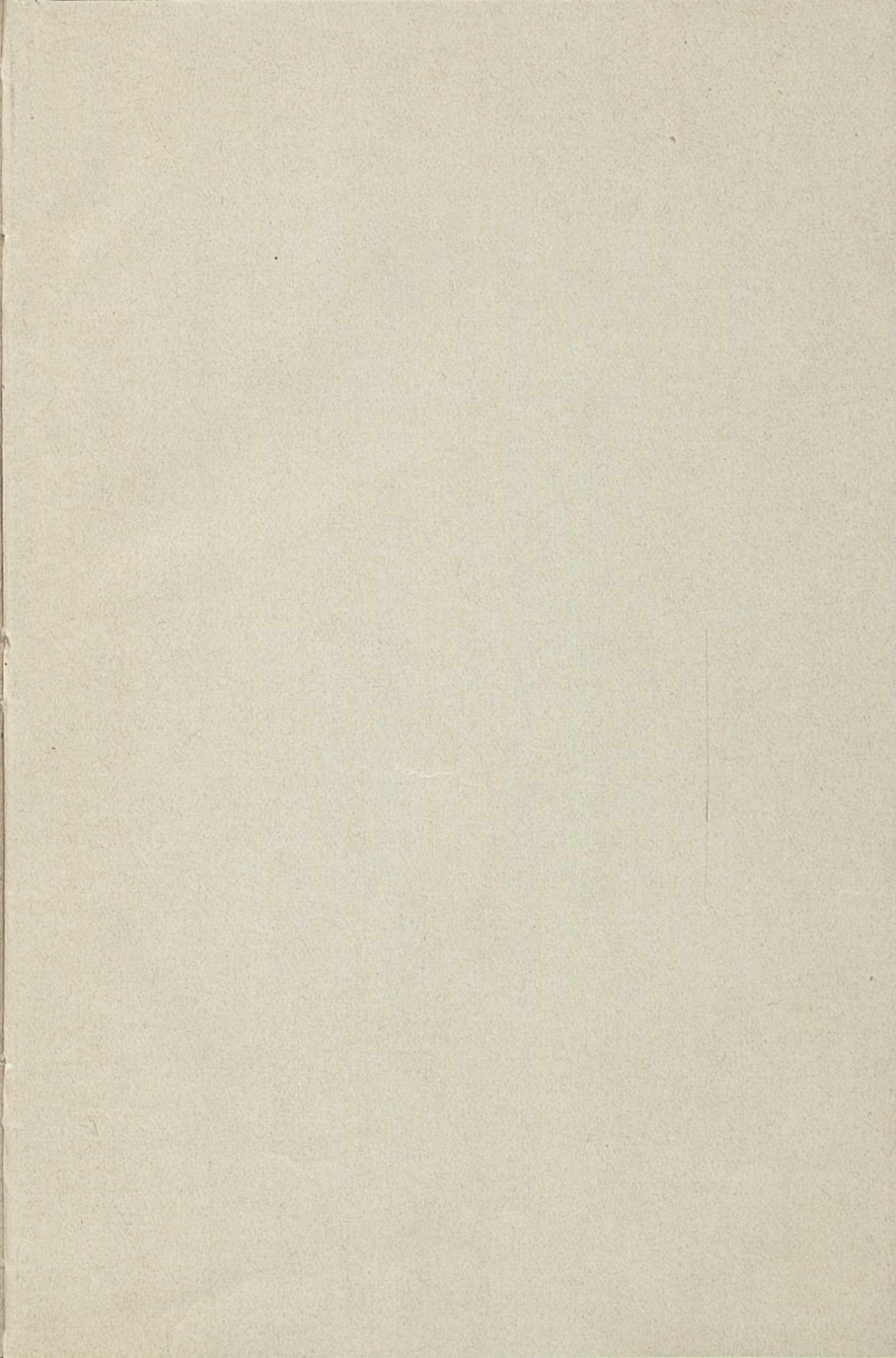
3.bindi (1886-1889)

Ár

1886

Landsyfirjettardómar

og

hæstarjettardómar

í íslenskum málum.

III.

II. bindi.

Frá 1886—1889.

Reykjavík 1890.

A forlag Kristjáns Ó. Þorgrímssonar.

Prentað í Ísafoldarprentsmiðju.

Registur

við

dómasöfnin 1886—1889.

Nafnaskrá.

A. Einkamál.

	Bls
Andrjes Jónsson	548
Anton Sigurðsson	347
Arnlfótur Ólafsson	204, 259, 313
Ámundi Filippusson	178
Ásmundur Jónsson	545
B. H. Bjarnason	334, 470, 501, 508, 510
B. Muus & Co.	328
Benedikt Gröndal	482, 488
Benedikt Sveinsson	319
Bergur Jónsson	149
Bjarnason, B. H., sjá B. H. Bjarnason	
Bjarni Bjarnason	208
Bjarni Bjarnason	303
Bjarni Sigurðsson	14
Björn Árnason	29
Björn Benediktsson Blöndal	208

IV

	Bls.
Björn Bjarnarson	411
Björn Guðmundsson	472
Björn Jónsson	472, 525
Björn Kristjánsson	388, 513
Björn Pjetursson	80
Björn Þorláksson	170, 495
Concordia Gísladóttir	183
Daníel Halldórsson	24
Dánarþú Þórðar Jónassens	254
Eggert Laxdal	49, 84
Egill Egilsson	6, 31, 157, 371
Eigendur jarðarinnar Halldórsstaða	436
Einar Ásmundsson	1
Einar Einarsson	189
Einar Jónsson	447
Einar Zoëga	103
Einar Þórðarson	8
Eiríkur Bjarnason	24
Eliesen	31
Eyjólfur Jónsson	189
Filippus Filippusson	178, 519
Finnbogi Árnason	334
Fischer, H. O.	183
Franz Siemsen	343
Gestur Pálsson	222, 472
Gísli Björnsson	43
Gísli Sigurðsson	545
Glashan, Alex. Mc., & Son	550

	Bls.
Grenjaðarstaðar prestakall	436
Guðlaugur Guðmundsson	98
Guðmundur Einarsson	69
Guðmundur Guðmundsson	262, 322
Guðmundur Hansson	159
Guðmundur Ísleifsson	447
Guðmundur Jakobsson	50
Guðmundur Jónsson	402
Guðmundur Sigurbjartsson	303
Gunnar Gunnarsson	290, 422
Gunnar Pálsson	149
H. E. Johnsson	178, 519
Haldorsen, O. J.	470, 539
Halldór Daníelsson	181, 504, 513
Halldór Melsteð	361
Hannes Hafstein	550
Hans A. Jóhannesson	27
Haraldur Briem	487
Haraldur Ó. Briem	345, 394, 545
Havsteen, J. V.	49, 84, 276
Havsteen, Júlíus	559
Hreppsnefnd Bæjarhrepps	445
Hreppsnefnd Geithellnahrepps	545
Hreppsnefnd Hrafnagilshrepps	272
Hreppsnefnd Húsavíkurhrepps	200, 364
Hreppsnefnd Hvalfjarðarstrandarhrepps	88
Hreppsnefnd Seyðisfjarðarhrepps	495
Ingibjörg Grímsdóttir	504, 553
Ingimundur Rafnsson	556
Jakob Helgason	40

VI

	Bls.
Jakob Rósinkarsson	325
Jakobína Jónsdóttir	207
Jespersen, A.	517
Johannessen, M.	43, 539
Johnsson, H. E.	178, 519
Jóhann L. Sveinbjarnarson	407
Jóhanna Kr. Bjarnason	550
Jón Antoníusson	545
Jón Antonsson	347
Jón Árnason	207
Jón Breiðfjörð	8
Jón Einarsson	69
Jón Eiríksson	178
Jón Guttormsson	50
Jón Hallsson	204, 313
Jón Johnsen	356
Jón Jónsson	159
Jón Jónsson	207
Jón Jónsson	345, 394
Jón Jónsson Vaagfjörð	402
Jón Magnússon	319
Jón O. V. Jónsson	442, 523
Jón Ólafsson 20, 142, 181, 359, 361, 385, 488	
Jón Sigfússon	265
Jón Sveinbjarnarson	562
Jónas Guðmundsson	24, 60
Jónas Símonarson	407
Jónassen, S. D.	236
Júlíus Havsteen	559
Jörgen Hansen	168
Jörundur Jónsson	259
Kaupfjélag Þingeyinga	200, 364

VII

Bls.

Kr. Ó. Þorgrímsson	6, 20, 98, 142, 157, 213, 215, 218, 300, 513, 525
Kristín Bjarnadóttir	88
Landsbankinn	371, 375, 388
Landssjóðurinn	74, 77, 250, 265, 453, 505
Laufáss prestakall	1
Lárus Pálsson	168
Lárus Sveinbjörnsson	74
Lárus Þ. Blöndal	303
Lefolii, J. R. B.	447
Löngerfingjar Þorsteins Daníelssonar og Mar- grjetar Þorláksdóttur	254
Löve, F. A.	226, 233, 380; 501, 521
Magnús Jónsson	323
Magnús Stefánsson	510
Magnús Þórarinnsson	508
Muus, B., & Co.	328
Möðruvallaklausturskirkja	347
Möller, E. E.	272
Nielsen P.	411, 447
Otti Guðmundsson	262, 322
Otto Wathne	170
Ólafur Björnsson	43
Ólafur Ólafsson	269
Ólafur Steingrímsson	103
P. Nielsen	411, 447
Páll Hafliðason	442
Páll Jónsson	319

VIII

	Bls:
Páll Þorkelsson	521, 523
Pjetur Christophersson	445
Presthóla prestakall ²	556
Rafn Sigurðsson	269
Reykjavíkur dómkirkja	98
Rydén, C. J.	233
Schierbeck, H. J. G.	250
Sigfús Bjarnarson	128
Sigfús Eymundsson	226, 380, 422, 482
Sighvatur Bjarnason	359
Sigríður Jónsdóttir	178
Sigríður Jónsdóttir	494
Sigurður Andrjesson	27, 29
Sigurður Asmundsson	411
Sigurður Björnsson	545
Sigurður Eiríksson	356
Sigurður Hallgrímsson	149
Sigurður Indriðason	356
Sigurður Jónsson	43
Sigurður Jónsson	375
Sigurður Pjetursson	80
Sigurður Waage	194
Sigurpáll Árnason	207
Stefán Guðmundsson	487, 545
Stefán Thórarensen	494
Stjórn hins eyfirzka ábyrgðarfjelags	276
Stjórnendur sparisjóðs á Ísafirði	325
Sveinn Gestsson	14
Sveinn Sveinsson	290
Tómas Hallgrímsson	453

IX

	Bls.
Tómas Sigurðsson	343
Trjesmiðafjelagið í Reykjavík	290

Umboðsmaður Skriðuklausturs- og Suðurmúla- sýslu jarða	421, 500
Umboðssjóður Kjósar- og Gullbringusýslu	244
Undirfells prestakall	24, 60
Uppboðs- og skiptaráðandi Reykjavíkur	553

Valdimar Ásmundarson	213, 215, 222
Valgarður Breiðfjörð	194, 236
Vallaness kirkja	149

Wathne, Otto	170
------------------------	-----

Þorgrímur Ásgrímsson	80
Þorgrímur Johnsen	77
Þorlákur Bergsveinsson	128
Þorlákur O. Johnson	88
Þorleifur Jónsson	218, 300, 559
Þorsteinn Jónsson	244
Þorvaldur Thoroddsen	385
Þórður Guðmundsson	105
Þórður Pálsson	562
Þórey Þorleifsdóttir	80

Ögmundur Sigurðsson	105
Örum & Wulff	40

B. Opinber mál.

Andrjes Árnason	146, 231, 341
Ámundi Ámundason	146

	Bls.
Árni Árnason	202
Ásmundur Jónsson	71, 154
Benjamín Jóhannesson	124
Björn Björnsson	146
Björn Sigurðsson	82
Björn Þorláksson	68, 197, 413, 433, 571
Brynjólfur Bjarnason	146
Edílon Stefánsson	153, 220
Einar Einarsson	151
Einar Einarsson	440
Einar Jósepsson	474
Einar Sigurðsson	481
Einar Zoëga	479
Elísabet Snorradóttir	285
Erlendur Björnsson	146, 341
Erlendur Erlendsson	458
Eyjólfur Símonarson	109, 427
Finnur Finnsson	566
Friðrik Friðriksson Schram	533
Gestur Pálsson	369
Gísli Jónsson	185
Guðlaug Guðmundsdóttir	96
Guðmundur Einarsson	146, 231
Guðmundur Einarsson	456
Guðmundur Guðmundsson	263
Guðmundur Jónsson	205
Guðmundur Pálsson	285
Guðmundur Pjetursson	124
Guðmundur Sigurðsson	146
Guðmundur Þormóðsson	231

XI

	Bls.
Guðmundur Þorsteinsson	107
Guðný Gísladóttir	477
Guðríður Þorvaldsdóttir	38
Guðrún Guðmundsdóttir	174
Guðrún Jónsdóttir	109, 427
Guðrún Þorsteinsdóttir	387, 461
Gunnar Sveinsson	11
Guttormur Skúlason	353
Halldór Halldórsson	139, 255
Halldór Hinriksson	136
Halldór Sigurðsson	263
Hallgrímur Jónsson	351
Hermann Einarsson	146
Hólmfríður Lóptsdóttir	109, 427
Ingjaldur Sigurðsson ; . .	146
Jóhannes Pálsson	285
Jón Á. Gíslason	146
Jón Erlendsson	416, 573
Jón Hannesson	134
Jón Ívarsson	528
Jón Jóhannesson	146
Jón Jóhannesson	467
Jón Jónsson, í Grímsstaðakoti	146
Jón Jónsson, í Nesi	146
Jón Jónsson, í Reykjavík	282
Jón Jónsson, á Seyðisfirði	61, 316
Jón Jónsson, í Skagafj.s.	211
Jón Laxdal Gíslason	310
Jón Magnússon	109, 427
Jón Ólafsson	146

XII

	Bls.
Jón Ólafsson, alþingismaður	464, 570
Jón Theodór Þorkelsson	533
Jón Vigfússon	4
Jón Þórðarson	146
Jón Þóroddsson	405
Jón Ögmundsson $\frac{1}{2}$	536
Kr. Ó. Þorgrímsson	163, 248
Kristján Hjálmarsson	64, 257
Kristján Þorgrímsson	263
Lárus Jónsson	171, 426
Loptur Hansson	109, 427
Magnús Þorláksson	109, 427
Margrjet Auðunsdóttir	297
Margrjet Elísabet Ólafsdóttir	387, 461
Margrjet Guðmundsdóttir	109, 427
Narfi Brandsson	81, 247
Narfi Vigfússon	146, 231
Nikulás Eiríksson	231
Otti Guðmundsson	146
Ófeigur Guðmundsson	146
Ólafur Árnason	73
Ólafur Guðmundsson	146
Ólafur Ingimundsson	146
Ólafur Ólafsson	10, 78
Ólafur Ólafsson	231
Ólafur Þormóðsson	146, 231
Ólafur Þorsteinsson	557

XIII

	Bls.
Páll Stefánsson	387, 461
Pjetur Sigurðsson	146
Sigtryggur Þorgrímsson	558
Sigurður Andrjesson	146
Sigurður Einarsson	146
Sigurður Jónsson	146
Sigurður Jónsson	146
Sigurður Ólafsson	190
Sigurður Vigfússon	61
Skúli Jónsson	36
Skylv. Th. J.	34
Stefán Pálsson	405
Sumarliði Jónsson	187, 431
Sveinbjörn Þorvarðarson	131
Sveinn Þorsteinsson	146, 231, 341
Sölvi Thorsteinsen	57
Valgarður Breiðfjörð	92, 94, 126
Vigdís Valgarðsdóttir	139, 255
Þorfinnur Jónsson	109, 427
Þorkell Pálsson	192
Þórður Guðmundsson	146, 231
Þórður Jónsson	146
Þórður Þorvarðarson	18
Þóroddur Guðmundsson	531

Efnisskrá.

Ábúð.

Arfur, erfðaskrá.

Brenna.

Byggingarnefndarmál.

Dómarar.

Eiður.

Eignarrjettur.

Embættismenn og sýslunarmenn.

Faðerni.

Fals.

Fiskiveiðar o. fl.

Fógetagjörðir.

Frávísun.

Fyrirtekt máls af nýju.

Gjöld (opinber).

Guðspjónustugjörð.

Haldsrjettur.

Heimvísun.

Hjú.

Kaup og sala.

Kostur og tæring.

Landaprætumál.

Lyfjaverzlun.

Lögreglustjórn.

Meinsæri og aðrir glæpir, er eiga skylt við það.

Mispyrming á skepnum.

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

Ólögleg lausamennska og húsmennska.

Ólögmæt meðferð á fundnu fje og ýmsar misgjörðir
samkynja.

Ómerkingardómar.

Rangar sakargiptir og kærur.

Rán.

Samningar.

Sektir.

Skaðabætur.

Skiptamál.

Skulda- og reikningsmál.

Svik.

Uppboðsgjörðir.

Úrskurðir.

Valdstjórn og allsherjarregla (brot gegn peim).

Veð.

Veidilög.

Verzlun (sbr. lyfjaverzlun, vínveitingar).

Vitni, vitnaleiðsla.

Vínveitingar.

Þjófnaður og hlutdeild í þjófnaði.

Ærumeiðingar og skammir.

XVII

Ábúð.

	Bls
Hæstarjettardómur um lögmæti útburðar af jörð .	80
Mál útaf ábyrgð sveitar fyrir ábúð manns á jörðu .	88
Álitið, að lífsábúð <i>eptir samningi</i> sje enn skilyrði fyrir forkaupsrjetti að leigujörð, samkvæmt tilsk.	
18. júní 1723	402

Arfur, erfðaskrár.

Hæstarjettardómur um lögmæti erfðaskrár . . .	254
Móðurarfur barns, sem stóð inni í búi föður þess, eigi álitinn hafa forgangsrjett í dánarbúi hans .	343

Brenna.

3 sakborningar dæmdir fyrir brennu og hlutdeild í þeim glæp	285
--	-----

Byggingarnefndarmál.

Maður sektaður fyrir að hafa látið reisa 2 skúra við hús sitt í Reykjavík án þess að leita til þess leyfis byggingarnefndar	92
---	----

Dómarar.

Dómari sektaður fyrir drátt á sakamáli	18
Dómari sektaður fyrir drátt á einkamáli . . .	495
Spurningar um skyldu dómara til að víkja sæti 447, 562	

Eiður.

Synjunareiður fyrirlagður . 14, 20, 31, 269, 328, 517

Eignarrjettur.

Álitið, að sýslumaður geti eigi, þó í löggiltum verzlunarstað sje, og gegn árlegu eptirgjaldi, útvísað manni lóð til verzlunarafnota, að fornspurðum eiganda eða umráðamanni lóðarinnar .	40
Mál útaf ágreiningi um takmörk milli húsalóða í Reykjavík	236
Hæstarjettardómur í máli um eignarrjett að jarðarhluta (nýbýli)	244
Hæstarjettardómur um lögmæti afsalsbrjefs fyrir jarðarhluta	259
Dómur í eignarprætumáli ómerktur, og málinu vísað frá undirrjetti sem res judicata	313
Eigandi jarðar, er liggur að verzlunarhöfn, eigi álitinn geta meinað 2 fastakaupmönnum þar á staðnum að leggja út nauðsynlegar botnfestar handa skipum sínum og festa þær í sker og klappir, er heyra undir eignarjörð hans . . .	447
Spurning um gildi óþinglesins kaupsamnings sem eignarheimildar að húsi, eptir að útgefandi samningsins var orðinn gjaldprota	553

Embættismenn og sýslunarmenn.

Dómari sektaður fyrir drátt á sakamáli	18
Landssjóður sýknaður í <i>hæstarjetti</i> fyrir kröfu embættismanns um launaupphæð nokkra, er landshöfðinginn hafði heitið honum, af misskilningi á lögunum, fyrir að þjóna embætti sem settur .	74
Hæstarjettardómur í máli um rjett hjeraðslæknis	

XIX

Bls.

til launaviðbótar eptir aldri samkv. launaákvörðunum eldri en lækna­lög 15. okt. 1875 . . .	77
Bæjargjaldkeri dæmdur fyrir sjóðpurð samkv. 136. sbr. 145. gr. hegningarlaga­na	163
Hæstarjettardómur í því máli	248
Hæstarjettardómur og dómur landsyfir-, hirð- og staðarrjettarins í Kaupmannahöfn í máli um rjett landlæknis til borgunar fyrir kennslu yfirsetukvenna	250
Mál til innheimtu á árgjaldi til landssjóðs af prestakalli	453, 505
Dómari sektaður fyrir drátt á einkamáli	495
Málaflutningsmaður sektaður fyrir ósæmilegan rithátt	562

Faðerni.

Kvennmaður dæmdur eptir 180. gr. hegningarl. fyrir að kenna manni ranglega barn	38
---	----

Fals.

Maður dæmdur fyrir að hafa tilbúið falsaðar póstskrár samkvæmt 271. gr. hegningarlaga­na	64
Hæstarjettardómur í því máli	257
Maður dæmdur eptir 270. gr. hegningarl. sbr. 58. gr., fyrir að hafa búið til falsaðar ávísanir uppá ver­zlanir	107
270. gr. beitt fyrir tilbúning og veðsetning á fölsuðu skuldabryði	131
Sýknudómur fyrir skjalafals	163
Hæstarjettardómur í því máli	248
Maður dæmdur eptir 270. gr. sbr. 65. gr. og með hliðsjón af 59. gr. hegningarl., fyrir að hafa falsað 10 ávísanir uppá ver­zlanir	536

Fiskiveiðar o. fl.

Sektir gjörðar fyrir brot á fiskiveiðasamþykkt 34,	146, 231, 310,	341
Tilsjónarmaður eptir fiskiveiðasamþykkt sýknaður fyrir kröfu um skaðabætur fyrir upptöku ólöglega lagðra þorskaneta og hald á þeim og afla þeim sem í þeim var		105
2 menn sýknaðir af kæru hins opinbera fyrir brot gegn lögum 16. desbr 1885, um bann gegn niðurskurði á hákarli		124
Mál útaf broti gegn 11. gr. tilsk. 12. febr. 1872, um sildar- og upsaveiði með nót		197
2 menn sýknaðir af kæru fyrir brot gegn fiskiveiðasamþykkt		405

Fógetagjörðir.

Mál til endurgreiðslu á lögteknu gjaldi samkvæmt op. br. 2. apríl 1841, álitid of seint höfðað og því þessvegna frávísað frá undirrettu	27
Samhljóða dómur í samkynja máli	29
Staðfestur af hæstarjetti landsyfirrjettardómur, er felldi úr gildi neitun fógeta um útburð af jörð	80
Fógetaúrskurður staðfestur, er neitaði um fjárnám í fasteign eptir sáttargjörð	128
Fógetarjettarúrskurður felldur úr gildi, og fógetanum fyrir lagt að framkvæma fjárnámsgjörð á þann hátt er krafizt hafði verið	265
Um lögmæti fjárnámsgjörðar og eptirfarandi uppboðssölu	303
Fógetaúrskurður staðfestur, er felldi úr gildi lög-tak, framkvæmt af hreppstjóra, fyrir tíund til kirkju af jörð er áður var þjóðeign	347

Lögtaksgjörð fyrir fátækraútsvari hjá kaupfjelagi felld úr gildi	364
Fógetaforboð og löghaldsgjörð staðfest	380
Fógetaúrskurður úr gildi felldur, og fógeta fyrir- lagt að framkvæma umbeðna útburðargjörð af jörðu, er neitað hafði verið um með úrskurðin- um	402
Lögtaksgjörð og uppboðsgjörð dæmdar ómerkar	445
Fógetaforboð af hendi jarðeiganda gegn því að 2 kaupmenn legðu út nauðsynlegar hafnarfestar handa skipum sínum og festu þær í sker og klappir, er heyrðu undir eignarjörð hans, álitid rjettilega felld úr gildi	447
Fógetaúrskurður, um neitun fjárnáms eptir pingles- inni sátt í síðar veðsettu lausafje, staðfestur	472
Lögtak álitid ólögmeitt sökum þess það var fram- id af lögtakskrefjanda sjálfum í umboði fógeta	513

Frávísun.

Meiðyrðamáli vísað frá, sakir þess að málsaðilar hefðu sætt á málið að fullu eptir að hjeraðs- dómurinn var genginn	6
Landamerkjamáli vísað frá sökum þess, að afstöðu- uppdráttur, er hafður hafði verið til hliðsjónar við merkjagönguna og af öllum dómendum og málsaðilum var talinn greinilegur og nákvæmur, ekki var lagður fram í yfirdómi	24
Frávísunarkrafa, byggð á exceptio rei incompet- entis, eigi tekin til greina	49
Lögreglumáli vísað frá yfirdómi að nokkru leyti	146
Máli frávísað sökum þess að málsaðilar höfðu sam- id svo með sjer, að það skyldi «vera alveg nið- urfallið og ekki framar verða fyrirtekið»	157

Frávísunardómur sökum ófullkominnar sáttaumleitunar staðfestur	200
Áfrýjunarstefnu vísað frá yfirdómi og áfrýjandi dæmdur til að greiða kost og tæring	204
Máli vísað frá merkjadómi, sökum þess sönnun vantaði fyrir, að það hefði verið löglega lagt til sátta	207
Frávísunarkröfu sökum vantandi umboðs þess er mætti af mótpartsins hendi eigi sinnt	208
Máli vísað frá undirrjetti sem res judicata	313
Máli vísað frá undirrjetti sökum vantandi umboðs þess er höfðaði það	319
Máli vísað frá yfirdómi sökum þess að skjal nokkurt, er fram var lagt í hjerði og byggt á bæði í málsfærslunni og dóminum, eigi var ritað í dómsgjörðirnar eða framlagt í yfirdómi á annan hátt	421
Lögreglurjettardómur í meiðyrðamáli dæmdur ómerkur sökum vantandi löglegrar sáttaumleitunar og málinu vísað frá lögreglurjettinum	487
Frávísað skiptamáli frá yfirdómi, sökum þess að hlutaðeigandi málsþörtum fyrir skiptarjettinum hafði eigi verið stefnt heldur að eins skiptaráðanda einum fyrir búðins hönd	494, 519
Máli vísað frá yfirdómi fyrir þá sök að kálfsskinnsblað, er fram var lagt í hjerði, fylgdi eigi dómsgjörðunum, heldur að eins eptirrit af því, er eigi hafði verið framlagt þar og málsþörtum eigi gefizt kostur á að segja álit sitt um	500
Máli vísað frá yfirdómi sökum þess að eigi voru fram lagðar fullkomnar dómsgjörðir	504
Máli vísað frá hjerðsdómi sökum þess meðal ann-	

XXIII

Bls.

ars, að aðalefni sakarinnar hafði eigi komið fyrir sáttanefnd til meðferðar og málamíðlunar	545
Máli vísað frá yfirdómi sökum ólöglegrar málasamsteypu	550
Gagnsóknarmáli vísað frá yfirdómi eptir kröfu aðaláfrýjanda sakir þess að gagnáfrýjandi eigi lagði fram af sinni hálfu undirdómsgjörðir í málinu	559

Fyrirtekt máls af nýju.

Álitið rjett, að hjeradsdómari neitaði sækjanda um að taka fyrir aptur (reassumera) mál, er stefndi hafði sökum útivistar sækjandans krafizt að væri hafið	189
--	-----

Gjöld (opinber).

Mál um skyldu manns til að greiða ljóstoll til kirkju	98
Maður sýknaður af kæru fyrir undandrätt í tíundarframtali	211
Mál útaf skuldbindingu til að greiða fátækraútsvar af bræðsluhúsum	272
Mál um kirkjutíundargreiðslu af jörð er áður var þjóðeign	347
Kaupfjelag eigi álitið skylt að greiða fátækraútsvar	364
Fátækraútsvar álitið ólöglega lagt á verzlun, er eigandi hennar átti lögheimili í öðrum hreppi .	445

Guðspjónustugjörð.

Maður sektaður samkv. 158. gr. hegningarl. fyrir truflun á guðspjónustugjörð	205
--	-----

Haldsrjettur.

Haldsrjettur viðurkenndur yfir vörum fyrir uppskipunargjaldi	194
--	-----

Heimvísun.

Landamerkjadómur dæmdur ómerkur og málinu vísað heim	24,	60
Lögreglumáli vísað heim til löglegri dómsáleggingar		68
Kröfu um heimvísun máls sakir skorts á leiðbeiningu af dómarans hendi, eigi sinnt		345
Sakamálsdómur ómerktur og málinu vísað heim .		387
Sakamáli vísað heim á kostnað undirdómarans .		557

Hjú.

Maður skyldaður til að greiða lögákveðinn hluta af legukostnaði stúlku, nema hann synjaði fyrir með eiði, að hún hefði verið vistráðin hjá honum	14
--	----

Kaup og sala.

Mál útaf kaupum á pilskipi	43
--------------------------------------	----

Kostur og tæring.

Áfrýjandi, sem eigi mætti á stefnudegi, dæmdur til að greiða stefnda kost og tæring .	204,	262
Mál um málskostnaðargreiðslu í máli, er var hafið fyrir undirrjetti eptir kröfu sækjanda		300

Landaprætumál.

Landamerkjadómur staðfestur. Framlagning af stöðuuppdráttar í merkjadóminum álitin óþörf, 1,	436
Merkjadómur dæmdur ómerkur fyrir lögleysu að efni til	24

Merkjadómur dæmdur ómerktur sakir þingsafglöpunar	60
Merkjadómur ómerktur og málinu vísað frá merkjadómi, sökum þess sönnun vantaði fyrir, að það hefði verið löglega lagt til sátta	207
Mál útaf ágreiningi um takmörk milli húsalóða í Reykjavík	236
Hæstarjettardómur í máli um eignarrjett að jarðarhluta (nýbýli).	244
Merkjadómur ómerktur sakir þess afstöðuuppdráttur hafði eigi verið framlagður í málinu (en án hans gat yfirjettarinn eigi áttað sig svo á málinu að hann gæti sjeð, hvort lögleysa væri í dóminum)	556

Lyfjaverzlun.

Maður, sem hafði látið úti homöopathisk meðöl, sýknaður af kæru fyrir ólöglega lyfjasölu . . .	10
Hæstarjettardómur í sama máli, sem sektaði kærða	78
Sektardómur fyrir að hafa úti látið homöopathisk læknislyf	190, 192

Lögreglustjórn.

Maður sektaður fyrir harða reið á götum í Rvík.	369
Veitingamaður sektaður fyrir að hafa gesti í veitingastofum sínum á næturtíma	479

Meinsæri og aðrir glæpir, er eiga skylt við það.

147. gr. hegningarl. beitt	96
146. sbr. 151. gr. beitt meðal annara greina (sbr. undir «þjófnaður og hlutdeild í þjófnaði») 109,	427

Misþyrming á skepnum.

Maður sektaður fyrir misþyrming á hundi . . .	353
---	-----

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

Sektir dæmdar samkvæmt 202. gr. hegningarl.	69
---	----

Ólögleg lausamennska og húsmennska.

Maður sektaður fyrir ólöglega lausamennsku.	211
Sektardómur fyrir ólöglega lausamennsku dæmdur ómerkur	531

Ólögmat meðferð á fundnu fje og ýmsar misgjörðir samkynja.

250. gr. hegningarl. beitt fyrir töku á kind, er komin var saman við fje ákærða	82
250. gr. beitt	109, 427, 134, 187, 431
Beitt 249. gr. og 250. gr.	171, 426
249. gr. sbr. 59. gr. beitt	174
3 menn sýknaðir, sem kærðir voru fyrir brot gegn 251. gr. hegningarl., fyrir það að þeir höfðu hirt vogrek fyrir ábylisjörðum sínum, án þess að því væri lýst samkv. op. br. 2. apr. 1853	264
250. gr. beitt fyrir hagnýting á lambi, er ákærði drap af ógáti með byssuskoti	456

Ómerkingardómar.

Landamerkjadómur dæmdur ómerkur fyrir lögleysu að efni til	24
Máli til endurgreiðslu á lögteknu gjaldi vísað frá undirjetti fyrir þá sök, að því hafði eigi verið haldið fram nógu tímanlega, samkvæmt op. br. 2. apríl 1841, 5. gr.	27
Samhljóða dómur í samkynja máli	29
Merkjadómur ómerktur sakir pingsafglöpunar og málinu vísað heim aptur	60

Lögreglurjettardómur ómerktur og málinu vísað heim aptur til löglegrí dómsáleggingar . . .	68
Dómur í sakamáli ómerktur að nokkru leyti . . .	136
Dómur dæmdur ómerkur sökum þess sönnun vantaði fyrir því, að málið hefði verið lagt löglega til sátta	149, 411
Dómur í meiðyrðamáli, sem höfðað var og dæmt fyrir lögreglurjetti, dæmdur ómerkur og málinu vísað frá lögreglurjettinum	170
Frávísunardómur dæmdur ómerkur og málinu vísað að heim til dómsáleggingar í aðalefninu . . .	183
Landamerkjadómur ómerktur sökum þess sönnun vantaði fyrir að málið hefði verið löglega lagt til sátta	207
Dómur í eignarþrætumáli ómerktur og málinu vísað frá undirrjettinum, þaræð málsefnið áleízt áður útkljáð með óhöggudum dómi	313
Dómur í máli útaf meiðyrðum við embættismann, er boðið var að höfða mál og veitt gjafsókn til þess, dæmdur ómerkur og málinu vísað frá undirrjetti, sökum þess að hinn skipaði talsmaður embættismannsins eígi hafði umboð hans til að höfða málið	319
Kröfu um ómerking dóms sökum vantandi leiðbeiningar af hendi dómarans eígi sinnt	322, 345
Dómur ómerktur sökum ólöglegrar málsmeðferðar	356
Dómur í sakamáli dæmdur ómerkur og málinu vísað heim	387
Dómur í opinberu lögreglumáli og meðferð þess öll dæmd ómerk, sökum þess að hjeraðsdómari hafði eígi skeytt skilyrði því, er málshöfðunar-skipun amtsins var bundin	481

XXVIII

Bls.

Dómur í lögreglumáli dæmdur ómerkur og málinu vísað frá lögreglurjettinum	487
Dómur í opinberu lögreglumáli dæmdur ómerkur, sökum þess skýrslur vantaði í málinu um atvik, sem sýkna eða sakfelli kærða var undir komið .	531
Dómur ómerktur meðal annars sökum þess, að aðalefni málsins hafði eigi komið fyrir sáttanefnd til meðferðar og málamiðlunar	545
Úrskurður, er synjaði manni um frest til andsvara, felldur úr gildi, og eptirfarandi meðferð málsins ásamt dóminum í því ómerkt	548
Merkjadómur ómerktur ex officio sakir þess afstöðu- uppdráttur var eigi framlagður, en án hans gat yfirrjetturinn eigi áttað sig svo á málinu, að hann sæi, hvort lögleysa væri í dóminum	556
Dómur í sakamáli ómerktur og málinu vísað heim á kostnað undirdómarans	557
Dómur í opinberu lögreglumáli dæmdur ómerk- ur, þarsem kærða, er eigi mætti fyrir lögreglu- rjettinum, hafði eigi verið löglega stefnt	558

Rangar sakargiptir og kærur.

Sakborningur dæmdur samkvæmt 226. gr. hegningarl.	11
---	----

Rán.

Maður sýkn dæmdur af kæru fyrir rán	416
Hæstarjettardómur í því máli	573

Samningar.

Mál útaf samningi um kirkjusmíði	50
Mál útaf húsaleigusamningi	226

XXIX

Bls.

Um skyldu, samkvæmt samningi, til að greiða fátækraútsvar af bræðsluhúsum	272
Mál útaf skuldbindingu hreppsnefndar til að greiða tillag úr hreppssjóði til kirkjubyggingar	495

Sektir.

Dómari sektaður fyrir drátt á sakamáli	18
Maður sektaður fyrir að mæta eigi á sáttafundi, en senda annan í sinn stað, án þess að sanna forföll sín eða veita umboðsmanni löglegt umboð til að sættast á málið	290
Dómari sektaður fyrir drátt á einkamáli	495
Málflutningsmaður sektaður fyrir ósæmilegan rithátt	562

Skaðabætur.

Krafa um skaðabætur fyrir galla á pilskipi, er kaupendur áttu að hafa verið leyndir, eigi tekin til greina	43
Tilsjónarmaður eptir fiskiveiðasampykkt sýknaður fyrir kröfu um skaðabætur fyrir upptöku ólöglega lagðra porskaneta	105
Skaðabóta krafizt útaf fjárnámi og eptirfylgjandi uppboðssölu	303
Skaðabætur dæmdar kaupfjelagi fyrir ólöglegt lögtak	364
Mál um bætur fyrir breytingar á leiguhúsi	380
Skaðabóta krafizt af smið fyrir að hafa rifið innan úr leiguhúsi eptir beiðni leigjanda	422
Skaðabætur fyrir ólöglega lögtaksgjörð og uppboð	445
Bæjarfógeti dæmdur til að greiða skaðabætur fyrir lögtak, er framið var af lögtaksbeiðanda sjálfum í umboði fógetans	513
Mál um skaðabætur fyrir strand pilskips	539
Mál um skaðabætur fyrir yrking landsspildu	562

Skiptamál.

Skiptarjettarúrskurður felldur úr gildi, og skiptaráðanda fyrir lagt að taka til greina beiðni erfingja, er eigi höfðu getað orðið á eitt sáttir, um opinber skipti	178
Hæstarjettardómur, er staðfestir ógilding landsyrrjettarins á skiptarjettarúrskurði um lögmæti erfðaskrár	254
Móðurarfur barns, er stóð inni í búi föður þess, eigi álitinn hafa forgangsrjett í dánarbúi hans .	343
Máli útaf skiptum frávísað frá yfirrjetti, sökum þess að málsaðilum á skiptunum hafði eigi verið stefnt, heldur skiptaráðanda einum fyrir búðsins hönd	494, 519

Skulda- og reikningsmál.

Maður dæmdur sem sjálfsábyrgðarmaður til að greiða skuld	8
Mál útaf húsaleiguskuld látið vera komið undir eidd stefnanda.	20
Mál útaf skraddaraskuld 31, 501,	521
Mál útaf samningi um kirkjusmíði	50
Formaður skipaábyrgðarfjelags sýknaður fyrir kröfu um ábyrgðarupphæð, sakir þess að hann væri eigi rjettur sakaraðili í málinu, heldur stjórn fjelagsins öll	84
Hreppsnefnd dæmd samkvæmt ábyrgðarskjali sveitar til að greiða landsdrottnei vangoldin jarðarafgjöld m. m. fyrir leiguliða	88
Maður, sem hafði beið um útfarar-veizlu hjá veitingamanni, eigi álitinn skyldur að borga hana, þar sem hann hjelt því fram, að hann hefði pantað veizluna fyrir aðra	103

Skuldamál útaf ýmislegum viðskiptum	142, 233, 334, 470
Sýknudómur í máli um gjald fyrir skipsuppsátur	159
Mál útaf verzlunarskuld	168, 442, 508, 510, 523
Mál útaf uppskipunargjaldi fyrir nokkrar vörur.	
Flytjandi varanna álitinn hafa haldsrjett yfir vör- unum þartil gjaldið væri greitt	194
Mál útaf kaupi á kvígu	208
Hæstarjettardómur í máli um landsskuld af jarðar- hluta	259
Skuldamál látið koma undir eið stefnda	269, 517
Mál um greiðslu ábyrgðargjalds fyrir skip	276
Mál um skyldu manns við fjelag, er hann sagði sig úr	290
Mál útaf greiðslu skuldar eptir skuldabryfi	322
Mál útaf sjálfsskuldarábyrgð fyrir láni	325, 371, 375, 388
Gildi sjálfsskuldarábyrgðarskjals látið koma undir eið ábyrgðarmannsins	328
Mál um bætur fyrir breyting á leiguhúsi	380
Mál um skil á innheimtum jarðargjöldum	394
Mál útaf skuldbindingu hreppsnefndar til að greiða tillag til kirkjubyggingar úr hreppssjóði	495
Mál útaf reikningsskilum fyrir riti, er málsaðilar gáfu út í fjelagsskap	525

Svik.

Maður dæmdur samkvæmt 260., 255. og 271. gr.	
hegningarl.	64
Hæstarjettardómur í því máli	257
255. og 256. gr. beitt meðal annara greina (sbr. undir «þjófnaður og hlutdeild í þ».)	109, 427
255. gr. beitt	134
Maður sýknaður fyrir ákæru samkvæmt 263. gr.	
hegningarl.	154

Maður dæmdur í sekt samkv. 259. gr. hegningarl.	
fyrir sölu á lóðarstykkjum úr veðsettri jörð	458
Beitt 255. gr. og 231. gr. hegningarl. sbr. 63. gr.	474

Uppboðsgjörðir.

Um lögmæti uppboðsgjörðar og undanfarinnar fjár- námsgjörðar	303
Uppboðsgjörð á lögteknum munum dæmd ómerk	445
Uppboðsrjettarúrskurði útaf mótmælum gegn sölu á húseign áfrýjað	553

Úrskurðir.

Ýtarlegri skýrslur heimtaðar í sakamáli	71, 153
Úrskurðað sjerstaklega, að ómerkingar- og heimvís- unarkrafa skuli eigi tekin til greina	345
Bæjarpingsrjettarúrskurður, um skyldu vitnis til að svara fyrir lögðum spurningum, felldur úr gildi	359, 361, 385
Úrskurður, er synjaði manni um frest í máli til andsvara, felldur úr gildi	548

Valdstjórn og allsherjarregla (brot gegn v. og a.)

111. gr. beitt (sbr. undir «þjófnaður og hlutdeild í p.»)	109, 427
Maður, sem sló mótpart sinn á sáttanefndarfund, sýknaður af kærufyrir brot gegn 113. gr. hegningarl., 2. málslíð	413
Hæstarjettardómur í því máli	571
Maður dæmdur eptir 102. gr. hegningarl. fyrir meiðyrði gegn dómara í varnarskjölum	433
Maður dæmdur fyrir brot gegn 101. og 102. gr. hegningarl. (tálmanir og skammaryrði við lög-reglupjón)	440

Maður dæmdur eptir 102. gr. hegningarl. fyrir meiðyrði og sakagiptir gegn dómara í rjettinum	464
Hæstarjettardómur í því máli	570

Veð

Veðsetning álitin ógild, sökum þess að umboðs- skjal til að taka lán fyrir eiganda veðsins útá veðið var notað sem veðleyfi og lánið tekið í nafni umboðsmanns sjálfs	128
Álitið að veðhafi hafi rjett til, þegar fleiri en ein fasteign er að veði fyrir sömu skuld, að láta selja hverja jörðina, sem er, til lúkningar á <i>allri</i> skuld- inni	265
Spurning um hvort skuldakrafa eptir þinglesinni sátt gangi fyrir veðrjetti sem síðar er stofnaður	472

Veðilög.

Sekt gjörð fyrir æðarfugladráp	353
--	-----

Verzlun, sbr. «lyfjaverzlun» og «vínveitingar».

Álitið, að sýslumaður geti eigi, þó í löggiltum verzl- unarstað væri og gegn árlegu eptirgjaldi, útvis- að manni lóð til verzlunarafnota að fornspurðum eiganda eða umráðamanni lóðarinnar	40
Kaupfjelað eigi álitið reka sjerstaka atvinnu eða eiga að teljast meðal hinna svonefndu föstu verzlana, og því þessvegna álitið óskyld að greiða sveitarútsvar	364
Álitið óheimilt að leggja útsvar á verzlun, þar sem eigandi hennar eigi átti lögheimili í hreppnum	445
Um rjett tveggja fastakaupmanna til að leggja út naúðsynlegar hafnarfestar fyrir skip í forboði	

jarðeiganda og festa þær í sker og klappir, er
 heyrðu undir eignarjörð hans 447

Vitni, vitnaleiðsla.

Skrifari á skrifstofu embættismanns eigi álitinn
 skyldur að bera vitni um embættismál, er á skrif-
 stofunni hafði fyrirkomid, án samþykkis embætt-
 ismannsins 359, 361

Bæjarpingsrjettarúrskurður, er skyldaði mann til að
 svara nokkrum vitnaspurningum, felldur úr gildi,
 af því að spurningarnar gátu enga þýðingu haft
 fyrir úrslit aðalmálsins 385

Vínveitingar.

Álitið, að leyfisbrjef manns til vínveitingar hafi
 fallið úr gildi við það, að hann hætti að hafa
 veitingahús, og að hann því að eins hefði mátt
 byrja aptur vínveitingar, að hann hefði haft til
 þess nýtt leyfi amtsins. Sekt þessvegna gjörð
 honum, fyrir heimildarlausar vínveitingar samkv.
 tilsk. 13. júní 1787 II. kap. 2. gr. 57

Kaupmaður sektaður samkvæmt sömu ákvörðun
 fyrir sölu á brennivíni og öli, til neyzlu á staðnum 94

Sami sýknaður af kærui fyrir óheimilar brennivíns-
 veitingar 126

Maður sýknaður af kærui fyrir óheimilar vínveit-
 ingar, þar sem álitið var, að hann, sem sjálfur
 hafði leyfisbrjef til vínveitinga, hefði eigi misst
 þetta leyfi, þótt hann hætti sjálfur að hafa bein
 afskipti af veitingunum og fæli forstöðu þeirra
 öðrum, en gengi sjálfur í þjónustu annars
 manns 528

Forstöðumaður hinna sömu vínveitinga sýknað-
ur af kæru fyrir heimildarlausar vínveitingar . 566

Þjófnaður og hlutdeild í þjófnaði.

Maður dæmdur fyrir innbrotsþjófnað (231. gr. hegningarl.)	4, 151
Framburður ákærða, um að misgrip tóm hafi átt sjer stað, tekinn til greina, og hann því sýknaður	18
Beitt 230. gr. hegningarl. sbr. 63. gr.	36, 202
Brot sakborninga heimfært undir 230. gr., sbr. 58. og 63. gr., og 230. gr., sbr. 55, 58. og 63. gr. hegningarl.	61
Brot sakbornings álitid af hæstarjetti rjettilega heimfært undir 231. gr., 1., hegningarlaganna, en refsingin færð niður samkv. 40. gr. sömu laga	73
231. gr. sbr. 58. gr. hegningarl. beitt fyrir sauða-þjófnað	81
Hæstarjettardómur er staðfestir þann dóm	247
5 menn dæmdir samkvæmt þessum greinum hegningarlaganna: 1. samkv. 230. gr., 231. gr. nr. 1. og 4. og 256. gr., sbr. 48. gr. og með hliðsjón af 58. og 63. gr. — 2. samkv. 230. gr., 231. gr. nr. 1 og 4, sbr. 48. gr. og með hliðsjón af 58. og 63. gr. — 3. samkv. 111. og 146. gr. sbr. 151. gr., 230., 231., 240. og 255. gr., sbr. 48. gr., og með hliðsjón af 58. og 63. gr. — 4. samkv. 230. gr., 231. gr. nr. 1, 240. gr., 250. gr. sbr. 48., 58. og 63. gr. — 5. samkv. 48. og 56. gr., 230. og 231. gr. 1. lið. — Ennfremur kvennmaður dæmdur samkvæmt 56. gr. sbr. 230. og 231. gr. hegningarl., en aðrir 2 kvennmenn sýknaðir af hlutdeild í þjófnaði, meðal annars með tilvísun til 110. og 111. gr. hegningarlaganna	109
Hæstarjettardómur í sama máli	427
231. gr. beitt fyrir sauðaþjófnað	134, 136
Hæstarjettardómur í binu síðarnefnda af málum þessum	242
Beitt 230. gr. og 231. gr. (fyrir sauðaþjófnað) og 242. gr. sbr. 56. gr.	139

	Bls.
Hæstarjettardómur í því máli	255
Beitt 231. gr., 1., 230. gr., 249 gr. og 250 gr., sbr. 63. gr. 3.	171
Hæstarjettardómur í því máli	426
230. gr. hegningarl. beitt	185
Beitt 231. gr. 1., 230. gr. og 250. gr.	187
Hæstarjettardómur í því máli	431
Beitt 232. gr. hegningarl.	220, 316
Maður dæmdur samkv. 231., 230. og 46. gr. hegningl.	282
Sýknudómur út af kærufyrir hilmingu	297
Beitt 230. gr. og 40. gr. hegningarl.	351
Maður sýknaður af kærufyrir rán (gripdeild). . .	416
Hæstarjettardómur í því máli. Málskostnaður lagð- ur á ákærða	573
2 sakborningum refsað, öðrum samkv. 231. og 230. sbr. 63. gr. hegningarl., og hinum samkv. 231. gr. sbr. 48. og 55. gr. sömu laga	461
Beitt 232. gr. 1. hegningarl. sbr. 63. gr. og 40. gr.	467
Beitt 231. og 255. gr. hegningarl. sbr. 63. gr. . .	474
Beitt 230. sbr. 38. gr. hegningarl.	477
2 sakborningum refsað, öðrum samkv. 230. gr. sbr. 48. gr. og 240. gr. hegningarl. og hinum samkv. 230. gr. sbr. 48. gr. og með hliðsjón af 58. gr.	533
Ærumeiðingar og skammir.	
Sektardómur í meiðyrðamáli 181, 213, 407, 482, 488,	559
Sýknudómur í meiðyrðamáli (eigi álitid saknæmt af ritstjóra að skýra í blaði sínu frá, að sendar hafi verið bæjarfógeta kærur yfir nafngreindum manni útaf fölsun kvittana m. m. og verið kraf- izt sakamálsóknar gegn honum útaf því, en ekkert álit var látið í ljósi í blaðinu um það, hvort sakagiptirnar væru á rökum byggðar)	215, 218
Sýknudómur í meiðyrðamáli (eigi álitid sannað að áttalin meiðyrði hafi verið stíluð til sóknaraðila)	222

Landsyfirrjettardómar 1886.

Mánudaginn 18. jánúarmán.

Nr. 26/1885

Páll málaflutningsmaður Melsteð
af hendi Laufáss prestakalls
gegn
eiganda jarðarinnar Ness, Einari
umboðsmanni Ásmundssyni.

Dómur :

Með stefnu, dagsettri 13. júlí f. á., hefur Páll málaflutningsmaður Melsteð sem skipaður talsmaður Laufáss prestakalls, að fenginni uppreist, áfrýjað til landsyfirdómsins merkjadómi Þingeyjarsýslu, uppkveðnum 20. septbr. 1883, í landaþrætumáli milli jarðanna Laufáss og Ness í Grýtubakkahreppi, og eru landamerkin milli tjeðra jarða, að því leyti sem ágreiningur var um þau, ákveðin þannig í dóminum, að sú kvísl eða farvegur Fnjóskár skuli ráða, sem gengur frá svo nefndu Sýki næst fyrir utan Bótólfsey niður til sjávar. — Hefur áfrýandinn krafizt, að merkjadómurinn verði dæmdur ómerkur, og að málskostnaður bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi verði dæmdur á hinn stefnda eins og málið hefði ekki verið gjafsoknarmál, en hinn stefndi hefur aptur krafizt, að hinn áfrýjaði merkjadómur verði dæmdur fullnaðardómur eða staðfestur, og að sjer verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 100 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Áfrýjandinn heldur því fram, að fyr nefndur merkjadómur eigi að dæmast ómerkur sumpart vegna þingsafglöpunar, sumpart vegna lögleysu að efninu til. Til þingsafglöpunar telur áfrýjandinn, að engum hafi verið stefnt í málinu prestakallsins vegna, og að enginn afstöðuuppdráttur af þrætustaðnum hafi verið lagður fram í hjerði. Að því er snertir hið fyrra atriði, þá bera dómsgjörðirnar með sjer, að við fyrsta þinghald í málinu mætti prófasturinn í Suður-þingeyjar-prófastsdæmi af hendi Laufássprestakalls óstefndur, og við hin síðari þinghöld í því mætti af prestakallsins hendi maður sá, er skipaður hafði verið af amtmanninum yfir norður- og austuramtinu til að halda uppi vörn af þess hendi, sömuleiðis óstefndur og án þess að bera fram nein mótmæli gegn lögmæti málshöfðunarinnar, og hefur varnaraðili þannig þegjandi fallið frá stefnu, sem honum hlaut að vera heimilt. Ekki virðist það heldur verða talin þingsafglöpun, að afstöðuuppdráttur yfir þrætustaðinn hefur ekki verið lagður fram í merkjadóminum, því þar sem dómendur og málsaðilar eptir 10. gr. landamerkjalaganna 17. marz 1882 eiga að ganga sjálfir á merki og kynna sjer vandlega landsháttu og land það, sem þráttað er um, og dómsgjörðirnar bera með sjer, að þessa lagakávæðis hefur verið gætt í málinu, þá leiðir af því, að það var óþarft að leggja fram uppdrátt af þrætustaðnum í merkjadóminum. Merkjadómurinn verður þannig ekki dæmdur ómerkur sökum þingsafglöpunar.

Að því er þærnæst til aðalmálsins kemur, þá hefur áfrýjandinn borið það fram, og því ekki verið mótmælt af hálfu hins stefnda, að hið umþrætta

land, sem nefnt er Neshólmi, hafi verið notað af Laufássprestum sem slægjuland og varpland átölulaust af hálfu Ness ábúanda síðan um 1840 eða í meira en 40 ár og því landið eptir Jb. Llb. 26. kap. eign Laufáss nema eigandi Ness hafi lögleg vitni til þess, að það sje eign Ness, en það hafi hann ekki. Merkjadómurinn hefur komizt að þeirri niðurstöðu, að það verði að álitast löglega sannað, bæði af landsháttum á þrætustaðnum og með skilríkjum þeim, sem hinn stefndi hefur lagt fram málstað sínum til stuðnings, að Nesshólmi hafi verið eign og hluti jarðarinnar Ness frá ómunatið, og því geti það ekki komið til greina, þótt þrætulandið hafi átölulaust verið notað frá Laufási lengur en 20 vetur. Að vísu getur yfirdómurinn ekki álitið þau rök óyggjandi, sem dómsatkvæði merkjadómsins styðst við, og sjerilagi að lögfestur þær og vitnisburðir, sem komnir eru fram af hendi hins stefnda, sjeu ekki fullgild sönnun fyrir eignarrjetti hans til þrætulandsins, en þar sem umráðamönnum og eigendum Laufáss og Ness virðist hafa komið saman um, að minnsta kosti fram að 1840, að hinn forni farvegur Fnjóskár ætti að ráða landamerkjum milli jarðanna, og dómsmennirnir fullyrða, að eptir landsháttum á þrætustaðnum, sem þeir hafa skoðað og kynnt sjer rækilega, hljóti hinn forni farvegur Fnjóskár að hafa verið Laufáss megin við þrætulandið, þá virðist ekki fullnæg ástæða til, að dæma merkjadóminn ómerkan sökum lögleysu að efninu til, og ber því að staðfesta hann. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Að því leyti sem málið hefur verið varið í hjerði

og sókt fyrir yfirdómi með gjafsókn, vottast, að flutningur þess hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Merkjadómurinn sje óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 29. marsmán.

Nr. 3/1886

Rjettvísín

gegn

Jóni Vigfússyni

D ó m u r :

Með eigin játning hins ákærða Jóns Vigfússonar og öðrum skýrslum, sem komnar eru fram undir málinu, er það löglega sannað, að hann hafi haustið 1884 brotízt 9 sinnum inn í sölubúð H. P. Dúús verzlunar í Keflavík með þeim hætti, að hann mölv-aði glugga á kjallaranum undir búðinni, sem er sjerstakt hús, eigi notað til íbúðar, braut glugga-póstana og járnslár, sem eru innanvert við gluggana, með planka, er hann tók á stakkstæðinu og skreið síðan inn um gluggana í kjallarann og komst það-an upp í búðina. Í síðasta skiptið, sem hinn ákærði brautz inn í sölubúðina, var hann handsamaður af 2 mönnum, sem vöktu í kjallaranum, áður en hann gæti tekið neitt. Í hin skiptin hafði hinn ákærði stolið munntóbaki, hjerumbil 2 pundum, vínflösku og nokkru af skonroki og sykri; meiru hefur hann ekki kannazt við að hafa stolið, enda hefur ekki getað sannazt, hvað eða hversu mikið hafi horfið úr

kjallaranum og búðinni á því tímabili, sem innbrotin fóru fram. Fyrir þennan þjófnað er hinn ákærði með aukapingsdómi Kjósar- og Gullbringusýslu dæmdur í 1 árs betrunarhússvinnu og til að greiða allan kostnað af málinu, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns síns í hjerði 4 kr.; en þeim dómi er eptir ósk hins ákærða skotið til landsyfirdómsins.

Afbrot hins ákærða, sem er fæddur 9. nóvbr. 1861, og ekki hefur áður sætt hegningu eða ákæru fyrir neitt lagabrot, er af undirdómaranum rjettilega heimfært undir 231. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hinn ákærði verðskuldar fyrir afbrot sitt, einnig hæfilega metin af undirdómaranum 1 árs betrunarhússvinna. Ber því að staðfesta hjeradsdóminn, einnig að því er snertir málskostnað í hjerði. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra. Á rekstri málsins í hjerði hefur orðið talsverður dráttur, þar sem ekkert hefur verið við það átt frá því prófunum var lokið 27. jan. f. á. þangað til að stefna var gefin út í september — stefnan er ódagsett, — en þó dráttur þessi ekki rjettlætist fyllilega af því atviki, að hinn ákærði hafi farið með þilskipi á fiskiveiðar um vorið og ekki komið heim aptur fyr en í ágústmánuði, virðist ekki vera næg ástæða til láta undirdómarann sæta ábyrgð fyrir dráttinn.

Sókn og vörn málsins í yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn á óraskaður að standa. Hinn ákærði Jón Vigfússon greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir landsyfirdóminum, málsfærslumannanna Sigurðar Þórðarsonar og Franz Siemens, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. aprílmán.

Nr. 43/1885

Kr. Ó. Þorgrímsson
gegn
E. Egilson.

D ó m u r :

Með stefnu, dagsettri 17. desbr. f. á., hefur Kr. Ó. Þorgrímsson áfrýjað til landsyfirdómsins dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur 9. júlí 1885, í máli milli hans og Egilssons út af meiðyrðum —, en með þeim dómi er hinn stefndi dæmdur til að lúka í sekt til landssjóðs 50 kr., ella sæta einföldu fangelsi í 15 daga, og greiða áfrýjanda í málskostnað 12 kr.; svo er og orðið „lygari“, er hinn stefndi hafði við haft um áfrýjanda, dæmt dautt og ómerkt —, og krafizt fyrst og fremst, að hinn stefndi verði dæmdur í þá hörðustu hegningu, en að hjeraðsdómurinn verði að öðru leyti staðfestur, en til vara, að undirrjettardómurinn verði að öllu leyti staðfestur, og hvernig sem fer, að hinn stefndi verði dæmdur til að lúka hæfi-

legum málskostnaði fyrir yfirdómi. — Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafist, að málinu verði frávísað og honum verði dæmdur málskostnaður skaðlaust.

Þessari kröfu sinni til stuðnings hefur hinn stefndi lagt fram skjal nokkurt, dagsett 14. ágústmán. f. á., og er það privat sætt milli málspartanna um, að öllu þrasi og málsýfingum milli þeirra skuli lokið og þeir alsáttir. Að vísu hefur áfrýjandinn haldið því fram, að þessi sátt nái aðeins til nokkurs hluta af því, sem þeim málspörtum bar á milli, og að Egilsson hafi rofið þá sætt, með því, eptir að sættin gjörðist, að taka út áfrýjunarstefnu í málinu.

En yfirdómurinn verður að líta svo á, að orðin í ný nefndu skjali, dags. 14. ágúst f. á., sjeu svo yfirgripsmikil, að þau nái til allra þeirra misklíða, er þá voru milli þeirra málspartanna, og þótt álíta mætti sannað, að hinn stefndi hafi seinna tekið út áfrýjunarstefnu til yfirdóms í því máli, sem hjer er áfrýjað, þá með því hún hefur ekki verið birt áfrýjanda, virðist hún vera gagnvart honum þýðingarlaus, og að Egilsson því ekki, með því að taka hana út, hafi rofið sættina.

Samkvæmt þessu ber að vísa málinu frá yfirdóminum. Málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 12. aprilmán.

Nr. 41/1885

Einar Þórðarson
gegn
Jóni Breiðfjörð.

D ó m u r :

Hinn 27. nóvbr. 1884 gaf áfrýjandi þessa máls, prentsmiðjueigandi Einar Þórðarson, Eggert kaupmanni Gunnarssyni, sjálfsábyrgð fyrir 800 kr. upphæð, þannig, að hann skyldi greiða handhafa þessa ábyrgðarskjals nefnda upphæð eptir ávisun E. Gunnarssonar. Sama dag gaf Eggert Gunnarsson hinum stefnda, Jóni Breiðfjörð, þessa sjálfsábyrgð til tryggingar skuld, er hann átti Jóni Breiðfjörð að gjalda, að upphæð 800 kr. — Nú er Eggert Gunnarsson ekki stóð í skilum við Jón Breiðfjörð samkvæmt skuldabréfi hans til Jóns, dags. 27. nóvbr. 1884, heimtaði Jón, að áfrýjandi greiddi sjer fjeð samkvæmt ábyrgðarskjalinu, en er Einar færðist undan að greiða, höfðaði hinn stefndi mál gegn honum fyrir bæjarþingi Reykjavíkur, og hlaut það þau úrslit með dómi, gengnum 12. novbr. f. á., að áfrýjandinn skyldi greiða hinum stefnda 800 kr. og 5% vexti af þeim frá sáttakærudegi.

Þessum dómi hefur Einar Þórðarson skotið til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 5. desbr. f. á., og krafizt, að hann verði sýknaður af kærnum og kröfum hins stefnda Jóns Breiðfjörðs í þessu máli, en hinn stefndi dæmdur til að greiða sjer málskostnað fyrir undir- og yfirdómi með einhverju hæfilegu eptir mati yfirdómsins. — Á hinn bóginn hefur hin stefndi krafizt, að und-

írrjettardómurinn verði staðfestur að öllu leyti, og áfrýjandinn skyldaður til að greiða sjer allan málskostnað við landsyfirdóminn að skaðlausu, og dæmdur í sekt fyrir ástæðulausa málsýfingu.

Áfrýjandi hefur lýst því yfir, að hann myndi ekki eptir, að hann hafi gefið Eggert umgetna sjálfsábyrgð. Slík yfirlýsing er ekki skýr og skorinorð neitun, og verður því ekki til greina tekin, eða áfrýjanda leyft að synja fyrir undirskript sína með eiði. Í annan stað hefur hann haldið því fram, að Eggert kaupmaður Gunnarsson hafi fengið hinum stefnda ábyrgðarskjalið til tryggingar og notkunar því aðeins að hann ekki stæði í skilum við hinn stefnda, en að engin sönnun sje fyrir því, að svo hafi ekki verið. —

En það, að hinn stefndi hefur í höndum áður um getið skuldabréf Eggerts ókvittað, verður að álitast næg sönnun fyrir því, að skuldin sje stefnda ógreidd. Fyrir því verður að taka kröfu hins stefnda um, að áfrýjandi greiði honum 800 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til greina. Svo ber honum og eptir þessum úrslitum málsins að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir báðum dómum, er skal ákveðinn 40 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, prentsmiðjueigandi Einar Þórðarson, á að greiða hinum stefnda, hreppstjóra Jóni Breiðfjörð, 800 kr. og 5% vexti af þessari upphæð frá sáttakærudegi unz greitt er. —

Svo greiði hann og hinum stefnda í málskostnað fyrir báðum dómum 40 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 3. maímán.

Nr. 5/1886

Hið opinbera

gegn

Ólafi Ólafssyni.

D ó m u r :

Mál þetta, sem amtmaðurinn yfir norður- og austuramtinu hefur áfrýjað fyrir yfirdóminn, hefur að boði nefnds amtsmanns verið höfðað í hjeraði gegn hinum ákærða, Ólafi trjesmið Olafssyni á Kimbastöðum í Skagafirði, fyrir það, að hann hafi haft um hönd ólöglega lyfjaverzlun og brotið þannig gegn tilskipun 4. desbr. 1672, en með lögreglurjettardómi Skagafjarðarsýslu, uppkveðnum 23. nóvbr. f. á., var hinn kærði dæmdur sýkn af kærnu hins opinbera, og skyldi allur málskostnaður greiðast úr opinberum sjóði.

Ákærði, sem um nokkurn tíma hefur fengizt við lækningar í Skagafirði, án þess þó að vera löggiltur til læknisstarfa, hefur kannast við, að hann hafi um 2 ár haft homöopatisk meðöl um hönd, sem hann sumpart hafi pantað frá Kaupmannahöfn, sumpart fengið frá lyfjabúðinni í Reykjavík, og hafi hann hjálpað ýmsum mönnum um þessi meðöl þegar þeir hafi leitað til hans í því skyni, en hann hefur neitað, að hann hafi nokkurntíma haft þessi meðöl á boð-

stólum, og kveðst aldrei hafa minnst á eða heimtað að fá peninga eða aðra borgun fyrir meðöl þau, er hann hafi útilátið; að eins hafi hann hjá sumum fengið þóknun fyrir fyrirhöfn sína, svo sem tímatafir frá annari vinnu og fyrir umbúðir um meðölin, en mörgum hafi hann alveg gefið einnig þetta. —

Samkvæmt þessum framburði kærða, sem eigi kemur í bága við annað það, er fram er komið í málinu, og þessvegna engin ástæða virðist vera til að rengja, fær yfirdómurinn eigi sjeð, að hinn ákærði hafi brotið gegn banninu í tilskipun 4. desbr. 1672 móti ólöglegri lyfjasölu, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm og einnig að því málskostnað snertir. Kostnaðurinn af áfrýjun málsins, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors, ber að greiða af almanna fje.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur skal óraskaður standa. Kostnaðurinn af áfrýjun málsins, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Franz Siemsens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almanna fje.

Nr. 8/1886

Rjettvísir

gegn

Gunnari Sveinssyni.

D ó m u r :

Með dómi, gengnum í aukarjetti Norðurmúlasýslu 21. okt. f. á., var ákærði Gunnar Sveinsson í saka-máli, höfðuðu gegn honum að boði amtmannsins yfir norður- og austuramtinu fyrir rangar sakargiptir og kærur, dæmdur samkvæmt 227. gr. hinna almennu hegningarlaga til 1 árs betrunarhússvinnu og til að greiða allan af málinu gegn honum löglega leiðandi kostnað, þar á meðal 6 kr. í málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns síns í hjeraði; en dómi þessum hefur síðan af nefndum amtmanni verið áfrýjað til yfirdómsins.

Mál þetta er svo til komið, að ákærði, Gunnar Sveinsson, þá 25 ára að aldri, var trúlofaður stúlku í Fljótsdal á næsta bæ við sig; en eftir nýjár 1885 var hann við barnakennslu á bæ einum á Jökuldal, og felldi þar hug til annarar stúlku, og til þess, að hans álit, með sem hægustu móti að losast við hina fyrverandi unnustu sína, sem var þunguð af hans völdum, og líklega jafnframt til þess í augum ann-ara manna að afsaka heitbrygði sín við hana, og verja sig fyrir álassi af hendi bróður hennar, skrifaði hann brjef til síns sjálfs undir nafni þessa bróður hennar, þar sem hann, sem er albróðir þessarar systur, jatar, að hann hafi haft líkamlegt samræði við hana, og biður því ákærða að taka systirina að sjer. Þetta brjef sýndi ákærði fyrst þáverandi sóknarprest-um sínum, hvorum fyrir sig, einslega, og síðan nefnd-um bróður unnustu sinnar og öðrum manni, sem þá var við staddur, eftir áskorun bróðursins. Og loks lagði hann brjefið fram á sáttafundi, er haldinn var

á Valbjófsstað í privat máli, er hann höfðaði gegn bróðurnum, að því sjeð verður, útaf óhróðri, er hann (bróðirinn) átti að hafa á ákærða borið, og ætlaði ákærði að byggja á brjefinu sókn sína, og færði brjefið sem ástæðu fyrir því, að hann hafði sagt systir innkallaða upp. Á sáttafundinum afhenti ákærði sáttanefndinni brjefið, og var framlegging þess svo tilkynnt hreppstjóra, en hann skýrði hlutaðeigandi sýslumanni frá, og hóf þá sýslumaður þegar í stað rannsókn út af því. Meðan á rannsókn málsins stóð hjelt ákærði því fast fram, að hann hefði fengið hið framlagða brjef frá bróður hinnar fyrverandi unnustu sinnar, og að brjefið hefði verið ástæðan til þess, að hann sagði systir hans upp, og til þess að styrkja mál sitt frekara, skrifaði hann eptir að rannsóknin var hafin, nýtt brjef með nafni sama manns undir og stílað til sín, líks innihalds og hið fyrra brjefið, og laumaði hann brjefi þessu á næturþeli inn í bæ þann, þar sem systkynin áttu heima, sem hann hafði fyrir rangri sök, og þar fannst það brjef síðar og var afhent sýslumanni. Loksins, eptir að hinn ákærði hafði verið hafður fastur um tíma, játaði hann, að hann hefði sjálfur skrifað bæði hin áminnstu brjef undir nafni bróður fyrverandi unnustu sinnar, en hann kvaðst eigi hafa ætlað sjer með því, að steypa þeim systkynum í neina ógæfu, en hafi aðeins haldið, að hann með því að hræða bróðirinn með brjefinu gæti auðveldar orðið leystur frá heitorði við systir hans, því hann hafi þá verið búinn að hnægja hug til annarar stúlku.

Þetta afbrot hins ákærða, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur verið hegnt

fyrir neitt afbrot, á undir 226. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, er hann hefur til unnið, hæfilega metin 6×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Að því til málskostnaðar í hjerði kemur og varnarlaun talsmanns ákærða þar, fellst yfirdómurinn á ákvæði hjerðsdómsins. Ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra. —

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Gunnar Sveinsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 6×5 daga. Um málskostnað í hjerði og varnarlaun hins skipaða talsmanns þar, skal hjerðsdómnum óraskað. Svo greiði hinn ákærði allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Sigurðar Þórðarsonar og Franz Siemens, 10 kr. til hvors þeirra. —

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 7/1886

Sveinn Gestsson

gegn

Bjarna Sigurðssyni.

D ó m u r:

Mál þetta er svo til komið, að snemma sumars 1882 var kvennmaður nokkur, Jóhanna Jónsdóttir, sem taldi sig hjú áfrýjanda, Sveins bónda Gestssonar í Árnakoti, á ferð að sunnan í kaupavinnu, en lagðist á heimili hins stefnda, Bjarna Sigurðssonar á Skálabrekku í Þingvallasveit, og lá þar veik fullar 44 vikur, þartil hun vorið eptir gat flutzt aptur til áttþaga sinna. Kostnaðurinn af þessari sjúkdómslegu nefndrar Jóhönnu varð allur 244 kr., og með því að hún var efnalaus sjálf, borgaði hreppsnefndin í Bessastaðahreppi, þar sem stulkan var sveitlæg, hinum stefnda þann hluta kostnaðar, 68 kr., sem taldist leiða af lækningu stúlkunnar og sjerstaklegri aðhjúkrun, en um það, sem eptir var af kostnaðinum, 176 kr., sem taldist fæðis- og húsnæðiskostnaður fyrir sjúklinginn, var áfrýjandi, sem þáverandi húsbóndi stúlkunnar, krafinn af hinum stefnda, sumpart fyrir milligöngu hreppsnefndarinnar í Bessastaðahreppi, sumpart beinlínis, og þegar áfrýjandi eigi vildi sinna þessum kröfum að neinu, var mál þetta höfðað gegn honum af hinum stefnda fyrir gestarjetti Gullbringu- og Kjósarsýslu, og dæmt þar svo hinn 20. jan. þ. á., að ef áfrýjandi eptir löglegan undirbúning og fyrir rjetti við varnarþing sitt synji fyrir það með eiði, að ofanefnd Jóhanna Jónsdóttir hafi verið vinnuhjú hans, er hún lagði af stað frá heimili hans í kaupavinnu sumarið 1882, þá eigi hann að vera sýkn fyrir kröfum hins stefnda og eigi þá málskostnaður að falla niður. En vinni áfrýjandi eigi þennan eið, eigi hann greiða stefnda 176 kr. með

5% vöxtum frá 3. júlí f. á. þartil upphæðinni væri lokið og 50 kr. í málskostnað.

Áfrýjandi hefur skotið þessum dómi til yfirdómsins með stefnu, dags. 12. marz þ. á., og krafizt þess þar, að dómnum yrði breytt þannig, að hann yrði sýknaður af öllum kærum og kröfum stefnda í málinu, og stefndi skyldaður til að greiða sjer allan málskostnað með einhverju hæfilegu, en hinn stefndi hefur aptur krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða sjer hæfilegan málskostnað fyrir yfirdóminum.

Áfrýjandi hefur haldið því fram, að ofannefnd Jóhanna Jónsdóttir hafi eigi verið vistráðið hjú hans þegar hún fór í kaupavinnu sumarið 1882 og lagðist veik, og þó svo hefði verið, hefur hann tekið það fram, að hún hafi komið vanfær á heimili hans þá um vorið, en dulið um ástand sitt, hafi svo lagzt í mislingum í júnímánuði og alið barn þvínær fullburða, en með þessari ótilhlýðilegri breytni sinni hefði hún fyrirgjört vistarrjetti sínum, ef hann hefði nokkur verið, og loks hefur áfrýjandi rengt það, að Jóhanna hafi sjúkleikans vegna eigi orðið flutningsfær til átt-haga sinna fyr en vorið 1882. En eins og nægileg sönnun verður að álítast vera framkomin fyrir þessu síðast nefnda atriði með vottorðum, sem stefndi hefur framlagt undir málinu um sjúkdómslegu Jóhönnu fra hlutaðeigandi sóknarpresti og hreppsnefnd, eins gat það atvik, að Jóhanna var vanfær þegar hún kom í vistina — og það hefur eigi getað dulizt, þar sem barn það, er hún ól mánuði síðar, var þvínær fullburða eptir vottorði yfirsetukonu — aðeins heimil-að áfrýjanda rjett til að neita að veita henni viðtöku

í vistina, en eigi leyst hann seinna, eptir að hann hafði látið þennan rjett sinn ónotaðan, frá þeirri skyldu að greiða hinum stefnda legukostnað, hafi annars Jóhanna verið vistráðið hjú hans þegar hún fór í kaupavinnu. Þessu hefur áfrýjandi, eins og áður er sagt, neitað, en haldið því fram, að Jóhanna, eptir því sem sjed verður, aðeins hafi farið til hans sem húskona. Aptur hefur Jóhanna borið það fyrir rjetti, að hún hafi farið til áfrýjanda sem vistráðið hjú hans fyrir fardagaárið 18⁸²/₈₃, að áfrýjandi hafi búið hana út í kaupavinnu um sumarið og lagt henni til hest og fót til ferðarinnar, og að hún hafi álitid, að hann ætti kaupgjald það, sem hún ynni til um sumarið í kaupavinnunni, og þó að hún hafi um leið borið það, að hún hafi eigi sjálf samið um vistarráðin við áfrýjanda, en að annar maður hafi átt að gjöra það fyrir hennar hönd, og framburður hennar því aðeins hljóðar um það, hvernig hún skoðaði veru sína hjá áfrýjanda, þá eru með þessum vitnisburði Jóhönnu, sem eigi hefur sjálfur verið rengdur, fram komin svo mikil líkindi fyrir því, að hún hafi verið vistráðið hjú áfrýjanda þegar hún fór í kaupavinnuna, að yfirdómurinn verður eins og undirdómurinn að álíta rjett, að áfrýjandi synji fyrir þetta með eiði. Og með því áfrýjandi ekki sjerstaklega hefur mótmælt kröfuupphæðinni, ber að staðfesta undirrjettardóminn bæði að því aðalefni málsins snertir, eins og líka að því til málskostnaðar kemur. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á óraskaður að standa.
Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá
löglegri birtingu hans undir aðför að lögum. —

Nr. 9/1886.

Rjettvisin

gegn

Þórði Þorvarðssyni.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Árnessýslu 21. nóvbr. f. á. er ákærði, Þórður bóndi Þorvarðsson í Traðarholti í Stokkseyrarhreppi dæmdur fyrir þjófnað í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð og til að greiða allan af málinu gegn honum löglega leiðandi kostnað, en þessum dómi er bæði eptir ósk hins ákærða og af hálfu rjettvisinnar áfrýjað til yfirdómsins.

Tildrög málsins eru þau, að 19. janúar f. á. kom húsmaður Sæmundur Guðmundsson á Rauðarhól í Stokkseyrarhreppi inn í Háeyrar sölubúð á Eyrarbakka og hafði meðferðis skjóðu með nokkru af kandís, kaffirót og kaffi í, sem hann hafði keypt í öðrum búðum á Bakkanum fyrir samtals 5 kr. 95 aura, en utanum skjóðuna var litill poki eptir sögn Sæmundar. Í Háeyrarbúðinni skildi Sæmundur pokann með skjóðunni í eptir niðri fyrir framan búðarborðið, meðan hann fór þar upp á lopt, en þegar hann kom öfan aptur, var pokinn með skjóðunni horfinn. Fór Sæmundur þá að leita skjóðunnar, og hitti þá í vesturbænum á Stokkseyri ákærða Þórð bónda Þorvarðs-

son í Traðarholti; sat hann þar á rúmi í baðstofu og hafði poka Sæmundar hjá sjer, en þegar Sæmundur lýsti pokann sína eign, ljét ákærði hann viðstöðulaust lausan og sagðist ekkert með hann eiga.

Ákærði hefur neitað því, að hann hafi ætlað að stela poka Sæmundar, og hefur staðið fast á því, að hann að eins hafi tekið hann í misgripum fyrir skjóðu, sem hann sjálfur hafi verið með á Bakkanum þennan sama dag, og hafi hann misst þá skjóðu fyrir misgripin. Þennan framburð ákærða veikir að vísu nokkuð það atvik, sem þó reyndar er eigi fullkomlega sannað undir prófum málsins, að utanum skjóðu Sæmundar var poki, en svo var eigi um skjóðu þá, sem ákærði kveðst hafa haft meðferðis; en þar sem þó engar nægilegar sannanir eru framkomnar gegn framburði ákærða um, að misgrip tóm hafi átt sjer stað, og það auk þess er upplýst, að ákærði var mjög drukkin um það leyti sem pokinn var tekinn, og öll atvik að öðru leyti styrkja framburð hans, þá ber að dæma hinn ákærða sýknan af kæru sóknarans í máli þessu. Þar á móti virðist hann eptir atvikum eiga að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað í hjerði, en áfrýjunarkostnaðurinn, þar á meðal málsfærslulaun sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors fyrir sig, virðist eptir atvikum eiga að greiðast af almannafje.

Hvað meðferð málsins í hjerði snertir, þá ber hún öll yfir höfuð mjög vott um hirduleysi eða vankunnáttu undirdómarans, en sjerstaklega skal þess að eins getið, að undirdómariinn byrjaði eigi rannsókn málsins fyr en hálfum tíunda mánuði eptir að misgripin áttu sjer stað, og hefur hann þó enga afsökun fært

fyrir þessum drætti á málinu. Fyrir þennan drátt á málinu virðist eigi verða komizt hjá að dæma undirdómarann til að greiða sekt, sem með tilliti til þess, að undirdómarinn áður hefur sætt samskonar sekt, virðist hæfilega ákveðin 100 kr. til landssjóðs.

Málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Þórður Þorvarðsson, á fyrir ákæru sóknarans í þessu máli sýkn að vera, en greiði allan af málinu í hjeraði löglega leiðandi kostnað. Undirdómarinn, Stefán Bjarnarson, sýslumaður í Árnessýslu, greiði í sekt til landsjóðs 100 krónur. Allur af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors, greiðist af almannafje.

Ídæmdur málskostnaður og sekt lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.—

Nr. 4/1886.

Kr. Ó. Þorgrímsson
gegn
Jóni Ólafssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur 9. októbermán. 1885, var hinn stefndi, Jón rit-

stjóri Ólafsson, dæmdur til að greiða áfrýjanda, Kr. Ó. Þorgrímssyni bóksala, 120 kr. og 5⁰/₀ vexti frá sáttakærudegi og til borgunardags, svo og í málskostnað 12 kr. — Nefnd upphæð, 120 kr., er húsaleiga, er áfrýjandi telur sig eiga hjá hinum stefnda fyrir 4 mánuði, eða frá 13. desbr. 1884 til 16. apríl 1885.

Þessum dómi hefur áfrýjandi skotið til yfirdómsins og krafzt, að hann verði staðfestur, en hinn stefndi dæmdur til að greiða sjer hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi; en hinn stefndi, sem hefur gagnáfrýjað málinu, hefur krafzt fyrst og fremst, að hann verði dæmdur sýkn af kröfum áfrýjandans í þessu máli, og áfrýjandinn dæmdur í allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi, en til vara, að hann verði því að eins skyldaður til að borga umrædda húsaleigu, að áfrýjandi synji fyrir það með laganna eiði, að það hafi verið meining hans með orðum þeim, er hann talaði við gagnáfrýjanda og þá Sigfús Eymundsson og John Coghill og síðar við hinn fyrstnefnda og Valdimar Ásmundsson, að húsaleigan fyrir áður umgetinn 4 mánaða tíma skuli vera innifalin í verði hússins.

Á uppboðsþingi 12. desbr. 1884 á húseigninni Nr. 2 á Arnarhólslóð varð áfrýjandi hæstbjóðandi, og var það boð samþykkt daginn eptir. Samkvæmt 3. gr. uppboðsskilmálanna skyldi hann geta komið að eigninni 14. maí 1885, en sá, er í húsinu bjó, það er gagnáfrýjandinn, skyldi greiða honum húsaleiguna frá þeim degi boðið væri samþykkt (13. desbr.) eptir samkomulagi við hann.

Hinn 16. dag aprílmán. 1885 seldi áfrýjandi gagn-

áfrýjanda húsið, og er ekki í afsalsbrjefinu húsaleigunnar 13. desbr. til 16. apríl getið að neinu.

Það er enginn ágreiningur milli málspartanna um það, að gagnáfrýjanda hafi verið skylt að greiða aðaláfrýjanda hina umpráttuðu húsaleigu, en gagnáfrýjandi hefur haldið því fram, að aðaláfrýjandi hafi, þá er hann seldi honum (gagnáfrýjanda) húseignina, gefið sjer hana eptir eða látið hana vera innifalda í þeirri upphæð, er hann skyldi greiða fyrir húseignina — en hún var talsvert meiri en sú upphæð, er aðaláfrýjandi hafði gefið fyrir hana —, og því til sönnunar hefur hann leitt nokkur vitni. — Vitnið Valdimar Ásmundsson hefur borið það, „að Kr. Ó. Þorgrímsson skömmu eptir að hann seldi Jóni Ólafssyni hús í fyrra vor hafi kannast við í áheyrn sinni og annars manns, sem hann eigi man með vissu hver var, að húsaleigan hefði verið innifalin í verðinu, fyrir þann tíma, er Kristján hefði verið eigandi hússins. Vitnið Sigfús Eymundsson hefur borið, að hann hafi verið viðstaddur er Kristján Þorgrímsson bóksali seldi Jóni ritstjóra Ólafssyni hús í vor, og að Kristján þá hafi kannast við, að „nú væri allt klárt milli þeirra“; verzlunarmaður John Coghill hefur vottað, að það hafi verið skýr samningur milli Jóns Ólafssonar og Kristjáns Þorgrímssonar, að það væru engar frekari kröfur á hendur Jóni útaf húsi því, er han nú býr í. Af þessum vitnisburðum og vottorðum hljóðar að eins vitnisburður Valdimars Ásmundssonar beinlínis um húsaleiguna, og vottorð Coghills hefur eigi verið staðfest fyrir rjetti; er því ekki lögmæt sönnun fengin fyrir því, að aðaláfrýjandi hafi gefið gagnáfrýjanda eptir húsaleiguna. En svo miklar líkur virðast með

þeim vera fengnar, að rjett sje samkvæmt l. 1—14 —6 að láta úrslit málsins vera komin undir því, að áfrýjandi synji fyrir með eiði, að hann hafi samið svo við gagnáfrýjanda, eða það verið meining hans, þá er hann seldi honum húseignina, að húsaleigan frá 13. desbr. 1884 til 16. apríl 1885 skyldi innifalin í húsverðinu. — Vinni hann svofeldan eið, skal bæjarþingsdómurinn vera óraskaður, en málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eiga að falla niður; en treysti hann sjer ekki til að vinna svofeldan eið, á gagnáfrýjandi að vera sýkn af kærnum hans og kröfum í þessu máli, en málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Svo framarlega sem aðaláfrýjandi, Kr. Ó. Þorgrímsson bóksali, eptir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi vinnur eið að því, að hann ekki hafi samið svo við gagnáfrýjanda eða það verið meining hans, þá er hann seldi gagnáfrýjanda húseignina Nr. 2 á Arnarhólslóð, að leigan af því frá 13. desbr. 1884 til 16. apríl 1885 skyldi vera innifalin í húsverðinu, skal bæjarþingsdómnum óraskað, en málskostnaður fyrir yfirdómi falla niður. En treysti hann sjer ekki til að vinna svofeldan eið, á gagnáfrýjandi Jón Ólafsson að vera sýkn af kærnum hans og kröfum í þessu máli, en málskostnaður fyrir báðum dómum falla niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 24. maímán.

Nr. 44/1885.

Undirfellsprestakall

gegn

Jónasi Guðmundssyni.

Dómur:

Með því afstöðuuppráttur sá, sem lagður hefur verið fram í merkjadómi í þessu máli, og sem, eftir því sem segir í merkjadómsgjörðunum, var hafður við hendina til hliðsjónar við merkjagönguna á þrætu-landið, og af öllum hlutaðeigendum, dómendum og málsaðilum, er talinn greinilegur og nákvæmur og gott að átta sig á honum, ekki hefur verið lagður fram í yfirdómi, verður ekki hjá komizt að vísa málinu frá yfirdómi. — Stefndi mætti ekki og enginn af hans hendi.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá landsyfirdóminum.

Nr. 32/1885.

Daníel prófastur Halldórsson

fyrir hönd jarðarinnar Hólma

gegn

Eiríki Bjarnasyni,

sem eiganda Borga.

Dómur:

Mál þetta er risið útaf ágreiningi um landamerki milli jarðanna Hólma í Reyðarfirði og Borga. Með

merkjadómi Suðurmúlasýlu, gengnum að Eskifirði 9. maí f. á., voru landamerki þessara jarða á hinni svo nefndu Hólmaströnd ákveðin við „Miðstrandarstein“ niður af útenda Miðstrandarkletts; málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefur Daniel prófastur Halldórsson fyrir hönd Hólma skotið til landsyfirdómsins með stefnu dags. 28. ágústmán. f. á., og krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur, og hinn stefndi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum dómum eins og rjetturinn metur. — Hinn stefndi hefur á hinn bóginn krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og honum dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með einhverju hæfilegu.

Málspartar eru báðir sammála um, að rjett landamerki á Hólmaströnd milli jarðanna Hólma og Borga sje svo nefndur „Miðstrandarsteinn“, en þá greinir á um, hvar hann sje; telur hinn stefndi hann að vera sama steinninn og merkjadómurinn setur landamerkjastein, en áfrýjandi telur „Miðstrandarstein“ vera talsvert innar á ströndinni, og hinn sama, sem nú er merktur „Hólmar — Borgir“.

Hinn stefndi hefur einkum viljað styðja mál sitt, í fyrsta lagi með máldaga fyrir landeign Hólma og vísitatsíur biskupa; í máldaganum segir hann að standi, að Hólmar eigi land útyfir „Sauðaból“ í Miðstrandarstein; en það er hvortveggja, að þar stendur innýfir, en ekki útyfir, enda sanna þessi orð ekki annað, en að land Hólma nái innfyrir Sauðaból, en ekki hversu langt. Í annan stað hefur hann viljað byggja á tveim lögfestum síra Hallgríms heitins Jónssonar á Hólum frá 1842 og 1846, þar sem hann

hefur lögfest Hólmum land í Miðstrandarstein á móti „Lambeyri (bænum), en að það nái engri átt, ef við steininn sje átt, sem nú er merktur „Hólmar-Borgir“, en eigi allvel við hinn ákveðna merkjastein. Það er nú hvorttveggja, að þetta orðatiltæki „á móti Lambeyri“ er mjög óákveðið, því misjafnlega miða menn, og menn hirða lítt um nákvæmni hjer á landi, þegar átt er við áttir eða afstöður, og minni hluti merkjadómenda, sýslumaðurinn, segir, að það muni ekki skakka miklu, sje lína dregin beint fyrir botni Eskifjarðar úr þeim stað, sem fjörðurinn gengur hæst við suðurlandið, til þess staðar, er hann gengur hæst við norðurlandið, að sú lína yrði jafnhliða línunni úr steininum „Hólmar-Borgir“ í bæinn á Lambeyri, enda verður að álitast sannað, að einmitt hinn sami síra Hallgrímur ávallt bauð fólki sínu að halda steininn „Hólmar-Borgir“ rjett merki milli Hólma og Borga. Í þriðja lagi vill hann styðja mál sitt með vitnisburði Guðbjargar Jónsdóttur í Bakkagerði. En yfirdómurinn verður að álíta vitnisburð hennar mjög svo þýðingarlausan; fyrst er það, að hún er veikt gamalmenni; í annan stað var hún, þá er hún kom á þrætustaðinn, í efa um, hvar hinn umspurði steinn væri; og í þriðja lagi ber hún um það, er hún að eins 8—16 ára gömul þykist hafa heyrt og tekið eptir.

Það eru þannig, að áliti yfirdómsins, engar sannanir komnar fram fyrir því, að Borgir eigi land að þeim steini, er merkjadómurinn ákveður rjett merki.

Á hinn bóginn eru margir og merkir vitnisburðir fyrir því, að Hólmaland nái að þeim steini, er Jónas prestur Hallgrímsson merkti „Hólmar-Borgir“ árið 1880; en fram hjá þessum vitnisburðum gengur merkja-

dómurinn, og nefnir þá „seinni tíðar manna“ vitnisburði, þótt það sje ljóst af dómsgjörðunum, að meiri partur vitnanna eru gamlir menn, nákunnugir á þrætustaðnum, og sem bera vitni um það, sem var fyrir meira en mannsaldri og þar á eptir.

Fyrir þessar sakir verður að dæma hinn áfrýjaða merkjadóm ómerkan og að vísa málinu aptur heim í hjerað. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og málflutningslaun hins skipaða talsmanns áfrýjanda, sem ákveðast 15 krónur, að greiðast af almanna fje.

Að því málið hefur í hjeraði verið varið og yfirdómi sókt með gjafsókn vottast, að flutningur þess hefur verið lögmætur.

Því úrskurðast:

Hinn áfrýjaði merkjadómur á vera að ómerkur, og vísast málinu aptur heim í hjerað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Málflutningslaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmanns Franz Siemens, 15 krónur, greiðist af almanna fje.

Mánudaginn 31. maímán.

Nr. 1/1886.

Sigurður Andrjesson kirkjuhaldari
gegn

húsmanni Hans A. Jóhannessyni.

Dómur:

Eptir að lögtak hafði verið gjört hjá hinum stefnda, húsmannni Hans A. Jóhannessyni, fyrir hálfum ljós-

tolli til Eyrarkirkju á Ísafirði, höfðaði hann fyrir aukarjetti Ísafjarðarkaupstaðar mál til aptursóknar á hinu lögteknna gjaldi, og var þarnaest með dómi, uppkveðnum þann 11. nóvbr. 1885, kirkjuhaldara Sigurði Andrjessyni gjört að skyldu að greiða aptur hið lögteknna gjald, alls 2 kr. 59 a., en málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefur áfrýjandinn nú skotið til yfir-dómsins og farið því fram, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur og málinu vísað frá undirrjettinum, en hinn stefndi skyldaður til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum, eins og málið eigi væri sókt með gjafsókn. Sem ástæðu til þess hefur áfrýjandinn talið, að lögtakið hafi verið gjört þann 5. maí 1885, en fyrirkall sáttanefndarinnar á kæru stefnda, dagsettri 4. ág. s. á., sje fyrst gefið út af henni þann 2. septbr. s. á., og sje því málsóknin eigi byrjuð innan 3 mánaða. Af hendi hins stefnda mætti enginn; verður því málið dæmt eptir þeim gögnum, sem fram eru komin.

Opið brjef 2. apríl 1841, 5. gr. kveður svo á, að málsókn útaf fjárnámi skuli höfða að undangenginni kæru til sáttanefndarinnar innan 3 mánaða frá því lögtakið var gjört. — Að visu er kæran til sáttanefndarinnar í þessu máli dagsett 4. ágústmán., eða rjettum 3 mánuðum eptir að lögtaksgjörðin fór fram, en fyrirkall til málsaðila er ekki gefið út fyr en 2. septbr. næstan eptir, og er málsókninni því ekki haldið fram nógu tímanlega samkvæmt ákvæðum ný nefnds opins brjefs 5. gr.

Hinn áfrýjaða dóm ber því að dæma ómerkan og málinu að vísa frá undirrjetti. Málskostnaður fyrir

báðum dómum virðist eptir atvikum eiga að falla niður, en hinum skipaða talsmanni áfrýjanda ber að greiða í málflutningslaun 10 kr. af almanna fje.

Að því leyti mál þetta fyrir landsyfirdóminum hefur verið sókt með gjafsókn, vottast, að málsfærslan hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera og vísast málinu frá undirrjetti. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður. Málflutningslaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmanns Franz Siemensens, greiðist af almanna fje með 10 krónum.

Nr. 2/1886

Sigurður Andrjesson kirkjuhaldari
gegn
Birni gullsmið Árnasyni.

D ó m u r :

Eptir að lögtak hafði verið gjört hjá hinum stefnda, Birni gullsmið Árnasyni, fyrir heilum ljóstolli til Eyrarkirkju á Ísafirði, höfðaði hann fyrir aukarjetti Ísafjarðarkaupstaðar mál til aptursóknar á hinu lögteknna gjaldi, og var þarnæst með dómi, uppkveðnum þann 11. novbr. 1885, kirkjuhaldara Sigurði Andrjesyni gjört að skyldu að greiða aptur hið lögteknna gjald, alls 3 kr. 85 a., en málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefur nú áfrýjandinn skotið til yfirdómsins og farið því fram, að hinn áfrýjaði dómur

verði dæmdur ómerkur og málinu vísað frá undirrjettinum, en hinn stefndi skyldaður til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum, eins og málið eigi væri rekið með gjafsókn. Sem ástæðu til þessa hefur áfrýjandinn talið, að lögtakið hafi verið gjört 5. maí 1885, en fyrirkall sáttanefndarinnar á kæru stefnda, dags. 4. ágúst s. á., sje fyrst gefið út af henni þann 2. septbr. s. á., og sje því málsóknin eigi byrjuð innan 3ja mánaða.

Hinn stefndi þar á móti hefur krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður fyrir báðum rjettum.

Opið brjef 2. apríl 1841, 5. gr. kveður svo á, að málsókn útaf lögtaki skuli höfða, að undangenginni kæru til sáttanefndar, innan 3 mánaða frá því lögtakið var gjört.

Að visu er kæran til sáttanefndarinnar í þessu máli dagsett 4. ágústmán. eða rjettum 3 mánuðum eptir að lögtaksgjörðin fór fram, en fyrirkall til málsaðila er ekki gefið út fyr en 2. septbr. næstan eptir, og er málsókninni því ekki haldið fram nógu tímanlega eptir ákvæðum nýnefnds opins prjefs 5. gr. — Ber því að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan og málinu að vísa frá undirrjetti. Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eptir atvikum eiga að falla niður, en til hins skipaða talsmanns áfrýjanda fyrir yfirdómi ber að greiða í máflutningslaun 10 kr. af almanna fje.

Að því leyti þetta mál hefur hjer fyrir rjettinum verið sókt með gjafsókn, vottast, að málsfærslan hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera og visast málinu frá undirrjetti. Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður. Málflutningslaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmanns Franz Siemensens, greiðist af almanna fje með 10 krónum. —

Mánudaginn 21. júnímán.

Nr. 6/1886

Fyrrum alþingismaður
Egilsson

gegn
skraddara Elisen.

D ó m u r :

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkurkaupstaðar 26. nóvbr. f. á., var fyrrum alþingismaður Egilsson dæmdur til að greiða skraddara Elisen skuld, að upphæð 44 kr. 25 a. og 5% vexti af henni frá sáttakærudegi til borgunardags, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur Egilsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu, dagsettri 10 marz þ. á., og krafizt fyrst og fremst, að málinu verði frávísað og honum dæmt hæfilegt í kost og tæring, og mótparturinn sektaður fyrir óparfa þætu, en til vara, að hann verði sýknaður af öllum kærum og kröfum mótpartsins, en mótparturinn dæmdur í hæfilegan málskostnað og sektaður fyrir óparfa þætu.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur

til að græiða honum 30 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi.

Að því til aðalkröfu áfrýjanda kemur, þá getur hún ekki komið til álita fyrir þá sök, að hann ekki hefur sjerstaklega áfrýjað úrskurði bæjarþingsdómsins um frávisunarkröfu hans fyrir þeim dómi. —

Mál þetta er þannig vaxið, að hinn stefndi telur til skuldar hjá áfrýjanda, að upphæð 44 kr. 25 aura, fyrir föt, er hann hafi fengið hjá stefnda á árunum 1878 og 1879, sumpart til sölu fyrir stefnda, sumpart í eigin þarfir, og hefur hinn stefndi því til sönnunar lagt fram reikninga yfir viðskipti þeirra málsaðila.

Samkvæmt reikningum þessum hefur áfrýjandi ekkert fengið til eigin þarfa 1878, heldur aðeins föt til útsölu, en 1879 hefur hann ekki fengið önnur föt til útsölu en 1 jakka, að því virðist, einmitt hinn umþráttada jakka.

Þessum reikningum hefur áfrýjandi ekki mótmælt að öðru en því, að í þá vanti að creditera sig fyrir jakka, er Símon heitinn Johnsen kaupmaður hafi fengið hjá sjer af þeim fötum, er hann hafi haft til útsölu fyrir hinn stefnda, og hafi andvirði hans verið 44 eða 42 kr., en Símon kaupmaður sjálfur greitt það Elisen. Gegn þessari aðfinningu áfrýjanda virðast hinir framlögðu reikningar ekki geta álitizt fullgild sönnun fyrir skuld áfrýjanda. En þegar þess er gætt, að áfrýjandi ekki, að því sjeð verður, nokkrn sinni hefur mótmælt þessum reikningum Elisens fyr en í þessu máli, og rjett á undan, eða fundið það að þeim, að honum ekki hafi verið crediterað andvirði þess jakka, er Símon kaupmaður

Johnsen fjekk, en krafa Elisens styrkist mjög svo af svarbrjefi Egilssons til hans, dags. 24. marz 1882, með hverju hann sendir honum 100 kr. upp í þær 144 kr. 25 a., er Elisen þá taldi sig eiga hjá honum, og í hverju hann jafnframt getur þess, að hann muni greiða eptirstöðvarnar eptir því sem nánar segir í brjefinu, án þess um leið að hreifa neinum mótmælum gegn hinni heimtuðu upphæð, þá virðast svo miklar líkur vera komnar fram til þess, að krafa hins stefnda sje rjett, að úrslit málsins eigi að vera komin undir því, að áfrýjandi synji fyrir það með eiði, að hann árið 1879 hafi fengið frá stefnda jakka til útsölu, er hann seldi Simoni kaupmanni Johnsen.

Ef því áfrýjandi eptir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi vinnur eið að því, að hann ekki hafi fengið jakka til útsölu frá hinum stefnda árið 1879, er hann seldi kaupmanni Simoni Johnsen, á hann að vera sýkn af kærum og kröfum hins stefnda í þessu máli; en treysti hann sjer ekki til að vinna svofelldan eið, á hann að greiða hinum stefnda 44 kr. 25 au. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags.

Vinni áfrýjandi eiðinn, skal málskostnaður fyrir báðum dómum falla niður; en vinni hann ekki eiðinn, skal hann greiða hinum stefnda málskostnað með 20 krónum.

Til að sekta hinn stefnda fyrir óþarfa málsýfingu virðist ekki vera nein ástæða.

Því dæmist rjett að vera:

Ef áfrýjandi, Egilsson, eptir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi vinnur eið að því, að hann ekki hafi fengið jakka til útsölu frá hinum stefnda árið 1879, er hann ljet Símon kaupmann Johnsen fá til kaups, á hann að vera sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, Elisens, í þessu máli, en málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður. En treysti hann sjer ekki til að vinna svofelldan eið, á hann að greiða hinum stefnda 44 kr. 25 aura með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og í málskostnað 20 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. júnímán.

Nr. 12/1886

Hið opinbera

gegn

Th. J. Skylv.

D ó m u r :

Með dómi gengnum í lögreglurjetti Suðurmúlasýslu 20. sept. 1884 var skipstjóri Th. J. Skylv fyrir brot gegn fiskiveiðasamþykkt Norðfjarðar, dagsettri 15. septbr. 1880, dæmdur til þess að greiða 40 kr. sekt og málskostnað eptir reikningi. Þessum dómi hefur

verið áfrýjað til yfirdómsins bæði af hendi hins kærða og hins opinbera.

Hinn kærði, Th. J. Skyllv, er bæði með eigin játningu og á annan hátt orðinn uppvis að því, að hafa látið fleygja höfðum og slógi af fiski þeim, er hann aflaði á opnum bátum á Norðfirði sumarið 1881, út í sjó. — Þetta athæfi hans er brot á 3. gr. í fiskiveiðasamþykkt fyrir Norðfjörð, dags. 15. septbr. 1880, er náði gildi 1. apríl 1881, og sem honum, er leggur skipi sínu rjett við land, og veiðir frá því á bátum, er skylt að hlýta, og virðist hegning sú, sem hjeraðsdómarinn hefur dæmt hann í samkvæmt 7. gr. laga 14. desbr. 1877, hæfilega metin 40 kr.; svo fellst yfirdómurinn og á ákvæði hjeraðsdómsins um málskostnað, og ber því að öllu leyti að staðfesta hann. Hinn kærði á einnig að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við landsyfirdóminn lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinn kærði, skipstjóri Th. J. Skyllv, á að greiða allan af áfrýjun þessa máls löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málflutningsmannanna Fr. Siemens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 26. júlímán.

Nr. 40/1885

Rjettvísín

gegn

Skúla Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar á Ísafirði 29. janúar 1885 var hinn ákærði, Skúli Jónsson, fyrir þjófnað, framinn í 1. sinn, dæmdur til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga, svo og til að greiða málskostnað, og er með eigin játningu hans og öðrum atvikum sannað, að hinn ákærði haustið 1884 hefur stolið skinnbrók, sem hjekk á bátshníf, ennfremur úr ólæstri skrínu úr sama bát um einu pundi af kaffi og öðru af sykri, 2 potta kút með litliræði af brennivíni í og 3 pela flösku með rommi, og hafa hinir stolnu munir verið virtir á 10 kr. 75 aura. Loks hefur hinn ákærði játað, að hann úr læstri skrínu, er þó hrökk upp, þá er hann tók í hespu þá, sem var við læsinguna, hafi tekið poka með rúmlega 1 pundi af sykri, loklausa öskju með feitmeti í, en muni þessa kveðst hann deginum eptir hafa látið í bátinn aptur á sama stað, þar hann var hræddur um, að þjófnaðurinn mundi komast upp.

Brot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur fyrr sætt hegningu, er af undirdómaranum rjettilega heimfært undir 230., sbr. 63. gr.

hegningarlaganna, en með sjerstöku tilliti til þess, að hinn ákærði hefur verið í gæzluvarðhaldi um 3 mánuði, og eigi er sannað, að hann hafi brotið upp hirzlu þá, er hann tók úr nokkuð af feitmeti og um 1 pd. af kaffi, þá ber að færa hina ídæmdu hegningu niður í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Að öðru leyti ber að staðfesta dóm aukarjettarins. Svo ber og hinum ákærða að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum 10 kr. til hvors.

Meðferð málsins í hjerði hefur verið vítalaus og flutningur málsins við yfirdóminn lögmætur.

Þvi dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Skúli Jónsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga, en að öðru leyti á undirrjettardómurinn óraskaður að standa. Ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors í málsfærslulaun.

Dóminum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 6. septembermán.

Nr. 17/1886

Rjettvísín

gegn

Guðríði Þorvaldsdóttur.

D ó m u r :

Með eigin játningu hinnar ákærðu, Guðríðar Þorvaldsdóttur, og öðrum sönnunum, sem komið hafa fram undir rekstri málsins, er það löglega sannað, að hin ákærða, sem er ógipt, og ól barn þann 2. jan. f. á., er í skírninni hlaut nafnið Þorvaldína Helga Sigríður, þá er barn þetta var skírt, lýsti því yfir við prestinn, að faðir að barni þessu væri maður nokkur í Borgarfirði, en þá er hann þverneitaði faðerni að þessu barni, játaði hin ákærða fyrst fyrir presti þeim, er skírt hafði fyrir hana barnið, og síðar fyrir rjetti, að hún hefði ranglega lýst þennan mann föður að barni sínu, og hefði hún gjört það af því, að hinn sanni faðir barnsins væri giptur maður. Þá er rjettar-rannsókn var hafin, kannaðist maður þessi við faðerni að barninu. Fyrir afbrot þetta er hin ákærða, sem er komin yfir sakamanna lögdalur, og ekki hefur áður sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, dæmd í aukarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 7. nóvbr. f. á. í 5 daga fangelsi við vatn og brauð og til þess að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, en dómi þessum hefur hin ákærða áfrýjað til yfirdómsins.

Brot hinnar ákærðu hefur af undirdómaranum verið rjettilega heimfært undir 180. gr. hegningar-

laganna, og virðist hegningin eptir þessari lagagrein, þótt það eigi geti verið til málsbóta fyrir hina ákærðu (eins og undirrjetturinn álitur), að hún þykist hafa gripið til þeirra úrræða, að lýsa rangan barnsföður af því að hinn rjetti faðir var giptur maður og heimilisfriði þessvegna kynni að raskast, hæfilega metin 5 daga fangelsi við vatn og brauð, sem gjört er í undirrjettardóminum, og ber því að staðfesta hann; svo ber hinni ákærðu og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns, 10 kr. handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettarins dómur skal óraskaður standa.

Hin ákærða, Guðríður Þorvaldsdóttir, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, og þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 23. septembermán.

Nr. 45/1885

Örum & Wulff

gegn

Jakobi Helgasyni.

D ó m u r:

Með útmælingargjörð sýslumannsins í Norðurmúlasýslu, dags. 25. apríl 1884, var í kaupstaðnum Vopnafirði út mæld lóð undir verzlunarstæði til handa Jakobi kaupmanni Helgasyni af grunni, er heyrði undir verzlun Örum & Wulffs á Vopnafirði, og var svo ákveðið í útmælingargjörðinni, sem fór fram þrátt fyrir mótmæli Örum & Wulffs, að Jakob Helgason skyldi greiða þeim í afgangjald af hinni útvisuðu lóð 30 kr. á ári.

Útmælingargjörð þessa lagði verzlun Örum & Wulffs undir dómsúrslit í hjerði, og krafðist hún þar, að Jakobi Helgasyni yrði óheimiluð öll afnot af hinu útvisaða svæði, að Jakob kaupmaður Helgason yrði látinn greiða skaðabætur eptir óvilhallra manna mati, samt málskostnað, en á hinn bóginn þá fór hinn stefndi því fram, að útmælingargjörðin yrði staðfest, samt að hann fengi skaðabætur fyrir það, að hann, þá er útmælingargjörðin fór fram, varð að setja 1500 kr. ábyrgð, svo og málskostnað.

Með dómi aukarjettar Norðurmúlasýslu, uppkveðnum 29. ágúst 1885, var Jakobi Helgasyni til dæmdur rjettur að halda grunni þeim til verzlunar-afnota, sem honum með útmælingargjörð 25. apríl 1884 var útvisaður af lóð verzlunarfjelagsins Örum & Wulffs,

en án allrar tryggingar framvegis, samt ennfremur ákveðið, að málspartarnir skyldu hvor fyrir annars kærum og kröfum í þessu máli sýknir vera, en málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hefur nú eigandi verzlunarhússins Örum & Wulffs áfrýjað til yfirdómsins og farið því fram, að dómur þessi verði dæmdur ógildur og stefnda Jakobi Helgasyni frádæmdur rjettur til hverra sem helst afnota af hinum útmælda og umþrætta lóðarbletti, að hinn stefndi verði dæmdur til að svara Örum & Wulffs verzlunarhúsi hæfilegum bótum eptir óvillhallra manna mati fyrir þann skaða, er hin ólögmæta útmæling hafi orsakað því, sem og málskostnað með 200 kr.

Hinn stefndi hefur aptur á móti gjört þá rjettarkröfu, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og sjer til dæmdur hæfilegur málskostnaður.

Áfrýjandinn hefur farið því fram, að engin lagaheimild sje til þessarar útvisunar gegn skýlausu banni hans, og þar sem af lóð hans hafi verið tekið að honum naudugum, þá komi það ennfremur í bága við verzlunarþarfir hans, er hann brúki svæðið til fiskiverkunar og hafi ætlað að byggja á því. Hinn stefndi þar á móti hefur alls ekki dregið í vafa eignar- eða yfirráðarjett áfrýjandans að hinni útvisuðu lóð, heldur farið því fram, að hann sje alls ekki sviptur eignarrjetti sínum að lóðinni með útmæling sýslumannsins, þar sem hann fái ákveðið eptirgjald af lóðinni fyrir það, að hún sje lögð stefnda til afnota í lögákveðnum tilgangi, því í konungsúrskurði 18. ágúst 1786 12. gr. og tilskipun 17. nóv. 1786 4. gr. (sbr. opið brjef 28. des. 1836 3. gr., Rentu-

kammerbrjefin 21. febr. 1824, 30. maí 1835, samt landshöfðingjabrjef 30. sept. 1876) sje fölginn rjettur til þess, að taka megi lóð af eiganda eða leiguliða til verzlunarafnota að honum fornsþurðum, eða án þess hann veiti samþykki til þess.

Á þetta verður alls eigi fallizt, því hinir tilvísuðu lagastadir gefa alls enga ástæðu til þess að álíta, að almennan eignar- eða umráðarjett yfir jörðu megi skerða fyrir þá sök, að einhver beiðist húsastæðis í kaupstöðum, og því síður geta staðarleg yfirvöld eða, eins og hjer stendur á, sýslumaður tekið hluta lands af rjettum handhafa til þess að láta annan mann fá hann, þrátt fyrir bann hans, gegn árlegu eptirgjaldi eptir óvilhallra manna mati, og skal þess getið, að í slíku er fölginn engin minni skerðing á eignarrjetti, en þótt lóðin hefði verið tekin af eigandanum gegn borgun í eitt skipti sem fullkomið andvirði hennar eptir óvilhallra manna mati. Hin tilvísuðu stjórnarvaldabrjef geta enga breytingu gjört á almennum undirstöðuatriðum laganna, að því er eignarráð snertir, enda kemur það og fram, að þar sem í brjefum þessum hefur verið spursmál um, að leggja fram landsvæði til kaupstaðarafnota, þá hafa jarðeignir þær, er af átti að taka, verið eign hins opinbera.

Af fyrtjæðum ástæðum leiðir, að hinn áfrýjaða dóm ber að dæma ógildan.

Að því er þar næst snertir kröfu þá, er áfrýjandinn hefur gjört til skaðabóta eptir óvilhallra dómkvaddra manna mati, er eigi nægileg ástæða til þess að taka hana til greina, þar eð við rekstur málsins í hjeraði og fyrir yfirrjettinum ekkert hefur verið fært til sömmunar upphæð tjóns þess, er áfrýjandinn hefur

orðið fyrir, eða nokkuð annað í því efni komið fram, en sjálf rjettarkrafan.

Málskostnað þar á móti fyrir undir- og yfirrjetti ber hinum stefnda að greiða til áfrýjanda eptir rjettarkröfu hans með 200 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði undirrjettardómur skal úr gildinuminn. Í málskostnað fyrir undir- og yfirrjetti ber hinum stefnda, Jakobi kaupmanni Helgasyni, að greiða áfrýjandanum, verzlunarhúsinu Örum & Wulff, 200 — tvö hundruð — krónur.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá því þessi dómur er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 11. októbermán.

Nr. 16/1886

Sigurður Jónsson,

Gísli Björnsson og

Ólafur Björnsson

gegn

kaupmanni M. Jóhannesen.

D ó m u r:

Tildrög og atvik máls þessa eru þau, er nú skal greina:

Með kaupsamningi, dagsettum í Reykjavík 2. júní f. á., selur hinn stefndi, kaupmaður M. Jóhannesen, samkvæmt umboði frá eigandanum, er átti heima í Noregi, þilskipið „Eyvind“ áfrýndunum, Sigurði

Jónssyni, Gísla Björnssyni og Ólafi Björnssyni, með öllum áhöldum, er fylgdu skipinu, fyrir 5000 krónur, og átti helmingurinn af kaupverðinu, 2500 krónur, að lúkast innan 8. júnimán. f. á., en hinn helmingurinn, 2500 krónur, innan ágústmánaðarloka næst á eptir, og hvíldi greiðsluskuldbindingin á kaupendunum in solidum. Hinn fyrri helmingur kaupverðsins var greiddur á ákveðnum gjalddaga, og til tryggingar fyrir síðari helmingi kaupverðsins settu kaupendurnir veð. Kaupsamningurinn kveður svo á, að seljandi skuli ábyrgjast söluheimild fyrir skipinu, en að óhöpp þau, er kunni að henda skipið eptir dagsetningu kaupsamningsins, skuli lenda á kaupendunum. Þeir bjuggu nú skipið út til fiskiveiða, og var því siglt til Vesturlandsins í þeim erindum. Hinn 23. júnimán. f. á. var það lagt upp á Önundarfirði, til þess að gjöra við stýrislykkjurnar á því. Þegar aðgjörðinni var lokið, og skipið var sett út aptur, var það svo lekt, að það var eigi sjófært, enda hafði partur af strákjöl skipsins losnað undan því, er það var lagt þar upp. Kaupendurnir ljetu nú gjöra við skipið, og telja þeir að aðgjörðin hafi kostað 1374 kr. 14 a.; enn fremur reikna þeir, að við lekann hafi salt og matvæli í skipinu spillzt og ónýtt svo að nemi 365 krónum; auk þess töldu þeir til skaðabóta fyrir að missa af gagni skipsins í fyrra sumar, að upphæð 1000 krónur. Kaupendurnir hafa farið því fram, að skaði sá og kostnaður, er þeir þannig hafi orðið fyrir, hafi orsakast af leyni-göllum, er verið hafi á skipinu, er þeir keyptu það, sjerstaklega af því, að það hafi verið saumsvikið, og að seljandinn fyrir þá skuld eigi að bæta þeim skaðann. Fyrir því neit-

uðu kaupendurnir að greiða eptirstöðvar kaupverðsins, 2500 krónur, er lúkast áttu innan loka ágústmánaðar f. á., og þegar seljandinn, kaupmaður M. Jóhannesen, lögsótti þá fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur, til þess að fá þá með dómi skyldaða til að greiða honum fjárupphæð þessa, höfðuðu þeir gagnsök gegn honum, og kröfðust þeirra skaðabóta, sem tilgreindar eru að framan. En með bæjarþingsdómi Reykjavíkur, upp kveðnum 29. aprílmán. þ. á., voru kaupendurnir, Sigurður Jónsson og Gísli og Ólafur Björnssynir, einn fyrir alla og allir fyrir einn skyldaðir til að greiða kaupmanni M. Jóhannesen eptirstöðvar kaupverðsins fyrir skipið, 2500 krónur, með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en hinn síðastnefndi var sýknaður í gagnsóknarmálinu; ennfremur voru nokkur ummæli gagnsækendanna í varnar- og gagnsóknarskjölum þeirra dæmd dauð og ómerk, og þeir dæmdir til að greiða aðalsækjandanum málskostnað með 40 krónum.

Dómi þessum hafa þeir Sigurður Jónsson, Gísli Björnsson og Ólafur Björnsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 5. júní þ. á., og hafa þeir krafizt þess hjer fyrir rjettinum, að dóminum verði breytt í þá átt, að hinn stefndi, Mattías Jóhannesen, verði dæmdur til, fyrir hönd umbjóðanda hans í Björgvin, að greiða áfrýendunum, eigendum skipsins „Eyvinds“, skaðabætur fyrir tjón og skemmdir á salti og mat, er lekinn á skipinu hafi ollað þeim, að upphæð 365 krónur, endurgjald á kostnaði þeim, er aðgjörð skipsins hafði íför með sjer, að upphæð 1374 kr. 14 au., og allan kostnað málsins bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi með 150 krónum, eða einhverju nægilegu

eptir mati rjettarins. Hinn stefndi, kaupmaður Mattias Jóhannesen, krefst þess aptur á hinn bóginn, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að honum verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi eptir mati rjettarins.

Áfrýendurnir byggja rjettarkröfur sínar á því, að stefndi hafi tjáð þeim skipið „Eyvind“ sterkt og gallalaust, er hann seldi þeim það, en að það þrátt fyrir þetta síðar hafi reynzt svo gallað, sjerstaklega að seymingunni til, að það hafi eigi verið sjófært; að gallar þessir hljóti að hafa verið á skipinu, áður en það var selt, þar sem að allir gamlir járn-naglar í skipinu hafi verið sundurjetnir af ryði, og kjölplankar skipsins og kjölurinn hálflaus við skipið sökum saumleysis; að áfrýendurnir hafi eigi getað sjeð þessa galla á skipinu, með því að koparlitur hafi verið dreginn yfir skipið, og að gallar þessir hafi verið, eða að minnsta kosti átt að vera, kunnir seljanda, og beri honum því að ábyrgjast þá; en af þessum göllum skipsins hafi beinlínis orsakast kostnaður sá og tjón, er áfrýendurnir nú heimta bætur fyrir. Hinn stefndi hefur neitað því, að hann hafi tjáð áfrýendunum skipið „Eyvind“ gallalaust, er hann seldi þeim það, og er framsögn áfrýendanna hjer að lútandi ósönnuð gegn þessari neitun. Aptur er það viðurkennt af málsaðilum, að áfrýendunum hafi verið gefinn kostur á að skoða skipið eptir vild þeirra, áður en þeir festu kaup á því. Það hlaut og að vera áfrýendunum kunnugt, að hinn stefndi þekkti eigi skipið frekara eða betur en þeir, þar sem það ekki var hans eign, en hann að eins hafði umboð til að selja það; var það því hin frekasta hvöt fyrir þá,

til þess að rannsaka og skoða skipið sem ítarlegast og grandgæfilegast. Í samhljóðan við þetta er og kaupsamningurinn 2. júní f. á., að því leyti hann eigi kveður á um eiginlegleika eða kosti skipsins, nje leggur nokkra skuldbinding þar að lútandi á seljandann, en tekur það eitt fram, að seljandinn skuli ábyrgjast söluheimild. Eptir að áfrýendurnir höfðu skoðað skipið, svo sem þeim líkaði, og höfðu undirskrifad kaupsamninginn, greiddu þeir þegar helming kaupverðsins, og tóku skipið undir sín eignarumráð; þetta sýnir, að þeir þá voru ánægðir með kaupin, enda gjörðu þeir þetta án þess að áskilja sjer nokkurn frekari rjett gagnvart seljanda, en kaupsamningurinn hafði ákveðið, og verður því eigi litið öðruvísi á, en að þeir hafi keypt skipið, eins og það þá fyrir fannst, án þess að það hafi verið tilætlunin, að stefndi skyldi ábyrgjast galla á því, er síðar kynnu að koma í ljós; kaupendunum hafði gefizt kostur á, að ganga úr skugga um, hvort skipið var gallað eða eigi, og um aldur skipsins höfðu þeir fengið sanna skýrslu. Nú verður eigi sjeð, að nokkrir gallar hafi komið í ljós á skipinu, fyr en búið var að sigla því suður á Vogavík, þaðan vestur á Önundarfjörð, og leggja það þar upp til þess að gjöra við stýrislykkjurnar, en ekki til þess að gjöra við þá galla á því, sem eru umtalsefni í máli þessu. Þegar þeirri aðgjörð var lokið, og skipið var aptur sett fram, kom það í ljós, að það var mjög lekt, og tjá áfrýendurnir, að leki sá hafi orsakazt af því, að skipið hafi verið saumsvikið, æ: saumurinn í því sundurjetinn af ryði, og jafnvel troðið hampi í naglagötin. En það er eigi sannað gegn mótmælum stefnda, að aðal- eða einka-orsökin til lekans á skipinu hafi verið

saumleysi, með því að meðferðin á skipinu þann þriggja vikna tíma, er liðinn var frá afhendingu þess, gat átt þátt því, að það yrði lekt, en um það, hvernig með það hafi verið farið, er ekkert upplýst í málinu, og hafi skipið verið illa seymt eða saumsvikið, þá var það einmitt og sjerstaklega eitt af því, er kaupendur þess áttu að athuga, og sem þeim gafst kostur á að athuga, áður en þeir keyptu skipið, og má því fremur búast við, að þeir hafi rannsakað seymingu skipsins, sem málskjölin bera það með sjer, að einn þeirra er járnsmiður. Það verður því ekki álitíð, að þeir eigi lögheimilaða skaðabótakröfu á hendur stefnda út af óhappi því, er skipið varð fyrir, og er þetta samkvæmt niðurlagsákvæði kaupsamningsins 2. júní f. á., en þá geta þeir eigi heldur skorazt undan að greiða eptirstöðvar skipsverðsins, 2500 krónur, samkvæmt kröfu stefnda. Það ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn bæði að því er snertir sakarefnið og málskostnað, en eptir atvikum virðist málskostnaður fyrir yfirdómi eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 25. okóbermán.

Nr. 14/1886

Vice-konsull J. V. Havsteen

gegn

Eggert verzlunarstjóra Laxdal

Ú r s k u r ð u r:

Sök þessi er í hjeraði höfðuð af vice-konsul J. V. Havsteen fyrir sína eigin hönd og sameigenda hans að hákarlaskipinu „Úlfur“, sem fórst sumarið 1884, gegn Eggert verzlunarstjóra Laxdal sem formanni hins eyfirzka skipa-ábyrgðarfjelags, til þess að fá hann fyrir hönd fjelagsins dæmdan til þess, að greiða skipseigendunum eftirstöðvar af ábyrgðarupphæð skipsins, 618 kr. 09 aur., en með aukarjettardómi Akureyrarkaupstaðar, upp kveðnum 6. apríl þ. á., var Eggert Laxdal dæmdur sýkn fyrir þessari kröfu stefnandans; dómi þessum, sem auk þessa inniheldur ýms önnur ákvæði, hefur J. V. Havsteen áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 29. maím. þ. á., og gjört hjer fyrir rjettinum hinar sömu kröfur, eins og fyrir undirrjettinum. Málsfærslumaður hins stefnda hefur lagt form-hlið málsins sjerstaklega undir dóm rjettarins, og krafizt þess, að málinu verði vísað frá undirrjetti, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu eptir mati dómsins. En til vara, — ef þessi rjettarkrafa eigi skildi verða tekin til greina —, hefur hann beiðzt vikufrests til andsvara um aðal efni málsins. Frávísunarkröfuna byggir stefndi á því, að hann sje *reus incompetens* í sökinni, með því að stjórn ábyrgðarfjelagsins (e: forseti, gjaldkeri og

skrifari í sameiningu) hafi umráð yfir eign og fjármálum fjelagsins samkvæmt lögum þess, og standi fyrir öllum fjárreiðum þess, en eigi forseti stjórnarinnar útaf fyrir sig. Sje því fjelagsstjórnin í heild sinni hinn rjetti sakaraðili, en ekki stjórnarforsetinn; hann sje ekki bær um upp á sitt eindæmi að leggja fjárgreiðslu-skuldbindingar á fjelagið. En þessi málsvarnar-ástæða hins stefnda varðar ekki frávisun sakarinnar frá undirrjetti, heldur mundi hún leiða til sýknu-dóms, ef hún reynist á rökum byggð, og mun hún koma til álita, þegar dæmt verður um aðalefni málsins. Frávisunarkrafa hins stefnda verður því eigi tekin til greina, en honum veitist eptir beiðni hans vikufrestur til andsvara í málinu.

Fyrir því úrskurðast:

Frávisunarkrafa hins stefnda verður ekki tekin til greina, en honum veitist vikufrestur til andsvara um aðalefni málsins.

Nr. 15/1886

Guðmundur Jakobsson

gegn

S^{ra} Jóni Guttormssyni.

D ó m u r:

Aðilar máls þessa, Guðmundur Jakobsson snikkari og Jón Guttormsson prófastur, gjörðu 1. dag aprilmán. 1883 samning um byggingu á Hvammskirkju í Hvamssveit, og er aðal-inntak samningsins það, er

nú skal greina. Guðmundur lofaði að byggja upp tjeða kirkju að nýju úr timbri, alla undir hvelfingu með bronseruðum stjórnnum, með 5 álna löngu setu-lopti uppi á bitum í fremstu stafgólfunum, og með sexstrendum stöpli, og að öðru leyti samkvæmt ákvæðum samningsins, ennfremur að mála kirkjuna þrisvar að innan og tvisvar að utan. — Kirkjuna lofaði hann að hafa svo vel gjörða og vandaða að öllum frágangi, að óaðfinnanlegt væri og að hún yrði varanlegt og prýðilegt guðshús; hann átti að sjá sjer og þeim, er ynnu að byggingu kirkjunnar með honum, fyrir verkfærum, fæði, húsnæði og þjónustu. Aptur skuldbatt séra Jón Guttormsson sig til að leggja til allt efni heima á staðnum í tæka tíð. — Smíðalaunin voru ákveðin 1600 kr., og að auki 100 kr. fyrir að mála kirkjuna utan og innan; þó var áskilið að þessar 100 kr. skyldu falla burtu, ef hugsanlegar kringumstæður yrðu því til fyrirstöðu, að séra Jón Guttormsson ljeti kosta upp á að mála húsið. — Ákvæðum samnings þessa um það, nær kirkjusmíðinni skyldi lokið, og um greiðslu á smíðalaunum, breyttu hlutadeigendur með öðrum samningi, gjörðum 13. okt. 1883, og er þar áskilið, að Guðmundur skyldi hafa lokið kirkjusmíðinni fyrir páska 1884, þó þannig að förfun megi dragast til júnímánaðarloka nefnt ár, og á hinn bóginn að séra Jón Guttormsson skyldi greiða smíðalaunin jafnóðum eptir því sem honum væri framast unnt, og að hafa lokið þeim til fulls innan júlímánaðarloka 1884. Á 2. í páskum árið 1884 vígði hinn stefndi kirkjuna, og er svo að sjá, sem Guðmundur Jakobsson þá hafi talið hana fullgjörða af sinni hendi að öðru en förfun og því,

að hinar bronseruðu stjörnur vöntuðu í hvelfinguna; síðar um vorið málaði hann hana tvisvar að innan, og í fyrra vor (1885) bauðst hann til að ljúka við að mála hana, en hinn stefndi neitaði að þekkjast það boð hans. Guðmundur Jakobsson hefur viðurkennt það, að hann hafi meðtekið upp í smíðalaunin 1100 kr. 57 aur., en telur að eptir standi samkvæmt byggingarsamningnum fyrir smíðið og fyrir að mála húsið 599 kr. 43 aur., og hefur hann lögsótt sjera Jón Guttormsson til þess, að greiða þessa upphæð með lögrentu frá gjalddaga rjettum, síðasta degi júlímán. 1884, og að auki 750 kr. fyrir atvinnumissi veturinn 18⁸²/₈₃, með því að hann þá um haustið eptir undirlagi sjera Jóns hafi farið vestur að Hvammi til þess að smíða kirkjuna, en þar eð efni-
viður þá eigi hafi verið heim fluttur, hafi hann verið þar atvinnulaus með annan mann nálega hálf tölmiss-
iri, og loksins til að greiða 200 kr. fyrir tjón og fyrirhöfn, er gjaldtregða stefnda hafi bakað honum; svo krafðist hann og málskostnaðar. En með dómi aukarjettar Dalasýslu, upp kveðnum 4. desember f. ár, er hinn stefndi sýknaður fyrir kröfum Guðmundar Jakobssonar, og málskostnaður látinn falla niður. — Dómi þessum hefur Guðmundur áfrýjað til yfirdóms-
ins með stefnu, dags. 28. maí þ. á., og krafizt þess, að sjera Jón Guttormsson verði dæmdur til að greiða ofantaldar upphæðir, nl. 599 kr. 43 aur. sem eptirstöðv-
ar af umsömdu kaupi fyrir að smíða og mála kirkjuna, 750 kr. fyrir atvinnumissi, 200 kr. fyrir tjón og ómök sakir gjaldtregðu stefnda, allar þessar upp-
hæðir með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 12. júní f. á., og málskostnað fyrir undirrjetti og yfirdómi

með 60 kr. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að hann verði dæmdur sýkn af kröfum áfrýjanda, og að sjer verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 60 kr., eða eptir mati rjettarins.

Að því er snertir 1. upphæðina í rjettarkröfu áfrýjandans 599 kr. 43 aur., ber að athuga, að í henni felast 100 kr. fyrir að mála Hvammskirkju samkvæmt samningnum 1. apríl 1883. En með því að áfrýjandinn eigi málaði kyrkjuna í tæka tíð samkvæmt samningnum, og með því að hann eigi hefur sannað, að hann hafi haft gildar ástæður til þess, að bregða út af samningnum í þessu efni, þá verður að lita svo á, að hinn stefndi hafi haft heimild til þess, að neita honum um að mála kirkjuna, þá er hann bauðst til þess, löngu eptir hinn ákveðna tíma. Og þá er það jafnframt ljóst, að áfrýjandinn hefur ekki heimtingu á að fá þessar 100 kr. greiddar af stefnda. Eptir samningnum um kirkjubygginguna átti áfrýjandinn að fá fyrir smíðið á kirkjunni 1600 kr., og hefur hann viðurkennt, að hann hafi meðtekið upp í smíðalaun þessi 1100 kr. 57 aur., en gjörir nú kröfu til eptirstöðvanna 499 kr. 43 aur. Hinn stefndi hefur eigi sannað það, að hann hafi greitt áfrýjandanum meira upp í smíðalaunin, en áfrýjandinn hefur viðurkennt, sem sje þessar 1100 kr. 57 aur. Að vísu er það komið fram í málinu, að áfrýjandinn hafi auk þessa fengið frá stefnda eða að hans tilhlutun 258 kr. og 69 kr. 71 aur., samtals 327 kr. 71 aur., en áfrýjandinn hefur gjört reikningsleg skil fyrir því, hvernig þessari upphæð hafi verið varið (No. 2 að Ltra G í dómsgjörðum undirrjettarins), og með því að hinn stefndi eigi hefur vefengt einstök atriði í reiknings-

skilunum eða einstaka liði í umræddum reikningi, þótt bein áskorun í þá átt hafi komið fram af hálfu áfrýjanda, og með því að það er viðurkennt af stefnda, að áfrýjandinn hafi átt að kaupa við og annað fleira til kirkjubyggingarinnar, en aðalpóstarnir í áminnztum reikningi eru einmitt fyrir kaup á við og saum til kirkjunnar, þá verður eigi þessum reikningi hnekkt, eins og málið liggur fyrir. — En þar af leiðir aptur, að áminnztar 327 kr. 71 aur. verða eigi taldar greiðsla upp í hin umsömdu smíðalaun. En nú hefur stefndi haldið því fram, að áfrýjandinn hafi leyst kirkjusmíðina svo illa af hendi, og í svo mörgum verulegum atriðum brugðið út af fyrirmælum byggingarsamningsins, að hann geti eigi gjört tilkall til allra smíðalaunanna, og alls eigi til frekari fjárupphæðar, en hann þegar hafi fengið. Samningurinn 1. apríl 1883 um byggingu kirkjunnar hefur ekkert ákvæði um það, að áfrýjandinn ætti að afloknu smíðinu að skila af sjer kirkjunni með formlegri afhendingargjörð; í samningnum er aptur á móti sú ákvörðun, að beneficiarius (e: hinn stefndi) megi hafa allt eptirlit með byggingunni, meðan á verkinu stendur, og að hann megi láta fram fara skoðun á húsinu að afloknu verkinu. Af þessum sjerstaklegu samningsfyrirmælum leiðir beint, að hafi hann ekki verið ánægður með hvernig verkið var af hendi leyst af hálfu áfrýjanda, þá átti hann að láta dómkvadda skoðunarmenn meta verkið, þegar kirkjusmíðinni var lokið. En kirkjusmíðin mun hafa verið talin fullgjör, þegar kirkjan var vígð vorið 1884; hinn stefndi ljet þá eigi gjöra skoðun á kirkjnnni, enda er ekkert komið fram í málinu því til sönnunar, að honum hafi þá þótt

verkið óviðunanlega af hendi leyst; þvert á móti hefur áfrýjandinn borið það fram, án þess að því hafi verið mótmælt, að stefndi hafi þá lokið lofsorði á kirkjubygginguna. Það verður að líta svo á, að stefndi hafi tekið við kirkjunni eigi síðar, en hann vígði hana, því að eptir það hefur hún verið notuð við guðspjónustu. En fyrst eptir að mál þetta var höfðað fyrir undirrett, um lok ágústmánaðar 1885, gjörir hann ráðstöfun til þess, að dómkvaddir menn gjöri skoðun á kirkjunni. Skoðunargjörð þessi segir nú einmitt, að upphaflegt smíði á kirkunni sýnist skoðunarmönnum fremur vandað eptir efninu, og þó að skoðunarmennirnir telji nokkra galla á byggingunni, þá eru þeir eigi þess eðlis, að áfrýjandinn þeirra vegna verði sakaður um samningsrof, sjerstaklega þegar þess er gætt, að hinn stefndi átti að hafa eptirlit, enda gat haft eptirlit með húsbyggingunni, eptir því sem henni miðaði áfram, og að hann eigi, svo sjeð verði, hreifði neinum útásetningum við kirkjusmíðið, þegar því var lokið. Það er mjög sennilegt, að hinn stefndi hafi samþykkt, ef eigi beinlínis, þá þó óbeinlínis, afbrigði þau á byggingar-tilhögun kirkjunnar, sem hann nú kvartar yfir og telur gjörð í heimildarleysi; annars hefði eptirlit það, er samingurinn heimilar honum, verið þýðingarlaust og að eins til málamyndar. Svo verður og eigi þvertekið fyrir það, að sum afbrigðin frá samningsfyrirmælunum og sumir gallarnir á byggingunni eigi rót sína að rekja til þess, að eigi hafi verið fyrir hendi nægilegt, svo vel lagað og svo vandað efni, sem þörf var á, eins og áfrýjandi hefur tjáð að hafi átt stað; en allt efni átti stefndi að leggja til heima á byggingarstaðnum. Að athug-

uðum hinum tilgreindu málavöxtum og öllu því, sem fram er komið í sökinni af hálfu málsparta, verður yfirdómurinn að vera þeirrar skoðunar, að hinn stefnda hafi brostið heimild til þess, að halda fyrir áfrýjand- anum hinum umstefndu smíðakaups-eptirstöðvum, og ber því að skylda hann til þess, að greiða þessar eptirstöðvar 499 kr. 43 aur. með vöxtum frá sátta- kærudegi 12. júní f. ár, 4 af hundraði hverju sam- kvæmt kröfum áfrýjandans fyrir undirrjettinum.

Krafa áfrýjanda um 750 kr. skaðabætur fyrir at- vinnumissi veturinn 18⁸²/₈₃ verður eigi tekin til greina, með því að það er eigi sannað í málinu gegn neitun stefnda, að áfrýjandinn hafi fyrir hans tilstilli verið atvinnulaus þennan vetur, enda er eigi vikið einu orði að þessum skaðabótum, eða að áminnstum at- vinnumissi áfrýjanda, í samningum málsaðilanna, gjörðum 1. apríl og 13. okt. 1883. En það verður eigi skilið á annan veg, en að áfrýjandinn hafi þá sleppt öllum skaðabótakröfum fyrir atvinnutjón, hafi honum annars áður komið slíkar kröfur í hug.

Síðasti liðurinn í rjettarkröfu áfrýjanda er 200 kr. bætur fyrir tjón og ómök, er stefndi hafi bakað hon- um með tregðu og undandrætti á að greiða smíða- kaupið. En með því að engin rök eru færð fyrir því, að hinir einstöku liðir reiknings þessa sjeu rjett taldir stefnda til skuldar, og með því að sumir liðir reikningsins beinlínis eru eiginlegur málskostnaður, er sjerstakt ákvæði verður gjört um síðar í dómnum, verður þessi krafa áfrýjandans að engu leyti tekin til greina gegn mótmælum stefnda.

Það verður því úrlausn máls þessa, að stefndi á að greiða áfrýjandanum 499 kr. 43 aur. með vöxtum

4 af hundraði frá sáttakærudegi 12. júní f. ár, þangað til upphæð þessari er lokið, en að öðru leyti á hinn áfrýjaði aukarjettardómur að vera óraskaður, einnig að því er snertir ákvæði um málskostnað fyrir undirrjetti. Eftir þessum úrslitum málsins á málskostnaður fyrir yfirdómi að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, prófastur Jón Guttormsson, greiði áfrýjandanum, Guðmundi Jakobssyni, 499 kr. 43 aur. með 4% vöxtum frá 12. júní f. ár, þangað til upphæðinni er lokið. Að öðru leyti á hinn áfrýjaði aukarjettardómur að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans; ella sæti stefndi aðför að lögum.

Mánudaginn 8. nóvembermán.

Nr. 22/1886

Hið opinbera
gegn

Sölva Thorsteinsen.

D ó m u r:

Það er löglega sannað með eigin játningu hins kærða, hafnsögumanns Sölva Thorsteinsens á Ísafirði, að hann hefur haft um hönd veitingar í Ísafjardarkaupstað frá 14. maí til 12. júlí þ. á., er hlut-

aðeigandi lögreglustjóri bannaði honum það. Þóttist hann hafa heimild til þess samkvæmt leyfisbrjefi, er amtmaðurinn í Vesturamtinu gaf honum 10. júlí 1869, og samkvæmt hverju hann um allmörg ár hafði veitingasölu á Ísafirði. Vorið 1877 flutti hann búferlum úr Ísafjarðarkaupstað að Staðarbakka í Helgafellssveit, en lét annan mann halda áfram veitingum af sinni hendi, þangað til um vorið 1878; en þá seldi hann hús sitt í Ísafjarðarkaupstað Teiti nokkrum Jónssyni, og fjekk Teitur leyfisbrjef hjá amtinu til þess að hafa veitingar um hönd, og er það dagsett 21. ágústmán. 1878. En eins og áður er sagt, tók hann í vor er leið aptur upp veitingar í Ísafjarðarkaupstað. Áleit lögreglustjóri hann breyta heimild til þess, bannaði honum að halda áfram veitingunum, og höfðaði opinbert mál gegn honum, og var það dæmt 6. ágústmán. þ. á. með þeim úrslitum, að hinn kærði skyldi greiða 12 kr. sekt til fátækra sjóðs Ísafjarðarkaupstaðar, og allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Þessum dómi hefur að beiðni hins kærða verið skotið til yfirdómsins

Þegar hinn kærði vorið 1878, ári eptir að hann flutti frá Ísafirði, seldi öðrum manni veitinga- og gistingahús sitt þar á staðnum, hætti hann að nota rjett þann, er leyfisbrjefið frá 10. júlí 1869 heimilaði honum, enda fullnægði hann eigi upp frá því þeim skilmálum, er veiting leyfisbrjefsins var bundin, og með því að annar maður, einmitt sá sami, er keypti veitingahús hans, þá skömmu síðar fjekk amtsleyfi til veitinga á Ísafirði, verður yfirdómurinn að vera á sama máli og undirdómarinn um það, að leyfisbrjef hins kærða hafi gengið úr gildi, þegar er hann hætti

að hafa veitingahús á Ísafirði, og að hann þess vegna því að eins hefði mátt byrja að reka þar þessa atvinnu aptur, að hann af nýju fengi leyfisbrjef amtsins til þess, sbr. tilsk. 17. nóv. 1786, 10. grein. Þar sem hann nú eigi gjörði það, hefur hann án heimildar haft veitingar um hönd í sumar er leið og getur því eigi komizt hjá að greiða sekt samkvæmt tilsk. 13. júní 1787 II. kap., 2. gr., sem þykir hæfilega metin af undirdómaranum 12 kr., og renni öll í hlutaðeigandi fátækra sjóð, með því að uppljóstarmaður hefur enginn komið fram í sökinni. Svo ber og hinum kærða að greiða allan málskostnað fyrir undirgjetti og yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra. Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Kærði, Sölvi Thorsteinsen, á að greiða 12 kr. sekt til fátækra sjóðs Ísafjardarkaupstaðar. Svo ber honum og að greiða allan kostnað af máli þessu bæði fyrir undirgjetti og yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Jóns Jenssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 15. nóvembermán.

Nr. 18/1886

Hjörleifur Einarsson
vegna Undirfellsprestakalls
gegn

Jónasi Guðmundssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er risið út af ágreiningi um landamerki milli jarðanna Undirfells og Bakka í Vatnsdal í Húnavatnssýslu. Bar því að fara með það eptir landamerkjalögum 17. marz 1882; samkvæmt þeim skulu í dómi sitja og fjalla um málið sýslumaður og 4 dómsmenn, og hafi einhver dómsmanna lögleg forföll, skal sýslumaður kveðja annan mann í hans stað, sjá 7., 9. og 11. grein nýnefndra laga.

Þessa hefur ekki verið gætt, þar sem sýslumaður einn hefur setið merkjadóminn 8. júní f. á., 12. júní sýslumaður og 3 dómsmenn, og 15. júní sýslumaður og 2 dómsmenn. Hlýtur þetta því að valda ómerking hins áfrýjaða dóms og heimvísun málsins.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og málflutningslaun hins skipaða talsmanns áfrýjanda, — en áfrýjanda er veitt gjafsókn fyrir yfirdómi, — sem skulu ákveðin 15 krónur, að greiðast af almannafje.

Að því málið hefur verið sótt fyrir yfirdómi með gjafsókn vottast, að flutningur þess hefur verið lög-mætur.

Þ v i d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Hinn áfrýjaði merkjadómur á að vera ómerk-

ur, og visast málinu aptur heim í hjerað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður, og málflutningslaun hins skipaða talsmanns áfrýjanda, setts málaflutningsmanns Guðlaugs Guðmundssonar, 15 krónur, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 6. desembermán.

Nr. 26/1886

Rjettvísín

gegn

Sigurði Vigfússyni og
Jóni Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Norður-Múlasýslu, upp kveðnum 1. júlímán. þ. á., eru hinir ákærðu, Sigurður Vigfússon og Jón Jónsson, dæmdir hvor um sig í 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð samkvæmt almennum hegningarlögum 25. júní 1869 230. gr., samantorinni við 58. gr. sömu laga og við 48. gr., að því er Jón Jónsson snertir, svo og til þess að lúka in solidum iðgjöld til Einars Hinrikssonar 60 kr. Um málskostnað er ekki ákveðið í dómsniðurlaginu, en eptir dómsforsendunum eiga hinir ákærðu að greiða hann in solidum, þar með talin málsvarnarlaun í hjeraði til Sigmundar Matthíassonar 4 kr. Dómi þessum hefur hlutaðeigandi amtmaður áfrýjað til yfirdómsins.

Það er löglega sannað með eigin játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum, sem fram eru komnar í málinu, að þeir hafi í vetur er leið margsinnis farið í kjallara undir húsi húsbónda þeirra, Einars Hin-

rikssonar, og stolið brennivíni úr kjallaranum, er Einar átti þar; hinir ákærðu voru í samráði um verknaðinn, en jafnan fór Sigurður í kjallarann, og var Jón þá viðstaddur; brennivínið drukku þeir í sameiningu. Hvé miklu brennivíni þeir hafi stolið úr kjallaranum, hefur eigi orðið upplýst; þeir hafa kannazt við, að það hafi verið 10—20 fl. eða jafnvel meira. Framan af var kjallarinn ólæstur, en síðar var hengilás látinn fyrir hann, og kannast Sigurður við það, að hann hafi kippt lásnum upp með hendinni, er hann fór í kjallarann, en aldrei hafi hann brúkað lykla eða önnur verkfæri til þess. Ennfremur hefur Sigurður kannazt við, að hann hafi stolið einum kindarsviðum úr kjallaranum. Aptur á móti hefur hann eigi kannazt við, nje heldur hefur það á annan hátt sannazt, að hann hafi gjört sig sekan í svikum, sem þó hefur verið borið á hann í prófunum. Hinn ákærði Jón Jónsson hefur auk hlutdeildar í brennivínsþjófnadinum játað, að hann hafi stolið frá Einari húsbónda sínum hjer um bil 1 lpd. af kolum úr ólæstri kistu í eldhúsi. Hið stolna hefur eigi verið metið til peningaverðs, hvorki brennivínið, kindarsviðin nje kolin.

Með því að það eigi verður staðhæft eptir skýrslum málsins, að Sigurður Vigfússon hafi beitt slíku ofbeldi til þess að komast í kjallarann, að verknaður hans verði álitinn stórþjófnadur samkvæmt 231. gr. 4. tölul. í alm. hegningarlögum 25. júní 1869, þá heyrir afbrot hans, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður sætt hegningu eða ákæru fyrir neitt lagabrot, undir 230. gr. nefndra laga, og þykir hegningin með hliðsjón af 58. og 63. grein hegningarlaganna hæflega metin 4×5 daga fangelsi

við vatn og brauð, eins og hjeraðsdómarinn hefur ákveðið hana. Afbrot meðákærða Jóns Jónssonar, sem einnig er kominn yfir lögaldur sakamanna, og eigi hefur áður sætt ákæru eða refsingu fyrir nokkurn glæp, ber að heimfæra undir 230., sbr. 55., 58. og 63. grein hegningarlaganna, og þykir refsing sú, er hann hefur til unnið, einnig hæfilega metin af undir-dómaranum 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hinir ákærðu hafa samþykkt að greiða í sameiningu 60 kr. sem idgjöld hins stolna til Einars Hinrikssonar, og verða hærri idgjöld eigi dæmd í málinu. Allan kostnað, er af málinu hefur leitt og leiðir, bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, eiga hinir ákærðu að greiða in solidum, þar á meðal málsvarnarlaun til svaramanns í hjeraði 4 kr., og málfutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors.

Það er vítavert, að ákvæði um málskostnað í hjeraði er eigi tekið upp í dómsniðurlag undirrjettarins. Að öðru leyti hefur meðferð og rekstur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess í yfirdómi verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir ákærðu, Sigurður Vigfússon og Jón Jónsson, eiga hvor um sig að sæta fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga. Sem idgjöld greiði þeir in solidum 60 kr. til Einars Hinrikssonar. Svo ber þeim og in solidum að greiða allan kostnað málsins, þar með talin málsvarnarlaun til svaramanns fyrir undirrjetti, Sigmundar Matthíassonar, 4 kr., og

málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Jóns Jenssonar og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors.

Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 20. desembermán.

Nr. 32/1886

Rjettvísinn

gegn

Kristjáni Hjálmarssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Þingeyjarsýslu, sem kveðinn var upp 5. júlí þ. á., var hinn ákærði, Kristján auka-póstur Hjálmarsson, dæmdur fyrir brot gegn 260. gr. hinna almennu hegningarlaga til að sæta 2 ára hegningarvinnu og til að greiða allan kostnað af málinu, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hins ákærða, Jóns alþingismanns Sigurðssonar á Gautlöndum, 5 krónur.

Þessum dómi er að tilhlutun hlutaðeigandi amtmanns skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Kristjáns Hjálmarssonar, og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í málinu, er það löglega sannað, að hann, þá er hann var auka-póstur millum Grenjaðarstaðar, Raufarhafnar og Vopnafjarðar, hafi frá því í desembermánuði 1884 og þangað til seint á sumri 1885, orðið sekur um að hafa

tekið undir sig og dregið sjer í sínar þarfir ýmsar peningasendingar, þær er nú skal greina.

Í póstferð þeirri, er hann fór í febrúarmánuði 1885, tók hann 300 kr. úr pósttöskunni; fór hann, að því hann hefur borið, í töskuna með hinum rjetta töskulykli, er hlutaðeigandi póstaðgreiðslumaður hafði fengið honum óforsiglaðan; peningasending þessi var frá verzlunarstjóra Jakob Gunnlögssyni á Rauðarhöfn og átti að fara til Kaupmannahafnar; þessi peningasending átti að ganga til Grenjaðarstaðar, en á Húsavík tók hinn ákærði hana, ónýtti brjefaskrána, skrifaði aðra og nafn hlutaðeigandi póstaðgreiðslumanns undir, en brenndi brjef það, er peningasendingin fylgdi. — Í júlímánuði 1885 tók hinn ákærði enn fremur á sama hátt úr pósttöskunni á leið frá Skinnastöðum til Vopnafirðar 290 kr.; fylgdu þessir peningar inn-sigluðu brjefi Björns bónda Jónssonar í Sandfellshaga og áttu að fara til Guðvalda Jónssonar á Hámundarstöðum í Vopnafirði; ónýtti hann sem áður póst-skrána, er brjefið stóð á, en afhenti Guðvalda síðar brjefið.

Enn fremur tók hinn ákærði í ágúst mánuði 1885 á sama hátt á Húsavík úr pósttöskunni 28 kr. í pen-ingabrjefi frá Friðrik Þorvaldssyni í Sveinungsvík til Sofíu nokkurrar Bjarnadóttur á Akureyri; ónýtti hann sem fyrri póstskrána.

Það er ekki sannað, að hinn ákærði hafi optar farið í pósttöskuna, en hann hefur óptsinnis tekið og hagnýtt sjer peningasendingar, er hann sumpart tók að sjer að koma í pósttöskuna á næstu póststöðvum, sumpart flutti fyrir menn utantösku, og skal nú þess-ara afbrota hans getið.

Í desember-póstferð hins ákærða 1884 sendi Sigurður Rafnsson á Snartastöðum með honum utan-tösku 100 kr. í forsigluðum umbúðum til Þorbergs Þórarinssonar á Sandhólum; þessum peningum skil-aði hann aldrei, nje heldur brjefi því, er þeir fylgdu; þóttist hann fyrst hafa týnt því hvorutveggja á Tungu-heiði, en játaði þó seinna, að hann hefði brúkað pen-ingana í sínar þárfir.

Í maí eða júní 1885 tók hann til sín og hag-nýtti sjer peningasendingu að upphæð 60 kr., sem voru í innsigluðum umbúðum og fylgdu brjefi frá Halldóri Guðbrandssyni á Syðri-Brekkum á Langa-nesi til Svanborgar systur hans vestur í Húnavatns-sýslu. Sendingu þessari átti hann að koma í tösk-una og voru honum sem burðareyrið fengnir 30 eða 35 aurar, sem hann einnig sló eign sinni á og fje-nýtti sjer.

Þá tók hinn ákærði í júlí-póstferðinni frá Vopna-fríði 1885 til sín 7 kr. óforsiglaðar og brjeflausar, er Jóhannes Ólafsson, vinnumaður á Svalbarði, fjekk honum til flutnings utantösku til Árna Magnússon-ar, bónda á Rauðuskriðu, og ennfremur 2 forsiglaðar peningasendingar frá Hjörleifi Björnssyni í Garði í Kelduhverfi, er fylgdu 2 brjefum; önnur sendingin var að upphæð 10 kr., en hin 62 kr., svo og burðar-eyri og ábyrgðargjald fyrir þessar sendingar, er hann átti að koma í póstitöskuna á Húsavík, að upp-hæð 1 kr.; og enn tók hinn ákærði til sín í ágúst-póstferðinni sama ár 5 kr., er áður-nefndur vinnu-maður Jóhannes Ólafsson fjekk honum til flutnings til Sveins gestgjafa Víkings á Húsavík.

Loks tók hinn ákærði til sín í sömu póstferðinni og

hagnýtti sjer 10 kr., er hann flutti utantösku, en undir innsigli, og áttu að fara til kvennmanns á Langanesströndum, og voru frá Steinvöru nokkurri Árnadóttur á Litlu-Laugum.

Það er enn fremur sannað, að hinn ákærði tók ull, er hann hafði meðferðis frá tengdaföður sínum, Guðmundi Einarssyni, í júlímánuði 1885, og sem hann átti að leggja inn í reikning Guðmundar á Húsavík, og lagði hana inn í sinn eigin reikning; voru það 29 pund af hvítri ull og 5 pund af mislitri.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, eiga undir 260., 255. og 271. grein hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega metin 3 ára betrunarhússvinna. Yfirdómurinn fellst á ákvæði hjeradsdómsins um málskostnað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Kristján Hjálmarsson, á að sæta 3 ára betrunarhússvinnu; að öðru leyti skal hjeradsdóminum óraskað. Svo ber honum og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sókn-

ara og svaramanns fyrir yfirdómi, hinna settu málaffutningsmanna Jóns landritara Jenssonar og cand. júris Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 33/1886

Hið opinbera

gegn

Birni presti Þorlákssyni.

D ó m u r :

Mál þetta hefur verið rekið í Norðurmúlasýslu, þar sem hinn ákærði er heimilis-fastur. En hinn reglulegi dómari, Einar sýslumaður Thorlacius, fór til alþingis fyrri hluta júlímánaðar þ. á., og var þá ekki búinn að kveða upp dóm í því; meðan hann sæti á alþingi, var sýslumaðurinn í Suðurmúlasýslu settur til að gegna dómarastörfum hans á ábyrgð hins reglulega dómara. Hjeraðsdómsgjörðirnar virðast bera með sjer, að hinn reglulegi dómari, E. Thorlacius, hafi haft með sjer málskjölin suður, og þar samið dóminn í málinu, og sent uppkast til hans austur; síðan tók hinn setti sýslumaður við, ritaði dóminn inn í dómsmálabók Norðurmúlasýslu og skrifaði nafn hins reglulega dómara undir, og kvað upp dóminn á Eskifirði í Suðurmúlasýslu. En slík dómsálegging er með öllu ólögðmæt, og ber því að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan, og að skylda hjeraðsdómarann E. Thorlacius til þess að taka málið aptur fyrir til löglegri dómsáleggingar. Allur málskostnaður, þar með talin máls-

færslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af undirdómaranum, sýslumanni Einari Thorlacius.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera, og ber undirdómaranum, sýslumanni Einari Thorlacius, að taka málið aptur fyrir til löglegrí dómsáleggingar. Svo ber honum og að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Jóns Jenssonar og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, undir aðför að lögum.

Nr. 23/1886

Jón Einarsson

gegn

Guðmundi Einarssyni

D ó m u r :

Mál þetta er í hjeraði höfðað af hinum stefnda, Guðmundi Einarssyni, húsmanni í Reykjavík, gegn áfrýjandanum, Jóni Einarssyni, húsmanni sama staðar, fyrir þær sakir, að Jón hafi tvívegis í vor barið Guðmund, dróttað að honum óráðvendni, og tekið frá honum fisk (1 þorsk) í óleyfi, og var það dæmt í bæjarþingsrjetti Reykjavíkur 2. sept. þ. á. með þeim úrslitum, að Jón Einarsson skyldi greiða 10 kr. sekt til landsjóðs fyrir að hafa lostið Guðmund og fyrir að hafa tekið fisk frá honum, og þess utan 10 kr. í málskostnað; en greiddi hann eigi sektina innan ákveðins

tíma, skyldi hann sæta 5 daga einföldu fangelsi. Að Jón hafi ærumeitt Guðmund, með því að drótta að honum óráðvendni, er í bæjarþingsdómnum talið ósannað gegn neitun Jóns, og er hann fyrir því eigi dæmdur fyrir meiðyrði. — Dómi þessum hefur Jón Einarsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 7. okt. þ. á., og krafist þess, að hann verði algjörlega sýknaður fyrir kröfum Guðmundar Einarssonar, og að Guðmundur verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu eptir mati dómsins. Hinn stefndi krefst þess aptur á móti, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 20 kr., eða eptir mati rjettarins.

Það er sannað í máli þessu, að áfrýjandinn hafi eitt sinn í síðastliðnum júnímánuði lostið stefnda eitt högg, án þess þó að veita honum áverka eða annan skaða, og að hann nokkru síðar hafi án leyfis stefnda tekið einn fisk af afla hans; gjörði hann það í votta viðurvist og í því skyni, að halda fiskinum þar til hann fengi aptur fisk, er hann tjáir að stefndi hafi áður verið búinn að taka heimildarlaust af sínum afla (þ: úr sínu kasti). Áfrýjandinn tjáist hafa barið stefnda sökum þess, að hann hafi otað að sjer hníf og með því móti æst sig til ofsa-reiði, en þetta er ósannað gegn neitun stefnda, er að vísu kannast við, að hann hafi haft hníf í höndum við vinnu sína, en jafnframt þverneitar því, að hann hafi otað honum að áfrýjandanum. Að því er snertir töku áfrýjanda á einum fiski frá stefnda, þá virðist ekki að þau atvik, er að henni lúta, sjeu í málinu orðin svo ljós, að unnt sje að áfella áfrýjanda fyrir í þessu máli.

Yfirdómurinn verður því að vera undirdómaranum samdóma um það, að áfrýjandinn hafi með því að ljósta stefnda gjörzt brotlegur gegn 202. gr. alm. hegningarlaga 25. júní 1869. Virðist sekt sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega metin 6 kr., er renni í landsjóð, og ber áfrýjanda eptir málavöxtum að greiða allan kostnað málsins fyrir báðum rjettum, er skal ákveðinn 15 krónur.

Þvi dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Jón Einarsson, á að greiða 6 króna sekt í landjóðs, ella sæta einföldu fangelsi í 2 daga. Svo ber honum og að greiða hinum stefnda, Guðmundi Einarssyni, málskostnað fyrir báðum dómum með 15 kr.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 28/1886

Rjettvisin

gegn

Ásmundi Jónssyni.

Ú r s k u r ð u r:

Áður fullnaðardómur verði lagður á mál þetta, ber hjeradsdómaranum að útvega þær skýrslur, sem nú skal greina.

1. Staðfest eptirrit af sáttargjörð ákærða, Ásmundar Jónssonar, við Tulínus, dags. 21. júlí 1885, svo og staðfest eptirrit af afsalsbrjefi hins sama til Jóns Vilhjálmssonar, dags. 14. okt. 1885, en beggja þessara skjala er getið í prófunum.

2. Skýrslu Þórarins Tulíníusar, gefna fyrir rjetti, um það, hvort hinn ákærði, Ásmundur Jónsson, hafi á sættafundinum 21. júlí f. á. lýst því yfir, að hann gæti ekki borgað með öðru en þeim fiski, sem hann fengi úr sjó, og hvort nefndur Þórarinn Tulíníus hafi þá lofað honum því, að hann skyldi fá salt í reikning við Tulíníusar verzlun til nýárs 1886, og hvort hann hafi fengið það.
3. Skýrslu um, með hverjum hætti það varð, að afsal hins ákærða til Jóns Vilhjálmssonar á meiri hluta eigna hans var gjört ógilt, eða fjell, eins og komizt er að orði í prófunum.
4. Skýrslu um, hvort Tulíníus hafi fengið alla skuld sína borgaða, og hafi það ekki verið, hvort samkomulag hafi komizt á við hann um greiðslu eptirstöðvanna.
5. Skýrslu um, hvort bú hins ákærða ekki mundi hafa brokkið fyrir skuldum, hefði það verið selt á uppboði, og verði það ekki álitid, hvort það mundi hafa selzt svo mikið, að nægt hefði til þess að greiða skuld ákærða til Tulíníusar, og skuld hans til Jóns Vilhjálmssonar, og ógoldið hjúakaup.
6. Skýrslu um, hvernig samkomulag það (accord), sem komst á við skuldheimtumenn hins ákærða, var. Svo ber dómaranum og að útvega aðrar þær skýrslur, sem þær að framan umgetnu kynnu að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Hjeraðsdómaranum ber að útvega framan umgetnar skýrslur svo fljótt sem verða má.

Hæstarjettardómar

á hæstarjettar-árinu 1886—87.

Mánudaginn hinn 3. maímán.

Nr. 162.

Hæstarjettar-málaflutningsmaður

Asmussen

gegn

Ólafi Árnasyni (Verjandi: Lunn),
sem er ákærður fyrir þjófnað.

Aukarjettardómur Árnassýslu 5. janúarmán. 1885:

Ákærði Ólafur Árnason frá Sogni á að sæta 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð; svo borgi hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Dóminum ber að fullnægja eptir ráðstöfun yfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 21. septbr. 1885:

Ólafur Árnason á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði. Um málskostnað skal hjeradsdóminum óraskað. Hinum ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málf lutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Franz Siemsens, 10 kr. til hvors þeirra. Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Athæfi hins ákærða það, er frá er skýrt í hinum áfrýjaða dómi, hefur rjettilega verið heimfært undir

231. gr. í hinum íslenzku hegningarlögum, sjerstaklega 1. tölul. greinarinnar. En með því að það eptir öllum fyrirbyggjandi skýrslum um sálar-ástand hins ákærða við ákvörðun refsingarinnar ber að taka tillit til 40. gr. í sömu lögum, má ákveða refsinguna fangelsi við vatn og brauð í 3×5 daga.

Því dæmist rjett að vera:

Ólaf Árnason ber að setja í fangelsi við vatn og brauð í þrisvar sinnum fimm daga. Svo greiðir hann og sakar-kostnaðinn, þar með talin málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru með dómi landsyfirrjettarins, og málflutningskaup fyrir hestarjetti til hestarjettar-málaflutningsmannanna Asmussen og Lunn, 30 kr. til hvors þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu II. B. bls.: 465.—466.

Mánudaginn hinn 28. júnímán.

Nr. 79. Landshöfðinginn yfir Íslandi vegna hins íslenzka landsjóðs (Levinsen eptir skipun)
gegn

Assessor í hinum íslenzka landsyfirdómi
Lauritz Eduard Sveinbjörnsson (Klubien eptir skipun).

Bæjarþingsdómur Reykjavíkur 7. septemberm. 1882:
Stefndi í aðalmálinu, landshöfðinginn yfir Íslandi, á fyrir hönd landsjóðsins að greiða aðal-stefnandanum, yfirdómara L. E. Sveinbjörnsson, 164 kr. 45. au. með

5% ársvöxtum frá sáttakærudegi, unz borgað er. Í gagnsóknarmálinu á gagnstefndi að vera sýkn af öllum kærum og kröfum gagnstefnanda. Í málskostnað í aðal- og gagnsóknarmálinu greiði landsjóðurinn aðalstefnanda 25 kr.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 5. marzm. 1883:

Hinum stefnda L. E. Sveinbjörnsson yfirdómara ber úr landssjóði 164 kr. 45 aur. með 5% ársvöxtum frá sáttakærudegi, og á hann að vera sýkn af öllum kærum og kröfum áfrýjandans í þessu máli. Málskostnað fyrir báðum rjettum ber áfrýjandanum að greiða hinum stefnda með 40 krónum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Með konungsbrjefi 12. janúarm. 1884 er hæstarjetti veittur myndugleiki til þess að taka sök þessa fyrir til dómsáleggingar, þótt það kunni að reynast, að málið eigi nemi áfrýjunar-upphæð (summa appellationis).

Það er að vísu vafalaust í málinu, að brjef það frá landshöfðingjanum til stefnda, dags. 15. maím. 1878, sem um er getið í hinum áfrýjaða dómi, getur eptir hinum íslenzka texta þess að eins skilizt á þá leið, að stefndi ætti sem settur í umrædd embætti að njóta auk helmingis hinna föstu launa bæjarfógetaembættisins allra annara tekna, er lögð voru embættunum, en loforðið um þetta síðastnefnda er eigi heimilað með lögum um laun íslenzkra embættismanna o. fl. 15. okt. 1875, 4. gr. sbr. 3. gr. Eins og það nú, eptir því sem fram er komið í málinu, ekki hefur verið tilgangur landshöfðingjans að heita stefnda meiri tekjum,

en hann hafði rjett til eptir áminnztri laga-ákvörðun, með því að loforðið eingöngu stafaði af skökkum skilningi á lögunum, þannig hefur stefndi eigi heldur haft ástæðu til þess, að gjöra ráð fyrir, að landshöfðingi hafi viljað gefa slíkt loforð. Þetta er ljóst af ummælum þeim, sem landshöfðinginn eptir frásögn stefnda sjálfs hafði, þegar þeir munnlega sömdu um þetta milli sín, en tilefnið til þess var tilboð stefnda sjálfs um að taka að sjer að þjóna embættunum sem settur, enda er ekkert fram komið í þá átt, að eigi hafi verið unnt að fá embættum þessum viðunanlega þjónað með þeim kjörum, er lögin heimiluðu.

Þegar af þessari ástæðu verður stefnandinn vegna landsjóðsins eigi dæmdur til þess að greiða hinum stefnda þær 164 kr. 45 aur., er honum voru til-dæmdar með hinum áfrýjaða dómi, en fyrir hæstarjetti er eingöngu spurning um þessa upphæð, og ber því að sýkna hann fyrir kærnum og kröfum hins stefnda; málskostnaður fyrir öllum rjettum á að falla niður, og málsfærslulaun þau, er hinum skipuðu málaflutningsmönnnum sakar-aðilanna fyrir hæstarjetti ber að fá, greiðist af almannafje.

Því dæmist rjett að vera:

Sækjandinn á að vera sýkn af kærnum og kröfum stefnda í máli þessu. Málskostnaður fyrir öllum rjettum falli niður. Í dómsmálasjóðinn borgi stefndi 2 krónur. Í málsfærslulaun fyrir hæstarjetti ber málaflutningsmönnunum Levinsen og Klubien 100 kr. hvorum, er greiðist af almannafje.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu II. B. bls. 186—191.

Mánudaginn hinn 15. nóvembermán.

Nr. 80. Landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd landsjóðsins (Asmussen eptir skipun)
gegn

hjeraðslækni Þorgrími Johnsen
(Bagger eptir skipun),

um rjett hins stefnda til launaviðbótar.

Bæjarþingsdómur Reykjavíkur 21. janúarmán. 1883:
Landshöfðinginn yfir Íslandi á fyrir hönd landsjóðsins að greiða stefnandanum, hjeraðslækni Þorgrími Johnsen, 1190 kr. með 5°/_o ársvöxtum frá því að málið var lagt til sátta, unz borgað er, og að auki 30 kr. í málskostnað.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 23. júlímán. 1883:
Bæjarþingsdómurinn í máli þessu á óraskaður að standa. Áfrýjandinn, landshöfðinginn fyrir hönd landsjóðsins, greiði hinum stefnda, Þorgrími hjeraðslækni Johnsen, málskostnað fyrir yfirdómi með 20 krónum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Það verður að álíta, að tilvitnunin í 3. gr. laga um aðra skipun á læknaþjeröðunum á Íslandi 15. okt. 1875 til 7. greinar í hinum almennu launalögum miði einnig til 3. málsliðs þessarar greinar, og má í því tilliti athuga það, að orðin í áðurnefndri 3. grein: „njóta hærri launa“, eða eins og hinn íslenzki texti er orðaður: „hafa meira í laun“, geta náð yfir aðgang þann til launaviðbótar eptir aldri, er stefnda var heimilaður. Með þessari athugasemd, og að öðru

leyti af ástæðum þeim, sem tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi, ber að staðfesta hann, þó þannig að málskostnaður fyrir undirrjetti og yfirdómi falli niður. Málskostnaður fyrir hæstarjetti á einnig að falla niður, og málsfærslulaun hinna skipuðu málaflutningsmanna sakar-aðilanna greiðist af almannafje.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfirrjettarins á að vera óraskaður, þó þannig að kostnaður málsins fyrir undirrjetti og yfirdómi falli niður. Málskostnaður fyrir hæstarjetti fellur einnig niður. Hæstarjettarmálaflutningsmönnum Asmussen og Bagger ber í málsfærslulaun fyrir hæstarjetti 100 krónur hvorum þeirra, er greiðist af almannafje.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu II. B. bls. 233—236.

Miðvikudaginn hinn 17. nóvembermán.

Nr. 256. Hæstarjettarmálaflutningsmaður Asmussen gegn

Ólafi Ólafssyni (Verjandi Klubien), sem er ákærður fyrir ólöglega meðalasölu.

Lögreglurjettar-dómur Skagafjarðarsýslu 23. nóvembermán. 1885:

Ákærði Ólafur Ólafsson á að vera sýkn af kæru hins opinbera í máli þessu. Allur löglegur kostnaður af málinu greiðist af hinu opinbera.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 3. maímán. 1886:

Hinn áfrýjaði dómur skal óraskaður standa. Kostnaðurinn af áfrýjun málsins, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Sigurðar Þórðarsonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Með því að láta úti lækni-medöl, eins og nákvæmar er frá skýrt í hinum áfrýjaða dómi, verður að álíta að hinn ákærði hafi brotið gegn fyrirmælunum í tilsk. 4. desember 1672, 30. gr., en með tilliti til konungsbrjefs fyrir Noreg, 17. janúarmán. 1783, í sambandi við kansellíbrjef til stiptamtmannsins yfir Íslandi, dags. 16. septbr. 1797, virðist þó mega ákveða refsinguna fyrir hann 4 króna sekt til hlutaðeigandi hrepps fátækrasjóðs. Auk þess á ákærði að greiða kostnað sakarinnar.

Því dæmist rjett að vera:

Ólafur Ólafsson á að greiða 4 króna sekt til fátækrasjóðs hlutaðeigandi hrepps, svo og borga kostnað sakarinnar, þar á meðal málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í dómi landsyfirrjettarins, og málflytningslaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálaflutningsmanns Asmussens og advokats Klubiens, 30 krónur til hvors.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu III. B. bls. 10.—11.

Föstudaginn hinn 21. janúarmán. 1887.

Nr. 81. Þórey Þorleifsdóttir og Þorgrímur
Ásgrímsson (Grüner)

gegn

Birni og Sigurði, Pjeturssonum (Bagger),
snertandi spurningu um lögmæti útburðargjörðar.

Úrskurður fógetarjettar Skagafjarðarsýslu 5. júní 1883:

Hin umrædda, hjer umbeðna fógetagjörð verður
eigi fyrir tekin.

Dómur landsyfrrjettarins á Íslandi 24. marzmán. 1884:

Útburðargjörð sú, sem áfrýjendurnir Björn og Sig-
urður Pjeturssynir hafa krafizt, á fram að fara.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Þótt eigi sje tekið tillit til þess máls-atviks, sem
tilgreint er í hinum áfrýjaða dómi, að kúgildaleigur
fyrir fardagaárið 18⁸²/₈₃ ekki voru borgaðar, verður
hæstirjettur af ástæðum þeim, sem að öðru leyti eru
tilgreindar í dómnum, og sem ekkert verulegt er að
athuga við, að fallast á niðurstöðu hans, og ber því
að staðfesta tjeðan dóm eptir kröfu hinna stefndu.
Málskostnaður fyrir hæstarjetti virðist eiga að falla
niður.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfrrjettarins á að vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir hæstarjetti falli niður. — Í

dómsmálasjóð borgi stefnendurnir 10 krónur.

Ástæður landsyfrrjettardómsins eru prentaðar í dóma-
safninu II. B. bls. 314—319.

Landsyfirrjettardómar 1887.

Mánudaginn 10. janúarmán.

Nr. 34/1886

Rjettvísinn

gegn

Narfa Brandssyni.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Árnessýslu, upp kveðnum að Gerðiskoti 31. d. júlímánaðar 1886, er hinn ákærði, Narfi Brandsson, dæmdur fyrir sauðapjófnað í 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að greiða allan kostnað sakar þessarar, en dómi þessum hefur hlutað-eigandi amtmaður áfrýjað til landsyfirdómsins.

Það er í sök þessari sannað með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, er fengnar hafa verið, að hann hafi í fyrra haust um rjetta-leytið handsamað veturgamla gimbur ókunnuga, er gekk í búfjárhögunum í Stíflisdal,—en þar var hann þá vinnumaður—, afmarkað hana undir mark manns eins, er hann skuldaði 8 krónur, og sent honum síðan kindina upp í skuld þessa. Brot þetta hefur hjeraðsdómarinn með rjettu heimfært undir 231. gr. 1. tölul. í almennum hegningarlögum 25. júní 1869, en þó að eins dæmt ákærði í fangelsis-refsingu við vatn og brauð. Hegning sú, sem hinn ákærði, er að vísu áður hefur verið dæmdur fyrir þjófnað,—en síðan hon-

um var hegnt eru liðin meir en 10 ár—, hefur til unnið samkvæmt ný-nefndri lagagrein, sbr. við 58. gr. hegningarlaganna, virðist hæfilega metin 8 mánaða betrunarhússvinna. Svo á hinn ákærði og að greiða allan kostnað málsins bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 krónur til hvors. Krafa um iðgjöld hefur eigi komið fram í málinu. Rekstur málsins í hjerði hefur eptir atvikum verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Narfi Brandsson, á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu; svo greiði hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, landritara Jóns Jenssonar og málaflutningsmanns Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors.

Dóminum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 37/1886

Rjettvísinn
gegn
Birni Sigurðssyni.

D ó m u r :

Með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Þingeyjarsýslu 5. júlí f. á., var hinn ákærði, Björn bóndi Sigurðsson á Svalbarðsseli, dæmdur fyrir þjófnað á 1 sauðkind í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð, til að lúka 9 kr. ið-

gjöld og málskostnað, þar með talin málflutningslaun til verjanda 5 krónur.

Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Það er sannað í málinu með eigin játningu hins ákærða, Björns Sigurðssonar, og öðrum atvikum, að hann haustið 1885 tók hvíthyrnda á, er komið hafði saman við fje hans í búfjárhögum á Svalbarðsseli, og rak hana ásamt nokkrum kindum, er hann sjálfur átti, til Raufarhafnar, slátraði henni þar, og lagði afurðir hennar inn í reikning dóttur sinnar Guðbjargar, en tók þó sjálfur út á andvirði ærinnar. Á þessa átti ekkjan Anna Kristjánsdóttir.

Hinn ákærði hefur að vísu haldið því fram, að hann ekki hafi ætlað sjer að hagnýta sjer ána á ólöglegan hátt, heldur hafi hann ætlað að taka hana traustataki, og hafi hann haldið að hún væri eign Árna nokkurs Árnasonar, er þá var vinnumaður á Völlum. En allt annað, sem fram er komið í málinu, hrekur þennan framburð hans, enda hefur hann kannast við, að honum hafi verið kunnugt um, hver ætti mark það, sem á ánni var, og virðist það í engu geta bætt málstað hans, þótt hún væri með brennimarki A. A. S.

Þetta afbrot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt afbrot, á undir 250. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning hans hæfilega metin af undirdómaranum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo fellst og yfirdómurinn á ákvæði hjeraðsdómsins um iðgjöld og málskostnað.

Ennfremur ber hinum ákærða að greiða allan af á-

frýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns í málinu við yfirdóminn, 10 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Svo ber hinum ákærða, Birni Sigurðssyni, að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Jóns Jenssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa, og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 14/1886

Vice-konsúll J. Havsteen
gegn

Eggert verzlunarstjóra Laxdal

D ó m u r :

Sumarið 1884 fórst hákarlaskipið »Úlfur«, er var fje­lagseign áfrýjandans, Vice-konsúls J. V. Havsteen, og þriggja annara manna. Skipið, sem var virt 11544 krónur, höfðu eigendur þess þá um vorið vátryggt hjá hinu eyfirzka ábyrgðarfjelagi fyrir $\frac{3}{4}$ hlutum virðingar­verðs þess, eða fyrir 8658 krónum, samkvæmt 13. gr.

í lögum fjelagsins, sem út eru gefin á Akureyri árið 1871. Eigendur skipsins kröfðu nú stjórn fjelagsins um ábyrgðarupphæðina, en fengu að eins út borgaðar 8039 kr. 91 eyri, með því að fjelagsstjórnin áleit, að skips-eigendurnir sjálfir ættu að bera af skaðanum 618 kr. 9 aura. J. Havsteen höfðaði þá fyrir sína eigin hönd og vegna sameigenda sinna mál gegn Eggert Laxdal, sem formanni ábyrgðarfjelagsins, og krafðist þess, að hann yrði dæmdur fyrir hönd fjelagsins til þess að greiða áminnztar 618 kr. 9 aura, með 6% vöxtum frá sáttakæru-degi, svo og allan málskostnað að skaðlausu eptir reikningi eða eptir mati rjettarins. En með dómi aukarjettar Akureyrarkaupstaðar, uppkveðnum 6. apríl f. á., var Eggert Laxdal, er hafði gagnstefnt í málinu, dæmdur sýkn fyrir kröfum J. V. Havsteens, gagnsökinni var frávísað, málskostnaður látinn falla niður, nokkur ummæli gagnsækjanda um aðalsækjanda dæmd dauð og ómerk, og gagnsækjandi, Eggert Laxdal, sektaður fyrir þau með 10 krónum til landsjóðs. Þessum dómi hefur J. V. Havsteen áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 29. maímán. f. á., og krafizt þess, að hinn stefndi, formaður hins eyfirzka ábyrgðarfjelags, Eggert Laxdal, verði fyrir hönd fjelagsins, dæmdur til að greiða áfrýjanda 618 kr. 9 aura með 6% rentu frá sáttakæru-degi, pang-að til borgun er að fullu greidd, og allan málskostnað fyrir báðum rjettum með 200 krónum, eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Hinn stefndi hefur á hinn bóginn krafizt þess, að hann verði algjörlega sýkn-aður fyrir kröfum áfrýjanda, og að honum verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir báðum rjettum eptir mati dómsins, eða að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og

honum tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Hin fyrsta sýknaðstæða hins stefnda er, að hann sje órjettilega hafður fyrir sök í málinu, eins og það er höfðað, þar sem dóms er krafist yfir honum sem formanni ábyrgðarfjelagsins til þess að greiða fje úr sjóði þess og fyrir þess hönd; eptir lögum fjelagsins hafi forseti fjelagsstjórnarinnar einn út af fyrir sig engin umráð yfir eignum fjelagsins, nje vald í fjármálum þess, enga heimild til þess að borga nokkuð út fyrir fjelagið nje til þess, að leggja nokkra greiðslu-skuldbinding á það; vald og heimild til þessa heyri undir stjórn fjelagsins. Að þetta sje rjettur skilningur á fjelagslögunum, verður yfirdómurinn að álíta vafalaust. Eptir 4. gr. laganna kys aðalfundur 3 menn til að stjórna fjelaginu; þessir menn eru forseti, gjaldkeri og skrifari. Eptir 5., 6., 7. og 10. gr. laganna er það „stjórnin“, sem heldur reikninga fjelagsins, varðveitir sjóðinn, veitir lán úr honum, greiðir kostnað úr honum o. s. frv., en forseta er hvergi við getið, nema í 4. gr., eins og að ofan er tilgreint, og í þessari lagagrein er honum út af fyrir sig ekkert vald nje myndugleiki áskilinn í málefnum fjelagsins. Hafi forseti fjelagsstjórnarinnar eða fjelagsins, sem hann er venjulega kallaður í máli þessu, eigi umboð og heimild frá stjórninni til þess að taka á móti málssókn fyrir hennar hönd til greiðslu fjár úr sjóði fjelagsins, þá veita lög fjelagsins, sem í eðli sínu eru samningur fjelagsmanna sín á milli, enga heimild til þess, að fjárkröfunni sje haldið fram gegn honum, þannig að hann verði dæmdur til þess að greiða hina umkröfðu upphæð fyrir fjelagsins hönd og úr sjóði þess. Nú er það eigi sannað í þessu máli, að hinn rjetti sakaraðili, stjórn fjelags-

ins, hafi veitt hinum stefnda umboð til þess, að standa fyrir máli fjelagsins af hennar hálfu, og á hinn bóginn liggur það fyrir utan kröfur áfrýjanda, að hinn stefndi verði sjálfur persónulega dæmdur til þess að greiða hina umkröfðu upphæð, enda yrði þeim dómi eigi veitt fullnusta með fjárnámsgjörð í gózi fjelagsins.

Að vísu telur áfrýjandinn, að þessi sýknarástæða komi of seint fram í málinu til þess, að henni verði gaumur gefinn, en það er hvorttveggja, að hinn stefndi þegar kom fram með hana á fyrsta stigi málsins fyrir undir-rjetti, þótt hann eigi kæmi fram með beina rjettarkröfu í sambandi við hana, enda á rjetturinn að taka svo lagað málsatvik til greina *ex officio*, þegar það verður augljóst undir rekstri málsins, því að annarskostar gæti svo farið, að dómur yrði látinn ganga gegn óstefndum (hjer ábyrgðarfjelaginu). — Fyrir þessar sakir og án þess til-efni sje til að rannsaka hinar aðrar sýknar-ástæður hins stefnda, ber að dæma hann sýknan fyrir kröfum áfrýjandans í þessu máli. — Að því er snertir málskostnað í hjeraði, fellst yfirdómurinn á ákvæði hjeraðsdómsins. Eptir atvikum á málskostnaður fyrir yfirdómi að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Eggert Laxdal, á að vera sýkn af kröfu áfrýjandans, J. V. Havsteens, í þessu máli. Að öðru leyti skal hjeraðsdómurinn, að því leyti honum hefur verið áfrýjað, vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 17. janúarmán.

Nr. 21/1886

Hvalfjarðarstrandar-hreppur

gegn

Þorláki Ó. Johnson og

Kristínu Bjarnadóttur.

D ó m u r :

Með dómi, uppkveðnum fyrir aukarjetti Mýra- og Borgarfjarðarsýslu hinn 14. ágústmán. 1885, er áfrýjandinn, hreppsnefndin í Hvalfjarðarstrandar-hreppi, dæmd til þess, að greiða hinum stefndu, kaupmanni Þorláki Ó. Johnson og Kristínu Bjarnadóttur, 137 kr. 7 aura (á að vera 127 kr. 7 aura), sem endurgjald fyrir vangoldna landskuld og leigur af jörðinni Hóli í Svínadal fardaga-árin 1881 til 1883 með 4% í árlega vöxtu af upphæð þessari frá sáttakærudegi 3. ágúst 1884, til þess borgun er greidd; ennfremur 72 kr. 96 aura, sem endurgjald fyrir kúgildi það, er eigi var skilað með nefndri jörð, þegar hún var tekin út í fardögum 1883, en þá fór Narfi bóndi Jónsson frá jörðinni, svo og árlega leigu eptir kúgildið frá fardögum 1883 með 20 pd. smjörs, eða andvirði þeirra eptir verðlagsskrá; svo var og hreppsnefndin dæmd til að greiða málskostnað fyrir undir-jetti með 90 kr. Dómi þessum hefur tjeð hreppsnefnd, eptir að hafa fengið uppreisn til áfrýjunar og gjafsókn, skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 3. sept. f. á., og krafizt þess, að verða algjörlega sýknuð fyrir kröfum hinna stefndu, Þorláks Ó. Johnsonar og Kristínar Bjarnadóttur, og að þau verði dæmd til þess að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum. — Hin stefndu hafa aptur á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur með þeirri breytingu, að í staðinn fyrir hina

tildæmdu landskuldarupphæð 137 kr. 7 aura komi 127 kr. 7 aurar, og að áfrýendurnir verði dæmdir til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 30 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Árið 1872 var jörðin Hóll í Svínadal af páverandi eiganda hennar Bjarna Bjarnasyni byggð Narfa bónda Jónssyni, en að sögn hinna stefndu með því skilorði, að hreppstjórinn í Hvalfjarðarstrandarhreppi, sem slíkur eða fyrir hreppsins hönd, ábyrgðist skilvíslega greiðslu á afgangi eptir jörðina og löglega ábúð hennar, meðan Narfi byggi þar og pyrfti styrks við af hálfu sveitarinnar, og til sönnunar skilmála þessum hafa hin stefndu framlagt eptirrit af skjali, útgefnu og undirskrifuðu af Þorvarði Ólafssyni að Kalastöðum hinn 10. júní 1872, en bæjarfógetinn í Reykjavík hefur sem notarius publicus með áteiknun sinni á eptirritið vottað, að það væri samhljóða frumritinu. Frumritið hefur eigi verið framlagt í málinu, og tjá hin stefndu, að það nú sje glatað. Skjal þetta hljóðar svo, að Þorvarður Ólafsson ábyrgist sem hreppstjóri í Strandarhreppi (þ: Hvalfjarðarstrandarhreppi) skilvíslega greiðslu á afgangi og löglega ábúð, hvað hús, tún o. fl. snertir, á jörðinni Hól í Svínadal meðan Narfi Jónsson býr þar og hann þarf styrks með af hálfu sveitarinnar. Áfrýendurnir hafa nú haldið því fram, að það sje eigi löglega sannað, að hreppstjórinn í Hvalfjarðarstrandarhreppi, Þorvarður Ólafsson, hafi gefið út skjal það, sem hið framlagða skjal tjáist vera eptirrit af, og hafa því gjörsamlega mótmælt gildi þess. En mótmæli þessi, sem eigi eru studd með neinum sönnunargögnum, verða eigi tekin til greina gegn hinu skýlausa notarial-vottorði, sem áður er áminnt; notarius publicus hefur vottað það tvennt, að hið framlagða skjal

sje rjett eptirrit af öðru skjali, er fyrir honum hafi legið, og að þetta skjal hafi verið frumrit 3: útgefið af Þorvarði Ólafssyni; enda hefur hið frumritaða skjal eptir innihaldi þess verið opinbert skjal, en slík skjöl ber án frekari sönnunar að álíta gefin út af embættismanni þeim, er þau tjá sig útgefin af, svo framarlega þessu eigi er hnekkkt með ótvíræðri gagnsönnun. Það verður því að álíta það sannað, að hreppstjórinn í Hvalfjarðarstrandarhreppi hafi með skjalinu frá 10. júní 1872 lagt þá skuldbindingu á hreppsfljagildi, sem þar er tilgreind, en til þessa hafði hann sem sveitarstjóri lagalega heimild, og þessi skuldbinding, þannig löglega til orðin, hlaut að hvíla á hreppsfljaginu, eins eptir að stjórn sveitarmálefna kom undir hreppsnefndir samkvæmt tilskipun 4. maí 1872, og það án tillits til þess, þótt hreppsnefndinni einhverra orsaka vegna ef til vill hafi verið ókunnugt um skuldbindinguna. Tjeð skuldbinding hreppsins var nú bundin því skilyrði, að Narfi Jónsson byggi á Hóli og þarfnadist styrks með af hálfu sveitarinnar, og hafa áfrýendurnir haldið því fram, að engin sönnun sje sýnd fyrir því, að hann hafi þarfnast sveitarstyrks; en eins og það virðist viðurkennt í skjalinu 10. júní 1872, að hann þá hafi verið handbendi sveitarinnar, sbr. orðin: »meðan hann þarf styrks með af hálfu sveitarinnar«, þannig sýnist og það atvik vera næg sönnun í þessu efni, að hann eigi gat innt af hendi áfallin jarðarafgjöld, þegar hann fór frá Hóli. En frá Hóli varð Narfi að flytja í fardögum 1883, og stóð hann þá í skuld um þessi jarðarafgjöld:

1. landskuld fyrir árið 18 ⁸¹ / ₈₂	kr. 41,49
2. landskuld fyrir árið 18 ⁸² / ₈₃	— 42,38
3. leigur eptir 3 jarðarkúgildi 18 ⁸² / ₈₃	— 43,20

Þetta allt eptir verðlagsskrá samtals kr. 127,07

Svo skilaði hann og eigi heldur einu af þeim þrem kúgildum, er áttu að vera á jörðinni, en það voru 6 ær, og telst kúgildi þetta í peningum kr. 72.96. Að vísu hefur þessum reikningi yfir jarðarskuldirnar verið mótmælt af hálfu áfrýðendanna, með því að alla lagasönnunvanti fyrir því, að skuld Narfa hafi verið svo há, og af því að reikningurinn sje rangur og uppskrúfaður, en slíkum almennum mótmælum gegn sundurliðuðum skuldar-reikningi verður eigi gaumur gefinn, sjerstaklega þar sem það í þessu máli er viðurkennt, að Narfi hafi eigi getað staðið landsdrottinn skil á áföllnum jarðarskulduðum, þá er hann flutti frá Hóli.

Af framanrituðum ástæðum verður yfirdómurinn að fallast á ákvæði undirdómsins um það, að áfrýðurnir eigi að greiða hinum stefndu endurgjald fyrir vangoldnar landskuldir og leigur af jörðinni Hóli fardaga-árin 18⁸¹/₈₂ og 18⁸²/₈₃, þó þannig, að upphæð þessi telst 127 kr. og 7 au., með 4% árlegum vöxtum frá 3. ágúst 1884 þangað til borgun er greidd; ennfremur endurgjald fyrir kúgildi það, er eigi var skilað með jörðinni Hóli voríð 1883, að upphæð 72 kr. 96 aur., svo og lögleigu eptir kúgildið frá fardögum 1883 með 20 pd. smjörs árlega, eða andvirði þeirra eptir verðlagsskrá, þangað til kúgildið er að fullu borgað, og verða mótmæli áfrýðendanna gegn þessu ákvæði, um leigur af andvirði kúgildisins, eigi teknar til greina, með því að það er lögum samkvæmt. Eptir málavöxtum þykir rjett, að málskostnaður fyrir undirrjetti falli niður, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm með breytingum þeim, er tilgreindar hafa verið. Málskostnaður fyrir yfirdómi á einnig að falla niður og verða hinum skipaða málsfærslumanni áfrýðend-

anna eigi dæmd málsfærslulaun eptir þessum úrslitum sakarinnar.

Að því leyti málið hefur verið sótt með gjafsókn fyrir yfirdómi, vottast að flutningur þess hefur verið lög-mætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður, þó þannig, að endurgjald fyrir vangoldna landskuld og leigur að eins telst 127 kr. 7 aur., og að málskostnaður i hjeraði fellur niður.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 14. febrúarmán.

Nr. 3/1887

Hið opinbera
gegn

Valgarði kaupmanni Breiðfjörð.

D ó m u r :

Með dómi, kveðnum upp í lögreglurjetti Reykjavíkur-kaupstaðar 4. desbr. f. á., var hinn kærði, kaupmaður Valgarður Breiðfjörð, dæmdur fyrir að hafa gjört 2 skúra við íbúðarhús sitt hjer í bænum, án þess að leita leyfis byggingarnefndarinnar, til þess að lúka 15 kr. sekt til fátækra sjóðs kaupstaðarins og til að greiða allan málskostnað.

Þessum dómi hefur að ósk hins kærða verið skotið til landsyfirdómsins.

Það er í málinu sannað, að hinn kærði hefur reist eða látið reisa 2 skúra við hús sitt hjér í bænum, án þess að leita leyfis byggingarnefndar kaupstaðarins til þess. Verður yfirdómurinn að vera undirdómaranum samdóma um, að hinum kærða hafi borið skylda til, að leita leyfis byggingarnefndarinnar til þess, samkvæmt opnu brjefi 29. maí 1839 3. gr. D, og með því hann hefur vanrækt það, er hann sekur eptir sömu lagagrein E; virðist sekt sú, sem hann samkvæmt þessari grein hefur til unnið, hæfilega ákveðin 10 kr., er renni í fátækra sjóð kaupstaðarins. Yfirdómurinn fellst á ákvæði undirdómsins um málskostnað. Hinum kærða ber einnig að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og verjanda við yfirdóminn, er ákveðast 8 krónur handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins fyrir undirdómi hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Valgarður kaupmaður Breiðfjörð, á að greiða 10 kr. sekt, er renni í fátækra sjóð Reykjavíkurkaupstaðar. Um málskostnað skal hinum áfrýjaða dómi óraskað. Svo ber hinum kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðl. Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 8 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-
birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 21. febrúarmán.

Nr. 2/1887

Hið opinbera
gegn

Valgarði kaupmanni Breiðfjörð.

D ó m u r :

Með dómi lögreglurjettar Reykjavíkurkaupstaðar, upp-
kveðnum 4. desbr. f. á., er hinn kærði, Valgarður kaup-
maður Breiðfjörð, dæmdur fyrir ólöglega sölu á brenni-
víni og öli til að greiða 40 króna sekt, er að þriðjungi
átti að falla til fátækra sjóðs Reykjavíkur, en að tveim
þriðjungum til Gests Pálssonar sem uppljóstarmanns, svo
og til að greiða allan löglegan kostnað af málinu.
Dómi þessum er eptir ósk hins kærða áfrýjað til yfir-
dómsins.

Það er nægilega sannað í máli þessu með skýrslum
þeim, er fengnar hafa verið, að hinn 21. október f. á.
hafi verið seldir tveir hálpelar af brennivíni í verzlun-
arbúð hins kærða, og að það hafi verið drukkið þá sam-
stundis í búðinni, án þess að verzlunarþjónn kærða, er
afhenti brennivínið, hafi bannað það. Enn fremur hefur
hinn kærði kannast við, að stöku sinnum hafi verið
drukkið öl í húsum hans, sem keypt hafi verið hjá hon-
um. Með því að hinn kærði eigi hefur amtsleyfi til að
veita áfenga drykki, hefur hann þannig gjörzt brotlegur
gegn fyrirmælunum í tilskipun 13. júní 1787, 2. kap.
2. gr., og getur það eigi komið til greina honum til

sýknu, að brennivínið var veitt án hans vitundar, úr því að verzlunarþjónn hans gjörði það, því að gjörðir þjónsins í því efni átti kærði að ábyrgjast, nje heldur hefur sá framburður hans þýðingu til afsökunar, að ölið hafi verið drukkið í húsum hans án hans leyfis, og að hann hafi ætíð heldur bannað það. Aptur á móti verður kærða eigi gefin sök á því, þótt hálfpli af brennivíni, er keyptur var á flösku í búð hans 10. nóv. f. á., væri drukkin þar á staðnum, því að brennivín þetta var eigi selt í því skyni, að það væri drukkið í búðinni, en verzlunarmaður kærða, sem annars bannaði, að það væri drukkið þar, gat ekki hamlað því. Hinn kærði hefur tvívegis áður síðastliðið sumar verið sektaður fyrir ólöglegar brennivínsveitingar, en sekt sú, sem hann nú hefur til unnið, þykir þó eptir atvikum málsins hæfilega metin 30 krónur. Með þessari breytingu, að því er sektina snertir, ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, þar með talin ákvæði hans um málskostnað í hjeraði. Svo á hinn kærði og að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, er ákveðast 8 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði lögreglurjettar-dómur á að vera óraskaður, þó þannig að sektin ákveðist 30 krónur. Hinum kærða, Valgarði Breiðfjörð, ber og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svara-

manns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 8 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. febrúarmán.

Nr. 4/1887

Rjettvísinn

gegn

Guðlaugu Guðmundsdóttur

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 4. janúar næstliðinn, var hin ákærða, Guðlaug Guðmundsdóttir, dæmd eptir 147. gr. hinna almennu hegningarlaga í fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga og til að lúka öllum málskostnaði, þar með talið 4 kr. í málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hennar, Guðlaugs málaflutningsmanns Guðmundssonar.

Þessum dómi er að ósk hinnar ákærðu skotið til yfirdómsins.

Það er í máli þessu löglega sannað, að hin ákærða, Guðlaug Guðmundsdóttir, hefur borið rangt fyrir rjetti í máli, er henni var stefnt til að vitna í, og eru hin nánari atvik þessi. Halldór nokkur Jónsson höfðaði mál á hendur húsbónda hinnar ákærðu, Hans Jónssyni, út af höfuðhöggi og áverka, og ljet Halldór leiða hina ákærðu sem vitni í málinu; bar hún síðan fyrir rjetti, að hún hvorki hefði sjeð Hans húsbónda sinn slá Halldór, nje beita valdi til að koma honum út. Þá er

skorað var á hana að vinna eið að þessum framburði sínum, færðist hún undan því; en þá er dómarrinn ljét í ljósi við hana, að hún yrði tekin föst, ef hún ekki vildi vinna eið að framburði sínum, breytti hún framburði sínum þannig, að hún hefði sjeð þá Hans og Halldór taka saman og Hans ýta hendi við Halldóri, eða reiða upp hendina við hann, en þó ekki slá hann. Þó vildi hin ákærða heldur ekki staðfesta þennan framburð sinn með eiði, heldur breytti hún honum á ný á þá leið, að hún hefði sjeð Hans slá Halldór, en þó þorði hún ekki að sverja það.

Þótt nú allt virðist benda til, að hin ákærða, þá er hún fyrir rjettinum bar í ofan nefndu máli, hafi ekki haft alveg skýra og ljósa hugmynd um, að henni var skylt að segja sannleikann, og að á henni hafa verið nokkurt fát, þá er framburður hennar var tekinn, þá virðizt þó ekki verða komizt hjá, að dæma hana seka fyrir brot gegn 147. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning hennar, sem komin er langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, hæfilega ákveðin af undirdómaranum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo fellst yfirdómurinn einnig á ákvæði undirdómsins um málskostnað.

Svo ber hinni ákærðu og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er skulu ákveðin 10 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmaet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hin ákærða,

Guðlaug Guðmundsdóttir, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 38/1886

Reykjavíkur-dómkirkja
(kirkjuhaldari Kr. Ó. Þorgrímsson)
gegn
Guðlaugi Guðmundssyni.

D ó m u r :

Samkvæmt beiðni fjárhaldsmanns Reykjavíkur dómkirkju, áfrýjanda máls þessa, fram fór í sumar er leið hinn 19. ágústmán. fúgetagjörð hjá hinum stefnda, cand. jur., settum málaflutningsmanni við yfirdóminn, Guðlaugi Guðmundssyni, til þess að tekinn yrði hjá honum lög-taki ljóstollur til kirkjunnar fyrir fardagaárið 18⁸⁴/₈₅. Hinn stefndi greiddi þá að vísu ljóstollinn, 1 kr. 96 au., og lögtaksgjald 50 aura, samtals 2 kr. 46 aura, en geymdi sjer jafnframt rjett til að fá útkljáða með dómi spurninguna um, hvort honum bæri að greiða ljóstoll til kirkjunnar. Lögsótti hann síðan dómkirkjuna eða fjárhaldsmann hennar til þess, að fá hann skyldaðan til að endurgreiða ofanskrafaða upphæð með vöxtum, svo og til að greiða bætur fyrir fjárnámið og málskostnað; or með dómi bæjarpingsrjettar Reykjavíkurkaupstaðar,

gengnum 25. dag nóvembermán. f. á., voru þessar kröfur teknar þannig til greina, að fjárhaldsmaður kirkjunnar var dæmdur til að greiða hinum stefnda, Guðlaugi Guðmundssyni, 2 kr. 46 aura með vöxtum 5% frá sáttakærudegi 19. ágústmán. f. á. til borgunardags, svo og málskostnað að skaðlausu eptir reikningi.

Dómi þessum hefur fjárhaldsmaður kirkjunnar skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 9. desember f. á., og krafizt þess, að honum verði breytt þannig, að hið framkvæmda lögtak verði dæmt löglegt, og áfrýjandinn sýknaður fyrir öllum kærum og kröfum stefnda, og að stefndi verði skyldaður til að greiða allan kostnað af málinu bæði fyrir undir- og yfirdómi, eins og það hefði eigi verið gjafsóknarmál, en málið hefur fyrir báðum rjettum verið rekið með gjafsókn af hálfu dómkirkjunnar, og hefur fjárhaldsmanni hennar verið skipaður talsmaður, er hefur krafizt málflutningslauna. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að honum verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Hinn stefndi heldur því fram, að honum hafi verið óskylt að greiða ljóstoll til dómkirkjunnar fardaga-árið 18^{84/85}, með því að hann þá ekkert tíundarbært lausafje taldi fram nje átti, en skyldan til að greiða ljóstoll sje eptir hinni gildandi löggjöf bundin við tíund, er eigi sje minni en 60 álnir, og hefur hann í því efni sjerstaklega skírskotað til Kristinrjettar Árna biskups kap. 15, er kveður svo á, að hver sá maður, sem gjalda á álnar-tíund eður meiri, skuli greiða kirkju ljóstoll. Aptur á hinn bóginn telur áfrýjandi ljóstolls-skylduna

eptir reglugjörð 17. júlí 1782, 13. gr., ekki bundna við tíund.

Það getur nú enginn vafi verið á því, að Kristinrjettur Árna biskups er hin gildandi lög hjer á landi, hvað ljóstolls-skylduna snertir, að því honum eigi hefur verið breytt með hinni yngri löggjöf, en þar er boðið, að hver sá, er gjalda á álnar-tíund eða meiri, sje skyldur að greiða á hverjum 12 mánuðum heilagri kirkju til lýsingar 2 aura vax, en tíund átti hver sá að lúka, er átti 10 sex-álna-aura skuldlausa fyrir utan hversdagslegan búning; eins þurfti enginn að lúka tíund af bús-afleyfum sínum á vor, nema hann brygði búi eða seldi úr því. Eptir Kristinrjetti átti þannig hver sá að gjalda ljóstoll, er átti auk hversdagslegs búnings og þess, er hann hafði sjer til matar, $\frac{1}{2}$ hndr. eða meira fje skuldlaust. Þegar fram liðu stundir, fór mönnum að þykja það mjög óviðurkvæmilegt, að menn skyldu eiga að svara jafnri tíund af fje því, er engan arð gæfi af sjer, sem því, er menn hefðu fullan arð af, og sökum þessa ákvarðaði alþingi 1574, að 3 hndr. í dauðum aurum, er engan arðgæfi af sjer, skyldi vera til tíundargjörðar sem 1 hndr.—Reglugjörðin 17. júlí 1782 um tekjur presta og kirkna hefur nú að nokkru leyti lagað reglur sínar samkvæmt þessu um það, hvernig leggja skyldi fje í hundruð til tíundargjörðar; þannig framsetur hún sem aðalreglu, að hvert 4 rdl. virði, er svo gengi í kaupum og sölum, hvort sem það væri í kvikfjenaði, fiskibátum eður öðru, skyldi álitast sem 1 hndr. til tíundargjörðar, og skyldi því kýr sú, er full leiga gildist eptir og þá var í kaupum og sölum 4 rdl., vera 1 hndr. til tíundar, en frá þessari reglu sinni víkur reglugjörðin undir eins á eptir, og lætur ýms hundruð í kvikfjenaði o. fl., sem þar er

nefnt, eigi vera til tíundar nema part af hundraði, og 40 rdl. í arðlausum peningum skyldu tíundast sem 1 hndr. Með því nú reglugjörðin engar almennar reglur gaf fyrir því, hvernig leggja skyldi í hundruð fjármuni þá, er hún eigi minntist á, og þar að auki eigi getur um það, hvort skuldir skyldu frá dragast, er eigi verður álitid að hún hafi ætlazt til, þar eð þá hefði orðið að geta þess, hver hundruð ættu að dragast frá, hvort þau, er gjalda ætti fulla tíund af, eður hin, sem full tíund ekki ætti að lúkast af, þá komst sú venja á, að menn drógu ekki neitt frá fyrir skuldum, og tóku eigi tíund af öðru en fje því, sem nefnt er í reglugjörðinni, og við þetta var hætt því, að láta þá telja fram fje sitt til tíundar, er ekkert áttu af fyrnefndum fjármunum. Að því nú ennfremur ljóstollinn snertir, þá greiddu hjón fyrrum 2 ljóstolla, þar fjár-sameign þeirra þá var mjög sjaldgæf, ef þau áttu hvort fyrir sig $1\frac{1}{2}$ hndr. skuldaust, auk þess er þau þurftu að hafa sjer til fatnaðar og matar, en þegar fjár-sameign hjóna hjer á landi varð almenn, fóru menn að álíta, að hjón eigi þyrftu að lúka nema einum ljóstolli; reglugjörðin ákvað nú í þessu til-liti í 13. gr., að þeir, sem hefðu bú og hjeldu vinnu-fólk, skyldu greiða heilan ljóstoll (= 2 ljóstolla), en húsmenn skyldu greiða hálfan ljóstoll (= 1 ljóstoll), og í konungsbrjefi 21. maí 1817 var ákveðið, að öll þau vinnuhjú, og þeir húsmenn, er eigi hjeldu vinnuhjú, skyldu ef þeir tíunduðu 60 álnir eða meira lúka hálf-an ljóstoll. Það virðist þannig óneitanlega, að löggjafinn hafi ætlazt til, að þeir er hefðu bú og hjeldu vinnuhjú því að eins yrðu skyldaðir til að greiða ljóstoll, að þeir ættu til tíundar $1\frac{1}{2}$ hndr. eða meira, en þrátt fyrir þetta komst sú venja á í kaupstöðunum, er þá fóru að komast

upp og áður höfðu ekki verið til, að borgararnir þar og aðrir, er höfðu bú og hjeldu vinnuhjú, greiddu til kirkjunnar heilan ljóstoll, þótt þeir ekki ættu neitt til tíundar af munum þeim, er nefndir eru í reglugjörðinni frá 1782, sjálfsagt af þeirri ástæðu, að þeir hafa álitid sig eiga meira fje skuldlaust, en $\frac{1}{2}$ hndr., og því skylda til að greiða ljóstoll eptir Kristinrjetti, og þessu samkvæmt virðist hinn stefndi, sem enga skýrslu hefur gjört fyrir því, að hann ekki ætti skuldlaust $\frac{1}{2}$ hndr., hafa rjettilega verið krafinn um ljóstollinn af áfrýjandanum, og ber því að sýkna áfrýjanda af kærnum og kröfum hins stefnda í þessu máli. Málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eiga að falla niður.

Hinum skipaða talsmanni dómkirkjunnar ber í málflutningslaun 12 krónur, er greiðist af almanna-fje.

Að því málið hefur verið flutt með gjafsókn af hendi dómkirkjunnar fyrir báðum rjettum, vottast að flutningur þess hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, kirkjuhaldari Kr. Ó. Þorgrímsson, fyrir hönd Reykjavíkur dómkirkju, á að vera sýkn af kærnum og kröfum hins stefnda, cand. jur. Guðlaugs Guðmundssonar, í þessu máli. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður. Hinum skipaða talsmanni áfrýjanda, landritara Jóni Jenssyni, greiðist 12 krónur í málflutningslaun af almanna-fje.

Mánudaginn 7. marzmán.

Nr. 35/1886

Einar Zoëga

gegn

Ólafi Steingrímssyni.

D ó m u r :

Sök þessi er svo til komin, að gestgjafi Einar Zoëga telur sig eiga hjá hinum stefnda, Ólafi Steingrímssyni, 44 kr. 50 aura fyrir veitingar við útför bróður hans, Jakobs Steingrímssonar, er gjörð var sumarið 1884. Hefur Einar Zoëga skýrt svo frá, að Ólafur hafi beðið sig að halda þessa útfarar-veizlu, og að hann hafi haldið veizluna einmitt í því trausti, að Ólafur borgaði kostnaðinn. Þegar nú Ólafur eigi vildi borga nefndan veitingakostnað, höfðaði Einar mál á móti honum fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur, og var það dæmt hinn 4. nóvember f. á. með þeim úrslitum, að Ólafur var sýknaður fyrir kröfum stefnandans, og Einar dæmdur til að greiða 10 krónur í málskostnað. Dómi þessum hefur Einar Zoëga áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 25. nóvember f. á., og krafizt þess, að bæjarþingsdómnum verði algjörlega breytt þannig, að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða hina umpráttuðu upphæð 44 kr. 50 aura með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, og allan málskostnað fyrir báðum rjettum að skaðlausu. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi að skaðlausu.

Það er ljóst í máli þessu, að hinn stefndi var eigi að lögum skyldur að annast um og kosta útför Jakobs bróður síns, en að skylda til þess hafi hvílt á búi hans, eða lögerfingjum hans, en meðal þeirra var stefndi eigi.

Skylda stefnda til þess að borga áfrýjandanum útfararveizlu-kostnaðinn verður því eigi leidd af því, að hann yfir höfuð hafi verið skyldur að kosta útförina, enda hefur áfrýjandinn eigi beinlínis haldið því fram, heldur hinu, að stefndi hafi með því að biðja um veizluna tekið upp á sig þá skuldbindingu, að borga kostnaðinn. Sönnun fyrir því, að hinn stefndi hafi beðið um veizluna, er eigi önnur í málinu, en hans eigin viðurkenning, en þessi viðurkenning hans er þess innihalds, að hann hafi beðið um veizluna fyrir hönd erfingja Jakobs, sem að lögum áttu að annast um útförina. Viðurkenning þessi er því engin sönnun fyrir því, að hinn stefndi hafi tekið að sjer að borga veizluna, og með því að áfrýjandinn engin önnur rök hefur leitt að því, að stefnda bæri skylda til þess, þá ber að staðfesta bæjarþingsdóminn bæði að aðal-efninu til og eins með tilliti til málskostnaðar. Eptir þessum úrslitum málsins á áfrýjandinn að borga hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 12 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera órask-aður. Áfrýjandinn, Einar Zoëga, greiði hinum stefnda, Ólafi Steingrímssyni, málskostnað fyrir yfir-dómi með 12 krónum.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans; ella sæti áfrýjandi aðför að lög-um.

Nr. 27/1886

Þórður Guðmundsson
 gegn
 Ögmundi Sigurðssyni.

D ó m u r :

Áfrýjandinn, Þórður Guðmundsson í Görðunum við Reykjavík, hefur fyrir aukarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu höfðað mál gegn Ögmundi Sigurðssyni í Tjarnarkoti í Vatnsleysustrandarhreppi fyrir það, að hann hinn 26. marz f. á. hafi tekið upp úr sjó 8 þorskanet og 2 stúfa, er áfrýjandinn átti, og það án vilja og vitundar áfrýjanda, eða án þess að skýra honum frá netatökunni, en netunum hafi hann eigi skilað aptur fyr en fullri viku síðar, og fiskum þeim, er í netunum voru, alls eigi. Krafðist hann því 500 króna skaðabóta fyrir atvinnutjón út af netatökunni, að hinn stefndi skilaði aptur aflanum úr netunum eða bætti hann að fullu; svo krafðist hann og málskostnaðar og sekta. Með dómi aukarjettar Kjósar- og Gullbringusýslu, upp kveðnum hinn 31. ágústmán. f. á., var hinn stefndi dæmdur sýkn af kröfum áfrýjandans og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefur nú Þórður Guðmundsson áfrýjað fyrir yfirdóminn, og krafizt þar, að dómur aukarjettarins verði úr gildi felldur, að stefndi greiði 500 króna skaðabætur fyrir atvinnutjón, er orsakazt hafi af upp-töku og haldi á netunum, að hann skili aptur afla þeim, er í netunum var, eða bæti 100 krónur sem ígildi hans, svo og málskostnað fyrir undirjetti og yfirdómi.

Hinn stefndi þar á móti hefur krafizt þess, að hann verði sýknaður af öllum kærnum og kröfum áfrýjanda,

sem og að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirrjetti.

Það er sannað í málinu, að hinn stefndi hafi verið skipaður tilsjónarmaður eptir fiskiveidasamþykkt 9. júní 1885, 7. gr.; ennfremur verður að álíta sannað, að þorskanet þau, er hann hefur tekið upp hinn 26. marz f. á., hafi verið lögð af áfrýjandanum, er var til sjóróðra í hjerði því, er samþykkt 9. júní 1885 nær yfir, þar sem eptir samþykkt þessari er bannað að leggja þorskanet eptir 1. grein samþykktarinnar, sem og að hinn stefndi hafi afhent hlutaðeigandi hreppstjóra bæði netin og aflann, þegar hann kom í land með þau, allt eptir erindisbrjefi lögreglustjóra til hans, dags. 8. febrúar f. á., og nákvæmari ákvæðum hans í brjefi til hlutaðeigandi hreppstjóra, dags. 3. marz f. á.

Þannig er eptir því, sem fram hefur komið í málinu, eigi ástæða til þess að láta hinn stefnda sæta ábyrgð til skaðabóta fyrir upptöku hinna umræddu þorskaneta, og fyrir að hann hefur afhent hreppstjóra þeim, er hlut átti að máli, netin og afla þann, er í þeim var.

Hinn áfrýjaða dóm aukarjettarins ber því að staðfesta, og áfrýjandanum að greiða stefnda málskostnað hjer fyrir rjetti með 30 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á óraskaður að vera. Áfrýjandanum, Þórði Guðmundssyni, ber að greiða hinum stefnda, Ögmundi Sigurðssyni, í málskostnað fyrir yfirrjetti 30—þrjátíu—krónur.

Hið ídæmda að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 21. marzmán.

Nr. 9/1887

Rjettvísín

gegn

Guðmundi Þorsteinssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Suðurmúlasýslu, gengnum 10. júlímánaðar f. á., var hinn ákærði, Guðmundur Þorsteinsson, dæmdur eptir 270. gr. hinna almennu hegningarlaga til að sæta 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð, til að greiða endurgjald til Þorláks Gíslasonar á Eskifirði 5 kr. 75 aura, og til að lúka öllum af málinu löglega leiðandi kostnaði.

Þessum dómi er að tilhlutun hlutaðeigandi amtmanns skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Guðmundar Þorsteinssonar, er styðst við annað það, sem komið er fram í málinu, er það löglega sannað, að hann í desembermánuði 1885 ritaði ranglega nafn Þorláks Gíslasonar á Eskifirði undir tvær ávísanir, er veittu honum heimild til að taka út við tvær verzanir á Eskifirði í reikning Þorláks 5kr. 75 aura virði, og fjekk út á þær að mestu brennivín og tóbak. Þetta brot hins ákærða, sem er fæddur sumarið 1866, og prívegis áður hefur sætt refsingu fyrir einfaldan þjófnað í Reykjavík, hefur hjeraðsdómariinn með rjettu heimfært undir 270. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið eptir tjeðri lagagrein, saman borinni við 58. gr. sömulaga, hæfilega metin 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Yfirdómurinn fellst einnig á ákvæði undirdómsins um málkostnað, en iðgjöld verða ekki dæmd í þessu máli, þar eð þeirra hefur ekki verið krafizt. Svo ber

hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er skulu ákveðin 10 krónur til hvors.

Að því snertir meðferð málsins í hjerði, skal það tekið fram í fyrsta lagi, að 1 skjal, sem dómsgjörðirnar bera með sjer að átti að fylgja þeim, hefur ekki komið fram við yfirdóminn, í öðru lagi, að það er vítavert, að hjerðsdómarinn hefur haldið hinum ákærða í varðhaldi eigi skemur en 3 daga, án þess að hann væri leiddur fyrir dómara, og án þess varðhalds-úrskurður væri upp kveðinn, og í þriðja lagi, að það er aðfinningavert, að hjerðsdómarinn hefur stefnt hinum ákærða fyrir aukarjett á manntalsþingi og tekið málið fyrir á manntalsþingi, er síðan var dæmt í aukarjetti, en þó þykir ekki ástæða til þess að láta hjerðsdómarann sæta ábyrgð fyrir málsmeðferðina, nje til þess að dæma hinn áfrýjanda dóm ómerkan, með því að málið að öðru leyti hefur verið rekið sem reglulegt sakamál.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lög-mæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á, að því hegningu og máls-kostnað snertir, að vera óraskaður. Hinn ákærði, Guðmundur Þorsteinsson, á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. marzmán.

Nr. 8/1887

Rjettvísinn

gegn

Þorfinni Jónssyni, Magnúsi
 Þorlákssyni, Jóni Magnús-
 syni, Eyjólfí Símonarsyni,
 Lopti Hanssyni, Hólmfríði
 Loptsdóttur, Guðrúnu Jóns-
 dóttur og Margrjeti Guð-
 mundsdóttur.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Árnessýslu, upp kveðnum 29. okt. f. á., eru hinir ákærðu, Þorfinnur Jónsson, Magnús Þorláksson og Eyjúlfrur Símonarson, dæmdir fyrir stórbjófnað og annan bjófnað, hinir 2 fyrnefndu til 2 ára betrunarhússvinnu, en Eyjúlfrur til 2 ára og 6 mánaða betrunarhússvinnu; hinn ákærði Jón Magnússon er fyrir bjófnað og meinsæri dæmdur til 2 ára og 6 mánaða betrunarhússvinnu; hinn ákærði Loptur Hansson er fyrir hlutdeild í bjófnaði dæmdur í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hinar meðákærðu, Hólmfríður Loptsdóttir, Guðrún Jónsdóttir og Margrjet Guðmundsdóttir, voru dæmdar sýknar af ákærum rjettvísinnar í sökinni. Hinir ákærðu voru dæmdir til að greiða iðgjöld, eins og nú skal greina :

Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfrur og Jón greiði

<i>in solidum</i>	Kr. 475,95
-------------------	------------

Þorfinnur, Magnús og Loptur sömuleiðis *in*

<i>solidum</i>	— 23,52
----------------	---------

Eyjúlfrur og Jón sömuleiðis <i>in solidum</i>	— 14,00
---	---------

Flyt	Kr. 513,47
------	------------

	Fluttar	Kr. 513,47
Þorfinnur, Magnús og Eyjúlfr sömuleiðis		
<i>in solidum</i> ;	—	14,00
Eyjúlfr greiði ennfremur	—	161,75
Jón Magnússon sömuleiðis	—	78,50
Þorfinnur sömuleiðis	—	8,75
Magnús sömuleiðis	—	0,60

Samtals Kr. 777,07

Í dómnum er þetta rangt samantalið	—	776,71
og eiga iðgjöldin að lúkast til eptirnefndra:		
Til verzlunar J. R. B. Lefolli á Eyrarbakka	—	355,48
— G. Guðmundssonar lækni	—	130,38
— G. Guðmundssonar bókbindara	—	5,00
— S. Magnússonar á Kópavatni	—	2,00
— Þ. Egilssonar í Hafnarfirði	—	8,00
— Jóns Ívarssonar í Reykjavík	—	0,50
— Jóhanns snikkara á Eyrarbakka	—	0,25
— Jóns Árnasonar í Þorlákshöfn	—	0,60
— B. Helgasonar á Vogu	—	62,00
— Tierney kaupmanns í Reykjavík	—	2,00
— Erlendar í Holtakoti	—	14,00
— Runólfs á Áshól	—	10,00
— Jóns Einarssonar í Vorsabæ	—	14,00
— Helga Jónssonar í Árbæ	—	2,00
að Óseyrarnesi í Stokkseyrarhreppi	—	14,00
Til sýslusjóða Árness- og Rangárvallasýslna		
til jafnra skipta	—	156,50

Samtals Kr. 776,71

Um málskostnað er svo dæmt í hinum áfrýjaða dómi, að Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfr og Jón eiga *in solidum* að greiða allar þann kostnað, er af málinu hefur leitt fyrir þeirra hönd, þar með talin málsvarnarlaun

til svaramanns þeirra fyrir undirrjettinum, 6 kr. fyrir hvern þeirra; Loptur á að greiða málskostnað að tiltölu fyrir sína hönd, þar með talin málsvarnarlaun til svaramanns í hjerði 6 kr.; kostnaður sakarinnar, að því er snertir hinar meðákærðu, Hólmfríði, Guðrúnu og Margrjeti, þar með talin málsvarnarlaun til svaramanns, 6 kr. fyrir hverja þeirra, á eptir fyrirmælum dómsins að greiðast úr opinberum sjóði.

Dómi þessum hafa hinir ákærðu, Þorfinnur Jónsson og Loptur Hansson, óskað áfrýjað til yfirdómsins, en hlutað-eigandi amtmaður hefur rjettvísinnar vegna áfrýjað dóm-inum í heild sinni, að því öll hin ákærðu snertir.

Það er með eigin játningu hinna ákærðu, Þorfinns Jónssonar og Magnúsar Þorlákssonar, og öðrum skýrsl-um í málinu löglega sannað, að þeir fóru frá Laugar-dælum, þar er þeir voru vinnumenn, niður að Eyrar-bakka að kvöldi dags hinn 2. febrúar f. á., í því skyni að stela úr verzlunarbúð Lefoliis þar á staðnum; höfðu þeir á undan komið sjer saman um að fremja þjófnað þennan; þeir tóku með sjer skaröxi, er húsbóndi þeirra átti. Þeir komu ofan á Eyrarbakka um miðnætti, sprengdu með öxinni hlera frá glugga í verzlunarbúð-inni, brutu rúðu í glugganum, opnuðu gluggann og fóru inn um hann í búðina, kveyktu þar ljós, fóru inn í næsta herbergi, upp á lopt, og stálu ýmsum búðarvarn-ingi, svo sem dúkum, tóbaki, sykri, braudi, hnífum, speglum, þjölum, treflum, ljerepti, sjölum, stígvjelum, skyrtum, klútum, sápu, smjöri o. fl., sem þeir ljetu of-an í 2 poka, er þeir einnig tóku í búðinni. Þeir fóru út úr húsinu sömu leið og þeir komu inn í það, og höfðu pokana með sjer; tók þá Þorfinnur skíðasleða, er hann fann í bæjarþorpinu á Eyrarbakka, og óku þeir

þýfinu um nóttina á sleða þessum heim að Laugardælum og fólu það þar í heyi í heygarðinum. Síðar tóku þeir þýfið þaðan og geymdu það um stund í Coghillsrjett, þaðan var það aptur flutt í heygarðinn, þaðan nokkru seinna að Reykjavöllum til hins meðákærða Eyjúlfs Símonarsonar; síðast var það falið í Laugardælatúngarði, og þar fannst það, sem eptir var óráðstafað af þýfinu, þegar þjófnaðurinn var orðinn uppvís; voru þá munir þessir allir meira og minna skemmdir. Það sem þeir Þorfinnur og Magnús stálu úr Eyrarbakkabúð við þetta tækifæri hefur verið virt á 338 kr. 48 aura; skíðasleðinn var virtur á 4 kr.,—en honum kom meðákærði Jón Magnússon gegn um vök í Ölfusá—, og skemmdir á saumamaskínu, er þeir felldu niður í búðinni, meðan þeir voru að stela þar, eru metnar á 4 kr.

Meðan á rannsókninni út af innbrotspjófnaði þessum stóð, sannaðist það með eigin játningu hins ákærða, Þorfinns Jónssonar, og ýmsum öðrum skýrslum, að hann hefur gjört sig sekan í afbrotum þeim, er nú skal telja. Hann var í verki með hinum ákærða Jóni Magnússyni haustið 1885, að stela gömlum sauð í Laugardæla-landi, eign Jóns Einarssonar í Ossabæ; slátraði Jón Magnússon síðan sauðnum og hagnýtti sjer hann. Ásamt Magnúsi Þorlákssyni hefur Þorfinnur stolið frá húsbónda þeirra, Guðmundi lækni Guðmundssyni, 4 eða 5 lömbum og 2 sauðum fullorðnum; lömbin gáfu þeir Eyjúlfi Símonarsyni, sauðina færðu þeir Lopti Hanssyni, og slátraði hann þeim í þarfir þeirra allra sameiginlega. Árið 1884 stal Þorfinnur úr sjálfs síns hendi nálægt því 20 kr. af ferjupeningum, en þeim átti hann þá að veita móttöku fyrir húsbónda sinn. Frá því árið 1884 hafa þeir Þorfinnur og Magnús í fjelagi stolið ýmsum mun-

um frá húshónda þeirra, svo sem lœxum, skinnum, sœlt-
uðum þorskum, rúg og grjónum, nokkrum pundum af
ull, 1 borði, 2 plœnkum, 2 sperrukjálkum og fleiri spít-
um, lambsbjórum, sauðargæru, matarlýsi, steinolú, 4
pottum af hvorju, um 8 mœrkum af mœr, spaðkjœti,
gæruskinni, og ýmsu fleiru. Sumt þetta fjekk Eyjúlfr
Símonarson, sumt Loptur Hansson. Pennaskapti úr silfri
stal Þorfinnur frá húsbónda sínum. Vínflœsku og tœ-
bakspung stal hann ásamt Eyjúlfi frá vinnumanni Sig-
urðar Magnússonar á Kópavatni. Malpoka stal hann í
febrúar 1885 á Eyrarbakka; voru í honum kœkur, kjœt,
smjœr, sokkar o. fl.; voru þeir þá með honum, Magnús,
Eyjúlfr og Jón Magnússon; átu þeir allir saman mat-
inn; pokann fjekk Eyjúlfr, en Þorfinnur og Magnús
sokkana. Nokkru fyr stal hann þrem treflum, og segir
að Magnús hafi verið með í því verki. Rjett fyrir þorra
1886 stal hann úr kjallara á Eyrarbakka 1 flœsku af
vín, 2 rôtarstykkjum og 1 pd. smjœrs. Á þorra 1885
stálu þeir fjelagar, Þorfinnur, Jón og Eyjúlfr, jakka á
Eyrarbakka, tilheyrandi Jóni í Norðurkoti, og lenti hann
hjá Þorfinni á endanum. Þá stálu þeir og í fjelagi
9—10 freðnum ísum. Þeir Þorfinnur og Jón stálu þá
og undirdekki úr húsi Guðmundar bókbindara Guð-
mundssonar, og lenti það hjá Jóni. Þorfinnur og Magn-
ús stálu þá og á Murn-eyrum einni flœsku af brennivín,
og ólarbelti; þá stal og Þorfinnur kjœtstykki úr húsi
Guðmundar bókbindara, og átu þeir fjelagar það í sam-
einingu. 10 æðareggjum stal Þorfinnur úr eyjunni
(Laugardælaeyju?), og seldi þau á Eyrarbakka. Vorið
1885 stal hann úr búð Þ. Egilssonar í Hafnarfirði olíu-
buxum og olíukápu; sporjárnur stal hann frá Jóhanni

snikkara, 10 pd. tólgar og leðurskæðum frá Guðmundi lækni, auk þess sem áður er talið, ennfremur 7 pd. af smjöri úr Eyrarbakkaþúð (kjallaranum); gleraugum stal hann frá Jóni nokkrum Ívarssyni. Þorfinni var og fullkunnugt um, að Eyjúlfr stal 2 sauðum veturgömlum í Laugardæla-högum haustið 1885 (Óseyrarness-sauðunum), og afhenti þá Jóni Magnússyni upp í skuld, án þess þó að sjeð verði, að Þorfinnur hafi átt annan frekari þátt í þessum þjófnaði.

Hinn ákærði Magnús Þorláksson er eptir framanskriðu og samkvæmt því, sem upplýst er í málinu, jafnsekur Þorfinni í innbrotspjófnaðinum á Eyrarbakka, svo og í þjófnaðinum frá húsbónda þeirra, og í fleiri afbrotum, sem talin eru hjer að framan, (þjófnaðinum á lömbunum, sauðunum, matvælunum, skinnunum, timbri, nestis-malpokanum o. s. frv.), og kemur viðurkenning hans hjer að lútandi í öllu verulegu heim við framburð Þorfinns, nema að Magnús hefur eigi viðurkennt hlutdeild í treflapjófnaðinum, nje heldur í þjófnaðinum á Murneyrum. Auk þessa hefur Magnús kannast við, að hann hafi tekið af Lopti Hanssyni 4 ær rjett eptir ný-ár í fyrra, farið með þær heim að Laugardælum og tekið þær leyfislaust á hey húsbónda síns; gaf hann þeim af heyi hans, þangað til hann fór í verið. Gamla sjóbrók kannast hann við að hafa tekið frá húsbónda sínum og fært Lopti; hafi Þorfinnur verið með í því verki. Fyrir utan rúg og grjón, sem Þorfinnur hefur um getið, kannast hann við að hafa tekið heimildarlaust, en með ráði Þorfinns, 75 pd. af mjöli og 75 pd. af hrísgrjónum af kornvörum, er hann sótti fyrir húsbónda þeirra í kaupstað, og afhenti hann þetta Eyjúlfi Símonarsyni. Hann kannast við, að hann hafi einn stolið 3 löxum frá húsbónda

sínum, en að öðru leyti verið með Þorfinni í laxastuldrinum. Honum var kunnugt, að sauður, sem Eyjúlfr seldi Guðmundi lækni Guðmundssyni, var stolinn, og þáði hann þó hjá Eyjúlfi 4 kr. af andvirði hans. Öskjum með horntölum stal Magnús í Þorlákshöfn sumarið 1885. Hann tók við gleraugunum, sem Þorfinnur stal af Jóni Ívarssyni, sá um sölu á þeim og að Þorfinnur fjekk andvirðið; vissi þó að þau voru stolin; hann sá Þorfinn stela sporjárninu frá Jóhanni snikkara.

Hinn ákærði Jón Magnússon er með eigin játningu og öðrum atvikum orðinn sannur að sök um, að hann hafi tekið til sín til þess að hagnýta sjer ýmsa muni þá, sem þeir Þorfinnur og Magnús stálu úr Eyrarbakka-búðinni. Þetta gjörði hann jafnframt og Þorfinnur sagði honum frá innbrotspjófnadini, daginn eftir að hann var framinn. Hann tók og við sledanum, sem þýfinu var ekið á upp eftir, og kom honum í vök á Ölfusá. Þýfið, sem Jón tók við, geymdi hann fyrst úti undir barði, en síðan í kistu heima hjá sjer. Hann kannast við, að hann hafi fengið frá Eyjúlfi Simonarsyni upp í skuld 2 sauði veturgamla; hafi hann látið slátra sauðunum og hagnýtt sjer þá, þótt honum þá hafi verið það vitanlegt, að Eyjúlfr hafði stolið þeim. Hann kannast við, að hann hafi í Laugardæla-landareign stolið sauð, tilheyrandi Jóni Einarssyni í Ossabæ, slátrað honum og hagnýtt sjer hann, eins og Þorfinnur hefur borið fram. Ennfremur viðurkennir Jón, að hann hafi verið í meðverknaði með Þorfinni um stuldi þá, sem Þorfinnur hefur frá skýrt, að þeir hafi framið á Eyrarbakka á smjöri, víni (1 flösku), export, freðnum ísum, hangikjöti, undirdekki og jakka, ennfremur malpoka

með nesti í. Ýmislegt hefur hann fengið hjá þeim Þorfinni og Magnúsi, er hann vissi að þeir höfðu stolið frá húsbónda þeirra, mestmegnis matvæli. Á góu 1885 stal hinn ákærði yfirfrakka úr forstofu hjá Eyjúlfi Þorkels-syni í Reykjavík, faldi hann fyrir ofan bæinn, og fjekk hann ekki síðar, með því að ferðamenn fundu hann. Í sama mund stal hann hatti í búð Tierney kaupmanns í Reykjavík. Þegar hann var 21 árs, stal hann handskrúfstykki á Ísabakka frá Ögmundi Þórarinssyni. Seinna var hann vinnumaður og sauðamaður hjá Oddi Eyjúlfs-syni á Sámstöðum; hýsti hann þá liðugan vikutíma nokkra sauði sambýlismannsins með fje húsbónda síns, og gaf þeim af hans heyi, en án hans leyfis. Árið 1883 flutti Jón til Reykjavíkur frá Laugardælum poka með sængurfatnaði og öðrum fötum, tilheyrandi Boga Helga-syni frá Vogu; poka þessum með fötunum kom hann eigi til skila, en afhenti hann móður sinni til eignar, án þess þó að taka endurgjald fyrir I. — Hinn 2. desember 1880 ól vinnukona Þuríður Einarsdóttir tvíbura, og lýsti hinn ákærða, Jón Magnússon, föður að þeim. En fyrir lögreglurjetti Rangárvallasýslu, hinn 6. okt. 1881, synjaði hann með eiði fyrir faðernið. Nú hefur hann þvingunarlaust kannazt við það, að hann þá hafi gjört sig sek-an í meinsæri, og að eiðurinn hafi verið rangur.

Hinn ákærði, Eyjúlfrur Símonarson, hefur kannazt við það og styrkist það við hið annað, sem fram er komið í málinu, að honum hafi verið fyrirfram kunnugt um fyrirætlan þeirra Þorfinns og Magnúsar, að gjöra innbrot í Eyrarbakka-búð, en hinu hefur hann neitað, að hann hafi ætlað að fara þá för með þeim, eða verið ráðinn í hana. Aftur hefur hann viðurkennt, að hið stolna góz hafi verið með vitund sinni geymt á heimili

sínu Reykjavöllum, eins og áður segir, enda hafi hann borið það þangað heim til sín, eins og Þorfinnur hefur frá skýrt. Hinn ákærði kannast við, að hann hafi stolið í haga þeim 2 veturgömlu sauðum, sem áður er um getið, að hann ljet Jón Magnússon fá upp í skuld. Haustið 1885 stal hann enn fremur í heimalandi Reykjavalla 3 kindum tvævetrum, er hann ekki vissi hver átti, en ljet til Ólafs Guðmundssonar á Gljúfri upp í skuld; 2 sauði veturgamla tók hann hjá Reykjavallatúni sama haust, afhenti þá Arnbirni á Selfossi upp í skuld; eigi vissi hann hver þá átti; á Laugardælaheiði stal hann lambi, er hann ljet Helga á Svarfhóli fá; vissi eigi hver átti; þá stal hann á, tilheyrandi Guðmundi lækni í Laugardælum, er þeir Þorfinnur og Magnús slepptu út úr fjárrjettinni; frá hinum sömu fjekk hann og 5 lömb, stolin frá læknum, og vissi Eyjúlfr það. Fullorðnum sauð, er flækt hafði úr Reykja-rjettum, stal hann úr Laugardælahverfis-fjenu, og seldi Guðmundi lækni hann fyrir 13 krónur; fjekk Þorfinnur 4 kr., Magnús 4 kr. og Eyjúlfr 5 kr. af andvirðinu. Í rjettum dró hann tvævetran sauð, tilheyrandi Runólfi á Áshól, stal honum, og ljet Þorlák á Reykjavöllum fá hann upp í skuld; lambi stal hann í Reykja-rjettum, er var eign Helga Jónssonar í Árbæ; afhenti það Jóhannesi á Bollastaðakoti upp í skuld; lambi stal hann og í Reykjavallahögum, er hann eigi pekkti eiganda að, en afhenti það Jósepi á Uppsölum upp í skuld. — Þegar hann var um tvítugt, upp markaði hann lamb, er var annars manns eign, undir mark föður síns; þetta gjörði hann af van-gá, en leyndi því síðar, er hann tók eptir því; eigandinn fjekk lambið aptur. Haustið 1882, er hann var að hálfu vinnumaður hjá Halldóri Hinrikssyni í Hafursholti,

hjálpaði hann húsbónda sínum að handsama og skera vanka-kind, er fannst þar í högunum; kindin var eign Jóns bónda í Helli. Þetta sama haust stal Halldór með vitund Eyjúlfs 15 kindum fullorðnum og veturgömlum, er ýmsir áttu, og hagnýtti Halldór sjer þær, þó þannig að Eyjúlfr fjekk kjöt til heimilisparfa. Þá markaði Eyjúlfr undir sitt mark og eignaði sjer, án vitundar Halldórs, 2 kindur veturgamlar og eina á tvævetra; ein var eign Helga Jónssonar í Árbæ, önnur Sigurðar í Veteifsholti, um hina þriðju er ókunnugt. Haustið 1883 hjálpaði Eyjúlfr Halldóri að stela og slátra 2 kindum fullorðnum í Hafursholti, og jafnframt markaði Eyjúlfr þar þá eptir tilvísan Halldórs 3 veturgamlar kindur undir mark sitt og rak heim að Reykjavöllum, en þangað var hann þá fluttur; ein kindin var eign Sæmundar Guðbrandssonar á Lækjarbotnum, um hinar ókunnugt. Haustið 1885 kom Eyjúlfr aptur að Hafursholti; stal hann þar þá 3 kindum, nl. 2 veturgömlum sauðum, öðrum tilheyrandi Vigfúsi á Ægissíðu, og 1 lambi, er Filippus á Bjólu átti; vísaði Halldór honum á þessar kindur; án tilvísunar hans stal Eyjúlfr þá fullorðnum sauð, tilheyrandi Erlendi í Arnarholti, er hann síðar seldi Guðmundi lækni; þá stal hann og tvævetrum sauð með brennimarki Vigfúsar í Ási, og skellti af honum brennimarkið. Haustið 1884 kom Eyjúlfr enn að Hafursholti, og stal hann þá eptir tilvísun Halldórs 2 eða 3 kindum, og markaði þær undir mark sitt. Sama haust stal hann tvævetrum sauð úr úrganginum úr Reykja-rjett og ljet hann til Pjeturs á Uppsölum upp í skuld. Sama haust stal hann og lambi, er kom með úrgangi úr Dælarjett, og ljet hann Pjetur einnig fá það. Haustið 1885 stal hann svörtu lambi í Dælarjett og markaði sjer;

pá stal hann og í Reykjavallahögum geldingslambi og markaði undir mark sitt.

Eins og það er viðurkennt af Eyjúlfi, að sumt af því, er þeir Þorfinnur og Magnús stálu í Eyrarbakkabúð, hafi runnið til hans, þannig hefur hann og játað, að hann hafi fengið og hagnýtt sjer ýmislegt, er þeir stálu frá húsbónda sínum og honum var kunnugt um, að var þjófstolið, svo sem laxa, planka, borð, spítur, rúg, grjón, mjöl (þar á meðal hjer um bil 6 skeppur úr kaupstaðarferð Nagnúsar), lýsi, steinolíu o. s. frv. Hann viðurkennir og meðverknað sinn í stulðinum á vínflöskunni og tóbakspungnum, jakkanum, ísunum, hangikjötinu, nestis-malpokanum og undirdekkinu samkvæmt skýrslu Þorfinns.

Það er nægifeга sannað með játningu Lopts Hanssonar og öðrum atvikum, að hann hafi þegið og hagnýtt sjer 2 sauðina, sem þeir Þorfinnur og Magnús stálu frá Guðmundi lækni, og færðu honum. Hann slátraði sjálfur sauðunum og vissi þó, að þeir voru stolnir. Enn fremur hefur hann viðurkennt, að hann hafi fengið frá Laugardælapiltum, í því skyni að hagnýta sjer það, nokkrar ísur, grjón, rúg, lýsisflösku, kálfskinn, skæðaskinn o. fl., allt stolið góz. Ennfremur hefur hann játað, að Magnús hafi tekið af sjer á hey Guðmundar læknis 4 ær, og gefið þeim þar frá því í Þorabyrjun fram í mið-góu; hafi Magnús boðið sjer þetta og hafi hann þegið það með þökkum, þótt honum væri kunnugt um, að Magnúsi var þetta ófrjálst.

Það er sannað um hina ákærðu: Hólmfríði Loptsdóttur, vinnukonu Lopts, að henni var kunnugt um, að munir þeir, er Þorfinnur og Magnús færðu Lopti, voru stolnir, enda átaldi hún Lopt fyrir að taka á móti þýf-

inu. Hún matreiddi þó hina stolnu sauði, en einskis neytti hún af þeim. Hvorugt þeirra Lopts eða Hólmfríðar báðu Laugardælapilta um muni þá, er þeir færðu þeim; þeir komu ótilkvaddir með þá.

Hin ákærða, Guðrún Jónsdóttir, sem er systir Þorfinns og unnusta Jóns Magnússonar, hefur játað, að Þorfinnur hafi gefið henni fatabursta og 2 álnir af loðfóðri; ennfremur hafði hún í vörzlum sínum axlabönd, er hún tók við hjá Jóni Magnússyni. Þegar hún fjekk að vita, að þetta voru stolnir munir, brenndi hún loðfóðrið og axlaböndin, en burstanum hjelt hún. Það er eigi fyllilega sannað í málinu, að hún hafi vitað, að burstinn og loðfóðrið var stolið, þegar hún tók við því, en síðar var það með vitund hennar, að ýmsir stolnir munir, er Jón Magnússon hafði þegið, voru geymdir í kistu hans á Svarfhóli.

Að því er snertir hina ákærðu, Margrjetí Guðmundsdóttur, konu Eyjúlfs Símonarsonar, er það sannað, að með vitund hennar hafi verið geymdur á heimili þeirra hjóna poki með ýmsum munum af Eyrarbakka-pýfinu; henni var að vísu ókunnugt um, að í pokaum væru þjófstolnir munir, þegar hann kom á heimilið, en Eyjúlfr sagði henni það seinna; þegar leitað var á Reykjavöllum eptir hinum stolnu munum, þagði hún um pokann, er þá var þar, fyrir bænastað manns síns. Síðar kom hún því til leiðar, að þýfið var flutt burt þaðan, en eptir urðu hjá henni barnastígvjel og sængurdúkspjatla, og brenndi hún þá þetta hvorttveggja, stígvjelin eptir beiðni Magnúsar Þorlákssonar.

Öll hin ákærðu eru komin yfir lögaldur sakamanna, og ekkert þeirra hefur áður verið dæmt eða sætt refsingu fyrir nokkurn glæp. Afbrot Þorfinns, sem er fædd-

ur 10. júní 1867, heyra undir 230. gr., 231. gr. Nr. 1 og 4, og 256. gr., sbr. 48. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir refsing sú, er hann hefur til unnið, með hliðsjón af 58. og 63. grein hegningarlaganna, hæfilega metin 3 ára betrunarhússvinna. Afbrot Magnúsar Þorlákssonar, sem er fæddur 18. september 1866, heyra undir 230. gr., 231. gr. Nr. 1 og 4, sbr. 48. gr., í hegningarlögunum, og þykir refsingin, með hliðsjón af 58. og 63. gr., einnig fyrir hann hæfilega ákveðin 3 ára betrunarhússvinna. Afbrot Jóns Magnússonar, sem er fæddur 24. marz 1852, heyra undir 111., 146., sbr. 151., 230., 231., 240. og 255., sbr. 48. gr. hinna almennu hegningarlaga, og þykir refsingin hæfilega metin fyrir hann, með hliðsjón af 58. og 63. gr. laganna, 4 ára betrunarhússvinna. Afbrot Eyjúlfs Símonarsonar, sem er fæddur 6. febrúar 1857, heyra undir 230. gr., 231. gr. Nr. 1., 240. gr., 250. gr., sbr. 48., 58. og 63. gr. hinna almennu hegningarlaga, og þykir refsingin fyrir hann og hæfilega ákveðin 4 ára betrunarhússvinna. Afbrot Lopts Hanssonar, sem er fæddur 2. júní 1824, heyrir undir 48. og 56. gr. hinna almennu hegningarlaga, sbr. við 230. og 231. gr. 1. lið sömu laga, og þykir refsingin hæfilega ákveðin fyrir hann 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hin ákærða Hólmfríður Loptsdóttir, sem er fædd 18. nóvember 1837, hefur með athæfi sínu gjörzt brotleg gegn 56. gr., sbr. við 230. og 231. gr. hegningarlaganna, þar sem hún matreiddi hin stolnu matvæli og sauðina; en með því að hún var vinnukona Lopts, þykir hegningin fyrir hana hæfilega ákveðin 5 daga fangelsi við vatn og brauð. Yfirdómurinn er undirdómaranum samdóma um það, að hinar ákærðu, Guðrún Jónsdóttir, fædd 20. júlí 1864, og

Margrjet Guðmundsdóttir, fædd 1. ágúst 1850, hafi eigi orðið sannar að sök um slíka hlutdeild í þjófnaðinum, er þær eigi að sæta refsingu fyrir, og ber því að sýkna þær, sbr. og 110. og 111. gr. hegningarlaganna. Þó þykir rjett að þær greiði málsvarnarlaun í hjerði eins og síðar segir.

Að því er snertir greiðslu iðgjalda, hefur Guðmundur lækni Guðmundsson gjört kröfu til þeirra. Það sem frá honum hefur verið stolið er virt á. . . . Kr. 136,48
Til skila hefur komið (akt. pag. 246) . . . — 6,10

Eptir Kr. 130,38

Af þessu greiði þeir Þorfinnur, Magnús og Loptur *in solidum* 23. kr. 52 aura, en afganginn greiði þeir Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfr og Jón *in solidum* með Kr. 106,86. Verzlunarstjóri Lefolii-verzlunar á Eyrarbakka hefur lagt fram »Notu« yfir það, sem stolið var úr búðinni nóttina milli 2. og 3. febrúar f. á., að upphæð (að frádregnu andvirði sleðans) . . . Kr. 342,48 og hefur eigi komið fram önnur eða frekari iðgjaldakrafa af hálfu verzlunarinnar en þessi, en af þessu virðist hafa komið til skila, sem nam (akt. pag. 32, 242 og 246) Kr. 54,36

Eptir Kr. 288,12

Þessar 288 kr. 12 aura eiga þeir Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfr og Jón að greiða *in solidum*. Frekari iðgjöld verða eigi dæmd í málinu, með því að þeirra hefur eigi verið krafizt.

Um málskostnað skal svo ákveðið, að Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfr og Jón greiði *in solidum* $\frac{1}{8}$ alls kostnaðarins fyrir undirrjetti og yfirdómi, og Loptur og Hólmfríður einnig *in solidum* $\frac{1}{8}$, og eru þar með talin máls-

varnarlaun í hjerði fyrir þau 6, er ákveðast 18 kr., og málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóm-inn 25 krónur til hvors. Guðrún og Margrjet greiði hvor fyrir sig málsvarnarlaun í hjerði með 3 kr.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir ákærðu, Þorfinnur Jónsson og Magnús Þor-láksson, eiga að sæta 3 ára betrunarhússvinnu hvor þeirra; Jón Magnússon og Eyjúlfrur Símonarson sæti 4 ára betrunarhússvinnu hvor þeirra; Loptur Hansson og Hólmfríður Loptsdóttir sæti fangelsi við vatn og brauð, hann í 4×5 daga, og hún í 5 daga. Þorfinnur, Magnús og Loptur greiði *in solidum* iðgjöld til Guðmundar Guðmundssonar á Laugardælum að upphæð 23 kr. 52 aura, og sama manni greiði þeir Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfrur og Jón *in solidum* sem iðgjöld 106 kr. 86 aura. Hinir sömu greiði og *in solidum* iðgjöld til Lefolli-verzlunar á Eyrarbakka með 288 kr. 12 aur. Hinar ákærðu Guðrún Jónsdóttir og Margrjet Guðmunds-dóttir eiga að vera sýknar fyrir ákærum sóknar-ans í málinu, en talsmanni þeirra í hjerði, Þor-varði Guðmundssyni, greiði þær málsvarnarlaun 3 kr. hvor. Allan annan kostnað, er löglega hefur leitt af málinu, bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, greiði Þorfinnur, Magnús, Eyjúlfrur og Jón *in sol-*

idum að $\frac{7}{8}$ hlutum, en Loptur og Hólmfríður að $\frac{1}{8}$ hluta einnig *in solidum*, og eru þar með talin málsvarnarlaun fyrir undirrjetti til Þorvarðar Guðmundssonar, alls 18 kr., og málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 25 krónur til hvors. — Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, og honum að öðru leyti að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 11/1887

Hið opinbera

gegn

Guðmundi Pjeturssyni og
Benjamín Jóhannessyni.

D ó m u r :

Með lögreglurjettardómi Strandasýslu, gengnum 1. júlí f. á., voru þeir hreppstjóri Guðmundur Pjetursson í Ófeigsfirði og Benjamín bóndi Jóhannesson á Krossnesi dæmdir fyrir að hafa brotið gegn fyrirmælum laga 16. desember 1885, er banna niðurskurð á hákarli í sjó milli Geirólfsgnúps í Strandasýslu og Skagatáar í Húnavatnssýslu á tímabilinu frá 1. nóvember til 14. aprílmán. ár hvert, hinn fyrnefndi í 300 kr. sekt, hinn síðarnefndi í 135 kr. sekt, og skyldu sektirnar renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð, svo og til að greiða málskostnað allan, Guðmundur að $\frac{3}{4}$ hlutum, en Benjamín að $\frac{1}{4}$ hluta.

Þessum dómi hefur að beiðni hinna kærðu verið skotið til landsýfirdómsins.

Hinir kærðu, Guðmundur hreppstjóri Pjetursson og Benjamín bóndi Jóhannesson, hafa kannast við, að þeir hafi 15. marzmán. f. á. farið í hákarlalegu, fengið hákarl og skorið hann niður, hvorttveggja fyrir norðan línu þá, sem hugsast dregin milli Geirólfsgrúps og Skagatáar, og styðst þessi framburður við aðrar sannanir, sem fengnar eru í málinu. Hafa þeir haldið því fram, að þeir hafi skilið lög 16. desbr. 1885 þannig, að þau ekki bönnuðu niðurskurð á hákarli fyrir norðan þessa línu, og á það verður landsýfirdómurinn að fallast. Orð laganna: »á sjávarsvæðinu milli Geirólfsgrúps í Strandasýslu austur að Skagatá«, geta eigi þýtt annað sjávarsvæði, en það sem að norðan takmarkast af beinni línu milli tjeðra örnefna, því að að öðrum kosti væri eigi með lögunum ákveðin takmörk sjávarsvæðis þess, er bann þeirra á að ná yfir, og þó að þessi skilningur eigi þyki vel samrýmanlegur við tilgang laganna, er eigi heimild til þess fyrir þá skuld að víkja gjörsamlega frá orðum þeirra. Landsýfirdómurinn verður því að álíta, að hinir kærðu hafi ekki brotið gegn ofanefndum lögum, og ber því að sýkna þá af kærum hins opinbera í þessu máli og láta málskostnað lenda á opinberum sjóði, þar með talin málf lutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er skulu ákveðin 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir kærðu, Guðmundur hreppstjóri Pjetursson og Benjamín bóndi Jóhannesson, eiga að vera sýkn-

ir af kærur hins opinbera í þessu máli. Allur löglegur málskostnaður, þar með talin málflytningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors þeirra, greiddist af almanna-fje.

Nr. 14/1887

Hið opinbera
gegn

Valgarði kaupmanni Breiðfjörð.

D ó m u r :

Eftir að tveir nafngreindir menn höfðu kært kaupmann Valgarð Breiðfjörð fyrir ólöglegar brennivínsveitingar í verzlunarbúð hans, var opinbert mál höfðað gegn honum út af kærinni, og var það dæmt í lögreglurjetti Reykjavíkur-kaupstaðar hinn 11. febrúarm. þ. á. með þeim úrslitum, að hinn kærði var sýknaður af ákæru hins opinbera í málinu, og kostnaður þess allur dæmdur á almanna-fje.

Dómi þessum hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Sönnunin fyrir broti kærða er skýrsla uppljóstar-mannanna, er fengin hefur verið fyrir rjetti, hvors í sínu lagi, og hefur annar þeirra staðfest skýrsluna með eidi. Skýrsla þeirra er þess efnis, að hinn 10. desember f. á. hafi þeir báðir verið staddir í búð hins kærða og horft á það, að 4 nafngreindir menn, tveir og tveir í hvort skiptið, hafi keypt þar brennivín og drukkið það þar inni; hafi búðarmaður kærða selt brennivínið og ljeð kaupendunum 1½ pela-flösku undir það, án þess þeir

heyrðu, að hann bannaði kaupendunum að drekka brennivínið þar inni; og eigi tóku uppljóstarmennirnir þá eptir því, að auglýsing um bann gegn brennivínsdrykkju í búðinni hjengi þar uppi, enda hafi verið orðið mjög skuggsýnt. En þrátt fyrir þetta verður hinn kærði þó eigi dæmdur fyrir brot það, er hann er sakaður um, með því að engin frekari sönnun fyrir því er fram komin í málinu, og skýrsla uppljóstarmanna eigi er lögfull sönnun þegar af þeirri ástæðu, að til þeirra mundu renna $\frac{2}{3}$ hlutar væntanlegrar sektar fyrir brotið, en hinn kærði á hinn bóginn hefur neitað því, að honum hafi verið kunnugt um, að tjeð brot hafi verið framið, enda hafi hann bannað og látið banna öllum að drekka vín í búð sinni, og auglýsing í þá átt hafi hann látið hanga þar; auk þessa hefur búðarmaðurinn, er seldi brennivínið, fullyrt fyrir rjetti, að hann muni hafa bannað kaupendunum að drekka það í búðinni, því að það sje föst regla hans að gjöra það, enda hafa tveir þeirra játað það fyrir rjettinum, að þeim hafi verið bannað að drekka það í búðinni, og að þeir því hafi drukkið það í dyrunum eða á tröppunni fyrir utan dyrnar, og hinir tveir hafa hvorki getað neitað því, að þeim hafi verið bannað að drekka það í búðinni, nje heldur staðhæft, að þeir hafi drukkið það þar inni, öllu heldur minnti þá, að þeir hefðu drukkið það á þrepinu fyrir utan búðardyrnar. Það brestur þannig sönnun fyrir því, að brennivín þetta hafi verið afhent í því skyni, að það væri drukkið þá þegar í búðinni, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, bæði sýknar-ákvæði hans og málskostnaðar-fyrirmæli. Málskostnaður fyrir yfirdómi greiðist úr opinberum sjóði, þar með talin mál-

flutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 8 kr. til hvors.

Rekstur málsins fyrir undirrjetti og sókn og vörn í því við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði lögreglurjettardómur á að vera óraskaður. Allur af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 8 kr. til hvors, greiðist af almanna-fje.

Nr. ²⁵/1886

Sigfús Bjarnarson
gegn

Þorláki Bergsveinssyni.

D ó m u r :

Með skjali, dags. 22. febr. 1884, gaf hinn stefndi, Þorlákur bóndi Bergsveinsson, kaupmanni Eggert Gunnarssyni fullt og ótakmarkað umboð til þess, að útvega peningalán fyrir hans (Þorláks) hönd svo mikið sem fengist gegn fyrsta veðrjetti í eignarjörðum hans, 3 hndr. að fornu mati í Melum og 2 hndr. og 30 al. að fornu mati í Hafnareyjum, og jafnframt til þess fyrir hans hönd að útgefa og undirskrifa veðskuldabréf fyrir peningaláninu. Með veðskuldabréfi, útgefnu 22. marzmán. næst á eptir, veðsetti síðan Eggert Gunnarsson Stefáni sýslumanni Bjarnarsyni tjeðar fasteignir, auk annara fleiri jarða, til tryggingar fyrir 2,500 kr., er hann játar

að hafa fengið að láni hjá Stefáni sýslumanni. Hinn 5. ágúst sama ár afhenti Stefán sýslumaður áfrýjandanum, Sigfúsi Bjarnarsyni, nefnt veðskuldabrjef til fullkominnar eignar og umráða, en hann ljet innrita það til þinglýsingar við varnarþing fasteignanna hinn 8. september næst á eptir, eptir að hann hinn 6. ágústmánaðar hafði sagt láninu upp til útborgunar með missiris fyrirvara. Þegar nú Eggert eigi greiddi skuldina á gjald-daga, kallaði Sigfús Bjarnarson hann fyrir sáttanefnd í Kaupmannahöfn, þar er þeir þá voru báðir, og gjörðist þá hinn 30. apríl 1885 með þeim svofelld sátt, að Eggert skyldi greiða Sigfúsi áminnztar 2,500 kr. með vöxtum og kostnaði innan 31. ágústmánaðar sama ár, og skyldi greiðslan fram fara á Ísafirði; en ef fjeð eigi yrði greitt á rjettum tíma, var Sigfúsi áskilinn rjettur til þess, að ganga að hinum veðsettu eignum, láta gjöra fjárnám í þeim án undanfarandi lögsóknar og dóms, og selja þær á uppboði til lúkningar á skuldinni. Nú gjörði Eggert eigi skil samkvæmt þessari sáttargjörð, og krafðist þá Sigfús fyrir fógatarjetti Dalasýslu, að fjárnám yrði gjört í hinum veðsettu eignum 2 hndr. 30 al. í Hafnareyjum og 3 hndr. í Melum fyrir 2,500 kr. með vöxtum og kostnaði samkvæmt veðskuldabrjefinu 22. marz 1884 og sáttargjörðinni 30. apríl 1885; eigandi fasteignanna, Þorlákur Bergsveinsson, mótmælti fjárnámsgjörðinni, og úrskurðaði þá fógatarjetturinn hinn 29. júní f. á., að fjárnámsgjörðina bæri eigi að framkvæma. Þessum fógetaúrskurði hefur Sigfús Bjarnarson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 19. okt. f. á., og krafizt þess, að hann verði úr gildi felldur og honum breytt þannig, að hið umbeðna fjárnám eigi fram

að ganga, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir fógetarjettinum og fyrir yfirdómi, svo og bætur fyrir skaða leiðandi af fjárnámsneitaninni, að upphæð 150 kr., eða eptir mati rjettarins. Hinn stefndi, Þorlákur Bergsveinsson, hefur á hinn bóginn krafist þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða stefnda málskostnað með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi mótmælir fjárnámsgjörðinni með þeim rökum, að veðskuldabrjefið 22. marz 1884, að svo miklu leyti það áhrærir umræddar eignir hans, sje eigi heimil að með umboðsskjalinu 22. febrúar 1884, er hann annars kannast við að hafa gefið út. Úrslit málsins eru því komin undir innihaldi umboðsskjalsins og samhljóðan veðskuldabrjefsins við það. Með hinu fyrnefnda skjalinu fól stefndi Eggert Gunnarssyni á hendur, að útvega peningalán fyrir hans (stefnda) hönd, það er að segja að útvega honum peningalán, og að útgefa og undirskrifa veðskuldabrjef fyrir hans (stefnda) hönd, sem sje í hans nafni og umboði; fyrir slíku láni var Eggert heimilt að veðsetja eignirnar. Skuldabrjefið 22. marz 1884 gaf Eggert út í sínu nafni og fyrir sína eigin hönd, og lánið tók hann fyrir sjálfan sig, eins og hann einnig skuldbatt sig til að endurborga það, en eigi Þorlák Bergsveinsson. Skuldabrjefið fer þannig út fyrir umboð það, er stefndi gaf Eggert Gunnarssyni, og þetta átti eigi að dyljast lánveitanda Stefáni Bjarnarsyni, sem hefur haft umboðsskjalið fyrir sjer, enda var hin fyllsta hvöt fyrir hann, að rannsaka nákvæmlega skjal þetta, þar sem umbjóðandi og eignirnar voru í öðrum landsfjórðungi.

Með því að hinn stefndi þannig eigi hefur heimilað veðsetninguna, er skuldabryfið ekki bindandi fyrir hann, og verður því eigi gegn mótmælum hans gjört fjárnám fyrir skuld Eggerts eptir því í umgetnum eignum stefnda. Hinn áfrýjaða úrskurð ber því að staðfesta, og ber áfrýjandanum eptir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda 25 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði fógetarjettar-úrskurður á að vera óraskaður. Áfrýjandinn, Sigfús Bjarnarson, greiði hinum stefnda, Þorláki Bergsveinssyni, málskostnað fyrir yfirdómi með 25 kr., er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 18. aprílmán.

Nr. 15/1887.

Rjettvísinn

gegn

Sveinbirni Þorvarðarsyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, upp kveðnum 22. jan. þ. á., er hinn ákærði, Sveinbjörn Þorvarðarson, dæmdur fyrir fals eptir 270. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 6×5 daga, og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin máls-

varnarlaun til talsmanns hins ákærða í hjerði, Böðvars Þorvaldssonar, að upphæð 4 kr.

Dómi þessum hefur verið skotið til yfirdómsins eftir ósk hins ákærða.

Það er löglega sannað með játningu hins ákærða, sem er í samhljóðan við önnur atvik málsins, að hann hafi rjett fyrir júl 1885, þá er hann var á ferð í Reykjavík, ritað skjal undir nafni Pjeturs Sigurðssonar á Króki þess innihalds, að nefndur Pjetur játar, að hafa tekið til láns hjá ákærða 100 kr., og veðsetur honum til tryggingar fyrir láninu 4 hndr. í Vestustu-Leirargörðum; hinn ákærði dagsetti skjalið 15. júlí 1885, og skrifaði nafn Pjeturs undir það og nöfn tveggja manna sem vitundarvotta. Með brjefið fór ákærði þvínæst til kaupmanns Valgarðs Breiðfjörðs í Reykjavík og afhenti honum það til tryggingar fyrir kaupstaðarláni, er hann þá fjekk hjá honum í vörum að upphæð tæpar 27 kr. — Ákærði hefur kannast við það, að hann hafi enga heimild haft til að rita þráttnefnt skuldbindingarskjal, enda hafi Pjetur Sigurðsson alls eigi skuldað sjer þá upphæð, er það tilgreinir. Síðar borgaði ákærði kaupmanni Valgarði skuldina, svo að hvorki hefur hann nje heldur Pjetur Sigurðsson orðið fyrir fjártjóni sakir tiltækis ákærða. Þar sem ákærði hefur borið það fram, að hann hafi verið drukkinn, þá er hann ritaði og síðar afhenti Valgarði skuldbindingarskjalið, þá verður þessi framburður eigi tekinn til greina til sýknunar eða til linkindar, því að við fyrsta próf málsins hefur hann játað, að hann hafi vitað, hvað hann gjörði, er hann afhenti Valgarði skjalið, nefndur Valgarður hefur borið, að hann hafi ekki getað sjeð, að ákærði væri þá drukkinn, og rithöndin á skuldbindingarskjalinu virðist bera það með

sjer, að ákærði hafi verið ódrukkinn, er hann skrifaði það, en með öðrum vitnisburðum er ekkert upplýst um ástand ákærða, þá er hann ritaði skjalið og afhenti það.

Brot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur saka-
manna og eigi hefur áður verið dæmdur fyrir nokkurt
lagabrot, hefur undirdómarinn rjettilega heimfært undir
270. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, og með
tilliti til allra málsatvika þykir refsingin hæfilega á-
kveðin samkvæmt nýnefndri lagagrein 5×5 daga fang-
elsi við vatn og brauð. Svo greiði og ákærði allan af
málinu bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi löglega leið-
andi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sókn-
ara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors;
talsmanni ákærða í hjeraði verða ekki dæmd málsvarn-
arlaun, með því að hann hefur eigi krafizt þeirra.

Á rekstri málsins í hjeraði hefur orðið töluverður
dráttur, en með því að hann hefur orsakast af sjúkdóms-
legu og fráfalli sýslumanns þess, er fyrst hafði málið
með höndum, og að öðru leyti er nægilega rjettlættur
af hinum núverandi sýslumanni, er leitt hefur málið til
lykta, þá vottast hjer með, að málið hafi verið rekið
vítalaust í hjeraði. Sókn og vörn í því við yfirdóminn
hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Sveinbjörn Þorvarðarson, á að sæta
5×5 daga fangelsi við vatn og brauð; svo greiði
hann og allan af málinu fyrir undirrjetti og yfir-
dómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin mál-
flutningslaun til sóknara og svaramanns við yfir-

dóminn, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors.

Dóminum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 16/1887.

Rjettvísinn
gegn
Jóni Hannessyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, upp kveðnum 21. febrúar þ. á., er hinn ákærði, Jón Hannesson, dæmdur fyrir brot gegn 231. gr., 255. sbr. 253. gr. og 250. sbr. 249. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, til að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu og til að greiða allan málskostnað.

Dómi þessum er að ósk hins ákærða skotið til yfirdómsins.

Það er sannað í máli þessu með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, sem fengnar hafa verið, að hann hafi dregið í Hafnar-rjett haustið 1883 2 lömb, er Jón Magnússon á Heynesi átti annað þeirra, en Ólafur Jónsson á Kvígstöðum hitt; voru lömbin með marki þessara manna, og vissi ákærði, að þau voru eign þeirra; rak hann þau heim til sín úr rjettinni, og markaði þau þá þegar undir mark sitt; það er viðurkennt, að Ólafur á Kvígstöðum hafi beðið hinn ákærða að hirða fyrir sig kindur í Hafnar-rjett, ef hann hitti þær þar, og koma þeim til nafngreinds manns; en þar sem ákærði hefur borið það fram, að hann hafi þá falað lamb af Ólafi og fengið vilyrði fyrir því, og að hann í trausti þessa vil-

yrðis hafi hirt og upp markað lamb Ólafs, þá hefur Ólafur þessi neitað, að nokkuð slíkt hafi farið þeirra á milli, og staðfest skýrslu sína þar að lútandi með eiði. Lamb Jóns Magnússonar kveðst ákærði hafa tekið traustataki, án þess að hann hafi haft nokkurt vilyrði fyrir því, og án þess að hann hafi verið búinn að fala það af Jóni. Hinn ákærði reyndi síðar að fá bæði þessi lömb keypt hjá eigendunum, enn þó eigi fyr eptir skýrslum málsins, en farið var að kvisast um athæfi hans. Hinn ákærði hefur enn fremur kannast við það, að hann hafi kastað eign sinni á sjóbrók, er hann fann í farangri sínum og samferðamanna sinna, þá er hann fór í verið á útmánuðum 1883; eigi vissi haun hver brókina átti, nje heldur hvernig hún var komin í farangur þeirra, en hann seldi hana síðar fyrir 20 Öporskhöfuð.—Þar sem hinn ákærði enn fremur hefur kannast við það, að hann hafi fyrir mörgum árum, þegar hann enn var fyrir innan tvítugt, stolið silfurstaupi frá Andrjesi Fjeldsteð, þá hefur hjeraðsdómarinn eigi látið dóm ganga um þetta afbrot hans (sbr. 70. gr. hegningarlaganna), og kemur það því eigi til álita í þessu máli fyrir yfirdóminum.

Framangreind afbrot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður sætt dómi eða refsingu fyrir nokkurn glæp, hefur hjeraðsdómarinn rjettilega heimfært undir 231. gr. 1. lið, 255. gr. og 250. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir refsingin hæfilega ákveðin 8. mánaða betrunarhússvinna. Það ber því að staðfesta hjeraðsrjettardóminn bæði að því er refsinguna snertir og málskostnað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr.

til hvors. Iðgjalda hefur eigi verið krafizt, nema fyrir áðurnefnda sjóbrók, enn með því að krefjandinn eigi hefur sannað eignarrjett sinn að henni, verða honum eigi dæmd þau í þessu máli.

Um rekstur málsins í hjerði ber að geta þess, að próf í því voru byrjuð hinn 12. desember 1883, og þeim fram haldið til 19. apríl 1884. Síðan hefur ekkert verið átt við málið, þangað til próf voru aptur byrjuð í því 18. nóvember f. á., og var málinu eptir það löglega framhaldið til dóms. Um ábyrgð fyrir þennan drátt á prófum málsins er eigi að ræða, með því að prófdómari sá, er hafði það til meðferðar, er látinn. Af hálfu undirdómarans, er leiddi málið til lykta, hefur rekstur málsins verið vítalaus. Sókn og vörn í því við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á að vera óraskaður. Ákærði Jón Hannesson greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors.

Dóminum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 13/1887.

Rjettvísinn

gegn

Halldóri Hinrikssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Rangár-

vallasýslu 2. nóvember f. á., var hinn ákærði, Halldór Hinriksson, dæmdur fyrir sauðapjófnað til hegningarvinnu í 28 mánuði, og fyrir hilmingu á óleyfðri lausamennsku í 10 kr. sekt til hreppstjóra og hreppsjóðs í Holtamannahreppi eptir 11. gr. tilskipunar 26. maí 1863 um lausamenn og húsmenn á Íslandi. Svo var hann og dæmdur til að greiða iðgjöld nokkurra hinna stolnu kinda, Ólafi Jónssyni á Litlu-Tungu 17 kr., Ingibjörgu Pálsdóttur á Vettleifsholtshelli 6 kr., Halldóri Halldórssyni á Syðri-Rauðalæk 14 kr., Runólfi Halldórssyni á sama bæ 10 kr., og Árna Árnasyni á Skammbeinsstöðum 7 kr., og ennfremur til að lúka öllum málskostnaði í hjerði, þar með talin málsvarnarlaun til Árna Helgasonar á Brekkum 6 kr.

Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða, Halldórs Hinrikssonar, er styðst við annað það, sem komið er fram í málinu, löglega sannað, að hann frá því haustið 1882 og til haustsins 1885 hefur stolið 25—31 sauðkindum. Að þessum pjófnaði var hann í samverknaði með Eyjúlfi nokkrum Símonarsyni, sem höfðað hefur verið sakamál á hendur í Árnessýslu. Nefndur Eyjúlfur rjæðst sem hjú að hálfu til hins ákærða vorið 1882, en að hálfu var hann lausamaður í óleyfi; þá um haustið og til jóla stálu þeir í fjelagi 12—16 kindum, er voru skornar á heimili hins ákærða og sem þeir hagnýttu sjer í sameiningu, án þess beinlínis að skipta afurðum þeirra. Næsta vor eða árið 1883 fór Eyjúlfur að búa í Árnessýslu, en kom um haustið austur í Rangárvallasýslu, til að heimsækja hinn ákærða, og þá stálu þeir við byggðarsafns-smalamennsku 5 sauðkindum;

2 þeirra skar hinn ákærði og hagnýtti sjer, en 3 af þeim voru markaðar upp undir mark Eyjúlfs í því skyni, að hann hefði þær heim með sjer sem sína eign, en þeim kom saman um, að Eyjúlfrur skyldi segja, að hann hefði fengið þær hjá hinum ákærða. Haustin 1884 og 1885 hjeldu þeir enn hinu sama fram, og stálu hvort árið 4—5 kindum; skar ákærði hvort árið 2 þeirra, en 2 eða 3 voru markaðar upp undir mark Eyjúlfs. Það er að vísu svo að hinn ákærði hefur borið, að hann aldrei hafi smalað kindum til þess að stela þeim, en framburður hans og önnur atvik í málinu benda eindregið til þess, að smalamennskan hefur verið sú, að reka saman allt það fje, sem á vissu svæði var, án til-lits til, hvort hinn ákærði átti kindurnar eða ekki, og verður því ekki svo litið á, sem hinar stolnu kindur hafi sjálfkrafa komið saman við fje hins ákærða.—Afbrot hins ákærða á því undir 231. gr. hinna almennu hegningar-laga, og virðist hegning sú, sem hann, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, hefur til unnið, hæfilega á-kveðin 3 ára betrunarhússvinna. Að vísu hefur hinn ákærði tilnefnt nokkra menn, sem áður eru nafngreind-ir, sem eigendur að nokkrum af hinum stolnu kindum, en þeim verður samt ekki dæmt endurgjald í þessu máli, því þótt þeir brjeflega hafi beðið hjerads-dómarann að mæla með því, að þeir fengju endurgjald fyrir þær kindur, er hinn ákærði kveðst hafa stolið frá þeim, þá er ekki næg sönnun fengin fyrir, að þeir hafi átt þessar kindur, og þar sem enginn þeirra hefur verið tekinn í próf, ekki einu sinni sannað, að þeir þessi haust hafi misst nokkra kind.

Að því leyti hinn ákærði með dóminum hefur verið

sektaður fyrir hilming með óleyfðri lausamennsku, þá skal það tekið fram, að honum hefur ekki verið stefnt fyrir það brot, og verður hann því ekki dæmdur fyrir það. Um málskostnað skal hjeradsdóminum óraskað.

Allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað ber hinum ákærða að greiða, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Halldór Hinriksson, á að sæta 3 — þriggja — ára betrunarhússvinnu. Um málskostnað í hjerði skal hjeradsdóminum óraskað. Svo greiði hinn ákærði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 17/1887.

Rjettvísín

gegn

Halldóri Halldórssyni og
Vigdýsi Valgarðsdóttur.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Árnassýslu, gengnum að Gerðis-
koti 23. nóvember f. á., var hinn ákærði, Halldór Hall-
dórsson, dæmdur fyrir stórpjófnað og einfaldan pjófnað

til að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði, og hin með-ákærða, Vigdýs Valgarðsdóttir, fyrir meðverknað í þeim glæp, til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5 daga. Auk þessa var Halldór dæmdur til að greiða iðgjöld til ýmsra manna, að upphæð kr. 52,43, en málskostnað voru bæði hin ákærðu dæmd til að greiða *in solidum*.

Þessum dómi hefur að tilhlutun hlutaðeigandi amt-manns verið áfrýjað til landsyfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Halldórs Halldórssonar, er styðst við aðrar skýrslur, sem fengnar eru í málinu, er það löglega sannað, að hann hin síðustu 3 ár, er hann bjó í Guðrabæ og í Þórðarkoti í Selvogi, hefur stolið 4 sauðkindum, sem sje lambi frá Árna hreppstjóra Árnasyni í Þorkelsgerði, veturgamalli kind frá Þorsteini Ásbjarnarsyni á Bjarnastöðum, og 2 ám, sem ekki hefur sannast hver átti; öllum þessum kindum stal hann úti á víðavangi, og hagnýtti sjer afurðir þeirra. — Þá er enn sannað, að hann frá Þorsteini Ásbjarnarsyni á Bjarnastöðum hefur á ýmsum tímum stolið ýmsu til eldiviðar, svo sem 3 árum, 4 sjö-álna-borðum, hástokk úr skipi, auk smáspítna, svo og hjer um bil 1 tunnu af jarðeplum; frá Guðmundi Ólafsyni í Nesi hjer um bil 6 pundum af mör, 1 skeffu af jarðeplum, er hann, eins og ávallt er hann stal jarðeplum, tók upp úr görðum eigenda á næturpeli, og nokkrum smáspítum; frá Eyjúlfi á Vötnum og Guðmundi í Hróarsholti botnlausum kagga; frá Húnbjörgu í Ertu í fyrra sumar hjer um bil 1 skp. af jarðeplum, er að vörmu spori var tekin af honum aptur. Þar að auki er sannað, að hann fyrir mörgum árum hefur frá sjómönnum stolið kjöti, kæfu og smjöri, er hann át, vasahníf á bæ er hann gisti á, og undan kodda í rúmi í sjómannabúð, er hann var næt-

ursakir í eina nótt, vasaklút með hjer um bil 1 pundi af sykri í; sykurinn át hann, en eigandinn gaf honum klútinn seinna. Hinn ákærði hefur fært sjer það til málsbóta, að hann hafi átt mjög bágt og ekki getað fengið hjálp. En þótt ráða megi af skjölum málsins, að hann muni hafa verið mjög fátækur, er þó ekkert komið fram, er styrki þann framburð hans, að hann hafi ekki getað fengið hjálp hjá hlutaðeigandi fátækrastrjórn, og sumt af hinu stolna er þess eðlis, að auðsjáanlega, ekki fátækt, heldur stelvísi hefur knúð hann til þjófnaðar. Þessi framburður hans getur því ekki orðið honum til linkindar.

Afbrot hins ákærða, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt afbrot, á undir 230. og 231. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega ákveðin 1 árs betrunarhússvinnu. Iðgjöld verða ekki dæmd í þessu máli, þar eð enginn þeirra, er hinn ákærði stal frá, hefur krafizt þeirra.

Hin meðákærða, Vigdýs Valgarðsdóttir, sem að því sjed verður um hin síðustu ár hefur verið bústýra Halldórs, er með eigin játningu og öðrum skýrslum í málinu orðin uppvís að því, að hafa matreitt og notið af kindum þeim, er Halldór stal, þótt hún vissi að þær voru ófrjálsar, eins og líka, að hún hefur notað til eldiviðar ýmsan við, er henni var kunnugt um að Halldór hafði stolið. Hún er því sek eptir 242 gr., sbr. 56. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning hennar hæfilega ákveðin fangelsi við vatn og brauð í 2 daga.

Hin ákærðu eiga að greiða allan af málinu í hjeraði löglega leiðandi kostnað, eins og líka allan þann kostn-

að, sem af áfrýjun þess leiðir, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra, Halldór að $\frac{3}{4}$ hlutum, en Vigdýs að $\frac{1}{4}$ hluta.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við landsyfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Halldór Halldórsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 1 ár, en meðákærða, Vigdýs Valgarðsdóttir, fangelsi við vatn og brauð í 2 daga. Svo greiði hin ákærðu allan af málinu í hjerði löglega leiðandi kostnað, svo og allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors þeirra, Halldór að $\frac{3}{4}$ hlutum, en Vigdýs að $\frac{1}{4}$ hluta.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 5/1887.

Alþingismaður Jón Ólafsson
gegn
bóksala Kr. Ó. Þorgrímssyni.

D ó m u r :

Með dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur-kaupstaðar 16. dag desembermán. f. á., var áfrýjandi þessa máls, alþingismaður Jón Ólafsson, dæmdur til að greiða hinum stefnda, bóksala Kr. Ó. Þorgrímssyni, reiknings-

skuld að upphæð 122 kr. 95 aura með 5% vöxtum frá 28. september 1886, þangað til hann greiddi nefnda upphæð, svo og 10 kr. í málskostnað. Til þess að fullnægja þessum dómi, fram fór fúgetagjörð hjá áfrýjanda 3. jan. þ. á.

Nefndum dómi og fúgetagjörð hefur alþingismaður Jón Ólafsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu, dagsettri 14. jan. þ. á., og krafizt að dóminum verði hrundið og breytt þannig, að hann verði sýknaður af kröfum hins stefnda, og að fúgetagjörðin verði ónýtt eða úr gildi nugin, en hinn stefndi dæmdur til að greiða sjer málskostnað fyrir báðum dómum með að minnsta kosti 150 krónum.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjandi dómur og fúgetagjörð verði staðfest og áfrýjandi dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 25 krónum eða einhverju nægilegu.

Fyrir ónýting eða ómerking fúgetagjörðarinnar hefur áfrýjandi talið sem ástæðu, að gjörðin beri það ekki með sjer, að *terminus executionis* hafi verið liðinn, þegar hún var gjörð; en þetta er ranghermt, því á dómsútskript þá, er fram var lögð við fúgetagjörðina, er ritað vottorð hlutaðeigandi stefnuvotta um, að dómurinn hafi verið birtur Jóni Ólafssyni 18. desbr. f. á., og hefur *terminus executionis* því verið liðinn 3. jan. 1887, og er því engin ástæða til að dæma fúgetagjörðina ómerka.

Mál þetta er risið út af skuld, er hinn stefndi telur til hjá áfrýjanda, að upphæð 122 kr. 95 aur., og sem hann tjáir að sje þannig undir komin, að áfrýjandi hafi tekið að láni við bóka- og pappírsvorzlun sína ýmislegt, svo sem bækur, pappír o. fl., og þar að auki hafi hann

fengið lánaðar hjá sjer 20 kr. í peningum. Reikningur sá, sem hinn stefndi hefur lagt fram, nær yfir árið 1885 og fyrra part ársins 1886. Þessum reikningi hefur áfrýjandi þegar í fyrsta varnarskjali sínu fyrir bæjarþingsrjetti neitað með svofelldum orðum: »Hinum framlagða reikningi neita jeg gjörsamlega, sem ósönnum og röngum og hæfulausum. Að því sem hann tekur til ársins 1885, neita jeg honum undantekningarlaust lið fyrir lið«.

Það er hvorttveggja, að svofelld neitun er of óákveðin, með því að áfrýjandinn eigi hefur gjört grein fyrir því fyrir undirrjettinum, hvort hann mótmæli reikningnum af því, að hann hafi ekki fengið vörur þær, sem hann er krafinn um borgun fyrir, eða af því að hann hafi borgað þær síðar í peningum eða á annan hátt, og á hinn bóginn hefur hann síðar með málsfærslu sinni að nokkru leyti ónýtt þessa almennu neitun, og loks eru sumar neitanir hans fyrir yfirdómi of seint fram komnar.

Áfrýjandinn hefur kannazt við, að hann hafi fengið hjá stefnda »Skovstrup Folk« fyrir kr. 2,75 (á reikningnum sub ²⁰/₄ 1886); hann hefur boðizt til að borga kr. 1,20, sem tilfært er á reikningnum 17. og 24. febr. og 16. marz 1885; hann hefur játað að hafa fengið meiri hlutann af ritinu »Nutiden« fyrir 18⁸⁵/₈₆ eða það, sem út hingað var komið af árganginum, þegar mál þetta var höfðað, og kemst hann því eigi hjá að greiða andvirði hans 12 kr., því að hann hefur eigi hnekkst sögusögn stefnda um, að borgun fyrir blaðið hafi þá verið komin í gjalddaga. Áfrýjandi hefur eigi sjerstaklega neitað því fyr en um seinan, að hann hafi fengið að láni hjá stefnda þær 20 krónur, sem honum eru

taldar til skuldar hinn 17. maí 1886, nje heldur ritföng þau, sem talin eru út tekin 14. og 20. febrúar 1885, og færð eru til skuldar með 2 kr.; kemst hann því eigi hjá að verða dæmdur til að greiða þessar upphæðir. Þá er andvirði prent-pappírs þess, sem áfrýjanda er talið til skuldar í reikningnum, að upphæð 120 kr., þó svo að frá þessari upphæð ber að draga þær 35 kr., sem viðurkennt er að hann hafi borgað upp í pappírinn. Með því að áfrýjandinn hefur kannast við, að hann hafi fengið prent-pappír hjá stefnda, sem og er sannað á annan hátt, og með því að hann eigi afdráttarlaust hefur neitað því fyr en um seinan, að hann hafi fengið allan þann pappír, sem hann er krafinn um borgun fyrir, og hann á hinn bóginn eigi hefur sannað gegn neitun stefnda, að hann hafi borgað þennan pappír eða nokkuð af honum *in natura*, þá verður yfirdómurinn að vera hjeradsdómaranum samdóma um það, að hann geti eigi heldur komizt hjá að greiða sem eptirstöðvar af andvirði fyrir pappírinn 85 kr. — Þar sem áfrýjandinn telur sig eiga hjá hinum stefnda 4 kr. 50 au. fyrir 3 enskunnámsbækur, er hann hafi lánað honum, þá hefur hinn stefndi mótmælt kröfu þessari fyrir þá skuld, að hann hafi borgað bækurnar sama daginn og hann fjekk þær, og hefur þessu eigi nægilega verið mótmælt af áfrýjanda.

Af þessum ástæðum ber að taka dómkröfu stefnda til greina, og því að staðfesta bæjarpingsdóminn. Samkvæmt þessum úrslitum málsins verður krafa áfrýjanda um ógilding hinnar áfrýjuðu fógetagjörðar ekki tekin til greina. Eptir málavöxtum ber áfrýjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er skal ákveðinn 12 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur og fógetagjörð skulu vera öröskuð. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi, alþingismaður Jón Ólafsson, stefnda, Kr. Ó. Þorgrímssyni, 12 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 7/1887.

Hið opinbera
gegn

Ingjaldi Sigurðssyni, Þórði
Jónssyni og 27 öðrum.

D ó m u r :

Með dómi lögreglurjettar Gullbringu- og Kjósarsýslu, gengnum 10. dag aprílmán. f. á., voru þeir menn, sem nú skulu nefndir, dæmdir til sekta fyrir brot á fiskiveiðasampykkt fyrir Rosmhvalaness-hrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar-, Garða-, og Bessastaðahreppa, dags. 9. júní 1885: 1. Ingjaldur Sigurðsson í 70 kr. sekt; 2. Þórður Jónsson í 140 kr. sekt; 3. Þórður Guðmundsson í 240 kr. sekt; 4. Sigurður Andrjesson í 80 kr. sekt; og 5. Guðmundur Einarsson, 6. Erlendur Björnsson, 7. Jón Á. Gíslason, 8. Ámundi Ámundason, 9. Hermann Einarsson, 10. Jón Þórðarson, 11. Jón Ólafsson, 12. Guðmundur Sigurðsson, 13. Sigurður Einarsson, 14. Pjetur Sigurðsson, 15. Ólafur Guðmundsson, 16. Sigurður Jónsson í Mýrarhúsum, 17. Jón Jóhannesson, 18. Brynjólfur Bjarnason, 19. Otti Guðmundsson, 20. Björn Björnsson, 21. Ólafur Ingimundsson, 22. Narfi

Vigfússon, 23. Jón Jónsson í Grímstaðakoti, 24. Ófeigur Guðmundsson, 25. Jón Jónsson í Nesi, 26. Sigurður Jónsson í Skildinganesi, 27. Ólafur Þormóðsson, 28. Sveinn Þorsteinsson og 29. Andrjes Árnason—, í 60 kr. sekt hver þeirra. Skyldu sektirnar renna hálfar til tilsjónarmanna, en hálfar í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps. Svo skyldu og hinir kærðu greiða einn sem allir og allir sem einn allan af málinu leiðandi kostnað.

Þessum dómi er að beiðni hinna kærðu skotið til yfirdómsins. En yfirdómsstefnan hefur ekki verið löglega birt fjórum þeirra, sem sje nr. 4, 6, 28 og 29. Nr. 4 er af stefnuvottunum sagður farinn til Vesturheims, áður stefnan yrði birt honum; að því snertir birtingu stefnunnar fyrir nr. 6, þá hafa stefnuvottarnir ekki nafngreint hann í vottorði sínu; og að því snertir birtinguna fyrir nr. 28 og 29, þá er vottorð stefnuvottanna um hana ekki gefið með skýrskotun til stefnuvottaeiðs þeirra. Að því þessa 4 menn snertir, verður því að vísa stefnunni frá yfirdóminum. Það er í málinu sannað, að hinir kærðu hafa í fyrra á vetrarvertíðinni brotið áðurnefnda samþykkt, með því að leggja þorskanet í sjó fyrir utan þá línu, sem samþykktin um getur; hefur nr. 2 gjört það tvívegis, og nr. 3 þrisvar, en hver hinna í eitt skipti, og verður því ekki komizt hjá að dæma þá til sekta samkvæmt 1. grein samþykktarinnar, og virðast sektir þær, sem þeir hafa til unnið, hæfilega ákveðnar þannig, að nr. 1, er var hreppstjóri, og nr. 2 og 3, er brutu optar en einu sinni, greiði 60 kr. hver, en hver hinna annara kærðu 50 krónur. Sektirnar renni að helmingi í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps, en að helmingi til tilsjónarmanna, — þó að hinum

kærða Sigurði Andrjessyni undan skildum, er sjálfur var tilsjónarmaður.—Svo ber hinum kærðu og að greiða allan af málinu bæði í hjerði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra, með $\frac{1}{25}$ hverjum þeirra.

Þess skal getið, að í málinu fyrir yfirdómi hafa komið fram nokkur vottorð frá 4 af hinum kærðu sjálfum, er eiga að sýna að ekki hafi allt til gengið eins og segir í undirrjettar-dómsgjörðunum, sem sje að 4 af þeim hafi ekki mætt í lögreglurjettinum í Keflavík 26. marz f. á., eins og dómsgjörðirnar bera með sjer; en það er hvorttveggja að þessi skjöl ekki í sjálfu sjer geta haft sönnunargildi, enda er það sannað, að þeim hefur verið löglega stefnt fyrir lögreglurjett í Keflavík þann dag.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því yð yfirdóminu lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Að því snertir hina kærðu, Sigurð Andrjesson Erlend Björnsson, Svein Þorsteinsson og Andrjes Árnason, vísast stefnunni frá yfirdóminum. — Ingjaldur Sigurðsson, Þórður Jónsson og Þórður Guðmundsson eiga að sæta 60 kr. sekt hver þeirra; Guðmundur Einarsson, Jón Á. Gíslason, Ámundi Ámundason, Hermann Einarsson, Jón Þórðarson, Jón Ólafsson, Guðmundur Sigurðsson, Sigurður Einarsson, Pjetur Sigurðsson, Ólafur Guðmundsson, Sigurður Jónsson í Mýrarhúsum, Jón Jóhannesson í Nýjabæ, Brynjólfur Bjarnason, Otti

Guðmundsson, Björn Björnsson á Litlavelli, Ólafur Ingimundsson, Narfi Vigfússon í Nesi, Jón Jónsson í Grímstaðakoti, Ófeigur Guðmundsson, Jón Jónsson í Nesi, Sigurður Jónsson í Skildinganesi og Ólafur Þormóðsson,—eiga að greiða 50 króna sekt hver þeirra. Sektirnar renni að hálfu í sveitarsjóð Rosmhvalaness-hrepps, en að hálfu til tilsjónarmanna, þó ekki til hins kærða Sigurðar Andrjessonar.—Svo greiði og hinir kærðu allan af málinu í hjerði og fyrir yfirdómi leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors þeirra, að $\frac{1}{25}$ hluta hver þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 2. maímán.

Nr. 19/1886.

Bergur prófastur Jónsson
vegna Vallanesskirkju

gegn

Sigurði Hallgrímssyni og
Gunnari Pálssyni.

D ó m u r :

Mál þetta, sem áfrýjað hefur verið til yfirdómsins með stefnu dags. 13. ágúst f. á., hefur tvívegis verið tekið fyrir til meðferðar af sáttanefnd, fyrst eptir sáttafyrirkalli, út gefnu 24. maí 1884, og aptur eptir fyrirkalli,

út gefnu 11. maí 1885. Sáttanefndin hefur vottað, að eptir hinu eldra fyrirkallinu hafi sáttafundur verið haldinn að Vallanesi hinn 3. júní 1884, en eigi getur nefndin um það, hvort málspartar hafi mætt eða látið mæta á fundinum. Sáttanefndin vottar og, að hún hafi tekið málið fyrir eptir yngra fyrirkallinu, en eigi skýrir nefndin frá því í vottorði sínu, hvar eða hvenær málið hafi verið fyrir tekið, nje heldur er þess sjerstaklega getið, hvort málspartar þá hafi mætt persónulega. Vottorðin um birtingu á hvorutveggja fyrirkallinu eru með öllu ólögmet, og verður jafnvel eigi sjeð, að þau sjeu gefin af stefnuvottum. Það er þannig eigi sannað með vottorðum sáttanefndarinnar, nje heldur hefur það verið sannað á annan hátt, að mál þetta hafi verið lagt löglega til sátta samkvæmt fyrirmælum tilskipunar 20. janúar 1797, og ber því að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan og vísa málinu frá undirrjettinum. Málskostnaður falli niður, en málsfærslulaun hins skipaða talsmanns áfrýjandans, er fengið hefur gjafsókn fyrir yfirdómi, ákveðast 12 kr., og greiðist af almannafje.—Sókn málsins fyrir yfirdóminum hefur verið lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera, og vísað málinu frá undirrjettinum. Málskostnaður falli niður, og laun hins skipaða talsmanns áfrýjandans, Guðlaugs málaflutningsmanns Guðmundssonar, 12 krónur, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 16. maímán.

Nr. 20/1887.

Rjettvísinn

gegn

Einari Einarssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Rangárvallasýslu, upp kveðnum 30. desember f. á., er hinn ákærði, Einar Einarsson, dæmdur fyrir innbrotspjófnad til að sæta 8 mánaða hegningarvinnu, til að borga skaðabætur 11 kr. 82 au. til Sesselju Þórðardóttur, og til að greiða allan kostnad málsins. Dómi þessum hefur verið áfrýjað til landsyfirdómsins eptir ósk hins ákærða.

Það er löglega sannað í málinu með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, að hann hafi eina nótt í síðastliðnum septembermánuði farið frá heimili sínu, Miðkoti í Þykkvabæ, að býlinu Hávarðarkoti í því skyni að stela einhverju því, er hann kynni að finna; honum var kunnugt um það, að þar var innangengt úr fjósinu í frambæjarhús, sem brúkað var fyrir búr, og innangengt úr búrinu í bæinn; hann fór því fyrst inn í fjósið, er að eins var bundið aptur með snæri, síðan um göng úr fjósinu í búrið, hratt eða ýtti upp hurð í göngunum, en henni var lokað að innan með titti eða trje-loku, er hleypt var í keng í dyrastafnum, tók úr ólæstri kistu í búrinu 2 smjör-böggla, ljet þá ofan í poka, er hann hafði haft með sjer að heiman undir þýfið, og fór síðan heim með þá. Smjör þetta var 21½ pund eptir skýrslu eigandans, Sesselju Þórðardóttur, sem hinn ákærði hefur kannast við að muni vera rjett, og hefur það verið virt á 11 kr. 82 aura; hinn ákærði ljet sumt smjórið upp í Jarðar-afgjald, sumt lagði hann inn í kaupstað.—Þetta

afbrot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki hefur áður verið hegnt fyrir nokkurn glæp, er af hjeradsdómaranum með rjettu heimfært undir 231. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hinn ákærði hefur til unnið, samkvæmt nefndri grein hæfilega ákveðin 8 mánaða betrunarhússvinna. Um iðgjöld og málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Einar Einarsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði; um iðgjöld og málskostnað í hjerði á hinn áfrýjaði dómur að vera óraskaður. Hinn ákærði greiði og allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors.

Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 21/1887.

Rjettvísín

gegn

Edílon Stefánssyni.

Ú r s k u r ð u r :

Áður en fullnaðardómur verði lagður á þetta mál, virðist nauðsyn til bera, að hjeradsdómarinn útvegi þær ýtarlegri skýrslur, er nú skal greina :

1. Hvort hinn ákærði hafi í fyrstu göngum í haust er leið verið sendur austur yfir Eyjafjarðará (í Öngulstaðarjett) til þess að sækja úrgang þann, er ganga skyldi vestur yfir ána, og hver hann hafi sent, húsbóndi hans eða þeir sýslunarmenn, er stóðu fyrir fjárskilum, og hvort hann hafi verið einsamall eða fleiri með honum, sendir í sama erindi, og hafi þeir verið fleiri, ber að útvega skýrslu þeirra og ákærða um, hvernig á því hafi staðið, að kindur, sem heima áttu fyrir austan Eyjafjarðará, voru reknar með í úrganginum vestur yfir ána, og hvort þær hafi verið teknar í rjettinni, og hver hafi dregið þær þar, hinn ákærði, þeir sem með honum kunna að hafa verið, eða aðrir.
2. Ber ýtarlega að yfirheyra hinn ákærða um, hvaða mark hafi verið á sauð þeim, er hann kveðst hafa tekið og látið selja á markaði að Grund, og um, hvort ekki hafi verið á honum hornamark, og kannist hann við það, þá hvaða mark það hafi verið, svo og hvort hann ekki hafi verið lagðaður.
3. Ber að útvega nánari skýrslu Sigurgeirs á Öngulstöðum um, hvort hans klára mark hafi verið á sauðnum, eða hafi það ekki verið, hvaðan sauðurinn hafi verið að fenginn.

4. Ber að útvega framburð hins ákærða um, hvar hann hafi handsamað kindur þær, er hann í öðrum og þriðju göngum síðastliðið haust kastaði eign sinni á, hvort hann hafi tekið þær í fjárhúsum, kvíum eða úti á víðavangi í búfjárhögum á Hrafnagili, og hvort þær hafi komið sjálfkrafa í heimaþjeð, eða verið reknar þangað, eða orðið þar eptir úr rekstri.
5. Ber að útvega skýrslu Solveigar Brynjólfsdóttur og Valgerðar Sigurðardóttur fyrir rjetti um, hvort þær í haust er var hafi misst nokkra sauðkind, og hafi það verið, hvernig markið hafi verið á peim.
6. Svo ber hjeradsdómaranum og að útvega aðrar þær skýrslur og sannanir, sem hinar framan-heimtuðu skýrslur kunna að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Hjeradsdómaranum ber að útvega skýrslur þær, sem að framan um getur, svo fljótt sem verða má.

Mánudaginn 23. maímán.

Nr. 28/1886.

Rjettvísinn

gegn

Ásmundi Jónssyni.

Dómur:

Eptir að hinn ákærði, Ásmundur Jónsson, er stóð í skuld við kaupmann Tulinius á Eskifirði um rúmar 600 krónur, hafði fyrir hlutaðeigandi sættanefnd, hinn 21. júlímán. 1885, gjört þann samning við Tulinius um greiðslu skuldarinnar, að hann skyldi greiða 200 kr. innan hálfsmánaðar frá dagsetningu sáttargjörðarinnar, og síðan

mánaðarlega 100 kr. til 10. desember 1885, og það, sem þá væri eptir af skuldinni, innan ársloka, — gaf hann út skriflega yfirlýsingu, dags. 14. okt. s. ár, þess efnis, að Jón Vilhjálmsson, vinnumaður hans, væri eigandi að allri búslóð hans, innan- og utanstokks, lifandi og dauðri, að undanskildum nokkrum gripum og sauðkindum, er aðrir voru lýstir eigendur að, en Jón Vilhjálmsson þessi átti þá innistandandi hjá honum eptirstöðvar kaupgjalds fyrir síðastliðin 9 ár, að upphæð 623 kr. 50 aur, og auk þess hafði hann tekið að sjer að greiða fyrir Ásmund kaup annara vinnuhjúa hans fyrir 2 undanfarin ár, samtals 230 kr. — Með því að Ásmundur eigi stóð í skilum við Tulinius eptir sáttargjörðinni 21. júlí 1885, heimtaði Tulinius að fjárnám yrði gjört í eigum hans fyrir skuldinni, en þegar til þess kom, að fjárnámið yrði gjört, var framlagt yfirlýsingarskjalið 14. okt. 1885, og varð því ekkert úr fjárnámsgjörðinni, en Tulinius krafðist þess þá, að Ásmundur yrði lýstur gjaldproti, og var bú hans samkvæmt því tekið fyrir til skiptameðferðar sem protabú hinn 21. okt. 1885, og kom það þá í ljós, að það nægði eigi til skuldalúkningar. Þegar þessir mála- vextir voru tjáðir amtinu, var fyrir skipuð opinber máls- höfðun gegn Ásmundi Jónssyni fyrir brot á móti 263. grein í almennum hegningarlögum 25. júní 1869, og var sök sú dæmd í aukarjetti Suður-Múlasýslu hinn 22. júní f. ár með þeim úrslitum, að Ásmundur var dæmdur sýkn saka og málskostnaður lagður á hið opinbera, þar með talin málsvarnarlaun til svaramanns ákærða í hjerði 4 kr. — Dómi þessum hefur hlutaðeigandi amt- maður áfrýjað til yfirdómsins.

Hinn ákærði hefur að vísu kannast við það, að hon- um hafi verið það ljóst, þegar hann gaf út yfirlýsingar-

skjalið 14. okt. 1885, að hann þá eigi átti fyrir skuldum, og að hann eigi gat efnt borgunar-loforð sín til Tuliniusar, en á hinn bóginn hefur hann borið það fastlega fram, og hefur þeim framburði hans eigi verið hnekkt, að honum hafi ekki komið til hugar, að Tulinius mundi ganga svo hart að sjer, að hann mundi heimta bú hans tekið til skipta sem protabú; og það verður ekki heldur eptir atvikum málsins staðhæft, að ákærði hafi, þá er hann gaf út ný-nefnt skjal, hlotið að sjá fyrir, að gjaldprotið vofði yfir, því að það er ótítt hjer á landi, að kaupmenn láti lýsa viðskiptamenn sína gjaldproti, þegar svo ber undir, að þeir eigi standa í skilum, en það er komið fram í málinu, að hinn ákærði hafi allan sinn búskap verzlað við Tulinius. — Hinn ákærði hefur nú enn fremur borið það fram, — og er engin ástæða til að rengja þann framburð hans, — að hann hafi álitíð, að öll skuld Jóns Vilhjálmssonar og skuldir þær, er hann tók að sjer til lúkningar, væru forgangsskuldir að lögum, og að upphæð þessara skulda mundi sem næst jafngilda andvirði fjármunanna, er Jón var lýstur eigandi að; en þá verður eigi heldur með rökum sagt, að hinn ákærði hafi gefið út skjalið 14. okt. 1885 í því skyni, að draga ólöglega taum Jóns Vilhjálmssonar til tjóns fyrir hina skuldheimtumennina, og gjörir það í þessu efni engan greinarmun, að skoðun ákærða um forgöngurjett kaupskuldanna eigi var lögum samkvæm, að því er alla skuld Jóns snerti.

Samkvæmt ofanrituðu verður yfirdómurinn að vera hjeradsdómaranum samdóma um það, að hinn ákærði sje eigi orðinn sannur að sök um, að hafa gjörzt sekur í broti gegn 263. gr. hegningarlaganna, og ber því að dæma hann sýknan, eins og hjeradsdómarinn hefur

gjört. Allur sakarkostnaður bæði í hjerði og fyrir yfirdómi greiðist af almannafje, þar með talin laun verjanda fyrir aukarjettinum, sem pykja hæfilega ákveðin af undirdómaranum 4 kr., og málflutningslaun sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Ákærði, Ásmundur Jónsson, á að vera sýkn af ákæru sóknarans í máli þessu. Allur löglegur kostnaður af málinu greiðist af almannafje, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda í hjerði, Lárusar Halldórssonar, 4 krónur, og málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Jóns landritara Jenssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Nr. 22/1887.

Kristján Ó. Þorgrímsson
gegn
E. Egilsson.

D ó m u r :

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkur-kaupstaðar, upp kveðnum 10. dag júlímán. 1884, var hinn stefndi, Egill Egilsson, dæmdur til þess að greiða áfrýjandanum, Kristjáni Ó. Þorgrímssyni, 103 kr. 16 aur. með 5% árs-vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, og 15 kr.

í málskostnað. Dómi þessum hefur Kr. Ó. Þorgríms-son nú áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 30. marzmán. þ. ár, og krafist þess, að hann verði í heild sinni staðfestur, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi. Hinn stefndi, E. Egilsson, hefur aptur á móti krafist þess, að máli þessu verði vísað frá yfirdómi, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða í »kost og tæring« 30 kr. eða eitthvað nægilegt eptir mati dómsins, og hefur hann jafnframt skýrt frá málavöxtum á þá leið, að hann hafi þegar hinn 8. desember 1884 áfrýjað til landsyfirdómsins bæjarpingsdómi þeim, sem nú er áfrýjað til staðfestingar, og hefur hann nú lagt fram hina frumrituðu yfirdómsstefnu, en eptir henni átti málið þá að koma fyrir yfirdóminn hinn 26. janúar 1885; var hún birt áfrýjanda máls þessa dag þann, sem hún var gefin út; en hinn 21. janúar 1885 tilkynntu málspartarnir justitiariusi í yfirdóminum, að eptir samkomulagi milli þeirra sje mál það, »sem jeg meðundirskrifaður Egilsson hefi stefnt fyrir yfirdóminn með stefnu, dags. 8. desember f. ár, sem falla á í rjett þ. 26. þ. m., alveg niður fallið frá báðum hliðum, og verður ekki framar fyrir tekið.« Hið frumritaða brjef málspartanna, undirskrifað af þeim báðum, hefur verið fram lagt fyrir yfirdóminum í þessu máli. Með því að, brjefið inniheldur ótvíræðan samning milli málspartanna, skuldbindandi fyrir þá báða, um það að einmitt mál það, sem nú er undir áfrýjun, skuli eigi verða framar fyrir tekið, þá ber að vísa því frá yfirdóminum eptir kröfu stefnda, og skylda áfrýjandann til að greiða honum kost og tæring, er ákveðst 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjandinn, Kr. Ó. Þorgrímsson, greiði hinum stefnda, E. Egilsson, 15 — fimmtán — krónur í kost og tæring, er lúkist innan 8 vikna eptir lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 6. júnímán.

Nr. 10/1887.

Guðmundur Hannesson
gegn
Jóni Jónssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjerði höfðað af Jóni bónda Jónssyni á Vestri-Loptsstöðum í Árnessýslu gegn Guðmundi bónda Hannessyni á Tungu í sömu sýslu út af borgun fyrir skips-uppsátur, og var Guðmundur með dómi aukarjettar Árnessýslu, gengnum 17. jan. þ. á., dæmdur til að greiða Jóni uppsáturs-toll fyrir árið 1884—85 með 30 fiskum, eða 9 kr. 30 aur., svo og vexti af þessari upphæð frá kærudegi til borgunardags 4% og málskostnað með 40 krónum.

Þessum dómi hefur Guðmundur Hannesson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 9. febr. þ. ár, og þar krafist, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og hann sýknaður af öllum kærum og kröfum stefnda; að stefndi verði dæmdur í sekt fyrir óparfa málsýfingu og til að greiða allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi með allt að 100 kr., eða eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, Jón Jónsson, kraf-

ízt *fyrst og fremst*, að máli þessu verði vísað frá yfirdóminum og stefnda tildæmt kostur og tæring með 50 kr. eða einhverju nægilegu að mati dómsins; — *til vara*, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, en stefnda tildæmdur allur kostnaður málsins fyrir yfirdómi að skaðlausu, eða með einhverju nægilegu að mati rjettarins; og til *þrauta-vara*, að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða hinum stefnda $\frac{3}{4}$ hluta af 30 fiskum eptir 62 aura meðalalin verðlagsskrár fyrir skips-uppsátur í Loptstaðalandi árið 1884—85 með 6 kr. 97 aur. með 5% frá kærudegi til borgunardags, svo og allan kostnað þessa máls bæði fyrir undir- og yfirdómi að skaðlausu, eða með einhverju að yfirdómsins áliti nægilegu, að minnsta kosti 100 kr. — Svo hefur hann krafizt, að nokkur ummæli málfærslumanns áfrýjanda verði dæmd dauð og ómerk.

Að því er fyrst kemur til frávísunarkröfu hins stefnda, þá er hún byggð á því, að áfrýjandi hafi ekki nægilega útlistað málið, þar sem í dómsgjörðir þær, er hann hefur fram lagt, hafi vantað vottorð sáttanefndarinnar um, að sátt hafi farið fram í málinu, en þar sem hann sjálfur hefur lætt úr þessu með því að leggja fram aðrar dómsgjörðir, þar sem vottun sáttanefndarinnar um sáttatilaun er í, þá virðist engin ástæða til að vísa málinu frá fyrir þá sök, og þá heldur ekki til að dæma stefnda kost og tæring hjá áfrýjanda, enda hefði afleiðingin af því, að engin sönnun hefði komið fram um, að sætt hefði verið reynd í málinu, ekki verið frávísun málsins frá yfirdómi, heldur frávísun þess frá hjeraðsdómi.

Máli þessu er þannig varið. 28. dag maímán. 1884 gáfu ábúendurnir á Loptsstöðum, Jón Jónsson, Gísli Jónsson og Sigurður Sigurðsson, út auglýsingu þess

efnis, að enginn mætti hafa skips-uppsátur í Loptsstæðalandi, nema hann greiddi 30 fiska í uppsátur fyrir hvert skip um árið. Áður hafði ekkert uppsáturs-gjald verið tekið af þeim, er rjeru frá Loptsstæðasandi. Það virðist nú svo, sem menn hafi tregðazt við að greiða þetta uppsáturs-gjald, því að um haustið 1886 gaf Sigurður Sigurðsson, sem að því sjeð verður af skjölum málsins hefur ábúð á $1\frac{1}{2}$ Loptsstöðum, en hefur eptir látið helming af sinni ábúð Gísla Jónssyni, bróður stefnda, sem grashúsmanni, — á hinum helmingnum býr hinn stefndi Jón Jónsson, og hann og Gísli eiga þann helming—, hinum stefnda umboð til að semja við þá formenn, sem róa frá Loptsstæðasandi, um að borga sanngjarnan uppsáturs-toll fyrir hverja vertíð, sem þar er ein á ári, og ef á þyrfti að halda, til að kæra þá fyrir sáttanefnd, og fram fylgja málinu til dóms, ef sættir kæmust eigi á. Milli Eystri- og Vestri-Loptsstæða virðast engin skipti gjörð á uppsáturs-plássinu eða Loptsstæðasandi. Nokkru síðar kæra þeir Jón Jónsson og Gísli Jónsson, bróðir hans, áfrýjanda Guðmund Hannesson—Sigurðar er ekki getið í kærinni—, og fara í henni fram á, að Guðmundur sættist á að borga fyrir 2 næstliðin ár, er hann hafði róið frá Loptsstæðasandi, 30 fiska í uppsáturstoll hvort árið, og undir gangist að greiða sama gjald árlega, meðan hann rói þar. 6. desbr. f. ár gaf Gísli Jónsson hinum stefnda, Jóni Jónssyni, umboð til að mæta sín vegna fyrir rjetti í máli því, er þeir bræður hefðu höfðað á hendur Guðmundi Hannessyni. Stefnan í máli því, sem hjer er áfrýjað, er gefin út 9. nóv. s. ár, og þar er Jón Jónsson einn talinn sækjandi, en hvorki Gísli nje Sigurðar að neinu getið, og Jóni

einum er dæmt allt uppsáturs-gjald hjá áfrýjanda fyrir fyrsta árið, er hann rjeri frá Loptsstaða-sandi. — Undir rekstri málsins er sannað, að Sigurður Sigurðsson hefur leyft áfrýjanda uppsátur á Loptstaða-sandi það ár, og all-miklar líkur komnar fram fyrir því, að gjaldið fyrir það ár hafi verið fyllilega greitt. Með því nú eins og áður er sagt að Loptsstaða-sandi eða afnotum hans er óskipt milli Eystri- og Vestri-Loptsstaða eða ábúendanna þar, og málflutningsmaður áfrýjanda hefur staðhaft, að Sigurður Sigurðsson hafi að eins látið halda 1 eða 2 skipum úti frá Loptsstaða-sandi umgetið ár, en hinn stefndi og Gísli bróðir hans mörgum, þá virðist eptir því sem ástatt er Sigurður hafa haft fulla heimild til að veita áfrýjanda uppsáturs-leyfi, hvort sem var ókeypis eða fyrir borgun, og verður Jóni því ekki í þessu máli dæmdur neinn uppsáturs-tollur hjá áfrýjanda.

Það ber því að sýkna áfrýjanda af öllum kærnum og kröfum hins stefnda í þessu máli, og að skylda hann til að greiða áfrýjanda málskostnað bæði fyrir undir- og yfir-dómi, er skal ákveðinn 40 kr.

Ekki verður stefndi dæmdur fyrir óþarfa málsýfing, og engin ástæða er til að dæma þau orð málflutningsmanns áfrýjanda hjer við rjettinn dauð og marklaus, er málflutningmaður hins stefnda hefur farið fram á, að yrðu dæmd ómerk.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Guðmundur Hannesson á Tungu, á að vera sýkn af kærnum og kröfum hins stefnda, Jóns Jónssonar á Vestri-Lopstöð-

um, í þessu máli. Málskostnað greiði hinn stefndi áfrýjanda bæði fyrir undir- og yfirdómi með 40 kr., er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 13. júnímán.

Nr. 26/1887.

Rjettvísín

gegn

Kristjáni Ó. Þorgrímssyni.

D ó m u r :

Eptir að ýmsir menn um síðastliðin ára-mót höfðu skriflega kært hinn ákærða, Kristján Ó. Þorgrímsson, fyrir það að hann sem gjaldkeri Reykjavíkurkaupstaðar hefði dregið undir sig nokkuð af fje kaupstaðarins, er hann átti að greiða kærundunum, með því móti að hann hefði ritað falsaðar kvittanir fyrir fjárgreiðslum til þeirra, án þess að hafa greitt þeim fjeð, og eptir að opinber rannsókn hafði fram farið út af kærum þessum, fyrir skipaði amtið hinn 24. janúarmán. síðastliðins sakamáls-höfðun gegn hinum ákærða »í tilefni af tjeðri rannsókn«, og var síðan mál höfðað gegn honum af hálfu rjettvísinnar fyrir skjala-fals og fjárdrátt í sviksamlegum tilgangi, og út af óskilum á fje því, er honum var trú- að fyrir sem fyrverandi gjaldkera Reykjavíkurkaupstaðar. Var sök þessi dæmd í aukarjetti Reykjavíkurkaupstaðar hinn 4. aprílmán. síðastliðins þannig, að hinn ákærði var dæmdur samkvæmt 136. grein almennra hegningar-laga 25. júní 1869 fyrir sjóðpurð og vanskil á opin-beru fje, til að sæta 14 daga einföldu fangelsi og til

að greiða allan kostnað sakarinnar, þar á meðal kostnað við varðhald hans, en að öðru leyti var hann sýknaður af ákæru sóknarans í málinu.—Dómi þessum hefur verið áfrýjað til yfirdómsins bæði af hálfu hins ákærða og hins opinbera.

Hinn ákærði er sakaður um það, að hann hafi gjört sig sekan í eptirnefndum afbrotum síðasta árið, sem hann var bæjargjaldkeri Reykjavíkurkaupstaðar, en sýslan þeirri slepti hann um mánaðamótin október—nóvember 1886.

1. Að hann hafi talið út borgaðar úr fátækra sjóði 56 kr. sem meðlag með ómaganum Kristjáni Kristjánsyni, og samið ranglega kvittanir fyrir upphæð þessari, sumpart undir nafni ómagans sjálfs, sumpart undir nafni Sigurðar Jónssonar, en báðir hafa þeir neitað að hafa veitt þessari upphæð eða nokkru af henni móttöku, eða að hafa veitt öðrum heimild til þess að kvitta fyrir henni.
2. Að hann hafi talið út borgað úr fátækra sjóði hinn 16. októberm. f. ár 10 kr. til ómagans Halldóru Árnadóttur, ritað heimildarlaust kvittun fyrir upphæðinni og nafn hennar undir, en hún hefur neitað því, að hún hafi meðtekið peningana, eða heimilað nokkrum að taka þá og gefa kvittun fyrir í sínu nafni.
3. Að hann hafi talið út borgað úr fátækra sjóði 6 kr. til ómagans Guðbjargar Oddsdóttur, og ritað kvittan fyrir upphæðinni í hennar nafni, án þess hún hafi veitt peningunum móttöku, eða húsbóndi hennar, sem meðlagið að rjettu lagi átti að ganga til, eða þau hafi heimilað öðrum að kvitta fyrir upphæðinni.

4. Að hann hafi enn fremur talið út borgað til Guðjóns Einarssonar 16 kr. 64 aur., sem meðlag með Símoníu Ingimagnsdóttur, og ritað kvittun fyrir undir nafni Guðjóns, án þess að nefndur Guðjón hafi veitt peningunum móttöku, eða heimilað öðrum að kvitta fyrir þá í sínu nafni.
5. Að hann sömuleiðis hafi talið út borgað meðlag 36 kr. til Kristínar Guðmundsdóttur, og ritað kvittun undir hennar nafni fyrir, án þess að hún hafi veitt peningunum móttöku, eða heimilað öðrum að kvitta fyrir þá sín vegna.
6. Að hann sömuleiðis hafi talið út borgað til Einars Eiríkssonar í Þverárkóti 26 kr. 67 aur., sem meðlag með Frímanni Sigurðssyni, og fram lagt kvittun undir nafni Einars fyrir upphæðinni, án þess Einars hafi fengið þessa peninga, leyft öðrum að taka þá, nje kvittað fyrir þá sjálfur eða heimilað öðrum að gjöra það. -- Um þetta ákæru-atrði er ekkert annað fram komið í málinu gegn hinum ákærða, en skrifleg skýrsla eða yfirlýsing Einars, sem ekki hefur verið staðfest fyrir rjetti.
7. Er hinn ákærði sakaður um það, að hann hafi tvívegis talið hafnarsjóði Reykjavíkur til útgjalda sömu upphæðina 1360 kr. 35 aur., nefnilega bæði árið 1885 og 1886, og að hann hafi gjört þetta í sviksamlegum tilgangi, til þess að leyna sjóðpurði, er hjá honum hafi verið.

Með tilliti til framan-umgetinna útborgana úr fátækra sjóði Reykjavíkur (tölul. 1 - 6), hefur hinn ákærði stöðuglega haldið því fram, að hann í raun og veru hafi borgað út allar þær upphæðir, sem kvittanirnar hljóða um, annaðhvort hlutaðeigendum sjálfum eða ein-

hverjum, er þeir hafi sent fyrir sig; hann hafi borgað sendimönnum hlutaðeigenda, án þess að heimta, að þeir sýndu formlega fullmakt, og ef viðtakendur hafi eigi kunnað að skrifa, þá hafi hann ritað kvittanirnar fyrir þá og nöfn þeirra undir, og tjáir hann, að þetta hafi um langan tíma verið venja bæjargjaldkeranna. Hinu hefur hinn ákærði neitað skírt og skorinort, að hann hafi nokkra kvittun ritað án leyfis hlutaðeigenda, er peningunum veittu móttöku, eða án þess að hafa greitt peninga þá, er kvittunin um hljóðaði, eða í því skyni að draga undir sig fje úr bæjarsjóði eða af þurfa-linga-meðlögnum. Gegn þessari ítarlegu neitun hins ákærða hefur það eigi orðið sannað, að hann hafi með því að rita framan-umræddar kvittanir og telja upphæðir þeirra bæjarsjóði til útgjalda, gjörzt sekur í skjalfölsun og sviksamlegu athæfi, er heyri undir ákvæði hegningarlaganna; því að hins vegar er að eins framburður kærendanna sjálfra, eins og frá hefur verið skýrt hjer að framan.

Að því er snertir síðasta ákæru-atrðið (tölul. 7), þá hefur hinn ákærði kannazt við, að hann hafi tvíritað til útgjalda í gjalda-bók hafnar-sjóðsins bráðabyrgðarlán bæjarsjóðsins, að upphæð 1360 kr. 35 aur., nefnilega bæði fyrir árið 1885 og aptur síðastliðið ár, þegar hann skilaði af sjer gjaldkera-sýslaninni, en gegn neitun hans verður ekki staðhæft, að hann hafi gjört þetta í sviksamlegum tilgangi, eða til þess að leynd sjóðþurði, enda hefði það hlotið að liggja hinum ákærða í augum uppi, þessi tvíritun gat ekki dulizt til lengdar, og þá eigi heldur til lengdar leynt sjóðþurði; framburði ákærða um að þetta hafi orðið af gáleysi verður fyrir því ekki hnekk. En á hinn bóginn er það sannað, að sjóð-

purður, er nam ný-nefndri upphæð, hafi verið hjá hinum ákærða, þá er hann skilaði af sjer gjaldkerasýslaninni, og getur hann eigi komizt hjá að sæta ábyrgð fyrir það, og skal þess getið, að hvorki er málshöfðunar-skipun amtsins því til fyrirstöðu, eins og hún er orðuð, nje heldur niðurlags-ákvörðunin í 136. gr. hegningarlaganna. Refsing sú, er hinn ákærði hefur til unnið með þessu afbroti, virðist hæfilega ákveðin samkvæmt 145. gr., sbr. 136. gr., hegningarlaganna 80 kr. sekt til landsjóðs, en í stað hennar komi 24 daga einfalt fangelsi, ef sektin eigi greiðist öll innan ákveðins tíma. — Með þessari breytingu, að því er refsinguna snertir, ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, þar með talin málskostnaðar-fyrirmæli hans.—Hinn ákærði á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus. Það er aðfinningarvert, að hinn skipaði sóknari fyrir yfirdóm-inum tók fyrst fyrir sjerstaklega form-hlið málsins, án þess jafnframt að sækja málið í aðalefni þess, og orsakaði með því nauðsynjalausan drátt á málinu; en þó þykir ekki nægileg ástæða til að láta hann sæta ábyrgð fyrir.—Að öðru leyti hefur málsfærslan fyrir yfirdóm-inum verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Ákærði Kristján Ó. Þorgrímsson á að greiða 80 — áttatíu — króna sekt til landsjóðs, eða ef sektin eigi er öll greidd í ákveðinn tíma, sæta 24 daga einföldu fangelsi. Að öðru leyti á aukarjettar-

dómurinn að vera óraskaður. Svo greiði hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 krónur til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 20. júnímán.

Nr. 23/1887.

Lárus Pálsson
 gegn
 Jörgen Hansen.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Gullbringu- og Kjósarsýslu, gengnum 25. febrúarm. þ. á., var áfrýjandi þessa máls, Lárus Pálsson, dæmdur til að greiða hinum stefnda, kaupmanni Jörgen Hansen, verzlunarskuld að upphæð 245 kr. 37 aura og 5% af þessari upphæð frá sáttakærudegi 19. okt. 1886, þangað til greitt er, svo og málskostnað með 10 krónum.

Þessum dómi hefur Lárus Pálsson skotið til yfirdómsins með stefnu 31. marzmán. þ. á., og krafizt fyrst og fremst, að hann verði dæmdur sýkn af kærum og kröfum stefnda í þessu máli, að stefndi verði sektaður fyrir óparfa máls-ýfingu og dæmdur til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum rjettum með 50 krónum; en til vara, að áfrýjandinn verði losaður við að greiða 3 kr. 50 aur. af hinni umstefndu skuld, og að honum

verði til dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 30 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, en áfrýjandinn dæmdur til að greiða stefnda allan kostnað málsins fyrir yfirdómi með 60 kr., eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Áfrýjandi hefur kannazt við, að hann sje í verzlunar-skuld við stefnda um 241 kr. 87 aur., en að 3 kr. 50 aura virði af skuld þeirri, er hinn stefndi kallar eptir, hafi heimildarlaust verið tekið út í reikning hans, en hann hefur haldið því fram, að skuldin hafi ekki verið komin í gjalddaga, þá er hennar var krafizt. Eptir því sem fram er komið í málinu, var ekkert samið milli málsaðila um, hvenær skuldin skyldi greiddast, og átti stefndi því heimting á, að fá hana greidda þegar í stað, er hún var til komin; það ber því að skylda áfrýjanda til að greiða hinum stefnda 241 kr. 87 aura með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Að því snertir þær 3 kr. 50 aura, er áfrýjandi telur heimildarlaust teknar út úr reikningi sínum, þá verður ekki betur sjeð, en að hann nógu tímanlega hafi komið fram með þessa mótbáru gegn reikningnum, þar sem hann gjörði það þegar á fyrsta stigi málsins fyrir undirrjetti. Á hinn bóginn verður eigi álitid, að hann hafi viðurkennt þennan pósti í reikningi stefnda með brjefi sínu 11. okt. f. á., því að reikningur sá, er brjefið um getur, hefur eigi verið fram lagður. Með því að stefndi eigi hefur fært nokkra sönnun fyrir þessum pósti reikningsins og eigi einu sinni sannað, að hann hafi verið samkvæmur löggiltri verzlunarbók, þá getur hann eigi fengið dóm fyrir nefndum 3 kr. 50 aurum.

Um málskostnað í hjeraði á hinn áfrýjaði dómur að vera óraskaður, en málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Engin ástæða er til þess að sekta stefnda fyrir óparfa máls-ýfingu.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Lárus Pálsson, á að greiða hinum stefnda, kaupmanni Jörgen Hansen, 241 kr. 87 au. með 5% vöxtum frá 19. okt. f. ár til borgunardags. Um málskostnað í hjeraði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður, en málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 27. júnímán.

Nr. 29/1886.

Björn prestur Þorláksson
gegn
Ottho Wathne.

D ó m u r :

Með því að mál þetta, sem risið er út af meiðyrðum, hefur í hjeraði verið höfðað og dæmt sem lögreglumál, þar sem þó eptir inngangi tilskipunar 15. ágústmán. 1832 átti að fara með það eptir nefndri tilskipun, en ekki sem lögreglumál, og með því að hjeradsdómsgjörðirnar bera það með sjer, að hinn reglulegi dómari, Einar Thorlacius, sýslumaður í Norðurmúlasýslu, hafi samið dóminn, en sýslumaðurinn í Suðurmúlasýslu, er var

settur dómari í Norðurmúlasýslu, meðan E. Thorlacius sat á alþingi, kveðið hann upp og það á Eskifirði í Suðurmúlasýslu, þá ber að dæma hjeraðsdóminn og alla meðferð málsins í hjeraði ómerka, og að vísa málinu frá lögreglu-rjettinum. Málskostnaður á eptir atvikum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur og öll meðferð málsins í hjeraði skal vera ómerk, og vísast málinu frá lögreglurjettinum. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 4. júlímán.

Nr. 29/1887.

Rjettvísín

gegn

Lárusi Jónssyni.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Snæfellsness- og Hnappadals-sýslu, upp kveðnum 5. nóvembermán. f. á., var hinn ákærði, Lárus Jónsson í Vestri-Bakkabúð á Brimilsvöllum, dæmdur fyrir stórpjófnað og einfaldan pjófnað samkvæmt 63. og 61. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869 með hliðsjón af 231. gr. 1. tölul. og 230. gr. sömu laga í fangelsi við vatn og brauð í 6×5 daga, og til þess að greiða allan málskostnað, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða verjanda í hjeraði, Ólafs Thorlacius, 4 krónur. Dómi þessum hefur hlutadeigandi amtmaður áfrýjað til yfirdómsins.

Það er með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum í málinu nægilega sannað, að hann hafi eptir rjettir

haustið 1885 tekið eina kind úr fjárhóp, er var á beit í fjörunni á Brimilsvöllum, slátrað henni þar þegar, kastað hausnum og innýflunum í sjóinn, en farið heim til sín með skrokkin og gærana, og virðist hann síðar hafa hagnýtt sjer það. Ákærði vissi eigi, hver átti kindina, enda hefur það eigi orðið upplýst í málinu, en sjálfur átti hann enga kind. Ennfremur hefur hinn ákærði játað, að hann hafi sumarið og haustið 1885 stolið 10 hertum ísum úr stakki á Brimilsvöllum, tjöruborði úr fjárhúsi á sama bæ, og 4 föðmum af nýju tóverki úr nausti einnig á sama bæ, og loksins hefur hann játað, að hann hafi hirt og kastað eign sinni á band-reipi og beizli, er vinnumaður Jóns á Brimilsvöllum skildi eptir, reipið úti á víðavangi, en beizlið á Bakkabúð, heimili hins ákærða. — Kindin hefur verið metin á 14—15 kr.; hinir munirnir eru taldir 4—5 króna virði; endurgjalds hefur eigi verið krafizt fyrir þá.—Hinn ákærði er kominn yfir lögaldur sakamanna, og hefur eigi áður verið ákærður eða dæmdur fyrir nokkurn glæp. Eptir skýrslum málsins hefur hinn ákærði verið mjög bágstaddur, þó hann eigi væri alveg bjargarlaus, þá er hann stal kindinni, en þetta atvik getur eigi orðið honum til afsökunar eptir 41. gr. hegningarlaganna, og ekki getur heldur það atvik heimilað niðurfærslu hegningarinnar samkvæmt 61. gr. sömu laga, að hann meðgekk kindarstuldinn af sjálfsdáðum, því að eptir hans eigin framburði gjörði hann það eigi fyrri, en þjófaleit var gjörð hjá honum eptir smá-rusli því, er hann hafði tekið ófrjálslega, og gjörði hann það þá af hræðslu fyrir því, að kindar-skrokkurinn mundi finnast.

Ofan-greind afbrot hins ákærða heyra undir 231. gr. 1. tölul., 230. gr., 249. gr. og 250. gr. hinna almennu

hegningarlaga, og þykir refsingin fyrir þau hæfilega ákveðin, með sjerstaklegu tilliti til 63. gr. 3. máls., 8 mánaða betrunarhússvinnu. Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Hinn ákærði greiði allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors.

Það hefur að vísu orðið töluverður dráttur á rekstri málsins í hjerði, þar sem ekkert hefur verið átt við það frá því 24. apríl til 29. september f. á., en þótt hjerðsdómarinn hafi eigi nægilega rjettlætt þennan drátt á sökinni, þykir eigi vera fullkomin ástæða til að láta hann sæta ábyrgð fyrir, enda hefur rekstur málsins að öðru leyti verið vítalaus af hans hálfu. Málsfærslan fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Lárus Jónsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði. Um málskostnað í hjerði á hinn áfrýjaði dómur að vera óraskaður. Hinn ákærði greiði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 27/1887.

Rjettvísinn
 gegn
 Guðrúnu Guðmundsdóttur.

D ó m u r :

Sök þessi er í hjerði höfðuð af hálfu rjettvísinnar gegn hinni ákærðu, Guðrúnu Guðmundsdóttur, fyrir þjófnað og ólöglega meðferð á fundnum munum, og var málið dæmt í aukarjetti Reykjavíkur-kaupstaðar hinn 30. aprílmán. p. á. með þeim úrslitum, að hin ákærða var dæmd í 8 daga einfalt fangelsi fyrir hinn síðar-nefnda glæp, en sýknuð af þjófnaðar-ákærinni; auk þessa var hún dæmd til að greiða allan kostnað sakarinnar, þar á meðal málsvarnarlaun til málsfærslumanns Hannesar Hafsteins, 5 krónur. Þessum aukarjettardómi hefur verið skotið til yfirdómsins eptir ósk hinnar ákærðu.

Í maímánuði í fyrra, eða um það leyti, hvarf úr verzlunarbúð kaupmanns Þorláks Ó. Johnsonar í Reykjavík kassi (Etui) með 8 eða 9 hálsbandshringum (slipshringum) í, og áleit Þorlákur að þessu hefði hlotið að vera stolið. Í vetur er leið þóttist hann þekkja einn hringinn hjá manni einum í Reykjavík, en hann kvaðst hafa keypt hringinn af unglingsstúlku, Sigurbjörgu nokkurri Guðnadóttur, sem að sínu leyti hefur skýrt svo frá, að hin ákærða hafi um nýjárs-leytið í vetur gefið sjer hringinn. Hin ákærða var því tekin fyrir til yfirheyrslu, og kannaðist hún við, að hafa gefið Sigurbjörgu hringinn, en með því að skýrsla hennar að öðru leyti þótti tortryggileg, var hún sett í gæzluvarðhald, og jafnframt leitaði lögreglustjórinn í hirzlum hennar, og fann þar þá kassa af sama tagi, og slipshringakassar Þorláks voru,

en einn þeirra var sýndur í rjettinum; enn fremur fannst hjá henni listi úr trje, er fellur nákvæmlega í kassann, og virðist hann hafa verið rifinn upp úr honum. Þorlákur Johnson hefur staðhæft, að kassi þessi sje einmitt kassi sá, sem frá honum hafi verið stolið í fyrra, og að ofan-umgetinn hringur sje einn af þeim 8—9 hringum, er áttu að vera í kassanum, þá er hann hvarf úr búð hans, og hefur hann staðfest þennan framburð með eiði. Áðurnefnd Sigurbjörg hefur og fyrir rjettinum borið það, að hún hafi sjeð hjá hinni ákærðu annan sams-konar hring, eins og þann, sem hún fjekk að gjöf hjá henni. Þegar leitað var hjá hinni ákærðu, fundust enn fremur í hirzlum hennar eptirnefndir munir, er grunsamt þótti að henni væru ófrjálsir, nl. 3 matdúkar, nokkrar flöskur af bæversku öli, 1 brennivíns-staup, 1 púns-glas, 3 diskar og 2 lemonsæ-flöskur. Hin ákærða hefur stöðuglega og ítarlega neitað því, að hún hafi stolið ofannefndum munum, en hefur að öðru leyti gjört grein fyrir þeim á þessa leið. Hálsbands-hringinn, þann er hún gaf Sigurbjörgu, hafi hún fundið á Bakarabrunni eða fyrir neðan hana í fyrra-sumar eða vor; hún hafi álitid hann ómerkilegt barna-glingur, en hafi þó lýst honum fyrir ýmsum, sem hún þó eigi hefur getað nefnt; hún pverneitar því, að hún hafi haft fleiri slíka hringi í vörzlum sínum, og sje því framburður Sigurbjargar í þá átt rangur. Kassann, er fannst í vörzlum hennar, hafi unglingspiltur, Benedikt Vigfússon, er nú sje dáinn, að því hún frekast veit, gefið henni fyrir 11 árum; 2 matdúkana hafi hún fengið að gjöf hjá Guðrúnu Hannesdóttur, sem nú sje komin til Ameríku, en einn dúkinn hafi hún fundið inn við Laugar; öl- og lemonsæ-flöskurnar hafi hún keypt hjá Guðrúnu Katrínu Bjarna-

dóttur, er var vinnukona hjá Jespersen hotel-haldara; brennivíns-staupið hafi hún fundið í ösku-hrúgu niðri í fjöru; púnsglasið hafi hún keypt í búð; áðurnefndan lista hafi hún einnig fundið niðri í fjöru; 2 diskana hafi hún keypt í búð, þó man hún eigi hvar, en einn, sem var brotinn, hafi hún fundið í sorp-hrúgu. Einn af matdúkunum hefur Jespersen hotel-haldari lýst eign sína, og hefur hann fyrir rjetti borið, að ýmislegt af því tagi hafi horfið frá sjer.

Þó að skýrsla hinnar ákærðu um það, hvernig hún hafi eignast kassann, sje mjög ósennileg, og þó að miklar líkur sjeu komnar fram í málinu fyrir því, að þetta sje einmitt kassi sá, sem hvarf úr búð Þorláks kaupmanns Johnsonar, þá er þó eigi nægileg vissa fengin fyrir því, að hún hafi stolið honum, eða komizt yfir hann með ófrjálsu móti. Þá er og eigi heldur nægileg sönnun fengin fyrir því, að hún hafi stolið hinum öðrum ofan-töldu munum, því að pótt Guðrún Katrín Bjarnadóttir hafi með eiði synjað fyrir það, að hún hafi selt ákærðu drykkjarföngin, þá er framburður þessa eina vitnis eigi nægilegur til þess, að hin ákærða verði sakfelld fyrir þjófnad gegn stöðugri neitun hennar. Það er því rjett, að hjeradsdómarinn hefur sýknað hina ákærðu af þjófnadar-ákærinni.

Á hinn bóginn hefur hin ákærða kannast við það, að hún hafi eigi löglega lýst munum þeim, sem hún tjáist hafa fundið, sem sje hálsbands-hringnum, matdúk og brennivínsstaupi, en munir þessir eru virtir á kr. 1,75. Að vísu pykist hún hafa sýnt mörgum hringinn, þegar hún fann hann á götunni, en þó hún hafi gjört það, þá var það eigi nægileg lýsing á fundnum hlut. Það er því að áliti yfirdómsins rjett, að hjeradsdómarinn

hefur dæmt hina ákærðu seka í ólögmætri meðferð á fundnu fje, en með tilliti til þess, að hinir fundnu munir eru mjög lítilfjörlegir og verðlitlir, og hin ákærða á hinn bóginn hefur setið í gæzlu-varðhaldi frá 26. febrúar til 15. marzmán. þ. á., þykir rjett að varðhald þetta komi í stað refsingar þeirrar, sem hún hefur til unnið samkvæmt 249. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869, sbr. 59. gr. sömu laga. Allan sakarkostnað á hin ákærða að greiða bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun þau, sem ákveðin eru í aukapingsdóminum, og málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors. Rekstur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Varðhalds-seta hinnar ákærðu, Guðrúnar Guðmunds-dóttur, komi í staðinn fyrir refsingu þá, sem hún hefur til unnið í máli þessu. Um málskostnað í hjeraði á aukapingsdómurinn að vera óraskaður; hin ákærða greiði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 6/1887.

Sigríður Jónsdóttir og 2 aðrir lög-
erfingjar Filippusar Þorsteinssonar
gegnFilippusi Filippussyni og
sýslumanni H. E. Johnsson.

D ó m u r :

Áfrýendur máls þessa, sem eru 3 af lögerfingjum Filippusar heitins Þorsteinssonar, nl. ekkjan Sigríður Jónsdóttir, og sonur hans Ámundi Filippusson og tengdasonur Jón Eiríksson, heimtuðu það brjeflega hinn 28. apríl 1886 af sýslumanninum í Rangárvallasýslu, sem hlutaðeigandi skiptaráðanda, að hann tæki bú nefnds Filippusar Þorsteinssonar til opinberrar skiptameðferðar, með því að erfingjarnir eigi gátu orðið ásáttir um skipti á því, en þeir höfðu þangað til haft búið til meðferðar sjálfir, enda voru þeir allir myndugir, en með úrskurði, upp kveðnum í skiptarjetti Rangárvallasýslu hinn 21. júlímán. 1886, neitaði skiptaráðandinn að taka skiptabeiðnina til greina, með því að erfingjarnir þá þegar hafi verið búnir að ljúka skiptunum, og að eigi hafi verið sýnt nje sannað, að nokkrar óskiptar eigur búinu tilheyrandi hafi þá verið í skipta-umdæminu. Þegar úrskurður þessi var upp kveðinn, voru engir af erfingjunum nærstaddir, enda verður eigi sjeð, að þeim hafi verið gjört aðvart um að mæta í skiptarjettinum, og engin gögn voru þá fram lögð snertandi búið, nema ofan-nefnt brjef erfingjanna frá 28. apríl f. á., og eigi verður heldur sjeð, að skiptarjetturinn hafi haldið nokkurn skiptafund í búinu með hlutaðeigendum, áður en hann kvað upp úrskurðinn 21. júlí f. á. Þessum úrskurði hafa áfrýendurnir, eptir að hafa fengið uppreistar-

leyfi, skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 17. jan. þ. á., og krafizt þess, að úrskurðurinn verði dæmdur ómerkur, og að hinn stefndi skiptaráðandi, H. E. Johnsson, verði skyldaður til að taka búið til ópinberrar skiptamedferðar, sektaður fyrir meðferð sína á málinu, og dæmdur til að greiða í málskostnað að minnsta kosti 100 krónur. Hinir stefndu hafa aptur á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur, að þeir verði algjörlega sýknaðir fyrir kröfum áfrýendanna, og að áfrýendurnir verði dæmdir til að greiða málskostnað *in solidum* með 100 kr. til hvors hinna stefndu, eða 200 kr. þeim báðum sameiginlega.

Eins og getið er um hjer að framan, hafa áfrýendurnir lýst því yfir, að erfingjar Filippusar Þorsteinssonar, sem ljezt 20. febrúar 1885, hafi eigi getað orðið á eitt sáttir um skipti á búi hans, er þeir höfðu tekið til meðferðar, og hafa þeir því krafizt opinberra skipta beinlínis með tilvitnun til 8. greinar í skiptalögunum 12. apríl 1878. Á hinn bóginn hafa hinir stefndu, sjerstaklega hinn stefndi erfingi Filippusar Þorsteinssonar, Filippus Filippusson, haldið því fram, að erfingjarnir hafi verið búnir að ljúka skiptum á búinu, þegar skiptabeiðnin frá 28. apríl f. á. kom fram, og hafa þeir því til sönnunar lagt fram fyrir yfirdóminum skipta-brjef, gjört 1. júní 1885, með nöfnum allra erfingjanna undir, nema ekkjunnar Sigríðar, og er í skiptagjörningi þessum vitnað til ráðstöfunar-brjefs Filippusar Þorsteinssonar frá 8. janúar 1872, þar er hann gjörir ákvörðun um skipti á fasteignum sínum eptir sinn dag. En hvorki hefur skiptagjörningur þessi nje heldur ráðstöfunarbrjefið komið fram fyrir skiptarjettinn til álita, svo

að eigi hefur hann úrskurðað um lögmaeti þeirra, og eigi hefur heldur erfingjunum á skiptafundi verið gefinn kostur á, að yfir lýsa álitinu sínu um gjörninga þessa, en hjer fyrir yfirrjettinum hefur því verið neitað, að þeir hafi allir samþykkt og undirskrifað skiptagjörninginn. Það er nú hvorki með þessum skiptagjörningi, nje með arfs-vottorði, er fram hefur verið lagt, nje á annan hátt löglega sannað, að erfingjar Filippusar heitins Þorsteins-sonar hafi verið búnir að full-gjöra skipti eptir hann, þá er skiptabeiðnin kom fram, og verður því að líta svo á, að hver erfingjanna hafi haft rjett til þess, að krefjast íhlutunar skiptaráðanda til að leiða skiptin til lykta, sbr. lög 12. apríl 1878, 8. gr., og einnig 75. grein. Það verður því að fella úr gildi hinn áfrýjaða skiptarjettarúrskurð, og að leggja fyrir hinn stefnda skiptaráðanda, að taka fyrir til skipta og leiða til lykta dán-arbú það, er hjer um ræðir, þannig að hann við skiptin taki til álita marg-nefndan skiptagjörning frá 1. júní 1885, og ráðstöfunar-brjefið frá 8. janúar 1872, og þannig að erfingjunum gefist kostur á að gæta rjettar síns við skiptin, og koma fram með mótmæli sín gegn ný-nefndum gjörningum. Eptir málavöxtum á málskostnaður að falla niður, og eigi pykir ástæða til að sekta málaflutningsmenn málspartanna hjer við rjettinn fyrir ummæli, er þeir hafa við haft hvor um sinn mótpart, nje heldur til þess að dæma tjeð ummæli ómerk, þótt þessa hafi verið krafizt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði skiptarjettar-úrskurður á að vera ógildur, og ber hinum stefnda skiptaráðanda, sýslumanni H. E. Johnsson, að taka bú Filippusar

Þorsteinssonar fyrir til löglegrar skipta-meðferðar og leiða það til lykta.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 18. júlímán.

Nr. 31/1887.

Halldór Daníelsson

gegn

Jóni Ólafssyni.

D ó m u r :

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkurkaupstaðar, upp kveðnum 31. marzmán. þ. ár, er hinn stefndi, alþingismaður Jón Ólafsson, dæmdur í 50 kr. sekt til landsjóðs eða 15 daga einfalt fangelsi, ef sektin eigi greiðist í ákveðinn tíma, fyrir meiðandi ummæli um sækjandann, Halldór Daníelsson bæjarfógeta, er voru í auglýsingu með nafni stefnda undir í 55. blaði af 38. árgangi »Þjóðólfs«; hin meiðandi ummæli, er voru efni sakarinnar, voru dæmd dauð og marklaus, og allur kostnaður málsins, sem var gjafsóknarmál af hálfu sækjanda, var lagður á hinn stefnda að meðtöldum málflutningslaunum, 10 kr. til hins skipaða málsfærslumanns sækjanda í hjeraði, yfirkennara H. Kr. Friðrikssonar. Dómi þessum hefur sækjandinn að fenginni gjafsókn áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 21. maímán. þ. ár, og krafist þess, að hann verði að öllu leyti staðfestur, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða allan málskostnað, eins og málið eigi væri gjafsóknarmál, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða málsfærslumanns áfrýjandans fyrir yfirdómi, og að hinn stefndi verði sektaður fyrir þarflausan drátt á málinu.

Hinn stefndi hefur aptur krafizt þess, að máli þessu verði frá vísað fyrir þá skuld, að undirdómaranum, er dæmdi í málinu, hafi eigi verið stefnt með áfrýjunarstefnunni, og hún enda alls eigi birt fyrir honum, og hefur hann jafnframt heimtað sjer tildæmdar 15 krónur eða einhverja nægilega upphæð í kost og tæringu. En þessi krafa verður eigi tekin til greina, með því að undirdómarinn hefur lýst því yfir, að hann hafi frá fallið rjetti sínum til að vera stefnt í málinu við áfrýjun þess, og hefur þessi yfirlýsing hans verið lögð fram fyrir yfirdóminum, en á því leikur enginn efi, að gagnvart stefnda hefur slík yfirlýsing hina sömu þýðingu, eins og að undirdómaranum hefði verið stefnt með áfrýjunarstefnunni, og hún birt fyrir honum á venjulegan hátt. Hinn stefndi hefur óskað að fá frekari frest í málinu, svo framarlega því yrði ekki frá vísað, til þess að koma fram með ítarlegri útlistun um aðalefni þess, en eptir málavöxtum er eigi ástæða til þess, að veita hinn umbeðna frest gegn mótmælum áfrýjanda, og með því að hinn stefndi eigi hefur gagn-áfrýjað málinu, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm í heild hans.— Það þykir eigi ástæða til þess, að sekta hinn stefnda fyrir drátt á málinu eptir kröfu áfrýjanda, og að því er snertir málskostnað fyrir yfirdómi, þá virðist hann eiga að falla niður, því að þótt hinn stefndi, eins og sjest af skjölum málsins, áfrýjaði sökinni af sinni hálfu til yfirdómsins, þannig að hún átti að falla í rjett hinn 4. júlímán. þ. ár, þá verður þessi áfrýjunarfrestur engan veginn kallaður óhæfilega langur, nje heldur sagt, að sækjanda hafi fyrir þá sök verið sá einn kostur nauðugur, að áfrýja málinu til staðfestingar. Málsfærslulaun

hins skipaða talsmanns áfrýjandans, er ákveðast 10 krónur, greiðist af almanna-fje.

Sókn málsins bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður, og laun hins skipaða málsfærslumanns áfrýjandans, Halldórs yfirkennara Friðrikssónar, að upphæð 10 krónur, greiðist af almanna-fje.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 12/1887.

H. O. Fischer

gegn

Concordíu Gísladóttur.

D ó m u r :

Hinn 21. dag ágústmán. 1886 var í máli því, sem hjer er áfrýjað, fyrir gestarjetti að Súðavík í Ísafjarðarsýslu kveðinn upp sá dómur, að málinu, sem H. O. Fischer kaupmaður á Ísafirði hafði höfðað gegn Concordíu Gísladóttur á Tröð út af verzlunarskuld, skyldi vísað frá rjettinum, og var málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur kaupmaður H. O. Fischer skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 19. febr. 1887, og krafizt, að hann verði dæmdur ómerkur og málinu vísað heim í hjerað til dóms-áleggingar í aðal-efninu, og að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi

eptir mati landsyfirdómsins. Hin stefnda hefur ekki mætt fyrir landsyfirdóminum og enginn af hennar hendi.

Ástæða hjeraðsdómarans fyrir frávísun málsins er sú, að umboðsmaður sækjanda hafi ekki verið bær um að flytja málið, með því hann ekki sje þeim kostum búinn, er N. L. 1—9—15, 4—8—1 og tilskipun 15. ágúst 1832, 15. grein, sbr. tilskipun 20. jan. 1797, 25. grein, heimti. En hjeraðsdómsgjörðirnar bera alls ekki með sjer, að þessi ástæða hjeraðsdómarans eigi við nein rök að styðjast, og ber því samkvæmt kröfu áfrýjanda að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan, að því er snertir frávísun málsins, og að vísa málinu heim aptur í hjerad til dóms-áleggingar í aðal-efninu. Að því er kemur til ákvæðis hjeraðsdómsins um málskostnað, þá er ekki fram komin nein krafa um breyting á því, og ber því að svo miklu leyti að staðfesta hjeraðsdóminn. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði hin stefnda eptir atvikum áfrýjanda með 15 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur skal að því leyti frávísun málsins snertir vera ómerkur, og ber hjeraðsdómaranum að taka málið fyrir á ný og leggja á það dóm í aðal-efninu. Um málskostnað í hjeradi skal hjeraðsdómnum óraskað. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði hin stefnda, Concordía Gísladóttir, áfrýjandanum, H. O. Fischer, með 15 krónum.

Ídæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dómsins undir aðför að lögum.

Mánudaginn 25. júlímán.

Nr. 36/1887.

Rjettvísinn
gegn
Gísla Jónssyni.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Barðastrandarsýslu, gengnum 11. desember f. ár, var Gísli Jónsson, vinnumaður á Tungumúla, dæmdur fyrir stuld á hrísi til að sæta 2×5 daga fangelsis-refsingu við vatn og brauð eptir 230. grein hinna almennu hegningarlaga, svo og til að lúka öllum málskostnaði, þar með talin varnarlaun til svaramanns síns í hjerði, Jóns Björnssonar á Geirseyri, 5 krónur.

Þessum dómi hefur að beiðni hins ákærða verið skotið til yfirdómsins.

Það er í málinu með eigin játningu hins ákærða, Gísla Jónssonar, er styðst við önnur atvik, sem fram eru komin, löglega sannað, að hann um eða eptir ný-ár 1886 hafi tekið hrísbyrði við Geitá á Barðaströnd, er honum var kunnugt um, að húsbóndi hans ekki átti, og aðra hrísbyrði við Mostulág í Arnarbýlisdal, er hann vissi að Marteinn Erlendsson á Grænhól átti, og loks enn 2 hrísbyrðar utar í ný-nefndum dal, er hann hugði eign Hagamanna; hrísbyrðarnar fór hann með heim að Tungumúla, þar er hann var vinnumaður, og var það notað þar á heimilinu, að því sjeð verður af prófunum. Andvirði þeirra hefur hann greitt eigendum. Þetta afbrot hins ákærða, sem er fæddur 9. ágústmán. 1867 og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, er af hjeradsdómaranum að rjettu lagi heimfært undir 230. grein hegningarlaganna, og þykir hegning sú, sem hinn ákærði hefur til unnið, hæfilega metin 5 daga fangelsi

við vatn og brauð. Um málskostnað í hjerði, þar með talin varnarlaun, fellst yfirdómurinn á ákvæði hjerðsdómsins. Svo ber hinum ákærða að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 krónur til hvors þeirra.

Þess skal getið, að stefnuvottarnir, er birt hafa hjerðsdóminn og áfrýjunarstefnuna, segjast staðfesta birtingarvottorð sitt með nöfnum sínum og innsiglium, en hafa þó ekki sett innsigli sín undir, heldur í stað þeirra »L. S.« (þ. e. í stað innsiglis), sem þeir þó áttu að gjöra. En landsyfirdómurinn álitur þó ekki næga ástæðu til fyrir þessa sök að meta birtinguna ógilda, einkum með hliðsjón af því, að hjerðsdómarinn hefur vottað, að dómurinn og áfrýjunarstefnan sje birt af rjettum stefnuvottum.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við landsyfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Gísli Jónsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5 daga. Um málskostnað, þar með talin varnarlaun í hjerði, skal hjerðsdóminum óraskað. Svo greiði og hinn ákærði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 35/1887.

Rjettvísín

gegn

Sumarliða Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Barðastrandarsýslu, upp kveðnum 11. desember f. á., er hinn ákærði, Sumarliði bóndi Jónsson, dæmdur fyrir einfaldan þjófnað og stórþjófnað til að sæta 12 mánaða hegningarvinnu, og til að greiða allan löglegan kostnað sakarinnar, þar á meðal 5 kr. sem málsvarnarlaun til svaramanns í hjeraði. Þessum dómi hefur verið affrýjað eptir ósk hins ákærða.

Það er með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum málsins nægilega sannað, að hann hafi síðastliðið haust tekið og skorið sauðkind, annars manns eign, er hafði fest sig í urð úti á víðavangi; gjörði hann þetta í því skyni, að hagnýta sjer afurðir kindarinnar, en þær gróf hann í jörð nálægt þar, er hann skar kindina. Eigi vissi hann hver átti kindina, og eigi hefur það orðið upplýst, en skrokkurinn, gæran og mörinn fannst á þeim stað, sem hinn ákærði vísaði til, að hann hefði grafið það niður. Ennfremur hefur hinn ákærði viðurkennt, að hann hafi markað undir mark sitt lamb, er komið hafði í fje hans í hitt eð fyrra haust, og sem honum var óljóst um, hvers eign var, enda hefur það eigi orðið upplýst í málinu; lamb þetta, er hann pó vissi að eigi var hans eign, var síðan skorið á heimili hans og hagnýtt þar. Loksins hefur hinn ákærði kannazt við, að hann hafi án heimildar tekið nokkuð af hrísi, hjer um bil hálf-byrði tveggja manna, er annar maður átti í kesti úti undir beru lopti. Hrísið fór hann með heim til sín og hagnýtti sjer það.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður sætt dómi eða refsingu fyrir nokkurn glæp, heyra undir 231. gr. tölul. 1., 230. gr. og 250. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, og þykir refsing sú, er hann hefur til unnid, hæfilega ákveðin 10 mánaða betrunarhússvinna. Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Allan kostnað af áfrýjun málsins á hinn ákærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn í því fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Sumarliði Jónsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 10 mánuði. Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Allan kostnað af áfrýjun málsins á hinn ákærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 krónur til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 30/1887.

Eyjúlfur Jónsson
 gegn
 Einari Einarssyni.

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði áfrýjandinn, Eyjúlfr Jónsson, gegn hinum stefnda, Einari Einarssyni, fyrir aukarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu til skaðabóta út af vanskilum á fódurlambi, og eptir að málsaðilar nokkrum sinnum höfðu mætt fyrir aukarjettinum í sökinni, átti hún að takast fyrir hinn 20. nóvemberm. síðastliðins. Stefnandinn, er hafði fengið frest í málinu til nefnds dags og hafði skjöl þess að láni, mætti þá ekki og enginn af hans hendi. Hinn stefndi var á hina hliðina mættur og heimtaði að málið væri hafð, og honum til dæmdar 30 krónur í kost og tæring. Dómarinn tók þá málið undir dóm, og kvað síðan hinn 20. janúar næst á eptir upp í því svolátandi dóm, að sökin skyldi hafin vera, og að stefnandinn ætti að greiða hinum stefnda 12 kr. í kost og tæring. Þessum dómi hefur sækjandinn Eyjúlfr Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 20. maímán. þ. á., og krafist þess að hann verði dæmdur ómerkur og málinu vísað heim í hjerað til dómsáleggingar í aðal-efninu, og að honum verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi. Hinn stefndi hefur á hinn bóginn krafist þess, að dómurinn verði staðfestur, að áfrýjandinn verði sektaður fyrir óþarfa þætu, og að hann verði dæmdur til að greiða í málskostnað eigi minna en 40 krónur.

Þegar sækjandi máls þessa eigi mætti nje ljet mæta í aukarjettinum hinn 20. nóvember f. á., þá átti hjeradsdómarinn að hefja málið, með því að hinn stefndi

mætti og krafðist þess, og eigi gat stefnandanum borið rjettur til þess, að fá málið aptur fyrir tekið (reassumerað), þótt hann innan hálf-mánaðar beiddist þess af dómaranum, sbr. tilskipun 15. ágúst 1832 7., 8., 9. og 14. gr., enda gat rjettur sá, er hinn stefndi hafði öðlzt sakir útivistar stefnandans, til þess að málið yrði hafið, eigi glatazt fyrir þá sök, að úrskurður rjettarins eigi var upp kveðinn þegar í stað. Hinn áfrýjaði dómur er því lögum samkvæmur og ber að staðfesta hann, einnig ákvæðin um kost og tæring til stefnda. Eptir atvikum á áfrýjandinn að greiða stefnda 12 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, Eyjúlfrur Jónsson, hinum stefnda, Einari Einarssyni, 12 krónur. Ídæmdan málskostnað ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 8. ágústmán.

Nr. 37/1887.

Hið opinbera

gegn

Sigurði Ólafssyni.

D ó m u r :

Mál þetta hefur í hjeraði verið höfðað að boði amtmannsins yfir Norður- og Austuramtinu gegn hinum kærða, Sigurði hreppstjóra Ólafssyni í Vatnskoti, fyrir

ólöglega lyfjaverzlun eða brot á móti einkaleyfi lyfsölu-manna eptir tilskipun 4. des. 1672, og var það dæmt í lögreglurjetti Skagafjarðarsýslu hinn 23. nóvember 1885 með þeim úrslitum, að hinn kærði skyldi sýkn í mál-inu, en greiða skyldi hann málskostnað.

Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður af hálfu hins opinbera áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 9. marzmán. p. á.

Það er sannað með játningu hins kærða, að hann hafi frá Þýzkalandi keypt 30 glös af homöpathiskum lyfjum, er hann upprunalega ætlaði til notkunar á heim-ili sínu, en síðar að nokkrum hlut ljét úti til ýmsra manna, er beiddust þess, og hefur hinn kærði skýrt svo frá, að hann hafi ekki haft þessi meðöl á boðstólum og eigi heimtað borgun fyrir þau, en þó tekið við þóknun af sumum fyrir þau, eða öllu heldur fyrir ómak sitt og tímatöf. Með því á pennan hátt að láta úti lækni-lyf og pigga endurgjald fyrir, hefur hinn kærði brotið gegn tilskipun 4. desbr. 1672, 30. gr., sbr. 11. gr., sbr. einnig Instrúx fyrir landlækni 25. febr. 1824, 18. gr., og Instrúx fyrir hjeraðslækna 25. febr. 1824, 17. gr., og verður hann því að sæta sekt fyrir, er með tilliti til konungsbrjefs fyrir Noreg 17. janúarm. 1783 í sambandi við Kansellí-brjef til stiptamtmannsins yfir Íslandi 16. september 1797 skal ákveðin 4 krónur, er renni í hlut-aðeigandi hreppsjóð. Svo ber honum og að greiða all-an af málinu löglega leiðandi kostnað, bæði í hjeraði og fyrir landsyfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er skulu á-kveðin 8 kr. til hvors þeirra um sig. Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Sigurður Ólafsson, á að greiða 4 kr. sekt, er renni í hlutaðeigandi hreppsjóð; svo greiði hann og allan kostnað sakarinnar bæði í hjeraði og fyrir landsyfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 8 krónur til hvors þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 38/1887.

Hið opinbera

gegn

Þorkeli Pálssyni.

D ó m u r :

Mál þetta var í hjeraði höfðað eptir fyrirskipun Norður- og Austuramtsins gegn hinum kærða, Þorkeli Pálssyni, fyrir óleyfilega lyfjaverzlun eða brot á móti einkaleyfi lyfsölumanna á Íslandi eptir tilskipun 4. desember 1672, og var það dæmt í lögreglurjetti Skagafjarðarsýslu hinn 23. nóvemberm. 1885 þannig, að hinn kærði var sýknaður í málinu, og málskostnaður lagður á hið opinbera.

Dómi þessum hefur hlutaðeigandi amtmaður af hálfu hins opinbera skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 9. marzmán. þ. á.

Hinn kærði hefur játað það, og er sú játning hans

samkvæm öðrum skýrslum málsins, að hann hafi eigi all-sjaldan eptir beiðni manna látið úti homópathisk meðöl, og að hann hafi pegið borgun fyrir þau, er sam-svaraði verði þeirra, þá er honum hafi verið boðin hún, en aldrei hafi hann heimtað borgun fyrir meðölin, því að hann hafi sagt beiðendum, að þeir væru sjálfráðir, hvort þeir greiddu nokkra þóknun fyrir þau eða ekki. Meðölin tjáist hann hafa fengið hjá tveim nafngreindum mönnum, en eigi í löggilttri lyfjabúð, enda hefur hann borið það fram, að homópathisk meðöl muni þá eigi hafa fengist í lyfjabúðum landsins. Með því á þennan hátt án lögheimildar að láta af hendi fyrir borgun læknislyf, þótt þau sjeu kölluð homópathisk, hefur hinn kærði gjörzt brotlegur gegn fyrimælum í tilskipun 4. desbr. 1672, 30. gr., sbr. 11. gr., sbr. enn fremur Instrúx fyrir landlækni 25. febr. 1824, 18. gr., og Instrúx fyrir hjeradslækna 25. febr. 1824, 17. gr., og verður hann því að sæta sekt fyrir þennan verknad, er þykir með tilliti til konungsbrjefs 17. janúar 1783 í sambandi við Kansellí-brjef 16. septbr. 1797 hæfilega ákveðin 4 krónur, og renni í hlutaðeigandi hreppsjóð. Allan kostnað málsins bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi á hinn kærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 8 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Þorkell Pálsson, á að greiða 4 kr. sekt til hlutaðeigandi hreppsjóðs; svo greiði hann

og allan kostnað sakarinnar bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 8 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 15. ágústmán.

Nr. 32/1887.

Sigurður Waage verzlunarstjóri
gegn

Valgarði Breiðfjörð kaupmanni.

D ó m u r :

Í októbermánuði síðastliðið haust voru fluttar í land úr póstgufuskipinu nokkrar vörur, alls 4 »colly«, tilheyrandi hinum stefnda, Valgarði kaupmanni Breiðfjörð, á uppskipunarbát verzlunar kaupmanns Jóns O. V. Jónssonar, sem áfrýjandinn Sigurður Waage veitti forstöðu. Vörur þessar ljet hinn stefndi sækja, og voru honum viðstöðulaust afhentar þær, en þegar hann síðar var krafinn um uppskipunargjaldið, neitaði hann að greiða það. Í næsta mánuði á eftir fluttust aptur í land á uppskipunarbát sömu verzlunar ýmsar vörur tilheyrandi hinum stefnda, alls 5 »colly«. Hinn stefndi vildi nú hvorki greiða uppskipunargjald fyrir þessar vörur, nje heldur hinar vörurnar, sem fluttar voru í land í októbermánuði. Stefnandinn ljet þó allar vörurnar afhendi við stefnda, þegar þeirra var vitjað, nema 1 sykrukassa (kandískassa); honum hjelt hann eftir til tryggingar

fyrir uppskipunargjaldinu, er hann taldi alls 1 kr. 8 au., nl. 48 aura í október og 60 aura í nóvember. Valgarður kaupmaður Breiðfjörð höfðaði þá mál á móti Sigurði Waage út af sykurkassanum, og var það dæmt í bæjarpingsrjetti Reykjavíkur-kaupstaðar hinn 21. aprílmán. síðastl. á þá leið, að Sigurður Waage var skyldaður til þess að greiða Valgarði Breiðfjörð andvirði sykurkassans, eins og hann hafði talið það, 18 krónur, og 5% vexti af tjeðri upphæð frá sáttakærudegi til borgunardags. Málskostnaður var látinn falla niður. Dómi þessum hefur Sigurður Waage áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 23. maímán. þ. á., og gjört þá rjettarkröfu, að hann verði algjörlega sýknaður af kærum og kröfum hins stefnda, en að stefnda verði gjört að skyldu að greiða 1 kr. 8 aura, eða í öllu falli 60 aura gegn afhendingu sykurkassans; þess utan krefst hann málskostnaðar, og að stefndi verði sektaður fyrir óparfa málsýfingu. Aptur á móti hefur hinn stefndi krafist þess, að bæjarpingsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða 40 kr. eða eitthvað nægilegt í málskostnað fyrir yfirdómi.

Það verður eptir atvikum að álíta það nægilega upplýst í málinu, að formenn uppskipunarbáta þeirra, er hafðir eru til vöruflutninga úr póstskipinu hjer á höfninni, eru eigi einráðir um það, hvaða vörum þeir veita móttöku við skipshliðina til flutnings í land, og að þeir verða að taka til land-flutnings þær vörur, sem stýrimenn gufuskipanna afhenda þeim, án tillits til hver sje eigandi þeirra. Þannig hefur það atvikazt, að vörur hins stefnda voru fluttar í land á uppskipunarbatum áfrýjandans, þótt hvorugur málsaðila ætlaðist til þess,

og það enda væri beint á móti undirlagi áfrýjanda. En af þessu leiðir aptur, að auglýsing hins stefnda um uppskipun á vörum hans, er hann vitnar til og prentuð var í »Þjóðólfi«, er þýðingarlaus fyrir úrslit máls þessa. Þar sem nú áfrýjandinn þannig eigi gat komið hjá því, að taka á móti nefndum vörum við skipshlið, hlaut hann að flytja þær í land, því að tæplega gat honum verið heimilt að varpa þeim í sjóinn, en eptir gamalli venju (coutume), sem er alkunnug hér í kaupstaðnum, mátti hann ganga að því vísu, að hann fengi venjulegt endurgjald fyrir flutninginn frá eiganda varanna. Samkvæmt venju þessari, sem er í fyllsta samræmi við almennar rjettar-reglur, átti hinn stefndi að greiða uppskipunargjaldið um leið og honum voru afhentar vörurnar, og er hann eigi gjörði það, var áfrýjanda heimilt að halda vörunum í vörzlum sínum, þar til gjaldið væri greitt; hann hafði að lögum haldsrjett yfir þeim. Þannig getur hinn stefndi því að eins fengið dóm fyrir andvirði sykkurkassans,—en upphæð þess hefur áfrýjandi eigi mótmælt—, að hann greiði uppskipunargjald fyrir kassann og vörur þær, er fluttar voru í land á bát áfrýjanda um leið og kassinn, en flutningsgjaldið fyrir vörur þessar er talið 60 aurar, og hefur stefndi eigi sjerstaklega athugað neitt við þessa upphæð. Með því að áfrýjandi eigi hefur gagnstefnt málinu í hjeradi, verður eigi í þessari sök tekið tillit til uppskipunargjaldsins fyrir vörur þær, er fluttar voru í land í októbermánuði í fyrra, þar eð haldið á sykkurkassanum eigi stendur í neinu löglegu sambandi við land-flutninginn á þeim.

Samkvæmt framanrituðu á áfrýjandinn að greiða hinum stefnda andvirði sykkurkassans 18 kr., að frádregnu

áminnztu flutningsgjaldi 60 aur., eða 17 kr. 40 aura ;
um greiðslu vaxta er eptir atvikum málsins eigi að ræða.

Það er eigi ástæða til þess, að sekta stefnda fyrir
óparfa málsýfingu, og málskostnaður fyrir báðum rjett-
um virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Sigurður Waage, greiði hinum
stefnda, Valgarði Breiðfjörð, 17 kr. 40 aura. Máls-
kostnaður fyrir báðum rjettum falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá
lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 39/1887.

Hið opinbera

gegn

Birni presti Þorlákssyni

D ó m u r :

Með eigin játningu hins kærða, Björns prests Þorlaks-
sonar á Dvergasteini, og öðrum atvikum, er það löglega
sannað, að hann 28. dag júnímán. 1885 um kvöldið
ljet vinnumenn sína fara í nótt-kví eina, er lá úti
fyrir landi hans, skammt undan landi, til þess að reyna
að ná síld úr henni með viðjar-körfu, og er það eigi
tókst, fór hann sjálfur með öðrum manni um miðnætti
út, og drógu þeir fyrir í nótt-kvinni með neti, og náðu
með því móti 213 síldum, er hinn kærði notaði að því
sjeð verður til beitu, að undan-skildum 50 síldum, er
hann seldi öðrum manni fyrir 2 kr. Nótt-kvína áttu
þeir O. Wathne, V. T. Thostrup og norskt síldveiða-
fjlag eitt á Seyðisfirði, og kærðu þeir Björn prest Þor-

láksson fyrir þessa síldartöku, eins og líka fyrir að hann hefði spillt fyrir þeim veiði, með því að aflaga nót-kvína. Var svo mál höfðað gegn kærða, og hann með dómi lög-reglurjettar Norður-Múlasýslu, gengnum 4. maí 1887, dæmdur í 200 kr. sekt til landsjóðs, til að lúka málskostnaði, og til að greiða hlutaðeigendum skaðabætur eptir óvilhallra manna mati, þó ekki meira en 400 kr.; svo var hann og dæmdur til að greiða sekt fyrir ósæmilegan rithátt, 20 kr. til fátækra sjóðs og 20 kr. til landsjóðs. — Dómi þessum er að beiðni hins kærða skotið til landsyfirdómsins.

Samkvæmt málshöfðunarskipuninni í málinu er hinum kærða gefið að sök, að hann hafi brotið gegn 11. grein tilskipunar fyrir Ísland um síldar- og upsaveiði með nót, dags. 12. febr. 1872, og kemur því í þessu máli að eins til álita, hvort svo hafi verið.

Eins og áður er tekið fram, er það í málinu sannað, að hinn kærði nótina milli hins 28. og 29. júníman. 1885 með ádrætti náði 213 síldum úr nót-kví, er lá fyrir hans landi, og hagnýtti sjer þær; en það er ekki gegn neitun hans sannað, að hann hafi fært nót-kvína úr lagi, reynt til að tálma nót-veiði, eða af ásettu ráði skemmt nótina eða að nokkru leyti spillt veiðinni, og verður því ekki álitid, að hinn kærði hafi brotið gegn ný-nefndri lagagrein; ber því að sýkna hann af kæru hins opinbera í þessu máli. — Í málinu er ekkert það sannað, er skaðabótakrafa verði byggð á, og að því kemur til andvirðis áður um-getinna 213 sílda, er hinn kærði hagnýtti sjer, þá virðist það ekki vera innifalið í skaðabótakröfu hlutaðeigenda, og kærði því ekki verða dæmdur í þessu máli til að lúka neinu í því skyni.

Sektir þær, er hinum kærða er gjört að greiða fyrir ósæmilegan rithátt, skulu eptir atvikum ákveðnar 10 kr.,

er renni að helmingi í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps, að helmingi í landsjóð.

Svo virðist og eptir atvikum rjett, að hinn kærði greiði allan af máli þessu—frá því það snemma á þessu ári var tekið fyrir aptur — leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Mál þetta er höfðað með fyrstu í hjeraði 9. júlí 1885, og síðan dæmt fyrir undirrjetti þann 24. ágúst f. á. Var svo málinu áfrýjað, og dómur þessi þann 20. des. 1886 af yfirrjettinum dæmdur ómerkur; þar eptir var málið tekið aptur fyrir í hjeraði þann 24. febr. þ. á., og dómur kveðinn upp í því hinn 4. maí s. á.—Þannig hefur talsverður dráttur orðið á málinu af hendi undirdómarans, sem að vísu eru færðar nokkrar ástæður fyrir, en alls eigi sem skyldi, þó að eigi virðist eptir atvikum næg ástæða vera til þess, að láta það varða sektum. — Að öðru leyti vottast, að meðferð málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Björn prestur Þorláksson, á að vera sýkn af kærum hins opinbera í þessu máli og að því til skaðabóta kemur. Í sekt fyrir ósæmilegan rithátt ber honum að greiða 10 kr., er að helmingi renni í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps, en að helmingi í landsjóð. Svo greiði hann og allan kostnað þessa máls — frá því það snemma á þessu ári var tekið fyrir aptur — bæði fyrir undir- og yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til

sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Hin ídæmda sekt lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 1/1887.

Kaupfjélag Þingeyinga
gegn
Hreppsnefnd Húsavíkurhrepps.

D ó m u r :

Hreppsnefnd Húsavíkur ljét þann 4. febrúarmán. f. á. taka lögtaki hjá umboðsmanni kaupfélags Þingeyinga sveitar-útsvar fyrir fardaga-árin 18⁸⁴/₈₅ og 18⁸⁵/₈₆ að upphæð 138 kr. auk kostnaðar. Hlutaðeigendur höfðuðu þar á eptir mál gegn hreppsnefnd Húsavíkur fyrir lögtak þetta til endurgjalds á því lögtekná ásamt kostnaði, en við aukarjett Þingeyjarsýslu var þann 4. nóvemberm. 1886 dæmt, að málinu skyldi vísað frá rjetti, og sækjandinn, Jón Sigurðsson á Gautlöndum, sem umboðsmaður kaupfélags Þingeyinga, skyldi greiða Þorbergi hreppsnefndaroddvita Þórarinssyni sem kost og tæringu 20 kr.

Máli þessu hefur nú kaupfjélag Þingeyinga áfrýjað og krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur og málinu vísað heim til dóms-áleggingar að efninu til, samt að hinn stefndi greiði málskostnað.

Hreppsnefnd Húsavíkur, sem er stefnd, hefur þar á móti krafizt þess, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, og málskostnaður greiddur af hinum stefnda.

Mál þetta var tekið fyrir í sáttanefnd hinn 10. marz f. ár eptir kæru frá Jóni alþingismanni Sigurðssyni fyrir hönd hins ofan-tjeða kaupfélags, og eptir vottorði sáttanefndarinnar, rituðu á kæruskjalið, komust sættir eigi á, en það sjest af skýrslu þeirri, er sáttanefndin enn fremur hefur gefið, að hinir stefndu þegar fyrir sáttanefndinni hafa mótmælt umboði því, er formaður fjelagsins, Jón Sigurðsson, hafði gefið, sökum þess að hann væri eigi bær um, að gefa umboð í nafni fjelagsins. Þar eð slík mótmæli komu fram á fundinum, verður eigi álitíð, að fullkomin sáttumleitun hafi átt stað, þó að sáttanefndin hafi reynt, eptir því sem á stóð, að sætta þá, er mættir voru, nje heldur verður á skorti nægilegs umboðs fyrir sáttanefnd ráðin bót með því, að sáttakærandinn hefur lagt fram umboð undir rekstri málsins fyrir rjetti, og sem eru annaðhvort dagsett eptir sáttanefndardaginn eða koma við öðrum skattgjaldsárum, en lögtakið var gjört fyrir.

Með því eins og tekið er fram í aukarjettardóminum lög kaupfélags Þingeyinga eigi heimila formanni fjelagsins einum, heldur fulltrúastjórn fjelagsins, að höfða mál eða gefa umboð til þess, þá verður að fallast á ástæðurnar í hinum áfrýjaða aukarjettardómi, og hann að staðfesta að öllu leyti.

Málskostnað fyrir yfirrjetti ber áfrýjandanum að greiða til hinna stefndu með 30 kr., þar af til hins skipaða verjanda þeirra, Halldórs Friðrikssonar, 10 kr.

Að því leyti mál þetta hefur verið flutt að veittri gjafsókn, vottast að rekstur þess fyrir yfirrjettinum og í hjeraði hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á óraskaður að standa. Sem málskostnað fyrir yfirrjetti ber áfrýjandanum, kaupfjelagi Þingeyinga, að greiða 30 krónur, þar af til hinna stefndu 20 kr., og 10 kr. til hins skipaða verjanda þeirra, Halldórs yfirkennara Friðrikssonar.

Hið ídæmda að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 22. ágústmán.

Nr. 42/1887.

Rjettvísín

gegn

Árna Árnasyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Húnavatnssýslu, upp kveðnum 19. febr. þ. ár, var hinn ákærði, Árni Árnason, fyrir einfaldan þjófnað dæmdur til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga, og til að greiða allan kostnað sakarinnar, þar með talin málsvarnarlaun í hjerði 6 kr. Dómi þessum hefur verið áfrýjað til yfirdómsins fyrir hönd hins ákærða.

Það er í sök þessari með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum málsins löglega sannað, að hann hafi haustið 1885 stolið á Blönduósi 4 tónum þriggja-pela-flöskum úr farangri Björns bónda Sigfússonar, er lá þar úti hjá verzlunarhúsunum; að hann vorið næst á undan hafi stolið nokkrum hráum saltkjöts-spaðbitum og hangnum bringukolli úr íláti í opnum skála á

Skeggstöðum, þar er hann var nætur-sakir ; kjöt þetta ljet hann í striga-poka og fól hann úti í fjárhús-tótt þar á bænum, og þar fannst það síðar ; að hann hafi enn sama vor, þá er hann var í vinnu á Blönduósi, stolið úr saltkjöts-tunnu í sölubúðar-kjallara P. Sæmundssonar kjöt-stykki, er var nokkur pund að þyngd ; nokkru af kjöti þessu skilaði hann aptur, hitt hafði hann látið sjóða sjer til matar ; að hann haustið 1885 hafi stolið í eldhúsinu hjá kaupmanni Möller á Blönduósi einum kjöt-bringukolli, er hann tók upp úr sjóðandi vatns-potti ; og *loksins* að hann sama haust í desembermánuði hafi stolið frá bóndanum í Engihlíð 2 hangikjöts-bringukollum ; náði hann þeim úti í eldhúsi og stakk þeim á sig ; bringukollar þessir voru síðar teknir af honum. Allt hið stolna hefur verið virt á 4—5 kr. Sumu skilaði hinn ákærði aptur eigendunum, sumt var tekið af honum, og fyrir hið annað af þýfinu, er hann hafði eytt, hefur eigi verið krafizt endurgjalds.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður sætt ákæru, dómi eða refsingu fyrir nokkurn glæp, hefur hjeradsdómariinn rjettilega heimfært undir 230., sbr. 63. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, og með því að refsing sú, sem ákveðin er í hinum áfrýjaða dómi, þykkir hæfileg og ekkert er að athuga við málskostnaðarfyrirmæli hans, þá ber að staðfesta dóminn í heild hans. — Allan áfrýjunarkostnað sakarinnar á hinn ákærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskaður. Hinum ákærða, Árna Árnasyni, ber að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 krónur til hvors þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. septembermán.

Nr. 40/1887.

Arnþjótur Ólafsson
gegn

Jóni Hallsyni.

D ó m u r :

Þegar mál þetta átti að koma fyrir í yfirdóminum hinn 29. f. m. samkvæmt yfirdómsstefnunni, sem var út gefin á dómsmála-skrifstofu rjettarins hinn 2. júlímán. þ. ár, mætti enginn með yfirdómsstefnuna, og var hún því eigi lögð fram í rjettinum þennan dag. Fyrir því ber *ex officio* að vísa stefnunni frá yfirdóminum samkvæmt tilskipun 3. júní 1796, 5. grein, sbr. N. L. 1—4—34, og þar sem hinn stefndi ljet mæta, verður að álíta sannað, að stefnan hafi verið birt honum og ber því eptir kröfu hans að dæma honum kost og tæringu, er þykir hæfilega ákveðin 6 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjunarstefnunni í máli þessu vísast frá yfir-

dóminum. Áfrýjandanum, Arnljóti Olafssyni, ber að greiða hinum stefnda, Jóni Hallssyni, 6 krónur í kost og tæringu, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 19. septembermán.

Nr. 44/1887.

Rjettvísni

gegn

Guðmundi Jónssyni.

D ó m u r :

Mál þetta, sem höfðað hefur verið gegn hinum ákærða fyrir að hafa brotið gegn 158. grein hegningarlaganna, var dæmt í aukarjetti Suður-Múlasýslu 27. jan. þ. á. með þeim úrslitum, að hinn ákærði, Guðmundur Jónsson, var dæmdur í 10 króna sekt til landsjóðs, eða einfalt fangelsi í 3 daga, yrði sektin ekki greidd í ákveðinn tíma, svo og til að lúka málskostnaði.

Dómi þessum hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Það er í málinu löglega sannað, að hinn ákærði, Guðmundur Jónsson, kom talsvert drukkinn inn í fríkirkju Reyðfirðinga á jóladaginn 1886, og truflaði guðspjónustugjörðina með því, að tala fram í ræðu prestsins, án þess þó að hann hefði nein ósæmileg eða hneyxlanleg orð um munn, og fór hann viljugur út úr kirkjunni, þegar honum var sagt það.

Þetta athæfi hins ákærða á undir 158. grein hegningarlaganna, og virðist eptir málavöxtum hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega ákveðin 2 króna sekt, er renni í landsjóð, eða ef sektin ekki er öll greidd

í ákveðinn tíma, 2 daga einfalt fangelsi. — Um málskostnað skal hjeradsdómnum óraskað. Svo ber og hinum ákærða að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er ákveðast 8 krónur til hvors.

Að vísu hefur hjeradsdómarinn nefnt mál þetta : »Hið opinbera gegn Guðmundi Jónssyni«, en með því hann að öllu leyti öðru hefur farið með málið sem sakamál, getur ekki verið ástæða til fyrir þá sök að ónýta meðferð málsins í hjerði, og að öðru leyti vottast, að rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera :

Hinn ákærði, Guðmundur Jónsson, á að greiða 2 króna sekt í landsjóð, eða verði hún ekki greidd í ákveðinn tíma, sæta einföldu fangelsi í 2 daga. Um málskostnað í hjerði skal hjeradsdóminum óraskað. Svo greiði hann og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 8 krónur til hvors þeirra. Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 19/1887.

Jón Jónsson, Jón Árnason
og Jakobína Jónsdóttir
gegn
Sigurpáli Árnasyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjerði höfðað út af ágreiningi um landamerki milli jarðanna Skóga og Skarða í Reykjahverfi í Þingeyjarsýslu. Bóndinn í Skógum, Sigurpáll Árnason, var sóknaraðili, en eigendur Skarða, áfrýendurnir, voru varnaraðilar. Í hjerði hefur eigi verið gefin út rjettarstefna, og eigi hefur heldur verið gefið út sáttafyrirkall, með því að málsaðilar, þeir er á annað borð mættu, gjörðu það óstefndir, bæði fyrir sættanefndinni og í landamerkjadóminum. Af merkjadómsgjörðunum má sjá það, að eigendur Skarða eru þrír, þeir hinir sömu, er hafa áfrýjað máli þessu; við sátta-umleitun hafa þó að eins mætt 2 af eigendunum, án þess sjeð verði að þeir hafi haft umboð til að mæta fyrir hinn þriðja eigandann, Jakobínu Jónsdóttur, enda er engin sönnun fyrir því, að henni hafi verið gjört aðvart um sáttafundinn, því síður að hún hafi verið löglega stefnd. — Fyrir því hefur málið eigi verið lagt löglega til sátta, þannig að lögmætur fullnaðardómur um landamerki Skarða og Skóga geti gengið í því, og ber því að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan og vísa málinu frá landamerkjadóminum. Þá er og rjett, að hinn stefndi greiði áfrýendunum 30 krónur sem málskostnað fyrir báðum rjettum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði merkjadómur á að vera ómerkur,

og vísast málinu frá undirrjettinum. Hinn stefndi, Sigurpáll Árnason, greiði áfrýendunum, eigendum Skarða, 30 krónur í málskostnað, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 24/1887.

Bjarni Bjarnason

gegn

Birni Benidiktssyni Blöndal.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í hjerði af Birni bónda Benidiktssyni Blöndal gegn Bjarna bónda Bjarnasyni á Umsvölum, til þess að fá hann dæmdan til að greiða sjer andvirði kvígu, 60 krónur, er Bjarni hefði af honum keypt. Með dómi aukarjettar Húnavatnssýslu, upp kveðnum 18. jan. þ. á. af sýslumanninum í Skagafjarðarsýslu Jóhannesi Ólafssyni sem setudómara, var áfrýjandinn, Bjarni Bjarnason, dæmdur til þess, að greiða hinum stefnda, Birni B. Blöndal, andvirði um-getinnar kvígu, 60 krónur, 5% vexti af þessari upphæð frá sátta-kæruðegi til borgunardags, og 4 kr. fyrir hirðingu á kvíginni og hagatoll, og loksins 200 kr. í málskostnað. Dómi þessum hefur Bjarni Bjarnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 1. apríl þ. á., og krafizt þess *fyrst og fremst*, að dómurinn og öll meðferð málsins í hjerði verði dæmt ómerkt og málinu vísað frá hjerðsrjettinum, en *til vara* hefur hann krafizt þess, að hann verði algjörlega sýknaður af kröfum hins stefnda; svo hefur hann og krafizt, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða allan kostnað málsins bæði fyrir undir- og

yfirdómi, hvernig sem úrslit málsins annars verða. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi farið fram á, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan kostnað málsins fyrir yfirdómi.

Að því snertir ónýtingarkröfu áfrýjandans, þá hefur hann viljað rök-styðja hana með því, að hinn stefndi hafi gefið öðrum manni umboð til að mæta sín vegna og gæta rjettar síns í málinu fyrir aukarjettinum 2. okt. f. á., að þessi sami umboðsmaður hafi aptur mætt af hendi stefnda í rjettinum 14. jan. þ. á., án þess þá að hafa nýtt eða sjerstakt umboð til þess, og að þá þegar hafi komið fram af hálfu áfrýjanda mótmæli gegn lög-mæti umboðsmannsins, og krafa um frávísun málsins fyrir þá skuld. Það er nú að vísu rjett, að umboð það, dags. 29. sept. f. á., er hinn stefndi gaf umboðsmanni sínum í hjerði, nær að eins til rjettarhaldsins í málinu 2. okt. f. á. eptir ótvíræðum orðum þess; en það er á hinn bóginn ljóst af máls-skjölunum, að hinn stefndi var sjálfur við rjettarhöldin 14. jan. þ. ár,—að minnsta kosti við hin 2 síðari rjettarhöld þann dag—, og lýsti því þar yfir, að það væri vilji sinn og meining, að umboðsmaður sinn (faðir hans) framhjeldi málinu til dóms í hjerði, og getur því síður vafi verið á, að slík yfirlýsing hans sje góð og gild og í tíma fram komin, sem umboðsmanninum jafnvel ekki hefði verið neitað um stuttan frest til að sanna umboð sitt, ef á hefði þurft að halda. Ónýtingarkrafa áfrýjanda verður því ekki til greina tekin, og kemur því aðalefni málsins til álita.

Milli málspartanna er enginn ágreiningur um það,

að áfrýjandi hafi vorið 1886 keypt kvígu af hinum stefnda fyrir 60 krónur, er skyldu greiðast í næstu fardögum. En áfrýjandi heldur því fram, að kaupin hafi verið bundin þeim skildaga, að kvígan væri með kálfi, sem hún ekki hafi reynzt. Hinn stefndi á hinn bóginn neitar því, og segir að kaupin hafi verið með öllu skildagalaus, að hann hafi tekið það fram, að hann gæti ekki ábyrgzt að kvígan væri með kálfi, og að áfrýjandinn jafnvel hafi sagt, að það gildi þá einu, því hann hefði áður átt geldneyti, og þessi sögn hins stefnda virðist löglega sönnuð undir rekstri málsins með framburði þeirra vitna, er hinn stefndi hefur leitt, enda ekki sannað að kvígan hafi verið tímalaus.

Það verður því að dæma áfrýjanda til að greiða hinum stefnda andvirði opt-nefndrar kvígu, 60 krónur, og 5% vexti af þessari upphæð frá sáttakærudegi til borgunardags; en fyrir hirðing á kvígunni og hagatoll verður honum ekkert dæmt, því það er ekki farið fram á það í hjeradsdóms-stefnunni.

Málskostnað virðist áfrýjandi eptir málavöxtum eiga að greiða hinum stefnda bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, og skal hann ákveðinn 80 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, Bjarni Bjarnason, á að greiða hinum stefnda, Birni B. Blöndal, 60 kr. og 5% vexti af þessari upphæð frá sáttakærudegi til borgunardags, svo og málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi með 80 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 10. októbermán.

Nr. 46/1887

Hið opinbera
 gegn
 Jóni Jónssyni.

D ó m u r :

Sök þessi var í hjerði höfðuð gegn hinum kærða, Jóni Jónssyni, fyrir ólöglega lausamennsku og undan-drátt í tíundarframtali, og var hann fyrir lögreglurjetti Skagafjarðarsýslu hinn 21. marzmán. þ. á. dæmdur til að greiða 22 kr. sekt og lúka 1 hundraði á landsvísu með peningum eptir verðlagsskráar meðalverði, er hvort-tveggja að helmingi skyldi renna í fátækra sjóð Sauðár-hrepps og að helmingi til hreppstjóra í sama hreppi; svo var hinn kærði og dæmdur til að greiða allan löglegan kostnað sakarinnar.—Dómi þessum hefur verið áfrýjað til yfirdómsins bæði af hálfu hins opinbera og fyrir hönd hins kærða.

Það er með játningu hins kærða og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann hafi gjörzt lausamaður vorið 1886, án þess að hann hafi haft löglega heimild til þess, og hefur hann þannig orðið brotlegur gegn tilskipun 26. maí 1863 um lausamenn og húsmenn. Á hinn bóginn er það eigi sannað, að hinn kærði hafi viljandi dregið pening sinn undan tíundar-framtali, því að þeirri sögusögn hans hefur eigi verið hnekkð í málinu, að hann hafi beðið húsbónda sinn, er hann taldi sig eiga heimili hjá, og sem sjálfur hefur viðurkennt, að kærði hafi verið hans heimilismaður, að telja fram allan sinn pening til tíundar, sbr. 4. gr. í lög-um 12. júlí 1878; eins og það einnig er komið fram í

málinu, að kærði gjörði sjer ferð til hreppstjórans, til þess að telja fram fyrir honum fjáreign sína, þótt eigi yrði þá af því, með því að hann eigi hitti hreppstjóran heima. Hinn kærði verður þannig eigi dæmdur fyrir rangt tíundarframtal eða undandrátt í tíundarframtali, en fyrir ólöglega lausamennsku ber að dæma hann í sekt samkvæmt 10. gr. í tilsk. 26. maí 1863, og með því að atvik málsins eigi eru svo löguð, að niðurlags-atrðið í fyrstu málsgrein þessarar lagagreinar geti komið til álita, þegar meta skal upphæð sektarinnar, þykir hún hæfilega ákveðin 20 kr. Auk þessa á hinn kærði að greiða jafnmikið og lúka á fyrir leyfisbrjef til lausamennsku samkvæmt 2. gr. ný-nefndrar tilskipunar, eins og ákveðið er í hinum áfrýjaða dómi, og ber því að öðru leyti að staðfesta hann, einnig fyrir mælin um málskostnað. Allan áfrýjunarkostnað sakarinnar á hinn kærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 8 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við landsyfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði lögreglurjettardómur á að vera óraskaður, þó þannig að sektin ákveðst 20 kr. Hinn kærði, Jón Jónsson, greiði allan kostnað af áfrýjun sakarinnar, þar með talin málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 8 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-
birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 41/1887.

Valdimar Ásmundarson
gegn

Kr. Ó. Þorgrímssyni
(út af grein í blaðinu »Suðra«).

D ó m u r :

Áfrýjandi máls þessa, ritstjóri Valdimar Ásmundarson, lögsótti hinn stefnda, bóksala Kr. Ó. Þorgrímsson, fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar til sekta og skaðabótagreiðslu út af grein með fyrirsögn: »Viðaukablaðið«, er prentuð var í 31. tölublaði af 4. árgangi »Suðra«, er út kom 30. nóv. f. ár, og þess utan sjerprentuð í mörgum exemplörum og útbýtt gefins, og var nafn hins stefnda undir greininni, en áfrýjandi taldi hana meiðandi fyrir sig, sjerstaklega þann kafla hennar, sem byrjar með orðunum: »Mig furðar heldur ekkert á því«, og endar með orðunum: »Uppi í kotum til verkunar«. Í máli þessu gagnstefndi Kr. Ó. Þorgrímsson áfrýjandan- um fyrir bæjarþingsrjettinum út af nafnlausri grein í viðaukablaði við 22. tölublað »Fjallkonunnar«, er út kom hinn 27. nóv. f. ár, og sem stefndi áleit meiðandi fyrir sig, og taldi að áfrýjandi ætti að bera ábyrgð fyrir sem ritstjóri »Fjallkonunnar«. Þessum málum var ráðið til lykta með bæjarþingsdómi Reykjavíkurkaup- staðar, upp kveðnum 14. apríl þ. ár, á þá leið að hinn stefndi var í aðalmálinu dæmdur í 30 kr. sekt til land- sjóðs, *in subsidium* 10 daga einfalt fangelsi, fyrir hin átöldu meiðyrði í »Suðra«, og meiðyrðin dæmd dauð og ómerk; í gagnsóknarmálinu var áfrýjandinn sýknaður af kröf-

um hins stefnda út af meiðyrðunum í aukablaði við »Fjallkonuna«, en jafnframt var hann dæmdur í 10 kr. sekt til landsjóðs samkvæmt tilsk. 11. ágúst 1819, fyrir þá skuld að hann mætti eigi við sáttatilaun í gagnsóknarmálinu, án þess að sanna lögmæt forföll, þó löglega væri stefndur; svo var og með tilliti til þessa málskostnaður í aðal- og gagnsóknarmálinu látinn falla niður.

Dómi þessum hefur Valdimar ritstjóri Ásmundarson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 5. júlí þ. á., og krafist þess, að hinn átaldi greinarkaffli í 31. tölublaði af 4. árgangi blaðsins »Suðra« verði dæmdur ómerkur, að stefndi verði dæmdur fyrir meiðyrðin í hinar hæstu sektir, sem lög áskilja, svo og til að greiða áfrýjanda skaðabætur fyrir álits- og atvinnuhnekki, að minnsta kosti 2000 kr., og allan kostnað málsins bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins, og að lokum að hann verði algjörlega sýknaður af kröfum hins stefnda í gagnsóknarmálinu.

Þótt nú yfirdómurinn verði að vera á sama máli eins og undirdómarinn og hinn stefndi um það, að greinarkaffli sá, er sök þessi ræðir um, sje ekki þess eðlis, að hann hafi meitt æru áfrýjanda, eða skert mannorð hans, þá er hitt þó augljóst, að hann ber allur mikinn óvirðingarblæ til áfrýjanda, auðsjáanlega ritaður til þess að móðga og særa hann, og eru honum í því skyni valin háðuleg óvirðingarorð, sbr. sjerstaklega orðin: »manni, sem hleypur frá fjósrekunni að blaðstjórn«; »hann ranglaði hjerna um göturnar eins og hlauparakki o. s. frv.«; »og kom fyrir af honum görmunum o. s. frv.«, auk annars fleira. Með því á pennan hátt að óvirða og móðga áfrýjanda, hefur stefndi unnið til sektar eptir 219. grein hegningarlaganna 25. júní 1869, og pykir sektin hæfi-

lega ákveðin af undirdómaranum 30 kr., er renni í landsjóð, og komi í stað hennar 10 daga einfalt fangelsi, ef hún eigi verður öll greidd innan ákveðins tíma. Yfirdómurinn er samdóma undirdómaranum um það, að eigi sje eptir atvikum málsins ástæða til þess að dæma áfrýjanda bætur hjá stefnda fyrir álits- og atvinnu- hnekki. Um ómerking meiðyrðanna, málskostnað fyrir undirrjetti og sekt áfrýjanda eptir tilskipun 11. ágúst 1819 á hinn áfrýjaði dómur einnig að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður; máls- kostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans; sæti ella aðför að lögum.

Mánudaginn 17. októbermán.

Nr. 25/1887.

Valdimar Ásmundarson
gegn

Kr. Ó. Þorgrímssyni
(út af grein í »Fjallkonunni«).

D ó m u r :

Með bæjarþings-rjettardómi Reykjavíkur-kaupstaðar, upp kveðnum 31. marzmán. p. ár, var áfrýjandi máls þessa, Valdimar ritstjóri Ásmundarson, dæmdur til að greiða 200 kr. sekt til landsjóðs, eða ef sektin eigi yrði greidd, til að sæta 8 vikna einföldu fangelsi, fyrir meið- andi ummæli um hinn stefnda, bóksala Kr. Ó. Þor-

grímsson, er prentuð voru í 23. bl. »Fjallkonunnar« 1886, er út kom hinn 11. desembermán. síðastl. ár, en áfrýjandinn er útgefandi og ritstjóri tjeðs blaðs. Hinar ærumeiðandi sakargiptir og ummæli greinarinnar, sem tilgreindar eru í dóminum, voru dæmd ómerk, og hinum stefnda, Kr. Ó. Þorgrímssyni, voru tildæmdar skaðabætur fyrir atvinnutjón eptir mati dómkvaddra óvilhallra manna, þó eigi meiri en 2000 kr. Svo var áfrýjandi og dæmdur til að greiða málskostnað í hjerði til hins stefnda með 12 kr. — Dómi þessum hefur ritstjóri Valdimar Ásmundarson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 19. aprílmán. þ. ár, og krafizt þess, að hann verði algjörlega sýknaður af kröfum hins stefnda í málinu, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum að skaðlausu, eða með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. — Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að bæjarþingsdómurinn verði í heild hans staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 30 kr., eða eptir mati rjettarins.

Í máli þessu er áfrýjandinn sakaður af hinum stefnda og dæmdur af undirrjettinum fyrir það, að hann hafi í áður-nefndu blaði »Fjallkonunnar« í grein einni með yfirskrift: »Sakargiptir« skýrt frá ýmsum sakargiptum gegn hinum stefnda út af því, að hann muni hafa dregið undir sig peninga, sem hann hafi átt að borga úr bæjar-sjóði, og falsað kvittanir; að hann hafi ritað heimildarlaust nafn undir kvittanir í sviksamlegum tilgangi; að hann hafi falsað kvittun fyrir peningum, og að gjaldkeri bæjarins (Reykjavíkur) hafi beiðzt þess, að rannsókuð væri bókfærsla hans um tekjur og gjöld bæjarins, hvort eigi væri ástæða til að höfða sakamáls-rann-

sókn út af henni gegn stefnda. Það er nú rjett hermt af stefnda, að í áminnztri blað-grein hafi verið skýrt frá því, að kærur yfir honum, innihaldandi ofan-greindar sakargiptir, hafi verið afhentar bæjarfógetanum í Reykjavík, og er ein kæran orðrjett prentuð í blaðinu. En á hinn bóginn er það sannað í málinu og viðurkennt af stefnda, að einmitt þessi skýrsla blaðsins, um að nefndar kærur hafi verið afhentar bæjarfógetanum, er sönn, eins og það og er viðurkennt af stefnda, að rjett er skýrt frá um efni kæranna í blaðinu. Með því nú að áfrýjandi eigi hefur í hinn áminnztu grein látið í ljósi neitt álit um það, að sakargiptirnar væru á rökum byggðar, nje heldur borið stefnda á brýn, að hann hafi gjört sig sekan í nokkru vanvirðandi athæfi, og hann á hinn bóginn hafði heimild til þess að skýra frá því, að áminnzta kærur, er ræddu um almenningsmálefni og voru tilefni til sakamáls-rannsóknar og sakamálshöfðunar gegn stefnda, væru framkomnar og afhentar hlutaðeigandi yfirvaldi, og það því fremur, sem annað frjettablað fyrir almenning þegar degi áður hafði skýrt frá því, að búið væri að afhenda yfirvaldinu tjeðar kærur, þá verður eigi álitid, að hann hafi gjört sig sekan í saknæmum tilverknaði, með því að prenta hina átöldu grein í blaði sínu. Það ber því að sýkna áfrýjanda fyrir kærum stefnda í máli þessu. Eptir atvikum á málskostnaður fyrir báðum dómum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, Valdimar ritstjóri Ásmundarson, á að vera sýkn fyrir kærum og kröfum hins stefnda,

bóksala Kr. Ó. Þorgrímssonar, í þessu máli.
Málskostnaður fyrir undirrjetti og yfirdómi falli
niður.

Nr. 33/1887.

Þorleifur Jónsson
gegn
Kr. Ó. Þorgrímssyni.

D ó m u r :

Með stefnu, dags. 28. maímán. þ. ár, hefur ritstjóri Þorleifur Jónsson áfrýjað til yfirdómsins dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur 14. dag aprílmán. þ. ár, er gjörir honum að greiða 200 kr. sekt til landsjóðs fyrir að hafa auglýst í blaði sínu »Þjóðólfi« ýmsar sakargiptir og ummæli um hinn stefnda, Kr. Ó. Þorgrímsson bóksala, dæmir ómerkar þessar sakargiptir og ummæli, og dæmir hann til skaðabóta eptir óvilhallra dómkvaddra manna mati, þó eigi meiri en 2000 kr., og til að lúka hinum stefnda málskostnaði með 12 kr.

Fyrir landsyfirdóminum hefur áfrýjandi krafizt, að verða algjörlega sýknaður af kærnum og kröfum hins stefnda, Kr. Ó. Þorgrímssonar, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum allan málskostnað fyrir undir og yfirdómi að skaðlausu, eða með einhverja nægilegu eptir mati rjettarins.

Hinsvegar hefur hinn stefndi krafizt, að undirrjettar-dómurinn verði að öllu leyti staðfestur, en áfrýjandinn, Þorleifur ritstjóri Jónsson, dæmdur til að greiða málskostnað fyrir landsyfirdóminum með 30 kr., eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Í blaðinu »Þjóðólfi«, XXXVIII. árgangi 54. tölublaði, var grein með fyrirsögn: »Kærur gegn Kr. Ó. Þorgrímssyni fyrverandi bæjargjaldkera«, og er það grein sú, sem mál þetta er risið af.

Í grein þessari er skýrt frá, að ýmsir nafngreindir menn hafi kært hinn stefnda fyrir bæjarfógeta, og krafizt sakamáls-rannsóknar gegn honum út af undandrætti og vangreiðslu á peningum úr bæjarsjóði, fölsuðum kvittunum, heimildarlausri undirskript á nafni sínu í sviksamlegum tilgangi o. fl.

Hinn stefndi hefur ekki mótmælt því, að slíkar kærur hafi verið sendar bæjarfógeta, og að sakamálsrannsókn hafi verið hafin gegn honum, en heldur því fram, að áfrýjandi hafi brotið gegn ákvæðum hegningarlaganna um ærumeiðingar með því að auglýsa þetta í blaðinu. En yfirdómurinn verður að líta svo á, að með því að í grein þessari einungis er skýrt blátt áfram frá, að slíkur kærur hafi verið sendar bæjarfógeta, — og það er í málinu viðurkennt að svo hafi verið —, og með því að alls engin aðdróttun felst í greininni, eða með einu orði að því vikið, að kærurnar muni eiga við rök að styðjast, þá sje hin átalda grein ekki saknæm, og að því beri að sýkna áfrýjanda af kærum og kröfum hins stefnda í þessu máli. Málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Þorleifur ritstjóri Jónsson, á að vera sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, Kr. Ó. Þorgrímssonar bóksala, í þessu máli. Málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 24. októbermán.

Nr. 21/1887.

Rjettvísinn

gegn

Edílon Stefánssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Eyjafjarðarsýslu, upp kveðnum 27. dag desembermán. 1886, var hinn ákærði, Edílon Stefánsson, dæmdur fyrir þjófnað, framinn í annað sinn, í þriggja ára betrunarhúss-vinnu, til að greiða iðgjöld Sigurgeiri Sigurðssyni 18 kr. 75 aur., Solveigu Brynjólfsdóttur 6 kr. 50 aur., og Valgerði Sigurðardóttur 6 kr. 50 aur., svo og til að greiða allan málskostnað. Þessum dómi er að tilhlutun hlutaðeigandi amtmanns áfrýjað til landsyfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Edílons Stefánssonar, og öðrum skýrslum í málinu er það löglega sannað, að hann veturinn 1885—86, er hann dvaldi á Öngulstöðum í Eyjafirði, stal frá húsbónda sínum talsverðu af spaðkjöti og flutti það af bæ; en er þetta komst upp, varð hann að flytja það heim aptur, og kom það þannig til skila. Þá er enn fremur löglega sannað, að hann í fyrstu göngum 1886, þá vistfastur á Hrafnagili í Eyjafirði, stal tvævetrum sauð og veturgamalli kind. Kindur þessar tók hann í fjár-rjett austan Eyjafjarðar-ár, og rak þær með þeim kindum, er hann með öðrum manni var sendur til að sækja, og ganga áttu vestur yfir á, að Stokkahlöðum; þar tók hann þessar kindur úr fjenu, og rak þær að Hrafnagili. Þá tók hann enn úr 2. göngum sama haust heima á Hrafnagili 3 kindur veturgamlar, og

úr 3. göngum 3 kindur, einnig veturgamlar, er komið höfðu saman við Hrafnagilsfjeð. Áður um-getinn tvævetran sauð ljet hann selja á markaði; af hinum kindunum seldi hann eina á Akureyri, en hinum öðrum slátraði hann og seldi afurðirnar að mestu. Ekki er það sannað, hverjir hafi átt kindur þessar, nema um 3 veturgamlar kindur; eina þeirra átti Sigurgeir Sigurðsson á Öngulstöðum, aðra Solveig Brynjólfsdóttir á Merki-gili, og hina þriðju Valgerður Sigurðardóttir á Akureyri. Að því snertir hinn tvævetra sauð, er ný-nefndum Sigurgeir af hjeraðsdómaranum er dæmt endurgjald fyrir, þá virðist eigi næg sönnun vera fyrir því, að Sigurgeir hafi átt hann, og verður honum því ekki í þessu máli dæmt endurgjald fyrir hann.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna, og áður hefur verið hegnt fyrir stórpjófnað með betrunarhúss-vinnu í 8 mánuði eptir landsyfirrjettardómi, gengnum 21. apríl 1884, ber að heimfæra undir 232. grein hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur tilunnið, eptir mála-vöxtum hæfilega metin 2 ára og 6 mánaða betrunarhússvinna. Um málskostnað skal hjeraðsdóminum óraskað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við landsyfirdóminn lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Edílon Stefánsson, á að sæta betr-

unarhúss-vinnu í 2 ár og 6 mánuði, og greiða iðgjöld til Sigurgeirs Sigurðssonar á Öngulstöðum 6 kr. 50 aur., til Solveigar Brynjólfsdóttur á Merkgili 6 kr. 50 aur., og til Valgerðar Sigurðardóttur á Akureyri 6 kr. 50 aur. Um málskostnað í hjerði skal hjerðsdóminum óraskað. Svo greiði og hinn ákærði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málfutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málfutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. nóvembermán.

Nr. 43/1887.

Valdimar Ásmundarson
gegn
Gesti Pálssyni.

D ó m u r :

Í 8. tölublaði »Fjallkonunnar«, sem út kom hinn 18. marzmán. þ. ár, er meðal auglýsinga prentaður nafnlaus kviðlingur með hundsmynd yfir og fyrirsögninni »Grafskript«. Kviðling þennan áleit hinn stefndi, Gestur Pálsson, stílaðan til sín og blaðsins »Suðra«, sem hann hafði gefið út, en þá fyrir skömmu var liðið undir lok, og með því að hann áleit hann mjög meiðandi fyrir sig, höfðaði hann meiðyrða-mál gegn áfrýjandanum,

ritstjóra »Fjallkonunnar«, Valdimar Ásmundarsyni, og var sök þeirri ráðið til lykta með bæjarþingsdómi Reykjavíkur-kaupstaðar, upp kveðnum 14. júlí p. ár, á þá leið að áfrýjandinn var dæmdur til að greiða 80 kr. sekt í landsjóð, eða sæta einföldu fangelsi í 24 daga, ef sektin eigi yrði greidd í ákveðinn tíma, hinn átaldi kviðlingur var í heild hans dæmdur ómerkur, og áfrýjandinn skyldaður til að greiða 20 kr. í málskostnað.

Dómi þessum hefur ritstjóri Valdimar Ásmundarson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 29. júlím. p. á., og gjört þær rjettarkröfur, fyrst og fremst, að bæjarþingsdómurinn verði dæmdur ómerkur, málinu vísað heim og undirdómaranum fyrir lagt að taka það fyrir af nýju, setja það í það ástand, er það var hinn 23. júním. síðastl., þá er áfrýjanda var neitað um frest í málinu, og síðan veita honum hinn umbeðna frest, en til vara krefst áfrýjandi þess, að hann verði algjörlega sýknaður fyrir kærum og kröfum hins stefnda, Gests Pálssonar; svo krefst hann og þess, að hinn stefndi verði, hvernig sem úrslit málsins annars verða, dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu.

Hinn stefndi krefst þess á hinn bóginn, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu, og að hann verði sektaður fyrir rit-mátann á sóknarskjali hans, dags. 12. sept. p. á.

Ástæðurnar fyrir ómerkingarkröfu áfrýjanda eru þær, að undirdómarinn hafi eigi nægilega leiðbeint honum í bæjarþingsrjettnum 23. júní p. á., og að hann þá hafi neitað honum um frest til að fá skýrslu vitnis eiðfesta. En skjöl málsins bera það ekki með sjer, að áfrýjandi

hafi óskað sjerstaklegrar leiðbeiningar dómarans við rjett-arhaldið hinn 23. júní p. á., og eigi voru atvik máls-ins þá svo vaxin, að dómaranum bæri sjerleg skylda til þess, að leiðbeina honum um máls-meðferðina, og að dómarinn á hinn bóginn eigi hafi gætt þeirrar *almennu* skyldu, að leiðbeina máls-viðeigendum, *in casu* áfrýjanda, er allsendis ósannað. Þar sem dómarinn við ný-nefnt rjett-arhald, sakir mótmæla hins stefnda, neitaði áfrýjandanum um frest, til að fá staðfesta með eiði skýrslu vitnis, er þá var fram lögð, verður eigi betur sjeð, en að þessi neit-un dómarans hafi verið á gildum rökum byggð, því að eiðfesting áminnztrar skýrslu gat enga þýðingu haft fyrir úrslit máls þessa. Krafa áfrýjanda um ómerkingu dómsins og heimvísun verður því ekki til greina tekin.

Að því er snertir aðal-efni málsins, þá hefur áfrýjandi þegar frá upphafi staðfastlega neitað því, að kviðlingur-inn í »Fjallkonunni« hafi verið stílaður til hins stefnda. Ýms vitni hafa verið heyrð í málinu um þetta atriði, og hafa 3 þeirra skýrt svo frá, að þeim hafi ekki kom-ið til hugar, þegar þau fyrst lásu kviðlinginn, að hann væri stílaður til stefnda; 3 vitni hafa borið það, að þau hafi álitíð, að kviðlingurinn væri stílaður til hans; 4 vitni hafa borið, að þau hafi orðið þess áskynja, að aðr-ir menn hafi haft þetta sama álit um kviðlinginn, og 2 vitni hafa algjörlega neitað, að láta uppi álit sitt um þetta máls-atvik. Það er þó eigi með vitnisburðum þessum um hugboð og álit ýmsra manna fengin sönnun fyrir því, að það hafi verið almennings álit, að kviðlingurinn væri ortur um stefnda, og þá enn síður fyrir hinu, að áfrýjandi hafi beint honum að stefnda, eða prentað hann í blaði sínu í því skyni, að hann yrði

heimfærður upp á stefnda, en til að sanna, að svo hafi þó verið í raun og veru, hefur stefndi ennfremur sjerstaklega dregið fram tvö máls-atvik, sem sje það að áfrýjandi hafi sent sjer það tölublað »Fjallkonunnar«, sem kviðlingurinn var prentaður í, þótt stefndi eigi væri kaupandi blaðs-ins og eigi hefði það verið venja áfrýjanda, að senda honum það endrar-nær, og hitt það, að í síðasta vísu-orði kviðlingsins er orðið »há-suðri« prentað með mjög breyttu lettri, þannig að síðara atkvæðið er prentað með upphafs-stöfum einum. Þótt nú hið fyrra atriðið væri sannað í málinu, sem þó eigi er fyllilega, þá verður þó eigi með nægilegri vissu af framan-greindum málsatvik-um ályktað, að hinn átaldi kviðlingur sje ortur um og stílaður til stefnda. Það ber því að sýkna áfrýjandann í máli þessu, að því er sekt fyrir meiðyrði snertir, en fyrir ósæmilegan rithátt í varnarskjali sínu fyrir yfir-dóminum á hann að greiða sekt, 10 kr. til landsjóðs og 10 kr. til fátækra sjóðs Reykjavíkur.

Málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Valdemar Ásmundarson, á að greiða 10 kr. sekt til landsjóðs og 10 kr. sekt til fátækra sjóðs Reykjavíkur-kaupstaðar, en sje að öðru leyti sýkn fyrir kærnum og kröfum stefnda, Gests Pálssonar, í máli þessu.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirt-ingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. desembermán.

Nr. 49/1887.

Sigfús Eymundsson

gegn

F. A. Löve.

D ó m u r :

Eptir að hinn stefndi í máli þessu, kaupmaður F. A. Löve, hafði haft íbúð, verkstofu og sölubúð í húseign áfrýjandans, Sigfúsar ljósmyndara Eymundssonar í Reykjavík, frá því 14. maímán. 1882, skýrði áfrýjandinn hinum stefnda frá því hinn 15. febr. síðastl., að hann yrði að láta laust húsnæðið og flytja með allt sitt góz úr húseigninni hinn 14. maímán. næst á eptir, og síðar hinn 14. marzm. p. á. ljet hann stefnuvotta birta fyrir hinum stefnda uppsagnar-skjal þess efnis, sem á er vikið. Hinn stefndi flutti þó eigi úr húsinu hinn 14. maímán. síðastl. samkvæmt uppsögninni, og höfðaði þá áfrýjandinn mál á móti honum fyrir bæjarpingsrjetti Reykjavíkur-kaupstaðar, til þess að fá hann dæmdan til að víkja úr húsum sínum, greiða van-goldna húsaleigu og skaðabætur fyrir þrá-setu í húsinu, hvorttveggja með vöxtum, svo og málskostnað. Sökin var dæmd í bæjarpingsrjetti Reykjavíkur hinn 8. sept. p. á. með þeim úrslitum, að hinn stefndi var dæmdur til að greiða áfrýjanda húsaleigu fyrir tímabilið frá 14. maím. til 14. ágústmán. p. á. samkvæmt varakröfu áfrýjanda, að upphæð 125 kr., með 5% vöxtum frá 20. maím. til 9. júním., en að öðru leyti var stefndi dæmdur sýkn í málinu, og sakar-kostnaður látinn falla niður.—Þessum dómi hefur Sigfús ljósmyndari Eymundsson skotið til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 13. sept. p. á., og hjer fyrir rjettinum krafizt þess, að hinum stefnda verði frádæmd

öll afnot af húsi áfrýjanda hjer í bænum frá 14. maím. 1887, og að hann verði dæmdur til undir hæfilega dagsekt, að minnsta kosti 5 kr. um dag hvern, að flytja úr húsinu og skila áfrýjanda því í sama eða jafn-góðu standi, er hann tók við því; að stefndi verði dæmdur til að borga áfrýjanda fyrir afnot af húsinu frá 14. maím. þ. á., og til þess hann skilar því af sjer, 10 kr. fyrir dag hvern; að hann enn fremur verði dæmdur til að borga áfrýjanda skaðabætur fyrir kostnað, atvinnu-tjón, m. fl., eptir mati óvilhallra manna, eigi minni en 5000 kr.; að hann verði dæmdur til að greiða áfrýjanda 5% vexti frá sáttakærudegi til borgunardags af upphæð skaðabótanna og áfallins afnota-gjalds fyrir húsið; og loksins að hann verði dæmdur til að greiða málskostnað bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi með nægilegri upphæð eptir mati rjettarins. Hinn stefndi, F. A. Löve, hefur á hinn bóginn krafizt þess, að bæjarpingsdómurinn verði að öllu leyti staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdóminum, 50 krónur eða einhverja nægilega upphæð eptir mati dómsins.

Máls-aðilar eru sammála um það, að stefndi hafi haft leigu-rjett yfir umræddu húsnæði um tímabilið frá 14. maím. 1882 til 14. maím. 1887, þannig að áfrýjandi hafi eigi getað sagt stefnda upp húsnæðinu til burt-flutnings innan loka þessa tímabils, en um hitt greinir þá á, hvort stefnda hafi verið skylt að láta húsnæðið laust að liðnum þessum 5 árum hinn 14. maímán. síðastliðið vor án uppsagnar frá hálfu áfrýjandans. Er það sóknar-ástæða áfrýjanda, að svo hafi verið, en á hinn bóginn heldur stefndi því fram, að sjer hafi þá eigi verið skylt

að víkja uppsagnarlaust, því að húsnæðið hafi sjer verið leigt um óákveðinn tíma, að eins með þeirri nánari ákvörðun, að áfrýjandi eigi hafi getað sagt sjer upp húsnæðinu til burt-flutnings innan loka áminnztra 5 ára, nema því að eins að hann bryti af sjer leigu-rjettinn. Eptir þessum málavöxtum er það rjett álitid af undir-dómaranum, að það sje skylda áfrýjanda, að sanna það máls-atvik, að stefnda hafi borið að flytja úr húsinu uppsagnarlaust síðastl. 14. maím., en að þannig hafi verið um samið milli máls-aðilanna, hefur áfrýjandi eigi sann-að, því að ekkert áreiðanlegt er upplýst um það með vitnaleiðslu þeirri, er fram hefur farið í málinu, og samnings-uppkast það, dags 10. maím. 1882, er áfrýjandi hefur fram lagt, er óundirskrifað, enda ósannað gegn skýlausri neitun stefnda, að hann hafi nokkru sinni samþykkt það á einn eða annan veg. Og með því að það eigi er samkvæmt venjunni, nje almennum rjettar-reglum um leigu-afnot yfir höfuð, að leiguliðar skuli sleppa þeim án uppsagnar, sjerstaklega þegar um lang-an leigutíma er að ræða, þá verður samkvæmt öllu hinu framan-talda eigi álitid, að stefnda hafi borið að víkja úr húsum áfrýjanda án uppsagnar hinn 14. maímán. p. á.

En þá hefur áfrýjandi haldið því fram, að hann hafi sagt stefnda upp húsnæðinu með nægilegum fyrir-vara, þar sem hann fyrst hafi sent honum slíka upp-sögn hinn 15. febrúarm. p. á., og síðar hinn 14. marzm. næst á eptir látið stefnuvotta birta hana fyrir honum; hafi hann þannig sagt stefnda upp með 3 mánaða fyrir-vara. Stefndi heldur því aptur á móti fram, að hann hafi átt heimting á 6 mánaða uppsagnar-fresti að minnsta kosti, og að uppsögn með skemmri fyrirvara

hafi verið ólögleg og þýðingarlaus. Eptir skýrslum málsins verður að líta svo á, að húsnæði það, sem hinn stefndi hafði í húsi áfrýjanda, hafi verið á borð við heilt hús, eins og þau tíðkast í Reykjavík, þótt hann að eins hefði herbergin undir neðra lopti í hinu tví-loptaða húsi áfrýjanda, en þar hafði hann, auk 4 eða 5 íbúðar-herbergja, sölubúð, verkstofu og eldhús, og þess utan geymslu-hús til hálf. Þegar þessa er gætt og jafnframt hins, að stefndi rak atvinnu sína í húsunum, verzlun og skraddara-íðn, þá er það álit rjettarins, að hann hafi átt heimtingu á hálf árs uppsagnarfresti, því að í slíkum tilfellum er þetta hinn tíðkanlegi uppsagnarfrestur hjer í bænum, þegar eigi er öðru vísi um samið. Krafa áfrýjanda um, að stefndi flytti úr húsum hans hinn 14. maím. í vor, er því eigi heimiluð með áminnztri uppsögn af hálfu áfrýjanda. — Þá telur áfrýjandi að hinn stefndi hafi fyrir-gjört leigu-rjetti sínum með því að greiða ekki húsaleigu á rjettum tíma hinn 14. maím. síðastl. fyrir árs-fjórðung þann, er þá fór í hönd. En hinn stefndi hefur leitt vitni að því, að hann einmitt þennan dag, hinn 14. maím., hafi sent með ársfjórðungs-leiguna til áfrýjanda, en hann hafi þá eigi viljað veita henni móttöku, og um þennan vitnisburð hefur áfrýjandi í bæjarþings-rjettinum hinn 21. júlím. síðastl. lýst því yfir, að hann tæki hann gildan svo sem eiðfestur væri; eins og þessi yfirlýsing fyrir liggur, verður hún eigi skilin á annan veg, en að áfrýjandi þá innan rjettar hafi viðurkennt, að skýrsla vitnisins um, að það hafi fært og fram-boðið honum ársfjórðungs-leiguna hinn 14. maím. í vor, hafi verið sönn. Þessi sóknar-ástæða getur því eigi komið til greina.

Af framan-greindum ástæðum verður hvorki tekin til

greina aðal-rjettarkrafa áfrýjanda, eins og hún er rituð hjer að framan, nje heldur sú vara-krafa hans, er hann hefur gjört fyrir undirrjettinum, að stefndi verði dæmdur til að greiða honum eins árs húsaleigu eptir 14. maím. síðastl. Þar sem á hinn bóginn undirdómarinn hefur, samkvæmt auka-varakröfu áfrýjanda, dæmt hinn stefnda til að greiða honum húsaleigu fyrir ársfjórðunginn frá 14. maím. til 14. ágústmán. p. á. 125 kr. með 5% vöxtum frá 20. maím. til 9. júním. p. á., án tillits til þess, að því er vextina snertir, að hinn stefndi hafði þegar hinn 14. maím. framboðið þessa greiðslu, eins og frá er skýrt hjer næst á undan, þá verður eigi breyting gjörð á þessu ákvæði dómsins stefnda í vil, með því að hann hefur eigi áfrýjað honum af sinni hálfu. Samkvæmt ofan-skrifuðu ber að staðfesta bæjarþingsdóminn í heild hans, einnig fyrirælin um málskostnað.

Eptir þessum úrslitum málsins þykir rjett, að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, Sigfús Eymundsson, hinum stefnda, F. A. Löve, 15—fimmtán—krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. desembermán.

Nr. 53/1887.

Hið opinbera

gegn

Sigurði Andrjessyni, Ólafi

Þormóðssyni o. fl.

D ó m u r :

Með lögreglurjettardómi Kjósar- og Gullbringusýslu, upp kveðnum 25. maímán. þ. á., voru hinir kærðu í máli þessu: 1. Sigurður Andrjesson, 2. Sveinn Þorsteinsson, 3. Andrjes Arnason, 4. Þórður Guðmundsson, og 5. Guðmundur Einarsson, dæmdir í 100 kr. sekt hver; 6. Nikulás Eiríksson, og 7. Narfi Vigfússon í 90 kr. sekt hvor; 8. Ólafur Þormóðsson í 70 kr. sekt; 9. Gísli Pjetursson í 60 kr. sekt; 10. Ólafur Bjarnason, 11. Pjetur Pjetursson, 12. Guðmundur Þormóðsson, og 13. Eggert Sigurðsson, í 50 kr. sekt hver; allir þessir fyrir brot gegn 1. gr. samþykktar 9. júní 1885 um ýmisleg at-
riði er snerta fiskiveiðar á opnum skipum fyrir Rosm-
hvalanesshrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar-, Garða-
og Bessastaðahreppa; enn fremur var hinn 14. kærði,
Ólafur Ólafsson, dæmdur í 10 kr. sekt fyrir brot gegn
2. gr. sömu samþykktar. Sektirnar skyldu renna hálfar
í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps, en hálfar til tilsjónar-
manna, og kostnað málsins skyldu hinir kærðu greiða
allir sem einn og einn sem allir.

Dómi þessum hefur verið skotið til yfirdómsins eptir
ósk hinna kærðu nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12 og 14, og
einungis að því er þá snertir.

Það er löglega sannað í málinu með eigin játningu
hinna kærðu, þeirra er áfrýjunin snertir, að þeir hafa
í fyrra á vetrar-vertíðinni, um mánaðamótin marz og

apríl og í byrjun aprílmánaðar, brotið gegn áður-nefndri fiskiveiða-samþykkt með því að leggja þorskanet í sjó utar eða dýpra en 1. gr. hennar heimilar, eða að því er nr. 14. snertir, með því að láta þorskanet sín liggja í sjó tíma þann, er öll þorskanet samkvæmt 2. gr. samþykktarinnar áttu að vera í landi. Frömdu sumir hinna ákærðu brotin fleirum sinnum, nr. 5 þannig sjö sinnum, nr. 7 fimm sinnum, nr. 4 og 6 fjórum sinnum, nr. 2 og 3 þrisvar sinnum, en hinir, sem áfrýjunin nær til, brutu að eins einu sinni. Hinir kærðu nr. 2, 3, 4, 5, 7 og 8 höfðu enn fremur skömmu áður en þeir frömdu brot sín sætt ákæru fyrir lögreglurjetti fyrir samskonar brot, framin á sömu vertíðinni, og voru þeir síðan dæmdir í sektir fyrir þau, nr. 2, 3, 4 og 7 í 60 kr. sekt hver og nr. 5 og 8 í 50 kr. sekt hvor. Sekt sú, er hinir kærðu hafa til unnið undir þessu máli, virðist hæfilega metin þannig, að nr. 4, 5 og 7 greiði í sekt 90 kr. hver þeirra, nr. 2 og 3 80 kr. hvor, nr. 6 og 8 70 kr. hvor, nr. 12 50 kr. og nr. 14 10 kr. Sektirnar renni hálfar í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps og hálfar til hlutað-eigandi tilsjónarmanna. Málskostnað bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors, ber hin-um kærðu að greiða einum fyrir alla og öllum fyrir einn.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lög-mæt og rekstur þess í hjerði vítalaus; þó athugast, að töluverður dráttur hefur orðið á áfrýjun málsins fyrir yfirdóminn, sem orsakast hefur sumpart af því, að undir-rjettardóminn, sem gekk eins og áður er sagt 25. maí f. á., var fyrst farið að birta fyrir hinum ákærðu í októbermán. f. á., eða eptir rúma 4 mánuði, sumpart

af því að 2 áfrýjunar-stefnur voru út gefnar í málinu og birtar öllum hinum kærðu, hvor á eptir annari.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir kærðu, Þórður Guðmundsson, Guðmundur Einarsson og Narfi Vigfússon, greiði í sekt 90 kr. hver þeirra; Sveinn Þorsteinsson og Andrjes Árnason 80 kr. hvor; Nikulás Eiríksson og Ólafur Þormóðsson 70 kr. hvor; Guðmundur Þormóðsson 50 kr. og Ólafur Ólafsson 10 krónur. Sektirnar renni hálfar í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps og hálfar til hlutaðeigandi tilsjónarmanna. Málskostnað allan bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málsfærslumannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, ber nefndum kærðu einnig að greiða, einum fyrir alla og öllum fyrir einn.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 45/1887.

C. J. Rydèn
 gegn
 F. A. Löve.

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði hinn stefndi, kaupmaður F. A. Löve, fyrir bæjarpingsrjetti Reykjavíkur-kaupstaðar gegn áfrýjandanum, C. J. Rydèn, út af skuld er hinn fyr-

nefndi taldi til hjá hinum síðarnefnda í viðskiptum þeirra, og var það dæmt á bæjarpinginu hinn 4. ágústmán. þ. á. með þeim úrslitum, að Rydèn skyldi greiða Löve 840 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 12. aprílm. þ. á. til borgunardags, en málskostnaður var látinn niður falla.

Þessum dómi hefur C. J. Rydèn áfrýjað til yfirrjettarins með stefnu, dags. 15. ágústmán. þ. ár, og krafizt þess *fyrst og fremst*, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og stefndi dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir undirrjetti og yfirdómi með 40 kr., eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins; en *til vara*, að frá upphæð þeirri, 840 kr., sem honum er gjört að greiða með bæjarþingsdóminum, verði dregnar 100 kr., er honum beri sem »procentur« af innheimtufje í þarfir stefnda veturinn 1885—1886, og að málskostnaður þá verði látinn falla niður. Á hinn bóginn er það rjettarkrafa hins stefnda, F. A. Löve, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða 50 kr. eða eitthvað nægilegt sem málskostnað fyrir yfirdómi.

Hinn stefndi hefur lagt fram fyrir undirrjettinum ítarlegan, sundurliðaðan reikning yfir viðskipti hans og áfrýjanda fyrir tímabilið frá 1. maím. 1880 til 5. aprílm. 1887, en allan þennan tíma var áfrýjandi í þjónustu hans, og byggir hann skuldakröfu sína á þessum reikningi. Áfrýjandi hefur bæði fyrir bæjarþingsrjettinum og fyrir yfirdóminum mótmælt reikningnum í heild hans sem sönnunar-gagni, og krafid stefnda um aðrar frekari sannanir fyrir viðskipta-skuldinni, en á hinn bóginn hefur hann sjerstaklega að eins bent á 3 smá-upphæðir í öllum þessum reikningi, sem hann telur rangar. Það er

þó sannað fyrir undirrjettinum, að einmitt þessar 3 upphæðir í reikningnum eru rjettar, og með því að áfrýjandi að öðru leyti engin rök hefur fært fyrir hinum almennu mótmælum sínum gegn reikningnum, sem honum þó hefur gefizt nægilegt tilefni til undir rekstri málsins, nje heldur leitazt við að gjöra mótmælin sennileg, þá verður þeim eigi gaumur gefinn, og er þar með fallin aðal-krafa hans um algjörða sýknun í málinu. — Að því er vara-kröfuna snertir, hefur áfrýjandi haldið því fram, að stefndi hafi lofað honum 2% þóknun af peninga-upphæð þeirri, sem hann inn heimti fyrir hann veturinn 18^{85/86}, meðan stefndi hafi verið erlendis, en þetta loforð hafi hann eigi efnt, og pykist áfrýjandi þó þennan vetur hafa inn heimt að minnsta kosti 5000 kr. í peningum fyrir hann. Stefndi hefur nú kannazt við, að hann hafi lofað þessum »procentum«, en jafnframt haldið því fram, að hann hafi efnt tjeð loforð, með því að hann við árslok 1886 hafi talið áfrýjanda til inntektar í viðskiptum þeirra fram yfir laun hans 100 kr., sem hann hafi kallað »douceur«, en áfrýjandi hafi alls ekki gjört reikningslega grein fyrir, hve mikið hann hafi inn heimt veturinn 18^{85/86}, þannig að »procenturnar« yrðu reiknaðar eptir því. Það er nú og rjett, að slík skýrsla hefur eigi komið fram í málinu af hálfu áfrýjanda, og með því að hann hefur eigi leitt rök að því, að honum hafi borið rjettur til 100 kr. »douceurs« árlega sem nokkurs-konar launa-viðbótar,—en í því efni er það eigi næg sönnun, að hann um nokkur undan-farin ár hafði fengið 100 kr. »douceur« við hver árslok—, þá verður eigi hrundið þeirri kröfu stefnda í málinu, að ný-nefnd upphæð, 100 kr., sem hann greiddi áfrýjanda við árslok 1886 og kallaði »douceur«, verði álitin nægileg greiðsla

upp í um-práttaðar »procentur« samkvæmt loforði hans.—
Rjettarkröfur áfrýjanda verða því eigi teknar til greina,
og ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm í heild hans,
einnig málskostnaðar-fyrirmælin, en hæfilegan málskostn-
að fyrir yfirdómi virðist áfrýjandi eptir þessum úrslitum
málsins eiga að greiða, og ákveðst hann 12 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarpingsdómur á að vera órask-
aður. Áfrýjandinn, C. J. Rydén, greiði hinum
stefnda, F. A. Löve, 12 — tólf — krónur í máls-
kostnað fyrir yfirdómi.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá
lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 19. desembermán.

Nr. 34/1887.

Ekkjufrú S. D. Jónassen

gegn

kaupmanni Valgarði Breiðfjörð.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjerði höfðað af hinum stefnda, kaup-
manni Valgarði Breiðfjörð, gegn áfrýjandanum, ekkju-
frú S. D. Jónassen, út af ágreiningi um takmörkin milli
lóðanna, er fylgja húsum þeirra Nr. 9 og Nr. 10 í Aðal-
stræti í Reykjavík. Gjörði Valgarður Breiðfjörð, sem er
eigandi að húsinu Nr. 9, tilkall til lóðar-sneiðar nokk-
urrar, er liggur á milli nefnds húss og hússins Nr. 10,
en tjeða lóðar-sneið hefur áfrýjandinn, ekkjufrú S. D.
Jónassen, eða áður maður hennar, sem nú er látinn,

notað um langt árabíll, svo sem hluta af lóð þeirri, er rjettilega tilheyri húsi hennar Nr. 10 í Aðalstræti. Í sökinni var dómur upp kveðinn á bæjarþingi Reykjavíkur af bæjarfógetanum með tilkvöddum meðdómendum hinn 26. maímán. þ. ár, og var ekkjufrú S. D. Jónassen skylduð til þess að viðlagði 3 kr. daglegri sekt, að láta af hendi við kaupmann Valgarð Breiðfjörð lóðar-spildu þá, sem hún hingað til hefur haft til afnota fram með Aðalstræti fyrir sunnan línu, sem dregin er frá tjeðu stræti $3\frac{3}{4}$ al. fyrir sunnan íbúðarhús hennar beint vestur að fjósi hennar, og færa í burtu girðingar þær og geymsluhús það, er stendur á nefndri lóðar-spildu; málskostnaður var látinn niður falla.

Dómi þessum hefur ekkjufrú S. D. Jónassen áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 28. maímán. þ. ár, og gjört þær rjettarkröfur, að hann verði algjörlega úr gildi felldur, að hún verði gjörsamlega sýknuð af kærum og kröfum Valgarðar kaupmanns Breiðfjörðs, og að hann verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum, að minnsta kosti 150 kr.—Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, kaupmaður Valgarður Breiðfjörð, krafizt þess, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað, að upphæð 50 kr., eða eptir mati rjettarins.

Það er hin fyrsta sýknar-ástæða áfrýjandans, að hinn stefndi hafi eigi sannað, að hin umþrætta lóðar-spilda, sem sýnd er á uppdrættinum, rjettarskjalinu Nr. 39, hafi nokkru sinni verið í eign hans eða fyrirrennara hans, sjerstaklega tengdaföður hans, Einars Hákon-sens, en eptir hann eignaðist stefndi, eða kona hans, húsið Nr. 9 í Aðalstræti. Hús þetta keypti Einar Há-konsen hinn 24. ágúst 1822, og var það þá kallað

»Fjeldsteðs-hús«. Stærð lóðar þeirrar, er fylgdi húsinu, er í kaupbrjefinu tilgreind 30 áln. að lengd meðfram götunni (»Hovedgaden«) og 96 áln. að breidd upp að Grjóta, og er í kaupbrjefinu vitnað til mælingarbrjefs fyrir lóðinni, sem út er gefið af landfógeta Skúla Magnússyni hinn 11. ágúst 1790; í mælingarbrjefinu er breidd lóðarinnar talin hin sama, 96 áln., en lengdin meðfram götunni þar á móti 54 áln., og kemur þetta heim við hið elzta afsalsbrjef fyrir húseigninni, sem fram hefur verið lagt í málinu; en það er út gefið af hlutaðeigandi amtmanni hinn 15. júlí 1791. — Með mælingargjörð og uppdrætti, sem dómkvaddir menn hafa gjört til afnota í máli þessu, er það sýnt, að lengdin á lóð hins stefnda meðfram götunni, frá Bröttu-götu að sunnan, að meðtöldu prætustykkinu norðan við húsið, er einmitt 30 áln., en þaðan frá eru $3\frac{3}{4}$ aln. að suður-gaffli á húsi áfrýjanda. Í málinu er ekkert komið fram um það, að takmörkin fyrir lóð hins stefnda að sunnanverðu (við Bröttugötu) sjeu önnur nú, en þau voru með fyrstu, þá er lóðin var út mæld; þar sem því byggingarnefnd kaupstaðarins við útmælingargjörð hinn 5. maí-mán 1848—en assessor Th. Jónassen, páverandi eigandi hússins Nr. 10 í Aðalstræti, var viðstaddur gjörðina og undirskrifaði hana—getur þessi, að millibilið milli húss Th. Jónassens (sem nú er eign áfrýjanda) og nágranna-hússins að sunnanverðu (sem nú er eign stefnda) sje ríflega $12\frac{3}{4}$ al., hvar af ríflega $3\frac{3}{4}$ al. heyrir til húsi áfrýjanda, þá virðist eigi vafi geta leikið á því, að hinn annar hluti lóðarinnar milli húsanna — en það er sjálf prætu-spildan — hafi þá enn fylgt húseign Einars Há-konsens samkvæmt kaupbrjefi hans 24. ágúst 1822, enda er það og upplýst í málinu, að verzlunarbúð Ein-

ars Hákonsens, sem stóð þangað til 1848, hafi náð norður á þessa umprættu lóðar-spildu. Að svo hafi og verið í raun og veru, virðist áfrýjandi hafa viðurkennt um leið og hann ber fram aðra sýknar-ástæðu sína, nefnilega þá að Th. heitinn Jónassen justitiarius hafi keypt lóðar-spilduna af Einari Hákonsen. Þessu til sönnunar hefur áfrýjandi fram lagt afsalsbrjef, út gefið 18. jan. 1849, með nafni og innsigli Einars Hákonsens undir, og er með brjefi þessu afsöluð til manns áfrýjanda lóðin undir fjósi hans. Þó nú stefndi hafi mótmælt gildi þessa afsalsbrjefs, þá verður yfirdómurinn af þeim ástæðum, sem tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi, að fallast á það álit undirrjettarins, að afsalsbrjef þetta sje full-gilt heimildar-skjal til handa áfrýjanda fyrir lóð þeirri, sem það um ræðir. Hinn annan hluta hinnar umprættu lóðar tjáir áfrýjandinn að maður sinn heitinn, justitiarius Jónassen, hafi keypt af Einari Hákonsen um 1850, en eigi hefur komið fram í málinu afsalsbrjef Einars fyrir þessum hluta lóðarinnar, eða nokkur viðurkenning frá hans hendi fyrir því, að hann hafi selt hana. Stefndi hefur af sinni hálfu mótmælt því, að slík sala hafi fram farið. Til sönnunar fyrir því, að maður sinn heitinn hafi þó keypt lóðina af Einari Hákonsen um árið 1850, hefur áfrýjandi tekið það fram, að lóðin hafi verið í eignar-haldi manns síns og sín 30—40 ár, án þess nokkur hafi átalið það, fyr en stefndi byrjaði á því fyrir nokkrum árum síðan; hafi maður hennar umgirt lóðina og byggt á henni geymslu-hús; enn fremur hafi áfrýjandi eða maður hennar allan þennan tíma greitt lóðartolla af henni til bæjarins; enda hafi hún mótmælalaust verið talin sjálfsgöð eign Jónassens heitins árið 1860, þegar lóðir í bænum voru upp

mældar; þá hafa ýms vitni borið það, að þau hafi heyrt og álitíð, að þrætu-spildan væri eign Jónassens heitins, 2 vitni hafa gefið þá skýrslu, að þau hafi vitað til að hann hafi átt lóðina, og sonur Hákonsens hefur gefið þann vitnisburð, að hann muni eigi eptir því, að hann hafi heyrt foreldra sína tala um það, að útihús Jónassens stæðu á annari lóð en hans eigin. Enn fremur hefur áfrýjandi fram lagt uppteiknun, ódagsetta og óundirskrifada, en með þekkjanlegri hendi manns hennar heitins, þar er stendur síðast í uppteiknaninni: „*Kjøbt et Stykke Grund til Kostald og Pakhus 48 Rdl.*“ Og loksins hefur hún fram lagt útskrift úr byggingar-nefndarþók Reykjavíkur frá 26. maí 1851, þar er nefndin lýsir því yfir, »eptir að hafa skoðað plássíð«, að ekkert sje því til fyrirstöðu, að Th. Jónassen byggi lítið timbur-geymsluhús í garðsrúmi sínu.—Gegn mótmælum hins stefnda verður þó eigi álitíð, að atvik þessi, hvorki neitt einstakt þeirra, nje þau öll í sameiningu, sjeu lögmæt sönnun fyrir því, að Einar Hákonsen hafi afhent manni áfrýjanda til eignar lóðar-spilduna, sem um er rætt. Uppteiknun Jónassens heitins hefur eigi sönnunargildi í málinu, eins og hún fyrir liggur, og yfirlýsing byggingar-nefndarinnar sannar ekkert um eignar-rjettinn með sínum almennu orða-tiltækjum.—Yfir höfuð verður eigi frekara ályktað af hinum tilgreindu sönnunar-gögnum, en það, að með því að justitiarius heitinn Jónassen hafði þrætu-spilduna í eignar-haldi um mjög langt árabíll, og áfrýjandinn eptir hans dag, þá hafi það verið almennt álit, að þau væru eigendur að henni; fyrir því hafa lóðartollar verið heimtaðir af þeim fyrir þrætu-stykkið, og fyrir því hefur það verið talið eign Jónassens við uppmælinguna 1860, án þess

slík uppmæling eptir eðli sínu og tilgangi sje nokkur sönnun fyrir eignarrjetti einstakra manna að hinum upp-mældu lóðum. Og þess vegna er það einnig eðlilegt, að ýms vitni hafa borið, að þau álitu hina um-prættu lóð eign Jónassens, án þess þó að vitnisburðir þessir, sem sumir eru óeðfestir og gefnir utan rjettar, sjeu sönnun fyrir því, að hann hafi eignast lóðina að kaupum eða á annan hátt. Með því nú að eignar-hald á fasteign (possessio), þótt varað hafi óátalið í 30—40 ár, eigi veitir eignar-heimild eptir íslenzkum lögum, og það á hinn bóginn eigi er umtalsmál, að heimta af stefnda, að hann leiði saunannir að því, að hin umrædda lóð hafi *eigi* gengið úr eign tengdaföður hans til manns áfrýjanda eptir árið 1848, að kaupum eða á annan hátt, og með því að enn fremur ákvörðunin í Jónsb. Llb. Kap. 26. *in fine* eptir innihaldi sínu ekki verður heim-færð upp á málstað áfrýjanda, þá er að áliti yfirdóms-ins sú úrlausn á máli þessu rjett, sem ákveðin er með undirrjettardóminum. Tjéðan dóm ber því í heild hans að staðfesta, einnig ákvæði hans um málskostnað. Með tilliti til hinna sjerstaklegu atvika máls þessa þykir rjett, að málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera ó-raskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Hæstarjettardómar á hæstarjettar-árinu 1887-88.

Þriðjudaginn hinn 11. októbermán. 1887.

Nr. 238

Málaflutningsmaður Halkjer
gegn

Halldóri Hinrikssyni
(Verjandi Hindenburg),

sem ákærður er fyrir þjófnað og hlutdeild í þjófnaði.

Aukarjettardómur Rangárvallasýslu 2. nóvemberm. 1886 :

Ákærði, Halldór Hinriksson, á að sæta hegningarvinnu í 28—tuttugu og átta—mánuði, og borga sekt til hreppstjóra og hreppsjóðs í Holtamannahreppi 10—tíu—krónur. Ennfremur borgi hann iðgjöld, Ólafi Jónssyni á Litlu-Tungu 17 kr., Ingibjörgu Pálsdóttur á Vetleifsholtshelli 6 kr., Halldóri Halldórssyni á Syðri-Raudalæk 14 kr., Runólfi Halldórssyni sama staðar 14 kr., Árna Árnasyni á Skammbeinsstöðum 7 krónur. Svo ber honum og að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til Árna Helgasonar á Brekkum 6 kr.—Ídæmd iðgjöld greiðist innan 15 daga frá löglegri birtingu dóms þessa, og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 18. aprílm. 1887:

Ákærði, Halldór Hinriksson, á að sæta betrunarhúss-

vinnu í 3 ár. Um málskostnað í hjerði á undirrjettardómurinn að vera óraskaður. Hinn ákærði á og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.—Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Samkvæmt ástæðunum í hinum áfrýjaða dómi verður að fallast á það, að hinn ákærði er dæmdur eptir 231. grein í hinum íslenzku hegningarlögum, en eptir atvikum þykir mega ákveða refsinguna betrunarhússvinnu í 2 ár. — Svo verður og að skylda hann til að borga iðgjöld þau, er honum er gjört að greiða með undirrjettardóminum.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a d v e r a :

Landsyfirrjettardómurinn á að vera óraskaður, þó þannig að hegningartíminn ákveðst 2 ár, og að ákærða ber að greiða iðgjöld þau, sem undirrjettardómurinn skyldar hann til að greiða. Sem málflutningslaun fyrir hæstarjetti greiði hinn ákærði málflutningsmönnum Halkjer og Hindenburg 40 kr. hvorum þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu III. B., bls. 136—139.

Mánudaginn hinn 17. októbermán. 1887.

Nr. 82. Umboðssjóður Kjósar- og Gullbringusýslu í Suðurumdæmi Íslands
(Bagger eptir skipun)
gegn

Sæmundi bónda Sæmundssyni vegna
Þorsteins Jónssonar sem umráðamanni yfir Vilborgarkoti (Enginn),
um eignar-rjett að jarðarhluta.

Aukarjettardómur Kjósar- og Gullbringusýslu
23. júnímán. 1883 :

Stefndi, Þorsteinn Jónsson, á að vera sýkn fyrir kær-
um og kröfum umboðsmannsins yfir þjóðjörðum í Kjósar-
og Gullbringusýslu í sök þessari. Málskostnað á sækj-
andi að greiða hinum stefnda með 12 kr. --- Dóminum
ber að fullnægja innan 15 daga frá löglegri birtingu
hans; sæti ella aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 29. októberm. 1883 :

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskaður.
Áfrýjandi, umboðsmaður þjóðjarða í Kjósar- og Gull-
bringusýslu fyrir hönd umboðssjóðsins, greiði hinum
stefnda, Þorsteini Jónssyni, málskostnað fyrir báðum
rjettum með 25 krónum innan 8 vikna frá löglegri
birtingu dóms þessa.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Það er full-sannað í máli þessu, að Vilborgarkot hafi
í ómuna-tíð verið í eyði og óbyggt, og þar sem ekkert
er fram komið því til styrkingar, að það hafi áður ver-
ið sjálfstæð jörð, verður eptir upplýsingum málsins yfir

höfuð að tala helst að álíta, að það að minnsta kosti að nokkrum hluta hafi til heyrt jörðinni Hólmi, og skal í því efni meðal annars þess getið, að stefndi hefur við áreiðar- og skoðunargjörð, er fram fór eptir að hinn áfrýjaði dómur var upp kveðinn, kannast við það, að Vilborgarkots-land hafi um mjög langt árabíl fyrir 1863 verið notað af ábúandanum á Hólmi til allra leiguliða-afnota. Það verður og að álíta, að hlutaðeigandi amtmaður, sem átti að kveða á um það eptir tilskipun 15. aprílm. 1776, hvort útvísun á landinu gæti fram farið eptir þessari tilskipun, hafi talið það víst, að Vilborgarkot væri eigi sjálfstæð jörð, því að eptir að gjörð sú, sem um getur í dóminum, fram fór hinn 21. júlím. 1863, tekur hann það fram í brjefi, dags. 10. ágústm. s. á., að eptir framkomnum skýrslum geti eigi verið spurning um stofnun nýbýlis, en eingöngu um afbýli frá jörðunum Hólmi og Helliskoti, og síðan fyrir skipar, að gjörð skuli fram fara samkvæmt fyrnefndri tilskipun til þess að út mæla Jóni Bjarnasyni land það, er fylgja skuli Vilborgarkoti, svo og ákveða það afgjald, er honum beri að greiða fyrir það, í rjettu hlutfalli við rírnunina á afgjaldi nefndra jarða, er leiða mundi af því, að býlið yrði upp tekið til ábúðar. Með gjörð þeirri, er fram fór eptir þessari skipun amtsins hinn 7. sept. 1863, og sem samþykkt var af eiganda Helliskots og umboðsmanninum yfir hinu konunglega jarðagózi, álízt nú að hafa fram farið löggild útvísun samkvæmt tilskipun 15. aprílm. 1776, sem þó eigi verður heimfærð undir 1. grein tilskipunarinnar, nje heldur getur leitt til þess, að jörðin verði álitin út vísuð Jóni Bjarnasyni til eignar eptir 9. gr. tilsk., en verður að skoðast framkvæmd ept-

ir 3. grein að áskildum (óskertum) eignarrjetti annara, þannig að honum, svo og ekkju hans, syni eða dóttur að eins beri forrjettindi fram yfir aðra samkvæmt 10. gr. tilskipunarinnar til þess að hafa ábúð á býlinu, ef þau þættu hafa dagnað til þess, og þess utan honum og ekkju hans gagnvart umboðssjóðnum rjettur til að vera laus við landskuld og afgjald í 20 ár eptir niðurlagsákvörðuninni í laga-greininni. Að vísu hefur ábúandi (Besidderen) býlisins neitað að borga landskuld til landsjóðsins, en þótt nú skilyrðið eptir nýnefndri ákvörðun í niðurlagi 10. gr. tilskipunarinnar fyrir því, að afgjald þetta hefði mátt heimta, hefði verið fyrir hendi þegar við höfðun málsins, vantar þó heimild til að álíta, að svofelld neitun geti haft aðra afleiðing en þá, að átt hefði að innheimta afgjaldið á löglegan hátt. Þar eð nú enn fremur eptir málsfærslunni eigi er spurning um það í máli þessu, að skylda Þorstein Jónsson til að víkja af býlis-parti þeim, sem um er rætt í sökinni, fyrir þá skuld, að hann nú eigi frammar sje í eignarhaldi nokkurra þeirra skyldmenna, er 10. gr. tilskipunarinnar tilgreinir, en um það er engin skýrsla í málinu, þá verður stefndi í sök þessari eigi dæmdur eptir kröfu sækendanna, en þar á móti verður að sýkna hann fyrir saksókn þeirra. — Málskostnaður fyrir öllum rjettum verður að falla niður, og af almanna-fje ber að greiða málsfærslulaun til hins skipaða málflutningsmanns sækendanna fyrir hæstarjetti, svo og umkrafið endurgjald fyrir útlagðan kostnað.

Því dæmist rjett að vera:

Þorsteinn Jónsson á að vera sýkn fyrir kröfum

sækendanna í þessu máli. Málskostnaður fyrir öllum rjettum falli niður. Hæstarjettarmálaflutningsmanni Bagger bera 150 kr. í málflutningslaun fyrir hæstarjetti og fyrir útgjöld 28 kr. 56 au., er hvorttveggja greiðist af almannafje.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu II. B., bls. 255—260.

Miðvikudaginn hinn 2. nóvembermán. 1887.

Nr. 260.

Málaflutningsmaður Nellemann
gegn

Narfa Brandssyni
(Verjandi Hindenburg),

sem er ákærður fyrir þjófnað.

Aukarjettardómur Árnessýslu 31. júlím. 1886:

Ákærði, Narfi Brandsson, á fyrir framinn sauðapjófnað að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3 sinnum 5 daga, og greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað. — Dóminum ber að fullnægja eptir ráðstöfun yfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 10. janúarm. 1887 :

Hinn ákærði, Narfi Brandsson, á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu; svo greiði hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, landritara Jóns Jenssonar og málaflutningsmanns Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors. — Dóminum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Samkvæmt ástæðum þeim, sem tilgreindar eru í hin-
um áfrýjaða dómi, dæmist rjett að vera:

Landsyfirrjettardómurinn á að vera óraskaður.

Sem málflutningslaun fyrir hæstarjetti borgi hinn
ákærði málflutningsmönnum Nellemann og
Hindenburg 30 kr. hvorum þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dóma-
safninu III. B., bls. 81—82.

Mánudaginn hinn 7. nóvembermán. 1887.

Nr. 261.

Málaflutningsmaður Halkjer
gegen

Kristján Ó. Þorgrímssyni
(Verjandi Lunn),

sem er ákærður fyrir skjalafals, og fjárdrátt í sviksam-
legum tilgangi, og fyrir óskil á fje því, sem honum var
trúað fyrir sem fyrverandi gjaldkera Reykjavíkurkaup-
staðar.

Aukarjettardómur Reykjavíkurkaupstaðar 4. aprílm. 1887:

Ákærði, fyrverandi bæjargjaldkeri Kristján Ó. Þor-
grímsson, á að sitja í einföldu fangelsi í 14 daga, og
greiða allan af málinu og varðhaldi sínu leiðandi kostn-
að. Að öðru leyti á hann að vera sýkn af ákærum
sóknarans í þessu máli. — Dóminum ber að fullnægja
eptir ráðstöfun yfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 13. júnímán. 1887:

Ákærði, Kristján Ó. Þorgrímsson, á að greiða 80—
áttatíu—króna sekt til landsjóðs, eða ef sektin eigi

er öll greidd í ákveðinn tíma, sæta 24 daga einföldu fangelsi. Að öðru leyti á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Svo greiði hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors. — Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Eptir hinum ófullkomnu upplýsingum, er fyrir liggja í máli þessu, verður að láta standa við hinn áfrýjaða dóm, að því leyti sem hinn ákærði er dæmdur sýkn um skjalafölsun og sviksamlegt athæfi í tilfellum þeim, sem nefnd eru í dóminum við tölulíðina 1—6; en aptur á móti verður að dæma hann, eins og gjört er í yfirjettardóminum, fyrir sjóðþurð þá, er fannst hjá honum, eptir hinum íslenzku hegningarlögum 145. gr., 1. kafla, sbr. við 136. gr., 1. málsgrein. Með tilliti til þess, að gjöra verður ráð fyrir því eptir athugasemd í undirjettardóminum að ákærði hafi borgað upphæð þá, sem vantaði, verður að ákveða refsinguna einfalt fangelsi í 3 vikur. Auk þessa ber honum að greiða kostnað sakarinnar.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Kristján Ó. Þorgrímsson skal setja í einfalt fangelsi í 3 vikur. Svo greiðir hann og kostnað sakarinnar, þar með talin málsfærslulaun þau, sem

ákveðin eru í landsyfirrjettardóminum, svo og málflutningslaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálaflutningsmannanna Halkjer og Lunn, 40 kr. til hvors þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dóm safninu III. B., bls. 163—167.

Mánudaginn hinn 28. nóvembermán. 1887.

Nr. 41.

Stjórnarráðið fyrir Ísland
(Hindenburg eptir skipun)
gegn

landlækni á Íslandi,
H. J. G. Schierbeck
(Klubien eptir skipun),

snertandi spurninguna um rjett landlæknis til borgunar fyrir kennslu yfirsetukvenna.

Dómur landsyfir- hirð- og staðar-rjettarins 3. ágúst. 1880: Sækjandanum, landlækni á Íslandi, G. Schierbeck, ber rjettur til að fá úr landsjóði borgun fyrir kennslu yfirsetukvenna með þeirri upphæð fyrir hverja, sem landshöfðinginn ákveður. Málskostnaður falli niður. Hinum skipuðu málsfærslumönnum sakaraðilanna, málaflutningsmönnum Wolff og Tvermoes, veitast í málsfærslulaun 40 kr. hvorum, er greiðist af almanna-fje.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Þótt að vísu verði að álíta, að það hafi einnig áður en yfirsetukvennalög 17. desemberm. 1875 komu út, verið eitt meðal embættis-skyldustarfa landlæknis á Íslandi að

kenna yfirsetukonum, án þess að hann hafi fengið fyrir það sjerstaka borgun af almanna-fje, getur þetta þó eigi ráðið úrslitum málsins eptir að sú umskipun er orðin á yfirsetukvenna-fyrirkomulaginu í heild þess, þar á meðal og á kennslu yfirsetukvenna og kostnaðinum við hana, sem inn leidd er með ný-nefndum lögum. Eins og að sínu leyti eigi verður á það fallizt, að hjeraðslæknum þeim, sem nefndir eru í 5. grein laganna,—en þeim er á hendur falin kennsla yfirsetukvenna jafnframt landlækni,—sje skylt að leysa starf þetta af hendi án endurgjalds, þá verður á hinn bóginn að álíta að hin sama regla gildi eigi síður með tilliti til landlæknis, að svo miklu leyti sjerstakleg ákvæði eigi eru sett, að því er hann snertir. Þar sem nú slík ákvæði eigi eru til, verður að samþykkja það, að hinum stefnda landlækni,—en beiðni hans um borgun fyrir fræðslu nokkurra yfirsetukvenna, sem hann hafði kennt, var synjað—, með hinum áfrýjaða dómi er dæmdur rjettur til að fá borgun fyrir slíka kennslu úr landsjóði Islands eptir þeirri reglu, sem dómurinn skýrir nákvæmar frá, og með því að einnig verða samþykkt fyrirsmæli hans um málskostnað, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Málskostnaður fyrir hæstarjetti á að falla niður, og málsfærslulaun hinna skipuðu málflutningsmanna sakaradilanna o. fl. ber að greiða af almanna-fje.

Því dæmist rjett að vera:

Landsyfir- hirð- og staðar-rjettarins dómur á að vera óraskaðar. — Málskostnaður fyrir hæstarjetti fellur niður. Í málsfærslulaun veitast málflutningsmönnum fyrir hæstarjetti Hindenburg og

Klubien 80 krónur hvorum þeirra, er greiðist af almanna-fje ásamt 40 kr. til hins fyrnefnda fyrir útlagðan kostnað.

Ástæður hins áfrýjaða dóms eru svo hljóðandi:

Í máli þessu hefur sækjandinn, landlæknir G. Schierbeck, eptir að hafa fengið gjafsókn, stefnt stjórnarráðinu fyrir Ísland, og krafist þess að honum verði dæmdur rjettur til að fá borgun úr landsjóði Íslands fyrir kennslu yfirsetukvenna með þeirri upphæð fyrir hverja þeirra, sem landshöfðinginn kvæði á um, og jafnframt að hinir stefndu, nefnt stjórnar-ráð, verði skyldaðir til að greiða kostnað málsins eptir reglunum um gjafsóknarmál, þar á meðal málsfærslukaup til hins skipaða málflutningsmanns hans, málsfærslumanns Wolff, en hvernig sem fer að það þó verði dæmt af almanna-fje. Sækjandinn hefur í þessu efni skýrt svo frá, að eptir að yfirsetukvennalögin fyrir Ísland, út gefin 17. desbr. 1875, í 5. grein hafa ákveðið, að engin geti orðið skipuð yfirsetukona, nema hún hafi notið kennslu og gengið undir próf annaðhvort á hinni konunglegu fæðingarstofnun í Kaupmannahöfn, eða hjá landlækninum í Reykjavík, eða hjá hjeraðslækni á einhverjum þeirra 4 staða, sem tilnefndir eru,—hafi hann þegar haft til kennslu og prófað margar yfirsetukonur, og væntanlega muni enn fleiri eptirleidis njóta kennslu og ganga undir próf hjá honum, og álitur hann að hann hafi rjett til að fá borgun fyrir þetta úr landsjóði samkvæmt 4. grein áðurnefndra laga. Hinir stefndu, sem hafa fengið gjafsókn í málinu og krafist sýknunar, svo og að sækjandinn verði skyldaður til að greiða kostnað sakarinnar, þar á meðal máls-

færslulaun til hins skipaða málsfærslumanns þeirra, málflutningsmanns Tvermões, eða að málsfærslulaunin að öðrum kosti hvernig sem málið fer verði greidd af almanna-fje,—hafa aptur á móti haldið því fram, að sækjandann verði að álíta sem landlækni skyldan til að kenna yfirsetukonum borgunarlaust, annaðtveggja eptir erindisbrjefi hans, eða þó með tilliti til þess, að landlæknir hefur um langt árabil leyst þessa kennslu af hendi án endurgjalds. En með því nú að þetta atvik eigi getur komið til álíta móti 4. grein nefndra laga, er ákveður að kostnaðinn við kennslu yfirsetukvenna skuli greiða úr landsjóði eptir nánari ákvörðun landshöfðingjans, og með því að einnig verður að álíta það þýðingarlaust í málinu, þótt alþingi, eins og stefndi hefur bent á, kunni að hafa skoðað það sem vafalaust, þá er það hafði fjárlögin til meðferðar, að landlækni bæri að leysa starfa þennan af hendi án endurgjalds,—þá verður að taka kröfu sækjandans til greina, þó svo að málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og ber af almanna-fje að greiða málsfærslulaun hinna skipuðu málflutningsmanna, er hafa rekið málið vítalaust, en þau ákveðast 40 kr. til hvors þeirra.—Í sökinni hefur eigi fyrir komið brot á stimpil-pappírs-lögunum.

Föstudaginn hinn 6. janúarm. 1888.

Nr. 121.

Dánarbú Þórðar prófasts Jónssonar

(Bagger eptir skipun),

gegn

lögerfingjum Þorsteins Daníelssonar

og konu hans, Margrjetar Þorláksdóttur,

um lögmæti erfða-skrár.

Úrskurður skiptarjettar Eyjafjarðarsýslu 31. okt. 1883 :

Þórði presti Þ. Jónassen ber sem testamentarískum erfingja rjettur til þriðjungs allra fjármuna dánarbús Þorsteins Daníelssonar á Skipalóni að skuldum frádregnum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 23. febrúarm. 1885:

Hinn áfrýjaði skiptarjettar-úrskurður skal úr gildi numinn þannig, að krafa Þórðar prófasts Jónassens, eða nú dánarbús hans, til $\frac{1}{4}$ hluta af skuldlausum eigum dánarbús Þorsteins Daníelssonar og Margrjetar Þorláksdóttur eptir arfleiðsluskrá 1. júní 1868 skal ekki til greina tekin.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Samkvæmt ástæðum dóms þess, sem hjer hefur verið áfrýjað, og sem ekkert verulegt þykir þurfa að athuga við, ber að staðfesta hann. Málskostnaður fyrir hæstarjetti á að falla niður, og málsfærslulaun hinna skipuðu málsfærslumanna sakar-aðilanna, svo og kostnaður greiddur af málsfærslumanni sækjandans, á að greiðast af almanna-fje.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfrrjettarins á að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir hæstarjetti falli niður. Til dómsmálasjóðsins greiði sækjandinn 2 krónur. Í málsfærslulaun fyrir hæstarjetti veitast málaflutningsmönnum Bagger og Asmussen 80 kr. hvor- um þeirra, er greiðist af almanna-fje ásamt 6 kr. 66 aur. til hins fyrnefnda fyrir útlagðan kostnað.

Ástæður landsyfrrjettardómsins eru prentaðar í dóm- safninu II. B., bls. 417—419.

Nr. 305.

Hæstarjettarmálaflutningsmaður Lunn
gegn

Halldóri Halldórssyni og
Vigdísi Valgarðsdóttur
(Verjandi Hindenburg),

sem ákærð eru hinn fyrnefndi fyrir þjófnað, og hin síð- arnefnda fyrir hlutdeild í tjeðum misverknaði.

Aukarjettardómur Árnessýslu 23. nóvembermán. 1886:

Ákærði, Halldór Halldórsson í Þórðarkoti, á fyrir penn- an sauðapjófnað að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði, og borga þessi iðgjöld:

Þorsteini Ásbjarnarsyni á Bjarnarstöðum	Kr. 26,00
Guðmundi Ólafssyni á Nesi	— 2,93
Árna hreppstjóra Árnasyni á Þorkelsgerði	— 3,00
Eyjúlfí á Vötnum og Guðmundi í Hróars- holti í sameiningu	— 0,50
Fátækra sjóði Selvogshrepps	— 20,00
Samtals	<u>Kr. 52,43</u>

Ákærða, Vigdís Valgarðsdóttir, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5 daga; svo eiga þau og í sameiningu að greiða málskostnaðinn, bæði fyrir eitt og eitt fyrir bæði. — Dóminum ber að fullnægja eptir ráðstöfun yfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 18. aprílmán. 1887:

Hinn ákærði, Halldór Halldórsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 1—eitt—ár, en meðákærða, Vigdís Valgarðsdóttir, fangelsi við vatn og brauð í 2 daga. Svo greiði hin ákærðu allan af málinu í hjeraði löglega leiðandi kostnað, svo og allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 kr. til hvors þeirra, Halldór að $\frac{3}{4}$ hlutum, en Vigdís að $\frac{1}{4}$ hluta. — Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Með þeirri athugasemd, að athæfi Vigdísar Valgarðsdóttur ber að heimfæra undir 240. grein í hinum íslenzku hegningarlögum, og að öðru leyti í öllu verulegu samkvæmt ástæðunum fyrir hinum áfrýjaða dómi, ber að staðfesta hann að því er snertir hegningar-ákvæði hans.

Kostnað sakarinnar ber að greiða á þann hátt, er síðar segir.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Að því er kemur til hegningar-ákvæðisins á landsyfirrjettardómurinn að vera óraskaður. Kostnað sakarinnar, þar með talin málsfærslulaun þau, sem

ákveðin eru með landsyfirrjettardóminum, svo og málflutningslaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálsfærslumanns Lunn og aðvókats Halkjer, 30 kr. til hvors þeirra, greiði Halldór Halldórsson þannig, að Vigdís Valgarðsdóttir svari *in solidum* með honum helmingi kostnaðarins.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu III. B., bls. 139—142.

Fimmtudaginn hinn 2. febrúarmán. 1888.

Nr. 306. Hæstarjettarmálaflutningsmaður Shaw
gegn

Kristjáni Hjálmarssyni
(Verjandi Levinsen),

sem er ákærður fyrir að hafa sviksamlega dregið undir sig peningasendingar, o. fl.

Aukarjettardómur Þingeyjarsýslu, 5. júlímán. 1886:

Ákærði, fyrrum aukapóstur Kristján Hjálmarsson á Hömrum, á að sæta hegningarvinnu í 2 ár; svo á hann og að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal 5 kr. í málsvarnarlaun til hins skipaða svaramanns hans, Jóns alþingismanns Sigurðssonar á Gautlöndum. — Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi, 20. desemberm. 1886:

Hinn ákærði, Kristján Hjálmarsson, á að sæta 3 ára betrunarhússvinnu; að öðru leyti skal hjeraðsdóminum

óraskað. Svo ber honum og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, hinna settu málaflutningsmanna, landritara Jóns Jenssonar og cand. juris Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra. — Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Með því að skýrslur þær, er lagðar hafa verið fyrir hæstarjett, eigi sýna það með vissu, að hinn ákærði hafi ritað nafn hlutaðeigandi póstaðgreiðslumanns undir póstsendingaskrá þá, er hann bjó til og um er rætt í yfirjettardóminum, þá verður hann eigi dæmdur fyrir fals.

Á hinn bóginn er hann fyrir athæfi það, er hann að öðru leyti hefur orðið sekur í og frá er skýrt í dóminum, rjettilega dæmdur eptir 260. og 255. gr. í hinum íslenzku hegningarlögum. Refsinguna virðist mega ákveða betrunarhússvinnu í 2 ár.

Því dæmist rjett að vera:

Kristján Hjálmarsson á að sæta betrunarhússvinnu í 2 ár. Svo greiðir hann og kostnað sakarinnar, þar á meðal málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í landsyfirrjettardóminum, og í málsfærslukaup fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálaflutningsmanns Shaw og advókats Levinsen, 40 kr. hvorum þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu III. B., bls. 64—67.

Mánudaginn hinn 6. febrúarmán. 1888.

Nr. 83. Arnljótur prestur Ólafsson (Nellemann)
gegn

Jörundi bónda Jónssyni (Halkjer),
snertandi spurninguna um lögmæti afsalsbrjefs.

Aukarjettardómur Eyjafjarðarsýslu, 4. marzm. 1884:

Hinn stefndi, Jörundur Jónsson á Syðstabæ í Hrísey, á að greiða sækjandanum, Arnljóti presti Ólafssyni á Bægisá, árlegt afgjald eptir mati óvilhallra manna fyrir $\frac{1}{10}$ hluta úr ábúðarjörð hans, Syðstabæ í Hrísey, talið frá fardögum 1881, með 4⁰/₁₀ árlegum vöxtum frá 5. desembermán. 1883, þangað til greitt er. Kostnaður málsins fellur niður. Þau af stefnda um sækjandann í kærinni til sáttanefndarinnar brúkuðu meiðyrði og ósæmilegu orð eiga að vera dauð og marklaus. — Hið dæmda ber að greiða innan 15 daga frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi, 15. septem-berm. 1884:

Áfrýjandi þessa máls, Jörundur Jónsson, á að vera sýkn af kærnum og kröfum hins stefnda, Arnljóts prests Ólafssonar, í þessu máli. Málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi falli niður. Að því ómerking nokkurra ummæla áfrýjanda um hinn stefnda snertir skal hjeraðsdóminum óraskað.

Dómur hæstarjettar:

Þess skal hjer getið, að eptir því, hvernig sökinni er stefnt, gæti eingöngu verið spurning um að ómerkja undirrjettardóminn *ex officio*, en til þess þykir eigi vera nein ástæða.

Afsal Jóhannesar Jörundssonar til hins stefnda, sem um er getið í hinum áfrýjaða dómi og gjört var hinn 3. októbermán. 1883, á þeim $\frac{1}{10}$ hluta úr jörðinni Syðstabæ, er út lagður var Jóhannesi á skiptum eptir móður hans, getur eigi, þar sem það var gjört án samþykkis nokkurs meðráðamanns, haft rjettargildi gagnvart hinu síðara afsali hans til sækjanda, er gjört var með samþykki meðráðamanns. Eptir að stefndi, áður en nefnd skipti fram fóru, var orðinn eigandi að Syðstabæ, gat hann eigi haldið þeim lífsábúðarrjetti, er hinir fyrri eigendur höfðu heimil að honum, og eigi verður heldur álitíð, að þessi rjettur hafi verið áskiliinn honum á skiptunum, en í því tilliti skal þess getið, að skiptarjettarbókin eigi inniheldur neitt um það, og yfirlýsing skiptaráðandans, er hann hefur gefið eftir að yfirrjettardómurinn var kveðinn upp, fer í þá átt, að alls engin skilyrði hafi verið sett fyrir eða af skiptarjettinum með tilliti til ábúðar á jörðinni. Að vísu verður eptir fyrirbyggjandi skýrslum og málsfærslunni að álíta, að ráð hafi verið fyrir því gjört, þá er skiptin fram fóru, og stefnda enda af hálfu Jóhannesar gefið loforð fyrir því, að hann skyldi hafa lífstíðar-ábúðarrjett, en loforð þetta, er gefið var án samþykkis nokkurs meðráðamanns og eigi var staðfest af skiptarjettinum, gat eigi heimilað stefnda neinn rjett. Þar eð hann þannig eigi hafði fengið lífsábúð á umræddum jarðarparti (tíunda-

parti), getur hann eigi eptir tilskipun 18. júní 1723 krafizt nokkurs forkaupsrjettar á honum sjer til handa, er geti leitt til þess, að salan til sækjanda sje ógild gagnvart stefnda.

Það verður fyrir því eigi komizt hjá því að staðfesta undirrjettardóminn eptir kröfu sækjanda, en hinum einstöku ákvæðum hans hefur eigi verið mótmælt fyrir hæstarjetti. Kostnaður sakarinnar fyrir yfirjetti og hæstarjetti verður eptir atvikum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á að vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir yfirjetti og hæstarjetti falli niður.— Í dómsmálasjóðinn borgi stefndi 10 krónur.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu II. B., bls. 381—384.

Landsyfirrjettardómar 1888.

Mánudaginn 16. janúarmán.

Nr. 54/1887.

Guðmundur Guðmundsson

gegn

Otta Guðmundssyni.

Dómur:

Í máli þessu var áfrýjunarstefna út gefin á skrifstofu yfirdómsins hinn 21. októbermán. f. á., og átti það eftir stefnunni að koma fyrir til meðferðar í yfirdóminum hinn 9. þ. m., en þá mætti áfrýjandinn ekki, og enginn fyrir hans hönd, og var yfirdómsstefnan eigi lögð fram í rjettinum þennan dag. Þar sem nú hinn stefndi þá ljet mæta í rjettinum, verður að álíta það sannað, að stefnan hafi verið birt fyrir honum, og ber því eftir kröfu hans og samkvæmt N. L. 1—4—34 að dæma honum hæfilega upphæð í kost og tæringu, sem ákveðst 6 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn Guðmundur Guðmundsson á að

greiða hinum stefnda Otta Guðmundssyni 6—sex—krónur í kost og tæringu innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, en sæti ella aðför að lögum.

Mánudaginn 23. janúarmán.

Nr. 57/1887.

Rjettvísín

gegn

Kristjáni Þorgrímssyni, Guðmundi
Guðmundssyni og Halldóri Sigurðssyni.

Dómur:

Með dómi aukarjettar Þingeyjarsýslu, sem 4. júní f. á. var kveðinn upp í máli, er amtmaðurinn í Norð-ur- og Austuramtinu hafði boðið að höfða gegn bændunum Kristjáni Þorgrímssyni í Leirhöfn, Guðmundi Guðmundssyni á Hálsi, og Halldóri Sigurðssyni á Einarstöðum, út af broti gegn 251. grein hinna almennu hegningarlaga, voru hinir nefndu ákærðu sýknaðir af kærum rjettvísinnar, og málskostnaður, þar með talin málsvarnarlaun til hinna skipuðu talsmanna hinna ákærðu, Hermanns stúdents Hjálmarssonar og hreppsnefndaroddvita Þorbergs Þórarinssonar, 6 kr. til hvors þeirra, dæmdur af almannafje.

Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Málsatvik eru þessi. Um haustið 1884 rak upp á Presthóla- og Magnavíkur-reka í Presthólahreppi í Þingeyjarsýslu, er liggja saman, ýmisleg brot og áhöld úr smábátum, svo sem nokkrar árar, mastur og þóptur, meira eða minna brotið, ástöðu-

palla og annað smælki úr bátum, svo og brot úr bómu eða bugspjóti hjer um bil 8—9 álnir að lengd með brotalöm í miðju. Þetta allt hirtu hinir ákærðu hver fyrir sínu eða ábýlisjarðar sinnar landi með samþykki hlutaðeigandi landeigenda eða landráðanda, án þess að því væri lýst samkvæmt fyrirmælum opins brjefs 2. apríl 1853. Hið nefnda bómu eða bugspjótsbrot hefur verið metið 4—5 krónur, og hið annað talið samtals hjer um bil 10 kr. virði. Hlutaðeigandi hreppstjóri hafði gengið á ofan nefnda reka og sjeð framangreinda muni, og áleit hann þá ekki þess eðlis, að fara þyrfti með þá samkvæmt nýnefndu opnu brjefi 2. apríl 1853.

Ofangreind atvik eru löglega sönnuð með játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í málinu.

Það er nú að vísu svo, að skyldu bar til að lýsa fyrir sýslumanni framangreindum sjóreknum munum, sem verða að álitast vogrek samkvæmt opnu brjefi 4. maí 1778, en sú skylda lá ekki á hinum ákærðu, og með því þeir opinskátt hirtu hina reknu muni eptir skipun landeiganda, með samþykki landráðanda og með vitund hlutaðeigandi hreppstjóra, virðast þeir ekki hafa brotið gegn 251. grein hinna almennu hegningarlaga, og eru þeir því með rjettu sýknaðir í þessu máli; og með því yfirdómurinn einnig verður að fallast á ákvæði hjeraðsdómsins um málskostnað, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Málskostnaður fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns, 10 kr. til hvors þeirra, á eptir mála-vöxtum að greiðast af almannafje.

Rekstur málsins í hjeraði hefur að vísu verið nokkuð

seinfara, en þó ekki svo að hjeradsdómaranum, er talið hefur ástæður fyrir, verði sök á gefin.

Sókn og vörn í málinu fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 20. febrúarmán.

Nr. 51/1887.

Landsjóðurinn

gegn

Jóni Sigfússyni.

Dómur:

Hinn 20. ágústmán. 1878 gaf hinn stefndi, Jón Sigfússon á Espihóli, Eggert umboðsmanni Gunnarssyni leyfi til þess að veðsetja eignarjarðir sínar, Botn í Fjörðum í Grýtubakkahreppi, 10,8 hndr. að dýrl., og $\frac{1}{3}$ úr Veigastöðum í Svalbarðshreppi (þ: Svalbarðsstrandarhreppi), 6,6 hndr. að dýrl., fyrir peningaláni úr viðlagasjóði Íslands eða hvar helzt sem honum þóknist.

Hinn 25. nóvembermán. s. á. veðsetti Eggert Gunnarsson nefndar jarðir, svo og 17 hndr. úr hálfendu jarðarinnar Hrauns í Yxnadal í Eyjafjarðarsýslu, fyrir 1000 kr. láni úr viðlagasjóði. En með því hann ekki stóð

í skilum með greiðslu á vöxtum, er lúkast áttu 11. júní 1885 og 11. júní 1886, krafðist landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd viðlagasjóðs — eptir að tilraunir höfðu verið gjörðar til þess að fá veðeigendur til þess að taka að sjer skuldina —, að framangreindar jarðir, Botn og $\frac{1}{3}$ Veigastaða, yrðu seldar til lúkningar höfuðstólnum, ógoldnum vöxtum og kostnaði. En með úrskurði fógetarjettar Þingeyjarsýslu, gengnum að Svalbarði á Svalbarðsströnd, 11. júnímán 1887, urðu þau úrslit, að hin umbeðna fjárnámsgjörð skyldi framganga þannig, að fjárnám skyldi gjöra í hinum umræddu eignum Jóns bónda Sigfússonar á Espihóli fyrir þeim hluta lánsins, að upphæð 1000 kr. með vöxtum, sem svari þeirri tiltölu, er hvíli á þessum jörðum eptir hundraðatali þeirra í rjettu hlutfalli við hinn annan hluta veðsins, 17 hndr. úr Hrauni í Yxnadal.

Samkvæmt þessum úrskurði voru jarðirnar Botn og $\frac{1}{3}$ Veigastaða út lagðar til lúkningar:

1. af upphæð höfuðstóls Kr. 505,81
2. vextir af þessari upphæð frá 11. júní
1884 til 11. júní 1887 — 60,70
svo og væntanlega áfallandi vextir til
borgunardags.
3. Gjald til landsjóðs fyrir fjárnáms-
gjörðina — 5,00
4. Annar fjárnámskostnaður eptir reikn-
ingi — 30,00

Framangreindum úrskurði hefur landritari Jón Jenson eptir skipun og í umboði landshöfðingja fyrir hönd landsjóðs (viðlagasjóðs) áfrýjað til landyfirdómsins með stefnu, dags. 27. sept. 1887, og þar krafist,

að hann verði felldur úr gildi og honum breytt þannig, að fjárnám skuli gjört í ofanefndum jarðeignum, Botni og $\frac{1}{3}$ Veigastaða, fyrir öllum höfuðstól skuldabryfsins 25. nóvbr. 1878, 1000 kr., ásamt áföllnum og áfallandi vöxtum frá 11. júní 1884 til borgunardags, og öllum kostnaði, sem leitt hefur og leiða mun af lögsókninni gegn hinum stefnda, þar á meðal kostnaði af málinu fyrir yfirdóminum, 40 kr. eða eptir mati réttarins.

Hinn stefndi hefur hvorki sjálfur mætt nje neinn af hans hendi í þessu máli við yfirdóminn, og verður það því samkvæmt N. L. 1—4—32 og tilskipun 3. júní 1796 § 2 dæmt eptir skjölum þeim og skilríkjum, sem fram eru komin.

Eins og áður er á vikið, leyfði hinn stefndi, Jón Sigfússon, Eggert Gunnarssyni 20. ágúst 1878 að setja eignarjarðir sínar Botn og $\frac{1}{3}$ Veigastaða að veði fyrir peningaláni úr viðlagasjóði eða hjá einhverjum öðrum; það má ætla, að hlutaðeigandi lánveitanda hafi ekki þótt þessar jarðir næg trygging fyrir 1000 kr. láni, að minnsta kosti veðsetti Eggert Gunnarsson fyrir láninu, auk nefndra jarðeigna, 17 hndr. úr háflendu jarðarinnar Hrauns í Yxnadal. Um þetta var stefnda ókunnugt, þá er hann ritaði veðleyfi sitt, þótt hann að vísu seinna fengi að vita um það. — Veðleyfi hans er ótakmarkað og engum skildaga bundið, og mátti Eggert því veðsetja hinar ljeðu jarðir til tryggingar svo miklu láni, er hann frekast gæti fengið. — Hinn stefndi hefur nú haldið því fram, að þar sem önnur jarðeign hafi verið veðsett ásamt hans jarðeignum, þá standi ekki hans jarðir sem trygging fyrir meiri upphæð, en sem svari verði

þeirra til móts við verð 17 hndr. úr Hrauni í Yxnadal, metið eptir hundraðatali, og á þessa skoðun hans hefur fógetarjetturinn fallizt. — En yfirdómurinn verður að álíta, að þegar fleiri jarðir eru settar að veði fyrir einhverri upphæð með einu og sama skulda-brjefinu, án þess sjerstaklega sje kveðið á um það, hve mikill hluti veðskuldarinnar skuli hvíla á hverri eigninni um sig, þá hvíli öll skuldin á hverri einstakri jörð, eða á hverjum einstökum parti jarðanna sem á heildinni, en ekki tiltölulegur hluti hennar á hverju hundraði í hinum veðsettu jörðum, og verðnr því, að því til þessa máls kemur, að álíta að sækjanda sje heimilt að ganga að Botni og $\frac{1}{3}$ Veigastaða fyrir allri skuldinni.

Það verður því að dæma hinn áfrýjaða fógetarjettarúrskurð ógildan og að skylda fógetann til að leggja áfrýjanda út, samkvæmt kröfu hans, jarðirnar Botn og $\frac{1}{3}$ Veigastaða til lúkningar allri skuldinni, 1000 kr., með öllum ógreiddum vöxtum frá 11. júní 1884, svo og öllum af fjárnámsgjörðinni leiðandi kostnað.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn átrýjaði fógetarjettarúrskurður á að vera ógildur, og ber fógetanum að framkvæma fjárnámsgjörð á jörðunum Botni í Fjörðum og $\frac{1}{3}$ Veigastaða á Svalbarðsströnd, báðum í Þingeyjarsýslu, þannig að þær verði útlagðar til lúkningar öllum höfuðstól skuldabryefs Eggerts

Gunnarssonar til viðlagasjóðs frá 25. nóvbr. 1878, að upphæð 1000 kr., ásamt vöxtum frá 11. júní 1884 til borgunardags, svo og öllum kostnaði, sem af fjárnáminu leiðir.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 55/1887

Rafn Sigurðsson
 gegn
 Ólafi Ólafssyni.

Dómur:

Mál þetta er risið út af því, að áfrýjandinn, skóari Rafn Sigurðsson, telur til skuldar, að upphæð 11 krónur, hjá hinum stefnda, Ólafi bónda Ólafssyni, fyrir stígvjel, er hann tjáist hafa selt Ólafi handa dóttur hans, en stefndi hefur skorazt undan að borga stígvjela-verð þetta. Málið var dæmt í gestarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu hinn 21. nóv. f. á. á þá leið, að stefndi á að vera sýkn, svo framarlega hann synjar fyrir það með eiði, að hann hafi beðið áfrýjandann að láta sig fá hin umræddu stígvjel handa dóttur sinni og lofað að greiða honum andvirði þeirra, og á þá málskostnaður að falla niður, en vinni hann eigi svofelldan synjunareið, á hann að greiða áfrýjandanum 11 kr. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 9. júnímán. f. á., þangað til borgun er innt af hendi, og 30 kr. í málskostnað. — Þessum dómi hefur Rafn Sigurðsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 25. nóv. f. á., og krafizt þess hjer fyrir rjettinum, að dóminum verði breytt í þá átt, að hinn stefndi verði afdráttarlaust dæmdur til að

greiða honum 11 kr. með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi, svo og allan málskostnað fyrir báðum rjettum eptir mati yfirdómsins. Á hinn bóginn hefur Ólafur Ólafsson gagnáfrýjað sökinni með stefnu, dags. 20. des. f. ár, og eru það hans rjettarkröfur, að hann verði algjörlega sýknaður fyrir kröfum aðaláfrýjanda, og að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum.

Gagnáfrýjandi hefur skýlaust neitað því, að hann hafi sjálfur fengið nokkur stígvjel hjá aðaláfrýjanda, er hann skuldi honum andvirði fyrir; þá hefur hann og tekið það fram, að sjer sje ókunnugt um það, að dóttir hans hafi fengið umrædd stígvjel hjá aðaláfrýjanda, því að hún hafi aldrei skýrt sjer frá því, og þó svo hefði verið, þá beri sjer eigi skylda til að borga hvað eitt, er dóttir sín kunni að hafa keypt. Gegn svo löguðum neitunum gagnáfrýjanda, er þykja nægilega glöggar, og eigi eru um seinan komnar fram í málinu, hefur aðaláfrýjandi eigi sannað, að gagnáfrýjandi hafi sjálfur bedið um eða keypt umrædd stígvjel, nje heldur að hann hafi heimilað dóttur sinni að kaupa þau í reikning sinn. Á hinn bóginn hefur eitt vitni gefið þá rjettarskýrslu í málinu og staðfest hana með eiði, að það hafi snemma í sumar er leið heyrta á tal aðaláfrýjanda og gagnáfrýjanda, og hafi hinn síðarnefndi þá lofað að borga aðaláfrýjanda 11 kr. fyrir stígvjel, er dóttir hans hefði fengið hjá aðaláfrýjanda. Með því að gagnáfrýjandi eigi hefur viljað kannast við, að hann hafi gefið svofellt loforð, og aðaláfrýjandi að sínu leyti eigi hefur fært aðra eða frekari sönnun fyrir þessu, en tilgreind er, verða úrslit málsins að vera komin undir eiði gagnáfrýjanda, þannig

að hann á að vera sýkn fyrir kröfum aðaláfrýjanda, ef hann synjar fyrir það með eiði, að hann í sumar er leið hafi lofað að greiða aðaláfrýjanda 11 kr. sem andvirði umræddra stígvjela, og á þá málskostnaður að falla niður; en vinni hann eigi svofelldan eið, á hann að greiða aðaláfrýjanda andvirði stígvjelanna, að upphæð 11 kr. með 5% vöxtum frá sáttaðkærudegi 9. júní f. á., og þess utan málskostnað fyrir báðum dómum, er þykir hæfilega ákveðinn 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Svo framarlega sem gagnáfrýjandi Ólafur Ólafsson eptir löglegan undirbúning í sínu varnarþingi synjar fyrir það með eiði, að hann í sumar er leið hafi lofað aðaláfrýjanda Rafni Sigurðssyni að greiða honum andvirði stígvjela þeirra, er að framan um ræðir, að upphæð 11 krónur, á hann að vera sýkn af kröfum aðaláfrýjanda í máli þessu, og á þá málskostnaður fyrir báðum dómum að falla niður. En vinni hann eigi svofelldan eið, á hann að greiða aðaláfrýjanda áminnztar 11 krónur með 5% vöxtum frá 9. júnímán., f. á. til borgunardags, og 30 krónur í málskostnað.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 27. febrúarmán.

Nr. 48/1887.

Verzlunarstjóri E. E. Möller

gegna

hreppsnefndinni í Hrafnagilshreppi.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Akureyrar, gengnum 13. júlí f. á., var áfrýjandi þessa máls, verzlunarstjóri E. E. Möller á Akureyri, fyrir hönd eigenda bræðsluhúsanna á Torfunefi, dæmdur til að greiða hreppsnefnd Hrafnagilshrepps 50 kr. með vöxtum frá 25. febr. 1887 til borgunardags. Málskostnaður var látinn falla niður. — Þessum dómi hefur E. E. Möller áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 3. septbr. f. á., og þar krafist, *fyrst og fremst* að hinn áfrýjaði hjeraðsdómur og öll meðferð málsins í hjeraði verði dæmt ómerkt, og að málinu verði vísað frá hjeraðsdóminum, og honum dæmdur málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati, *en til vara* að hann verði sýknaður af kærum og kröfum hinnar stefndu hreppsnefndar í Hrafnagilshreppi, og honum dæmdur málskostnaður fyrir undir- og yfirdómi að fullu eptir rjettarins mati.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, sem hefur fengið gjafsókn bæði fyrir undir- og yfirdómi og sjer skipaðan talsmann, krafist að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandinn dæmdur til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað fyrir yfirdómi eins og væri það eigi gjafsóknarmál.

Að því kemur til aðalkröfu áfrýjanda, sem sje að

málinu verði vísað frá hjeraðsdómi, þá er hún byggð á því, að hreppsnefndaroddivitinn í Hrafnagilshreppi hafi ekki haft neitt umboð til að leggja mál þetta til sátta. En það er sannað í málinu, að hreppsnefndin á fundi í janúarmán. 1887 fól oddvita sínum framkvæmdir í máli þessu, ef á þyrfti að halda með lögsókn—kæran til sáttanefndarinnar er dags. 25. febr. s. á.—og þurfti hann því ekkert sjerstakt umboðsskjal, sjá tilskipun 4. maí 1872 11. grein. Aðalkrafa áfrýjanda verður því ekki til greina tekin.

Að því sjálft efni málsins snertir, eru málsatvik þessi. Árið 1876 lagði hreppsnefndin í Hrafnagilshreppi fátækra-útsvar á bræðsluhúsin á Torfunefi, sem er í Hrafnagilshreppi, að upphæð 240 fiska eða reiknað til peninga 66 kr. 66 aur. Áfrýjandi, sem umráðandi bræðsluhúsanna, skoraði þá á hreppsnefndina að fráfalla kröfu sinni, með því að hann álitir, að ekki væri lagaheimild til að leggja útsvar á þau; en hreppsnefndin sat við sinn keip.* Ljet þá E. E. Möller hana vita, að hann gæti ekki borgað hið umrædda útsvar fyrir en hann fengi umboð til þess frá eigendunum, og stakk upp á, að báðir partar ættu rjett sinn geymdan, þangað til hann gæti fengið svar og umboð frá eigendunum. Þetta brjef Möllers er dagsett 23. jan. 1877; en það virðist svo sem hreppsnefndin hafi ekki viljað ganga að þessu, því að 19. febr. 1877 beiddi hún hlutaðeigandi sýslumann um að taka útsvarið lögtaki, en hann færðist undan. Á meðan á þessu stóð, virðist áfrýjandi hafa leitað til eigendanna um þetta mál, því 25. júní 1877 skrifar hann hreppsnefndinni í Hrafnagilshreppi, og kveðst vegna

eigenda bræðsluhúsanna á Torfunefi ganga inn á að borga 50 kr. til hreppsins árlega, án tillits til þess, hvort útsvör í hreppnum verði hærri eða lægri en þau nú eru, og lýsti hann því yfir, að gjaldkeri mætti ganga að þessari upphæð hjá sjer. Að þessu boði gekk hreppsnefndin, og hefur áfrýjandi E. E. Möller síðan árlega greitt þetta gjald með 50 kr., þangað til hann neitaði 1886 að borga það, og bera skjöl málsins það með sjer, að ástæðan til þessarar undanfærslu var sú, að niðurjöfnunarnefndin í Akureyrarkaupstað þá hafði lagt útsvar á hin sömu bræðsluhús, er áfrýjandi þó ekki áleit heimilt að lögum. Nú höfðaði hreppsnefndin mál gegn honum til lúknings þessari upphæð, og urðu þau úrslit á því, sem að ofan greinir.

Af öllu því, sem áfrýjandi fyr og síðar hefur gjört í þessu málefni, og sjerstaklega af skuldbindingarskjali hans frá 25. júní 1877, virðist að vísu mega ráða, að hann hafi fram boðið þetta gjald, af því hann hafi litið svo á, að honum væri skylt að greiða það, eða að minnsta kosti, að hann eða eigendur bræðsluhúsanna hafi álitid, að það væri mjög svo vafasamt, hvort þeim gæti haldizt uppi að neita að greiða hreppnum útsvar. En eins og málið er flutt, getur það ekki komið til álita, hvort útsvar upphaflega hafi með rjettu verið lagt á bræðsluhúsin, heldur verða úrslit málsins eingöngu að vera komin undir þýðingu á hinu ofanefnda skuldbindingarskjali, og þá sjerstaklega undir því, hvort skilja megí það svo, að tilboð hans hafi verið bundið þeim skilmála, að útsvarsskylda hvíldi á bræðsluhúsunum að lögum. En þetta verður ekki leitt út úr skuldbindingarskjal-

inu, því að það er að eins bundið þeim skildaga, að hin framboðna upphæð haldist, þótt útsvörin í hreppnum framvegis kynnu að verða hærri en þau voru, þá er það var út gefið. Að áfrýjandi eða eigendur bræðsluhúsanna ekki hafa vitað, hver lög voru í þessu efni, getur ekki orðið þeim til góðs, og það því síður, sem nægur tími var fyrir þá til að komast að rjetttri niðurstöðu um þetta, frá því að útsvarið var lagt á bræðsluhúsin, þangað til áfrýjandi gaf út hið optnefnda skuldbindingarskjal, og það að áfrýjandi í 9 ár umtalslaust hefur greitt gjaldið af hendi, án þess að gjöra hina minnstu tilraun til að fá útkljád spursmálið um útsvarsskylduna, virðist eindregið að benda á, að hann hefur skoðað sig sem bundinn við loforð sitt án tillits til, hvort útsvar að rjettu lagi yrði lagt á bræðsluhúsin eða ekki.—Það verður því að skylda áfrýjanda til að greiða gjald það, sem í þessu máli um ræðir, með 5% vöxtum frá 25. febr. 1887 þangað til það verður greitt, og ber því, með því yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði hjeradsdómsins um málskostnað, að öllu leyti að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Málskostnaður fyrir yfirdómi á eptir atvikum að falla niður. Hinum skipaða talsmanni hins stefnda greiðist sem málsvarnarlaun 10 kr. af almannaafje.

Að því leyti málið hefur verið flutt með gjafsókn, vottast að flutningur þess hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Hinum skipaða talsmanni stefnda fyrir yfirdómi, málaflutnings-

manni Guðlaugi Guðmundssyni, greiðist 10 kr. í málsvarnarlaun af almannafje.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. marzmán.

Nr. 47/1887: Vicekonsúll Jakob V. Havsteen
gegn

Stjórn hins eyfirzka ábyrgðarfjelags.

Dómur:

Áfrýjandi máls þessa, vicekonsúll J. V. Havsteen, fjekk vorið 1884 fyrir sína eigin hönd og meðeigenda sinna að hákarlaskipinu „Úlf“ ábyrgð á nefndu skipi hjá hinu eyfirzka ábyrgðarfjelagi. Skipið var virt á 11544 kr., og tók fjelagið ábyrgð á $\frac{3}{4}$ hlutum virðingarverðs þess, eða 8658 krónum samkvæmt 13. gr. fjelagslaganna, með því að skipið var talið fyrsta flokks skip. Samsumars eða haustið á eptir fyrst nefnt skip gjörsamlega á sjó, og gjörði áfrýjandi þá kröfu til ábyrgðarupphæðarinnar hjá fjelaginu fyrir hönd allra skipseigendanna, en fjelagsstjórnin greiddi honum í þessu skyni að eins 8039 kr. 91 aur.; með því að hún áleit, að skipseigendur sjálfir ættu að bera 618 kr. 09 aur. af skaða þeim, er fjelagið hafði tekið ábyrgð á. Áfrýjandi lögsótti þá fjelagsstjórnina fyrir sína eigin hönd og hinna annara eigenda skipsins, til þess að fá hana dæmda til, að greiða nýnefnda upphæð 618 kr. 09 aura úr sjóði fjelagsins, en með aukarjettardómi Akureyrar-kaupstaðar, uppkveðnum 13. júlímán. f. ár, var fje-

lagsstjórnin dæmd sýkn í málinu og málskostnaður látinn falla niður. — Dómi þessum hefur vicekonsúll J. V. Havsteen fyrir sína hönd og meðeigenda sinna að skipinu „Úlf“ áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 2. sept. f. ár., og krafist þess, að dómurinn verði úr gildi felldur, að stjórn ábyrgðarfjelagsins verði fyrir hönd tjeðs fjelags dæmd til þess að greiða áfrýjanda 618 kr. 09 aur., sem eptirstöðvar skaðabóta fyrir hákarlaskipið „Úlf“, með 6% vöxtum frá dagsetningu sáttakærunnar, og enn fremur allan málskostnað bæði fyrir undirjetti og yfirdómi með 300 kr. eða einhverri nægilegri upphæð eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur stjórn ábyrgðarfjelagsins krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi skaðlaust eða með einhverri nægilegri upphæð.

Þegar stjórn ábyrgðarfjelagsins neitaði að greiða eigendum „Úlfs“ framan-nefndar 618 kr. 09 aur., lögðu þeir spurninguna undir úrskurð aðalfundar í fjelaginu samkvæmt fyrirmælunum í 24. grein fjelagslaganna, og ályktaði fundurinn hinn 24. marz 1885, að „sú tilhögun á reikningsfærslu fjelagsins, að því er snertir innstæðu-eign í fjelaginu og hluttöku í skaðabótum, sem hingað til hefur verið höfð, sje samkvæm fjelagslögnum og skuli henni vera fylgt framvegis“. Báðir málsaðilar hafa skilið þennan úrskurð aðalfundar á þá leið, að með honum sje samþykkt og staðfest neitun fjelagsstjórnarinnar um frekari skaðabótagreiðslu fyrir „Úlf“, en þegar var búið að inna af hendi, og heldur fjelagsstjórnin því jafnframt fram, að með þessum úrskurði sje ágreiningsefninu ráðið til endilegra

lykta, er hlutaðeigendur allir verði að sætta sig við, án þess þeir eigi kost á, að leita úrlausnar dómstólanna um deilu-málið, og hefur hjeraðsdómarinn fallið á þessa skoðun hinna stefndu á málinu, og þegar af þeirri ástæðu sýknað fjelagsstjórnina. Yfirdómurinn getur þó ekki samþykkt þennan skilning á fjelagslögunum. Síðari liður 24. greinar fjelagslaganna, sem talin er heimild fyrir svofelldri úrlausn ágreiningsmálsins, kveður svo á, að ef ágreiningur verði millum embættismanna fjelagsins og annara fjelagsmanna, skuli „því (honum) skjóta til aðalfundar og skera úr með atkvæðafjölda“. Í þessari grein fjelagslaganna er hvorki beinlínis nje óbeinlínis svo ákveðið, að úrskurður aðalfundar skuli vera *endileg* málalok í ágreiningsmálum millum stjórnarinnar og einstakra fjelagsmanna, en slík skýlaus og ótvíræð ákvörðun væri nauðsynleg til þess, að fjelagsmönnum yrði neitað um hinn almenna rjett borgaranna, að bera undir úrlausn dómstóla landsins samskonar ágreiningsmál og það er, sem hjer er lagt undir dóm. — Þá verður eigi heldur álitid, að áfrýjandinn hafi með því, að leggja málefnið undir úrskurð aðalfundar, *afsalað* sjer rjettinum til þess síðar að leita úrlausnar dómstólanna, ef úrskurður aðalfundar gæfi honum til efni til þess; það var hin lögfyrirskipaða meðferð málsins, að bera það fyrst upp fyrir stjórn fjelagsins og síðan undir aðalfund þess.

Úr því að þannig eigi verður fallið á það, að málefni þessu hafi verið ráðið til endilegra lykta, er áfrýjandi verði að sætta sig við, á ábyrgðarfjelagsfundinum hinn 24. mars 1885, kemur til álita hin önnur sýknarástæða hins stefnda, er hann orð-

ar svo, að sú niðurjöfnun skaðabótanna, er stjórnin hafi gjört þetta umtalaða ábyrgðarár, (þá er „Úlfur“ týndist), sje fyllilega heimil, samkvæm fjelagslögum, fastri venju og skýringum ýmsra aðalfunda á við-eigandi lagafyrirmælum, og að áfrýjandinn fyrir því eigi ekkert tilkall til hinnar umþrættu fjárupphæðar. Hinn stefndi, stjórn fjelagsins, vill sem sje skilja fjelagslögin á þá leið (sjá sjerstaklega 1., 17., 19. og 22. gr. laganna), að fjelagssjóðurinn sje tvenns konar, eða jafnvel að hann sje í raun og veru 2 sjóðir, skaðabótasjóður eða árstekjusjóður fjelagsins, er myndist af inngöngu-aurum fjelagsmanna samkvæmt 2. og 3. gr. laganna og ábyrgðargjöldunum fyrir hvert einstakt vertíðarár (ábyrgðarár), og eignarsjóður fjelagsmanna, er sje afgangurinn af árlegum ábyrgðargjöldum þeirra fram yfir hvers árs útgjöld til kostnaðar og skaðabóta. Þessi síðarnefndi sjóður sje eigi eign fjelagsins, heldur hvers einstaks fjelagsmanns, og verði honum því eigi varið til skaðabótagreiðslu. Til skaðabótagreiðslu fyrir skip-tjón, er fjelaginu sje skylt að bæta, skuli fyrst og fremst varið sjóði þeim, sem myndast hafi af inngöngu-aurunum, og þar næst ábyrgðargjöldum fjelagsmanna það ár, er skip-tjónið ber að höndum; en nægi eigi þetta til greiðslu skaðabótanna, skuli jafna því, sem á vantar, á fjelagsmenn eptir þeirri tiltölu, sem hver þeirra á mikið eða lítið í ábyrgð fjelagsins, og án tillits til þess, hve mikið *fjelagsmenn* kunni að eiga í sjóði af ábyrgðargjöldum undir umsjón fjelagsstjórnarinnar. — Þegar nú hákarlaskipið „Úlfur“ fórst sumarið eða haustið 1884, hafi fjárhag fjelagsins verið svo háttað, að þess árs inngöngu-aurar og ábyrgðargjöld eigi hafi

nægt til greiðslu skaðabóta þeirra, er fjelagið átti að greiða nefnt ár. Fyrir því hafi því, sem á vanti til þessa, verið jafnað á fjelagsmenn eftir því hlutfalli, hve mikið þeir áttu í ábyrgð fjelagsins, og taldist þá svo til, að við þessa niðurfjöfnun kom á eigendur „Úlfs“ 618 kr. 09 aur. En áminnt tvískipting á tekjum fjelagsins í sameiginlegan fjelagssjóð og sjerstakan eignarsjóð fjelagsmanna er eigi heimiluð í fjelagslögum, enda eigi í þeim bent til hennar með einu orði, og virðist hún eingöngu sköpuð með reikningsfærslu-aðferð fjelagsstjórnarinnar, sem því að eins hefur þýðingu fyrir úrlausn þessa máls, að hún sje samkvæm lögum fjelagsins. Enda hefur áfrýjandinn heimtað sjer ofanritaða upphæð til dæmda af þeim fjelagssjóði, sem fjelagsstjórnin kallar eign fjelagsmanna í sínum vörzlum, og sem var 26,566 kr. 68 aur. hinn 1. nóvbr. 1883.

Í 2. gr. fjelagslaganna er kveðið svo á, að fjelagið hafi fastan sjóð til skaðabóta, er hver skipseigandi í fjelaginu gjaldi í *sjerstaklega* hið fyrsta ár $2\frac{1}{2}\%$ af ábyrgðarverði skipseignar hans. 3. grein mælir svo fyrir, að þeir sem gangi síðar í fjelagið gjaldi *eins og hinir fyrstu, auk hins árlega ábyrgðargjalds*, $2\frac{1}{2}\%$ sem inngöngueyri. 14. grein segir, að ábyrgðarkaupið sje árlega $4\frac{1}{2}\%$ og á vissum tímum $1\frac{1}{2}\%$ sem viðbótarábyrgð. Í 17. grein er svo fyrirmælt, að það, sem bjargað verður af brotnu fjelagsskipi, sje eign fjelagsins í rjettri tiltölu við þann hluta, sem fjelagið hefur ábyrgzt í skipinu. Þetta eru tekjur fjelagsins, og það eru þær, sem mynda þann sjóð, sem um getur í 2. grein laganna (sjá að framan), og í 19. gr., þar sem segir svo, að ef eigi hrökkur sjóður fjelags-

ins til að bæta áfallinn skaða eitthvert ár, skuli jafn-
að því, sem á vantar, niður á fjelagsmenn í rjettri til-
tölu við það, er þeir eiga í ábyrgð. Það verður eigi
sjóð, að orðið „sjóður“ eða „fjelagssjóður“ hafi í nokk-
urri grein laganna aðra þýðingu en þá, sem hjer er
bent á, nje heldur að lögin gjöri ráð fyrir nokkrum
öðrum sjóði en þessum í vörzlum fjelagsstjórnarinn-
ar sem slíkrar. Sjerstaklega nefnir 22. grein ein-
mitt þennan sjóð fjelagssjóð, og er eigi unnt að sjá,
að það sje annar sjóður en sá, sem um getur í 2. og
19. grein. Nú er 19. grein að eins nánari útskýr-
ing eða útfærsla á hinni almennu grundvallarsetn-
ingu í síðari málslið 1. greinar, og verður því að skilja
þessa grein með þeim viðauka, sem 19. gr. setur, enda
virðist eigi þar með vera raskað í neinu meginregl-
unni í 1. gr. laganna. Reglan fyrir skaðabótagreiðsl-
unni verður þá þessi, að meðan fjelagið á sjóð, greið-
ast skaðabætur af honum, en sje hann þrotinn, er
þeim jafnað til greiðslu á fjelagsmenn. Þar sem það
nú eigi er sannað í málinu, að þessi sjóður fjelags-
ins hafi verið þrotinn haustið 1884, og að því hafi
verið heimild til niðurjöfnunar á fjelagsmenn eptir
19. gr., sbr. 1. gr., fjelagslaganna, ber að dæma hina
stefndu, stjórn ábyrgðarfjelagsins, til að greiða áfrýj-
andanum hinar umþrættu 618 kr. 09 aura. Vextir
af upphæðinni verða ekki tildæmdir áfrýjanda, með
því að þeirra er eigi getið í áfrýjunarstefnunni, og
málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eptir at-
vikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hin stefnda stjórn hins eyfirzka ábyrgðarfje-

lags á að greiða áfrýjandanum J. V. Havsteen 618 kr. 09 aura. Málskostnaður fyrir undir-jetti og yfirdómi falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 9. aprílmán.

Nr. 6/1888:

Rjettvísín

gegn

Jóni Jónssyni.

Dómur:

Með dómi aukarjettar Reykjavíkurkaupstaðar, gengnum 4. dag febrúarmán. þ. á., var hinn ákærði, Jón snikkari Jónsson, dæmdur fyrir þjófnað og tilraun til að drýgja þjófnað til að sæta betrunarhússvinnu í 15 mánuði, til að greiða iðgjöld Eiríki Jóhannssyni — í undirrjettardóminum er hann nefndur Jóhannesson — 2 kr., og Matthías Matthíassyni 1 kr., svo og til að greiða allan af sökinni og gæzlu varðhaldi sínu leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefur að beiðni hins ákærða verið áfrýjað til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Jóns Jónssonar, er styðst við aðrar þær skýrslur, sem fram eru komnar í málinu, er það löglega sannað, að hann á síðastliðnu hausti og í byrjun vetrar 1887 hefur stolið þeim munum, er nú skulu greindir:

1. 22 bordum 6 álna löngum — voru 18 þeirra hefluð, en 4 óhefluð — úr læstu húsi timbur-sala Christjansens hjer í bænum, er enginn bjó

í; borð þessi tók hann í 2 skipti, og náði þeim með því móti, að hann með handaflí kippti burtu fjöllum, er negldar voru fyrir kjallaraglugga á nefndu geymsluhúsi, og fór síðan inn um gluggann inn í húsið.

2. Frá sama timburkaupmanni stal ákærði enn fremur plankastúf rúmlega 3 álna löngum, er lá nálægt áðurnefndu geymsluhúsi.
3. Á umgirtu svæði milli geymsluhúsa Thomsens kaupmanns hjer í bænum stal ákærði kvartili með sýru, er Magnús Stephensen í Viðey átti, og kassa með kæfu í, er Eiríkur Jóhannsson á Helgastöðum á Skeiðum átti; þetta hvorttveggja tók ákærði í sama skiptið; dyrnar voru þá opnar og fór ákærði inn um þær.
4. Í annað skipti stal hann úr sama umgirta svæði — og var því þá læst — hálfu kýrskinni. Komst hann þannig inn, að hann steig upp á borðabunka, er lá við girðinguna, og síðan upp á kjálka á stiga, er hjekk þar á girðingunni utanverðri, og fór síðan yfir girðinguna. Húðin var spítt í heilu lagi á geymsluhúsvegg þar í portinu. Ákærði risti húðina sundur í miðju, og tók annan helminginn, en skildi hinn eptir; húðina átti verzlunarbjónn Matthías Matthíasson. Í þetta skipti tók ákærði og 5 sex-álna-borð á sama stað í þjófsskyni, og kom þeim út úr portinu, en skildi þau þar eptir, af því að hann þorði ekki að bera þau burtu.
5. Þá tók hinn ákærði á stakkstæði kaupmanns N. Zímsens hjer í bænum hjer um bil 40 potta af steinolíu með þeim hætti, að hann boraði

gat á steinolíutunnu er þar lá, og sem kanpmaður Choghill átti.

Loks hefur ákærði stolið 10—20 tveggja og þriggja þumlunga saum frá Sveini snikkara Jónssyni.

Alls hafa hinir stolnu munir verið virtir á 39 kr. 57 aur., og hefur meira parti þeirra verið skilað rjettum hlutaðeigendum aptur. Ákærði hefur aðeins hagnýtt sjer part af 1 hefluðu borði, rúmt fet af plankastúfnum, nálægt 5 potta af steinolíunni, 3—4 potta af sýrunni, — fyrir þessa muni, svo og naglana, hafa hlutaðeigendur fráfalið endurgjaldi—, af húðinni tvenn skæði, er eigandinn hefur krafizt endurgjalds fyrir með 1 kr., og loks nokkuð af kæfunni, er eigandinn hefur heimtað sjer endurgoldið, og hefur það verið metið 2 kr.—Þau 5 borð, er hann tók úr porti Thomsens kaupmanns, en skildi eptir, hafa verið virt 5 kr.

Þessi afbrot ákærða, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, eru með rjettu afundirdómaranum heimfærð undir 231., 230. og 46. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann samkvæmt þessum lagastöðum hefur til unnið, hæfilega ákveðin 1 (eins) árs betrunarhússvinna. Yfirdómurinn fellst á ákvæði hjeraðsdómsins að því til iðgjalda og skaðabóta kemur. Hinum ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svara-
manns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða aukarjettardómi skal óraskað, þó þannig að hegning ákærða Jóns Jónssonar færist niður í 12 mánaða betrunarhússvinnu. Hinum ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra. Ídæmd iðgjöld lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa, og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 11/1888.

Rjettvisin

gegn

Jóhannesi Pálssyni,
Guðmundi Pálssyni og
Elisabetu Snorradóttur.

D ó m u r :

Með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar 16. dag febrúarmán. þ. á., voru hinir ákærðu, Jóhannes Pálsson og Guðmundur Pálsson, dæmdir fyrir að hafa lagt eld í hús nefnds Jóhannesar Pálssonar hjer í bænum, Jóhannes til tveggja ára, en Guðmundur til eins árs betrunarhússvinnu, og Elisabet Snorradóttir, kona Jóhannesar, fyrir að hafa verið í ráðum og undirbúningi með þeim að þessu verki, til að sæta fangelsi við vatn og braud í 4×5 daga. Svo voru hin ákærðu og dæmd til að

greiða allan af sökinni og varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, öll fyrir eitt og eitt fyrir öll, nema hvað Jóhannes einn skyldi greiða málsvarnarlaun til verjanda síns í hjerði, Guðlaugs málaflutningsmanns Guðmundssonar, 6 krónur, en verjandi hinna tveggja hafði afsalað sjer málsvarnarlaunum.

Samkvæmt játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum í málinu eru málsatvik þessi.

Hús það er hjer um ræðir, er hinn ákærði Jóhannes Pálsson hefur byggt, hafði hann veðsett Hákon bómða Eyjólfssyni á Stafnesi með 1. veðrjetti fyrir 1200 kr. láni. Í fyrra vetur var lán þetta komið í gjalddaga, og fól Hákon því manni að innheimta það og selja húsið, ef skuldunautur ekki greiddi skuldina. Jóhannes gat ekki borgað skuldina, og heldur ekki tókst honum að fá annarstaðar lán til þess nje heldur veð fyrir peningaláni, er hann þykist hafa reynt til. — En hann fjekk hjá lánardrottni sínum nokkurn frest á greiðslunni, með því að telja honum trú um, að hann innan skamms gæti selt húsið, og sagði hann einnig öðrum frá hinu sama, og nafngreindi Jón Jónsson nokkurn í Eyjafjarðarsýslu sem kaupanda. Þessa sögu um kaupanda að húsinu kveðst hann hafa búið til í þeim tilgangi með því að útvega sjer umliðun á skuldinni, og taldi hann meðákærða Guðmund bróður sinn til að skrifa sjer brjef í nafni Jóns Jónssonar frá Akureyri um þessi húsakaup, er hann ætlaði að nota til sannindamerkis, en þó ekki gjörði. Með því hann nú eptir því sem tíminn leið varð úrkula vonar um, að hann gæti selt húsið eða staðið í skilum við Hákon, og þóttist vita, að upp mundi komast um hann ósannindin með

kaupandann, ásetti hann sjer, til þess að komast hjá þessu, að brenna húsið. Hann sagði engum frá þessu áformi sínu fyr en um haustið; þá sagði hann meðákærða Guðmundi bróður sínum frá því, svo og konu sinni, meðákærðu Elísabetu Snorradóttur. — Guðmundur vildi ekki bendla sig neitt við það, og reyndi til þess að koma sjer niður annarstaðar, svo að ekki þyrfti hann að vera neitt flæktur við þetta áformaða verk Jóhannesar. En honum tókst ekki að koma sjer fyrir, og svo fór á endanum, að hann ljet Jóhannes telja sig á að vera með honum að brennunni. Einnig taldi hann konu sína, Elísabetu Snorradóttur, á að samþykkja fyrirætlun sína, þótt hún upphaflega væri því mótfallin, og teldi slíkt vitleysu eina. Nokkrum tíma áður en hin ákærðu urðu ásátt um að leggja eld í húsið, fluttu þau sig og allar eigur sínar úr því í bæ þar skammt frá, sem Jóhannes á, og þar að auki tók Jóhannes úr húsinu 3 hurðir og nokkrar þiljur, er hann ætlaði að nota í bæ sinn, sem ekki var alþúinn. Þetta hefur verið virt á 42 kr. Nú stóð húsið autt um tíma, og hinir ákærðu bræður komu sjer saman um að brenna húsið aðfaranóttina hins 11. nóvbr. f. á., og til þess að firra sig öllum grun, leyndust þeir 2 næstu dagana á undan heima í bænum með tilstyrk Elísabetar, er sagði þá farna upp í Borgarfjörð, og sem að beiðni manns síns hengdi tjöld fyrir gluggana í húsinu, til þess að ekki bæri á íkveikjunni fyr en í síðustu lög. Fóru þeir bræður, Jóhannes og Guðmundur, hina ákveðnu nótt um miðnætti niður í húsið og kveiktu í hrúgum úr mosa og smá-spítum, er þeir höfðu borið saman á 7 stöðum í húsinu; lagði Jóhannes kola-íkveikjur í sumar hrúg-

urnar, og í eða við eina þeirra lítilsháttar af púðri. 4—6 lóð, og gjörði hann það í þeim tilgangi að sem fyrst kviknaði í húsinu. Um púðrið vissi Guðmundur ekki, og Jóhannes hefur borið, að honum ekki hafi komið til hugar að manntjón gæti af hlotizt, eða að öðrum húsum með því væri stofnað í hættu. Þegar þeir höfðu kveikt í hrúgunum, læstu þeir húsinu, og lögðu í skyndi á stað frá bænum upp í Borgarfjörð. Á 3. tímanum um nóttina urðu menn varir við brunann og var hann slökktur viðstöðulítið. Skemmdirnar á húsinu hafa verið metnar kr. 165,50 (ekki 167 kr. 50 a.). Húsið var vátryggt fyrir eldsvoða fyrir 2900 kr. Hinn ákærði Jóhannes hefur stöðugt borið, að honum hafi ekki komið til hugar með þessu atferli sínu að svíkja brunabóta-ábyrgðina, því hann hafi vitað, að brunabótafjenu skyldi verja til að byggja húsið upp að nýju, og af því hafi hann engan hag getað haft, með því að húsið hafi verið að veði fyrir svo miklu fje, að hið nýja hús ekki hefði verið meira virði; hann hafi ekki ætlað að ábatast á því að öðru leyti en því, að fjenýta sjer hurðir þær og þiljur, er hann tók úr húsinu, og þennan framburð hans verður að taka til greina, af því ekkert er komið fram í málinu, er geti hnekkst honum.

Í húsi því, sem hin ákærðu ætluðu að brenna, bjó enginn; það er nokkuð afskekkt; veggirnir eru úr steini og þakið úr járni; er því lítt hugsanlegt, að eldurinn, þótt húsið hefði brunnið upp, hefði getað útbreiðzt til annara húsa, einkum þar eð veðrið var stillt um nóttina.

Afbrot hinna ákærðu, sem eru komin yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir

neinn glæp, hefur hjeradsdómarinn með rjettu heimfært, að því kemur til hins ákærða Jóhannesar, undir 283. gr. 2. málsg. 48. gr. 1. málsg. og 53. gr. 1. málsg., sbr. við 283. gr. 2. málsg. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann samkvæmt tilvitnuðum lagagreinum hefur til unnið, hæfilega metin af hjeradsdómaranum 2 ára betrunarhússvinna; að því kemur til hins ákærða Guðmundar, undir 48. gr. 1. málsg. og 283. gr. 2. málsg. og hliðsjón höfð af 59. gr. hegningarlaganna, og er hegning hans hæfilega ákveðin 1 árs betrunarhússvinna; að því snertir hina ákærðu, Elisabetu Snorradóttur, undir 49. gr., 283. gr. 2. málsg. og 57. gr. hegningarlaganna, og virðist einnig hegning hennar hæfilega metin 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo fellst yfirdómurinn og á ákvæði undirdómsins um málskostnað. Hinum ákærðu ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, einu fyrir öll og öllum fyrir eitt, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 15 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hin ákærðu, Jóhannes Pálsson, Guðmundur Pálsson og Elisabet Snorradóttir, eiga öll fyrir eitt og eitt fyrir öll að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns þeirra

fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 15 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 59/1887.

Sveinn Sveinsson
vegna trjesmiðafjelagsins
í Reykjavík
gegn
Gunnari Gunnarssyni.

Dómur:

Vorið 1886 seldi Einar prentari Þórðarson húseign sína í Reykjavík 6 trjesmiðum samastaðar, og er afsalsbrjefið dagsett 18. maímán. nefnt ár. Kaupverðið var ákveðið 6000 kr., og áttu kaupendurnir að greiða það sumpart með því, að leysa inn veðskuld til landsjóðsins, er hvíldi á húsinu, og sumpart með því, að veita seljandanum sómasamlega framfærslu til dauðadags, og sjá fyrir útför hans að honum látnum, svo og ala önn fyrir dóttur hans, meðan hún væri á ómaga-aldri. Haustið næst á eptir stofnuðu kaupendurnir, áminnztir 6 trjesmiðir, fjelag með sjer, er þeir nefndu „Trjesmiðafjlagið í Reykjavík“, og gengu þá enn nokkrir fleiri trjesmiðir í það. Hinn 9. nóvembermán. þá um haustið voru samþykktar nokkrar greinir, er áttu að gilda sem lög fyrir fjelagið fyrst um sinn, eða þangað til regluleg lög væru samin fyrir það. Var svo á fundi hinn 14. nóvembermán. næst á eptir samþykkt, að semja slík lög fyrir fjelagið, og 5 manna nefnd kosin til þess. Fje-

lagslögin, er nefndin samdi, voru síðan lögð fram á fjelagsfundi hinn 9. jan. f. á., og aptur á fundum hinn 30. jan. og 1. febr., og á þessum fundum virðast þau hafa verið samþykkt með öllum þorra atkvæða fjelagsmanna. Hinn stefndi, Gunnar snikkari Gunnarsson, er var kominn í fjelagið hinn 9. nóvember 1886, ritaði formanni fjelagsins, Sveini snikkara Sveinsyni, sem er áfrýjandi máls þessa, brjef hinn 11. marzmán. f. á., og sagði sig þá úr fjelaginu ásamt 2 öðrum trjesmiðum, og segjast þeir „skoða sig upp frá þeim degi að öllu leyti óháða lögum fjelagsins, reglum og venjum“. Fyrir þá sök höfðaði formaður fjelagsins, áfrýjandinn, í umboði þess mál á móti hinum stefnda til þess að fá hann með dómi skyldaðan til að taka aptur úrsögn sína úr fjelaginu, eða að öðrum kosti greiða í sjóð þess tveggja ára gjöld, 180 kr. 12 a., eða til vara tveggja ára tillög, 76 kr. 80 a., svo og til þess að greiða málskostnað o. fl. — Dómur var kveðinn upp í málinu á bæjarþingi Reykjavíkur hinn 16. júnímán. f. á., og var hinn stefndi sýknaður, að öðru leyti en því, að honum var gjört að greiða 8 kr. sekt til landsjóðs og 10 kr. í málskostnað til sækjanda, fyrir þá skuld að hann eigi mætti á sáttafundi, en sendi annan mann í sinn stað, án þess að sanna forföll sín og án þess að veita umboðsmanninum löglegt umboð til að sættast á málið. Dómi þessum hefur Sveinn snikkari Sveinsson, fyrir hönd trjesmiðafjelagsins í Reykjavík, áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 14. desbr. f. á., og gjört þær rjettarkröfur, að hinn stefndi verði skyldaður til, svo framarlega hann eigi innan einhvers hæfilegs tíma, er yfirdómurinn ákveður, tekur aptur úr-

sögn sína úr trjesmiðafjelaginu í Reykjavík, að greiða tveggja ára tillög til fjelagsins með 180 kr. 12 a., eða til vara 76 kr. 80 a.; að hann verði sektaður fyrir að mæta eigi á sáttafundi, og að hann verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir undirrjetti og yfirdómi með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt þess, að hann verði algjörlega sýknaður, og áfrýjandinn dæmdur til að greiða allan kostnað málsins fyrir báðum dómum, eða til vara að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og áfrýjandinn dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi.

Þar sem stefndi fyrir undirrjettinum hefur haldið því fram, að málinu beri að frá vísa fyrir þá sök, að rjettarkröfur sækjanda sjeu svo óglöggar og óákveðnar, að dómur verði eigi lagður á þær, og þar næst ber fram sem sýknu-ástæðu, að sækjandinn sje ekki *actor competens* og að hann bresti löglega heimild til að sækja málið fyrir hönd fjelagsins, þá hefur stefndi eigi itrekað þessar varnarástæður fyrir yfirdóminum, og virðist hann því hafa fallið frá þeim, enda er sýnt í hinum áfrýjaða dómi, að þær geta eigi tekizt til greina í málinu. En það er aðal-sýknarástæða hins stefnda, að hann hafi aldrei samþykkt eða undirgengizt lög trjesmiðafjelagsins, þau er fram lögð eru í málinu, og sem áfrýjandi byggir rjettarkröfur sínar á, og sjeu þau því eigi skuldbindandi fyrir sig. Þetta virðist þó koma í beina mótsögn við brjef hans til áfrýjanda, dags. 11. marzmán. f. á., (Nr. 7 í dómsgjörðum undirrjettarins), en í því lýsir hann því yfir, að hann segi sig úr trjesmiðafjelaginu, og upp frá þeim degi skodi sig óháðan lögum þess,

reglum og venjum. Það verður að fallast á það, að stefndi hafi hjer, er hann nefndi lög fjelagsins, einmitt vitnað til þeirra fjelagslaga, sem fram eru lögð í málinu, og að vitni meiri hluta fjelagsmanna voru samþykkt á fundum hinn 30. jan. og 1. febr. f. árs. Það er komið fram í málinu af hálfu áfrýjanda, að stefndi hafi verið á fjelagsfundum hinn 30. jan. f. á., þá er fyrri hluti nýnefndra laga var samþykktur; hinn 6. febrúarmán., þá er samþykkt var, að beita þessum lögum við einn fjelagsmann, er sagði sig úr fjelaginu; aptur á öðrum fundi sama dag, og var hann þá kosinn gjaldkeri fjelagsins samkvæmt nýnefndum lögum, og enn hinn 13. febrúar og 6. marz; á þessum síðari fundi var kosinn annar gjaldkeri í staðinn fyrir stefnda, og skilaði stefndi þá af sjer peningum fjelagsins, er í hans vörzlum voru, til hins nýkosna gjaldkera. Stefndi hefur ekki neitað því, að hann hafi verið á þessum fundum, að það hafi fram farið á fundunum, sem hjer er skráð, — og þá hefur það í þessu efni enga þýðingu, þótt hann mótmæli sönnunargildi fundarbókar fjelagsins almennt og yfir höfuð að tala —, en þessi atvik í sambandi við brjef stefnda, dags. 11. marz f. á., sýna það ótvírætt, að hann hafi verið háður hinum ný-samþykktu lögum fjelagsins, þá er hann sagði sig úr því, og að honum sjálfum hafi verið þetta full-ljóst. Þar sem stefndi hefur haldið því fram, að þó svo væri álitid, að hann hefði samþykkt fjelagslögin, þá væri hann þó leystur frá öllum skuldbindingum þeirra fyrir þá skuld, að hann hafi verið leyndur vaxta-eptirstöðvum til landsjóðs, er hvíldu á húseign fjelagsins, og síðar komu upp, þá ber að geta þess, að eptir ómót-

mæltum framburði áfrýjanda, sem kemur heim við fundar-bók fjelagsins, var stefnda gjört kunnugt um þessar eptirstöðvar nálægt því mánuði áður en hann sagði sig úr fjelaginu, og tók hann eptir það umtalslaust þátt í störfum fjelagsins, og það jafnvel sem embættismaður þess, enda er ekki í úrsagnarbrjefi stefnda vikið að þessu atviki um eptirstöðvarnar með einu orði. Það verður eigi betur sjeð, en að stofnendum fjelagsins sjálfum hafi upprunalega verið ókunnugt um þessar vaxta-eptirstöðvar, og að þeir hafi þegar skýrt hinum öðrum fjelagsmönnum frá þeim, er þeir fengu vitneskju um þær. Það verður því eigi samþykkt, að áminnt atvik hafi haft þá rjettarverkun fyrir stefnda, að hann hafi losast við skuldbindingar sínar sem fjelagsmaður.

Þá koma til álita rjettarkröfur áfrýjanda, og þá fyrst krafan um, að stefndi verði dæmdur til að taka aptur úrsögn sína úr fjelaginu. Með því að lög fjelagsins heimila hverjum fjelagsmanni að ganga úr fjelaginu, þegar honum þykir það henta, verður þessi krafa eigi tekin til greina, en spurning verður þá um afleiðingarnar af úrsögn stefnda úr fjelaginu að öðru leyti. Um þetta ákveður 20. gr. fjelagslaganna í 1. málslíð, að „enginn meðlimur geti gengið úr fjelaginu, fyr en hann hafi greitt í fjelagssjóð sem svari öllum þeim útgjöldum, sem sjerhverjum stofnanda þess bar að borga tvö fyrstu fjelagsárin frá nýári 1887“. Þessi ákvörðun er skýlaus, og verður að skilja 22. gr. laganna samkvæmt henni eða með þeirri takmörkun, sem hún (20. gr. laganna) hefur sett, sem sje að hún ræði um úrsögn þeirra fjelagsmanna, sem búnir eru að vera í fjelaginu í 2 ár, eða búnir

eru að greiða í fjelagssjóð sem svari tveggja ára fjelagsgjöldum hvers stofnanda fjelagsins. Með þessari skýringu laganna, sem er heimiluð eptir almennum lagaskýringar-reglum, hverfur mótsögn sú og ósamkvæmni milli hinna einstöku laga-fyrirmæla, sem um getur í hinum áfrýjaða dómi, og þar hefur ráðið úrslitum. Með þessu móti verða og vel skiljanleg og samræmileg við nýnefndar greinir fyrirmælin í 19. gr. og í 20. gr. 2. málslíð laganna. Þegar nú hinn stefndi sagði sig úr fjelaginu 11. marzmán. f. á., hlaut hann að koma beint undir fyrirmæli 20. gr. laganna, og samkvæmt því vera skyldur að greiða í fjelagssjóð sem svari öllum þeim útgjöldum, er hverjum stofnanda samkvæmt lögunum bar að borga 2 fyrstu fjelagsárin frá nýári 1887, og er það svo að skilja, að greiðsla þessi kom í gjalddaga, jafnframt og hann sagði sig úr fjelaginu. Samkvæmt þessu hefur áfrýjandi og stílað sínar rjettarkröfur. En þar sem hann í aðalkröfu sinni telur til þessara gjalda afborgun og vexti af landsjóðsskuld, forlagseyri með Einari Þórðarssyni og dóttur hans, lóðargjald og brunabótagjald af fjelagshúsinu, þá er slík gjaldkrafa á hendur stefnda eigi heimiluð með lögum fjelagsins. Sjerstaklega leggur 2. gr. fjelagslaganna enga ákveðna skuldbinding á einstaka fjelagsmenn, en inniheldur að eins yfirlýsingu um það mark og mið, sem fjelagið á fyrst og fremst að keppa að. Eigi er heldur áminnt gjaldkrafa á hendur stefnda heimiluð með kaupbrjefinu 18. maímán. 1886, því að það er eigi sannað, að stefndi hafi nokkru sinni undirgengizt skuldbindingarnar í afsalsbrjefinu, og eigi er þeirra getið í 20. gr. laganna. Þau gjöld, sem stefndi undir-

gekkst að greiða, jafnframt og hann undirgekkst fjelagslögin, eru þriggja króna mánaðarlegt tillag eptir 24. gr. laganna, og 60 aura ársfjórðungstillag eptir 38. gr. laganna; að hann, með því að samþykkja 20. gr. laganna, hafi undirgengizt aðrar eða frekari greiðslur til fjelagssjóðsins, er eigi sýnt með nægilegum rökum í málinu; fjelagslögin leggja eigi aðrar *á-kveðnar* greiðslur en þessar hvorki á stofnendur fjelagsins nje aðra fjelagsmenn. Krafa áfrýjanda um, að stefndi verði dæmdur til að greiða 180 kr. 12 a., sem væntanlegan tveggja ára hluta hans af landsjóðsskuldinni á fjelagshúsinu, af framfærslukostnaði Einars Þórðarsonar og dóttur hans, og ýmsum öðrum áfallandi gjöldum, verður því eigi tekin til greina, en aptur ber samkvæmt hinu framanritaða að taka þá vara-kröfu áfrýjanda til greina, að stefndi verði dæmdur til að greiða tveggja ára tillög til fjelagsins frá 1. jan. 1887 að telja, samkvæmt 24. og 38. gr. laganna, samtals 76 kr. 80 aura, og skal þess jafnframt getið, að stefndi hefur eigi borið það fram, að hann hafi verið búinn að borga nokkuð af þessum gjöldum, þá er hann sagði sig úr fjelaginu. Um að dæma áfrýjanda vexti af upphæðinni er eigi að ræða, með því að þeirra hefur eigi verið krafizt.

Að því er snertir sekt eptir tilskipun 11. ágúst 1819 og málskostnað í hjeraði á hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur að vera óraskaður. Sem málskostnað fyrir yfirdómi á stefndi að greiða áfrýjanda 20 kr. Krafa umboðsmanns áfrýjanda um, að tilgreint orðatiltæki í vörn stefnda verði dæmt ómerkt, og umboðsmaður stefnda sektaður fyrir það, þykir eigi á nægum rökum byggð.

Því dæmist rjett að vera:

Stefndi, snikkari Gunnar Gunnarsson, á að greiða áfrýjandanum, Sveini snikkara Sveinssyni, fyrir hönd Trjesmiðafjelagsins í Reykjavík, 76 kr. 80 auru og í málskostnað fyrir yfirdómi 20 kr. Um sekt og málskostnað fyrir undirrjetti á bæjarþingsdómurinn að vera óraskaður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans; ella sæti stefndi aðför að lögum.

Mánudaginn 16. aprilmán.

Nr. 10/1888.

Rjettvísinn

gegn

Margrjeti Auðunsdóttur.

D ó m u r :

Eptir að rjettarpróf höfðu verið haldin í Kjósar- og Gullbringusýslu út af ýmislegum þjófnaði, frömdum í Hafnarfirði veturinn 1886 og 1887, fyrir-skipaði amtið með brjefi, dags. 4. des. f. á., sakamáls-höfðun gegn hinni ákærðu, Margrjeti Auðunsdóttur, fyrir brot gegn 240. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, svo og annari sakborinni persónu fyrir þjófnað, og var mál það, sem samkvæmt þessari skipun var höfðað gegn hinum ákærðu, dæmt í aukarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu hinn 27. janúarmán. þ. á., þannig að því er snertir Margrjeti Auðunsdóttur, að hún skyldi sæta fangelsi við vatn og

brauð í 2 daga, og greiða $\frac{1}{4}$ hluta af öllum kostnaði málsins í hjeraði.

Þessum dómi hefur hin ákærða látið skjóta til yfirdómsins. — Með því að málinu eigi hefur verið áfrýjað af hálfu hins opinbera, kemur hjer til skoðunar að eins tilverknaður sá, sem hin ákærða er dæmd fyrir í hjeraði, og sem þannig er frá skýrt í hinum áfrýjaða dómi, að Helga nokkur Jónsdóttir hafi haustið 1886 tvívegis komið til hennar, og fært henni dálítið af matvælum, í síðara skiptið 3 bita af kjöti og 2 bolla af matbaunum, sem hin ákærða hafi tekið við og hagnýtt sjer, þótt Helga eptir fyrirspurn hennar hafi sagt henni, að hún hefði stolið þessum matvælum. Eptir prófum málsins vissi hin ákærða ekkert um það, nje heldur hafði nokkra ástæðu til að gruna það, að matföng þau, er hún tók við í fyrra skiptið hjá Helgu, væru stolin. Á hinn bóginn hefur hún tregðulaust kannast við það, að þegar hún í síðara skiptið veitti móttöku hjá Helgu 3 kjötbitum og 2 bollum af matbaunum, hafi hún spurt hana um, hvernig hún hafi fengið þetta, og hafi Helga þá sagt, að hún hafi stolið því; þrátt fyrir það virðist hin ákærða hafa haft þetta til matar á heimili sínu. — Þegar nú skal kveða á um það, hvort hin ákærða hafi unnið til refsingar í sök þessari, eins og hún er höfðuð, fyrir að hafa tekið við og hagnýtt sjer ofan nefnda 3 kjötbita og 2 matbaunabolla, sem verjandi hennar í hjeraði hefur virt á 27 anra, — en engin önnur virðing hefur verið gjörð á þessum matvælum —, þá er það augljóst, að ef hún sjálf hefði stolið þessum matvælum, þá mundi brot hennar hafa heyrt undir 237. gr. hinna almennu hegna-

ingarlaga, en þar sem hún nú að eins hefur gjört sig seka í eptirfarandi hlutdeild í svo löguðu misferli, hefði að rjettu átt að heimfæra brot hennar undir nýnefnda lagagrein, samanborna við 56. gr. hegningarlaganna. Fyrir slíkt brot ber eigi að höfða opinbera málsókn nema því að eins að sá, sem misgjört er við, krefjist þess, en slík krafa er eigi fram komin í málinu, og með því að brot hennar eptir ásigkomulagi þess og atvikum málsins eigi verður kallað hilm-ing í þeim skilningi, sem álita verður að 240. gr. hegningarlaganna leggi í þetta orð, sjer í lagi þegar bornar eru saman refsingarnar eptir 240. gr. og 237. gr., þá ber að sýkna hina ákærðu í máli þessu, og á þá einnig málskostnaður, fyrir undirrjetti að því er hana snertir, og allur áfrýjunarkostnaður sakarinnar, að greiðast úr opinberum sjóði, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda hinnar ákærðu í hjerði, 6 krónur, og málfutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hin ákærða, Margrjet Auðunsdóttir, á að vera sýkn af ákæru rjettvísinnar í þessu máli. Allur kostnaður sakarinnar fyrir undirrjetti, að því er snertir hina ákærðu, og allur af áfrýjun málsins leiðandi kostnaður greiðist af almannafje, þar með talin málsvarnarlaun til verjanda í hjerði, E. Egilssonar, 6 krónur, og málfutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málafutn-

ingsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 krónur til hvors þeirra.

Mánudaginn 23. aprílmán.

Nr. 56/1887.

Kr. Ó. Þorgrímsson
gegn

Þorleifi Jónssyni.

D ó m u r :

Síðastliðið haust höfðaði bóksali Kr. Ó. Þorgrímsson, áfrýjandinn í sök þessari, mál á móti hinum stefnda, ritstjóra Þorleifi Jónssyni, fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar út af grein í „Þjóðólfi“ XXXIX. árgangs 17. tölubl., er út kom 22. aprílmán. f. á., en grein þessa taldi Kr. Ó. Þorgrímsson meiðandi fyrir sig. Málið kom fyrst fyrir bæjarþingsrjettinn hinn 22. sept. f. á., en eftir liðlega mánuð eða hinn 27. okt. næst á eftir heimtaði sækjandi, að það væri hæfið. Stefndi heimtaði sjer þá endurgoldinn allan þann kostnað að skaðlausu, er leitt hefði af málinu fyrir hann, svo og bætur fyrir ómök og tímatöf út af því, og lagði þá jafnframt fram sundurliðaðan reikning yfir kostnaðinn og ómakslaunin, að upphæð 76 kr. 62 au. Þó að sækjandi þá þegar mótmælti reikningnum að nokkru leyti, var hann þó með dómi bæjarþingsrjettarins, uppkveðnum 10. nóv. f. á., skyldaður til að greiða stefnda nýnefnda upphæð, um leið og dæmt var, að málið skyldi hæfið vera. Dómi þessum hefur bóksali Kr. Ó. Þorgrímsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 28. nóv. f. á., og krafizt þess fyrst og fremst, að hann verði al-

gjörlega sýknaður af málskostnaðarkröfum hins stefnda, en geti það eigi orðið, að hann þá að eins verði dæmdur til að borga hæfilega upphæð eptir mati rjettarins, eigi meira en 10 kr., í þessu skyni til stefnda, svo og að stefndi, hvernig sem fer, verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn eru það kröfur hins stefnda, ritstjóra Þorleifs Jónssonar, að málinu verði vísað frá rjettinum, eða að öðrum kosti að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 68 kr.

Frávísunarástæða hins stefnda er sú, að mjög mikið vanti í undirrjettardómsgjörðir þær, sem áfrýjandi hefur fram lagt, og að fyrir því sje eigi unnt að fá af þeim ljósa hugmynd um deilu-efnið. Það sem þannig tjáist vanta í dómsgjörðirnar, virðist að eins vera eptirrit af vitnaleiðslu, sem hinn stefndi ljet fram fara í hjeraði, og ætlaði að nota í aðalmálinu. Það verður nú eigi álitid, að áfrýjanda hafi verið skylt, að láta eptirrit af þessari vitnaleiðslu fylgja dómsgjörðunum í máli því, sem hann hefur áfrýjað, og eigi virðist það svo lagað, að fyrir þessa skuld sje eigi unnt að leggja dóm á það, eins og það nú liggur fyrir yfirdóminum. Krafan um frávísun verður því ekki tekin til greina.

Þegar hinn stefndi lagði fram málskostnaðarreikning sinn fyrir undirrjettinum hinn 27. okt. f. á., mót-mælti áfrýjandi honum þá þegar með þeim ummælum, að sjer gæti eigi betur fundizt, en að reikningurinn væri að vissu leyti óhæfilega hár, einkum borgun til málaflutningsmanns, borgun fyrir ritföng, og

borgun til stefnda sjálfs fyrir að mæta í rjettinum. Þessi ummæli áfrýjanda um málskostnaðarreikninginn verður að skilja á þá leið, að hann hafi samþykkt allar upphæðir hans, samtals 26 kr. 62 aura, nema hinar þrjár tilgreindu, og að hann hafi skotið því til rjettarins, að ákveða upphæð þeirra, eða eptir atvikum fella þær alveg burtu. Þó að hinn stefndi hafi krafist endurgjalds á málskostnaðinum að skaðlausu eptir reikningi, og þó að á það verði að fallast, að honum beri endurgjald alls þess kostnaðar, sem leiddi af málinu fyrir hann í hjeraði, svo og hæfileg þóknun fyrir ómök hans og fyrirhöfn, þá heyrir það þó undir mat rjettarins, hvað sje hæfilegt og sanngjarnt endurgjald í þessu skyni, úr því að málsaðilar eigi verða á eitt sáttir um það. Fyrsti reikningsliðurinn, sem málsaðila skilur á um, eru 20 kr. til stefnda „fyrir að mæta 5 sinnum á bæjarþingi Reykjavíkur“, og verður að samþykkja hann sem eðlilegan og hæfilegan. Þar á móti verður eigi samþykktur annar reikningsliðurinn, sem er deilu-efni, sem sje 10 kr. fyrir „ritföng, skriptir, tímatöf við þær og fleiri ómök“, því að bæði virðist þessi reikningsliður, skoðaður út af fyrir sig, mjög hár, og að öðru leyti hefur tillit verið tekið til hans, þegar samþykktur var næstundanfarandi reikningspóstur; hin síðasta reikningsupphæðin, sem málsaðilar hafa eigi orðið ásáttir um, nefnil. 20 kr. til málsfærslumanns fyrir ráðleggingar, virðist of há, og þykir eptir sanngjarnri venju hæfilega ákveðin 10 kr., sjerstaklega þegar þess er gætt, að málið ber það með sjer, að þetta á að vera borgun fyrir *munnegar* ráðleggingar eingöngu. Samkvæmt ofanrituðu verður að breyta hinum áfrýjanda

dómi þannig, að áfrýjanda gjörist að greiða stefnda að eins 56 kr. 62 au. Eptir þessum úrslitum málsins á málskostnaður fyrir yfirdómi að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, Kr. Ó. Þorgrímsson, greiði stefnda, Þorleifi Jónssyni, 56 kr. 62 aura. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu undir aðför að lögum.

Mánudaginn 30. aprílmán.

Nr. 50/1887.

Bjarni Bjarnason

gegn

Guðmundi Sigurbjartssyni og
sýslumanni Lárusi Þ. Blöndal.

D ó m u r :

Eptir að ágreiningur var kominn upp milli áfrýjanda máls þessa, Bjarna bónda Bjarnasonar á Umsvölum, og Björns bónda Benidiktssonar Blöndal út af kýrkaupum, er áttu að hafa gjörzt milli þeirra vorið 1886, höfðaði hinn síðarnefndi mál á móti Bjarna Bjarnasyni fyrir aukarjetti Húnavatnssýslu, og var því ráðið til lykta með dómi tjeðs rjettar, uppkveðnum hinn 18. dag janúarmán. 1887, á þá leið að Bjarni Bjarnason skyldi greiða Birni B. Blöndal andvirði kýrinnar 60 kr., 5% vexti af þessari upphæð frá sáttakærudegi til borgunardags, 4 kr. fyrir hirðingu og hagatoll fyrir kúna, og 200 kr. í málskostnað.

Dómur þessi var birtur fyrir áfrýjanda hinn 7. marzm. f. á. Hinn 16. sama mánaðar „framselu og afsalar“ Björn Blöndal Guðmundi Sigurbjartssyni, sjálfseignarþónda á Þorkelshóli, nýnefndan dóm, og „segir hann rjettan eiganda dómsins, er hann fyrir því megi hagnýta sjer eptir vild sinni“, með því að hann hafi greitt þá upphæð, er þeir hafi orðið ásáttir um. Sama dag krefst Guðm. Sigurbjartsson þess, að sýslumaðurinn í Húnavatnssýslu fullnægi dóminum með fjárnámi hjá áfrýjanda, þegar fjárnámsfrestur sje liðinn, svo framarlega dómfelldi innan þess tíma eigi hafi veitt dóminum fullnustu. Þessa kröfu tók sýslumaðurinn þannig til greina, að hann fór að Umsvölum, heimili áfrýjanda, hinn 25. marzm. f. á., og tók ýmislegar eigur hans fjárnámi, er virtar voru á 296 kr. 75 au. Áfrýjandi mótmælti því þá að visu, að hinn stefndi sýslumaður framkvæmdi fjárnámsgjörðina, með því að hann væri föðurbróðir dómhafa, Bjarnar B. Blöndal, en með samstundis uppkveðnum úrskurði fógétans var þessum mótmælum hrundið. Þá mótmælti áfrýjandi því þar næst, að fjárnámsgjörðin væri látin fram fara, með því að hann ætlaði að skjóta aukarjettardóminum frá 18. jan. f. á. til yfirdómsins, og hefði hann þegar hinn 8. marzm. f. á. á heimili fógétans beðið um útskrift í akts-formi af málinu, en sökum ýmislegra anna hefði sýslumaður eigi þótt geta þá þegar afgreitt dómsgjörðirnar, og fyrir því hefði eigi verið unnt að fá áfrýjunarstefnu, svo að hún yrði fram lögð í fógetarjettinum. Einnig þessum mótmælum hratt fógétinn með úrskurði, uppkveðnum þá þegar, og var síðan fjárnámið framkvæmt. Nú lítur út fyrir að fjárnámshafi, þegar er búið var að

framkvæma fjárnámið, hafi heimtað sölu á hinum lögteknu munum, því að daginn eptir, 26. marzm. f. á., gefur sýslumaður Lárus Blöndal út auglýsingu um að fjármunirnir verði seldir á opinberu uppboðsþingi hinn 13. aprílm. næst á eptir. Fyrir uppboðsrjettinum lagði Bjarni Bjarnason fram yfirdómsstefnu, dags. 1. aprílm., og birta 9. sama mánaðar, en með henni var áfrýjað til yfirdómsins aukarjettardóminum frá 18. jan. f. á., og krafðist þess, að fjárnámsuppboðinu yrði frestað, þangað til dómur yfirrjettarins væri fallinn í aðalmálinu. Þessu mótmælti uppboðsbeiðandi þá þegar, og úrskurðaði uppboðsráðandi samtundis, að uppboðið skyldi fram fara, með því að eigi hefði verið áfrýjað fjárnámsgjörðinni. Voru hinir lögteknu munir síðan að mestu leyti seldir á uppboðinu, eða svo mikið af þeim, sem útheimtist til lúkningar á dómkröfunni með fjárnáms- og uppboðskostnaði, og var andvirði hinna seldu muna alls 297 kr. 55 au., er virðist hafa gengið til Guðmundar Sigurbjartssonar, sem dóm- og fjárnáms-hafa og uppboðskrefjanda, en dómskuldin með vöxtum og málskostnaði, fjárnámskostnaði og áætluðum uppboðskostnaði var reiknuð 296 kr. 75 aur. Fjárnámsgjörð þessari og uppboðsgjörð, svo og undanfarandi úrskurðum, hefur Bjarni bóndi Bjarnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 24. septbr. f. á., og krafizt þess, að úrskurðirnir verði ónýttir og gjörðirnar úr gildi felldar, og að Guðmundur Sigurbjartsson, sem lögtaks- og uppboðsbeiðandi, verði ásamt hinum stefnda sýslumanni, fógeta og uppboðskaldara, Lárusi Blöndal, dæmdur til að setja eigur áfrýjandans í samt lag aptur, eða til að greiða honum fullar skaðabætur

eptir mati rjettarins eða eptir mati óvilhallra manna fyrir allt það eignatjón, afnotamissi, atvinnutjón og álitsspilli, er hinir stefndu hafi bakað honum með gjörðum þessum, eigi minna en 3000 kr. En geti þessu eigi orðið framgengt, hefur áfrýjandi krafizt þess, að uppboðsgjörðin verði numin úr gildi, að því leyti snertir þær 120 kr., er felldar voru úr málskostnaðinum í aðalmálinu með dómi yfirrjettarins, og hinir stefndu *in solidum* dæmdir til að standa áfrýjandanum skil á þessari upphæð, svo og til að greiða skaðabætur, eins og tekið er fram í aðalkröfunni; svo krefst og áfrýjandi þess, að hinir stefndu verði dæmdir til að greiða 200 kr, eða eitthvað nægilegt í málskostnað fyrir báðum rjettum. Á hinn bóginn eru það rjettarkröfur hinna stefndu, *principaliter* að málinu verði frá vísað, og *in subsidium*, fyrst og fremst að hinir áfrýjuðu úrskurðir og gjörðir verði staðfestar; og þar næst, að hinir stefndu verði algjörlega sýknaðir; svo krefjast þeir og þess, að nokkur tilgreind orð í sóknarskjölunum verði dæmd ómerk, og umboðsmaður áfrýjanda sektaður fyrir þau, og loksins að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða hinum stefndu málskostnað, sýslumanni L. Blöndal 40 kr., og Guðmundi Sigurbjartssyni 40 kr., samtals 80 kr.

Það er aðal-frávísunarástæða hinna stefndu, að í áfrýjunarstefnunni sje einhver Björn Kristófersson nefndur sem lögtaksbeiðandi, og að Guðmundi Sigurbjartssyni sje að eins stefnt sem beiðanda fjárnámsuppboðsins. Stefnan hefur nú ekki verið birt fyrir þessum Birni Kristóferssyni, og áfrýjandi gjörir engar kröfur á hendur honum í málinu, enda hefur

hann eigi látið mæta sín vegna fyrir yfirdóminum. Að vísu verður í máli þessu eigi dæmd ábyrgð á hendur hinum stefnda Guðmundi Sigurbjartssyni fyrir fjárnám það, er hann ljét gjöra hjá áfrýjanda, með því að hann að eins er stefndur sem uppboðsbeiðandi, en fyrir þessa skuld er þó eigi ástæða til þess að frá vísa máli þessu, eins og það liggur fyrir yfirdóminum, hvorki í heild þess, nje að nokkru leyti. Þá virðist og heldur eigi vera ástæða til þess, að frá vísa málinu eptir kröfu hinna stefndu fyrir þá skuld, að áfrýjandi eigi fram lagði þegar hinn fyrsta rjettardag dómsútskrift þá með viðfestu afsalsskjali, sem um getur í fôgetarjettargjörðinni að fram hafi verið lögð fyrir fôgetarjettinum hinn 25. marzm. f. á., með því að áfrýjandi fram lagði áminnzt skjal fyrir yfirdóminn með framhaldssókn sinni hinn 27. febr, þ. á., en það var næsta fyrirtektardag sakarinnar, eptir að hinir stefndu hreifðu því af sinni hálfu, að skjalið hefði eigi fylgt fôgetagjörðinni.

Þá koma til álita kröfur áfrýjanda um, að fjárnáms- og uppboðsgjörðirnar ásamt með undanfarandi úrskurðum verði úr gildi felldar, og þá fyrst sú ógildingarástæða, að fôgetanum, hinum stefnda sýslumanni Lárusi Blöndal, hafi borið að víkja úr sæti sínu í fôgetarjettinum við gjörðina hinn 25. marzm. f. á. eptir kröfu áfrýjanda, með því að hann sje skilgetinn föðurbróðir dómhafandans, sækjandans í aukarjettarmálinu, Bjarnar Blöndal, en það verður að fallast á úrskurð fôgetans, er hann þá kvað upp, að mótmælin verði eigi tekin til greina, því að annar maður, óskyldur fôgetanum, var þá orðinn eigandi dómkröfunnar eptir framsalinu frá 16. marz f. á., og engin rök eru leidd

að því í málinu, að framsal þetta hafi að eins verið gjört til málamyndar (*proforma*-framsal). Hin önnur ógildingarástæða áfrýjanda með tilliti til fógetagjörðarinnar er, að fógétanum hafi borið að taka til greina mótmæli áfrýjanda gegn fyrirtekt fjárnámsgjörðarinnar, er studdust við þá yfirlýsingu hans, að hann ætlaði sjer að áfrýja aukarjettardóminum frá 18. jan. f. á., en yfirdómurinn verður að samþykkja úrskurð þann, er fógétinn upp kvað um þessi mótmæli, því að eigi lagði áfrýjandi fram við fjárnámið áfrýjunarstefnu samkvæmt fyrirætlunum í N. L. 1—22—56, og á hinn bóginn verður eigi staðhæft, að honum hafi verið ómögulegt, að ná áfrýjunarstefnu norður til sín frá Reykjavík frá því dómurinn var birtur honum, og þangað til fjárnámið fram fór, en til þess að fá áfrýjunarstefnu þurfti hann eigi að framleggja hjeradsrjettardómsgjörðir *in forma* með því að honum í því skyni gat nægt staðfest dómseptirrit, sem hann og fjekk hjá dómaranum samdegis og hann bað um dómsgjörðirnar, hinn 8. marzmán. f. á. — Að því er sjerstaklega snertir hina áfrýjuðu uppboðsgjörð, krefst áfrýjandi þess, að hún verði dæmd ógild, með því að þá er hún fram fór hafi verið búid að áfrýja aukarjettardóminum frá 18. jan. f. á., áfrýjunarstefnan hafi verið fram lögð við uppboðsgjörðina, og krafa hafi komið fram um að uppboðinu væri frestað, þangað til yfirjettardómur væri upp kveðinn í málinu. En úr því að uppboðsbeiðandi vildi eiga það á hættu, að heimta framkvæmd á uppboðsgjörðinni, þrátt fyrir áfrýjun á hjeradsrjettardóminum, þá virðist uppboðsráðandi eigi hafa getað skorazt undan að framkvæma uppboðið, þar sem þá eigi var sýnd

áfrýjunarstefna á fjárnámsgjörðinni, og verður því úrskurður hans hjer að lútandi og uppboðsgjörðin eigi dæmd ógild af þessari ástæðu.

Sakar-aðilar eru sammála um það, að margnefndum aukarjettardómi Húnavatnssýslu, uppkveðnum 18. jan. f. á., hafi verið áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 1. aprílmán. næst á eftir, og að honum með dómi yfirrjettarins, er upp var kveðinn 19. sept. f. á., hafi verið breytt þannig, að málskostnaðarupphæðin hafi verið færð niður um 120 kr., nl. úr 200 kr. niður í 80 kr. Hitt virðast þeir eigi hafa athugað, að þá voru þess utan burt felldar 4 kr. af dómkröfu hins stefnda. Samkvæmt þessu hefur áfrýjandinn stílað varakröfu sína, og virðist hún geta falið í hinum viðtæku kröfum áfrýjunarstefnunnar. Umboðsmaður hinna stefndu hefur og viðurkennt, að áfrýjandi eigi heimtingu á að fá þessa upphæð endurgoldna, og verður því í þessu máli að dæma Guðmund Sigurbjartsson til þess, að endurgjalda honum nefndar 120 kr., en vaxtalaust, með því að þeirra hefur eigi verið krafizt, og skal þess jafnframt getið, að eigi þykir þurfa að dæma uppboðsgjörðina að neinu leyti ógilda til þess að komast að þessari niðurstöðu. Til þess að dæma áfrýjanda skaðabætur eftir mati óvillhallra manna, þykir ekki alveg nægileg ástæða eftir atvikum málsins. Hinn stefnda, sýslumann Lárus Blöndal, ber því algjörlega að sýkna í málinu, og á áfrýjandi að greiða honum málskostnað, sem ákveðst 25 kr. Á hinn bóginn á Guðmundur Sigurbjartsson, sem ljet uppboðið á eignum áfrýjanda fram fara, þótt honum væri kunnugt um áfrýjunina á aukarjettardóminum frá 18. jan. f. á., að

greiða hæfilega upphæð sem málskots-kostnað til áfrýjanda, og ákveðst hún 50 kr. — Þar sem umboðsmaður hinna stefndu hefur krafizt þess, að nokkur ummæli umboðsmanns áfrýjanda í málssóknarskjölunum verði dæmd ómerk, og málsfærslumaðurinn sektaður fyrir þau, þá þykir verða að taka þessa kröfu til greína þannig, að umyrðið „hatursmál“ verði dæmt ómerkt; þó virðist eptir öllum málavöxtum ekki ástæða til að sekta málsfærslumanninn fyrir að hafa viðhaft þetta orð í sóknarskjali sínu, og hin önnur tilgreindu ummæli þykir eigi ástæða til að ómerkja.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Guðmundur Sigurbjartsson, á að greiða áfrýjanda, Bjarna Bjarnasyni, 120 krónur, og í málskostnað fyrir yfirdómi 50 krónur. Hinn stefndi, sýslumaður Lárus Blöndal, á að vera sýkn fyrir kröfum áfrýjanda í máli þessu, og á áfrýjandi að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi 25 kr. Orðið „hatursmál“ í sóknarskjali áfrýjanda á að vera ómerkt.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 14. maímán.

Nr. 14/1888.

Hið opinbera
gegn

Jóni Laxdal Gíslasyni.

Dómur:

Með dómi lögreglurjettar Gullbringu- og Kjósarsýslu,

gengnum 21. júlí f. á., var hinn kærði, Jón Laxdal Gíslason, dæmdur fyrir brot gegn fiskiveiðasamþykkt 9. júnímán. 1885 til þess að greiða 85 kr. sekt, er að hálfu skyldi renna í hlutaðeigandi hreppsjód, en að hálfu til tilsjónarmanna. Svo var hann og dæmdur til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Dómi þessum er að beiðni hins kærða skotið til landsyfirdómsins.

Hinn kærði hefur játað, að hann kringum miðjan apríl f. á. hafi þrjár umvitjanir átt þorskanet liggjandi utan línu þeirrar, sem nefnd samþykkt 9. júní 1885 bannar að leggja þorskanet fyrir utan. Hefur hann borið, að veður hafi upphaflega hrakið netin út yfir línuna, og stormur hafi 3 umvitjanir verið því til fyrirstöðu, að hann flytti netin inn fyrir línuna. Það verður þó að álíta nægilega sannað, að hann við þriðju umvitjun, 15. apríl f. á., gat flutt netin inn fyrir línuna, eða að minnsta kosti haft þau með í land. Þá hefur hann og játað, að hann 27. marz f. á. hafi lagt að minnsta kosti helming neta sinna fyrir utan hina ákveðnu línu, eins og að hann opt í fyrra vetur hafi lagt þau þannig, að meiri eða minni hluti þeirra hafi legið utan línu, og kveðst hann hafa haldið, að slíkt mundi leyfilegt, ef hann að eins byrjaði að leggja innan línu; en þessi skoðun ríður að öllu leyti í bága við ljós fyrirmæli samþykktarinnar.

Hinn kærði hefur þannig brotið gegn opt-nefndri fiskiveiðasamþykkt, og hlýtur því samkvæmt henni að sæta sekt, er þykir hæfilega ákveðin 60 kr., er renni að hálfu í sjód Rosmhvalaneshrepps, en að hálfu til tilsjónarmanna; og með því að yfir-

dómurinn fellst á ákvæði lögreglurjettardómsins um málskostnað, ber að staðfesta hann með þeirri breytingu á sektarupphæðinni, sem áður segir. Svo ber hínunum kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 8 kr. til hvors þeirra.

Á rekstri málsins í hjerði hefur orðið allmikill dráttur; það var tekið undir dóm 21. maímán f. á., dæmt 21. júlímán. sama ár, dómurinn var eigi birtur ákærða fyr en 10. jan. þ. á., og áfrýjunarstefna var síðan út gefin 21. febr. næst á eptir. Þótt undirdómarinn hafi eigi rjettlætt þennan drátt á málinu, þykir þó eptir atvikum málsins eigi fullnæg ástæða til að láta hann sæta ábyrgð fyrir. Flytningur málsins fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða lögreglurjettardómi skal óraskað, þó þannig að sekt hins kærða, Jóns Laxdals Gíslasonar, færist niður í 60 krónur. Svo greiði hann og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflytningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 8 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, ella sæti hinn kærði aðför að lögum.

Nr. 52/1887.

Arnljótur Ólafsson
 gegn
 Jóni Hallsyni.

Dómur:

Mál þetta höfðaði áfrýjandinn, Arnljótur prestur Ólafsson, gegn hinum stefnda, Jóni prófasti Hallssyni, fyrir gestarjetti Skagafjarðarsýslu, og gjörði þær dómkröfur í hjeraði, að sú hálfenda Hofstaðasels, er H. Vilhelm Pálsson seldi prófasti Jóni Hallssyni með jarðaskiptabrjefi 11. maímán. 1881, verði dæmd eign hans, áfrýjanda; að honum verði dæmd landskuld af tjeðri hálfendu frá stefnubirtingardegi málsins, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað. Hinn stefndi krafðist þess aptur á móti fyrir gestarjettinum, að málinu yrði frá vísað, eða að öðrum kosti að hann yrði sýknaður, og að sækjandi yrði dæmdur til að greiða málskostnað og sekt fyrir þarflausu málsýfingu. Málinu var ráðið til lykta með gestarjettardómi Skagafjarðarsýslu, uppkveðnum 17. nóv. 1886 af hlutaðeigandi sýslumanni með tilkvöddum meðdómsmönnum, og urðu úrslitin þau, að hinn stefndi var dæmdur sýkn af kröfum áfrýjanda, nokkur ummæli í sóknarskjölunum voru dæmd ómerk, og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefur Arnljótur prestur Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 30. sept. f. á., og hefur fyrir yfirdóminum gjört hinar sömu rjettarkröfur, eins og í hjeraði. Aptur eru það kröfur hins stefnda, að hann verði sýkn dæmdur í málinu, að orð þau, sem tilgreind eru í gestarjettardóminum, verði dæmd ómerk, að sækjandi verði sektaður fyrir

óþarfa málsýfingu, og dæmdur til að greiða málskostnað með að minnsta kosti 100 kr., eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Aðal-sóknargagn áfrýjanda í máli þessu er skjál eitt, út gefið 22. maímán. 1882 af Jóni Benediktssyni með fjárhaldsmanni hans, Jóni Þorfinnssyni, þess efnis, að hann selji og afhendi sækjanda í máli þessu allt það rjettartilkall, er hann kunni að hafa til jarðarinnar Hofstaðasels eða nokkurs hluta hennar, og er um afhendingu þessa farið nokkrum fleiri orðum í tjeðu skjali. Öll önnur sóknargögn í málinu miða til þess, að styrkja og sanna lögmæti ný-nefnds afhendingarskjals, og sjer í lagi til þess, að sanna heimild Jóns Benediktssonar til þess að gefa það út. Á hinn bóginn er það aðal-varnarástæða hins stefnda, að sök þessari hafi áður verið ráðið til lykta með dómi aukarjettar Skagafjarðarsýslu, upp kveðnum 25. maímán. 1883, og standi hann enn óhaggaður, enda er það ekki ágreiningsmál, að hlutaðeigendur hafi unað við nefndan dóm. Í máli því, sem ráðið var til lyktá með nýnefndum aukarjettardómi, var áfrýjandi máls þessa, sra Arnljótur Ólafsson, sækjandi fyrir hönd Jóns Benediktssonar, sem áður er nefndur, en verjandi var H. Vilhelm Pálsson á Ríp. Kröfur sækjanda voru í þessu máli, að sú háflenda Hofstaðasels, er eigi var seld með afsalsbrjefi 27. ágústmán. 1880, yrði dæmd eign Jóns Benediktssonar, að afhending tjeðrar háflendu með afsalsbrjefi 11. maímán. 1881 verði dæmd vanheimil og ólögmæt, að Jóni Benediktssyni verði dæmt allt eptirgjald af tjeðri háflendu frá sáttafundardegi, svo og að varnaraðili verði dæmdur til að greiða málskostnað; auk þessa

gjörði sækjandi nokkrar varakröfur. Aptur á móti krafðist verjandi máls þessa frávísunar á því eða sýknudóms, svo og málskostnaðar. Málið var dæmt í aukarjetti Skagafjarðarsýslu hinn 25. maímán. 1883, eins og áður er um getið, þannig að varnaraðili H. Vilhelm Pálsson skyldi vera sýkn af kröfum sækjanda, og verður að skilja dóm þennan í heild hans svo, að nefndur H. Vilhelm Pálsson hafi þá gagnvart sækjanda verið talinn löglegur eigandi hinnar umþrættu hálfendu Hofstaðasels. Þessa jarðarháflendu seldi H. Vilhelm Pálsson hinum stefnda, prófasti Jóni Hallssyni, með afsalsbrjefi 11. maímán. 1881, og er því enginn vafi á því, að nú er enn verið að deila um eignarrjettinn yfir hinni sömu hálfendu Hofstaðasels, er um var dæmt með áðurnefndum aukarjettardómi, enda er þetta og full-ljóst, þegar athugaðar eru rjettarkröfur sækendanna í hvorutveggja málinu, því sem nú er undir dómi, og hinu sem dæmt var í aukarjetti Skagafjarðarsýslu 25. maímán. 1883. Dómi þessum hefur eigi verið áfrýjað, og er eigi vafasamt, að hann veitir stefnda í máli þessu sama rjett, eins og hann veitti H. Vilhelm Pálssyni, er seldi stefnda eignina $\frac{1}{2}$ Hofstaðasel. Á hinn bóginn er það full-augljóst, að áfrýjandinn getur eigi í þessu máli gjört annað eða fyllra eða frekara rjettartilkall til nýnefnds jarðarparts, en Jón Benediktsson, því að engan frekari rjett gat Jón selt eða afhent honum með áður áminnztu afsals- eða samnings-skjali frá 22. maímán. 1882, og eins og því aukarjettardómurinn 25. maímán. 1883 er löglega skuldbindandi fyrir Jón Benediktsson, þannig álizt hann og að vera það fyrir áfrýjanda máls þessa. Eftir þess-

um málavöxtum er það álit yfirdómsins, að gestarjetturinn hafi átt að frá vísa málinu samkvæmt aðalrjettarkröfu hins stefnda, og verður því nú eigi hjá því komizt, að dæma tjeðan gestarjettardóm ómerknan, og að vísa málinu frá undirrjettinum. Þá er og rjett, að áfrýjandi greiði stefnda 50 kr. í málskostnað. Það þykir engin ástæða til þess, að dæma ómerk þau ummæli áfrýjanda, sem um getur í gestarjettardóm-inum, og eigi virðist heldur eptir atvikum málsins nægileg ástæða til að sekta hann fyrir óþarfa málsýfingu.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirjettarins á að vera ómerkur og vísast málinu frá gestarjettinum. Sem málskostnað greiði áfrýjandi, Arnljótur Ólafsson, hinum stefnda, Jóni Hallssyni, 50 kr., er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. maímán.

Nr. 16/1888.

Rjettvísín

gegn

Jóni Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Norðurmúlasýslu, gengnum 21. dag marzmán. 1887, var hinn ákærði Jón Jónsson dæmdur fyrir þjófnað, framinn í 2. sinn, til að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði, og til að greiða

Guðgeir Eggertssyni sem iðgjöld hins stolna 11 krónur 23 aura, svo og allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til svaramanns hans, Sigmundur Mattíassonar, 4 krónur.

Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður áfrýjað til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða, Jóns Jónssonar, og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann í ágústmánuði 1886 heimildarlaust tók úr læstu kofforti Guðgeirs Eggertssonar sjóróðrarmanns á Vestdalseyri við Seyðisfjörð, — en hinn ákærði og Guðgeir sváfu í sama loptherbergi —, eptir því sem sannast hefur 16 kr. Fyrir nokkuð af peningum þessum keypti hann romm, 2 kr. og 50 a. beiddi hann mann á Vestdalseyri að geyma fyrir sig, og 2 kr. borgaði hann öðrum manni upp í skuld. Þessum síðastnefndu 4 kr. 50 a., og 27 a., sem húsbóndi Jóns fann hjá honum, var skilað aptur eiganda. Hinn ákærði hefur ekki þótzt vita, hvað hann hafi gjört við hitt. Í koffortið komst hinn ákærði með hinum rjetta lykli, er hann tók úr vasa í vesti Guðgeirs, er hjekk uppi við rúm hans.

Hinn ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og sem með dómi aukarjettar Norðurmúlasýslu, gengnum 1. júlí 1886, birtum fyrir ákærða 8. s. m., og staðfestum af landsyfirdóminum, að því til hegningarinnar kemur, 6. desbr. s. á., er dæmdur fyrir þjófnað, framinn í 1. sinn, til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga, er af hjeraðsdómaranum með rjettu dæmdur eptir 232. grein hinna almennu hegningarlaga, og virðist mega ákveða hegningu þá, sem hann samkvæmt nefndri lagagrein

hefur til unnið, 6×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Og með því yfirdómurinn fellst á ákvæði hjeradsdómsins um iðgjöld og málskostnað, ber að staðfesta hjeradsdóminn með þeirri breytingu á hegningunni, sem áður segir. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og síðari afgreiðsla þess af hendi hjeradsdómarans hefur verið æði seinfara, en þó virðist eptir málavöxtum og skýringum hjeradsdómarans ekki næg ástæða til þess að láta hann sæta ábyrgð fyrir.

Sókn og vörn í málinu við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað, þó þannig að hegning hins ákærða, Jóns Jónssonar, sje fangelsi við vatn og brauð í 6×5 daga. Svo greiði hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans, ella sæti hinn dómfelldi aðför að lögum.

Nr. 60/1887.

Páll Jónsson

gegn

Amtskrifara Jóni Magnússyni,
og til vara
sýslumanni Benedikt Sveinssyni.

Dómur:

Hinn 30. dag júlímán. f. á. gaf amtskrifari Jón Magnússon á Akureyri út stefnu á hendur Páli Jónssyni, barnakennara á Akureyri, ábyrgðarmanni og ritstjóra blaðsins „Norðurljóssins“, út af grein einni, er staðið hafði í nefndu blaði, og þótti meiðandi fyrir Benedikt Sveinsson, sýslumann í Þingeyjarsýslu. Í stefnu þessari er þess getið, að sýslumanni Benedikt Sveinssyni hafi af amtmanninum yfir Norður- og Austuramtinu 18. maí 1887 verið boðið að höfða mál gegn ábyrgðarmanni og ritstjóra blaðsins „Norðurljóssins“, barnakennara Páli Jónssyni á Akureyri, út af nafnlausri grein í 2. tölublaði 2. árg. nefnds blaðs, bls. 5—7, þar sem svo er að orði komizt um dóm, sem sýslumaður Benedikt Sveinsson hefur upp kveðið í máli milli kaupfélags Þingeyinga og hreppsnefndarinnar í Húsavíkurhreppi: „Kynlegur þykir mörgum þessi dómur, og líkastur því, að dómaram um sje umhugaðra um að eyða málinu en að dæma röksamlega og einarðlega um málsatriðin“. Þessi skipun amtins er ekki lögð fram í málinu. En á hinn bóginn hefur hinn stefndi, Jón Magnússon, lagt fram brjef frá amtmanninum í Norður- og Austuramtinu til hans, dags. 18. maí 1887, með hverju hann skipar hann til að flytja mál þetta fyrir Benedikt Sveinsson, og er þess í sama brjefi getið, að hann sama

dag hafi veitt sýslumanni Benedikt Sveinssyni gjafsókn í málinu, en eigi hefur gjafsóknarleyfið verið fram lagt. Mál þetta var dæmt í aukarjetti Akureyrarkaupstaðar 29. ágústmán. f. á. með þeim úrslitum, að framan-greind ummæli um Benedikt sýslumann Sveinsson eða dóm hans skuli dauð og ómerk, en Páll Jónsson greiða 100 kr. sekt til landsjóðs eða sæta einföldu fangelsi í 30 daga; svo skyldi hann og greiða allan málskostnað, eins og málið ekki hefði verið sótt með gjafsókn, og þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða málflutningsmanns sækjanda 8 krónur.

Þessum dómi hefur Páll Jónsson áfrýjað til yfir dómsins með stefnu 14. desbr. f. á. og þar krafizt:

1. að undirrjettardómurinn í máli þessu verði felldur úr gildi, og að málinu verði vísað frá undirrjettinum, eða að áfrýjandinn, ritstjóri Páll Jónsson, verði algjörlega sýknaður af kærum og kröfum sækjandans.
2. að stefndi, kand. Jón Magnússon, verði sektaður fyrir þessi ummæli hans í sóknarskjali til undirrjettarins:

„og enn segir greinarhöfundurinn (í Norðurljósinu) — — — „að undirdómarinn í Þingeyjar-sýslu hafi „vísvitandi með ranglæti reynt að eyða málinu“, „og að hann hafi gengið í lið með hreppsnefndinni til þess að *ofsækja* fjelagið“,

sem og að þessi ummæli hans verði dæmd dauð og ómerk.

3. að kand. Jón Magnússon — eða til vara sýslumaður Benedikt Sveinsson — verði dæmdur til að greiða áfrýjandanum, ritstjóra Páli Jónssyni,

allan málskostnað fyrir undir- og yfirdómi með 60 kr., eða einhverju eptir mati rjettarins nægilegu.

Hinir stefndu hafa ekki mætt og enginn af þeirra hendi, og ber því að dæma málið eptir skjölum þeim og skilríkjum, sem í því eru lögð fram.

Það sjest ekki af málsskjölunum, að Benedikt sýslumaður Sveinsson hafi beðið amtmanninn yfir Norður- og Austuramtinu um gjafsókn, eða að hann hafi stígið nokkurt fet til þess að höfða mál þetta, og virðist því kand. Jón Magnússon hafa brostið sjerhverja heimild til þess, að höfða mál þetta fyrir hönd Benedikts Sveinssonar sýslumanns, sem þrátt fyrir skipun amtsins gat látið hjá líða, að höfða málið gegn því að taka þeim afleiðingum, er það kynni að baka honum. Ber því, þar sem kand. Jón Magnússon ekki hafði heimild til þess að höfða mál þetta fyrir hönd Benedikts Sveinssonar, að fella hinn áfrýjanda aukarjettardóm úr gildi, og að vísa málinu frá undirrjettinum, og hlýtur Jón Magnússon eptir þessum úrslitum að greiða áfrýjanda málskostnað, er skal ákveðinn 25 krónur. Krafa áfrýjanda undir tölul. 2. að ofan kemur ekki til álita, enda var hún ekki lögð undir dóm í hjerði.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur skal ógildur og málinu vísað frá undirrjettinum. Hinn stefndi, Jón amtskrifari Magnússon, greiði áfrýjanda, Páli Jónssyni, í málskostnað 25 kr. innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 2/888.

Guðmundur Guðmundsson
 gegn
 Otta Guðmundssyni.

D ó m u r :

Með aukarjettardómi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, upp kveðnum 28. júlímán. f. á., var áfrýjandi máls þessa, Guðmundur Guðmundsson, dæmdur til að greiða hinum stefnda, Otta Guðmundssyni, eptirstöðvar af höfuðstól og rentum eptir skuldabryði 10. nóv. 1873, að upphæð alls 190 kr. 34 au., og að auki 12 kr. í málskostnað. Dómi þessum hefur Guðmundur Guðmundsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 24. jan. þ. á., og krafist þess, að hann verði dæmdur ómerkur, eða að öðrum kosti að áfrýjandi verði sýknaður, annaðhvort algjörlega eða þó að nokkru leyti; svo hefur hann og krafist nægilegs endurgjalds á málskostnaði eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn eru það rjettarkröfur hins stefnda í málinu, að undirrjettardómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að borga málskostnað fyrir yfirdómi, 50 krónur, eða eitthvað nægilegt eptir mati rjettarins.

Ástæðan fyrir ómerkingarkröfu áfrýjanda er sú, að hjeraðsdómarinn hafi eigi veitt honum þá leiðbeiningu í málinu, sem lögin áskilja. En dómsgjörðir aukarjettarins bera það með sjer, að áfrýjandi kynnti sjer öll sóknargögn hins stefnda í undirrjettinum hinn 10. júní f. á., að hann þá fram lagði viðunanlega ítarlegt varnarskjal, er stefndi ljet sjer nægja að. mótmæla með almennum orðatiltækjum, og að dómarinn þá leiddi athygli málspartanna að því, að þeim bæri að

koma fram með skýrar og skýlausar yfirlýsingar um öll atriði málsins. Það verður nú eptir málavöxtum eigi álitid, að dómaranum hafi borið skylda til að leiðbeina áfrýjanda ítarlegar í málsvörninni, með því að hann eigi fór þess á leit, og verður því ómerkingarkrafa hans ekki tekin til greina.

Skuldarkrafa hins stefnda á hendur áfrýjanda er sönnuð með yfirlýsingu hins síðarnefnda, er hann hefur skriflega út gefið hinn 10. nóv. 1873, þess innihalds, að hann þá skuldi stefnda 520 kr. (=260 rdl.), að hann veðsetji fyrir skuldinni jörðina Leirárgarða og bú sitt, og að hann lofi að endurborga hana með vöxtum innan 10 nóv. 1874. Áfrýjandi hefur kannast við skuldabref þetta, en vill halda því fram, að skuldin sje öll fyrir löngu endurborguð. Hinn stefndi hefur og kannast við, að hafa meðtekið upp í höfuðstól skuldarinnar:

1. Frá Þórði á Leirá, 8. júním. 1881	Kr. 216,00
2. — Lopti í Galtarholti, í sama mánuði	— 8,00
3. — Snæbirni Þorvaldssyni, 20. júlí 1881	— 200,00
4. Báts-andvirði, að sögn stefnda	— 70,00
	= 494,00

Bátinn segist stefndi hafa fengið í júnímánuði 1881. Þetta kemur nú í öllu verulegu heim við skýrslu áfrýjanda; þó hefur hann getið þess, að hann hafi látið stefnda fá fiskilóð, 8 kr. virði, en með því að hann eigi hefur tekið þessa upphæð inn í reikning sinn yfir greiðslurnar upp í skuldina (sjá varnarskjal hans í hjeraði 10. júní f. á.), þá verður henni eigi gaumur gefinn, þótt stefndi hafi eigi sjerstaklega mótmælt henni, en til þess hafði hann eigi ástæðu, úr því að hún eigi var tekin upp í skuldargreiðslureikn-

inginn, eins og áður segir. Um andvirði bátsins eru málspartar og ósamdóma; vill áfrýjandi telja það 100 kr., en stefndi að eins 70 kr. Eptir málavöxtum þykir það sennilegast, að áfrýjandi hafi boðið bátinn, og hinn stefndi samþykkt að taka hann, upp í skuldina, þótt eigi væri það venjulegur borgunareyrir, og samkvæmt því verður eigi hjá því komizt, að taka umsögn stefnda um söluverð bátsins til greina, úr því að áfrýjandi eigi hefur sannað, að þeim hafi samizt um hærra verð. Samkvæmt þessu hafa eptirstöðvar hinnar umstefndu skuldar í júlímánuði 1881 verið 26 kr., er enn standa ógreiddar. Eptir skuldabréfinu 10. nóv. 1873 átti áfrýjandi að borga vexti af skuld sinni til stefnda; með því að rentuhæðin ekki er ákveðin, verður að álita að samþykkt hafi verið venjuleg lagarenta, 4 af hundraði. Að vísu hefur áfrýjandi viljað halda því fram, að stefndi hafi um mörg ár fyrir 1881 opt og tíðum legið uppi á búi hans, og þegið hjá honum gistingar og góðar viðtökur, og hafi stefndi með þessu móti fengið fullt endurgjald fyrir vexti af skuldinni, en til þessara andmæla verður þó ekkert tillit tekið, úr því að stefndi eigi vill kannazt við, að þessar góðgjörðir hafi verið lögmæt borgun upp í vextina. — Eptir framanrituðu verður að fallast á dóm undirrjettarins bæði með tilliti til höfuðstólseptirstöðva þeirra, er hann dæmir til handa stefnda, og með tilliti til vaxta-upphæðanna (kr. 5,78 + 157,16 + 0,39 + 1,01 = samtals kr. 164,34), er álitast rjett reiknaðar, enda hefur áfrýjandi eigi athugað neitt við sjálfan útreikninginn á vöxtunum. Tjéðan undirrjettardóm ber því að staðfesta, einnig máls-

kostnaðarákvæði hans. Í málskostnað fyrir yfirdómi á áfrýjandi að greiða stefnda 15 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskaður. Áfrýjandi Guðmundur Guðmundsson greiði hinum stefnda Otta Guðmundssyni í málskostnað fyrir yfirdómi 15—fimmtán—krónur innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 4. júnimán.

Nr. 4/1888.

Stjórnendur sparisjóðs á Ísafirði
gegn

Jakobi bónda Rósinkarssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í hjeraði fyrir gestarjetti Ísa-fjarðarkaupstaðar at stjórnendum sparisjóðs á Ísafirði gegn Jakobi bónda Rósinkarssyni í Øgri til lúkningar á eptirstöðvum á skuld Þorkels nokkurs Jónssonar, trjesmiðs á Ísafirði, að upphæð 100 kr., er hann hafði tekið ábyrgð á sem sjálfskuldarábyrgðarmaður, en með dómi gestarjettar Ísafjarðarkaupstaðar, gengnum 16. dag septembermán. 1887, var Jakob að eins dæmdur til að greiða stefnanda 50 kr. með 7% vöxtum frá 11. júní 1887 til borgunardags, og málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hafa stjórnendur sparisjóðs á Ísafirði skotið til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 4. febr. þ. á., og krafizt að hinn stefndi, Jakob Rósinkarsson,

verði dæmdur til að greiða sjer 100 kr. ásamt 7% vöxtum frá 11. júní 1887 til borgunardags og málskostnað fyrir undir- og yfirdómi að skaðlausu. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, Jakob Rósinkarsson, gjört þá aðalkröfu, að hann verði algjörlega sýknaður, en áfrýjandinn dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum eptir mati yfirdómsins, að minnsta kosti 60 kr., en *til vara* hefur hann krafizt, að gestarjettardómurinn verði staðfestur og áfrýjandinn dæmdur til að greiða allan kostnað málsins fyrir yfirdómi með einhverju að rjettarins mati nægilegu.

Hinn 31. dag maimán. 1883 fjeck Þorkell trjesmiður Jónsson á Ísafirði að láni úr sparisjóði á Ísafirði 600 kr., er hann skuldbatt sig til að endurborga eptir 6 mánaða uppsögn og greiða 5% ársvexti af láninu og að auki, ef hann ekki stæði í öllum skilum, 2% dráttarvexti. Sjálfskuldarábyrgðarmenn fyrir láninu gjörðust þeir Jakob Rósinkarsson (stefndi) og M. Jochumsson s. d. einn fyrir báða og báðir fyrir einn, svo og fyrir hinum umsömdu vöxtum og öllum kostnaði, er sparisjóður kynni að hafa út af láninu. 11. desbr. 1883 tók H. Halldórsson á Ísafirði að sjer ábyrgðina í stað M. Jochumssonar, án þess að Jakobi hafi verið gjört aðvart um það, eða hann gefið leyfi sitt til.

Árið 1885 greiddi skuldunautur 400 kr. upp íhöfuðstólinn, og virðist eptirstöðvunum hafa verið sagt upp til 11. júní 1887. Greiddi þá H. Halldórsson helming þeirra, en hinn helminginn krafði áfrýjandi stefnda um, og er hann færðist undan að greiða, höfðaði áfrýjandi mál þetta gegn honum.

Stefndi hefur haldið því fram, að hann hafi orðið laus við ábyrgðina, þá er áfrýjandi leysti meðábyrgðarmann hans undan ábyrgðinni. Á þessa skoðun getur yfirdómurinn ekki fallið; því þótt svo væri og álíta mætti, að hann ekki mundi hafa tekizt ábyrgðina á hendur nema í fjelagi við M. Jochumsson, þá er aðgætandi, að staða M. Jochumssonar, er ekki virðist hafa haft neina heimild til að segja sig lausan við ábyrgðina, enn er hin sama og hún upphaflega var gagnvart stefnda. Aðalkrafa hins stefnda verður því ekki til greina tekin.

Þá hefur hinn stefndi haldið því fram, að greiðsla H. Halldórssonar ekki verði skoðuð sem greiðsla af hendi ábyrgðarmanns, heldur sem greiðsla óviðkomandi þriðja manns fyrir hönd skuldunauts, og þykist því eigi skyldur til að greiða nema helming þeirra 100 kr., er greiðast áttu 11. júní 1887. Á þessa röksemdaleiðslu getur yfirdómurinn heldur ekki fallið. Áfrýjanda var heimilt að krefjast borgunar hjá stefnda á þeim 200 kr., sem ógreiddar voru 11. júní 1887, og hefði áfrýjandi gjört það og stefndi borgað sem honum var skylt, var honum heimilt að krefja meðábyrgðarmann sinn um helminginn eða 100 kr., og breytist staða málsins alls ekki við það, að áfrýjandi ekki notaði þennan rjett sinn.

Hinum stefnda ber því að greiða áfrýjandanum 100 kr. og 7% vexti af þessari upphæð frá 11. júní 1887, þangað til greitt verður. Svo er og eptir mála-vöxtum rjett, að hann greiði áfrýjanda málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi, og þykir hann hæfilega ákveðinn 25 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Jakob Rósinkarsson, á að greiða áfrýjandanum, stjórn sparisjóðsins á Ísarði, 100 kr., 7⁰/₀ vexti af þeim frá ¹¹/₆ 1887 þangað til greitt verður, og í málskostnað fyrir undir- og yfirdómi 25 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-
birting hans undir aðför að lögum.

No. 7/1888.

Mánudaginn 25. júnímán.

B. Muus & Co

gegn

Jóni Magnússyni sem fjárráðamanni

Magnúsar Jónssonar.

Dómur:

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkurkaupstaðar, upp kveðnum 3. dag nóvembermán. f. á., var Magnús Jónsson í Bráðræði við Reykjavík dæmdur til að greiða verzlunarhúsinu B. Muus & Co í Kaupmannahöfn 30469 kr. 60 au. með 7⁰/₀ vöxtum frá 23. aprilmán. f. á. til borgunardags, og enn fremur 6⁰/₀ vexti af 38469 kr. 60 au. frá 1. ágústmán. 1886 til 23. aprilmán. f. ár; málskostnaður var látinn falla niður. Dómi þessum hefur B. Muus & Co áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 24. febr. þ. á., og krafizt þess, að hann verði staðfestur, en hinn stefndi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi. Stefna þessi hefur verið gefin út gegn og birt fyrir Jóni Magnússyni, fjárhaldsmanni Magnúsar Jónssonar, því

að Magnús var sviptur fjárforræði, þegar eptir að lögsókn þessi byrjaði í hjerði.

Fjárhaldsmaðurinn, Jón Magnússon, hefur með stefnu, útgefinni 24. marzmán. þ. á., gagnáfrýjað áður nefndum bæjarþingsdómi, og krafizt þess, að Magnús Jónsson verði algjörlega sýknaður, og að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu. — Aðaláfrýjandi hefur með tilliti til þessarar gagnáfrýjunarstefnu krafizt þess, að henni verði vísað frá rjettinum, með því að gagnáfrýjandi eigi hafi fram lagt undirjettardómsgjörðir sakarinnar, jafnframt og hann lagði í dóm gagnáfrýjunarstefnuna. En þegar hinn næsta fyrirtektardag málsins, eptir að þessi mótmæli komu fram af hálfu aðaláfrýjanda, lagði gagnáfrýjandi fram undirjettardómsgjörðir málsins af sinni hálfu, og er því eigi ástæða til að vísa gagnsökinni frá dómi sökum ónógrar málsútlistunar.

Eptir skýrslum máls þessa hafði gagnáfrýjandinn, Magnús Jónsson í Bráðræði, rekið verzlun í Reykjavík nokkur ár, áður en hann seldi hana í hendur syni sínum Sigurði við árslok 1881. Hafði Magnús haft verzlunarviðskipti við aðaláfrýjandann, meðan hann rak verzlunina; áður en hann seldi syni sínum hana í hendur, tilkynnti hann aðaláfrýjanda þessa ráðstöfun, og virðist hann þá jafnframt hafa farið þess á leit, að aðaláfrýjandi hjeldi áfram verzlunarviðskiptunum við Sigurð á sama hátt, og viðskipti gagnáfrýjanda og aðaláfrýjanda höfðu verið um undanfarin ár. Þetta kveðst aðaláfrýjandi hafa gjört eptir beiðni gagnáfrýjanda, en þó að eins með því móti, að gagnáfrýjandi ábyrgðist sem sjálfskuldarábyrgðarmaður

skuld þá, er Sigurður sonur hans kynni að skulda aðaláfrýjanda eptir verzlunarbókum hans (B. Muus & Co.) á hverjum tíma sem væri, og til sönnunar því, að gagnáfrýjandi hafi undirgengizt svo lagaða skuldbindingu, hefur aðaláfrýjandi fram lagt ábyrgðarskjal á dönsku þess efnis, sem nú var tilgreint, dagsett í Reykjavík 10. desembermán. 1881, með undirskriptinni „Magnús Jónsson“ og „til vitundar Þ. Jónsson, Jón Jónsson“.

Eptir að Sigurður Magnússon hafði tekið við verzluninni af föður sínum um áramótin 1881—1882 átti hann stöðugt verzlunarviðskipti við aðaláfrýjanda, þangað til Sigurður varð gjaldþrota árið 1886, og bú hans var tekið til skipta sem þrotabúi; var skuld hans til aðaláfrýjanda þá, hinn 1. ágústmán. 1886, 38.469 kr. 60 au., en upp í skuldina hefur síðan verið borgað í maimánuði fyrra ár 8000 kr.; þegar aðaláfrýjandinn eigi fjekk meira greitt upp í skuldina frá Sigurði eða úr þrotabúi hans, krafði hann Magnús Jónsson sem sjálfskuldarábyrgðarmann um eptirstöðvar hennar samkvæmt ábyrgðarskjalinu 10. desembermán. 1881, og er skuldarupphæð sú, sem undirdómarinn hefur tekið til álita, samkvæmt þessu 30469 kr. 60 aur. auk vaxta frá 1. ágústm. 1886. Eptir málsfærslunni, bæði fyrir undirrjettinum og yfirdóminum, er nú eigi heldur neinn ágreiningur milli sakaraðilanna um upphæð skuldarinnar eða um vextina, en umboðsmaður gagnáfrýjanda hefur afdráttarlaust krafizt þess, að hann verði dæmdur sýkn í málinu, með því að hann (gagnáfrýjandi) hafi eigi undirskrifað eða út gefið ábyrgðarskjalið frá 10. desbr. 1881. Undirdómarinn hefur álitid, að þessi neitun

geti eigi komizt að eða tekizt til álita, með því að hún sje fram sett til vara, en varnarástæður þær, er fram hafi verið settar í fyrstu röð, feli í sjer viðurkenningu um, að gagnáfrýjandi hafi undirskrifað ábyrgðarskjalið. Þessar varnarástæður eru, að ábyrgðarskjalið sje á dönsku máli, er Magnús Jónsson vitanlega eigi hafi kunnað, og hafi þó vottarnir eigi áteiknað skjalið um, að innihald þess hafi verið útlistað fyrir honum; að eigi hafi vottarnir áteiknað skjalið um, að Magnús hafi verið með ráði og rænu, er hann á að hafa undirskrifað það; að annar vitundarvotturinn, sem gefið hefur skýrslu um málsatvik þetta, hafi að vísu eigi neitað undirskript sinni á skjalinu, en hafi alls ekkert getað upplýst um skjalið að öðru leyti nje um undirskript Magnúsar; að eigi sje alsendis ljóst, hver annar vitundarvotturinn hafi verið, en sje hann sá, sem tilgáta er um, þá sje hann nú löngu dáinn; og loksins að undirskriptin undir ábyrgðarskjalinu sje svo, að það verði eigi skript kölluð og líkist engri rithönd. — En eins og það er full-ljóst af allri vörn umboðsmanns gagnáfrýjanda í hjeradi, að það hefur eigi verið ætlun hans, að kannast við undirskript gagnáfrýjanda á skjalinu, með því að tína til framangreind málsatvik, þannig er eptir allri málsfærslunni engin ástæða til að skoða þau sem sjerstakar og sjálfstæðar varnarástæður, er óhjákvæmilega feli í sjer viðurkenningu á undirskriptinni. Umboðsmaður gagnáfrýjanda virðist hafa bent á þessi málsatvik til þess, að gjöra sem sennilegasta aðalsýknarástæðuna í málinu, sem sje neitunina á undirskriptinni undir ábyrgðarskjalið, — en um hana er hvergi talað í málsvörninni, svo sem

hún væri sýknaðstæða *til vara* —, og eptir almenn-um rjettarfarsreglum gat það, þegar svo á stóð, eigi haft áhrif á úrslit þessa máls, að málsatvika þessara var getið í varnarskjalinu áður en sýknaðstæðan var fram sett, enda var engin sjerstök rjettarkrafa tengd við þau. Það verður því eigi fallizt á röksemdaleiðslu undirdómarans um þetta málsatriði, og verður þá neitun umboðsmanns gagnáfrýjanda á undirskript hans undir ábyrgðarskjalið að koma til álita. Aðaláfrýjandi hefur að vísu haldið því fram, að hinn stefndi sjálfur (gagnáfrýjandi) hafi aldrei neitað því, að hann hafi undirskrifað skjalið, heldur þvert á mófi kannazt við það, en eins og það alls eigi er sannað, að hann hafi kannazt við undirskriptina, þannig verður að álita, að málflutningsmenn hans, bæði fyrir undirrjettinum og yfirdóminum, hafi haft heimild og umboð til að neita undirskriptinni hans vegna. Það er því aðaláfrýjandans að sanna, að gagnáfrýjandinn hafi undirskrifað og út gefið margnefnt ábyrgðarskjal, en sönnun fyrir því hefur ekki komið fram í málinu. Skýrsla annars vitundarvottssins, sem skrifað hefur undir skjalið, hefur verið fram lögð í málinu, en eptir innihaldi sínu sannar hún ekkert um undirskriptina; skýrsla frá hinum vitundarvottinum hefur eigi komið fram. Þá er eigi heldur brjefabók aðaláfrýjanda, nje heldur brjef hans til gagnáfrýjanda, dags. 12. nóv. 1881, nægilegt sönnunargagn í þessu efni, og loksins verður ekkert byggt á því, þótt rithöndin á nafninu „Magnús Jónsson“ undir ábyrgðarskjalinu áliti slíkt rithönd gagnáfrýjanda. Eptir þessum málavöxtum verða úrslit málsins að vera komin undir synjunareiði gagnáfrýjanda samkvæmt

NL. 5—1—6; að vísu virðist mega ráða það af málsskjölunum, að hann sje orðinn ærið elli-hrumur, en engin rök eru leidd að því af málsþórtunum, að hann sje svo þrotinn að sálarkröptum, að eigi megi fyrirleggja honum eið í málinu. Ef hann því synjar fyrir það með eiði, að hann hafi undirskrifað margnefnt ábyrgðarskjal, dags. 10. desember 1881, á hann að vera sýkn í málinu, og þykir þá rjett, að málskostnaður falli niður; en vinni hann eigi þennan eið, á hann að greiða aðaláfrýjanda upphæðir þær, sem um getur í hinum áfrýjaða dómi, og að auki hæfilegan málskostnað, er ákveðst 60 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Ef gagnáfrýjandi, Magnús Jónsson eptir löglegan undirbúning fyrir rjetti á sínu varnarþingi, vinnur þann eið, að hann hafi eigi undirskrifað ofan umgetið ábyrgðarskjal, dags. 10. desember 1881, á hann að vera sýkn af kröfum aðaláfrýjanda, B. Muus & Co., í máli þessu, og á þá málskostnaður fyrir báðum dómum að falla niður. En vinni gagnáfrýjandi eigi svo felldan synjunareið, þá á hann að greiða aðaláfrýjanda 30,469 — þrjátíu þúsund fjögur hundruð sextíu og níu — krónur og 60 aura með 7% vöxtum frá 23. aprílmán. f. á. til borgunardags og enn fremur 6% vexti af 38,469 kr. 60 aur. frá 1. ágústmán. 1886 til 23. aprílmán. f. á., og að auki í málskostnað 60 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 9. júlímán.

Nr. 13/1888.

B. H. Bjarnason

gegn

Finnboga Árnasyni.

D ó m u r :

Mál þetta er risið út af skuld, er áfrýjandi, B. H. Bjarnason kaupmaður, telur til hjá Finnboga bónda Árnasyni á Suður-Reykjum, að upphæð 275 kr. 30 au. Í hjerði gagnsótti hinn stefndi sækjanda og fór því fram, að hann alls ekki væri í neinni skuld við áfrýjanda, heldur ætti hann hjá áfrýjanda 238 kr. 14 au., er hann krafðist að áfrýjandi yrði dæmdur til að greiða sjer. Með dómi gestarjettar Kjósar-og Gullbringusýslu, gengnum 20. febr. þ. á., urðu þau úrslit á málinu, að áfrýjandi var dæmdur til að greiða hinum stefnda 5 kr. 73 au. og 5% vexti af þessari upphæð frá 20. septbr. 1887 til borgunardags; að öðru leyti skyldu málsaðilar sýknir hvor af annars kærnum og kröfum í málinu, og málskostnaður var látinn falla niður.

Þessum dómi hefur B. H. Bjarnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags 12. marzm. þ. á., og krafist, að hann verði dæmdur ómerkur með eða án heimvísunar, eða að gagnsóknarmálinu verði vísað frá undirrjettinum, en stefndi skyldaður til að greiða áfrýjandanum 275 kr. 30 au. með 5% vöxtum frá stefnudegi til borgunardags, og málskostnað fyrir

báðum rjettum með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 50 kr. eða eptir mati rjettarins.

Að því nú fyrst kemur til ómerkingarkröfu eða frávisunarkröfu áfrýjanda, eða að gagnsóknarmálinu verði vísað frá undirrjettinum sem of seint framkomnu, þá getur yfirdómurinn ekki fallizt á þessa kröfu. Úrskurði gestarjettarins um, að mótmæli áfrýjanda gegn reassumptioninni ekki verði tekin til greina, hefur ekki sjerstaklega verið áfrýjað og engin rök eru færð til þess, að gagnsóknin sje of seint fram komin.

Kemur þá til álita aðalefni málsins.

Mál þetta er upprunalega höfðað af áfrýjanda gegn hinum stefnda út af viðskiptum málsaðila út af hestakaupum stefnda fyrir áfrýjanda sumarið 1885 og telur hann stefnda skulda sjer út af þeim 622 kr., en hefur frá þessari upphæð dregið 346 kr. 70 au., er stefndi átti inni við verzlun áfrýjanda, og síðan krafizt mismunarins, 275 kr. 30 au.; en hinn stefndi hefur haldið því fram, að hestakaup hans fyrir áfrýjanda 1885 hafi verið eins og önnur verzlunarviðskipti þeirra á milli, og því mótmælt, að þeim sje haldið sjer, og heimtar, að reikningur sá, sem hann hefur lagt fram í málinu, og sem áfrýjandi hefur út gefið til hans 3. okt. 1885, verði lagður til grundvallar fyrir viðskiptum málspartanna.

Yfirdómurinn verður nú að fallast á, að hestakaup stefnda fyrir áfrýjanda 1885 hafi verið ein hlið af viðskiptum þeirra, og áfrýjandi virðist sjálfur hafa

litið svo á, þar sem hann að nokkru leyti færði þau inn í verzlunarreikning stefnda, og málsfærsla hans að öðru leyti stefnir í þá átt. En eptir málavöxtum ber að leggja til grundvallar, ekki reikning áfrýjanda til stefnda frá 3. okt. 1885, heldur reikning áfrýjanda til sama frá 1. nóvbr. 1885, saman borinn við yfirlit það, sem lagt er fram sem No. 3 í rjettarskjalinu No. 3.

Nú hefur hinn stefndi komið fram með ýmsar þær mótbárur og vefengingar á þessum sóknargögnum, er nú skal greina.

1. Að í nefndu yfirliti sjeu færðar honum til skuldar 292 kr., sem sje andvirði 4 hesta, er áfrýjandi segir, að týnzt hafi hjá stefnda úr geymslu; en þetta telur hann með öllu rangt, því bæði sje það, að ekki hafi týnzt úr geymslu frá honum nema 3 hross, og svo sje verðið á þeim 3 hestum, sem týndust, sett of hátt um 77 kr., og þar sem 73 kr. sjeu af áfrýjanda reiknaðar fyrir hvert hross, af hverjum eitt aldrei hafi tapazt hjá honum, því það hafi aldrei verið keypt, en hin voru keypt fyrir samtals 142 kr., þá sje þessi gjaldiður oftalinn um 150 kr.

Með því áfrýjanda nú ekki hefur gegn neitun stefnda tekizt að sanna, að þessi eini hestur (hinn 4.) hafi týnzt úr gæzlu hjá stefnda, ber honum að endurgjalda stefnda 73 kr., eins og honum er gjört með gestarjettardóminum. En að því snertir hina 3 hestana, sem stefndi hefur kannazt við, að hann hafi misst úr gæzlu, þá kemur málspörtunum ekki saman um verðið á þeim; að vísu má álíta sannað, hvað þeir upphaflega voru keyptir fyrir, sem sje 142 kr.; en áfrýjandi telur mikinn

kostnað hafa bætt við hið upphaflega verð og hefur reiknað hvern af hestunum upp og ofan á 73 kr., og jafnframt skýrskotað til, að stefndi hafi selt sjer 10 hesta fyrir 73 kr. hvern, er ekki hafi verið betri, en þeir sem týndust, og þessu er ekki nægilega mótmælt af hinum stefnda. Það verður því eptir atvikum að álíta, að það sje hæfilegt verð, sem áfrýjandi hefur reiknað, 73 kr. fyrir hvern þeirra.

2. Þá hefur stefndi haldið því fram, að áfrýjandi hafi 1885 heitið sjer lægra verði á ýmsum vörum, en í reikningnum standi, og nemi þetta, reiknað til peninga, 61 kr. 53 a., og hefur því til sönnunar lagt fram staðfest vottorð frá 2 mönnum um, að áfrýjandi hafi lofað sjer og öðrum því verði á vörum þeim, er hann ljeti úti á móti hestum, sem á vörunum væri almennt í Reykjavík gegn peningum, svo og óstaðfest vottorð frá 2 verzlunarmönnum í Reykjavík um verðlag á ýmsum varningi. En það er bæði, að fyrnefnt vottorð er ódagsett, og getur því ekki sannað það, sem það á að sanna, að áfrýjandi hafi lofað þessu vöruverði 1885, enda er hið síðara vottorð óstaðfest og mótmælt af áfrýjanda. Krafa stefnda um, að honum verði dæmd þessi upphæð, verður því ekki tekin til greina.
3. Þá hefur hinn stefndi haldið því fram, að áfrýjandi hafi vanrækt að telja sjer til góða í viðskiptareikningnum ýmsar upphæðir, nefnilega:
 - a, Gjafafje hins stefnda að upphæð 15 kr.—
 Það verður að álíta það viðurkennt af áfrýjanda, að honum hafi borið að greiða stefnda

þessar 15 kr. En hann hefur alls ekki, gegn neitun stefnda, getað fært neina lögmæta sönnun fyrir, að hann í raun og veru hafi greitt honum þetta fje, og verður því að telja þetta fje stefnda til góða hjá áfrýjanda.

b, Ýmsar upphæðir út af hestakaupum fyrir áfrýjanda 1885, nefnilega:

sem vanborgað upp í hestakaupin	29 kr.
fyrir gæzlu á hestum í 2 nætur í byrjun ágústmán. 1885	6 —
vangoldinn ferðakostnað í júlímán. 1885	26 —
fyrir útkeyptan hest í Ölfusi	2 —
fyrir 3 hesta til að reka hross til Reykjavíkur	6 —
Samtals 69 kr.	

Að því þessar upphæðir snertir, hefur hinn stefndi ekki fært neinar sannanir, hvorki fyrir að hann í raun rjettri hafi greitt þær, nje að hann hafi gjört það fyrir áfrýjanda, en áfrýjandi hefur fastlega mótmælt þeim, sem sjer með öllu óviðkomandi. Verður því þessi krafa stefnda ekki tekin til greina.

c, Fyrir næturgæzlu á 90 hestum í 10 daga, 90 kr. Áfrýjandi hefur haldið því fram, að hann hafi átt að borga 10 aura fyrir hestinn um daginn, er hann telur sama sem um sólarhringinn, en stefndi vill að eins láta það þýða hálfan sólarhring. Hvað í þessu tilliti hafi verið um samið milli málspartanna, er ekki sannað; en áfrýjandi hefur haldið því fram, að 10 aur. um sólarhringinn fyrir hest-

inn sje hæsta borgun hjer um slóðir, og hefur stefndi ekki mótmælt því, enda er það kunnugt að svo er. Þessi krafa stefnda er því ekki á rökum byggð.

- d, Þá telur stefndi áfrýjanda eiga að greiða sjer 60 kr., er hann hafi greitt fyrir áfrýjanda upp í hrossverð, nefnil. 30 kr. til Jóns á Völlum og 30 kr. til Guðbrandar í Miðdal, en áfrýjandi hafi talið nefndum mönnum þetta til skuldar sem greitt af honum sjálfum (áfrýjandanum). Það er líka svo, að áfrýjandi hefur fært nefndum mönnum þessar upphæðir til skuldar; en á hinn bóginn verður að álíta nægilega sannað, að stefndi hefur greitt þeim fjeð af því fje, er áfrýjandi fjekk honum til hestakaupa, og hefur skuldað hann fyrir. Þetta fje virðist því að vera tvítalið og reiknað bæði stefnda og greindum 2 mönnum til skuldar, og verður því að fallast á ákvæði gestarjettardómsins þar að lútandi, sem sje að stefnda beri að fá endurgoldnar þessar 60 kr.
4. Þá hefur stefndi neitað, að honum beri að borga 3 kr., er honum eru taldar til skuldar, sem greiddar sendimanni til stefnda frá áfrýjanda, og sem áfrýjandi telur að hafi verið í þarfir stefnda, en sem hann hefur neitað, og áfrýjandi ekki fært nein rök að, og verður yfirdómurinn því að fallast á kröfu stefnda um, að honum verði reiknaðar þessar 3 kr. til góða.
5. Loks hefur hinn stefndi haldið því fram, að áfrýjandi hafi heimildarlaust fært sjer til skuldar 25 kr. 50 a. fyrir vörur, er hann hvorki hafi sjálfur

fengið nje leyft öðrum að taka út í sinn reikning, er hann því heimtar að dregnar sjeu út úr reikningnum. Og með því að alls engin sönnun er sýnd fyrir því, að stefndi hafi leyft manni þeim, er tjáist hafa fengið þessar vörur (tvo hálfsekki maís), að taka þær út í reikning hans, en því hefur stefndi ítarlega neitað, þá verður að fallast á það, að undirdómarinn hefur sýknað hann fyrir kröfu áfrýjanda, að því er snertir þessar 25 kr. 50 aura.

Að því snertir 2 kr. 41 e., er stefndi einnig telur sjer ranglega færðar til skuldar, þá verður að álíta, að áfrýjandi hafi fært næg rök fyrir, að hann með rjettu hefur talið stefnda þessa upphæð til skuldar.

Samkvæmt áðursögðu gengur þannig frá kröfu áfrýjanda , . . . Kr. 275,30
 Kr. 73,00+15,00+60,00+3,00+25,50= — 176,50

Verða eptir kr. 98,80

sem verður að skylda stefnda til að greiða áfrýjanda með 5% vöxtum frá stefnudegi þangað til greitt verður.

Málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Finnbogi Árnason, á að greiða áfrýjanda, B. H. Bjarnasyni, 98 kr. 80 au. með 5% vöxtum frá 8. ágústm. 1887 til borgunardags. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður. Hið ídæmda lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 23. júlímán.

Nr 20/1888.

Hið opinbera

gegn

Erlendi Björnssyni, Sveini

Þorsteinssyni og Andrjesi

Árnasyni.

D ó m u r :

Með lögreglurjettardómi Gullbringu- og Kjósarsýslu 10. apríl 1886 voru hinir ákærðu ásamt 27 öðrum mönnum dæmdir til sekta fyrir brot gegn 1. gr. fiskiveiðasamþykktar 9. júní 1885 fyrir Rosmhvalanesshrepp innan Skaga-, Vatnsleysustrandar-, Garða- og Bessastaðahreppa, og var sekt sú, er hinir ákærðu í máli þessu skyldu greiða, ákveðin 60 krónur fyrir hvern þeirra. Skyldu sektirnar renna hálfar til tilsjónarmanna, en hálfar í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps, og málskostnað skyldu hinir ákærðu og hinir 27 meðákærðu greiða, einn sem allir og allir sem einn. Dómi þessum var að beiðni 29 af hinum dómfelldu, þar á meðal þeirra þriggja, er áfrýjun þessi snertir, skotið til yfirdómsins, en með dómi yfirrjettarins í málinu, 18. apríl f. á., var stefnunni vísað frá yfirrjettinum að því er tók til þessara þriggja manna, sökum þess að stefnan hefði eigi verið þeim löglega birt, og hefur því nú málinu, að því er þá snertir, af nýju verið skotið til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 27. marz þ. á.

Það er með eigin játningu hinna ákærðu og öðrum atvikum löglega sannað, að þeir hafi hinn 25. marz 1886 brotið áður nefnda samþykkt 9. júní 1885, með því að leggja þorskanet í sjó utar eða dýpra en hún

heimilaði. Brotið frömdu þeir að eins einu sinni, nefndan dag, og hafa þeir kannast við, að þeim hafi verið kunnugt bann samþykktarinnar gegn netalögninni, en fært sem afsökun fyrir broti sínu bágindi sín og háseta sinna, stafandi af fiskileysinu, sem þá var. Þessi afsökun verður þó eigi gild tekin og verður að dæma hina kærðu í sekt samkvæmt 1. grein ofangreindrar samþykktar, sbr. 2. gr. í samþykkt 11. janúar þ. á. um breyting á henni, og álagt sektin hæfilega metið 50 kr. fyrir hvern þeirra. Svo ber hinum ákærðu að greiða, einn fyrir alla og allir fyrir einn, allan af áfrýjun þessari löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 krónur til hvors þeirra. — Málskostnaður fyrir undirrjetti kemur ekki til greina, með því að hann var allur með áður-nefndum yfirrjettardómi, 18. apríl f. á., lagður á þá er dæmdir voru með þeim dómi.

Að því er snertir rekstur málsins í hjeraði er það aðfinningarvert, án þess það eptir atvikum verði lát-ið baka hlutaðeigandi sýslumanni ábyrgð, að óhæfilega langur dráttur hefur orðið á innstefningu málsins af nýju fyrir yfirdóminn, þar sem liðið hefur nær því heilt ár frá frávisun yfirrjettarins 18. apríl f. á. til þess er ný stefna var út gefin í málinu. Að öðru leyti hefur rekstur málsins í hjeraði verið vítalaus, og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir ákærðu, Erlendur Björnsson, Sveinn Þorsteinsson og Andries Árnason, greiði hver

50 króna sekt, er renni að hálfu í sveitarsjóð Rosmhvalanesshrepps og að hálfu til hlutaðeigandi tilsjónarmanna. Svo greiði þeir og einn fyrir alla og allir fyrir einn allan af áfrýjun þessari löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, yfirjettarmálsfærslumannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 30. júlímán.

Nr. 12/1888.

Tómas Sigurðsson

gegn

skiptaráðandanum í Kjósar-
og Gullbringusýslu, sýslu-
manni Franz Siemsen.

Dómur:

Við skipti á dánarbúi Sigurðar bónda Guðmundssonar á Knararnesi, föður áfrýjandans, er andaðist 29. desbr. 1884, kom fram krafa frá áfrýjandanum, Tómasi Sigurðssyni, til 148 rdl. 88 sk. (=kr. 297,83) auk lögvaxta, er hann taldi að væri móðurarfur sinn, innistandandi í búi Sigurðar samkvæmt skiptum, er fram höfðu farið á fjelagsbúi foreldra hans eptir lát móðurinnar hinn 28. maí 1874, og krafðist hann þess því nú á skiptunum eptir Sigurð föður sinn, að arfur þessi væri talinn forgangsskuld, en hinn stefndi skiptaráð-

andi úrskurðaði, að arfurinn yrði eigi álitin forgangsskuld, og var búinu síðan skipt samkvæmt því. Þessum úrskurði hefur Tómas Sigurðsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 5. marz þ. á., og krafist þess, að hann verði felldur úr gildi, að hinn stefndi verði skyldaður til að taka búið til skipta af nýju, þannig að arfur áfrýjandans með lögvöxtum verði út lagður sem forgangsskuld, og að áfrýjanda verði tildæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi. Hinn stefndi hefur aptur krafist þess, að skiptarjettarúrskurðurinn verði staðfestur, og að áfrýjandi verði skyldaður til að greiða 25 kr. í málskostnað.

Þó að svo verði álitid, að Sigurður Guðmundsson hafi eptir að skiptin fram fóru 28. maí 1874 verið að lögum fjárhaldsmaður sonar síns Tómasar, þá var það þó eigi fyrir fjárhaldsrjett hans, að arfur Tómasar var látinn standa inni í búi hans, heldur fjekk hann að halda arfafjenu samkvæmt heimildinni í tilskip. 18. febr. 1847, 7. gr. b., og tilsk. 25. sept 1850, 19. gr., sbr. nú skiptalög 12. apríl 1878, 62. gr. Þegar því nú eigi verður haldið fram, að Sigurður heitinn Guðmundsson hafi haft arfafjed undir höndum „sem embættismaður, sýslunarmaður, eða í umboði af hálfu hins opinbera“, sbr. síðastnefnd lög 83. gr. a., þá getur arfskrafa áfrýjanda eigi haft forgangsrjett í búinu samkvæmt 18. gr. í tilsk. 18. febr. 1847, en úr því að svo er, getur hún því að eins notið forgöngurjettar fyrir almennum (einföldum) skuldum í búinu, að hún hafi verið tryggð með þinglýsingu annaðhvort á skipta-eptirriti eða lóðseðli áfrýjanda eða skulda-

brjefi Sigurðar Guðmundssonar, sbr. áður tilvitnaðar greinir í tilsk. 18. febr. 1847, 25. sept. 1850, og skiptalögum 12. apríl 1878 („þinglýst ágríp“), en krafa áfrýjanda hefur ekki verið þannig tryggð, því að ekkert hefur verið um hana þinglesið fyrir en æðilöngu eptir lát Sigurðar. Hinn áfrýjaði skiptarjettarúrskurður er því lögum samkvæmur og verður að staðfesta hann. Sem málskostnað á áfrýjandi að greiða hinum stefnda 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði skiptarjettarúrskurður á að vera óraskaður. Áfrýjandinn, Tómas Sigurðsson, greiði hinum stefnda, sýslumanni og skiptaráðanda Franz Siensen, 15 krónur í málskostnað, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 6. ágústmán.

Nr. 5/1888.

Haraldur Ó. Briem

á Búlandsnesi

gegn

Jóni hreppstjóra Jónssyni

á Borgargarði.

Úrskurður:

Mál þetta var dæmt í aukarjetti Suðurmúlasýslu 20. okt. f. á. með þeim úrslitum, að áfrýjandi, Haraldur Ó. Briem, skyldi greiða hinum stefnda, Jóni hreppstjóra Jónssyni, 221 kr. 49 aura og 4⁰/₁₀ vexti af

þessari upphæð frá 26. marz 1887 til borgunardags og allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefur Haraldur Ó. Briem áfrýjað til yfirdómsins með stefnu 3. febr. þ. á., og þar krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur og málinu vísað heim aptur til nýrrar og löglegri meðferðar, og að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða áfrýjandanum málskostnað fyrir báðum rjettum með 200 kr. Verði þessi krafa hans ekki tekin til greina, hefur hann beðið um frest til nánari útlistunar á aðalefni málsins. Hins vegar hefur hinn stefndi krafizt, að undirrjettardómurinn verði staðfestur og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 60 kr., eða eptir mati rjettarins.

Ástæða áfrýjanda fyrir kröfu hans um ómerking dómsins og heimvísun málsins er sú, að héraðsdómurinn hafi vanrækt þá skyldu sína að leiðbeina áfrýjanda. En með því báðir málspartar hafa flutt mál sitt skriflega og málsfærsla áfrýjanda í hjeraði virðist svo vaxin, að ekkert tilefni var fyrir hjeraðsdómurann til þess að leiðbeina honum sjerstaklega, eins og honum heldur ekki eptir atvikum gat borið nein skylda til að innkalla vitni í málinu, verður ómerkingar- og heimvísunarkrafa áfrýjanda ekki tekin til greina, en honum veitist vikufrestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Því úrskurðast:

Ómerkingar- og heimvísunarkrafa áfrýjanda verður ekki tekin til greina, en honum veitist vikufrestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Nr. 8/1888.

Landshöfðinginn yfir Íslandi
fyrir hönd

Möðruvallaklausturskirkju

gegn

Antoni Sigurðssyni og Jóni Antonssyni.

D ó m u r :

Eptir að hreppstjórinn í Arnarneshreppi í Eyjafjarðarsýslu með tilkvöddum vottum hafði eptir kröfu umboðsmanns Möðruvallaklaustursjarða, Einars Ásmundssonar, tekið ýmsa muni lögtaki hjá eigendum og ábúendum jarðarinnar Arnarness, Antoni Sigurðssyni og Jóni Antonssyni, til lúkningar kirkjutíund af nefndri jörð fyrir árið 1886—87, er þeir höfðu neitað að greiða, var af fôgetarétti Eyjafjarðarsýslu 21. desbr. 1887 felldur sá úrskurður, að lögtak það, er hreppstjórinn hafði framkvæmt 24. nóvbr. s. á. til lúkningar kirkjutíund af jörðinni Arnarnesi, skyldi vera ógilt og hinir lögteknu munir leystir úr lög-haldinu.

Þessum úrskurði hefur landritari Jón Jensson eptir skipun og í umboði landshöfðingjans yfir Íslandi fyrir hönd Möðruvallaklausturskirkju áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 27. febr. þ. á., og krafizt :

1. að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi felldur og fôgetinn skyldaður til að fremja eða láta fremja á ný hið umbeðna lögtak, og
2. að hinir stefndu verði dæmdir til að greiða áfrýjandanum allan af hinni ónýttu lögtaksgjörð og máli þessu leiddan og leiðandi kostnað með

50 krónum, þar í ómakslaun málflutningsmanns áfrýjanda, eða eptir rjettarins mati.

Á hinn bóginn hafa hinir stefndu krafizt, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur og sækjandi dæmdur til að greiða hinum stefndu málskostnað eptir rjettarins mati.

Mál þetta er svo vaxið, að hinir stefndu, Anton Sigurðsson og Jón Antonsson, neituðu að greiða kirkju-tíund fyrir árið 1886—87 til Möðruvallaklausturs-kirkju af jörðinni Arnarnesi, er þeir höfðu keypt af landssjóði samkvæmt heimildinni í lögum Nr. 26, 8. nóvbr. 1883, en jörðin var áður eign Möðruvallaklausturs. Heimtaði umboðsmaður þá, eins og áður segir, gjaldið tekið lögtaki. Var það síðan tekið lögtaki af hreppstjóra, en lögtakið fellt úr gildi af fógetarjetti Eyjafjarðarsýslu, sem að ofan segir.

Málspörtunum kemur saman um það, að jörðin Arnarnes hafi um mjög langan tíma verið tíundarfrjáls. En áfrýjandi hefur haldið því fram, að hún hafi aldrei áður *sem einstaks manns eign* verið tíundarfrjáls að neinu leyti, heldur hafi hún verið það *meðan og af því* að hún var þjóðeign (klausturjörð), og að hún því hafi orðið tíundarskyld undir eins og einstakur maður eignaðist hana, því aðal-reglan sje, að einstakra manna jarðir sjeu tíundarskyldar.

Hin fyrstu tíundarlög vor, Gissurarstatúta, veita að eins þeim jörðum tíundarfrelsi, sem til guðs þakka eru lagðar, það er til kirkna, klerka eða fátækra, en þegar fram liðu stundir, fjölgðu jarðeignir biskupsstólanna og klaustranna mjög, og minnkðu að því skapi tekjur þær, er fátækum voru ætlaðar af jarðagózi í landinu, sem sje fátækra-tíundin. Til þess að

koma í veg fyrir þetta var á alþingi 1489 ákveðið með svonefndum Píningsdómi, að lúkast skuli allar tíundir af þeim jörðum, sem fjellu undir konung og kirkju, og fallið hefðu þá fyrir 20 vetrum æfinlega þaðan í frá; enn frekara í þessu efni fór þó Bessastaðasamþykkt, sem út er gefin 1. júlí 1555, skömmu eptir innleiðslu siðbótarinnar, en í henni er ákveðið, að allt jarðagóz skuli tíundast, utan það heimaland, sem stiptin, klaustrin og sóknarkirkjurnar á standa, og með tilsk. 21. marz 1575 er um preststíundina ákveðið, að hún skuli lúkast af öllum jörðum, hvers eign sem sjeu, að undanskildum klaustrunumsjálfum, og loksins var með alþingisdómi 30. júní 1604 dæmt, að gjaldast skyldi bæði prests- og þurfamanna-tíund af öllum kóngsjörðum og kirkna, að þeim fráteknum sem kirkjurnar standa á. Þó að þessar ákvarðanir eigi allar næðu að festast hjer á landi, þá er þó með þeim gjörð breyting á tíundarstatútunni og vikið frá reglum hennar um tíundarskylduna, og verður því spurningunni um tíundarskyldu hvernar jarðar sem er eigi svarað beinlínis með tilvitnun til ákvæða statútunnar. En jafnframt konungsbrjefum og alþingisdómum um tíundarskylduna fór venjan þegar snemma að ryðja sjer til rúms í ýmsum hjeruðum landsins, og er til hennar vitnað í konungsbrjefi 8. maím. 1739, og þar sem í skilmálunum fyrir sölu Skálholtsstólsjarða 27. aprílm. 1785 18. gr. segir svo: „að þær jarðir, er engar jarðartíundir hingað til goldið hafa, skulu og framvegis engum tíundum lúka, þó þær hjeðan af verði bænda eignir“, þá virðist hjer með öllu fremur vera vitnað til venjunnar (sbr. orðin: „hingað til goldið hafa“), en til hinna fornu

tíundarlaga. Í skilmálunum fyrir sölu Hólastólsjarða, 13. marz 1802, er engin tilsvarendi ákvörðun um tíundarskylduna, og er þó um eina þessara jarða, er seld var árið 1805, með skýrskotun til venjunnar dæmt af hæstarjetti hinn 16. febrúarmán. 1859, að hún skuli vera laus við að greiða konungstíund. Samkvæmt því sem hjer er tekið fram virðist það nú eigi nægja, þegar skera á úr um tíundarskyldu einhverrar jarðar, að skýrskota eingöngu til tíundarstatútunnar, og að dæma hverja jörð tíundarskylda samkvæmt henni, er eigi sje lögð til guðspakka, en að í þessu efni beri og að taka tillit til sannaðrar og stöðugrar venju, en hún hefur verið frábrugðin í hinum ýmsu hjeruðum landsins, og ber því að rannsaka hana með tilliti til hverrar einstakrar jarðar. Að því er sjerstaklega snertir jörðina Arnarnes, sem hjer er spurning um, þá hefur hún upprunalega orðið og verið tíundarfrjáls svo sem lögð til guðspakka (klosturjörð) samkvæmt tíundarstatútunni. Þegar jörðin eptir siðaskiptin var ásamt öðrum klaustrajörðum lögð undir konungssjóð, hjelt hún þessu tíundarfrelsi, og hefur haldið því stöðugt síðan, án þess að tíundarfrelsi þetta hafi verið heimilað með tíundarstatútunni eða með öðrum ótvíræðum lögum, og án þess að ástæða sje til að segja, að jörðin hafi notið tíundarfrelsis eingöngu af því, að hún hafi verið opinber eign, heldur er það venjan, sem hefur viðhaldið tíundarfrelsi hennar. — Með því nú að ekkert skilyrði var sett um það, þegar jörðin var afsöluð hinum stefndu frá landsjóðnum, að hún skyldi missa tíundarfrelsi það, sem hún hafði haft um margar aldir, og þeir þess vegna höfðu fulla ástæðu til að álita, að hún

væri seld þeim með þessu tíundarfrelsi, þá ber að staðfesta hinn áfrýjaða úrskurð. Málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður á að vera óraskaður. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 13. ágústmán.

Nr. 23/1888.

Rjettvísinn

gegn

Hallgrími Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Skagafjardarsýslu, upp kveðnum 2. febrúarmán. þ. á., er hinn ákærði, Hallgrímur Jónsson, dæmdur fyrir þjófnað til að sæta fangelsishegningu við venjulegt fangaviðurværi í 2 daga, og til að greiða allan sakarkostnað, þar á meðal 4 krónur sem málsvarnarlaun í hjeradi. Dómi þessum er áfrýjað til yfirdómsins, bæði eptir beiðni hins ákærða og af hálfu hins opinbera.

Það er sannað í máli þessu með skýrslu hins ákærða og öðrum vitnisburðum, að hann hafi sumarið 1884 stolið úr kjallara á Hofsós um 5 pd. af munntóbaki; sumt af því var þegar tekið aptur úr hirzlum hans; hitt hefur hann borgað, en hefur eigi getað gjört grein fyrir, hvernig hann hafi hagnýtt sjer það.

Hinn ákærði hefur borið það fram, að hann hafi verið svo drukkinn, er hann framdi þennan þjófnað,

að hann hafi verið viti sínu fjær, og kemur þetta heim við skýrslu konu hans, svo og framburð manns þess, er átti hið stolna tóbak eða hafði umráð yfir því. Það verður þó eigi álitid, að hinn ákærði hafi verið sjálfsmeðvitundarlaus, er hann framdi þjófnaðinn, sbr. 40. gr. hegningarlaganna, úr því að hann síðar gat gefið nokkurnveginn greinilega skýrslu um verknaðinn, og getur hann því eigi komizt hjá, að sæta refsingu fyrir þetta afbrot. Hinn ákærði er kominn yfir lögaldur sakamanna, hefur aldrei áður sætt ákæru, dómi nje refsingu fyrir nokkurn glæp, en er talinn skertur að skynsemi og greind, þótt ódrukkinn sje, og bæklaður á likama. Refsing sú er hann hefur til unnið fyrir ofannefnt afbrot, þykir því hæfilega ákveðin 20 kr. sekt samkvæmt 230. og 40. grein hegningarlaganna 25. júní 1869, og komi í hennar stað 6 daga einfalt fangelsi, svo framarlega hún eigi greiðist innan ákveðins tíma. Allan kostnað sakarinnar á hinn ákærði að greiða, þar með talin málsvarnarlaun í hjerði 4 kr., og málfutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið vítalaus.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Hallgrímur Jónsson, á að greiða 20 kr. sekt til landsjóðs, en sæti 6 daga einföldu fangelsi, ef sektin öll eigi verður greidd innan ákveðins tíma. Svo greiði hann og allan kostnað máls þessa, bæði fyrir undirrjetti og

yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun til svara-
manns í hjerði, Árna læknis Jónssonar, 4 krónur,
og málsfærslulaun til sækjanda og verjanda fyrir
yfirdómi, málflutningsmannanna Guðl. Guðmunds-
sonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna
frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 29/1888.

Rjettvísín

gegn

Guttormi Skúlasyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjerði höfðað gegn hinum ákærða,
Guttormi Skúlasyni, fyrir misþyrmingu á hundi og
æðarfugladráp, og er hann með dómi aukarjettar Suð-
urmúlasýslu, upp kveðnum 31. okt. f. á., dæmdur fyrir
brot þessi til að sitja í einföldu fangelsi í 1 — einn —
mánuð, og til að greiða allan kostnað sakarinnar.
Dómi þessum hefur verið áfrýjað til yfirdómsins eptir
beiðni hins ákærða.

Það er með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum
í málinu sannað, að hann galti hund, sem hann
eignaðist haustið 1886, en eigi vildi tolla heima hjá
honum, með því móti að hann reyrdi seglgarni fyrir
ofan eystun á hundinum. Þetta gjörði hann eptir vetur-
nætur 1886, skeytti síðan ekkert um hundinn, svo
að hann komst á flæking, þangað til maður sá, er
áður hafði átt hundinn, tók hann heim til sín á þorr-
anum næst á eptir. Hafði þá grafið í eystnakyllin-
um sakir meðferðar þessarar, annað eystað var graf-

ið burtu, en hitt hjekk við hundinn skinnlaust. Síðan var hundurinn græddur og varð heill. Hinn ákærði hefur borið það fram, að hann hafi farið þannig með hundinn af fákænsku og hugsunarleysi, en eigi af „illvilja“ (þrællund). Um æðarfugladrápið hefur hinn ákærði viðurkennt, að hann hafi drepit 3 æðarfugla veturinn 1886, og matreitt þá heima hjá sjer. — Hinn ákærði, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna, hefur eigi áður sætt ákæru eða refsingu fyrir nokkurn glæp.

Fyrir misþyrmingu á hundinum ber að refsa hinum ákærða eptir 299. gr. í almennum hegningarlögum 25. júní 1869, og þykir refsingin hæfilega ákveðin 50 kr. sekt til landsjóðs, en verði sektin eigi greidd innan ákveðins tíma, komi í hennar stað 15 daga einfalt fangelsi. Fyrir æðarfugladrápið á hinn ákærði að sæta 3 kr. sekt samkvæmt tilskipun 20. júní 1849, og renni sekt þessi í hlutaðeigandi sveitarjóð. Allan kostnað málsins bæði í hjerði og fyrir yfirdómi á hinn ákærði einnig að greiða, þar með talin málf lutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Þegar hinum ákærða var skýrt frá því fyrir undirrjettinum, að opinbert mál yrði höfðað á móti honum fyrir ofanefnd afbrot, lét hann í ljósi þá ósk, að síra Þorsteinn Halldórsson yrði skipaður svara­maður sinn í málinu. Það virðist og mega sjá það af því, er síðar fór fram í málinu, að undirdómarinn hafi skipað prestinn til að vera svaramaður hins ákærða. Samt sem áður mætti hann eigi, þegar málið kom fyrir rjettinn, og var tekið undir dóm, og ekkert varnarskjal kom frá hans hendi fyrir hinn á-

kærða. En í „privat“-brjefi til sýslumanns skrifaði hann sitt álit um málið og málstað ákærða, og er klausa sú innfærð í dómsgjörðirnar. Það þykir þó eigi ástæða til þess, að ónýta undirjettardóminn í máli þessu fyrir þessa skuld, með því að hinn ákærði mætti sjálfur, þegar málið var tekið undir dóm, og lýsti því yfir, að hann kannaðist við hin framlögðu skjöl, og að hann hefði ekkert annað fram að bera sjer til málsbóta, en það sem áður væri fram komið, og sem hann nú tilgreindi, og síðan heimtaði sig frífundinn. Og þó að þessi málsmeðferð sje mjög svo vitaverð af hálfu undirdómarans, þá þykir þó eigi alveg nægileg ástæða til að sekta hann fyrir hana. Að öðru leyti hefur rekstur málsins í hjerði verið viðunanlegur, og málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Guttormur Skúlason, á að greiða 50 króna sekt í landsjóð, en verði hún eigi öll greidd innan ákveðins tíma, á hann að sæta einföldu fangelsi í 15 daga. Enn fremur greiði hinn ákærði 3 kr. sekt í sveitarsjóð Mjóafjarðarhrepps. Svo ber honum og að greiða allan kostnað máls þessa, bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 3/1888.

Sigurður Eiríksson

gegn

Sigurði Indriðasyni og
sýslumanni Jóni Johnsen.

Dómur:

Með dómi aukarjettar Suðurmúlasýslu, upp kveðnum 26. sept. f. á., var áfrýjandi máls þessa, Sigurður Eiríksson, dæmdur fyrir meiðandi ummæli um hinn stefnda, Sigurð Indriðason, til að greiða 20 kr. sekt til landsjóðs, eða sæta 6 daga einföldu fangelsi, svo og til að lúka öllum af málinu löglega leiðandi kostnaði.

Dómi þessum hefur Sigurður Eiríksson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 24. jan. þ. á., og krafizt þess, að hann verði dæmdur ómerkur, eptir atvikum án heimvísunar eða með heimvísan að nokkru leyti, að hinn stefndi undirdómari verði sektaður fyrir meðferð sína á málinu, og að hinir stefndu, annarhvor eða báðir, verði dæmdir til að greiða allan málskostnað fyrir báðum dómum. Á hinn bóginn hefur málsfærslumaður hinna stefndu krafizt þess, fyrst og fremst, að málinu verði vísað frá yfirdómi, og *in subsidium*, að undirjettardómurinn verði staðfestur, svo og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða hinum stefndu málskostnað fyrir báðum dómum, hvernig sem úrslit málsins annars verða.

Frávísunarkröfu sína styður málsfærslumaður hinna

stefndu með því, að birtingarvottorð stefnuvotta á áfrýjunarstefnunni sjeu eigi staðfest með signetum þeirra, og að nafn annars stefnuvottsins undir öðru birtingarvottorðinu sje handsalað, en þessar ástæður eru þýðingarlausar, með því að hinir stefndu hafa látið mæta fyrir yfirdóminum, og fært fram vörn einnig að því er efni málsins snertir, og með því móti sýnt, að áfrýjunarstefnan hafi verið nægilega birt fyrir þeim.

Mál þetta kom fyrst fyrir rjett í hjeraði að Skorra- stað hinn 20. júlímán. 1886, og getur dómarrinn þess þá, að það sje risið út af því, að kærandi (Sigurður Indriðason) beri upp á innstefnda (áfrýjandann) að hann hafi þjófkennt sig að öxi, og virðist af þessu í sambandi við sáttakærana og stefnuna mega ráða það með nokkurnveginna nægilegri vissu, að það hafi verið tilgangur hlutaðeigenda, að málið yrði rekið sem einkamál út af meiðyrðum. Næsta (annað) rjettarhald í málinu var einnig haldið að Skorrastað hinn 20. júlímán. 1887, og var þá og eptir það farið með málið af hálfu dómarsins líkast því, sem það væri opinbert mál. Því næst var málið fyrir tekið að Nesi hinn 22. s. m., og var þá ákveðið, að næsta rjettarhald skyldi haldið í því miðvikudaginn 27. s. mán. á Eskifirði. Þetta varð þó eigi, en rjettarhald framför í sökinni fimmtudaginn 28. júlímán. f. á. að Höfðahúsum, án þess að sjeð verði, að áfrýjandi hafi samþykkt það, eða fengið nokkra vitneskju um það, enda mætti hann eigi við rjettarhald þetta, og enginn með hans umboði. Var síðan málið tekið upp til dóms og dómur kveðinn upp í því hinn 26. sept. f. á., eins og áður segir. — Svo löguð máls-

meðferð er ólögleg, og verður eigi hjá því komizt, að dæma undirjettardóminn ómerkan eptir aðalkröfu áfrýjanda, en eptir málsfærslunni er eigi tilefni til að gefa gaum kröfu hans um heimvísun, er að eins hefur verið gjörð til vara.

Áfrýjandinn hefur stefnt undirdómaranum til þess að bera ábyrgð á dómi sínum, en eptir málavöxtum þykir eigi alveg nægileg ástæða til þess, að láta hann sæta sektum fyrir málsmeðferðina eða dóminn, hvorki *ex officio* nje eptir kröfu áfrýjanda. Svo verður hann og eigi heldur dæmdur til að greiða neitt-upp í málskostnaðinn, því að krafan í áfrýjunarstefnunni hljóðar svo, að hinn stefndi, nl. Sigurður Indriðason, greiði *allan* kostnað málsins fyrir báðum rjettum, en engri málskostnaðarkröfu er í stefnunni beint að dómaranum.

Á hinn bóginn kemur það eigi til mála, að hinum stefnda dómara verði tildæmt nokkuð endurgjald fyrir málskostnað.

Eptir þessum úrslitum málsins er rjett, að hinn stefndi, Sigurður Indriðason, greiði áfrýjandanum 40 kr. í málskostnað.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera ómerkur. Hinn stefndi, Sigurður Indriðason, greiði áfrýjanda, Sigurði Eiríkssyni, 40 krónur sem málskostnað innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, en sæti ella aðför að lögum.

Mánudaginn 27. ágústmán.

Nr. 27/1888.

Sighvatur Bjarnason

gegn

Jóni Ólafssyni.

Dómur:

Í máli, er Benedikt Gröndal, fyrverandi kennari við latínuskólann í Reykjavík, hefur höfðað gegn hinum stefnda, alþingismanni Jóni Ólafssyni, fyrir meiðyrði og sem er rekið fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar, hefur hinn stefndi, nefndur alþingismaður Jón Ólafsson, stefnt áfrýjandanum, Sighvati Bjarnasyni, til þess að bera vitnisburð eptir skriflegum spurningum, er fram voru lagðar í bæjarþingsrjettinum hinn 14. júnímán þ. á. Áfrýjandinn neitaði þá að svara spurningum þeim, sem á hinu framlagða skjali Nr. 11 í undirrjettargjörðunum eru auðkenndar Nr. 1—5, en með úrskurði dómarans, upp kveðnum í sama bæjarþingsrjetti, var honum fyrir lagt, að svara þessum spurningum, að viðlögðum falsmálssektum. — Úrskurði þessum hefur Sighvatur Bjarnason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 26. júní þ. á., og krafizt þess, að hann verði algjörlega úr gildi felldur, og að hinn stefndi, Jón alþingismaður Ólafsson, verði skyldaður til að greiða áfrýjunarkostnað málsins með 20 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Á hinn bóginn krefst hinn stefndi þess, að úrskurður bæjarþingsrjettarins verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða kostnað málsins fyrir yfirdómi.

Spurningarnar, sem hinn stefndi ljet leggja fyrir áfrýjanda máls þessa í bæjarþingsrjettinum, eru þess

efnis, *hvort* áfrýjandi hafi lesið kæru eina, er skólastjóri latínuskólans í Reykjavík hafi sent stiptsyfirvöldunum yfir Benedikt Gröndal fyrir óreglu og drykkjuskap og vanrækt í embættisstöðu hans; *hvort* eigi hafi verið tekið fram í kærinni, að það bæri að svipta Gröndal embætti; *hvort* áfrýjandi hafi lesið tillögur stiptsyfirvaldanna eða amtmanns um málefni þetta; *hvort* tillaga stiptsyfirvaldanna hafi eigi í þessu efni farið í vissa tilgreinda átt; og *hvort* að Gröndal hafi eigi sótt um lausn frá embætti, eptir að þessar tillögur voru komnar fram.

Áfrýjandi er skrifari á skrifstofu landshöfðingjans yfir Íslandi, og var honum stefnt til vitnisburðar um ofanefnd atvik einmitt af því, að álitid var að honum sakir þessarar stöðu hans væri persónulega kunnugt um þau. Það er allsendis vafalaust, að skrifarar á skrifstofum embættismanna hafa enga heimild til þess að skýra frá, hver embættisleg skjöl hafi komið á skrifstofuna og hvers efnis þau hafi verið, eða hver málefni og hvernig löguð þangað hafi komið undir úrlausn hlutaðeigandi embættismanns, nema því að eins að embættismaðurinn sjálfur, er stýrir skrifstofunni og umráð hefur yfir henni, gefi leyfi sitt til þess, en þvílíkt leyfi hefur hann eigi gefið í þessu máli. Þessari sjálfsögðu reglu verður eigi umhverft með því, að stefna hlutaðeigandi skrifstofuþjóni fyrir rjett til þess þar að gefa vitnisburð. — Sumar af vitnasurningum þeim, sem eru umtalsefni í máli þessu og lagðar voru fyrir áfrýjandann, eru nú þess efnis samkvæmt hinu framanritaða, að áfrýjandanum gat eigi borið skylda til að svara þeim, en eptir málsfærslunni er eigi unnt að gjöra greinarmun á

spurningum þessum og hinum, er áfrýjanda kynni að vera skylt að svara. Fyrir því ber að fella úr gildi bæjarþingsúrskurðinn, eins og hann liggur fyrir, og eptir þessum úrslitum málsins verður að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 12 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsrjettar-úrskurður er úr gildi felldur. Í málskostnað greiði stefndi, alþingismaður Jón Ólafsson, áfrýjandanum Sighvati Bjarnasyni 12 krónur innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 28/1888.

Halldór Melsted

gegn

Jóni Ólafssyni.

Dómur:

Í meiðyrðamáli einhverju, er fyrverandi latínuskólakennari í Reykjavík, Benedikt Gröndal, hefur höfðað gegn hinum stefnda, Jóni alþingismanni Ólafssyni, og sem hefur verið rekið fyrir bæjarþingi Reykjavíkur, hefur hinn stefndi, nefndur Jón Ólafsson, stefnt áfrýjandanum, cand. philos. Halldóri Melsted, til þess að bera vitnisburð um ýms atvik eptir skriflegum spurningum, er fram voru lagðar í bæjarþingsrjettinum hinn 14. júnímán. þ. á.

Áfrýjandinn neitaði þá að svara spurningum þeim, sem á hinu framlagða skjali (Nr. 11 í undirrjettar-

gjörðunum) eru auðkenndar Nr. 2—5, en með samstundis upp kveðnum úrskurði dómarans var hann skyldaður til þess, að svara þessum spurningum, eða eptir því sem úrskurðurinn hljóðar, mótmæli hans voru ekki tekin til greina. — Úrskurði þessum hefur Halldór Melsteð skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 27. júnímán. þ. á., og krafist þess, að úrskurðurinn verði úr gildi felldur, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 20 kr., eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn mótmælti hinn stefndi þessum kröfum, og heimtaði að úrskurðurinn yrði staðfestur.

Spurningar þær, er hinn stefndi ljet leggja fyrir áfrýjanda máls þessa í bæjarþingsrjettinum og sem áfrýjandi neitaði að svara, eru þess efnis, *hvort* tekið hafi verið fram í einhverri kæru frá rektor latínuskólans í Reykjavík til stiptysfirvaldanna, að nauðsyn væri að svipta Gröndal embætti fyrir vissar tilgreindar sakir; *hvort* áfrýjandi hafi lesið tillögu stiptysfirvaldanna eða amtmanns til landshöfðingja um málefni þetta; *hvort* það hafi verið tillaga stiptysfirvaldanna, að víkja skyldi Gröndal frá embætti fyrir óreglu eða drykkjuskap; og *hvort* að beiðni Gröndals um lausn hafi eigi komið fram, eptir að umræddar tillögur voru gjörðar.

Áfrýjandi er skrifari á skrifstofu amtmannsins yfir Suður- og Vesturamtinu, og var honum stefnt til vitnisburðar um ofan nefnd atvik, að því er virðist einmitt af því að álitid var, að honum sakir þessarar stöðu hans væri persónulega kunnugt um þau. Það er allsendis vafalaust, að skrifarar á skrifstofum

embættismanna hafa enga heimild til að skýra frá, hver embættisleg skjöl hafi komið á skrifstofuna. nje hvers efnis þau hafi verið, eða hver málefni oghvernig löguð hafi komið þangað undir úrlausn hlutaðeigandi embættismanns, nema því að eins að embættismaðurinn sjálfur, er stýrir skrifstofunni og umráð hefur yfir henni, gefi leyfi sitt til þess, en þvílíkt leyfi er eigi fram komið í þessu máli. Þessari sjálf-sögðu reglu verður ekki umhverft með því, að stefna hlutaðeigandi skrifstofupjóni fyrir rjett til þess þar að gefa vitnisburð. Eptir þessu var áfrýjanda eigi skylt að svara upp á vitnaspurningar þær, er fyrir hann voru lagðar í bæjarþingsrjettinum hinn 14. júní síðastliðinn, og verður því að fella úr gildi úrskurð þann, sem hjer er undir áfrýjun.

Það er eptir þessum málavöxtum rjett, að hinn stefndi greiði áfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 12 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjadi bæjarþingsrjettar-úrskurður er úr gildi felldur. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði stefndi, alþingismaður Jón Ólafsson, áfrý-andanum Halldóri Melsted 12 krónur innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 10. septembermán.

Nr. 9/1888.

Kaupfjélag Þingeyinga

gegn

hreppsnefnd Húsavíkurhrepps.

D ó m u r :

Í máli þessu áfrýjar kaupfjélag Þingeyinga lögtaki. er hreppsnefnd Húsavíkurhrepps ljét framkvæma 31. janúar þ. á. í eígun fjelagsins til lúkningar sveitar-útsvari fyrir árið 18⁸⁶/₈₇, er fjelagið álitur sjer eigi skylt að greiða, og krefst áfrýandinn :

1. að hin áfrýjaða lögtaksgjörð verði felld úr gildi,
2. að fjelaginu verði skilað aptur af hreppsnefndinni hinum lögteknú vörum óskemmdum, eða hún svari verði þeirra með kr. 206,56,
3. að fjelaginu verði dæmdur málskostnaður fyrir báðum rjettum með 170 kr., eða eptir rjettarins mati,
4. að fjelaginu verði dæmdar bætur fyrir gjaldtrausts-spilling.

Hinn skipaði málsfærslumaður hreppsnefndarinnar mótmælir umboði mótpartsins, af því það vanti sönnun fyrir, að þeir 16 menn, er hafa undirskrifað það, sje fulltrúar fjelagsins eða hafi nokkra heimild til að skjóta málinu til yfirdómsins, eða að gefa nokkrum manni umboð til að reka það þar, og krefst því, að málinu verði frávisað.

Þegar nú umboð það, er hjer ræðir um, er borið saman við umboðsskjal. sem innfært er í fógetarjettargjörðirnar, tölul. 2, með hinum sömu mannanöfnum undirrituðum, og eptir því, sem að öðru leyti er fram

komið, verður rjetturinn að álíta umboð áfrýjanda fullgilt.

Í aðalefninu krefst hreppsnefndin:

1. að úrskurður fógetans í þessu máli verði staðfestur, og nefndin dæmd sýkn af öllum kærum og kröfum kaupfélags Þingeyinga,
2. að fjelagið verði dæmt til að greiða allan kostnað, sem málið hefur í för með sjer, eins og það væri eigi gjafsóknarmál, þar á meðal hæfileg málflutningslaun til hins skipaða verjanda.

Úrskurður fógetans hljóðar þannig: „Hin umbeðna lögtaksgjörð á fram að fara“. Og er úrskurðurinn byggður á því, að fógetarjetturinn kveðst eigi af skjölum þeim, er lögtaksbeiðandi hafi lagt fram, og sjer í lagi lögum kaupfélags Þingeyinga frá 1882 (undirrjettarskj. 4) fá betur sjöð, en að heimfæra verði starfsemi fjelagsins undir verzlun í víðari skilningi. og í 2. gr. sje það með berum orðum ákveðið, að heimili fjelagsins skuli vera að Húsavík, og þó málsfærslumaður *requisiti* hafi farið því fram, að lögin frá 1882 hafi verið endurskoðuð og þeim í mörgu breytt. meðal annars hinni 2. gr., þá sje eigi með því sýnt eða sannað, að breyting hafi verið gjörð í þessu til-liti. Eptir því sem þannig sje sagt, álitur fógetarjetturinn, að telja verði kaupfélag Þingeyinga fasta verzlun, er búsett sje á Húsavík, og að það sem slíkt hljóti að heimfærast undir ákvæði 10. greinar í fátækrareglugjörð 8. jan. 1834 um skyldu verzlunarmanna í hreppnum til að greiða fátækraútsvar.

Málsfærslumaður hreppsnefndarinnar fyrir landsyfirdóminum leggur líka mikla áherzlu á lög kaupfélagsins frá 1882, þar sem þau mæli svo fyrir: „Full-

trúaráðið kýs 3 menn úr sínum flokki til að hafa á hendi aðalstjórn fjelagsins og allar framkvæmdir í þess þarfir; einn þessara manna skal vera kaupstjóri fjelagsins. Kaupstjóri hefur í vörzlum sínum og ábyrgð allt það, er fjelagið á eða kann að eignast í húsum, hirzlum, áhöldum o. s. frv. Hann gjörir alla kaupsamninga fyrir fjelagsins hönd og annast um allar vörupantanir með ráði meðnefndarmanna sinna. Hann tekur á móti allri pantaðri vöru og sömuleiðis öllum borgunareyri“, o. s. frv.

Eptir þessum skyldum kaupstjórans var eðlilegt, að hann væri búsettur í Húsavík, þar sem fjelagið hafði svo kallað vöruskiptahús og áhöld til að mæla og vega vörurnar inn og út, og að talið væri, að fjelagið hefði þar heimili á hinum sama stað.

En þess er að gæta, að frumlög fjelagsins frá 1882 fjellu úr gildi við það, að ný lög voru samþykkt fyrir fjelagið 10. febr. 1883; þau eru lögð fram í yfirdóminum og sjest af þeim, að kaupstjórastaðan er af numin, 3 manna nefndin hefur að eins yfirumsjón á framkvæmdum fjelagsins og semur við einhvern verzlunarmann um pöntun á vörum fyrir fjelagsmenn m. m. Er hann kallaður kaupræðismaður; hann fær borgun fyrir starf sitt, semur reikninga og gjörir full skil gjörða sinna. Jafnframt er sú breyting gjörð á 2. grein, að Húsavík er eigi talin heimili, heldur að eins uppskipunarstöð fjelagsins; hvert hlutahrjef veitir eiganda rjett til 200 kr. vörupöntunar.

Af þessu verður nú eigi annað sjeð, en að kaupfjelag Þingeyinga sje vörupöntunarfjelag, þannig að hinu svonefndi kaupræðismaður þess kaupir hinar pöntuðu vörur erlendis og lætur flytja þær hingað til

lands, fjelagið sendir aptur bús-afurðir fjelagsmanna og lætur selja þær utanlands.

Það er eigi að sjá af lögum fjelagsins, að ætlazt sje til, að nein kaup eða sala fari fram á uppskip-unarstaðnum. Það er eigi heldur komin fram nein átylla fyrir því, að fjelagið hafi selt mönnum utan-fjelags neitt af vörum þeim, er því voru sendar eða færðar frá útlöndum. Að visu er fram lagt vottorð prestsins á Húsavík um, að formaður fjelagsins hafi selt honum 2 poka með mjöli, en því er mótmælt, að mjölið hafi tilheyrt fjelaginu; enda virðast engin lík-indi til, að fjelagið hafi pantað eina 2 poka af mjöli til að selja þá. Enn fremur hefur það verið tekið fram, að Jakob borgari Hálfðánarson á Húsavík, er hefur undanfarin 5 ár staðið fyrir móttöku allra vörusendinga til fjelagsins þangað á staðinn frá út-löndum og afhendingu þeirra til fjelagsmanna (undir-rjettarskj. 7 og 8), hafi á Akureyri beinlínis selt ýmsar vörur, er fjelaginu voru sendar haustið 1884, af því hann hafi eigi getað fengið þær uppskipaðar á Húsavík, en eins og málsfærslumaður fjelagsins hefur tekið fram var það neyðarsala, til að verja vörurnar skemmdum og firra fjelagsmenn, er vörurn-ar höfðu pantað, þar af leiðandi tjóni, og getur því eigi álitizt verzlun í eiginlegum skilningi. Loksins er það upplýst, að sumarið 1886 komu með 2 skipa-ferðum til Húsavíkur frá kaupræðismönnum fjelags-ins erlendis dálitlir vöruslattar, auk þess er fjelagið hafði pantað. Þessa vöruslatta gátu eigendur þeirra selt hverjum sem vildi, og hefur borgari J. Hálfðán-arson í vottorði, er hann hefur gefið eptir áskorun mótpartsins, skýrt frá að hann hafi átt kost á, að

fá fyrra slattann, en það hafi ráðizt svo á fundi á Einarstöðum í Reykjadal, að fjelagið fjekk hann til umráða, og hið sama hafi átt sjer stað með hinn vöruslattann, sem kaupræðismaður fjelagsins, A. Zöllner, kom með, án þess hann hefði ákvarðað, hver þær vörur skyldi fá (undirjettarskj. 10). Þessu viðvikjandi tók umboðsmaður fjelagsins það fram fyrir fóggetarjettinum, að af tjeðum vöruslöttum hefði hver fjelagsmaður pantað eptir á eptir vild sinni, en ekkert af þeim verið selt neinum manni utanfjelags, og hafi nokkur rekið verzlun með þær vörur á Húsavík, þá sje það A. Zöllner og enginn annar. Þar eð kaupfjelagið keypti þessar vörur handa fjelagsmönnum, en eigi til að selja þær öðrum, verður eigi sagt, að það hafi gjört þessi kaup til að verzla með vörurnar.

Þó nú starfsemi fjelagsins sje verzlun í víðari skilningi, eins og þegar sagt er um bændur, að þeir fari í kaupstað til að verzla, virðist ekki vera ástæða til að álita, að kaupfjelagið reki sjerstaka atvinnu, og telja það á meðal hinna svonefndu föstu verzlana, og virðist því fjelaginu eigi bera skylda til að greiða sveitarútsvar, án þess að það í þessu máli komi til álita, hvort fjelagið eigi heimilisfang á Húsavík. Það verður því að fella hina áfrýjuðu lögtaksgjörð úr gildi. Eptir þessum úrslitum málsins verður líka eptir kröfu fjelagsins að skylda hreppsnefndina til að skila aptur hinum lögteknur vörum óskemmdum, en þær eru „100 pd. kaffi og 16 kassar franskt kaffi malað 100 pd.“, eða að svara verði þeirra með kr. 206,56, með því þeirri upphæð hefur eigi sjerstaklega verið mót-mælt. Sömuleiðis ber nefndinni að greiða fjelaginu málskostnað, er samkvæmt lögum 16. desbr. 1885

13. gr. og eptir atvikum er ákveðinn 120 kr. Á hinn bóginn virðist eigi næg ástæða til að dæma fjelaginu bætur fyrir gjaldtrausts-spilling.

Hin skipaða málsfærsla er forsvaranleg.

Málflutningslaun hins skipaða verjanda virðist hæfilega metin 30 kr., er greiðist úr landsjóði.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða lögtaksgjörð á að vera ógild.

Hreppsnefnd Húsavíkurhrepps á að skila aptur til kaupfjelds Þingeyinga hinum lögteknun vörum, 100 pd. kaffi og 16 kössum af frönsku kaffi, ella svára verði þeirra, kr. 206,56, sömu-leiðis ber nefndinni að greiða fjelaginu í máls-kostnað 120 kr. Að öðru leyti á hreppsnefndin að vera sýkn af kröfum kaupfjeldsins.

Hinum skipaða málsfærslumanni hreppsnefndarinnar, yfirkennara H. Kr. Friðrikssyni, bera 30 kr. í málflutningslaun, er greiðast úr landsjóði.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 31/1888.

Hið opinbera
gegn
Gesti Pálssyni.

Dómur:

Með dómi lögreglurjettar Reykjavíkurkaupstaðar, kveðnum upp 10. júlí þ. á., var kandiðat Gestur Páls-

son dæmdur fyrir harða reið á götum bæjarins í 5 kr. sekt og allan af málinu leiðandi kostnað, en þeim dómi hefur að beiðni hins kærða verið skotið til landsyfirdómsins.

Þótt álíta verði, að það sje nægilega sannað, að hinn kærði hafi 1. júlí þ. á. riðið hart á götum bæjarins, og þannig brotið bann lögreglustjórans í Reykjavík gegn harðri reið í bænum, er kærði hefur kannazt við að honum hafi verið kunnugt, verður kærði samt ekki dæmdur í sekt í þessu máli, með því bannið ekki leggur neina sekt við, þótt brotið sje gegn því. Það ber því að sýkna hinn kærða og eptir atvikum ber að greiða málskostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, 8 kr. til hvors þeirra, úr almennum sjóði.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, kandiðat Gestur Pálsson, á að vera sýkn af ákæru hins opinbera í þessu máli. Allur málskostnaður, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir landsyfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 8 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 24. septembermán.

Nr. 17/1888.

Egill Egilsson

gegn

Landsbankanum.

D ó m u r :

Samkvæmt skuldabréfi, út gefnu 5. nóvembermán. 1877, fjekk Gísli skólakennari Magnússon 240 kr. að láni hjá sparisjóði í Reykjavík með þeim skilmálum, að hann átti að greiða 5% árlega vexti af láninu fyrir fram fyrir hvert missiri, í fyrsta sinni hinn 11. desbr. 1877, og að endurborga höfuðstólinn hinn 11. desbr. 1879. Auk þess skuldbatt hann sig til að greiða 2 af hundraði sem viðbótarvexti auk hinnar umsömdu leigu, svo framarlega hann eigi greiddi hina áskildu vexti eða höfuðstólinn á gjaldþaga rjettum. Áfrýjandinn, Egill Egilsson, tók að sjer ásamt öðrum manni að ábyrgjast skilvísa greiðslu skuldar þessarar og vaxta, svo sem hún hvíldi á hvorum þeirra sjerstaklega, og er skuldbindingarloforð ábyrgðarmannanna ritað á skuldabréfið. Sumarið 1878 ljezt Gísli Magnússon, án þess að hann þá væri búinn að endurborga lán þetta, og eigi hafði hann greitt vexti þá af láninu, er lúkast áttu hinn 11. desbr. 1877 og 11. júní 1878. Sparisjóðurinn lýsti skuldinni í dánarþúi hans, og var úr því greitt upp í hana hinn 3. febr. 1882 32 kr. 60 aur. Síðan virðist þessu skuldamáli eigi hafa verið hreift á neinn hátt fyrr en í síðastliðnum marz mánuði, en þá krafði stjórn landsbankans áfrýjandann um greiðslu á skuldinni, er var orðin eign tjeðs banka. Þegar áfrýjandinn eigi vildi greiða skuldina eptir þessari áskorun, var mál höfð-

að á móti honum af hálfu landsbankans, og var það dæmt í gestarjetti Reykjavíkurkaupstaðar hinn 14. maímán. þ. á. á þá leið, að áfrýjanda var gjört að greiða landsbankanum 207 kr. 40 aur. með 6% vöxtum frá stefnudegi til borgunardags, og enn fremur 7% vexti af 240 kr. frá 11. desbr. 1877 til 11. desbr. 1878 og 5% vexti af sömu upphæð frá síðarnefndum degi til 3. febrúarmán. 1882; málskostnaður var látinn falla niður. — Dómi þessum hefur E. Egilsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 24. maímán. þ. á., og krafizt þess, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og að landsbankinn verði dæmdur til að greiða allan málskostnað bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi. Á hinn bóginn hefur stjórn landsbankans gagnáfrýjað málinu með stefnu, út gefinni 22. júnímán. þ. á., og gjört þær rjettarkröfur, að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða landsbankanum 207 kr. 40 aur., vexti 7% p. a. af 240 kr. frá 11. desbr. 1877 til 3. febrúar 1882, og af 207 kr. 40 aur. frá 3. febr. 1882 til kærudags, og 8% af þessari upphæð frá kærudegi til borgunardags, svo og málskostnað að minnsta kosti 100 kr., en til vara hefur gagnáfrýjandi krafizt þess, að gestarjettardómurinn verði staðfestur, og aðaláfrýjandi dæmdur til að greiða að minnsta kosti 60 kr. í málskostnað.

Sýknu-ástæður aðaláfrýjanda í málinu eru þessar, að lánið hafi upprunalega að eins verið veitt til tveggja ára og hafi engin heimild verið til þess að lengja lánstímann, að minnsta kosti eigi með rjettarverkun fyrir ábyrgðarmennina, að lánþegi hafi eigi borgað áskilda vexti 11. desbr. 1877 nje 11. júní 1878, og hafi þó lánið verið látið standa, og að eigi hafi verið

nógsamlega gætt rjettar ábyrgðarmannanna við skiptin á búi Gísla heitins Magnússonar, og hafi þeim ekki einu sinni verið gjört aðvart um skiptafundi, eins og þeim eigi heldur af hálfu sparisjóðsins hafi verið gjört kunnugt um lát Gísla, um uppskrípt á búi hans, sölu á því, nje skiptalok. — Um þessar ástæður er það að athuga, að með því að lántakandi Gísli Magnússon dó, áður en hinn umsamdi lántökutími var liðinn, hefur lánið eigi verið endurnýjað, og má sjá það í málsskjölunum, að krafa um borgun á láninu hefur komið fram í búi Gísla, er mun hafa verið tekið til skipta þegar skömmu eptir lát hans; það er því eigi rjett skoðað, að lánveitandi hafi lengt lántökutímann; að eptir skuldabryjefinu var það eigi skylda sparisjóðsstjórnarinnar gagnvart ábyrgðarmönnunum, að segja upp láninu og innheimta það, svo framarlega vextir eigi yrðu greiddir á ákveðnum tíma, en að þetta að eins heimilaði leiguhækkun, og að engin rök eru sýnd fyrir því, að eigi hafi verið nógsamlega gætt rjettar sparisjóðsins, og þar með einnig ábyrgðarmannanna, við skipti á búi Gísla Magnússonar, enda var sjálfum ábyrgðarmönnunum innan handar að mæta við skiptin eptir *proclama*, ef þeim hefði þótt þess þörf. En nú er það enn fremur komið fram í málinu, að frá því að Gísli Magnússon ljezt og þangað til síðastliðið vor hafi stjórn sparisjóðsins alls eigi gjört aðaláfrýjanda aðvart um, hvað eptir stæði ógreitt af skuldinni, því síður krafði hann um greiðslu á eptirstóðvunum, en þetta getur þó eigi að lögum leitt til þess, að hann geti losað við að greiða eptirstóðvar hins upprunalega höfuðstóls, enda er ábyrgðarskuldbindingin skýlaus og ótvíræð í þessu

efni, en ekkert er upplýst um það í málinu. að dráttur þessi hafi það í för með sjer, að aðaláfrýjandi geti eigi náð endurgjaldi í rjettu hlutfalli hjá meðábyrgðarmanni sínum. Og með því að eigi heldur er ástæða til þess að álíta, að sparisjóðsstjórnin hafi eptirgefið rjett sinn til skuldarinnar gagnvart aðaláfrýjanda með því að láta dragast að krefja hann um svo langan tíma, þá verður eptir skýlausum fyrirmælum ábyrgðarskuldbindingarinnar að dæma hann til að greiða eptirstöðvar skuldarinnar, 207 kr. 40 aur.—En þó að yfirdómurinn komist að þessari niðurstöðu að því er höfuðstól skuldarinnar snertir, sem ákveðinn var í sjálfru skuldabryjefinu, þá er þó öðru máli að gegna um hina umkröfðu vexti. Það er rjett í gestarjettardóminum, að sparisjóðsstjórnin gat eigi eptir að skiptum í búi Gísla Magnússonar var lokið þyngt skuldarábyrgðina með því að ganga eigi eptir skuldinni, og láta vexti hlaðast á lánið, en í þessu efni virðist eigi vera ástæða til að gjöra greinarmun á þessum vöxtum og vöxtum þeim, er áfallnir voru áður en skiptum bússins var lokið. Vextina átti skuldunautur að greiða fyrir fram; um greiðslufall á þeim var ábyrgðarmönnunum eigi gefin tilkynning, en vel má vera, að þeir þá þegar hefðu greitt skuldina, ef það hefði verið gjört. Samkvæmt framanrituðu verður aðaláfrýjandi að eins dæmdur til að greiða auk höfuðstóls-eptirstöðvanna vexti af þeim frá gestarjettarstefnudegi 21. apríl þ. á. 6°/_o að upphæð, en málskostnaður verður eptir atvikum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Aðaláfrýjandi, E. Egilsson, á að greiða gagn-áfrýjanda, landsbankanum. 207 kr. 40 aur., með vöxtum 6 af hundraði frá 21. aprílmán. þ. á., unz greitt er að fullu. Málskostnaður falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 18/1888.

Sigurður Jónsson
gegn
Landsbankanum.

Dómur:

Sök þessi er í hjeraði höfðuð af stjórn landsbankans gegn áfrýjandanum, Sigurði járnsmið Jónssyni, til þess að fá hann skyldaðan til að greiða skuld, að upphæð 172 kr. 83 aur., er eptir stendur af láni Gísla heitins Magnússonar latínuskólakenuara, sem hann fjekk hjá sparisjóði Reykjavíkur hinn 1. desbr. 1877 og upprunalega var 200 kr. að upphæð. Áfrýjandinn gekk í ábyrgð fyrir láni þessu ásamt öðrum maani svo sem sinni eigin skuld, og er ábyrgðar-skuldbindingin rituð á skuldabryfið. Lánið var fengið til tveggja ára, og átti að ávaxtast með 5 af hundraði á ári, er greiða skyldi fyrir fram fyrir hvert missiri, í fyrsta sinni 11. desbr. 1877. Ef svo skyldi reynast að vextir eða höfuðstóll eigi yrði greitt á ákveðnum gjalddögum, var áskilið að skuldunautur ætti að greiða viðbótarvexti, 2 af hundraði, unz rjett

skil yrðu sýnd fyrir láninu. Gísli Magnússon ljezt sumarið 1878, og hafði hann ekkert greitt upp í höfuðstól láns þessa, og eigi hafði hann staðið skil á vöxtum þeim, er greiddast áttu hinn 11. desbr. 1877 og 11. júní 1878. Bú hans virðist hafa orðið þrotabú, því að eigi fjekk sparisjóðurinn greitt úr búinu meira upp í skuldina en 27 kr. 17 aur., en þetta var greitt hinn 3. febrúarmán. 1882. Ofan nefnt skuldarbrjef var hinn 19. apríl 1887 afhent landsbankanum til eignar, en er stjórn landsbankans krafði áfrýjandann um greiðslu á skuldareptirstöðvunum, vildi hann eigi greiða þetta, og höfðaði hún því mál á móti honum í síðastliðnum aprílmánudi, er ráðið var til lykta með gestarjettardómi Reykjavíkurkaupstaðar, upp kveðnum 14. maímán þ. á., og eru ákvæði dómsins þau, að áfrýjandinn, Sigurður Jónsson, skuli greiða landsbankanum eptirstöðvar skuldarinnar 172 kr. 83 au. með 6% vöxtum frá kærudegi til borgunardags, og enn fremur 7% vexti af 200 kr. frá 11. desbr. 1877 til 11. desbr. 1878, og 5% vexti af sömu upphæð frá síðarnefndum degi til 3. febr. 1882; málskostnaður var látinn falla niður.—Dómi þessum hefur Sigurður Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 24. maímán. þ. á., og gjört þær rjettarkröfur, að hann verði dæmdur algjörlega sýkn í málinu, og að landsbankinn verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum. Á hinn bóginn hefur stjórn landsbankans gagnáfrýjað málinu með stefnu, út gefinni 22. júní þ. á., og krafizt þess, *fyrst og fremst* að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða hinar umkröfðu eptirstöðvar skuldarinnar, 172 kr. 83 aur., vexti 7% p. a. af 200 kr. frá 11. desbr.

1877 til 3. febr. 1882, og af 172 kr. 83 aur. frá 3. febrúar 1882 til kærudags, og 8% p. a. af sömu upphæð frá kærudegi til borgunardags, svo og allan málskostnað að skaðlausu, með að minnsta kosti 100 kr.; *en til vara* að gestarjettardómurinn verði staðfestur og aðaláfrýjandinn dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, að minnsta kosti 60 krónur.

Það eru sýknaðstæður aðaláfrýjanda í málinu, að lán það, sem hann ábyrgðist gagnvart sparisjóði, hafi verið veitt Gísla Magnússyni að eins til tveggja ára, eða til 11. desbr. 1879; að lántakandi hafi eigi greitt fyrir fram hina áskildu vexti 11. desbr. 1877 og 11. júní 1878, og hafi þó lánið verið látið standa rúm 8 ár, eptir að lánstíminn var út runninn, og hafi ábyrgðarmönnunum eigi verið gjört aðvart um þetta, nje þeir krafðir um skuldina; hafi með þessu móti lántakanda verið veitt lenging á láninu alveg heimildarlaust gagnvart ábyrgðarmönnunum; að áfrýjanda hafi aldrei verið tilkynnt um skiptafundi í búi Gísla Magnússonar, nje um uppskript og virðingu á því eða endileg skipti, og þannig meinað að gæta rjettar síns þar. Þessar ástæður vírdast þó eigi veita nægilega heimild til þess, að aðaláfrýjandi verði losaður við ábyrgð skuldarinnar gagnvart lánveitanda. Með því að Gísli Magnússon dó, áður en hinn umsamdi lánstími var liðinn, hefur lántakanda eigi verið veitt endurnýjun á láninu, en það verður eigi kölluð endurnýjun lánsins mót ákvæðum skuldabrfjefsífs, þótt ábyrgðarmennirnir hafi eigi verið krafðir borgunar á því. Þá er það og eigi ákveðið í skuldabrfjefinu, að lánið *skuli* vera fallið til borgunar, svo framarlega

hinir áskildu vextir eigi yrðu greiddir á rjettum gjalddaga, og var sparisjóðsstjórnin gagnvart ábyrgðarmönnunum því eigi skyld til þess að segja láninu upp og innheimta það, undir eins og vangeiðsla á vöxtum átti sjer stað. Þar sem það enn fremur er viðurkennt, að stjórn sparisjóðsins ljet mæta við skiptin á búi Gísla Magnússonar, og þar krafðist skuldarinnar fyrir hönd sparisjóðsins, og með því að eigi eru sönnuð nein atvik í þá átt, að vangeymt hafi verið rjettar skuldareiganda, og þá eigi fremur ábyrgðarmannanna, við skipti á búinu, þá verður eigi heldur hjer að lútandi varnarástæða aðaláfrýjanda tek-in til greina. Að vísu er það komið fram í málinu, að aðaláfrýjanda hafi eigi verið gjört kunnugt um greiðslu-fall á skuldinni nje hann krafinn um eptirstöðvar hennar, fyrr en á síðastliðnu vori, og að hann fyrir því hafi eigi haft ástæðu til að renna grun í það, að nokkur hluti skuldarinnar þá stæði eptir ógreiddur. En eptir hinum skýlausu og víðtæku fyrirmælum ábyrgðarskuldbindingarinnar getur þetta þó að lög-um eigi leitt til þess, að ábyrgðin fyrir hinni upp-runalegu skuld, sem ákveðin er með vissri upphæð í skuldabryjefinu og ábyrgðarskuldbindingunni, hafi fall-ið niður. — Annari úrlausn verður spurningin um greiðslu *ógoldinna* vaxta að sæta; ábyrgðarskuldbind-ingin getur eigi innihaldið neina upplýsingu um upp-hæð þeirra; í málinu er þess eigi getið af hálfu gagn-áfrýjanda, að aðaláfrýjanda hafi nokkru sinni verið gjört aðvart um það, að vextir af láninu væru ógoldn-ir, fyrr en mál þetta var höfðað; hann þurfti því eigi að búast við að svo væri, enda er það að þessu leyti rjett athugað í undirrjettardóminum, að láneiganda

var eigi heimilt að þyngja eða auka ábyrgðina, með því að láta skuldarinnar ókrafíð, eptir að eigi gat verið að ræða um endurnýjun lánsins. En þessi röksemdaleiðsla öll nær eigi síður til vaxta af skuldinni fyrir tímabilið frá 11. desbr. 1877 til 3. febr. 1882, en til þeirra vaxta, sem krafízt hefur verið fyrir tímabilið frá síðastnefndum degi, þangað til sök þessi var höfðuð, og verður hún því að leiða til þess, að aðaláfrýjanda verður eigi gjört að skyldu að greiða vexti af láninu fyrr en eptir málshöfðunardag. — Það verða því úrslit sakarinnar, að aðaláfrýjanda ber að greiða landsbankanum eptirstöðvar hinna umstefndu skuldar 172 kr. 83 aur. með 6% vöxtum frá dagsetningu gestarjettarstefnunnar hinn 21. aprilmán. þ. á. — Eptir þessum úrslitum málsins á sakarkostnaður fyrir báðum dómum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Aðaláfrýjandi, Sigurður Jónsson, á að greiða stjórn landsbankans 172 kr. 83 aur. með vöxtum 6 af hundraði frá 21. degi aprílmánaðar þ. á. Málskostnaður fyrir yfirrjetti og undirdómi falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 19/1888.

F. A. Löve

gegn

Sigfúsi Eymundarsyni.

Dómur:

Áfrýjandi máls þessa, kaupmaður F. A. Löve, hafði síðan vorið 1882 haft til leigu íbúðarherbergi og sölubúð í eignarhúsi hins stefnda, ljósmyndara Sigfúsar Eymundarsonar, en þessu húsrúmi átti hann eftir eiginni uppsögn að sleppa hinn 14. nóvbr. f. ár. Með því að áfrýjandinn áleit, að enginn samningur hefði verið um það gjörður, jafnframt og hann tók húsrúmið á leigu, hvernig hann ætti að skila herbergjunum af sjer, þá er hann flytti úr húsinu, ljet hann *notarius publicus* í Reykjavík hinn 2. nóvemberm. f. á. leggja þær spurningar fyrir stefnda, „hvort hann heldur óski, að taka við húsinu í því lagi, sem það nú er, gegn sanngjarnri borgun fyrir breytingar, er áfrýjandi hafi gjört á því, eða að áfrýjandinn setji húsið í samt lag að breytingunum til, og það var er hann tók við því“. Hinn stefndi svaraði fyrir notarial-rjettinum, að hann kysi heldur að taka við húsinu, eins og það þá væri, gegn sanngjarnri borgun fyrir breytingarnar á því. Þetta varð þá og að samningi milli málsviðeigenda, enda er það sannað með vitnaleiðslu í málinu, að málsviðeigendur hafi þá þegar fyrir notarial-rjettinum tilnefnt sinn manninn hvor, til þess að gjöra mat á sanngjarnri borgun fyrir breytingarnar, og skyldu matsmennirnir taka sjer oddamann, ef þeir yrðu eigi á eitt sáttir. Þegar hinir tilnefndu matsmenn ætluðu að framkvæma virðinguna, hinn 10. nóvbr. f. á., varð þó ekkert af henni, með

því að matsmönnunum og áfrýjanda eigi kom saman um það, hvað meta skyldi og hvernig meta ætti. Um sama leyti fór áfrýjandi að láta gjöra ýmsar breytingar á húsrúminu, er hann hafði haft til leigu, í því skyni að setja það í samt lag, og það var, þá er hann tók það á leigu, en hinn 12. nóvemberm. f. ár ljét hinn stefndi hlutaðeigandi fólgeta birta áfrýjanda forboð gegn því „að rífa neitt af nefndri hús-eign“. Hinn 14. s. mán. fjekk stefndi útnefnda fyrir aukarjetti 3 menn „til þess að meta til peningaverðs kostnað við breytingar á húsnæði áfrýjandans, þannig að það verði í sama standi og þegar hann tók við því“, og voru til þessa starfa nefndir menn þeir, sem málsaðilar sjálfir áður höfðu tilnefnt hinn 2. nóvbr. f. á., og sem 3. matsmaður einmitt maður sá, er þessir matsmenn málsaðilanna höfðu tekið sjer fyrir oddamann. En eigi var áfrýjanda stefnt til þess að vera við útnefningu mannanna fyrir rjettinum 14. nóvbr. f. á. Þessir virðingarmenn möttu nú sumpart það, er útheimtist til þess að efni og vinnu, að húsið yrði sett í sama lag eða ástand, og það var þegar Löve tók við því, og möttu þeir kostnaðinn við þessar breytingar eða endurbætur kr. 614,87 en á hinn bóginn möttu þeir eign áfrýjanda í húsinu (ö: hluti þá er Löve hafði látið í húsið) á — 199,82

Mismunur kr. 415,05

Áfrýjandi var eigi við þessa virðingargjörð, er var framkvæmd 16. nóvbr. f. á., en það er sannað í málinu, að honum hafi verið nægilega gjört aðvart um það, nær hún átti að fara fram. — Sama dag fór hinn stefndi þess á leit, að lagt væri löghald á svo

mikið af eigum áfrýjanda, er nægði til tryggingar fyrir ofanritaðri upphæð, svo og öllum kostnaði, er matsgjörðin og fógetagjörðin hefði í för með sjer, og fyrir vöxtum og málskostnaði. Samkvæmt þessu lagði hlutaðeigandi fógeti, hinn 18. nóvbr. f. á., löghald á nokkrar eigur áfrýjanda, er alls voru metnar 484 kr. 25 aur. Síðan höfðaði Sigfús Eymundarson mál gegn F. A. Löve fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar til staðfestingar á forboðsgjörðinni 12. nóvbr. f. á. og nýnefndri löghaldsgjörð, og til þess að fá hann dæmdan til að greiða ofangreinda álags-upphæð með vöxtum og kostnaði, og var sök þessi dæmd í bæjarþingsrjettinum hinn 26. aprilmán. síðastl., á þá leið að Löve skyldi greiða sækjandanum 415 kr. 05 aur. með 5% vöxtum frá 16. nóvbr. f. á. til þess borgun fer fram og í málskostnað 40 kr. Um forboðsgjörðina og löghaldsgjörðina segir í forsendum dómsins, að þær beri að staðfesta.—Dómi þessum hefur F. A. Löve áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 5. júní þ. á., og eru það hans rjettarkröfur, að nýnefndar gjörðir verði úr gildi felldar, að útnefning matsmannanna 14. nóvbr. f. á. og matsgjörð þeirra 16. s. m. verði dæmd ólögmæt, að áfrýjandi verði dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum stefnda, og að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, að upphæð 150 kr., eða eitthvað nægilegt eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn eru það rjettarkröfur hins stefnda, Sigfúsar Eymundarsonar, að hinn áfrýjaði dómur verði að öllu leyti staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 60 kr. eða eptir rjettarins mati, og til vara að dóm-

urinn verði staðfestur með þeirri breytingu, að álagið á umrætt hús, er áfrýjanda gjörist að greiða, verði ákveðið eptir mati óvilhallra manna, þó eigi minna en 415 kr. 05 aur., og að öðru leyti málskostnað eptir aðalkröfunni.

Ástæður áfrýjanda fyrir rjettarkröfum hans fyrir yfirdóminum eru þær, að ekkert hafi orðið úr samningi þeim, er málsaðilar gjörðu fyrir notarial-rjettinum hinn 2. nóvemberm. f. á., með því að hinir tilnefndu matsmenn hafi ekki framkvæmt gjörðina eptir samningnum, þá er þeir ætluðu að gjöra það hinn 10. nóvbr. f. á., og hafi hann þar með orðið ónýtur; að útnefning matsmannanna fyrir aukarjetti Røykjavíkurkaupstaðar hinn 14. nóv. f. á. sje ógild og ólög-mæt fyrir áfrýjanda, með því að honum hafi eigi verið stefnt til að hlýða á útnefninguna; og að matsgjörðin 16. sama mánaðar sje ógild fyrir þessa skuld, enda hafi hún eigi verið staðfest með eiði; svo sjeu og sumir póstar í matsgjörðinni alveg rangir og ástæðulausir.

Um þessar málsástæður áfrýjanda skal þetta athugað.

Það er ekkert það atvik sannað í málinu, er hafi getað leyst áfrýjandann undan skuldbindingunni eptir samningnum fyrir notarialrjettinum hinn 2. nóv. f. á., og er það í þessu efni þýðingarlaust, að ekkert varð úr matinu hinn 10. nóv. f. á. sakir ágreinings milli matsmannanna og áfrýjanda. Og eigi gat hann heldur losað við að beygja sig undir samninginn fyrir þá skuld, að hinn stefndi fjekk rjettar-útnefningu fyrir menn þá, er þeim áður hafði komið saman um að láta framkvæma matið, og með því að einmitt þessir

sömu menn voru útnefndir fyrir rjettinum hinn 14. nóv. f. á., og erindi þeirra eptir útnefningunni í öllu verulegu er í samhljóðun við samning málspartanna 2. s. m., þá verður það eigi talið nauðsynlegt skilyrði fyrir gildi matsgjörðarinnar, er síðar var framkvæmd, að áfrýjanda væri stefnt til að heyra á útnefninguna. Áfrýjandi hefur sjálfur kannazt við það, að matsmennirnir hafi tilkynnt honum, nær þeir ætluðu að framkvæma gjörðina, svo að fyrir þá skuld var honum innan handar að vera viðstaddur, er hún fór fram, og fyrir rjetti hinn 1. desbr. f. á. lýsti hann því yfir, að hann tæki gjörðina eins gilda eins og hún væri eiðfest. Eptir framanrituðu verður að álíta matsgjörðina 16. nóv. f. á. skuldbindandi fyrir áfrýjanda, og verður því eigi gaumur gefinn mótmælum hans gegn einstökum póstum í henni, enda hefur hann eigi látið yfirmat fram fara. Það verður þannig að fallast á úrlausn þá, sem mál þetta hefur hlotið í bæjarþingsrjettinum, og ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, einnig fyrirmæli hans um málskostnað. Sem málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi stefnda 25 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómurinn í máli þessu á að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, F. A. Löve, hinum stefnda, Sigfúsi Eymundarsyni, 25 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 33/1888.

Þorvaldur Thoroddsen

gegn

Jóni Ólafssyni.

D ó m u r :

Síðastliðið vor höfðaði Benidikt Gröndal, fyrrum kennari við latínuskólann í Reykjavík, mál á móti hinum stefnda, alþingismanni Jóni Ólafssyni, fyrir meiðyrði í riti einu, er Jón Ólafsson gaf út og kallaði: „Eitt orð af viti um vesturfara og vesturheimsferðir“. Í máli þessu, er rekið var fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar, stefndi Jón Ólafsson áfrýjandanum, Þorvaldi skólakennara Thoroddsen, til vitnisburðar eptir skriflegum spurningum, er lagðar voru fyrir áfrýjanda í bæjarþingsrjettinum hinn 14. júnímán. þ. á. Áfrýjandinn neitaði þá að svara spurningum þeim, sem eru auðkenndar Nr. 2 og 3 á hinu framlagða vitnaspurningaskjali (Nr. 10 í undirrjettargjörðunum), en dómarinn úrskurðaði þá þegar, að þessi mótmæli áfrýjanda yrðu ekki tekin til greina. Úrskurði þessum hefur Þorvaldur Thoroddsen áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 25. júlím. þ. á., og krafizt þess, að hann verði úr gildi felldur, og áfrýjandinn losaður við að svara hinum umræddu vitnaspurningum, og að stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda bætur fyrir þarflaust ómak með 10 kr. og málskostnað, að upphæð 20 kr. eða eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt þess, að úrskurður bæjar-

þingsrjettarins verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað.

Spurningar þær, er hinn stefndi ljet leggja fyrir áfrýjanda máls þessa í bæjarþingsrjettinum hinn 14. júnim. þ. á., og áfrýjandi neitaði að svara upp á, eru þess efnis, *hvort* vitnið (áfrýjandinn) hafi sjeð nokkuð það í þessum ritum (ö: náttúrufræðislegum ritum Benedikts Gröndal) frumritað, er hafi nokkra verulega vísindalega þýðingu; eða *hvort* vitnið hafi eigi orðið vart við stórkostlegar vísindalegar villur í þessum ritum; og *hvort* rit þessi eigi sjeu að mestu eða öllu leyti samtíningur úr ritum annara eða fræðibókum.

Þegar athuguð er sáttakæran og rjettarstefnan í meiðyrðamálinu milli hins stefnda og Benedikts Gröndal, svo og ritlingur sá, sem er orsök meiðyrðamálsins, er eigi unnt að sjá, að svör áfrýjanda upp á ofanritaðar spurningar, hvernig svo sem þau hefðu orðið, gætu haft hina minnstu þýðingu fyrir úrslit aðalmálsins, hvorki að því er snertir sektarkröfu eða skaðabótakröfu Benedikts Gröndals í tjeðu máli, og er þessi ein ástæða nægileg til þess, að áfrýjanda verður eigi gjört að skyldu að svara spurningunum. Það verður því að fella úr gildi bæjarþingsúrskurðinn, og eptir þessum úrslitum málsins ber stefnda að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 12 kr., en eigi þykir ástæða til að dæma honum ómaksbætur.

Því dæmist rjett að vera:

Úrskurður bæjarþingsrjettarins er úr gildi

felldur. Hinn stefndi, alþingismaður Jón Ólafsson, greiði áfrýjandanum, skólakennara Þorvaldi Thoroddsen, 12 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 22. októbermán.

Nr. 40/1888.

Rjettvísín

gegn

Páli Stefánssyni,
Guðrúnu Þorsteinsdóttur
og Margrjetí Elisabet
Ólafsdóttur.

Dómur:

Í máli þessu, sem dæmt er í aukarjetti Árnessýslu 4. maímán. þ. á., var stefna útgefin 18. aprilmán. þ. á., og 30. s. m. birt hinum ákærðu. En þegar málið átti að koma fyrir eptir stefnunni 3. maí þ. á., mætti að eins eitt hinna ákærðu, sem sje Páll Stefánsson, en Guðrún og Margrjet mættu ekki, að sögn Páls sakir lasleíka. Með því nú dómariinn ekki, eins og skýlaust er boðið í 15. gr. tilskip. 24. jan. 1838, hafði heimtað yfirlýsingu Guðrúnar og Margrjetar um, hvort þær vildu, að þeim yrði skipaður talsmaður, nje lagt fyrir þær eða, svo sjeð verði, fyrir Pál rjettarskjöl þau, snertandi hin ákærðu, er lögð voru fram 3. maí þ. á., eins og dómariinn

eigi heldur fyrir rjetti hefur tilkynnt hinum ákærðu, áður stefnan var útgefin, að sakamál yrði höfðað á móti þeim, verður ekki hjá því komizt, að dæma hinn áfrýjaða dóm og meðferð málsins ómerkt, og að vísa málinu heim til nýrrar og löglegrí dómsáleggingar eptir að bætt hefur verið úr þeim göllum, sem vikið er á.

Svo er og nauðsynlegt að skýrsla sje útveguð um stöðu hinnar ákærðu Margrjetar á heimili Páls, hvort hún hafi haft viðurværi sitt hjá honum endurgjaldslaust, og hvort hún hafi unnið ull þá af hinum stolnu kindum, sem unnin var á heimilinu, að eins í þarfir Páls, en ekki eigin þarfir.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera ómerkur, og vísast málinu heim aptur til nýrrar og löglegrí meðferðar og dómsáleggingar. Svo ber hjeraðs-dómaranum og að útvega skýrslur þær, sem að ofan er á vikið.

Nr. 26/1888.

Landsbankinn

gegn

Birni Kristjánssyni.

Dómur:

Mál þetta er svo vaxið. Hinn 3. nóv. 1877 tók kaupmaður Sveinn Guðmundsson að láni í sparisjóði Reykjavíkur 500 krón. móti 5 % vöxtum; lán þetta

skuldbatt hann sig í skuldabryfi því, sem hann út gaf fyrir láninu, að endurborga fyrir 3. nóvember 1878, og enn fremur til þess að borga auk hinnar umsömdu leigu 2 ½%, svo framarlega sem hann ekki borgaði hina umsömdu leigu eða höfuðstólinn á rjettum gjalddaga. Jón kaupmaður Steffensen ásamt öðrum manni, sem síðan er dáinn, tók að sjer að ábyrgjast skilvísa borgun skuldar þessarar og vaxta af henni, svo sem hún hvíldi á hvorum þeirra sjerstaklega, og er þessi skuldbinding ábyrgðarmannanna rituð á skuldabryfið.

Upp í höfuðstól þessa láns greiddi lántakandi síðan 11. maí 1880: 100 kr. og 5. júní 1880: 100 kr., alls 200, og auk þess hefur dánarbúi hins ábyrgðarmannsins 19. febr. 1887 borgað upp í höfuðstól framangreinds láns 150 krónur. Enn fremur hefur lántakandi greitt vexti af skuldinni til 3. maí 1884. Síðan hefur ekkert verið borgað af lántakanda hvorki upp í höfuðstól nje vexti, og þar sem nú landsbankinn hinn 19. apríl 1887 var orðinn eigandi framangreinds skuldabryfs, krafðist hann borgunar þess, er eptir stæði af andvirði þess af stefnda, er gengið hefur að eiga ekkju Jóns kaupmanns Steffensens, sem, eins og áður hefur verið skýrt frá, var annar sjálfskuldar-ábyrgðarmaður að hinu umgetna láni, og þegar hann neitaði að verða við þessari kröfu landsbankans, hóf hann málssókn á hendur stefnda til þess, að fá hann dæmdan til þess að borga það er eptir væri af höfuðstól lánsins ásamt öllum ógreiddum vöxtum, og var mál þetta dæmt í gestarjetti Reykjavíkur hinn 22. maí þ. á. á þá leið, að stefndi var sýknaður af kröfum stefnanda og málskostnaður látinn falla

niður. Dómi þessum hefur landsbankinn áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 22. júní þ. á., og gjört þá rjettarkröfu, að stefndi verði dæmdur til þess að borga landsbankanum 150 kr. með vöxtum 7 % frá 3. nóvember 1882 til kærudags, og 8 % vexti frá kærudegi til borgunardags, svo og allan kostnað þessa máls, bæði fyrir undir og yfirdómi í öllu tilliti skaðlaust, með að minnsta kosti 100 kr. eða eptir mati rjettarins.

Stefndi færir það til sem sýknarástæðu fyrir sig í þessu máli, að lán það, sem hjer um ræðir, hafi að eins verið tekið til 1 árs, og lánið hafi af Jóns Steffensens hálfu eða með hans samþykki aldrei verið endurnýjað, og það atvik, að lánveitandi ekkert skipti sjer af því, að hinn ákveðni gjalddagi fyrir láninu liði, heldur en enginn tiltekinn gjalddagi sje ákveðinn, verði ekki öðruvísi skoðað en sem vanrækt af honum, og sú vanrækt hljóti að hafa í för með sjer fullan rjettarmissi fyrir sparisjóðinn gagnvart ábyrgðarmönnum fyrir optnefndu láni. *Creditor* sje því að eins heimilt að endurnýja lánið eptir hinn upprunalega áskilda gjalddaga upp á ábyrgð ábyrgðarmanna, að lántakandi beiðist þess. Rjettarkrafa stefnda verður þess vegna, að dómur undirrjettarins verði staðfestur, og að landsbankinn (áfrýjandinn) verði dæmdur til þess að borga honum allan kostnað með 60 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

En yfirdómurinn getur ekki fallizt á þessa skoðun hins stefnda á málinu, því orðatiltæki ábyrgðarskjalsins eru næsta víðtæk, þar sem í því er þannig að orði komizt: „ábyrgjumst vjer (nfl. að þær 500 kr.,

er Sveinn Guðmundsson hafði lánað hjá sparisjóði verði borgaðar) sem ábyrgðarmenn einn fyrir báða og báðir fyrir einn, svo sem skuldin hvíli sjerstaklega á hvorum okkar sjálfum, og lofum vjer skilvisri og skaðlausri borgun á henni og vöxtum í öllu tilliti kostnaðarlaust fyrir láneiganda“ o. s. frv., eða með öðrum orðum, Jón sál. Steffensen hafði gjörzt sjálfskuldarábyrgðarmaður að skuld þeirri til sparisjóðs, er hjer ræðir um, ásamt öðrum manni, og eptir eðli sjálfskuldarábyrgðar var Jón Steffensen því skyldugur til, undir eins og skuldin var komin í gjalddaga, að greiða hana alla, sem hún væri hans eigin skuld, ef stjórn sparisjóðsins hefði þá kallað eptir skuldinni hjá honum; um það getur alls enginn vafi verið, og eptir niðurlagi ábyrgðarskjalsins var lánveitanda heimilt að endurnýja lánið án þess að þurfa að láta ábyrgðarmennina vita það, smbr. orðin: „ábyrgð þessi gildir einnig ef lánið er endurnýjað“, en á hinn bóginn hefur stefndi, er gekk að eiga ekkju Jóns Steffensens, við skipti á dánarbúi hans undirgengizt að svara til allra skulda, er hefðu hvílt á búi Jóns og eptirlifandi ekkju hans; hann getur þess vegna ekki komizt hjá því að greiða til landsbankans, sem eiganda þess skuldabryjfs, sem hjer er krafist borgunar á, höfuðstól þess, og stefndi á, eptir því sem er almenn skoðun og rjettarvenja, enga heimting á því, að lánardrottinn, *in casu* sparisjóður Reykjavíkur, undir eins við dauða Jóns Steffensens aðvaraði skiptarjettinn eða ekkju Jóns um, að hann hefði tekizt á hendur sjálfskuldarábyrgð fyrir þeirri skuld, sem mál þetta er risið út af, og að sparisjóðurinn ætlaði sjer að heimta hana borgaða af búinu, því

það liggur í eðli sjálfskuldarábyrgðar fyrir skuld annars manns, að sjálfskuldarábyrgðarmaðurinn tekur að sjer skuldina eins og hann sjáur hefði stofnað hana, og hann verður því sjálfur að hugsa um, að hvorki hann nje hans síðar bíði tjón við sjálfskuldarábyrgðina, eins og hverju öðru, er hann kann að ráðast í, en lánveitandi hefur enga rjettarskyldu að gæta hags sjálfskuldarábyrgðarmannsins í þessu tilliti, og getur þess vegna heldur ekki, þótt hann vanræki að gjöra það, t. a. m. með því að draga nokkurn tíma eptir að skuldadagur er kominn, að heimta höfuðstól skuldarinnar af sjálfskuldarábyrgðarmanninum, bakað sjer nokkurrar ábyrgðar, því honum er í lögum ekkert takmark sett um það, hvað lengi hann megi draga, eptir að skuld er fallin í gjalddaga, að heimta hana af þeim, er gjörzt hefur sjálfskuldarábyrgðarmaður hennar, enda getur sá, er hefur sjálfskuldarábyrgð fyrir skuld, þótt *debitor* deyi, lögum samkvæmt haldið sjer til sjálfskuldarábyrgðarmannsins, en er alls eigi skyldugur að halda sjer til *debtors*, og sýnir þetta ljóslega, að *creditor* hefur enga skyldu að aðvara sjálfskuldarábyrgðarmann fyrir skuld um það, að hann ætli sjer að halda sjer til hans um borgun skuldarinnar.

Að því uú líka sjerstaklega snertir þá skuld, er mál þetta er um, þá hefur stefndi, þótt hann nú fyrst sje krafinn um borgun skuldarinnar til sparisjóðs, að eins verið krafinn um helming skuldarinnar, þar eð hinn helmingurinn, eptir því sem málskjölin sýna, er borgaður af búi hins sjálfskuldarábyrgðarmannsins, og betur gat stefndi eigi búizt við

að sleppa, úr því að skuldin varð að greiðast af skálfskuldarábyrgðarmönnunum; hann verður þess vegna, þótt dregizt hafi fyrir stjórn sparisjóðsins að krefjast borgunar af hans hendi á helmingi margnefndrar skuldar, eigi harðar úti en þó gengið hefði verið eptir skuld þessari hjá honum, er skipti fóru fram í búi Jóns Steffensens, þar sem hann, þrátt fyrir dráttinn, einskis hefur í misst að því er snertir rjett þann, er hann að lögum hafði til þess, að fá endurgoldna helft skuldarinnar hjá sínum meðábyrgðarmanni, ef öll skuldin hefði verið krafín af honum.

En þótt þetta verði niðurstaðan að því viðkemur höfuðstól skuldarinnar, þá er allt öðru máli að skipta um vexti þá, er áfallnir eru síðan að skuldin átti að vera borguð, en það var eptir orðum skuldabryjfsins 3. nóv. 1878, því með því dregizt hefur að heimta borgun skuldarinnar og áfallinna vaxta af henni, hefur skuldin aukizt fram yfir það sem hún var, þegar hún eptir skuldadrjefinu fjell í gjalddaga, og stjórn sparisjóðsins getur ekki með slíkri vangæzlu af sinni hendi á hagsmunum sparisjóðs íþyngt sjálfskuldarábyrgðarmönnunum, er ekki geta orðið dæmdir til að borga neina vexti fram yfir þann tíma, er hæfilegur þykir til að geta náð inn skuldinni; enda er það sannað, að skuldunautur sjálfur hefur borgað vexti af skuldinni til hins þáverandi gjaldkera sparisjóðsins til 3. maí 1884.

Úrslit þessa máls verða því þau, að stefnda ber að greiða landsbankanum 150 krón. ásamt 6 % vöxtum frá dagsetning gestarjettarstefnunnar 21. apríl þ. á. til borgunardags. Eptir öllum

atvikum þessa, máls þykir rjett, að málskostnaður falli niður bæði fyrir undir- og yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Stefndi Björn Kristjánsson á að greiða landsbankanum 150 kr. með vöxtum 6 % frá 21. apríl þ. á. unz borgun fer fram. Málskostnaður fyrir undirrjetti og yfirrjetti falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans; sæti ella aðför að lögum.

Mánudaginn 5. nóvembermán.

Nr. 5/1888.

Haraldur Ó Briem
gegn
Jóni Jónssyni.

Dómur.

Með dómi aukarjettar Suðurmúlasýslu, uppkveðnum 20. dag októbermánaðar f. ár, var áfrýjandi máls þessa, Haraldur Ó. Briem, bóndi á Búlandsnesi, dæmdur til þess að greiða hinum stefnda, Jóni bónda Jónssyni í Borgargarði, 221 kr. 49 aur. með vöxtum 4 af hundraði frá 26. marz. 1887 til borgunardags, svo og til þess að borga allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Dómi þessum hefur Haraldur Ó. Briem skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 3. febr. þ. á., og gjört þær rjettarkröfur, *principaliter* að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og að stefndi verði dæmdur til að borga málskostnað eptir

rjettarins mati, *en til vara* að hann verði að eins dæmdur til að greiða hinum stefnda 51 kr. 94 aur., og að stefndi þá einnig verði dæmdur til að greiða málskostnað eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, eða að öðrum kosti að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða honum 123 kr. 10. aur. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, og hvernig sem málið annars fer, að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða stefnda málskostnað fyrir báðum rjettum.

Eptir skýrslum málsins eru tildrög þess og atvik eins og nú skal greina. Árið 1829 byggði prófasturinn í Suðurmúlasýslu í umboði biskups Jóni bónda Bergssyni kristfjórjörðina Búlandsnes í Geithellnahreppi með undirliggjandi hjáleigum, þar á meðal býlinu Borgargarði, sem er þriðjungur úr allri torfunni. Í skilmálunum var það meðal annars, að hann skyldi setja duglegan leiguliða á hjáleiguna Borgargarð. Nefndur Jón Bergsson byggði hinum stefnda Jóni Jónssyni hjáleiguna Borgargarð frá fardögum 1863 til allra leiguliða afnota, svo lengi sem hann uppfyllti skilmála þá, sem settir eru í byggingarbrjefinu, út gefnu 4. júní 1863, en þar í er meðal annars, að hann á að halda hinn venjulega kristfjármann að þriðjungi, „eða þá gjaldi til heimajarðar-ábúanda í landa- eða peningum eptir hvers árs gildandi meðalverði í verðlagsskrá“, — upphæð þessa gjalds er eigi tilgreind í brjefinu, — en þar í móti á hann að njóta parts eptir tiltölu af lóðargjaldi úr „kaupstöðunum“, einnig af því sem húsmenn gjalda til heimajarðarinnar, bæði fyrir mótekju og hagbeit m. m., svo og allra annara hlunninda

jarðarinnar í rjettri tiltölu við ábúanda heimajarðarinnar og hjáleigunnar Bjargarrjettar. Með konungsúrskurði 31. maím. 1867 var ákveðið um ýmsar kristfjárjarðir, þar á meðal um Búlandsnes með hjáleigunum Bjargarrjett og Borgargarði, að við leiguliðaskipti skuli byggja þær eins og aðrar jarðir fyrir ákveðið afgjald, er renni í sveitarsjóð þann, sem í hlut á, en að ómagahaldið, sem á þeim hafi hvílt, skuli með öllu aftekið. Síðan þannig var hætt að hafa kristfjármann á Búlandsnesstorfunni, hefur afgjald stefnda fyrir hjáleiguna Borgargarð verið talið 80 fiskar á ári, og hefur ábúandinn á heimajörðinni greitt það af lóðartollum þeim og húsmannagjöldum, er hann sem nokkurs konar fyrirsvarsbóndi hefur innheimt af allri torfunni. Að minnsta kosti hefur þessu verið þannig varið, síðan áfrýjandinn Haraldur Ó. Briem vorið 1881 varð ábúandi á heimajörðinni Búlandsnesi, eða $\frac{2}{3}$ jarðartorfunnar. Heldur stefndi því fram, að það hafi verið samningur milli sín og áfrýjanda, að áfrýjandi hefði þessa innheimtu á hendi, og stæði sjer skil á þriðjungi gjaldanna að frádregnu afgjaldinu af Borgargarði og hæfilegum innheimtulaunum, sem að vísu hafi eigi verið ákveðin, en sem hann þó vill samþykkja að sjeu 10% af hinum innheimtu gjöldum. Í þessu skyni hafi áfrýjandi samt sem áður ekkert greitt sjer enn, nema afgjaldið af Borgargarði, sem hann hafi tekið undir sjálfum sjer; að öðru leyti hafi öll gjöldin runnið inn til áfrýjanda, án þess að hann hafi gjört reikningsleg skil fyrir þeim. Hinn stefndi hefur af sinni hálfu framlagt sundurliðaðan reikning yfir þessi gjöld, og byggir kröfur sínar í málinu á honum. Telur

hann gjöldin fyrir tómthús og hagagöngu og mótekju
alls kr. 1131,65

Lóðargjöld fyrir verzlunarhúsin á Djúpa-

vogi fyrir árin $18^{81}/_{82}$ og $18^{82}/_{83}$. . . — 92,00
kr. 1223,65

Síðan 1883 hefur stefndi fengið einn þriðjung
þessara lóðargjalda eptir verzlunarhúsin borgaðan
beint til sín, og koma þau því ekki á þennan reikn-
ing. — Af upphæð þessari gjörir stefndi, samkvæmt
byggingarbrjefi sínu og sem ábúandi á $\frac{1}{3}$ úr Búlands-
nesstorfunni, kröfu til eins þriðjungs, eða kr. 407,88

Frá þessari upphæð dregur stefndi þó:

Landskuld af Borgargarði $18^{81}/_{82}$ — $18^{85}/_{86}$ — 115,60
kr. 292,28

Svo viðurkennir hann og, að honum beri
að greiða áfrýjanda hæfileg umboðslaun
af 407 kr. 88 au., svo sem $10^0/_{10}$ eða kr. 40,79

og ennfremur kannast hann við,
að hann hafi nokkrum sinnum
þegið hagatoll af einum manni,
er hann eigi hefur á móti að

sje metið — 30,00 — 70,79

Eptir kr. 221,49

og hefur undirdómarinn tekið þessa upphæð til greina
í dómi sínum. Þegar kemur til að meta kröfur hins
stefnda, verður eptir málsfærslunni bæði fyrir undir-
rjettinum og yfirdóminum að leggja ofanritaðan reikn-
ing til grundvallar, eptir að búið er að álita útásetn-
ingar áfrýjanda við hann og mótbárur hans yfir höf-
uð gegn sóknaraástæðum hins stefnda.

Þar sem áfrýjandi hefur mótmælt lögmæti bygg-

íngarbrjefs hins stefnda, sem áður er um getið, þá er eigi alveg ljóst, hvað mótmæli þessi eiga að styðjast við, því að brjefið virðist út gefið af hinum rjetta umráðamanni yfir jörðinni, eins og að framan er skráð; ekkert það er komið fram í málinu, er bendi í þá átt, að stefndi hafi fyrirgjört ábúðarrjetti sínum, og eigi gat brjefið orðið ógilt við það atvik, að umráð yfir kristfjárjörðum voru lögð undir hlutaðeigandi sveitarstjórnir samkvæmt konungsúrskurði þeim, sem áður er nefndur, eins og einnig fráfall manns þess, er út gaf brjefið, eigi gat haft nein áhrif í þessu efni. Þó að fyrirmælum brjefsins ef til vill eigi hafi verið fylgt í öllum greinum, þá er það þar fyrir eigi úr gildi fallið. Eptir því sem fram er komið í máli þessu, verður því að álíta tjeð brjef skuldbindandi fyrir umráðamenn kristfjárjarðarinnar. Þá heldur áfrýjandi því fram, að enginn samningur hafi verið gjörður milli málspartanna um innheimtu lóðargjalda að þriðjungi hins stefnda, en þetta er þýðingarlaust fyrir úrslit málsins, úr því að það er viðurkennt, að áfrýjandi hafi samt sem áður haft þessa innheimtu á hendi. — Áfrýjandi tjáir ennfremur, að hann hafi hækkað ýms lóðargjöld fyrir sakir upphækkaðrar landskuldar sinnar, og álítur að stefnda hafi eigi borið tiltölulegur hluti þessarar upphækkunar, en þetta á eigi við rök að styðjast, úr því að stefndi var löglegur ábúandi á einum þriðjungi torfunnar, og átti sem slíkur að njóta tiltölulegs hluta af öllum hennar gögnum og gæðum. — Að því leyti áfrýjandi heldur því fram, að hann hafi tekið á leigu aukaland, óviðkomandi jörðinni, til afnota fyrir húsmenn hans á henni; að hann hafi látið smala og hirða um

skepnur þær, er teknar hafi verið í landið, en Jón ekki; að hann (áfrýjandi) hafi sem fyrirsvarsbóndi orðið að halda uppi allri friðun á og vörnum fyrir jörðina; og að hinn stefndi hafi þrátt fyrir það — þótt jörðin sje skipt, valið sjer einn part beitarlandsins, og verið hann fyrir skepnum áfrýjanda, — þá hefur hann eigi metið þessi ómök sín til peningaverðs, eða komið fram með reikning yfir kostnað sinn eða endurgjaldskröfu sína út af þessum atvikum, og verður því eigi tekið tillit til þeirra í þessu skuldamáli. — Þar sem áfrýjandi hefur haldið því fram, að þeim hafi komið saman um það, málspörtunum, þá er Haraldur fjekk ábúð á Búlandsnesi, að stefndi skyldi sitja við sömu kjör á ábyli sínu, eins og hann hafði haft meðan Björn Gíslason var ábúandi á heimajörðinni, — en hann var það næst á undan áfrýjanda, — þá hefur því verið neitað afdráttarlaust, — enda engin sönnun færð fyrir því —, að þessi samningur milli málspartanna hafi hnigið í þá átt, að stefndi eigi mætti heimta hærri lóðargjalda-upphæð af áfrýjanda, en af Birni Gíslasyni, eða að fjölgun tómthúsbyla og þar með eptirgjalda tyrir þau, og hækkun eldri lóðar- og leigugjalda eingöngu skyldi verða til hags fyrir áfrýjanda sem fyrirsvarsbónda, en eigi verða inntekt fyrir hinn stefnda. Í þessu efni hefur stefndi haldið sjer til byggingarbrjefs síns, og neitað því, að nokkur samningur hafi verið gjörður, er komi í bága við það. Og áfrýjandi hefur enga frekari grein gjört fyrir, hvers efnis samningar hins stefnda og Björns Gíslasonar hafi verið, eða hverra kosta stefndi þá hafi notið.

Eptir hinu framanritaða verður að álíta, að hinn

stefndi hafi haft sjálfstæða byggingu á $\frac{1}{3}$ Búlandsnessjarðar (o: Borgargarði) gegn árlegu eptirgjaldi, sem viðurkennt er að hafi verið 80 fiskar, og með tilkallsrjetti til tiltölulegs hluta, sem sje þriðjungs, allra tómthúseptirgjalda, lóðargjalda, hagatolla, mó-tolla og annara slíkra gjalda, er af eigninni fjellu, og enn fremur að áfrýjandinn hafi, — annaðhvort samningslaust eða eptir samningi, sem málsaðilum eigi kemur saman um, hvers efnis hafi verið, — innheimt þessar tekjur jarðeignarinnar að mestu leyti, síðan hann flutti að Búlandsnesi, án þess að gjöra stefnda ánægjanleg skil fyrir þeim. Í máli þessu hefur áfrýjandi engan reikning fram lagt yfir jarðar-tekjurnar, og verður því, eins og áður segir, að leggja reikning hins stefnda til grundvallar fyrir úrslitum málsins; en upphæðin eptir reikningnum og leiðrjett samkvæmt undirrjettardóminum er 221 kr. 49 aur.

En nú hefur áfrýjandi haldið því fram, að hann hafi ekkert lóðargjald fengið eptir 6 tilgreind býli (grashús eða tómthús), sem talin eru á reikningi stefnda með samtals 328 kr. eptirgjaldi fyrir öll árin, er um ræðir. Fyrir því heldur hann því fram, að honum, hvernig sem fer, eigi verði gjört að skyldu að greiða stefnda þann þriðjung þessara gjalda, sem hann hefur gjört kröfu til. Hinn stefndi hefur eigi borið á móti því, að framsögn áfrýjanda um, að gjöld þessi sjeu ógreidd, sje rjett, nje heldur hefur hann leitt rök að því, að vangreiðsla á þeim stafi af eptirgangsmunaleysi áfrýjanda, og með því að eigi verður sagt eptir skýrslum málsins, að áfrýjandi hafi ábyrgzt eða að honum hafi borið skylda til að ábyrgjast stefnda skil-

vísa greiðslu eptirgjaldanna af hálfu leiguliðanna, þá verður að taka mótmæli áfrýjanda í þessu efni til greina þannig, að frá ofanritaðri upphæð kr. 221,49 ber að draga $\frac{1}{3}$ af 328 kr. = kr. 109,33, að frádregnum 10% innheimtulaunum, sem áður var búið að taka til greina, en þau eru kr. 10,93, og kemur þannig til frádráttar — 98,40

Eptir kr. 123,09

Þar sem áfrýjandinn hefur enn fremur haldið því fram, að hann hafi átt „meira óborgað en hann hafi fengið borgað“ af nokkrum öðrum tómthúsum, án þess að tilgreina eptirstöðva-upphæðina, er honum sjálfum hlaut að vera kunnug, þá er svo löguð aðfinning við reikning stefnda of óákveðin, til þess að hún verði tekin til greina í málinu gegn mótmælum hans. Loksins hefur áfrýjandi getið þess, að sumur peningur sá, er hann hefur tekið til hagagöngu, og sem stefndi hefur heimtað tiltölulegan hagatoll fyrir, hafi „optast“ gengið í eyjum, sem hann hafði leigt sjerstaklega og ekki heyrðu undir Búlandsnes, og geti því stefnda eigi borið meira en svo sem helmingur hagatolls-upphæðar þeirrar, er hann gjörir tilkall til. Þessi krafa er þó einnig of óákveðin til þess, að henni verði gaumur gefinn í máli þessu, enda er engin átylla fyrir því, að stefndi hafi viðurkennt hana, þótt hann eigi hafi sjerstaklega mótmælt henni.

Samkvæmt hinu framanritaða verða það úrslit máls þessa, að áfrýjandinn á að greiða hinum stefnda 123 kr. 09 aur., með vöxtum 4 af hundraði frá 26. marzm. 1887 þangað til borgað verður, eins og undirrettardómurinn hefur ákveðið. Málkostnaður

fyrir báðum dómum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Haraldur Ó. Briem, á að greiða hinum stefnda, Jóni Jónssyni á Borgargarði, 123 kr. 09 aur. með vöxtum 4 af hundraði frá 26. marzm. 1887, unz borgað verður. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. nóvembermán.

Nr. 30/1888.

Jón Jónsson Vaagfjörð

gegn

Guðmundi Jónssyni.

Dómur:

Haustið 1886 keypti áfrýjandi máls þessa, Jón Jónsson Vaagfjörð, 6 hndr. 30 ál. að fornu mati í jörðinni Hlíð í Austur-Eyjafjallahreppi, og er kaupbrjefið dagsett 9. nóvembermán. nefnt ár. Kaupbrjef þetta ljet hann lesa á manntalsþingi 21. dag júnímánaðar næst á eptir. Ábúandi jarðarparts þessa, hinn stefndi Guðmundur Jónsson, þóttist eiga forkaupsrjett á honum, bauð kaupandanum þegar á einmánuði 1887 andvirði hans, gegn því að hann fengi að njóta kaupanna, og aptur á manntalsþingi um vorið bauð hann fram andvirðið í sama skyni, en þegar þessum framboðum hans á kaupverðinu var hafnað, mótmælti hann

á tjeðu manntalsþingi lögmæti kaupbrjefs áfrýjanda, og síðan neitaði hann að greiða áfrýjanda landskuld og leigur eptir ábýlið, er greiðast áttu árið 1887; áfrýjandi byggði þá hinum stefnda út af býlinu með skjali, dagsettu 19. desbr. 1887, og birtu af stefnuvottum sama dag; skyldi stefndi eptir útbyggingunni vera burtu af býlinu í síðastliðnum fardögum. Nú flutti hinn stefndi eigi af jörðinni í fardögum í vor, og var þá eptir kröfu áfrýjanda um útburð á stefnda af jörðinni fógetarjettur Rangárvallasýslu settur á Hlíð hinn 20. júnímán. vor er leið, til þess að bera hinn stefnda út af býlinu, en með samdægurs upp kveðnum úrskurði fógetans var útburðarkröfu áfrýjanda hrundið. Þessum fógetarjettarúrskurði hefur Jón Jónsson Vaagfjörð áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 14. júlímán. þ. á., og gjört þær rjettarkröfur, að úrskurðurinn verði úr gildi felldur, og hlutaðeigandi fógeti skyldaður til að framkvæma hina umbednu útburðargjörð, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda skaðabætur fyrir þrásetu á jörðinni, að minnsta kosti 100 kr., og allan kostnað málsins, eigi minna en 60 kr. Á hinn bóginn eru það kröfur hins stefnda, Guðmundar Jónssonar, að úrskurður fógetans verði staðfestur, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða allan málskostnað, að minnsta kosti 100 kr., eða eitthvað nægilegt eptir mati rjettarins.

Það er varnarástæða hins stefnda í máli þessu, að hann hafi haft rjett til lífsábúðar á jarðarparti þeim, sem um er að ræða, og að hann því samkvæmt tilskipun 18. júní 1723, sbr. kgsbr. 22. des. 1797, hafi átt forkaupsrjett á partinum, enda hafi hann þegar í júní-

mánuði í vor er leið höfðað mál á hendur áfrýjanda til brigða á landinu. Kaupbrjef áfrýjanda sje því ógilt gagnvart sjer, og hafi sjer verið heimilt að halda landskuld og leigum af býlinu fyrir honum, en þá sje og útbyggingin ólögmæt. — Ábúðarheimild hins stefnda fyrir jarðarpartinum er engin önnur komin fram í máli þessu en byggingarbrjef, út gefið af Guðríði Torfadóttur hinn 28. febr. 1878, er kveður svo á, að stefndi skuli hafa nefnt býli „til löglegrar ábúðar og allra leiguliða-nota þann tíma, sem eg (Guðríður Torfadóttir) kann að hafa umráð yfir partinum“. Þetta byggingarbrjef verður nú eigi skilið á þá leið, að það heimili hinum stefnda slíkan lífsábúðarrjett, eins og ráð er fyrir gjört í tilsk. 18. júní 1723, en að hinum sjerstaklegu ákvæðum þessa laga-boðs, um að lífsábúð eptir samningi sje skilyrði fyrir forkaupsrjetti leiguliða að leigujörð hans, hafi verið breytt með 3. grein í lögum um bygging, ábúð og úttekt jarða 12. jan. 1884, verður eigi álitid. — Þegar því erfingi Guðríðar, sá er á skiptum eptir hana fjekk jarðarpartinn í sinn hlut, seldi áfrýjanda hann haustið 1886, hafði stefndi eigi lífsábúðarrjett eptir samningi, gat eigi krafizt forkaupsrjettar á partinum, og hafði eigi heimild til að halda landskuld og leigum fyrir áfrýjanda. Honum var því heimilt að byggja stefnda út af býlinu, og er stefndi eigi gaf gaum útbyggingunni, gat hann löglega krafizt þess af hlutaðeigandi fógeta samkvæmt N.L. 6—14—6, að framkvæmd væri útburðargjörð á stefnda og gózi hans. Það verður því að fella úr gildi fógetarjettar-úrskurðinn, og skylda fógetann til að framkvæma hina umbeðnu útburðargjörð. Það er eðlilegt, að

áfrýjanda beri skaðabætur fyrir þrásetu hins stefnda á eign hans, og með því að eigi hefur verið mótmælt upphæð skaðabótakröfu hans, ber að taka hana til greina, og dæma til handa honum 100 kr. í þessu skyni. Svo verður og eptir þessum málavöxtum að skylda stefnda til að greiða áfrýjanda málskostnað, er þykir mega ákveða 50 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður er úr gildi feldur, og ber hlutaðeigandi fógeta að framkvæma hina umbeðnu útburðargjörð.

Hinn stefndi, Guðmundur Jónsson, á að greiða áfýjanda, Jóni Jónssyni Vaagfjörð, skaðabætur að upphæð 100 kr., og málskostnað að upphæð 50 kr., er hvorttveggja lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 26. nóvembermán.

Nr. 44/1888.

Hið opinbera

gegn

Jóni Þóroddssyni og
Stefáni Pálssyni.

Dómur:

Með dómi lögreglurjettar Gullbringu og Kjósarsýslu, gengnum 15. dag júnímán. þ. á., voru hinir kærðu, vinnumaður Jón Þóroddsson á Auðnum í Vatns-

leysustrandarhreppi og Stefán bóndi Pálsson á Stóru-Vatnsleysu í sama hreppi, dæmdir í 30 kr. sekt hvor þeirra fyrir brot gegn 1. gr. í fiskiveiðasamþykkt fyrir Rosmhvalanesshrepp innan Skaga, Vatnsleysustrandar-, Garða- og Bessastaðahreppa, út gefinni 11. jan. 1888, og til að lúka málskostnaði að helmingi hvor þeirra.

Þessum dómi er að beiðni hinna kærðu skotið til yfirdómsins.

Hinn 31. dag marzmán. þ. á. tók hinn skipaði tilsjónarmaður í Vatnsleysustrandarhreppi, Magnús Magnússon í Landakoti, upp netatrossu, er hinn kærði Jón Þóroddsson átti með, og 3 net af trossu, er hinn kærði Stefán Pálsson átti, og flutti í land.

Magnús hefur sjálfur borið svo og hásetar hans, að öll netatrossa Jóns og að minnsta kosti 3 net af trossu Stefáns hafi legið fyrir utan línu þá, sem bannað er að leggja fyrir utan, og virðist því næg sönnun vera fengin fyrir því, að net þau, sem hann tók upp, hafi legið fyrir utan línuna þegar hann tók þau.

Á hinn bóginn hafa hinir kærðu fastlega neitað því, að þeir hafi lagt net sín fyrir utan línuna, og þessi neitun þeirra styðst við mörg samhljóða vottorð. Það verður því ekki gegn neitun þeirra álitid sann- að, að þeir hafi brotið gegn ofannefndri samþykkt 11. jan. 1888, og ber því að dæma þá sýkna af ákæru hins opinbera í þessu máli, og greiðist málskostnaður úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjeradi verður ekki víttur, og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lög- mæt.

Hinum skipaða sóknara og verjanda bera í málflutningslaun 8 kr. hvorum þeirra, er greiðist af almannafje.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir kærðu, Jón Þóroddsson og Stefán Pálsson, eiga að vera sýknir af kærum hins opinbera í máli þessu.

Allur málskosnaður, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 8 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 3. desembermán.

Nr. 1/1888.

Jónas Símonarson

gegn

Jóhanni L. Sveinbjarnarsyni.

Dómur:

Hinn stefndi í máli þessu, presturinn Jóhann L. Sveinbjarnarson, var oddviti í hreppsnefnd Reyðarfjarðarhrepps árið 1885/1886, og samdi jafnaðar-reikning hreppsins fyrir þetta ár; í reikningi þessum taldi hann gjöld til Hólmaprests og Hólmakyrkju, er nokkrum sveitar-þurfalingum bar að inna af hendi, meðal útgjalda hreppsins, enda hafði hann greitt gjöldin fyrir þessa gjaldþegna úr sveitarsjóði. Þegar reikningur þessi var endurskoðaður, gjörði endurskoðari athugasemd við hann að því er áminnta

gjaldagrein snerti, og taldi hana ólögmæta. Í svarinu upp á athugasemd þessa gat hinn stefndi þess meðal annars, að tveir af hreppsnefndarmönnum, annar þeirra áfrýjandinn Jónas bóndi Símonarson, hefðu verið mótfallnir því, að umrædd gjöld væru greidd úr sveitarsjóði, „af þeirri ástæðu, að þeir vildu að viðskipti prestsins á Hólum og frikyrkjumanna yrðu sem ströngust og sögulegust“, en gjaldþegnar þeir, er gjöldin voru greidd fyrir úr sveitarsjóði, voru frikyrkjumenn. Þegar athugasemdirnar við hreppsreikninginn og svörin upp á þær voru lögð fram almenningi til sýnis, lagði áfrýjandinn og hinn hreppsnefndarmaðurinn, er í hlut átti, fram á sama stað skjal eitt með undirskript þeirra, dags. 6. janúarm. f. á., en í því komast þeir svo að orði, að þar sem sjera Jóhann taki það fram, að þeir hafi verið mótfallnir því, að greiða nefnd gjöld úr sveitarsjóði af þeim ástæðum, að þeir vildu að viðskipti prestsins á Hólum og frikyrkjumanna yrðu sem ströngust og sögulegust, „þá lýsum við þennan framburð sjera Jóhanns hrein og bein ósannindi“. Fyrir þessi síðastnefndu ummæli höfðaði sjera Jóhann mál á móti Jónasi Símonarsyni fyrir aukarjetti Suður-Múlasýslu, og var því ráðið til lykta með dómi tjeðs rjettar, upp kveðnum 27. septembermán. f. á., en með þeim dómi eru orðin: „hrein og bein ósannindi“, dæmd ómerk, og úrslit málsins að öðru leyti látin vera komin undir eiði Jónasar Símonarsonar, þannig að hann á að vera sýkn í málinu og málskostnaður á að falla niður, svo framarlega hann vinnur eið að því, að hann hafi eigi á viðtali við sjera Jóhann um lögtak hjá frikyrkjumönnum viðhaft þau orð, að hann óski að

viðskipti prestsins á Hólmum og frikyrkjumanna verði „sem ströngust og sögulegust“; en vinni hann eigi svofelldan eið, á hann að greiða 50 kr. sekt til landsjóðs, ella sæta 15 daga einföldu fangelsi, svo og greiða „allan af málinu löglega leiðandi kostnað eptir úrskurðuðum reikningi“. Þessum aukarjettardómi hefur Jónas Símonarson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 6. jan. þ. á., og eru það hans rjettarkröfur, að hann verði algjörlega sýknaður í málinu, og að sjera Jóhann Sveinbjarnarson verði dæmdur til að greiða málskostnað að minnsta kosti 180 krónur. Á hinn bóginn hefur sjera Jóhann gagnáfrýjað sökinni með stefnu, út gefinni 18. júním. þ. á., og gjört þær kröfur, *principaliter* að málinu verði vísað frá yfirdóminum sakir ónógrar og ólögmætrar birtingar á aðaláfrýjunarstefnunni, og *in subsidium* að hin umstefndu orð: „hrein og bein ósannindi“, verði dæmd dauð og ómerk, og aðaláfrýjandinn sektaður fyrir þau eptir strangleika laganna. Hvernig sem málið fer, krefst hann þess, að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að endurgjalda allan kostnað málsins fyrir undirrjetti og yfirdómi með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Það er sannað í málinu, að aðaláfrýjunarstefnan hafi verið birt nægilega tímanlega fyrir gagnáfrýjanda, en að vísu annarstaðar, en á heimili hans. Þetta atvik getur þó í þessu máli eigi leitt til þess, að aðaláfrýjunarstefnunni verði frávísað, úr því að hinn stefndi hefur eptir henni látið mæta fyrir yfirdóminum, komið fram með vörn, lútandi að efni málsins, og loksins gagnáfrýjað sökinni.

Þó að ummæli þau, sem eru sakar-efni, eigi sjeu

Þess eðlis, að þau hafi meitt eða geti meitt æru gagnáfrýjanda, eða orðið virðingu hans til hnekkis, þá eru þau þó verulega móðgandi fyrir hann, sjerstaklega þar eð þau voru í skjali, er lagt var fram almenningi til sýnis. Til þess að beina svo löguðum móðgunaryrðum að gagnáfrýjanda hafði aðaláfrýjandi enga nægilega ástæðu, því að eigi verða þau rjettlætt eða heimiluð fyrir það atvik, þó að *rangt* kunni að hafa verið það *álit* gagnáfrýjanda, er hann ljet í ljósi, að aðaláfrýjandi hafi af ástæðum þeim, sem að framan er um getið, verið mótfallinn áður umgetinni ráðstöfun í sveitarstjórninni. — Það verður því eptir kröfu gagnáfrýjanda að dæma ómerk ummælin „hrein og bein ósannindi“, og á aðaláfrýjandi, fyrir að hafa viðhaft þau og beint þeim að gagnáfrýjanda, að greiða sekt í landsjóð, er þykir hæfilega ákveðin 20 kr., samkvæmt almennum hegningarlögum 25. júní 1869, 219. gr., en verði hún eigi öll greidd í ákveðinn tíma, komi í stað hennar 6 daga einfalt fangelsi. — Eptir þessum málavöxtum verður og að skylda aðaláfrýjanda til að greiða gagnáfrýjanda hæfilegan málskostnað, og ákveðst hann 60 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Ofan nefnd móðgunarorð: „Hrein og bein ósannindi“, eiga að vera dauð og marklaus. Aðaláfrýjandi, Jónas Símonarson, á að greiða 20 kr. sekt í landsjóð, eða sæta 6 daga einföldu fangelsi, verði sektin öll eigi greidd innan ákveðins tíma; svo á hann og að greiða gagnáfrýjanda 60 kr. í málskostnað.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 35/1888.

Sigurður Ásmundsson

gegn

P. Nielsen og Birni sýslumanni

Bjarnarsyni.

Dómur:

Með dómi aukarjettar Árnessýslu, upp kveðnum 16. nóvembermán. f. ár, var áfrýjandi máls þessa, Sigurður bóndi Ásmundsson, dæmdur til þess að greiða verzlun kaupmanns Lefolii á Eyrarbakka, er hinn stefndi P. Nielsen veitir forstöðu, skuld að upphæð 264 kr. 44 aur. með vöxtum 5 af hundraði frá dagsetningu sáttakærunnar, þangað til borgað er, og málskostnað allan að skaðlausu. — Dómi þessum hefur Sigurður Ásmundsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 15. ágústmán. þ. á., og gjört þær rjettar kröfur í málinu, að dómurinn verði dæmdur ómerkur og málinu vísað frá undirrjettinum, og að hinn stefndi P. Nielsen, eða undirdómarinn Björn Bjarnarson, eða þeir báðir *in solidum* verði dæmdir til að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum rjettum, 60 krónur að minnsta kosti; en til vara hefur áfrýjandi krafizt þess, að hin umkrafða skuldarupphæð, sem hjeraðsdómarinn hefur tekið til greina í dómi sínum, verði færð niður um 26 kr. 22 aur., að haun verði losaður við að greiða málskostnað fyrir undirrjetti, og að honum verði til dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir

ir yfirdómi. Á hinn bóginn hafa hinir stefndu kraf-
 izt þess, *P. Nielsen verzlunarstjóri fyrir hönd verzl-*
unarinnar, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur,
 og að áfrýjandinn verði skyldaður til að endurgjalda
 honum allan kostnað málsins fyrir báðum dómum með
 einhverju nægilegu, og *hinn stefndi undirdómari*,
 að hann verði sýknaður fyrir kröfum áfrýjanda og
 að áfrýjandinn verði dæmdur til að borga honum eitt-
 hvað hæfilegt í kost og tæringu og málskostnað fyr-
 ir yfirdómi.

Áfrýjandinn krefst þess, að dómur undirrjettar-
 ins verði dæmdur ómerkur og málinu vísað frá hjer-
 adsrjettinum fyrir þá sök, að það sje eigi sannað, að
 lögleg sáttatilraun hafi fram farið í málinu. Eptir
 fyrirkalli sáttanefndarinnar í Stokkseyrar-prestakalli
 átti að taka málið fyrir til sátta-umleitunar hinn 20.
 júnímán. f. á., enda hafa sáttanefndarmennirnir vott-
 að, að málið hafi þá verið tekið fyrir, en eptir sam-
 komulagi „hlutaðeigenda“, sem eigi eru nefndir öðru-
 vísi, hafi því verið slegið á frest óákveðinn tíma.
 Aftur síðar votta sáttanefndarmennirnir, að málið
 hafi verið tekið fyrir að nýju hinn 16. júlí 1887, og
 rætt á ýmsa vegu, „en þar ekkert samkomulag gat
 komizt á, var málinu vísað til dómarans aðgjörða“.
 Af þessu vottorði verður eigi sjeð, hvort áfrýjandi
 hafi sjálfur mætt á sáttafundinum eða hvort nokkur
 hafi mætt þar með löglegu umboði hans, og þar sem
 alls ekkert er fram komið í málinu um það, að hon-
 um hafi verið *löglega* stefnt á þennan sáttafund, þá
 er það eigi sannað, að mál þetta hafi verið lagt til
 sátta eins og fyrir er mælt í tilsk. 20. jan. 1797.
 Að vísu hefur hinn stefndi *P. Nielsen* látið leggja

fram fyrir yfirdóminn vottorð sáttanefndarinnar, snertandi málsatvik þessi, en með því að skjal þetta hefur eigi komið fram fyrir undirrjettinum og með því að framlegging þess í yfirdóminum eigi er heimiluð með konunglegu leyfisbrjefi, þá verður gegn mótmælum áfrýjanda eptir gildandi rjettarfarsreglum ekkert til-lit tekið til þess í málinu, eins og það nú liggur fyrir. — Það verður því að dæma dóm hjeradsrjettarins ómerkan, og vísa málinu frá undirrjettinum. Eptir málavöxtum á sakarkostnaður fyrir báðum dómum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur aukarjettarins á að vera ómerkur og vísast málinu frá undirrjettinum. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Mánudaginn 17. desembermán.

Nr. 46/1888.

Rjettvísinn

gegn

Birni presti Þorlákssyni.

Dómur:

Af hálfu rjettvísinnar hefur sök þessi verið höfðuð gegn Birni presti Þorlákssyni á Dvergasteini til hegningar eptir hegningarlaganna 113. gr., 2. málsgrein, eða eptir samkvæmi (Analogi) við þessa grein fyrir það, að hann á sáttanefndarfundi, á meðan, að sátta var leitað milli hans og Bjarna hreppstjóra Siggeirssonar, hafi slegið hann þar sem hann sat á stól,

velt svo stólnum ásamt Bjarna Siggeirssyni, og enda slegið eitthvað til hans síðar, er hann lá á gólfinu. Eptir því, sem fram er komið, er ástæða til að halda, að hörð orð hafi gengið á milli partanna á undan þessari árás, að hverri lokinni prestur fór út, en kom strax inn aptur, og var þá haldið áfram sáttatilauninni, er varð árangurslaus, þó lítið bæri á milli. Hinn eini sáttanefndarmaður, er fjallaði um sættirnar, og sem því er einn til frásagna um það er gjörðist, hefur enn fremur skýrt svo frá, að hann hafi tekið fram í, en það hafi verið rjett í því prestur hætti athæfi sínu, og virðist þá eptir þessu svo hafa til gengið, að sáttatilaunin að vísu hafi truflast um stund, þangað til hann tók fram í, en ekki svo að það hafi haft áhrif á sáttatilaunina í heild sinni.

Eptir því sem ráða má af prófunum varð Bjarni Siggeirsson eigi fyrir neinum áverka.

Með dómi aukarjettar Norður-Múlasýslu 22. maí þ. á. var hinn ákærði, Björn prestur Þorláksson, fyrir athæfi sitt dæmdur í 100 kr. sekt til landsjóðs, eða ef öll sektin eigi er greidd í tíma, til 30 daga fangelsis, svo og fyrir ósæmilegan rithátt í 20 kr. sekt, er renni í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps og í landsjóð, með helmingi til hvors þeirra. Enn fremur var hinn ákærði dæmdur til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Eptir tilskipun 20. jan. 1797, 2. gr., er það amtmaður, eða skipaðar sáttanefndir í hans stað, sem innan luktra dyra eiga að leita sátta á milli málpartanna, og veita þeim kost á að semja sjálfir um mál sín, löggilda svo sátt þeirra, eða vísa málinu til dómstólanna, og verður ekki álitid, að fundir sátta-

nefnda sjeu samkynja eða sama eðlis og fundir þeir og samkomur um opinber mál, er 113. gr. hegningarlaganna ræðir um. Verður því ekki, þótt álita mætti löglega sannað, að hinn ákærði væri sannur að sök, 113. gr. hegningarlaganna eða „Analogi“ beitt í þessu máli.

Hinn ákærða ber því að dæma sýknan af ákærum rjettvísinnar í sök þessari, en að því er hinn ákærði hefur verið sektaður fyrir ósæmilegan rithátt fyrir undirrjetti, ber að staðfesta dóm aukarjettarins.

Allan kostnað málsins í hjeradi og fyrir yfir dómi ber að greiða af almannafje, þar á meðal 20 krónur í málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns hjer fyrir rjettinum, 10 krónur til hvors þeirra.

Það er aðfinningarvert, 1) að rannsóknardómarinn fyrir rjetti hinn 5. ág. 1887 hefur sagt út af ummælum ákærða, að þau yrðu „að álitast eins og annað marklaust slúður“; 2) að dómarinn eigi hefur lagt fram í máli, er hann dæmdi hegningardóm í, skírnar- og fæðingar- samt hegningarvottorð, eða önnur næg skírteini sem ígildi í þeirra stað. Þó að í þessu tilfelli megi álita, að hinn ákærði sje kominn yfir sakamanna lögaldur, og eigi sætt ákæru eða hegningu fyrir nokkurt afbrot, er það skylda dómarans að fylgja því sem lögskipað er.

Að öðru leyti vottast að rekstur máls þessa í hjeradi er vítalaus, svo og sókn og vörn þess hjer fyrir rjettinum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Björn prestur Þorláksson, á að

vera sýkn af ákærum rjettvísinnar í þessu máli, en fyrir ósæmilegan rithátt ber honum að greiða 10 kr. til fátækra sjóðs Seyðisfjarðarhrepps og 10 kr. til landsjóðs.

Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almanna-fje.

Hin ídæmda sekt greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 47/1888.

Rjettvísinn

gegn

Jóni Erlendssyni.

Dómur:

Sök þessi er í hjerði höfðuð gegn hinum ákærða, Jóni Erlendssyni, fyrir rán, og var henni ráðið til lykta með dómi aukarjettar Árnassýslu, upp kveðnum 12. júním. 1888, þannig að hinn ákærði var sýknaður af kærum hins opinbera og málskostnaður dæmdur á almanna-fje. — Þessum aukarjettardómi hefur amtmaðurinn yfir Suðuramtinu áfrýjað til yfirdómsins.

Hinum ákærða er gefið það að sök, að hann hafi rænt rjetta eigendur hryssu, kú, tveim ám og fjórum lömbum, með þeim atvikum er nú skal greina.

1mo Snemma sumars 1885 hafði hann hestakaup við ekkjuna Sigríði Bjarnadóttur á Gufunesi, ljét hana fá skjótta hryssu, en fjekk rauða í staðinn, og sem milligjöf 16 kr. Sigríður lofaði því þá, að rauða hryssan mætti ganga í Gufunesslandi veturinn eptir og njóta þar hjúkrunar með öðrum útigönguhrossum. Haustið 1885 hleypti Jón rauðu hryssunni í Gufunessland, og gekk hún þar fram að jólum, en á Þorláksmessu flæddi hana þar rjett við túnið, og druknaði hún þar. Þetta segist ákærði hafa frjett á skotspónum, en Sigríður tjáist hafa gjört honum aðvart um það. Sumarið næst á eptir hitti ákærði Sigríði að máli, og sagði henni þá, að úr því að hún eigi skilaði sjer rauðu hryssunni, mundi hann taka aptur skjóttu hryssuna. Þetta gjörði hann og kvöldið hinn 29. okt., eða nóttina milli þess 29. og 30. okt. næst á eptir, er hann tók merina í Gufunesshöfum, og með brjefi, dags. 30. okt. 1886, tilkynnti hann Sigríði þessar tiltektir sínar, og endurborgaði jafnframt milligjöfina; hryssuna hafði ákærði á burt með sjer, og virðist hann eigi hafa skilað henni aptur. Hinn ákærði þykist hafa haft rjett til þess, að taka skjótta hrossið aptur til sín með þessu móti, með því að Sigríður hafi eigi upp fyllt skilmála þá, er settir voru við hestakaupin, nfl. að hirða vel um hryssu Jóns veturinn 1885/86.

2do Fardagaárið 1885/86 bjó hinn ákærði á hálfri jörðinni Miðhúsum í Biskupstungum, en um veturinn fyrir jól var honum byggt út af tjeðu ábyli; átti hann að rýma af jörðinni í fardögum 1886, en Brynjólfur Eyjólfsson átti þá að taka við henni. Það lítur út fyrir, að ákærði hafi eigi viljað sætta

sig við útbygginguna, og hafi þrátt fyrir hana álit-ið sjer óskýlt að fara burt af jörðinni, enda sat hann kyrr þar, þangað til í júlímánuði 1886; þá flæmdist hann burtu þaðan. Úttekt á jarðarhálflendunni í hendur Brynjólfi fram fór hinn 18. júnímánaðar 1886; var ákærði þar viðstaddur, en neitaði að undirskrifa úttektina, enda virðist hann ekki hafa samþykkt hana að neinu leyti. — Jarðarhálflendunni áttu að fylgja 1½ kúgildi, nfl. 1 kúr og 3 ær, og ánöfnuðu úttektarmennirnir viðtakanda upp í þetta svartskjöld-ötta kú, er þeir hugðu eign hins ákærða, og 4 ær af ám hans; skyldi ein þeirra vera ofanálág á kúna og jafngilda 10 kr. Kúna skoðuðu úttektarmennirnir, en ærnar eigi, en fráfernadaginn, þegar ákærði hafði smalað kindum sínum heim, kom Brynjólfur að fjárrjettinni ásamt öðrum úttektarmanninum, hreppstjóránum, og tók Brynjólfur þá í viðurvist hreppstjórans upp í kúgildið 4 lambær tilheyrandi Jóni, hornmarkaði sjer þær, og á lömbin setti hann eyrnamark sitt. Þessum aðförum mótmælti hinn ákærði harðlega, og sagði Brynjólf „stela“ kindunum.

Þrátt fyrir úttektina ljet hinn ákærði mjólka kúna, og varð hún Brynjólfi að engu gagni; hann tók því það ráð, að hann seldi hana rjett eptir fráfernurnar Guðmundi Jónssyni á Tortu, og tók hann kúna heim til sín, en nóttina 2.—3. ágústm. um sumarið fór hinn ákærði þangað, tók kúna í fjósinu, og hafði hana á burt með sjer; virðist hann eigi hafa látið hana af hendi síðan, hvorki við Guðmund nje við Brynjólf, en daginn eptir gjörði hann Guðmundi orðsendingu um þetta tiltæki sitt, og um það hvað

orðið hefði af kúnni. — Hinn ákærði hefur stöðuglega haldið því fram, að kýr þessi hafi eigi verið kúgildiskýr sú, er fylgdi jarðarhálflendunni, þá er hann tók við ábúðinni, því að kú þeirri hafi hann slátrað snemma vetrar árið sem hann bjó á Miðhúsum, og þó hafi kýrin eigi heldur verið sín eign, heldur hafi barnsmóðir sín átt hana, og hafi hann að eins haft leigurrjett yfir henni. Þessi framburður hins ákærða um það, hvers eign kýrin hafi verið, hefur eigi verið vefengdur, enda heldur hann því fram, að það hafi verið með öllu heimildarlaust, að afhenda Brynjólfi kúna upp í kúgildið.

3^{tio} Ærnar fjórar, sem áður er um getið, hafði Brynjólfur í kvíum um sumarið, en lömbin ljet hann á fjall; tveim ánum lógaði hann síðar um sumarið. En um rjettaleytið tók hinn ákærði hinar tvær ærnar í Miðhúсахögunum, rak þær að Gýgjarhólskoti og skar þær báðar þar; skömmu síðar hitti hann Brynjólf, og sagði honum frá þessu. — Síðar um haustið tók hinn ákærði í Úthlíðarrjett 4 lömb með marki Brynjólfs, og hafði þau heim með sjer, en jafnframt tjáist hann hafa beðið menn þá, er við voru staddir, að segja Brynjólfi frá því, enda skýrðu Úthlíðarmenn honum frá þessu síðar um haustið. Hinn ákærði segist hafa álitíð, að þessi 4 lömb hafi einmitt verið lömbin, sem Brynjólfur tók af honum með ánum um vorið upp í kúgildið, en um það, hvort svo hafi verið í raun og veru, hefur engin áreiðanleg skýrsla, fengið í málinu.

Út af athæfi því og verknaði, sem hjer er lýst að framan, skipaði Suðuramtið með brjefi 16. apríl 1887 sakamálshöfðun gegn hinum ákærða, og var síðan

mál þetta höfðað gegn honum honum fyrir auka-rjetti Árnassýslu, og hann saksóttur fyrir rán, eins og áður segir.

Þó að athæfi hins ákærða beri vott um frekju og skort á virðingu fyrir lögum og rjetti, þá er það þó eigi þess eðlis, að hann verði dæmdur fyrir rán eða þjófnað, og með því að hann í sök þessari, sem höfðuð er af hálfu valdstjórnarinnar, eigi verður dæmdur fyrir þá ólöglegu sjálfstöku, sem hann hefur gjört sig sekan í, þá verður að sýkna hann í málinu. Eftir þessum úrslitum málsins verður að greiða allan kostnað sakarinnar af almannafje, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Á rekstri málsins í hjeraði hefur orðið ærið mikill dráttur, án þess þó að alveg nægileg ástæða þyki vera til þess, að láta undirdómarann sæta ábyrgð fyrir hann. Málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jón Erlendsson, á að vera sýknur fyrir ákæru rjettvísinnar í máli þessu. Kostnaður sakarinnar fyrir báðum dómum greiðist af almannafje, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra.

Nr. 32/1888.

Umboðsmaður Skriðu-
klosturs og Suður-
Múlasýslujarða

gegn

Eigendum Viðivalla ytri
og hjáleigunnar Klúku.

Dómur:

Í máli þessu út af ágreiningi um landamerki milli jarðanna Viðivalla ytri og hjáleigunnar Klúku öðrumegin og þjóðjarðarinnar Hrafnkelsstaða á hina hlöina, sem dæmt var af sýslumanni og meðdómsmönnum í aukarjetti Norður-Múlasýslu hinn 21. maímán. 1887, var við rjettarhald í hjeraði hinn 20. sama mánaðar af hálfu eiganda Viðivalla meðal annars fram lagt „*Kálfskinnsbrjef með eptirriti fyrir Viðivöllum ytri, þar sem á er ritað kaupbrjef, vitnisburðir o. fl.*“, auðkennt L^{tra} D, og er bæði í sókn og vörn málsaðila í hjeraði, og sömuleiðis í undirrjettardóminum, vitnað til skjals þessa, og að nokkru eða jafnvel mestu leyti byggt á því, en það er eigi ritað í hjeraðsdómsgjörðirnar, og eigi hefur það á annan hátt verið fram lagt fyrir yfirdóminum. Að vísu hefur áfrýjandinn haldið því fram, að skjal það, er hann lagði fram í sama rjettarhaldi í hjeraðsrjettinum, og sem kallað er „*Útdráttur af máldaga Viðivalla*“ (auðkennt L^{tra} K í undirrjettarskjölunum), geti orðið að sömu notum í málinu, eins og kálfskinnsbrjefið sjálft, en skjal þetta, sem er óundirskrifað, ódagsett og óstaðfest, er auðsjáanlega eigi eptirrit af kálfskinnsbrjefinu, heldur að eins útdrátt-

ur úr því, og er þó engin grein gjörð fyrir því, hve áreiðanlegur og ítarlegur þessi útdráttur sje.

Með því að áfrýjandinn þannig eigi hefur gætt fyrir mælanna í N. L. 1—6—10 og 18, sbr. 1—5—13, verður *ex officio* að vísa máli þessu frá yfirdóminum. Hinir stefndu hafa eigi mætt hjer fyrir rjettinum, og enginn af þeirra hendi, og fellur málskostnaður því niður.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu frá vísast. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 36/1888.

Gunnar Gunnarsson

gegn

Sigfúsi Eymundssyni.

Dómur:

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkur kaupstaðar, sem dæmdur var afsýslumanni Franz Siemsen, sem setudómara, 12. júlí þ. á., var áfrýjanda þessa máls, Gunnari trjesmið Gunnarssyni, gjört að greiða hinum stefnda, ljósmyndasmið Sigfúsi Eymundssyni, fyrir að hafa rífið nokkuð úr húsi hans, 70 kr. 74 aura í skaðabætur, og skaðabætur fyrir leigumissi, óþægindi, usla og óskunda eptir mati óvilhallra, dómkvaddra manna, svo og 25 kr. í málskostnað. Þar að auki var áfrýjandi dæmdur í 25 kr. sekt til landsjóðs eptir 298. gr. hegningarlaganna.

Þessum dómi hefur áfrýjandi skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 22. ágúst. þ. á. og þar kraf-

izt fyrst og fremst, að hann verði algjörlega sýknaður af kærnum og kröfum stefnda í máli þessu, en til vara, að hann verði að eins skyldaður til að greiða hinum stefnda 16 kr. í skaðabætur, og að hinn stefndi, hvernig sem fer, verði dæmdur til að greiða áfrýjanda málskostnað bæði fyrir undir- og unddómi eptir mati yfirdómsins. Svo hefur hann og krafizt, að orð stefnda í sóknarskjali hans fyrir undirdómi: „Dæmi til annarar eins ósvífni í að berja fram helber ósannindi móti betri vitund, eins og Gunnar Gunnarsson gjörir í þessu máli, hef jeg ekki þekkt“, verði dæmd dauð og ómerk, og stefndi sektaður fyrir ósæmandi og meiðandi rithátt.

Hins vegar hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandinn dæmdur til að borga allan málskostnað fyrir yfirdómi með 60 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins.

Mál þetta er þannig vaxið.

Hinn 9. nóvember f. á. gjörðu þeir Löve fata-sölumaður, er hafði hús hins stefnda, Sigfúsar Eymundssonar, á leigu til 14. s. m., og áfrýjandi þessa máls, Gunnar trjesmiður Gunnarsson, þann samning sín á milli, að Gunnar skyldi setja þann hluta af húsi ljósmyndasmiðs Sigfúsar Eymundssonar, sem Löve hafði á leigu frá 14. maí 1882 til 14. nóvbr. 1887, í samt lag og jafngott og það var, þá er Löve tók við húsinu áðurnefnt ár. Á þessu verki byrjaði áfrýjandi 11. nóvember f. á. og hjelt því áfram þangað til daginn eptir, 12. nóvember, stundu fyrir hádegis, er Löve bauð honum að hætta starfi sínu af því, að hinn stefndi hafði látið fígeta leggja bann við, að Löve ætti meira við húsið.

Hinn stefndi hefur haldið því fram, að áfrýjanda hafi verið kunnugt um, að svo hefði samizt milli stefnda og Löve, að stefndi tæki við þeim parti hússins, sem Löve hafði til leigu, í því ástandi sem hann var 2. nóvbr. f. á., og yrði hann því, einkum þar eð stefndi hefði bannað honum að rífa nokkuð úr húsinu, að bera ábyrgð á þeim skemmdum, er hefðu á orðið af hans völdum. En áfrýjandi hefur á hinn bóginn haldið því fram, að honum hafi ekki verið kunnugt um, hvernig í þessn tilliti hafi um samizt með Löve og stefnda, og að ábyrgðin, sje hún nokkur, hljóti að lenda á Löve, er hafi falað sig til verksins og sagt það vera á sinni ábyrgð, enda hafi hinn stefndi ekki beint forboðinu til sín, heldur til Löves, og hafi hann (áfrýjandi) hætt verkinu, jafnskjótt og Löve bauð honum það.

Þó að álita megi, að áfrýjandi hafi þekkt samning þann, er þeir Löve og Sigfús Eymundsson gjörðu 2. nóvbr. f. ár, þá verður honum þó eigi gefið það að sök, þótt hann fyrir sitt leyti legði sama skilning í samninginn, eins og Löve, eða að minnsta kosti eigi vefengdi hans skilning á samningnum, eins og hann einnig hafði ástæðu til að álita, að samningurinn væri að fullu og öllu úr gildi genginn, þegar hann eigi gat komið til framkvæmdar 10. nóvbr. f. á.; honum verður því ekki gefin sök á því, þótt hann áliti, að Löve þá enn ætti þá hluti í húsinu, er hann reif eptir skipun hans, nje heldur á því, að hann fór eptir fyrirlagi Löve í þessu efni, og það því síður, sem honum var kunnugt um, að Löve hafði þann part hússins, er hann reif úr, á leigu til 14. nóvbr. f. á., og verður hann því ekki skoðaður öðruvísi en

sem verkamaður Löves, ábyrgðarlaus, ef hann ekki gjörði annað en það, sem Löve, leiguliðinn, lagði fyrir hann.

Samkvæmt því, sem nú var sagt, ber að sýkna áfrýjanda af kærnum og kröfum stefnda í þessu máli. Hin áður um getnu orð stefnda: „Dæmi til annarar eins ósvífni í að berja fram helber ósannindi móti betri vitund“, eiga að vera dauð og ómerk, án þess næg ástæða sje til að sekta stefnda fyrir þau. Svo ber stefnda og samkvæmt þessum úrslitum málsins að greiða áfrýjanda málskostnað allan, sem þykir hæfilega metinn 40 krónur.

Samkvæmt því, sem að framan segir, og sjerstaklega fyrir þá sök, að áfrýjandi ekki vissi betur, en að Löve ætti muni þá, er hanu reif úr húsinu, getur ekki verið nein ástæða til að sekta hann eptir 298. gr. hegningarlaganna.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Gunnar Gunnarsson, á að vera sýkn af kærnum og kröfum stefnda, Sigfúsar Eymundssonar, í þessu máli. Um-mæli stefnda: „Dæmi til annarar eins ósvífni í að berja fram helber ósannindi mót betri vitund“, eiga að vera dauð og marklaus.

Stefnda, Sigfúsi Eymundssyni, ber að greiða áfrýjanda málskostnað með 40 kr., er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birting dóms þessa undir aðför að lögum.

Hæstarjettardómar á hæstarjettarárinu 1888—89.

Miðvikudaginn hinn 18. aprílmán. 1888.

Nr. 123.

Málaflutningsmaður Hindenburg
gegn

Lárusi Jónssyni
(Verjandi Lunn),

sem ákærður er fyrir þjófnað og ólögmeta meðferð fundins fjár.

Aukarjettardómur Snæfellsness- og Hnappadalssýslu,
5. nóvemberm. 1886:

Ákærði Lárus Jónsson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 6 sinnum 5 daga, og greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal 4 kr. í málsfærslulaun til verjanda hans hjer fyrir rjettinum, hreppstjóra Ó. Thorlacius.—Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfrrjettarins á Íslandi, 4 júlím. 1887:

Hinn ákærði, Lárus Jónsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði. Um málskostnað í hjerði á hinn áfrýjaði dómur að vera óraskaður. Hinn ákærði greiði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Hannesar Hafsteins og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors. — Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Samkvæmt ástæðum þeim, sem tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi,

dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfrrjettarins á að vera óraskaður. Sem málflytningslaun fyrir hæstarjetti greiðir hinn ákærði aðvókat Hindenburg og

hæstarjettarmálsfærslumanni Lunn 30 krónur
hvorum þeirra.

Ástæðnr landsyfírrjettardómsins eru prentaðar í dóma-
safninu III. B, bls. 171—173.

Mánudaginn hinn 23. aprilmán. 1888.

Nr. 92. Hæstarjettarmálsfærslumaður Shaw
gegn

1) Þorfinni Jónssyni, 2) Magnúsi
Þorlákssyni, 3) Eyjúlfi Símonarsyni,
4) Lopti Hanssyni, 5) Jóni Magnús-
syni, 6) Hólmsfríði Loptsdóttur, 7)
Guðrúnu Jónsdóttur, og 8) Margrjeti
Guðmundsdóttur (Verjandi Nellemann),

sem ákærð eru : Nr. 1—4 fyrir þjófnað, Nr. 5 fyrir
þjófnað og meinsæri, og Nr. 6—8 fyrir hlutdeild í
þjófnaði.

Aukarjettardómur Árnessýslu, 29. októberm. 1886 :

Þorfinnur Jónsson, nú í Hraungerði, og Magnús
Þorláksson, nú á Stóru-Háeyri, eiga fyrir framinn
innbrots- og sauðabjófnað hvor að sæta betrunarhúss-
vinnu í 2 ár; Jón Magnússon, nú í Gerðiskoti, á fyr-
ir framinn þjófnað og meinsæri að sæta betrunarhúss-
vinnu í 2 ár og 6 mánuði; Eyjólfrur Símonarson, sem
nú er í gæzluvarðhaldi í Reykjavík, á fyrir framinn
sauðabjófnað að sæta betrunarhússvinnu í 2 ár og 6
mánuði; og Loptur Hansson, nú í Auðsholti, á fyrir
hlutdeild í þjófnaði að sæta fangelsi við vatn og
brauð í 2 sinnum 5 daga. Hinir nefndu ákærðu eiga
og að greiða bætur til rjettra hlutaðeigenda, 4 hinir
fyrst nefndu að upphæð 475 kr. 95 au., allir fyrir
einn og einn fyrir alla. Þorfinnur, Magnús og Lopt-
ur eiga allir fyrir einn og einn fyrir alla að greiða
bætur fyrir það, sem tveir hinir fyrnefndu gáfu Lopti,
að upphæð 23 kr. 52 au. Eyjólfrur og Jón eiga báðir
fyrir einn og einn fyrir báða að greiða 14 kr. sem
bætur fyrir Óseyrarnes-sauðina. Eyjólfrur, Þorfinnur

og Magnús eiga allir fyrir einn og einn fyrir alla að greiða 14 kr. sem bætur fyrir sauð Erlendar í Holtakoti. Þess utan eiga hlutaðeigendur hver fyrir sig að greiða bætur til þeirra, er þeir hafa stolið frá á þessa leið. Eyjúlfrur Símonarson 161 kr. 75 au., Jón Magnússon 78 kr. 50 au., Þorfinnur Jónsson 8 kr. 75 au., og Magnús Þorláksson kr. 0,60. Iðgjöld þessi, samtals 776 kr. 71 au., greiðist til eptirnefndra:

Til verzlunar J. R. B. Lefolli á Eyrarbakka	kr. 355,48
— læknis Guðmundar Guðmundssonar á Laugardælum	— 130,38
— bókbíndara Guðm. Guðmundssonar á Eyrarbakka	— 5,00
— S. Magnússonar á Kópavatni	— 2,00
— Þ. Egilssonar í Hafnarfirði	— 8,00
— Jóns Ívarssonar í Reykjavík	— 0,50
— Jóhanns snikkara á Eyrarbakka	— 0,25
— Jóns Árnasonar í Þorlákshöfn	— 0,60
— B. Helgasonar í Vogu á Mýrum	— 62,00
— Tierney fatakaupmanns í Reykjavík	— 2,00
Erlendar í Holtakoti í Biskupstungum	— 14,00
— Runólfs á Áshól	— 10,00
— Jóns Einarssonar í Vorsabæ á Skeiðum	— 14,00
— Helga Jónssonar á Árbæ í Holtum	— 2,00
að Óseyrarnesi í Stokkseyrarhreppi	— 14,00
til sýslusjóða Árness- og Rangárvallasýslna til jafnra skipta (— allir hinir fyrnefndu póstar hafa forgöngurjett fyrir þessum sjóðum —)	— 156,50

kr. 776,71

Þorfinnur, Magnús, Jón og Eyjúlfrur eiga allir fyrir einn og einn fyrir alla að greiða allan kostnað, er af málinu hefur leitt fyrir þeirra hönd, þar með talin málflutningslaun fyrir undirgjetti til hreppstjóra Þorvarðar Guðmundssonar í Litlu-Sandvík, 6 krónur fyrir hvorn þeirra. Loftur á fyrir sína hönd að greiða tiltölulegan hluta málskostnaðarins, og þar með 6 kr. sem málflutningslaun til sama verjanda. — Hinar

ákærðu, Hólmfríður Loptsdóttir, nú á Kaldaðarnesi, Guðrún Jónsdóttir, nú á Eyrarbakka, og Margrjet Guðmundsdóttir, nú í Vöðlakoti, eiga að vera sýknar fyrir ákæru rjettvísinnar í máli þessu, og á kostnaður málsins eptir rjettri tiltölu, að því er þær snertir, að greiðast úr opinberum sjóði, þar með talin málsfærslulaun, 6 krónur fyrir hverja þeirra, til hreppstjóra Þorvarðar Guðmundssonar á Litlu-Sandvík. — Dóminum ber að fullnægja eptir ráðstöfun yfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrettarins á Íslandi, 28. marzm. 1887:

Hinir ákærðu, Þorfinnur Jónsson og Magnús Þorláksson, eiga að sæta 3 ára betrunarhússvinnu hvor þeirra; Jón Magnússon og Eyjólfur Simonarson sæti 4 ára betrunarhússvinnu hvor þeirra; Loptur Hansson og Hólmfríður Loptsdóttir sæti fangelsi við vatn og brauð, hann í 4×5 daga og hún í 5 daga. Þorfinnur, Magnús og Loptur greiði *in solidum* iðgjöld til Guðmundar Guðmundssonar á Laugardælum, að upphæð 23 kr. 52 aura, og sama manni greiði þeir Þorfinnur, Magnús, Eyjólfur og Jón *in solidum* sem iðgjöld 106 kr. 86 aura. Hinir sömu greiði og *in solidum* iðgjöld til Lefliiverzlunar á Eyrarbakka með 288 kr. 12 au. — Hinar ákærðu, Guðrún Jónsdóttir og Margrjet Guðmundsdóttir, eiga að vera sýknar fyrir ákærum sóknarans í málinu, en talsmanni þeirra í hjeradi, Þorvarði Guðmundssyni, greiði þær málsvarnarlaun 3 kr. hvor. — Allan annan kostnað, er löglega hefur leitt af málinu bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, greiði Þorfinnur, Magnús, Eyjólfur og Jón *in solidum* að $\frac{7}{8}$ hlutum, en Loptur og Hólmfríður að $\frac{1}{8}$ hluta, einnig *in solidum*, og eru þar með talin málsvarnarlaun fyrir undirrjetti til Þorvarðar Guðmundssonar, alls 18 kr., og málflutningslaun til sóknara og svara-manns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 25 kr. til hvors. — Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna

frá lögbirtingu dóms þessa, og honum að öðru leyti að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Eins og á það má fallast eptir öllum fyrirbyggjandi atvikum, að Guðrún Jónsdóttir og Margrjet Guðmundsdóttir eru sýknaðar með hinum áfrýjaða dómi, þannig þykir eigi heldur eptir skýrslum málsins nægileg ástæða til að dæma á Hólmfríði Loptsdóttur refsingarábyrgð fyrir athæfi það, er hún hefur framið og frá er skýrt í dóminum. Fyrir verknað þann, er Loptur Hansson hefur framið, verður að dæma hann sumpart eptir 240 gr., sumpart eptir 230. gr., samannborinni við 48. gr. hinna íslenzku hegningarlaga, og má með tilliti til 24. gr. ákveða refsinguna fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 40 daga. Að því er snertir refsingu hinna fjöggra af hinum ákærðu, ber að staðfesta yfirjettardóminn samkvæmt ástæðum þeim, er hann tilgreinir, en við þær þykir ekkert annað verulegt þurfa að athuga, en að við ákvörðun refsingarinnar fyrir Þorfinn Jónsson verður að nokkru leyti að taka tillit til 38. greinar, og að Magnús Þorláksson einnig hefur unnið til refsingar eptir 240 gr. — Ákvæði dómsins um iðgjöld og málskostnað mega einnig standa óröskuð.

Því dæmist rjett að vera:

Hólmfríður Loptsdóttir á að vera sýkn fyrir ákæru sóknarans í máli þessu. Loptur Hansson á að sitja í fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 40 daga. Að öðru leyti á dómur landsyfirrjettarins að vera óraskaður. Sem málsfærslulaun fyrir hæstarjetti veitast hæstarjettarmálaflutningsmanni Shaw og advókat Nellesmann 100 krónur hvorum, og greiðist málsfærslulaun þessi af Þorfinni Jónssyni, Magnúsi Þorlákssyni, Jóni Magnússyni og Eyjúlfi Símonarsyni einum

sem öllum og öllum sem einum, þannig að Loptur Hansson greiðir einn tuttugasta hluta upphæðarinnar *in solidum* með þeim.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafninu III. B., bls. 109—123.

Fimmtudaginn hinn 14. júnímán. 1888.

Nr. 140.

Málaflutningsmaður Halkjer
gegn

Sumarliða Jónssyni
(Verjandi Bagger),

sem ákærður er fyrir þjófnað.

Aukarjettardómur Barðastrandarsýslu 11. desemberm.
1886:

Ákærði, Sumarliði bóndi Jónsson á Tungumúla á Barðaströnd, á að sæta hegningarvinnu í 12 mánuði. Þessutan á hann að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun til talsmanns hans, Jóns Björnssonar á Geirseyri, 5 krónur. Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi, 25. júlím. 1887:

Hinn ákærði, Sumarliði Jónsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 10 mánuði. Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Allan kostnað af áfrýjun málsins á hinn ákærði að greiða, þar með talin málaflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Hannesar Hafsteins, 10 krónur til hvors. — Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hestarjettar:

Með því að eigi er í málinu nein skýrsla um verðið á hrísi því, sem um ræðir í hinum áfrýjaða dómi, og sem ákærði hefur kannast við að hafa tekið, og með því að eigi verður sjeð, að eigandi hríss-

ins hafi krafizt málssóknar, að svo miklu leyti þjófn-
aðinn bæri að heimfæra undir 237. grein hinna ís-
lenzku hegningarlaga, verður hinn ákærði eigi dæmd-
ur til hegningar fyrir þetta atriði sakarinnar. Apt-
ur á móti verður að dæma hinn ákærða eptir 231.
gr., tölul. 1, og 250. gr. hinna íslenzku hegningar-
laga fyrir það athæfi hans, sem frá er skýrt í dóm-
inum, að hann tók og hagnýtti sjer sauðkind og
lamb. Refsinguna verður að ákveða betrunarhúss-
vinnu í 8 mánuði.

Því dæmist rjett að vera:

Sumarliði Jónsson á að sæta betrunarhúss-
vinnu í 8 mánuði. Svo greiðir hann og máls-
kostnaðinn, þar á meðal málsfærslulaun þau,
sem ákveðin eru með landsyfirrjettardóminum,
og í málsfærslukaup fyrir hæstarjetti til aðvók-
ats Halkjer og hæstarjettarmálaflutningsmanns
Bagger, 30 kr. til hvors þeirra.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í
dómasafninu III. B, bls. 187—188.

Landsyfirrjettardómar 1889.

Mánudaginn 21. janúarmán.

Nr. 52/1888

Rjettvísinn

gegn

Birni presti Þorlákssyni.

D ó m u r :

Mál þetta var höfðað í hjerði gegn ákærða, að boði amtmannsins yfir Norður- og Austuramtinu, fyrir brot gegn 102. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869, og var hinn ákærði með aukarjettardómi Norðurmúlasýslu, kveðnum upp 15. ág. f. á., dæmdur fyrir brot gegn tjeðri lagagrein í 100 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef sektin eigi væri borguð í tæka tíð, til að sæta 30 daga einföldu fangelsi, svo og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, en dómi þessum hefur ofan nefndur amtmaður áfrýjað til landsyfirrjettarins fyrir hönd rjettvísinnar.

Það er löglega sannað, að þegar ákærði færði sjálfur vörn fyrir sig í hjerði í öðru máli, er af rjettvísinnar hálfu var höfðað gegn honum fyrir brot gegn 113. gr. hinna almennu hegningarlaga, en í því máli hefur hann síðar verið sýknaður í landsyfirrjettinum,

dróttaði hann því að dómaranum í málinu, sýslumanni í Norðurmúlasýslu, Einari Thorlacius, í varnarskjölum, er hann lagði fram við rjettarhöld í málinu 3. marz, 23. apríl og 7. maí f. á., að hann hefði dregið opinbert mál nokkurt, er höfðað hafði verið gegn ákærða, 4—5 mánuði, af því að hann hafi viljað skaða sig (ákærða) með því, að hann hafi, einungis af óvild til sín, látið menn, er hafi hlotið að teljast mótpartar sínir, bera vitni í hinu sama opinbera máli, að óvildarhugur hans til sín hafi komið fram í úrslitum hins sama máls, að öll meðferð hans á 3 meiðyrðamálum, er ákærði hafði höfðað gegn Norðmönnum nokkrum, beri órækan vott um þá óvild og þann fjandskap, sem ákærði verði að ætla, að dómarinn hafi lengi borið til sín, að hann hafi eigi undirskrifað kæru yfir ákærða, sem prest, af því að hann hafi þá í tíma sjeð, að hann þá yrði talinn *opinber* fjandmaður kærða og hlyti þá að missa rjett til að dæma í málum hans, að hann hafi stokkið upp á nef sitt og farið í brígslyrði í blaðagrein, að hann etji skrifara sínum á ákærða, það sje ofur þægilegt fyrir dómara, sem hatar mann, er á í máli og dómarinn vill endilega sjálfur dæma, að láta skrifara sinn og vandamann sækja að mannum með þeim vopnum, er þeir hefðu eða gætu smíðað, að hann sje ekki eins fær til að greina rjett frá röngu og sjá hið sanna, eins og óskandi væri, að hann sýndist einskorða upp á að hafa þau rjettarvitni, er honum gætu vitnað í vil, en ákærða í óhag, ef svo bæri undir.

Með hinum þannig tilfærðu aðdróttunum, og öðrum líkum meiðandi eða lítilsvirðandi ummælum, er standa í ofan nefndum varnarskjölum, verður ákærði að álítast hafa brotið gegn 102. gr. hegningarlaganna, og

getur eigi orðið tekið tillit til þeirrar varnarástæðu hans, að ummælin hafi eigi verið stíluð til dómarans eða hann ávarpaður með þeim.

Hegning sú, er hinn ákærði, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður verið hegnt fyrir neitt lagabrot, hefur til unnið með broti sínu, virðist eptir atvikum málsins hæfilega ákveðin 200 kr. sekt er renni í landssjóð, en ef sektin eigi er greidd í tækan tíma, sæti ákærði 60 daga einföldu fangelsi. Svo greiði hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað bæði fyrir undir- og yfirrjetti, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns við yfirrjettinn, 10 kr. til hvors þeirra.

Meðferð málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Björn prestur Þorláksson greiði 200 króna sekt til landssjóðs, en sje hún eigi greidd í ákveðinn tíma, sæti hann 60 daga einföldu fangelsi. Um málskostnað í hjerði skal undirrjettar-dómurinn vera óraskaður. Svo skal og ákærði greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, yfirrjettarmálfærslumannanna Páls Briems og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans, sæti ella aðför að lögum.

Mánudaginn 28. janúarmán.

Nr. 21 1888.

Grenjaðarstaðarprestakall
 gegn
 eigendum Halldórsstaða.

D ó m u r :

Með stefnu dagsettri 8. júnímán. f. á. hefur Páll málaflutningsmaður Briem, sem skipaður talsmaður Grenjaðarstaðarprestakalls, að fenginni gjafsókn, áfrýjað til landsyfirdómsins merkjadómi Þingeyjarsýslu, uppkveðnum 17. júnímán. 1887, í landaprætumáli milli jarðanna Grenjaðarstaðar og Birningsstaðar annarsvegar og hinsvegar jarðarinnar Halldórsstaða í Laxárdal, og eru landamerkin milli tjeðra jarða ákveðin þannig í dóminum, að landamerkjalinan skuli vera úr svonefndum Kálfalæk á Þegjandidal eptir Tvígörðum upp í Þorgerðarfell og þaðan bein stefna yfir fellið í norðvestur-
 upptök Merkigils (Grjótgils), þaðan eptir gilinu og læk þeim, sem úr því rennur, ofan yfir Grávíðisflöt beina stefnu um Svartahraun í Laxá. Birningsstaðaey tilheyrir Birningsstöðum. Dagpeningar dómsmanna, að upphæð kr. 79,50, og ferðakostnaður oddvita eptir reikningi á eptir merkjadóminum að greiðast að hálfu af hinu opinbera og að hálfu af verjanda. Dómkröfur hins skipaða talsmanns áfrýjanda eru:

1. að hinn áfrýjaði landamerkjadómur verði dæmdur ómerkur með eða án heimvísunar;
2. að hinir stefndu verði skyldaðir til að greiða allan málskostnað fyrir undir- og yfirdómi, að skaðlausu eða eptir rjettarins mati, og
3. að honum verði dæmd 50 kr. málsfærslulaun.

Hinsvegar hefur verjandi krafizt, að hinn áfrýjaði

dómur verði staðfestur, en að áfrýjandi, eða hið opinbera verði dæmt til að greiða allan af málskotinu leiðandi kostnað með 100 kr. eða einhverju að rjettarins mati nægilegu.

Áfrýjandi heldur því fram, ómerkingarkröfu sinni til stuðnings, að dómendur hafi gjört sig seka í lögleysu, í fyrsta lagi af því, að þeir hafi ekki tekið hinn framlagða afstöðuuppdrátt til greina, og að því beri svo á að líta, sem enginn uppdráttur sjelagður fram, og því verði að vísa málinu frá, því ekki megir hann vanta; í öðru lagi af því, að þeir hafi tekið upp hjá sjálfum sjer að dæma um býlasetning og býlanöfn, og þannig gjört sig að málfærslumönnum, og loks af því, að þeir hafi byggt dóm sinn á hefðarhaldi Halldórsstaða og heimti fullkomna sönnun fyrir eignarrjetti Grenjaðarstaðarprestakalls yfir þrætulandinu.

Að því nú fyrst snertir afstöðuuppdráttinn, sem áfrýjandi hefur lagt fram í merkjadóminum og verjandi mótmælt, en merkjadómurinn ekki tekið tillit til, og því verður að skoðast sem ekki til í málinu, þess að geta, að dómendur og málsaðilar samkvæmt 10. gr. landamerkjálaga 17. marz 1882 eiga að ganga sjálfir á merki og kynna sjer vandlega landsháttu og land það, sem þrætan er um, og dómsgjörðirnar bera með sjer, að þessa lagaákvæðis hefur verið gætt í málinu; var því engin þörf á að leggja fram uppdrátt yfir þrætulandið í merkjadóminum, og því síður er ástæða til að álíta, að merkjadómurinn ekki mætti ganga framhjá mótmæltum uppdrætti, er við merkjagönguna reyndist verulega skakkur. Málinu verður því hvorki frávísað af þessari ástæðu, nje merkjadómurinn dæmdur ómerkur fyrir þingsafglöpun eða lögleysu, sem áfrýjandi telur

það; heldur ekki getur það valdið ómerking merkjadómsins, að dómendur hafa dæmt um býlasetning m. m., því það er einmitt ætlunarverk þeirra við áreiðargjörðina. Að merkjadómurinn hefur byggt dóm sinn á hefðarhaldi Halldórsstaða á þrætulandinu, verður heldur ekki skoðað sem ómerkingarástæða eins og nú skal greina.

Þrætuland það, sem áfrýjandi fer fram á, að hann eigi, liggur fyrir sunnan merkjalínu þá, sem merkjadómurinn setur, og eru suðurtakmörk þess lands, sem áfrýjandi eignar sjer, lína frá Nautatangasýki við Laxá gegnt Birningsstaðaey og í Stekkjarhnúta og þaðan í Brennilekjarbotna til Kálfalækjar, og er aðalþrætulandið svo nefnt Hrísaland, sem áfrýjandi telur liggja fyrir sunnan merkjalínu þá, sem merkjadómurinn hefur sett, en verjandi og merkjadómurinn segir að liggja fyrir norðan þá línu.

Til sönnunar fyrir eignarrjetti sínum fyrir þrætulandinu svo og fyrir að Grenjaðarstaður eigi $\frac{1}{2}$ selför í skarði uppi hefur áfrýjandi lagt fram:

- a. útdrætti úr máldögum Grenjaðarstaðarkirkju, Auðunnarmáldaga, Pjetursmáldaga, 2 máldögum Ólafs Rögnvaldssonar og úr Sigurðarregistri.
- b. Þingvitni 3 manna frá 1458.
- c. Lögfestur frá 1790 og 1805 og 2 óeiðfesta utanrjettarvitnisburði.

Hinir síðastnefndu vitnisburðir geta enga þýðingu haft í málinu, og svo er og um lögfesturnar frá 1790 og 1805, því lögfestur eru að eins einhliða yfirlýsingar þess, er lögfestir, um hvað hann vill eigna sjer, en ekki nein sönnun fyrir eignarrjetti hans að hinu lögfesta. Og að því sjerstaklega snertir lögfestuna frá 1790, þá nefnir hún að eins, að Grenjaðarstaður

eigi «Hrísaland» og «selför hálfa í Skarði uppi» án þess að tilgreina með merkjum hvar Hrísaland og selförin liggi.

Að því máldaga kirkjunnar snertir, þá telja þeir allir að vísu Hrísaland eign kirkjunnar, svo og hálfa selför á Skarði uppi, en láta með öllu ósagt, hvar þetta land og þessi selför sje, og úr þessari óvissu virðist þingvitnið frá 1458 ekki að bæta. Það verður því ekki álitnið, að áfrýjandi hafi sannað eignarrjett sinn að þrætulandinu. Á hinn bóginn hafa eigendur Halldórsstaða lagt fram kálfskinnsbrjef, er þeir vilja að sanni eignarrjett þeirra til þrætulandsins; brjef þetta er upphafslaust og innsiglislaust, og verður því ekki talið fullgilt eignarskjal fyrir þrætulandinu.

En á hinn bóginn virðist það vera fullsannað, að þrætulandið hefur um mjög langan aldur verið notað frá Halldórsstöðum bæði til slægna og beitar óátalið af hálfa Grenjaðarstaðarprestakalls, því þótt ágreiningur hafi verið milli Grenjaðarstaðar og Halldórsstaða um þrætulandið, þá hefur hann ekki fyr en nú verið borinn undir úrskurð dómstólanna. Það ber því að staðfesta hinn áfrýjaða merkjadóm. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Að því leyti málið hefur verið sótt með gjafsókn, bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi, vottast, aðflutningur þess hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Merkjadóminum skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 18. febrúarmán.

Nr. 1/1889.

Rjettvísinn

gegn

Einari Einarssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Reykjavíkurborgar, gengnum 10. desembermán. f. á., var hinn ákærði, Einar Einarsson, tómthúsmadur í Reykjavík dæmdur fyrir brot gegn 101. og 102. gr. hinna almennu hegningarlaga í 5 daga fangelsi við vatn og brauð og til að greiða allan sakarkostnað.

Dómi þessum er að beiðni hins ákærða áfrýjað til yfirdómsins.

Atvik málsins eru þessi: Í októbermánuði í haust, er leið, var hinn ákærði á gangi hjer í Reykjavík með öðrum manni, er var drukkinn, og var með háreysti og ólátum á strætunum. Kom þá lögreglupjónn Þorvaldur Björnsson þar að og áminnti hann um að láta af þessu, en er það ekki stöðaði, skoraði lögreglupjónninn á ákærða að hjálpa sjer til að koma manninum í geymsluvarðhald. Kvaðst ákærði ekki vera skyldur til þess, sagði samfylgdarmann sinn vera siðlegan, en við lögreglupjónninn sagði hann, að hann (lögreglupjónninn) væri fullur og vitlaus. Lögreglupjónninn fjekk nú aðra hjálp, en þá reyndi hinn ákærði til að aptra því, að samfylgdarmaður hans væri handsamaður, sumpart með því að telja hjálpara lögreglupjónsins af að veita honum liðsinni, af því þeim bæri ekki skylda til þess, sumpart með því að hanga utan í lögreglupjóninum og aðstöðarmönnum hans og tefja fyrir þeim. Þótt ætla megi, að hinn ákærði hafi verið nokkuð drukkinn við

þetta tækifæri, virðist hann þó enganveginn hafa verið viti sínu svo fjær, að hann ekki vissi hvað hann aðhafðist.

Þetta brot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna og sem ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt afbrot, hefur hjeradsdómarinn með rjettu dæmt eptir 101. og 102. gr. hegningarlaganna, og með því landsyfirdómurinn fellst á ákvæði hjeradsdómsins bæði að því er snertir hina ídæmdu hegningu, 5 daga fangelsi við vatn og brauð, og málskostnað, ber að staðfesta hann.

Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og verjanda fyrir yfirdómi, er þykja hæfilega ákveðin 8 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinn ákærði Einar Einarsson á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briems, 8 krónur til hvors þeirra. Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 25. febrúarmán.

Nr. 51/1888

Jón Ó. V. Jónsson

gegn

Páli Hafliðasyni.

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði áfrýjandinn, kaupmaður Jón Ó. V. Jónsson, gegn hinum stefnda, skipstjóra Páli Hafliðasyni, fyrir bæjarþingi Reykjavíkukaupstaðar, til lúkningar á skuld eptir verzlunarreikningi, að upphæð 417 kr. 95 au., og var því ráðið til lykta með dómi bæjarþingsrjettarins, uppkveðnum 5. júlí f. á., á þá leið, að Páll Hafliðason skyldi greiða kaupmanni Jóni Ó. V. Jónssyni 200 kr. 18 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en að öðru leyti vera sýkn í málinu, og var sakarkostnaður látinn falla niður. Dómi þessum hefur kaupmaður Jón Ó. V. Jónsson skotið til yfirdómsins með stefnu, út gefinni 17. nóvbr. f. á., og gjört þær kröfur í málinu hjér fyrir rjettinum, að Páll skipstjóri Hafliðason verði dæmdur til að greiða alla hina umkröfðu skuld, 417 kr. 95 aura, með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags og málskostnað fyrir báðum rjettum eptir mati yfirdómsins. Á hinn bóginn er það rjettarkrafa hins stefnda Páls Hafliðasonar, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur og áfrýjandinn dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, að upphæð 60 kr., eða eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi hefur kannazt við það, að hann hafi skuldað áfrýjanda upphæð þá, 200 kr. 18 au., sem honum er gjört að greiða með bæjarþingsdóminum, en að öðru leyti hefur hann neitað hinni umkröfðu skuld; eru

það þannig 217 kr. 77 aur., er hann telur að hann sje ranglega krafinn um, og er upphæð þessi færð honum til skuldar í reikningum áfrýjanda í þrennu lagi þannig:

1. 18. ágúst 1886 «Skuld móður yðar, sem	
pjer hafið lofað að borga»	kr. 157,35
2. 4. nóv. 1886 «til sn. Hjartar Hjartarsonar»	— 30,21
3. s. d. til Magnúsar Bjarnasonar á Gufunesi	— 30,21
Þetta er samtals	kr. 217,77

Hinn stefndi hefur nú þverlega neitað því, að hann hafi lofað að borga ofanritaða skuld móður sinnar, og sömuleiðis hefur hann neitað því, að hann hafi leyft, að ofanritaðar tvær upphæðir væru færðar úr reikningi sínum til inntektar fyrir þá Hjört og Magnús.

Gegn þessum skýlausu neitunum hins stefnda verður eigi álitid, að áfrýjandi hafi sannað nýnefndar kröfur sínar á hendur honum, hvorki til fullnustu nje svo, að hinum stefnda verði fyrir lagður synjunareidur í málinu, að því er þær snertir. Þó að svo sje ritað í verzlunarbók áfrýjanda: »skuld móður yðar, sem pjer hafið lofað að borga«, þá er þetta engin lögmæt sönnun fyrir því, að stefndi hafi gefið áfrýjanda slíkt loforð, því að það verður eigi álitid, að löggjöfin um verzlunarbækur kaupmanna hafi ætlazt til þess, að þær skyldu vera sönnunargagn, þegar ræða væri um svo lagaða samninga milli kaupmanna og verzlunarmanna þeirra, enda hafa verzlunarbækur kaupmanna út af fyrir sig ekkert sönnunargildi, en að eins í sambandi við löggiltar kontrabækur, sbr. tilsk. 13. júní 1787, kap. II. 17. og 18. gr. Vottorð Þórðar Jónssonar, sem áfrýjandi hefur framlagt og skírskotað til, því til sönnunar, að stefndi hafi við tilgreint tækifæri *eigi* mótmælt því að greiða

skuld móður sinnar, er óeðfest utanrjettarvottorð, og hefur stefndi neitað gildi þess; það er því þýðingarlaust í málinu. Þó að stefndi legði inn hjá áfrýjanda fisk fyrir 400 kr. hinn 18. sept. 1886, en þá skuldaði hann áfrýjanda sjálfur aðeins 365 kr. 87 aur., þá er þetta þó eptir verzlunarháttum í Reykjavík engin sönnun fyrir því, að hann hafi ætlað til, að afgangurinn gengi upp í skuld móður sinnar, og þar með viðurkennt hana sem sína eigin skuld. Þá verður eigi heldur af því, að hinn stefndi hefur haft í höndum verzlunarreikninga frá áfrýjanda með hinum umpráttuðu gjaldapóstum, ályktað, að hann hafi samþykkt þá, því að hann hefur skýrt svo frá, að hann hafi mótmælt þeim afdráttarlaust, undir eins og hann hafi tekið eptir þeim, og er þessari umsögn hans eigi hnekkt. Að því er sjerstaklega snertir innskriptirnar eða yfirfærslurnar úr reikningi stefnda til Hjartar Hjartarsonar og Magnúsar Bjarnasonar, þá er gegn neitun stefnda alls engin sönnun komin fram í málinu fyrir því, að hann hafi heimilað þessar yfirfærslur, eða að hann hafi lofað eða verið skuldbundinn til að borga tjeðar upphæðir.

Eptir hinu framanritaða, verður að fallast á úrslit þau, er málið hefur hlotið í bæjarpingsrjettinum, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, einnig fyrir mæli hans um málskostnað. Eptir þessum málavöxtum þykir rjett, að áfrýjandi greiði stefnda sem málskostnað fyrir yfirdómi 20 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður. Sem málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi, Jón

Ó. V. Jónsson, hinum stefnda, Páli Hafliðasyni,
20 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá
lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 34/1888.

Pjetur Christophersson

gegn

hreppsnefndinni í Bæjarhreppi.

D ó m u r :

Með stefnu 4. ágústmán. f. á. áfrýjar Pjetur Christophersson, bóndi á Stóruborg í Húnavatnssýslu, að fenginni uppreisn, lögtaksgjörð, er framin var af sýslumanninum í Strandasýslu, sem fógeta, á Borðeyri 25. maí 1888, á aukaútsvari, er hreppsnefndin í Bæjarhreppi í Strandarsýslu hafði lagt á hann haustið 1887, og uppboðsgjörð, er fram fór á hinum lögteknunum á sama stað 13. júlí s. á., og krefst, að hið áfrýjaða lögtak og uppboð verði ómerkt; að hreppsnefndin verði dæmd til að greiða honum í skaðabætur 500 kr. eða það, er rjetturinn álítur nægilegt, og málskostnað að skaðlausu. Á hinn bóginn hefur hin stefnda hreppsnefnd, er fengið hefur gjafvörn fyrir yfirdómi, eða hinu skipaði verjandi hennar krafizt, að hin áfrýjaða lögtaksgjörð og uppboðsgjörð verðistaðfest, áfrýjandinn skyldaður til að greiða málskostnað, 120 kr., eins og málið hefði eigi verið gjafsóknarmál, og að honum verði dæmd hæfileg málflutningslaun. Til vara hefur hann krafizt, að hreppsnefnd Bæjarhrepps verði í öllu falli eigi skylduð til að láta af hendi við áfrýjandann meira en 1 sykurkassa eða virðingarverð hans, 10 kr.

Málavextir eru, að því nægilega virðist sannað, þessir: Haustið 1887 flutti hið svonefnda Slimonsfjellag eða af þess hendi capt. Coghill nokkrar vörur til Borðeyrar, er höfðu verið pantaðar af einstökum mönnum innan Húnavatnssýslu. En nokkuð af vörunum, að mestu nauðsynjavörur, er nokkrir af pantendum ekki vildu taka við vegna einhverra galla, er þeir töldu vera á þeim, fjekk Coghill áfrýjanda til að selja fyrir sig—, en áfrýjandi hefur um nokkur ár haft útmælda verzlunarlóð á Borðeyri, sem hann þó ekki hefur notað eða reist á hús—, og ljet Coghill þar reisa fjaskúr til að geyma vörunar í, en áfrýjandi fjekk verzlunarmann einn á Borðeyri til að standa fyrir sölnunni. Þótti hreppsnefndinni í Bæjarhreppi sem hjer væri um fasta verzlun að gjöra og lagði 150 kr. aukaútsvar á áfrýjanda, og var það, eins og áður er sagt, tekið lögtaki og uppboð haldið til að selja hina lögteknunni; en seldur var að eins 1 sykirkassi fyrir 200 kr., er maður fyrir hönd áfrýjanda bauð í og þegar í stað greiddi af hendi.

Í 1. grein laga 9. janúar 1880, um sveitarstjórn, er ákveðið, að «að því leyti sem fátækraþingin og aðrar tekjur hreppsins ekki hrökkvi fyrir útgjöldum, skuli jafna niður því, sem vantar, á alla þá, sem eiga lögheimili í hreppnum, eptir efnum og ástandi».

Þótt nú álita mætti, að ofangreinda sölu áfrýjanda á vörum þeim, sem Coghill lagði upp á Borðeyri um haustið 1887, bæri að meta sem verzlun, verður þó ekki sagt, að lögheimili áfrýjanda, sem er búsettur langt frá í annari sýslu, fyrir þá sök hafi verið á Borðeyri, og þess vegna brast hreppsnefndina í Bæjarhreppi heimild til að leggja aukaútsvar á hann. Það verður

því að dæma hina áfrýjuðu lögtaksgjörð og uppboðsgjörð ómerka. Að því kemur til skaðabóta þeirra, sem áfrýjandi hefur krafist, þá virðist engin sönnun vera komin fram fyrir, að hann hafi beðið neitt tjón af uppboðssöluinni annað en það, að hann lagði út 200 kr. fyrir 1 kassa af sykri, er hann ljét bjóða í á uppboðinu, og var sú upphæð af uppboðshaldara álitin nægja fyrir útsvarinu og kostnaðinum við að ná því, og sem honum ekki hefur verið skilað aptur. Það verður því að skylda hreppsnefndina til að greiða áfrýjanda 200 kr. — Eftir þessum úrslitum er rjett, að hreppsnefndin í Bæjarhreppi greiði áfrýjanda kostnaðinn af málskotinu, að skaðlausu, eftir kröfu áfrýjanda og samkvæmt lögum 16. desbr. 1885, 13. grein.

Að því leyti mál þetta hefur verið varið með gjafsókn, vottast, að flutningur þess hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða lögtaks- og uppboðsgjörð á að vera ómerk. Hin stefnda hreppsnefnd í Bæjarhreppi á að greiða áfrýjanda 200 kr. og málskostnað að skaðlausu, er hvorttveggja lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 38/1888

P Nielsen fyrir hönd

J. R. B. Lefolii

gegn

Einari Jónssyni

og Guðmundi Ísleifssyni.

D ó m u r :

Hinir stefndu í máli þessu, kaupmennirnir Einar

Jónsson og Guðmundur Ísleifsson, sem reka sína verzlunina hvor á Eyrarbakka, skrifuðu áfrýjandanum, verzlunarstjóra P. Nielsen, er rekur verzlun á sama verzlunarstað fyrir hönd stórkaupmanns J. R. B. Lefolii, brjef hinn 14. sept. 1887 þess efnis, að þeir skora á P. Nielsen að gefa skýra yfirlýsingu um það, hvort skipum þeirra muni framvegis nokkur hindrun verða gjörð af hendi herra Lefolii frá því að nota hafnarfestar hans fyrir sanngjarna leigu, þegar hann þarf ekki að nota þær sjálfur; að öðrum kosti muni þeir sjálfir leggja niður hafnarfestar fyrir framan þvergrynnningar þær á Eyrarbakkahöfn, er skip þeirra geti eigi komið inn fyrir, nema þegar sjerstaklega stendur á. Samdægurs svaraði áfrýjandi hinum stefndu á þá leið, að hann bannaði þeim að leggja út hafnarfestar á lóð Lefolii kaupmanns, og ljet hann notarius publicus birta þetta bann fyrir hinum stefndu daginn eptir. Þrátt fyrir þetta bann fóru hinir stefndu að gjöra undirbúning til þess að leggja út hafnarfestar á Eyrarbakkahöfn, fengu menn nefnda fyrir rjetti til þess að skoða hvar tiltækilegast væri að leggja festarnar, og er skýrsla hinna útnefndu manna um skoðun þessa gefin 20. sept. 1887. Síðan ljetu þeir byrja á sjálfu verkinu, að búa um festarendana, hinn 31. janúarmán. f. ár, en eptir kröfu áfrýjanda var af hlutaðeigandi fógeta hinn 7. febr. næst á eptir hinum stefndu auglýst og tilkynnt bann rjettarins gegn því að gjöra nokkurt rask á lóð þeirra jarða, sem tilheyra stórkaupmanni J. R. B. Lefolii, eða festa þar nokkurn stólpa, akkeri eða annað þvílíkt, er til landfesta skal nota; sjerstaklega var bann lagt gegn því, að hinir stefndu framhjeldu vinnu þeirri á skerjum þeim, tilheyrandi lóð jarðarinnar

Einarshafnar, er þeir byrjuðu á hinn 31. jan. f. á. Til staðfestingar á forboðsgjörð þessari höfðaði áfrýjandinn síðan mál gegn hinum stefndu, og var það dæmt í aukarjetti Árnæssýslu hinn 8. ágúst. f. á. á þá leið, að tjeð fógetaforboð var felld úr gildi og málskostnaður látinn falla niður. Þessum dómi hefur verzlunarstjóri P. Nielsen fyrir hönd J. R. B. Lefolii áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 27. ágúst f. á., og gjört þær rjettarkröfur, að fógetabannið frá 7. febr. f. á., verði staðfest sem lögmætt, að hinir stefndu verði dæmdir til, að viðlögðum hæfilegum sektum, að flytja burt af lóð jarðarinnar Einarshafnar akkeri þau, er þeir hafa flutt þangað, að þeir verði dæmdir til að greiða forboðsgjörðar-kostnaðinn, kr. 141.06, allan kostnað málsins fyrir undirrjetti eptir reikningum, og allan áfrýjunarkostnað málsins, að minnsta kosti 200 kr. Á hinn bóginn hafa hinir stefndu, kaupmennirnir Einar Jónsson og Guðmundur Ísleifsson, krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 200 kr. eða einhverju nægilegu. Jafnframt hafa hinir stefndu í varnarskjölum sínum hjer fyrir rjettinum krafizt þess, að yfirdómari L. E. Sveinbjörnsson víki úr dómarasæti í máli þessu, með því að hann sje svili P. Nielsens og tengdasonur aðalverzlunarstjórans við verzlun Lefolii á Eyrarbakka, G. Thorgrímsen. En þessi krafa verður þó eigi tekin til greina, því að yfirdómari Sveinbjörnsson er hvorki í frændsemi nje í mágsemd við P. Nielsen og tengdafaðir hans er hvorki eigandi að neinum hluta verzlunar Lefolii á Eyrarbakka nje einusinni forstöðumaður nefndrar verzlunar.

Eyrbakkahöfn er lón eitt, er liggur frá vestri til austurs fyrir landi jarðanna Einarshafnar, Skúmsstaða og Stóru-Háeyrar, en sjávarmegin er skerjaklasi, sem liggur strandlengis fyrir utan lónið; er innsiglingin á höfnina að vestanverðu fyrir landi Einarshafnar; fyrir landi Skúmsstaða liggur skergarður nær því þvert yfir lónið, og verður eigi komið kaupskipum austur fyrir þetta hapt nema gott sje veður og stórstraumsflód. Fyrir Stóru-Háeyrarlandi lokast lónið eða höfnin að austanverðu. Fyrir utan skergarðinn, er þannig myndar höfnina, er ekkert afdrepp og verður skipum því ekki lagt þar nema í hægviðri og sjólausu. Hafnarbotninn er svo lagaður, að akkeri festir ekki í honum; eru því botnfestar (hafnarfestar) lagðar úr útskerjunum upp í fjörúklappirnar, og grípa akkerin festar þessar. Að undanfögnu hafa slíkar botnfestar verið farnar á höfninni; 2 fyrir landi Stóru-Háeyrar fyrir austan hafnarmjóddina, og eru þær eign hinna stefndu; hinar 2 festarnar hafa legið á vesturhöfninni fyrir landi Einarshafnar og Skúmsstaða, og eru þær eign kaupmanns Lefolíi. Eptir skýrslu hinna stefndu, sem eigi hefur verið mótmælt að því leyti, hefur áfrýjandi nú nýlega tekið það fyrir að neita að lána þeim þessar botnfestar. Með því að skip geta ekki lagzt fyrir utan höfnina nema því að eins, að ekkert sje að veðri, nje heldur, að álitni hinna stefndu, á sjálfri höfninni, svo framarlega þau ekki eru fest með landfestum, og með því að þau eigi geta komizt inn á austurhöfnina, þar sem festar hinna stefndu eru, nema með stórstraumsflóði og í góðviðri, þá þótti þeim sjer vera sá einn kostur nauðugur að leggja út botnfestar á vesturhöfninni fyrir vestan festar áfrýjanda, og byrjuðu þeir á því verki, eins og áður segir, hinn

31. jan. f. á. með því að klappa holu í eitt af landskerjunum (klöppunum) á lóð jarðarinnar Einarshafnar, til þess að setja þar niður stólpa, flytja þangað eitt akkeri, ennfremur flytja akkeri út í eitt af útskerjunum, Einarshafnarsker, og «klappa þar merki». Þetta starf þeirra komst þó eigi lengra á veg þá, því að afrýjandinn ljét fógeta banna það, eins og aður er um getið. Aðalástæða áfrýjanda til rjettlætningar fógetaþanninu er, að aðfarir hinna stefndu komi í bága við eignar- og umráðarjett hans yfir jörðinni Einarshöfn og skerjunum, er liggja undan landi tjeðrar jarðar, en það er in confesso, að hann er eigandi jarðar þessarar og þar með einnig skerjanna, eða sjerstaklega Einarshafnarskers, sbr. Jónsb. Rekab. kap. 2. in fine. Það verður þó eigi álitíð, að þessi eignarrjettur heimilihonum einum afnotarjetteða umráðarjett yfir Eyrarbakka höfn, sem hefur verið verzlunarhöfn síðan snemma á öldum. Hinir stefndu reka löglega verzlunaratvinnu á Eyrarbakka og hafa rjett til að nota höfnina við rekstur þessarar atvinnu sinnar, sbr. kgsbr. 23. apríl 1788. Eptir hinu framanritaða og samkvæmt skýrslum málsins geta þeir eigi notað höfnina örugglega, nema því að eins, að þeir megi leggja út botnfestar fyrir vestan grynningarnar og prengslin fram undan Skúmsstaðalandi eða að öðrum kosti fái að nota botnfestar áfrýjanda þar, eins og fyrir er mælt í nýnefndu konungsbrjefi og tilsk. 28. desember 1836, 11. gr. Nú er það ómótmælt, að áfrýjandi hafi bannað hinum stefndu að nota þessar botnfestar, en þá verður hann að pola þá kvöð, að hinir stefndu leggi sjálfir út botnfestar og festi þær í sker og klappir, er heyra undir eignarjörð hans, sbr. rkbr. 13. marzm. 1824. Að vísu hefur áfrýjandi getið þess, að hann hafi ætlað sjer að leggja út enn einar

botnfestar til afnota fyrir verzlunarskip sín örskammt frá þeim stað, þar er hinir stefndu höfðu í hyggju að leggja sínar festar, en það verði sjer með öllu ómögulegt svo framarlega fyrirtæki þeirra fái framgang. En það virðist einnig leiða af meginreglunni í framanrituðum lagafyrirmælum, að þar sem áfrýjandi hefur 2 botnfestar á hinum öruggasta stað hafnarinnar, þá geti hann eigi meinað hinum stefndu kaupmönnum að leggja út einar festar, er eigi koma í bága við festar þær, sem hann áður hefur haft, þó að honum á eptir kunni að verða ómögulegt að fjölga festum sínum.

Eptir hinu framanritaða er það rjett, að aukarjetturinn hefur dæmt fógetaforboðið frá 7. febr. f. á. ógilt, og ber því að staðfesta tjeðan dóm, einnig málskostnaðarfyrirmæli hans. Samkvæmt þessum úrslitum málsins verður áfrýjandi að greiða hinum stefndu hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 120 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á vera óraskaður. Áfrýjandinn, P. Nielsen fyrir hönd J. R. B. Lefolli, á að greiða hinum stefndu, Einari Jónssyni og Guðmundi Ísleifssyni, sem málskostnað fyrir yfirdómi 120 kr., er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 4. marzmán.

Nr. 48/1888

Landssjóðurinn

gegn

Tómasi presti Hallgrímssyni.

D ó m u r :

Með lögum um skipun prestakalla 27. febrúar 1880 er ákveðið í 1. grein, að prestakallið Vellir í Eyjafjarðarprófastsdæmi skuli vera Vallasókn og Stærtaárskógssókn, og skuli frá þessu brauði greiðast 200 kr., en áður var hvor sóknin sjerstakt prestakall. Veturinn 1883—84 losnaði hið eldra Vallaprestakall, og var þá hinn stefndi, síra Tómas Hallgrímsson, er var prestur í Stærtaárskógsprestakalli, spurður um það, hvort hann vildi ganga að sameiningunni á brauðunum með þeim kjörum, sem prestakallalögin ákveða, og þeim skuldbindingum fyrir hann, sem af sameiningunni leiða. Þessa yfirlýsingu virðist hinn stefndi hafa gefið, og hinn 20. febrúarmán. 1884 var hann skipaður prestur í Vallaprestakalli (hinum sameinuðu Valla- og Stærtaárskógssóknum) og tók hann við því í fardögum næst á eftir. Upp í árgjöld þau, er áttu að greiðast frá brauðinu fyrir þriggja ára tímabilið frá fardögum 1884 til fardaga 1887, að upphæð 600 kr., hefur hann greitt einar 100 kr. í landssjóð, en verið ófánlegur til að greiða eptirstöðvarnar, 500 kr. Fyrir því ljet landshöfðinginn vegna landssjóðsins höfða mál á móti honum út af þessum 500 kr., en með dómi aukarjettar Eyjafjarðarsýslu, uppkveðnum 8. sept. f. á., var hinn stefndi sýknaður í málinu og málskostnaður látinn falla niður. Dómi þessum hefur af hálfu landssjóðsins verið áfrýjað til yfirjettarins með stefnu, útgefinni 8. nóvemberm. f. á.,

og eru það rjettarkröfur áfrýjanda, að hinn stefndi, presturinn Tómas Hallgrímsson, verði dæmdur til að greiða landssjóði 500 kr. með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi til borgunardags, og auk þess eigi minna en 100 kr. upp í málkostnað fyrir báðum dómum. Hinn stefndi hefur eigi mætt nje látið mæta fyrir yfirdóminum, og verður því málið samkvæmt N. L. 1—4—32 og tilsk. 3. júní 1796 § 2 dæmt eptir hinum framkomnu skýrslum.

Hinn stefndi hefur fyrir aukarjettinum haldið því fram, að eptir lögnum um skipun prestakalla eigi að greiða árgjöldin frá einu prestakalli til annars prestakalls með fasteignum eða afgangi fasteigna, en því að eins í peningum, að þessu verði eigi við komið; þar á móti gjöri lögin hvergi ráð fyrir því, að gjöldin skuli renna í landssjóð, og bresti hann því sóknarheimild í máli þessu. Nú hafi hinum stefnda verið veitt Vallaprestakall með þeim einum skuldbindingum, er prestakallalögin ákveða, og þykist hann samkvæmt þessu eiga að vera sýkn í málinu.

Veitingarbrjef hins stefnda fyrir Vallaprestakalli, útgefið 20 febr. 1884, sem hefur verið lagt fram í yfirdóminum eptir konunglegu leyfisbrjefi, kom að vísu eigi fram fyrir hjeradsrjettinum, en hinn stefndi hefur þó sjálfur í vörn sinni þar vitnað til þess. Í brjefi þessu stendur það nú með berum orðum, að hinn stefndi verði prestur í hinu sameinaða Vallaprestakalli, «gegn því að hann takist á hendur allar þær skyldur, sem að lögum eiga að hvíla á þessu prestakalli, þar á meðal að greiða af því 200 kr., á ári til landssjóðs samkvæmt ofanefndum lögum frá 27. febr. 1880». Þar sem þessi lög ákveða í 1. grein, að frá Vallaprestakalli skuli

greiða 200 kr., þá verður að skilja þau á þá leið, að upphæðina skuli greiða í peningum í hinn almenna og sameiginlega sjóð landsins, landssjóðinn, þangað til hlutaðeigandi stjórnarvöld hafa kveðið á um það, hverju prestakalli skuli leggja gjaldið og á hvern hátt skuli greiða það, sbr. 2. og 3. gr. laganna, enda er þetta í samræmi við ákvörðunina í 5. grein laganna, að fyrst um sinn, meðan hin nýja brauðaskipun sje að komast á, skuli greiða tillög til brauða úr landssjóði, þangað til þau fáist frá öðrum brauðum. Að öðrum kosti ætti hið lögákveðna árgjald prestakallsins að falla niður og verða tekjuauki fyrir sóknarprestinn, en það er fjarstætt vilja löggjafans og anda og stefnu laganna.

Það verður því að dæma hinn stefnda til að greiða landssjóðnum 500 kr. með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi 13. ágústmán. f. á. til borgunardags, svo og, eftir kröfu áfrýjanda, málskostnað, fyrir báðum dómum að upphæð 100 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Tómas prestur Hallgrímsson, á að greiða landssjóði Íslands 500 krónur með vöxtum 5 af hundraði frá 13. ágústmán. f. á. unz upphæðin er öll greidd, og í málskostnað 100 kr.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans; ella sæti stefndi aðför að lögum.

Mánudaginn 18. marzmán.

Nr. 12/1889

Rjettvísinn

gegn

Guðmundi Einarssyni

D ó m u r:

Með dómi aukarjettar Kjósar- og Gullbringusýslu, uppkveðnum 20. desbr. f. á., var hinn ákærði, Guðmundur Einarsson, dæmdur fyrir brot gegn 250. gr. hinna almennu hegningarlaga 25. júní 1869 til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3 daga, greiða allan af málinu «og varðhaldi sínu» leiðandi kostnað, og borga 6 krónur í iðgjöld til Guðmundar Símonarsonar. Dómi þessum hefur amtmaðurinn yfir Suðuramtinu skotið til yfirdómsins.

Með jätningu hins ákærða sjálfs og öðrum skýrslum í málinu er það löglega sannað, að hann hafi hinn 25. okt. f. á. drepið lamb, er var annars manns eign, með byssuskoti í kálgarði sínum, hagnýtt sjer síðan kjötið af því, en falið innýflin og gærana. Eptir skýrslu hins ákærða hafði lambið og nokkrar fleiri kindur komið hvað eptir annað í kálgarðinn þennan dag, og er hann fleirsinnis var búinn að reka þær úr garðinum, hafi hann í bræði þrifið byssu sína, er þær komu enn einu sinni aptur í hann, og skotið í þá átt, er kindurnar voru, án þess að hann hafi ætlað sjer að drepa lambið eða neina kindina. Þegar nú það óhapp vildi til, að hann drap lambið, hafi hann eigi þorað að skýra eiganðanum, Guðmundi Símonarsyni, frá því, og hafi því farið með skrokkinu, gærana og innýflin eins og áður er sagt. Eptir þessum framburði hins ákærða, sem eigi hefur verið hrundið, verður að dæma málið, og er þá

brot hans rjettilega heimfært undir 250. grein hegningarlaganna; refsingin fyrir brotið þykir hæfilega ákveðin 5 daga fangelsi við vatn og brauð; iðgjöld og málskostnað ber hinum ákærða að greiða eptir ákvæðum aukarjettardómsins; þó skal þess getið, að eptir hinum framlögðu skjölum getur eigi verið að ræða um varðhaldskostnað í málinu. Loksins á hinn ákærði að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Guðmundur Einarsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 5 daga og greiða Guðmundi Símonarsyni í iðgjald 6 krónur. Svo á hann og að greiða allan löglegan kostnað sakarinnar bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málfærslumannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors.

Ídæmt iðgjald ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 8/1889

Rjettvísín
 gegn
 Erlendi Erlendssyni

D ó m u r :

Í máli þessu, sem höfðað hefur verið gegn hinum ákærða Erlendi Erlendssyni fyrir sviksamlegt athæfi eptir að rjettarrannsóknir höfðu fram farið í Borgarfjardarsýslu, og síðan fram haldið til dóms eptir fyrirskipan amtmannsins í Suðuramtinu, var dómur uppkveðinn í aukarjetti Mýra- og Borgarfjardarsýslu hinn 8. ágústmán. f. á., og var hinn ákærði dæmdur sýkn af ákæru rjettvísinnar, en þó jafnframt skyldaður til að greiða allan málskostnað, þar með talin málsvarnarlaun í hjerði, 4 krónur. Dómi þessum hefur verið skotið til yfirjettarins af hálfu hins opinbera.

Með veðbrjefi útgefnu 16. nóvbr. 1876 veðsetti faðir hins ákærða sparisjóðnum í Reykjavík jörðina Teigakot á Akranesi fyrir 1200 kr. skuld. Jörð þessa eignaðist hinn ákærði síðar, aðra háflenduna að kaupum árið 1879, og hina háflenduna tók hann í arf árið 1882; tók hann jafnframt að sjer sparisjóðsskuldina til greiðslu. Síðar, árið 1883 eða 1884, veðsetti hann þessa sömu jörð Fischersverzlun í Reykjavík með öðrum veðrjetti til tryggingar fyrir verzlunarskuld, en eigi er nein skýrsla í málinu um upphæð þessarar veðskuldar. Hinum ákærða er nú gefið það að sök í máli þessu, að hann hafi selt ýmsum kaupendum parta af þessari veðsettu eign, og er það sannað með eigin játningu hans og öðrum skýrslum:

1. að hann hafi ásamt föður sínum hinn 28. febr. 1881 selt Oddi Guðmundssyni lóðarblett af Teiga-

kotslandi fyrir 100 kr., og kváðust seljendur ábyrgjast, að bletturinn væri óveðdreginn. Kaupandi þykist ekki muna, hvort honum þá hafi verið kunnugt um sparisjóðsskuldina, er hvíldi á jörðinni allri, en segir, að hann hefði eigi látið það standa fyrir kaupunum, þó að sjer hefði verið kunnugt um það.

2. að hann árið 1883 hafi selt Kristjáni Símonarsyni part af Teigakoti fyrir 865 kr. Kaupbrjef var ekki útgefið, en kaupandi tjáir, að sjer hafi verið kunnugt um veðskuldina, er hvíldi á jörðinni;
3. að hann hafi 30. jan. 1884 selt Þórði Þórðarsyni hússtæði og bátsuppsátur á Teigakotslóð fyrir 120 kr. Þórður hefur játað, að sjer hafi verið kunnugt um veðsetningu jarðarinnar til sparisjóðs, þá er hann gjörði kaupin, þó að hinn ákærði hafi eigi getið þess;
4. að hann hafi 17. febr. 1885 selt Sigmundi Guðbjarnasyni lending og uppsátur á Teigakotslóð fyrir 50 kr. án þess að skýra frá veðsetningu jarðarinnar, sem kaupanda þá var ókunnugt um;
5. að hann hafi 25. apríl 1885 aptur selt áður nefndum Oddi Guðmundssyni lóðarspildu á Teigakotslóð fyrir 20 kr., þannig að seljandi ábyrgðist lagaríptingar. Eigi er getið um það, hvort kaupanda hafi þá verið skýrt frá veðsetningu jarðarinnar, eða hvort honum þá á annan hátt hafi verið kunnugt um hana;

Haustið 1886 var fjárnám gjört í jörðinni Teigakoti fyrir skuld sparisjóðsins í Reykjavík, og var hún síðan seld til lúkningar tjeðri skuld, og seldist hún fyrir 1650 kr., án þess til þess kæmi að selja þyrfti ofanumgetin lóðarstykki, er ákærði var búinn að afhenda,

enda virðast kaupendurnir eigi hafa orðið fyrir neinu tjóni út af kaupunum. Eins og sparisjóðurinn þannig eigi hefur orðið fyrir neinum skaða sakir athæfis ákærða, þannig er það eigi heldur upplýst í málinu, að annar veðhafandi hafi orðið fyrir nokkru tjóni, enda hefur hann enga iðgjalda-kröfu gjört.

Þó að eigi verði hrundið framburði hins ákærða um, að hann hafi ekki ætlað sjer að svíkja hvorki sparisjóðinn nje annan veðhafanda nje kaupendurna með áminnstum verknaði, og að hann hafi álitid, að hvernig sem færi, mundu kaupendurnir ná að halda hinu keypta, og að veðhafendur á hinn bóginn hefðu nægilega tryggingu skulda sinna í hinum óselda parti jarðarinnar, þá virðist þó athæfi hans, sjerstaklega salan til Odds Guðmundssonar og Sigmundar Guðbjarnasonar þess eðlis, að það beri að refsa honum fyrir það eptir 259. grein í alm. hegningarlögum 25. júní 1869, og verður eigi tekið tillit til framburðar hins ákærða um það, að hann hafi álitid verknað sinn ósaknæman, sbr. 43. gr. hegningarlaganna. Hinn ákærði er fæddur 18. sept. 1857 og hefur eigi áður sætt ákæru fyrir neitt lagabrot. Refsing sú, er hann hefur tilunnið í máli þessu, þykir hæfilega ákveðin samkvæmt hinni tilvitnuðu gr. hegningarlaganna 30 króna sekt til landssjóðs, er aflánist með 9 daga einföldu fangelsi, verði sektin eigi öll greidd innan ákveðins tíma. Um málskostnað í hjeradi á aukarjettardómurinn að vera óraskaður; hinn ákærði á og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Á rekstri málsins í hjeradi hefur orðið mjög mikill

dráttur, þar sem fyrsta rjettarpróf var haldið í því 18. nóv. 1886, en það eigi dæmt fyrir en 8. ágústmán. f. á.; um drátt þennan og orsakirnar til hans hefur hjeradsdómarinn gefið ítarlega skýrslu, og þótt eigi verði álitid, að hann sje nægilega rjettlættur með skýrslu þessari, þykir þó eigi fullkomin ástæða til að láta dóm-arann sæta ábyrgð fyrir hann. Málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Erlendur Erlendsson, á að greiða 30 króna sekt í landssjóð, eða sæta 9 daga einföldu fangelsi, verði sektin eigi öll greidd innan ákveðins tíma. Um málskostnað í hjeradi á auka-rjettardómurinn að vera óraskaður. Hinn ákærði á og að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu undir aðför að lögum.

Nr. 9/1889

Rjettvísín

gegn

Páli Stefánssyni og

Guðrúnu Þorsteinsdóttur.

D ó m u r :

Með eigin játningu hins ákærða, Páls Stefánssonar,

sem styðst við aðrar skýrslur í málinu, er það löglega sannað, að hann haustið 1887 eptir samkomulagi við hina meðákærðu, Guðrúnu Þorsteinsdóttur, fór um nótt að bænum Hólum í Stokkseyrarhreppi og tók þar úr högunum á ferhyrnda, er Sigurður bóndi þar átti, fór með hana heim til sín að Gegnishólum, skar hana og hagnýtti sjer afurðir hennar; ær þessi hefur verið virt á 9 kr. Nokkru á eptir fóru hin ákærðu bæði upp að Sviðugörðum í Gaulverjabæjarhreppi, og tóku úr opnu fjárhúsi þar fullorðinn sauð, er bóndinn þar, Gestur Jónsson, átti, höfðu hann heim með sjer, slátruðu honum og hagnýttu sjer hann eins og ána; sauðurinn hefur verið virtur 14 kr. Og enn skömmu eptir fór hann á næturpeli eptir samkomulagi við meðákærðu, Guðrúnu Þorsteinsdóttur, að Rútsstöðum í Gaulverjabæjarhreppi, og tók þar úr opnu fjárhúsi á, er Ámundi bóndi Ámundason á Rútsstöðum átti, rak hana heim til sín, skar hana og hagnýtti sjer; ær þessi er virt 10 kr. Loks hefur hann stolið 4 grásleppum frá Sigurði Ívarsyni á Gegnishólparti.

Sömuleiðis er það með eigin játningu hinnar meðákærðu, Guðrúnar Þorsteinsdóttur, löglega sannað, að hún var í ráði með Páli, er hún bjó með og átti börn með, að stela öllum 3 kindunum, og að verki með honum að stela sauðnum, eins og hún líka hjálpaði honum til að skera kindurnar og matreiddi þær.

Hin ákærðu hafa bæði talið sjer það til afsökunar, að þau hefðu liðið bjargarskort, en með því að alls engar líkur eru til, að þessi framburður þeirra sje sannur, getur það ekki orðið þeim til neinnar linkindar.

Afbrot hins ákærða Páls Stefánssonar á undir 231. og 230. gr. sbr. 63. gr. hinna almennu hegningarlaga,

og virðist mega ákveða hegningu þá, er hann, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna og sem ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt lagabrot, samkvæmt þessum lagagreinum hefur tilunnið, betrunarhúsvinnu í 1 ár, eins og gjört er í hjeradsdóminum.

Afbrot hinnar meðákærðu Guðrúnar Þorsteinsdóttur á undir 231. sbr. 48. og 55. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning hennar, sem komin er yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neinn glæp, rjett metin, eins og af hjeradsdómaranum er gjört, 8 mánaða betrunarhúsvinna.

Svo ber hinum ákærðu og báðum fyrir eitt og einu fyrir bæði að greiða iðgjöld, Sigurði bónda á Hólum 9 kr., Gísla Jónssyni á Sviðugörðum 14 kr. og Ámunda Ámundasyni á Rútsstöðum 10 kr., eins og líka allan af málinu leiðandi kostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi, þar með talin varnarlaun í hjerði til Guðna Jónssonar á Stóru-Háeyri 5 kr. og til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Með því að yfirdómurinn þannig hefur komið að sömu niðurstöðu og hjeradsdómarinn ber að staðfesta dóm hans í máli þessu, er upp var kveðinn 5. desbr. f. á., og síðan áfrýjað til yfirdómsins eptir beiðni hinna ákærðu.

Við rekstur málsins í hjerði skal athugað: Eins og sjá má af yfirrettardómsgjörðum þeim, sem fylgja málinu, hefur, auk hinna ákærðu, Páls Stefánssonar og Guðrúnar Þorsteinsdóttur, Margrjet Elísabet Ólafsdóttir verið ákærð fyrir blutdeild í þjófnaði þeirra, og var með hinum fyrra dómi í málinu dæmd í 5 daga fangelsi við vatn og brauð. Sá dómur var dæmdur ómerkur sakir

ýmissa galla á málsmeðferðinni og þar að auki var hjeradsdómaranum boðið að útvega skýrslu um stöðu Margrjetar á heimili Páls. En Margrjet hefur alls ekki verið yfirheyrð um nýnefnd atriði, og hennar er ekki einu sinni getið í hinum nú áfrýjaða dómi. Þetta er mjög svo vítavert, þótt ekki áliti yfirdómurinn fullnæga ástæðu til í þessu máli að láta hjeradsdómarann sæta ábyrgð fyrir.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hin ákærðu Páll Stefánsson og Guðrún Þorsteinsdóttir greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa og honum að fullnægja undir aðfær að lögum.

Nr. 6/1889

Rjettvísín
gegn
Jóni Ólafssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjerði höfðað eptir fyrirskipun amtmannsins yfir Suðuramtinu gegn hinum ákærða, alþingismanni og bæjarfulltrúa Jóni Ólafssyni, fyrir þá

sök, að hann hafi hinn 22. nóv. f. á. í bæjarþingsrjetti Reykjavíkur kaupstaðar, þar er hann var mættur sem varnaraðili í einkamáli, vaðið upp á dómarann, bæjarfógeta Halldór Daníelsson, með meiðyrðum og sakargiptum, og þannig orðið brotlegur gegn almennum hegningarlögum 25. júní 1869, 102. gr. Var sökin dæmd í aukarjetti Reykjavíkur hinn 10. janúarmán. p. á. á þá leið, að hinn ákærði skyldi greiða 150 kr. sekt til landssjóðs, eða sæta 40 daga einföldu fangelsi, ef sektin eigi yrði greidd í ákveðinn tíma, og auk þess lúka öllum sakarkostnaði. Dómi þessum hefur verið skotið til landsyfirdómsins eptir ósk hins ákærða.

Það er með játningu hins ákærða og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann hafi í bæjarþingsrjettinum hinn 22. nóvemberm. f. á. bedið dóm-arann, bæjarfógeta Halldór Daníelsson, að bóka svohljóðandi grein, er ákærði samstundis las upp: «Eptir að dómariinn í þessu máli hefur á bæjarstjórnarfundi mánudaginn síðastliðinn upp úr þurru og án nokkurs tilefnis frá minni hálfu þar á fundinum yfirfallið mig með óvirðingarorðum og ósönnum áburði, og þannig freklega misbeitt embættisstöðu sinni til að svala heiptarhug sínum á mjer í áheyrn allmargra manna, verð jeg að krefjast, að hann, sem þannig hefur sýnt, hvern hug hann ber til mín, og að hann ekki kann að halda þessum huga aðgreindum frá embættisstörfum sínum, víki sæti sitt sem dómari í máli þessu sem inhabil». Orð þessi, sem hinn ákærði er saksóttur fyrir, sýna það sjálf, að þau hljóða um dómarann og eru beinlínis stíluð til hans, þar sem hinn sat í rjettinum (sbr. «verð jeg að krefjast, að hann . . . víki sæti sitt sem dómari»), og með því að þau eru meiðandi fyrir dómarann, sjer-

staklega sú sakargipt, að hann hafi yfirfallið ákærða með ósönnum áburði, freklega misbeitt embættisstöðu sinni til að svala heiptarhug sínum á ákærða, og að hann kunni ekki að halda þessum huga (þ: óvildarhug til ákærða) aðgreindum frá embættisstörfum sínum, þá er það rjett, að telja þessa árás hins ákærða á dómaraann saknæma eptir 102. gr. hegningarlaganna. Þó að hinum ákærða væri heimilt að koma fram fyrir rjettinn með mótmæli gegn því, að dómarrinn færi með og dæmdi mál það, er þá var fyrir rjettinum, þá var honum þó eigi heimilt að rökstyðja mótmæli þessi með ástæðulausum sakargiptum, en í málinu eru engin gögn fram komin er rjettlæti þær. Sjerstaklega er það alls ósannað, að Halldór Daníelsson hafi sem bæjarfógeti á bæjarstjórnarfundi hinn 19. nóv. f. á. farið þeim orðum um ákærða, er gæfu honum ástæðu til að viðhafa nefnd ummæli fyrir rjettinum 22. s. m. Það verður því að dæma hinn ákærða til refsingar eptir áðurnefndri grein hegningarlaganna, og pykir refsingin hæfilega ákveðin 100 kr. sekt til landssjóðs, og komi í hennar stað 30 daga einfalt fangelsi, ef sektin öll eigi greiðist innan ákveðins tíma; ákvæði aukarjettardómsins um málskostnað samþykkjast, og verður því að staðfesta tjeðan dóm með tilgreindri breytingu á refsingarákveðinu. Allan áfrýjunarkostnað sakarinnar verður hinn ákærði að greiða, þar með talin málflutningslaun til sækjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. Hinn skipaði verjandi hefur lýst því yfir, að hann gjöri eigi kröfu til varnarlauna að svo vöxnu máli. Rekstur málsins í hjeraði og málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskaður, þó þannig, að refsing ákærða sje 100 kr. sekt, er afplánist með 30 daga einföldu fangelsi. Hinn ákærði greiði og áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmanns Páls Briem, 10 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 1. aprílmán.

Nr. 18/1889

Rjettvísín

gegn

Jóni Jóhannessyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Ísafjarðarsýslu uppkveðnum 13. októbermán. f. á. var hinn ákærði Jón Jóhannesson dæmdur eptir almennum hegningarlögum 25. júní 1869 232. grein til að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu fyrir einfaldan þjófnað framinn í 2. sinn, svo og til að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun í hjeraði, 6 krónur. Dómi þessum hefur verið skotið til yfirdómsins eptir ósk hins ákærða.

Það er sannað með játningu hins ákærða sjálfs og öðrum skýrslum í málinu, að hann hafi á árinu sem leið stolið 2 silfurmatскеiðum, sinni í hvort skiptið, á þann hátt og með þeim atvikum, er nú skal greina. Á útmánudunum í fyrra vetur kom hann einhverju

sinni inn í hús Arna Arnasonar á Ísafirði, og var honum þar gefin súpa að borða og fengin silfurskeið til að matast með. Þegar hann var búinn að borða, stakk hann skeiðinni í vasa sinn, í því skyni að stela henni, og hafði sig síðan á brott. Hinn ákærði segist seinna hafa tapað skeið þessari, en hún hefur verið virt á 8 kr. Í vor, er leið, eptir Hvítasunnu fór hinn ákærði inn í bæinn Arbæ í Bolungarvík, sem var opinn og mannlaus, og stal þar gamalli silfurskeið, sem lá á kofforti í bænum. Skeið þessa, sem virt hefur verið 4 kr., bauð hinn ákærði Arna Arnasyni til endurgjalds fyrir hina skeiðina, er hann hafði stolið frá honum, en Árni vildi eigi þiggja hana. Fór hinn ákærði þá aptur með skeiðina og kastaði henni inn í bæinn á Arbæ, og þar fannst hún síðar.

Með hæstarjettardómi, upp kveðnum 29. janúarmán. 1883, hefur hinn ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, verið dæmdur fyrir þjófnað í 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og verður því nú að heimfæra brot hans undir hegningarlaganna 232. grein 1. málslíð. Eptir vottorðum prests og hjeraðslæknis er hinn ákærði mjög gáfnalítill og illa upplýstur, og presturinn segir enda, að hann hafi «víst næsta óljósa hugmynd um greinarmun góðs og ills». Eptir allri framkomu hins ákærða, þegar hann framdi glæpinn og síðar undir rannsókn málins, verður þó eigi annað álitíð, en að hann hafi verið sjer þess fullkomlega meðvitandi, að verkið var hegningarvert. En allt að einu virðist verða að taka tillit til 40. gr. hegningarlaganna, þegar ákveða skal hegninguna fyrir hinn ákærða, og þykir hún þá hæfilega metin eptir 232. gr. 1. málslíð, sbr. 63. gr., 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð. — Iðgjalda hef-

ur eigi verið krafzt fyrir skeið Árna Árnasonar. — Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður; svo verður hinn ákærði og að greiða allan áfrýjunarkostnað málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það er athugavert við meðferð málsins í hjerði, að þar hafa eigi verið framlagðar dómsgjörðir, hvorki undirrjettar nje yfirrjettar nje hæstarjettar í hinu eldra sakamálinu gegn ákærða, og að áfrýjunarstefna hjerðsdómarans, sem rituð er á dómsgjörðirnar, er svo úr garði gjörð, að hlutaðeigandi amtmaður varð að áfrýja málinu af nýju, og hefur það orsakað nokkurn drátt á því. Að öðru leyti hefur rekstur málsins í hjerði verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Jón Jóhannesson á að sæta 5×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Um málskostnað í hjerði á aukarjettardómurinn að vera óraskaður. Hinn ákærði á að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málfærslumannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 8. aprílmán.

Nr. 41/1888

B. H. Bjarnason

gegn

O. J. Haldorsen.

D ó m u r :

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkur kaupstaðar, gengnum 2. ágústmán. f. á., var áfrýjandi þessa máls, kaupmaður B. H. Bjarnason, dæmdur til að greiða hinum stefnda, trjesnið O. J. Haldorsen, 10 kr. 46 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. En að því snerti 4 kr. af dómkröfu hans var málinu vísað frá dómi, og málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur B. H. Bjarnason skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 15. sept. f. á., og þar krafist, að hann verði dæmdur sýkn af kærum og kröfum stefnda í þessu máli og að stefndi verði skyldaður til að greiða áfrýjanda málskostnað með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og honum dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Mál þetta er risið út af reikningsskuld er hinn stefndi telur til hjá áfrýjanda, og felast í upphæð þeirri, sem hjeraðsdómariinn hefur tildæmt hinum stefnda, og hjer fyrir rjettinum er umtalsefni, 2 póstar. Fyrri pósturinn er 6 kr. 46 a., sem stefndi kveðst eiga hjá áfrýjanda fyrir viðgjörð á ofni og eldavjel í húsi því er áfrýjandi bjó til leigu í árið 1885 og móðir hans átti. Það er sannað í málinu, að áfrýjandi hefur á sínum tíma beðið stefnda að vinna þetta verk, og getur því sú viðbára hans, að húseigandinn hafi samkvæmt leigu-

samningnum átt að greiða þetta, ekki orðið til greina tekin, og með því áfrýjandi ekki hefur mótmælt upphæðinni, er honum skylt að greiða hinum stefnda hana.

Hinn pósturinn í reikningi stefnda, sem hjer kemur til álita, er leiga eptir ofn veturinn 1886—87, 5 kr. Það er sannað að áfrýjandi hefur fengið ofn til afnota, en áfrýjandi hefur sumpart haldið því fram, að hann hafi fengið hann að láni, og þurfi því ekkert að greiða fyrir notkun hans, sumpart hefur hann látið í veðri vaka, að hann hafi fengið hann þannig, að hann skyldi láta gjöra við ofninn fyrir brúkunina á honum. Það er komin fram í málinu nægileg sönnun fyrir, að þurft hafi eitthvað lítilsháttar að gjöra að ofninum, og kostaði það 1 kr., en áfrýjandi telur sig þar að auki hafa kostað til 1 kr. 75 a. til að koma honum fyrir, og virðist hann vilja láta þessar 2 kr. 75 a. koma fyrir notkunina. En eptir því sem fram er komið í málinu virðist ekkert sýnna, en að hinn stefndi hafi leigt honum ofninn, og að honum því beri að greiða þá leigu, sem hinn stefndi hefur heimtað, og hefur áfrýjandi ekki sjerstaklega mótmælt upphæð hennar; þó virðist rjett að draga ofan umgetna 1 kr., er greidd var fyrir að gjöra ofninn leigufæran, frá, og ber áfrýjanda því að greiða stefnda þennan póst með 4 kr.; en uppsetningarkostnaðinn verður áfrýjandi sjálfur að borga.

Það ber þannig að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, og virðist áfrýjandi eptir atvikum eiga að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er skal ákveðinn 10 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Áfrýjandi

þessa máls, B. H. Bjarnason, á að greiða hinum stefnda O. J. Haldorsen málskostnað fyrir yfirdómi með 10 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 29. aprílmán.

Nr. 7/1889

Björn Guðmundsson

gegn

Gesti Pálssyni og

Birni Jónssyni.

D ó m u r :

Með sátt, er gjörðist fyrir sættanefnd Reykjavíkur 5. apríl 1887, skuldbatt stefndi Gestur Pálsson sig til að greiða stefnanda skuld nokkra, 156 kr. 30 a., þannig, að helmingur skuldarinnar, 78 kr. 15 a., skyldi greiddur innan útgöngu ársins 1888, en hinn helmingurinn síðar innan tilnefnds tíma. Þessi sátt var síðan þinglesin á varnarþingi stefnda, bæjarþingi Reykjavíkur, 21. apríl næst á eftir. Í janúarmánuði 1889 hafði stefndi enn eigi greitt fyrri helming skuldarinnar, og krafðist þá stefnandi fjárnáms samkvæmt nefndri sátt í lausafjármunum nokkrum, er stefndi átti, en lausafjármunir þessir höfðu verið veðsettir 4. jan. 1888 Birni ritstjóra Jónssyni, sem einnig hefur verið stefnt í máli þessu, og Kristjáni yfirdómara Jónssyni, og mætti Björn Jónsson er fjárnámið átti fram að fara og mótmælti því að það færi fram. Stefnandi hjelt þó fram kröfu sinni um fjárnám og studdi hana með því, að sættin, sem hann beiddist fjárnáms eftir, væri bæði samin og þinglesin

fyr en greind veðsetning var stofnuð og gæti hann því krafizt fjárnáms í lausafjenu, þó veðsett væri, samkvæmt N. L. 1.—22.—28. sbr. 5.—3.—33. Um ágreining þann, er þannig var fram kominn, kvað fógetinn síðan upp þann úrskurð, 19. jan. þ. á., að fjárnám það, er stefnandi hafði krafizt, skyldi eigi fram fara, en úrskurði þessum hefur stefnandi síðan áfrýjað til yfirrjettarins og krafizt þess þar, að úrskurðurinn verði úr gildi felldur og honum breytt þannig að fjárnám verði framkvæmt í hinum veðsettu munum stefnda Gests Pálssonar, og hann dæmdur til að greiða allan af fjárnámsgjörðinni og áfrýjuninni leiðandi og leiðdan kostnað eptir mati rjettarins. Stefndi Gestur Pálsson hefur aptur á móti krafizt þess, að úrskurðurinn verði staðfestur og sjer tildæmdur málskostnaður að skaðlausu.

Úrslit máls þessa eru undir því komin, hvort álitid verður, eins og stefnandi vill halda fram, að N. L. 1.—22—28 og 5—3—33 sjeu gildandi lög hjer á landi að því leyti sem með þeim er ákveðið, að maður, sem dæmdur hefur verið til fjárútláta, eða — samkvæmt tilsk. 10. júlí 1795 43. gr., — sem hefur með sátt skuldbundið sig til fjárgreiðslu, geti eigi afsalað eða veðsett eigur sínar svo að dómhafa eða sáttghafa sje með því varnað fjárnáms í þeim. Nefndum greinum norsku laga hefur að vitund rjettarins aldrei verið beitt hjer á landi eða þær verið álitnar hjer gildandi að því leyti, sem hjer ræðir um, að minnsta kosti, og rjetturinn fær eigi heldur sjeð, að þær hafi nokkurn tíma lögleiddar verið hjer á landi. Lagaboð það, er lögleiðing þeirra ætti helzt að byggjast á, er konungsbrjef 2. maí 1732, er ákveður, að fara skuli eptir norsku lögum hjer á landi að því er snertir rjettargang og málarekstur (forsaavídt

Formaliteten og Processernes Maade angaar), en lögin sýna það einmitt sjálf með stað þeim sem grundvallar-ákvörðuninni í þessu efni, *banninu* gegn því að dæmji o. s. frv. afsali eða veðsetji, er valinn í lögunum, nefnil. í 5—3—33, að ákvörðun þessi snertir eigi að áliti löggjafans rjettargang og málarekstur, þó að afleiðingarnar af ákvörðuninni sjeu einnig teknar fram í 1. bók laganna, þar sem rætt er um rjettargang og málarekstur. Það styrkir einnig eigi lítið þá skoðun, að nefndar greinir norsku laga sjeu eigi gildandi hjer á landi, að eigi hafa verið lögleiddar hjer síðari breytingar á greinum þessum, er lög urðu í Danmörku, hvorki opið brjef 18. jan. 1788 nje opið brjef 27. nóv. 1839.

Samkvæmt því er nú hefur sagt verið er rjetturinn samdóma fógétanum um, að rjett hafi verið að neita um fjárnám það er stefnandi hafði krafizt í hinu veðsetta lausafje stefnda Gests Pálssonar, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða úrskurð. Málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður á óraskaður að standa. Málskostnaður falli niður.

Nr. 25/1889.

Rjettvísinn

gegn

Einari Jósepssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Sudurmúlasýslu, uppkveðnum 7. sept. f. á., var hinn ákærði Einar Jósepsson í Tóarseli á Breiðdal dæmdur fyrir kindapjófnad samkvæmt

231. grein hegningarlaganna 25. júní 1869 til að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu, og til að greiða allan kostnað málsins, þar á meðal 4 kr. sem varnarlaun í hjeraði. — Dómi þessum hefur amtmaðurinn yfir Norð-ur- og Austuramtinu skotið til yfirrjettarins.

Það er með játningu hins ákærða sjálfs, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna og eigi hefur áður sætt ákæru fyrir neinn glæp, og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann hafi gjört sig sekan í svofelldum misverknaði. Haustið 1887 eptir göngur fór hinn ákærði að heiman upp á Skriðdal, til þess að sækja fjenað þann, er þaðan átti að ganga niður í Breiðdal. Á Viðirlæk í Skriðdal tók hann við lambi, sem Einar Þórarinsson á Streiti í Breiðdal átti, rak það með rekstrinum ofan í Breiðdal, en í stað þess að láta það ganga til eigandans, tók hann lambið heim til sín og markaði það undir mark sitt, til þess að kasta eign sinni á það. Eigandinn hefur eigi krafizt endurgjalds fyrir lamb þetta. — Á þessari sömu ferð fann hinn ákærði annaðhvort efra á Skriðdal eða á heiðinni milli Skriðdals og Breiðdals dilká, eign Sigríðar Jónsdóttur á Vatnsskógum; rak hann dilká þessa með rekstrinum niður að Þorgrímsstöðum á Breiðdal, skildi dilkinn þar eptir, af því að hann var bilaður (kviðrifinn) og bað bóndann þar fyrir að koma honum til eigandans, Sigríðar; dilkinn var þó slátrað þar, og hefur eigandinn fengið afurðirnar að mestu leyti. Hinn ákærði fór með ána heim til sín, kastaði eign sinni á hana og afmarkaði hana nokkrum dögum síðar. Vorið eptir skilaði hinn ákærði eigandanum ánni framgenginni.

Með því að álíta verður, að hinn ákærði hafi haft umboð rjettra hlutaðeigenda til þess að reka óskilafjen-

að frá Skriðdal til Breiðdals, og að hann samkvæmt þessari heimild hafi tekið lamb Einars Þórarinssonar til reksturs á Víðirlæk, verður að heimfæra það athæfi hans, að hann síðar kastaði eign sinni á lambið, undir 255. gr. í alm. hegningarlögum 25. júní 1869. — Þar sem hinn ákærði tók dilká Sigríðar Jónsdóttur úti á víðavangi, og rak hana úr byggðarlaginu, eða úrleidis frá byggðarlaginu, þar er hann vissi, að eigandi ærinnar átti heima, en honum var þá þegar kunnugt um, hver eigandinn var, og þar sem hann síðan rak ána heim til sín og markaði hana undir sitt mark, þá verður eigi hjá því komizt að álíta, að hann hafi upphaflega tekið kindina til þess að kasta eign sinni á hana, þó að hann skildi dilkinn eptir á Þorgrímsstöðum, af því að hann kom honum ekki lengra, og verður því að heimfæra þetta brot hins ákærða undir 231. gr. hegningarlaganna 1. tölulið.

Með tilliti til þess að hinn ákærði hefur tregðulaust kannast við brot sitt, og að hann virðist hafa gjört sjer far um að bæta úr því eptir megni, og að hann hefur góða vitnisburði fyrir undanfarna hegðun sína, virðist mega ákveða hegninguna, samkvæmt hinum tilvitnuðu lagagreinum og með hliðsjón af 63. gr. hegningarlaganna 3. málslíð, 8 mánaða betrunarhússvinnu, svo ber ákærða og að greiða allan kostnað sakarinnar bæði fyrir undirrjetti og yfirdómi, þar með talin málsvarnarlaun í hjeraði 4 kr. og málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Það er aðfinningarvert við rekstur málsins og frágang á því af hálfu undirdómarans, að hann hefur látið hinn skipaða verjanda hins ákærða vera pingvott í aukarjettinum hinn 17. ágústm. f. á., og að prófsút-

skript sú, sem fylgir dómsgjörðunum, er eigi formlega staðfest, en af framleggingaráteiknun dómarans má sjá það, að þessi sama prófsútskript hefur verið notuð við rekstur málsins í hjerði bæði af dómaranum og verjanda hins ákærða. Að öðru leyti hefur meðferð málsins í hjerði verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Einar Jósepson á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu. Svo greiði hann og allan löglegan kostnað sakar þessarar bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til verjanda í hjerði Hóseasar Bjarnasonar 4 kr. og til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 22/1889

Rjettvísín

gegn

Guðnýju Gísladóttur

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Árnessýslu, uppkveðnum 14. jan. þ. á., er hin ákærða Guðný Gísladóttir dæmd fyrir einfaldan þjófnað til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga og til að greiða allan kostnað sakarinnar. Þessum dómi hefur hlutaðeigandi amtmaður skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hinnar ákærðu og öðrum skýrslum í málinu er það löglega sannað, að hún hafi stolið 9 kr. í peningum úr læstu kofforti, er stóð úti í skemmu á heimili hennar Hafliðakoti; peninga þessa átti vinnumaður á sama bæ, Jóhannes Sæmundsson. Hin ákærða fór fyrst í koffortið um rjettaleytið í haust, og tók þá úr því 4 kr.; voru peningarnir í ólæstum kassa í koffortinu, en koffortslykillinn tók ákærða undan rúmkodda í baðstofunni, þar er hann var geymdur; lykillinn að skemmunni stóð í skránni. Síðar í haust fór hún aptur tvívegis í koffortið með hinum sömu atvikum og í fyrsta skiptið. Tók hún þá úr koffortinu í fyrra sinnið 4 kr., og í síðara sinnið 1 kr. Fyrir sumt af hinum stolnu peningum ljet hún kaupa ýmislegan munaðarvarning í kaupstað, suma þeirra gaf hún hinum og þessum, og 1 kr. lánaði hún nafngreindum manni. Iðgjalda hefur eigi verið krafizt fyrir hið stolna.

Hin ákærða er fædd 8. okt. 1870, og virðist þá eptir hinum óljósu skýrslum málsins verða að álíta, að hún hafi framið fyrsta þjófnaðinn áður en hún varð fullra 18 ára. Hún hefur eigi áður verið dæmd fyrir neinn glæp. Afbrot hennar ber að heimfæra undir 230. gr. sbr. 38. gr. í almennum hegningarlögum 25. júní 1869, og þykir refsingin hæfilega ákveðin af hjeraðsdómaranum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Með því að einnig verður að samþykkja málskostnaðar-fyrirmæli aukarjettardómsins, ber að staðfesta tjeðan dóm. Hin ákærða verður og að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, er ákveðast 10 kr. til hvors.

Rekstur máls þessa í hjerði hefur verið vítalaus, og málsfærslan við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Aukarjettardómurinn á að vera óraskaður. Hin ákærða Guðný Gísladóttir greiði allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 21/1889

Hið opinbera
gegn
Einari Zoëga.

D ó m u r :

Með eigin játningu hins kærða og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í máli þessu, er það löglega sannað, að gestgjafi Einar Zoëga hafði gesti inni í veitingahúsi sínu hjer í bænum, er sátu að drykkju nóttina milli 16. og 17. febr. síðastl., eða eptir miðnætti. Fyrir þetta athæfi sitt er hann með dómi lögreglurjettar Reykjavíkur kaupstaðar 27. febr. þ. á. sektaður um 10 kr. til lögreglusjóðs Reykjavíkur og dæmdur í málskostnað, en dómi þessum er að beiðni hins kærða áfrýjað til yfirdómsins.

Með auglýsingum lögreglustjórans í Reykjavík 11. júní og 5. október 1878, samþykktum af hlutaðeigandi amtmanni, er veitingamönnum bæjarins meðal annars

bannað að hafa gesti í veitingastofum sínum kl. 12—6 á nóttunni. — Með því nú, eins og áður sagt, að hinn kærði hefur brotið gegn þessu lögreglustjórabanni, getur hann ekki komizt hjá sekt, er þykir hæfilega metin af hjeradsdómaranum 10 kr., og með því yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði hins áfrýjaða dóms um málskostnað, ber að staðfesta hann, þó með þeirri breytingu, að sektin renni í fátækra sjóð Reykjavíkur, sbr. rglgj. 8. jan. 1834, § 14, 5. Svo ber og kærða eptir atvikum að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 8 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins fyrir lögreglurjettinum hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað, þó svo að ídæmd sekt renni í fátækra sjóð Reykjavíkur. Kærði Einar gestgjafi Zoëga á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 8 kr. til hvors þeirra.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 17/1889

Hið opinbera
gegn

Einari Sigurðssyni á Merki.

D ó m u r:

Mál þetta er höfðað gegn hinum kærða út af óleyflegri húsmennsku og er dæmt í aukarjetti Suðurmúlasýslu 8. dag ágústmán. f. á., með þeim úrslitum, að kærði er dæmdur í 10 kr. sekt til fátækra sjóðs Fáskrúðsfjarðarhrepps og 10 kr. sekt til hreppstjórans í nefndum hreppi; svo er honum og gjört að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Dómi þessum hefur að beiðni hins kærða verið áfrýjað til landsyfirdómsins.

Það virðist nægilega sannað í málinu, að hinn kærði hafi sett að í húsmennsku í Fáskrúðsfjarðarhreppi um vinnuhjúaskildaga 1886, og hins vegar er það ljóst, að mál út af þessari húsmennsku, er hann ekki hafði fengið leyfi hlutaðeigandi hreppsnefndar fyrir, ekki var höfðað fyr en 7. júní 1888, eða meir en 2 árum eptir að kærði gjörðist ólöglega húsmaður.

Í brjefi Norður- og Austuramtsins til hjeradsdómarans, dags. 24. júlí 1888, er honum boðið að koma fram ábyrgð gegn Einari samkvæmt 12. gr. tilsk. 26. maí 1863, nema það reynist við rannsóknina, að fyrning sakar sje á komin eptir analogíunni af 67. gr. hegningarlaganna, með öðrum orðum, málshöfðunarskipun amtsins er bundin því skilyrði, að ekki sjeu liðin 2 ár frá því brotið var framið. Við þessa skipun amtsins var hjeradsdómari bundinn. En með því að hann ekki hefur skeytt um hana, ber að dæma hinn áfrýjaða dóm og alla meðferð málsins í hjeradi ómerkt.

Allur málskostnaður, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 8 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannaþje.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur og öll meðferð málsins í hjerði á að vera ómerkt. Málskostnaður allur, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 8 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannaþje.

Nr. 3/1889

Benedikt Gröndal
gegn
Sigfúsi Eymundssyni.

D ó m u r :

Mál þetta höfðaði útflutningastjóri Sigfús Eymundsson fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkurkaupstaðar gegn fyrrum skólakennara Benedikt Gröndal fyrir ýmisleg ummæli í ritlingi einum, er Gröndal hafði samið og gefið út með fyrirsögninni: «Um Vesturheimsferðir», en hin átöldu ummæli taldi Sigfús Eymundsson meiðandi fyrir sig sem umboðsmann og útflutningastjóra fyrir hina svokölluðu Allanlínu. Dómur var kveðinn upp í máli þessu í bæjarþingsrjettinum hinn 29. nóvemberm. f. á. með þeim úrslitum, að nokkur tilgreind ummæli í ritlingnum voru dæmd dauð og ómerk, og Benedikt Gröndal dæmdur í 50 kr. sekt til landssjóðs, in subsidium 15 daga einfalt fangelsi, fyrir að hafa viðhaft þau, og auk þess til að greiða 10 kr. í málskostnað. Dómi

Þessum hefur Benedikt Gröndal skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 17. jan. þ. á., og gjört þær rjettar-kröfur undir rekstri málsins, að hann verði algjörlega sýknaður af kærnum og kröfum hins stefnda, en að stefndi verði á hinn bóginn skyldaður til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum. Hinn stefndi Sigfús Eymundsson hefur af sinni hálfu gagnáfrýjað sökinni, og krafist þess, að hið átalda rit, «Um Vesturheimsferðir», verði, að því leyti sem það snertir hann og Allanlínuna, dæmt ómerkt í heild sinni, en sjerstaklega þau orð í því, sem vitnað er til fyrir undirrjettinum, að höfundur þess, aðaláfrýjandinn, verði látinn sæta fangelsisvist eða sektum eptir strangleika laganna fyrir ritlinginn eða hin átöldu orð, og að hann verði dæmdur til að greiða sjer, sem útflutningsstjóra Allanlínunnar, skaðabætur fyrir «Tort og Creditspilde» að minnsta kosti 20000 kr., og til að greiða allan málskostnað fyrir báðum dómum eptir mati rjettarins; til vara er það rjettarkrafa gagnáfrýjanda, að bæjarpingsdómurinn verði staðfestur og aðaláfrýjandi dæmdur til að greiða kostnað málsins fyrir yfirdómi eptir mati rjettarins.

Ritlingurinn «Um Vesturheimsferðir», sem mál þetta er risið af, er augljóslega eigi þannig ritaður, að hann sje «í heild sinni» eða *allur* meiðandi fyrir gagnáfrýjanda, eins og hann hefur farið fram á í aðalkröfu sinni, og verður því að athuga ummæli þau, sem gagnáfrýjandi hefur sjerstaklega tilgreint og átalið sem meiðandi, án þess það geti komið til álita, hvort fleiri eða önnur einstök ummæli ritlingsins kunni að vera meiðandi. Gagnáfrýjandi hefur tilgreint eptirfylgjandi orð og ummæli og aðdróttanir ritlingsins sem sjerstaklega meiðandi fyrir sig: 1) að hann taki «blóðpeninga» af fólki

og auðgi sig á því; 2) reki «mannaverzlun»; 3) tæli menn með svikum og röngum skýrslum til Vesturheimsferða; 4) að hann falsi nöfn eða noti fölsuð nöfn undir auglýsingar og þakklætisávörp; 5) að hann tæli menn eða kaupi til að skrifa lygabrjef frá Ameríku; 6) að hann láti vesturfara sæta illri meðferð eða kvölum á sjóleiðinni, og að fólkinu sje á vesturfaraskipunum þjappað saman eins og fje, allt fullt af óðaun og fýlu; og loksins 7) beri hann fram ýmsan ósannan óhróður um ástandið á einu vesturfaraskipi, er gagnáfrýjandi afgreiddi hjeðan sem útflutningastjóri. Aðaláfrýjandi hefur af sinni hálfu haldið því fram, að hinum átöldu orðum sje eigi beint að gagnáfrýjanda, enda sje hann eigi nefndur á nafn í ritlingnum, og að ummæli ritlingsins sjeu sumpart á fullum rökum byggð og sumpart alls eigi meiðandi. Það er viðurkennt í málinu, að gagnáfrýjandinn sje útflutningsstjóri, og að hann hafi hin síðustu árin starfað meira að fólksflutningum til Vesturheims, en nokkur annar maður hjer á landi, og verður því að álíta, að hann hafi rjett til að átélja þau ummæli ritlingsins, sem stíluð eru til «útflutningastjóranna», «agentanna» og «meðalgangaranna» hjer innanlands, með því að hann er eigi skýlaust undanskilinn, svo framarlega tjeð ummæli eru meiðandi fyrir þá, svo að saknæmt sje. — Þó að aðaláfrýjandi hafi nefnt tekjur útflutningastjóranna «blóðpeninga» og atvinnuveg þeirra «mannaverzlun», þá er þeim með þessu eigi borið á brýn, að þeir reki ólöglega atvinnu, nje að þeir reki atvinnuna sviksamlega, nje að þeir ábatist ólöglega á henni; verða því þessi ummæli, sem eiga að lýsa skoðun aðaláfrýjanda á fólksflutningunum til Ameríku og á hag og kringumstæðum útfaranna, eigi

talin saknæm meiðyrði um gagnáfrýjanda. Að aðal-
 áfrýjandi nokkursstaðar í ritlingi sínum beri útflutninga-
 stjórunum á brýn, að þeir tæli menn með svikum og
 röngum skýrslum til Vesturheimsferða, verður eigi álitíð,
 því að eigi er því farið fram, að þeir semji eða álit
 semja eða «útbýti gefins» *tælandi landalýsingum*, sem um
 er getið á 6. bls. ritlingsins, og á bls. 11 virðist því
 einmitt eingöngu vera beint að Kanadastjórn, að hún
 tæli menn til útferða. Sömuleiðis er það eigi rjett, að
 gagnáfrýjanda sje í neðanmálsgreininni á bls. 16—17
 borið á brýn, að *hann* falsi nöfn eða noti fölsuð nöfn
 undir auglýsingar og pakklætisávörp, þó að það sje gefið
 í skyn, að nöfnin kunni að vera uppdiktuð, án þess
 jafnframt sje vikið að því, hverjir kunni að hafa upp-
 diktað þau. Þar sem aðaláfrýjandi skrifar á 13. bls.
 ritlingsins: «Það er auðsjeð, hvernig á öllum þessum
 hrósbrjefum stendur; það eru sumpart *meðalgangararnir*
og þeirra liðar, sem fá einhverja til að skrifa brjefin,
 kannske fyrir þóknun, svo þeir fái sem flest fólk, og
 10 eða 20 kr. fyrir hvern haus», — en þetta átelur
 gagnáfrýjandi sem meiðandi sakargipt, um að hann
 tæli menn eða kaupi til að skrifa lygabrijf frá Ame-
 ríku—, þá virðist það vafalaust, að þessari klausu sje
 sjerstaklega beint að útflutningastjórunum eða agentun-
 um, sbr. niðurlag klausunnar (um 10—20 kr. fyrir
 hvern haus, hinar alpekktu tekjur útflutningastjórnanna),
 og verður að álíta hana, í sambandi við það sem á
 undan er komið, meiðandi fyrir þá, þar á meðal fyrir
 gagnáfrýjanda. — Á hinn bóginn verður eigi sjeð, að
 aðaláfrýjandi hafi beint þeirri sakargipt að útflutninga-
 stjórunum í ritlingi sínum, að þeir láti vesturfara sæta
 illri meðferð eða kvölum á sjóleiðinni hjeðan, enda er

það nokkuð, sem útflutningastjórnir geta ekki ráðið við, en þar sem hann á bls. 15—16 segir um afgreiðslu útflutningsskipanna, «að fólkinu sje þjappað saman eins og fje, allt fullt af óðaun og fýlu, og sú mesta eynd og óprifnaður sem hugsast getur», og að þetta hafi sjerstaklega átt sjer stað, þegar skipið Camoëns var afgreitt hjeðan með útfara í hitt eð fyrra, — en gagnáfrýjandinn annaðist um afgreiðslu þess, — og jafnframt getur þess, að þessu sje þannig varið, hvað sem útflutningstjórnir segja og kunngjöra, þá er þessi sakargipt um ólöglega afgreiðslu skipanna meiðandi fyrir útflutningstjórana, sem eiga að sjá um það ásamt lækni og lög-reglustjóra, að skiprúmið fyrir vesturfarana sje löglegt. Með því að aðaláfrýjandi eigi hefur sannað það, að hin tilgreindu ummæli, sem álitast meiðandi fyrir gagnáfrýjanda, sjeu á rökum byggð, þá verður eptir kröfu gagnáfrýjanda að dæma þau ómerk, og verður aðaláfrýjandi að sæta sekt til landssjóðs fyrir þau eptir 219. gr. í almennum hegningarlögum 25. júní 1869, og þykir sektin hæfilega ákveðin 50 kr., eins og hjeradsdómarinn hefur gjört, er afplánist með 15 daga einföldu fangelsi, verði hún eigi öll greidd innan ákveðins tíma. — Með því að engin sennileg rök eru leidd að því, að hinn átalði ritlingur hafi bakað gagnáfrýjanda atvinnumissi, gjaldtraustsrírnun eða fjártjón á annan hátt, þá verður skaðabótakrafa hans ekki tekin til greina.

Um málskostnað í hjeraði á hinn áfrýjaði dómur að vera óraskaður; svo verður aðaláfrýjandi og eptir þessum ástæðum málsins að greiða gagnáfrýjanda 20 kr. sem málskostnað fyrir yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Framantöld meiðandi ummæli um gagnáfrýjandann, Sigfús Eymundsson, eiga að vera dauð og ómerk. Að öðru leyti á bæjarþingsdómurinn að vera óraskaður. Aðaláfrýjandi, Benedikt Gröndal, greiði gagnáfrýjanda upp í málskostnað fyrir yfir dómi 20 kr.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 42/1888

Haraldur Briem

gegn

Stefáni Guðmundssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er í hjeraði höfðað af hinum stefnda Stefáni Guðmundssyni gegn áfrýjandanum Haraldi Briem fyrir meiðyrði, og var það dæmt í lögreglurjetti Suðurmúlasýslu hinn 9. maímán. 1887. Dómi þessum áfrýjandi Haraldur Briem, eptir að hafa fengið uppreistarleyfi með stefnu, út gefinni 21. sept. f. á. Hinn stefndi hefur krafizt þess, að málinu verði vísað frá rjettinum, með því að eigi sje löglega sannað, að áfrýjunarstefnan hafi verið birt fyrir hjeraðsdómaranum. En þótt stefnurvottarnir eigi hafi staðfest birtingarvottorð sitt með innsiglium sínum, þá verður þó að álíta, að með vottorði þeirra sje sannað, að þeir hafi birt stefnuna nægilega fyrir undirdómaranum, en honum hefur eigi verið stefnt til þess að sæta ábyrgð fyrir málsmeðferðina í hjeraði. Frávísunarkrafan verður því eigi tekin til greina.

Þar sem mál þetta í hjerði hefur verið rekið og dæmt sem lögreglumál, án þess sáttarumleitun hafi fram farið í því fyrir hlutaðeigandi lögskipaðri sáttanefnd, þá er svo löguð málsmeðferð ólögmet, sbr. innangang tilskipunar 15. ágústmán. 1832, og ber því að dæma hjerðsdóminn og alla meðferð málsins í hjerði ómerkt og að vísa málinu frá lögreglurjettinum. — Málskostnaður á eptir atvikum að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur og öll meðferð málsins í hjerði skal vera ómerkt, og vísast málinu frá lögreglurjettinum. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn hinn 13. maímán.

Nr. 5/1889

Jón Ólafsson

gegn

Benedikt Gröndal.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur af hinum stefnda Benedikt fyrrum adjunkt Gröndal gegn alþingismanni Jóni Ólafssyni út af meiðyrðum og skömmum í riti einu eptir Jón Ólafsson, sem kom út hjer í Reykjavík 1888 og sem nefnt er: «Eitt orð af viti um vesturfara og Vesturheimsferðir — Benedikt Gröndal afklæddur, hirtur og settur í gapastokkinn». Jón Ólafsson höfðaði gagnsök á hendur Benedikt Gröndal út af ýmsum ummælum í riti einu eptir B. Gröndal: «Um Vesturheimsferðir», sem einnig kom út 1888 og sem Jón Ólafsson taldi meiðandi fyrir sig.

Málið var dæmt fyrir bæjarþingsrjettinum 3. jan.

p. á. með þeim úrslitum, að Jón Ólafsson skyldi greiða 400 króna sekt í landssjóð, eða sæta 4 mánaða einföldu fangelsi, væri sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Svo skyldi hann og greiða 10 kr. sekt í landssjóð fyrir brot gegn sáttalöggjöfinni. Og loks voru öll meiðandi orð og ummæli hans um B. Gröndal í hinu átalda riti dæmd dauð og ómerk. Á hinn bóginn var Benedikt Gröndal dæmdur sýkn af kærum og kröfum Jóns Ólafssonar í gagnsökinni að því er snerti ummæli Gröndals um vesturfara í hinu átalda riti hans «Um Vesturheimsferðir», en að öðru leyti var gagnsökinni vísað frá dómi. Málskostnað í aðal- og gagnsökinni skyldi Jón Ólafsson greiða Benedikt Gröndal með 30 kr.

Þessum dómi hefuralþingismaður Jón Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 24. jan. p. á., og þar krafizt: *Fyrst og fremst*: að áfrýjandi verði í aðalsökinni dæmdur sýkn af kröfum og kærum hins stefnda, en að í gagnsökinni verði hin átöldu ummæli stefnda dæmd dauð og ómerk og hann látinn sæta fangelsi eða sektum fyrir að hafa viðhaft þau, svo og dæmdur til að greiða áfrýjanda bætur fyrir «Tort og Credit-spilde», að minnsta kosti 1000 kr., en *til vara*: að ummæli málspartanna hvors um annan í hinum tilvitnuðu ritum verði látin að öllu leyti fallast í fadma, þannig að þeir í aðal- og gagnsök verði sýknadir hvor af annars kærum og kröfum, og loks hefur hann krafizt, að stefndi verði, hvernig sem málið fer, dæmdur til að greiða allan kostnað bæði af aðal- og gagnsökinni fyrir undirdómi, og allan áfrýjunarkostnað að skaðlausu eða eptir mati yfirdómsins.

Hinsvegar hefur hinn stefndi, Benedikt Gröndal krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur.

Þau orð og ummæli, sem hinn stefndi hefur sjerstaklega átalíð eru þessi:

«sat Gröndal í Kaupmannahöfn, leigður af stjórninni til að gefa út «Gefn» og skamma út í henni alla landa sína, sem fylgdu fram sjálfstjórnarrjetti Íslands» — «þegar hann hafði þjónað stjórninni, sem hann hafði selt sig þá nógu lengi, veitti hún honum, hálfmenntuðum «Ærutobba» og fordruknum hringlandagarmi, kennara-embætti hjer við skólann, sem hann þjónaði með skömm í 8 ár og drakk sig svo frá» — «er handhægt fyrir gamalt sölukvikfje stjórnarinnar að kalla mig óróasegg» — «Gröndal lýgur, marglýgur», — «er það heiðarlegt að selja úr sjer trúna, þegar maður nennir ekkert ærlegt vik að gjöra» — «þessi uppgjafahræða, þetta siðferðislega protaflak» — «þessi ólámsgarmur, sem aldrei hefur sjáanlega haft neina sannfæringu nema «til sölu» hæstbjóðanda — sem aldrei hefur annað verið en illa hálfmenntaður «Ærutobbi» — «en liggur nú upp á lands-sjóði með eptirlaunapremíu fyrir að drekka sig úr embætti, sem hann aldrei var hæfur til að hafa á hendi, og snýkir árlega þar að auki ærið fje úr landssjóði fyrir tómmt «humbug» — «það hefur verið undarleg miskun, sem allir hafa sýnt Gröndal til þessa, að enginn hefur tekið hann og afklætt hann, sýnt fáfræði hans og samvizkuleysi í að berja fram blákalda lýgi» — «Maður, sem þannig skeytir að engu sannleikanum, en ber fram bláköld ósannindi móti betri vitund, sem eins og Gröndal hefur alla sína æfi selt sig hverjum sem hafa vildi til hins og þessa, fyrst Djunka, síðan Íslendingum í Höfn, sem gáfu honum að eta og drekka,

síðan dönsku stjórninni til að skamma út Islendinga, og nú síðast forskrifað sig til þess «Vonda» til að skamma út Vesturheim, vesturfara og allt, sem fólksflutningum við kemur, sá maður hefur bitið svo höfuð af allri skömm, að engum manni með viti ætti að detta í hug að festa trúnað á einu hans orði «— «Hann verður í bezta lagi að skoðast sem ótilreiknangelgt fífl «— «Þegar Gröndal byggir sína lýginnar loptkastala» — «annað eins fífl og Benedikt Gröndal».

Af þeim orðum, sem áfrýjandi hefur átalið í gagnsökinni fyrir undirdómi sem meiðandi fyrir sig, hefur hann sjerstaklega tilgreint þetta:

«óróamenn og ekkert fengizt til að gjöra hjer, svo einu gilti hvar þeir fóru», «uppgjafahræður», «manna-verzlun», «tælandi landalýsingar fullar af lygum og ýkjum», «blóðpeningar», «lygavefur», «þessir aumingjar, vörurnar í þessari nýstofnuðu mannaverzlun», «hver sem vill lognast út af hjálparlaus og allslaus, hvað svo sem útflutningsstjórnir segja og kunngjöra», «gíningum vesturfarapostulanna».

Að því fyrst kemur til aðalmálsins, þá ber ritlingur sá, er það er risið út úr, það ljóslega með sjer, að hann, að því hann ræðir um stefnda, er saminn í því skyni að óvirða, ófrægja og gjörsamlega að hnekkja virðingu hans og mannorði, og ummæli þau, sem eru í honum við höfð um stefnda, eru svo freklega meiðandi og óvirðandi, sem mest má verða, og áfrýjandinn hefur engin rök fært að því, að þessi ummæli eigi við neitt að styðjast að því einu undanskildu, að hann virðist hafa fært sönnur á, að drykkjuskapar-óregla Gröndals hafi gefið tilefni til, að hann sleppti kennaraembætti

sínu. Öll hin önnur meiðandi ummæli ritlingsins ber því eptir kröfu stefnda að dæma dauð og ómerk, eins og gjört er í hinum áfrýjaða dómi, og dæma áfrýjanda í hegning samkvæmt 218. sbr. við 217. og 219. gr. hegningarlaganna, og þykir hegning hans hæfilega metin í undirdóminum — en honum hefur ekki verið gagnáfrýjað — 400 kr. sekt til landssjóðs, en verði sektin ekki öll greidd í ákveðinn tíma komi í stað hennar einfalt fangelsi í 120 daga. — Að því kemur til skaðabótakröfu stefnda fellst yfirdómurinn á ákvæði undirdómsins, og svo er og um það, að undirdómarinn ekki hefur sinnt kröfu stefnda um ómerking á nokkrum orðum í varnarskjali áfrýjanda fyrir bæjarþinginu 27. sept. f. á. eða um að hann verði sektaður fyrir. Einnig fellst yfirdómurinn á, að áfrýjanda er samkvæmt tilskipun 11. ágúst 1819 gjörð sekt fyrir það, að hann ekki, þótt hann væri löglega tilkallaður, kom á sáttafund, og þykir upphæð hennar hæfilega sett 10 kr., er greiðist í landssjóð. — Að því þvínæst kemur til gagnsakarinnar, þá ber fyrst að geta þess, að ummæli þau um útflutningaagenti í riti stefnda, sem áfrýjandi hefur á talið, eru eigi kærð fyrir sáttanefnd, og ber því, eins og undirdómarinn hefur gjört, að vísa gagnsökinni að því leyti frá dómi. Koma því einungis til álita þau ummæli, sem snerta vesturfara og sem áfrýjandi hefur á talið sem meiðandi fyrir sig. — Áfrýjandi er ekki nefndur á nafn í ofanumgetnu riti stefnda, enda hefur hann neitað því, að hann hafi átt við áfrýjanda, og jafnvel haldið því fram, að honum hafi ekki komið hann til hugar þegar hann samdi ritið. Þegar nú litið er á rit Gröndals í heild sinni, þá virðist það vera samið í þeim tilgangi að reyna til að stemma stigu

fyrir mannaútflutningum hjeðan úr landi, en ekki í þeim tilgangi að meiða neinn mann, og að því snertir ummæli hans um vesturfara, sjerstaklega þetta, «að þeir verði að skoðast sem uppgjafahræður, er lagt hafi árar í bát og yfirgefið þá, sem berjast fyrir frelsi og fósturjörð», þá geta þau ekki hafa verið rituð til áfrýjanda, sem fyrir mörgum árum er kominn heim aptur og um allmörg ár hefur verið alþingismaður, og um hann verður ekki sagt, að hann hafi lagt árar í bát o. s. frv., og hafði hann því enga ástæðu til að taka þau til sín. — Það er því rjett, að undirdómarinn hefur sýknað stefnda af kærum og kröfum áfrýjanda í gagnsökinni.

Samkvæmt áðursögðu og með því yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði undirdómsins um málskostnaðargreiðslu ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. — Fyrir yfirdómi fellur málskostnaður niður, með því að hans hefur eigi verið krafizt af stefnda.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður, þó þannig, að sje hin ídæmda 400 kr. sekt eigi öll greidd í ákveðinn tíma, kemur í stað hennar 120 daga einfalt fangelsi. Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 17. júnímán.

Nr. 37/1888.

Sigríður Jónsdóttir

gegn

sýslumanni Stefáni Thorarensen.

D ó m u r :

Með stefnu, útfinni 25. ágúst m. f. á., hefur áfrýjandinn, ekkjan Sigríður Jónsdóttir á Svíra í Eyjafjarðarsýslu, skotið til yfirdómsins skiptagjörð á dánarbúi manns hennar Jóns Snorrasonar, er leidd var til lykta í skiptarjetti Eyjafjarðarsýslu hinn 19. desember m. 1887, og 3 úrskurðum, sem skiptarjetturinn áður hafði uppkvedið um ráðstafanir á búinu, einn hinn 7. október 1886 og tvo hinn 13. júní 1887. Áfrýjandinn hefur fengið uppreistarleyfi og gjafsókn fyrir yfirdómi, svo og settan málsfærslumann, og hefur hann fyrir hennar hönd gjört þær rjettarkröfur, að hinir áfrýjuðu úrskurðir verði úr gildi felldir, að skiptaráðandinn verði skyldaður til að setja búið í sama lag eins og það var í byrjun hins fyrsta skiptafundar og síðan taka það til löglegrar skiptameðferðar, þannig að kröfur og mótmæli áfrýjanda verði til greina teknar, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum dómum, eins og þótt gjafsókn hefði eigi verið veitt í því, og þar á meðal hæfileg málflutningslaun til hins skipaða sækjanda. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi skiptaráðandi og sýslumaður St. Thorarensen — en honum einum hefur verið stefnt í málinu — krafist þess, að málinu verði frávísað, og að öðrum kosti að hinir áfrýjuðu úrskurðir og skiptagjörningurinn verði staðfest, svo og að áfrýjandinn verði dæmd til að greiða 40 kr. eða eitthvað nægilegt upp í málskostnað.

Með því að erfingjum Jóns heitins Snorrasonar þeim er mál þetta snertir og mæta ljetu á skiptunum, sjerstaklega erfingjanum Sigurði Jónssyni, eigi hefur verið stefnt til að gæta rjettar síns í sökinni, en skiptaráðandi verður eigi talinn umboðsmaður erfingjanna eða búsins eptir að skiptum var að fullu lokið í því, verður ex officio að frávísa máli þessu, og verður áfrýjandi eptir þessum úrslitum málsins að greiða hinum stefnda hæfilegan málskostnað, er ákvedst 30 kr., en á hinn bóginn verða hinum skipaða málfærslumanni hennar að svo vöxnu máli eigi dæmd málflutningslaun.

Það vottast hjer með að málið hafi verið rekið víta-laust af hálfu hins skipaða sækjanda.

Því dæmist rjett að vera:

Sök þessari frávísast. Áfrýjandinn Sigríður Jónsdóttir greiði hinum stefnda sýslumanni St. Thorarensen 30 kr. upp í málskostnað innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, sæti ella aðför að lögum.

Nr. 45/1888

Hreppsnefnd Seyðisfjarðarhrepps
gegn

Birni presti Þorlákssyni.

D ó m u r :

Með skjali dags. 9. okt. 1884 tókst páverandi hreppsnefnd í Seyðisfjarðarhreppi pá skuldbindingu á hendur fyrir hreppinn að greiða af fje hans til kirkjubyggingar á Seyðisfirði allt að 2000 kr. á fjórum árum í gjalddögum 6. júní 1885—88 með 500 kr. árlega.

Skuldbinding þessi var því skilyrði bundin að presturinn og sóknarnefndin á næsta ári reyndi til að fá með frjálsum samskotum það sem upp á kynni að vanta til kirkjubyggingarinnar, en ef nægilegt fje eigi fengist með þessu móti, skyldi það er á vantaði greitt úr sveitarsjóði. Litlu eptir samdi presturinn Björn Þorláksson, sem er umráðamaður kirkjunnar, um byggingu hennar, og var hún svo byggð upp árið 1885. Til frjálsra samskota stofnaði presturinn ásamt einum sóknarnefndarmanni haustið 1885, og græddust við það 66 kr., en alls vantaði á til lúkningar öllum kostnaði við bygginguna um 2500 kr. Sumarið 1885 greiddi hreppsnefndin prestinum Birni Þorlákssyni þær 500 kr., sem á fjellu eptir samningnum 6. júní 1885, en síðar neitaði hún að greiða þær 500 kr. er áskilið var að greiða skyldi 6. júní 1886 og 1887. Presturinn Björn Þorláksson höfðaði því í hjerði mál gegn hreppsnefndinni, er með dómi aukarjettar Norðurmúlasýslu, uppkveðnum 15. ágúst 1888, var dæmd til þess að greiða prestinum tjeðar 1000 kr., en kostnaður málsins, sem báðir málsaðilar höfðu gjafsókn í, þar með talinn ferðakostnaður og fæðispeningar hins setta dómara í málinu, skyldi greiðast af almannafje.

Dómi þessum hefur nú hreppsnefnd Seyðisfjarðarhrepps áfrýjað og krafizt þess, að hann verði dæmdur ómerkur fyrir þá sök, að setudómari, sem skipaður var í málinu hinn 25. júlí 1888, hafi framlagt ýms skjöl í málinu, en til vara, að dómurinn verði ómerkur fyrir þá sök, að presturinn hafi lagt málið til sætta sem umboðsmaður Vestdalseyrarkirkju, en í undirrjettarstefnunni komi hann fram persónulega; sáttatilaunin sje því eigi lögmæt. Að lokum, ef þessar kröfur eigi verði teknar

til greina, er krafizt sýknunar fyrir öllum kröfum og kærum í máli þessu og svo málskostnaðar.

Aptur á móti hefur presturinn Björn Þorláksson gagnáfrýjað hinum uppkveðna dómi, og krafizt þess, að málinu sje vísað frá, þaræð áfrýjunarstefnan eigi hafi verið birt löglega þeim dómendum, er hafa haft málið til meðferðar í hjeraði, en til vara, að honum verði dæmdar ofantjeðar 1000 kr. með 5% vöxtum frá gjald-daga eða í hið minnsta frá sáttakærudegi. Að lokum hefur hann krafizt þess, að undirdómarinn, Einar Thorlacius, verði látinn greiða málskostnað fyrir báðum rjettum, einn eða in solidum með hreppsnefndinni, samt sæti sektum fyrir ólöglega meðferð og drátt á málinu.

Skjöl þau, er hinn skipaði setudómari lagði fram hinn 25. júlí 1888, geta eigi valdið ómerkingardómi. Gagnáfrýjandinn hefur lagt málið til sætta fyrir hönd Vestdalseyrarkirkju sem umráðamaður hennar og sem sá er annast hefur byggingu hennar, og síðar er ekkert fram komið er breyti stöðu hans sem málsparts, og þar sem dómendur þeir, er hafa haft málið til meðferðar í hjeraði, hafa viðurkennt, að áfrýjunarstefnurnar hafi verið þeim birtar, þá er engin ástæða til þess að taka ómerk-ingar- og frávísunarkröfur þær, sem eru gjörðar, til greina.

Aðaláfrýjandinn hefur byggt sýknunarkröfu sína á því, að gagnáfrýjandinn hafi eigi fullnægt skilyrði því, er sett var, að hann og sóknarnefndin skyldi leita frjálsra samskota til kirkjubyggingarinnar. Hann einn hafi boðað til samskota með öðrum manni, en engin sóknarnefnd hafi þá verið til, af því að kosning hennar hafi verið vanrækt á lögboðnum tíma. Ennfremur hafi hreppsnefndin ekki haft heimild til þess að skuld-

binda sig til allt að 2000 kr. tillags til kirkjubýggingarinnar, enda hafi sýslunefndin eigi lögformlega samþykkt þessa ákvörðun. Hreppsnefndin hafi skorað á sýslunefndina að synja um samþykki, en í stað þess hafi sýslunefndin eptir uppástungu prestsins samþykkt fyrir sitt leyti að þessi skuldbinding hreppsnefndarinnar væri gild, og geti slík ákvörðun ekki staðizt á móti yfirlýstum vilja hreppsnefndarinnar.

Eptir lögum 27. febr. 1880 á að vísu að kjósa til sóknarnefnda í júnímánuði ár hvert, en þó það dragist nokkuð einhverra orsaka vegna á hin almenna regla, að slíkar eða samkynja nefndir starfi þangað til næstu kosning er lokið, einnig við hjer, enda er ekkert komið fram, er sýni að út af þessu hafi verið brugðið í þetta skipti. Sá maður, er ásamt með prestinum boðaði til samskotanna í september 1885, verður því að skoðast sem sóknarnefndarmaður. Það sjest nú reyndar eigi að hann í þessu efni hafi komið fram fyrir hönd allrar sóknarnefndarinnar, en þó að nú tveir nefndarmennirnir eigi hafi boðað til samskotanna, þá getur það eigi haft þá afleiðing fyrir prestinn, sem sjálfur ásamt manni úr sóknarnefndinni hefur stofnað til samskota, að með fullum rjetti verði álitid, að eigi hafi verið fullnægt hinu setta skilyrði, að gjöra *tilraun* til þess að ná samskotum. Þessari niðurstöðu samrýmist það, að skilyrðið eigi áskilur neitt um, hve ítarleg eða yfirgripsmikil tilraunin eigi að vera, eða að samskotin þurfi að nema neinni ákveðinni aðalupphæð, og að hreppsnefndin sumarið 1885 skilyrðis- og fyrirvaralaust greiddi hina fyrstu afborgun. Þar sem nú sýslunefndin að sínu leyti hefur samþykkt, að skuldbinding hreppsnefndarinnar skyldi vera gild, verður eigi sýknunarástæða byggð á því, að

hreppsnefndin hinn 9. sept. 1886 hefur farið fram á, að skuldbinding hennar verði synjað um samþykki eptir 26. gr. tilsk. 4. maí 1872, nje heldur verður efazt um heimild sýslunefndarinnar til þess að gjöra slíka ákvörðun, eins og málið hjer liggur fyrir.

Af fyrtöldum ástæðum ber hreppsnefnd Seyðisfjarðarhrepps að greiða prestinum Birni Þorlákssyni fyrir hönd Vestdalseyrarkirkju þær 500 kr. sem áfjellu til greiðslu 6. júní 1886 og 500 kr. sem einnig fjellu í gjalddaga 6. júní 1887, samtals 1000 kr., með vöxtum 5% frá sáttakærudegi 18. júlí 1887 til þess borgað er.

Það verður að álíta mjög vítavert af sýslumanni Einari Thorlacius, sem hafði mál þetta til meðferðar framan af, að hann neitaði sækjanda í hjeraði að taka málið fyrir um rúman 6 mánaða tíma, sökum þess að úrskurði (interlocutorium), er hann hafði uppkveðið í málinu, og sem ákvað að málið ætti fram að ganga, myndi verða áfrýjað af mótpartinum (stefnda), og að sýslumaður ljét hann, þvert ofan í bannið í tilsk. 17. maí 1690, fá útskrift af úrskurðinum til áfrýjunarinnar.. Fyrir þessa aðferð sína getur nefndur sýslumaður, sem hefur látið mæta fyrir sig hjer fyrir rjettinum, eigi komizt hjá að sæta sekt samkvæmt 17. gr. í tilskipun 15. ágúst 1832, sem ákveðst 50 krónur og renni í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps, en aptur á móti pykir eigi eptir atvikum málsins ástæða til að skylda hann til að greiða gagnáfrýjanda málskostnað eptir kröfu hans.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eptir málavöxtum eiga að falla niður. Hinum skipaða talsmanni gagnáfrýjandans fyrir yfirdóminum ber fyrir flutning málsins 20 kr., er greiðist honum af almannaþje.

Meðferð málsins, sem fyrir báðum rjettum er flutt með gjafsókn, hefur að öðru leyti en áður áviksið verið í hjerði vítalaus, og flutningur þess fyrir yfirdóminum lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hreppsnefnd Seyðisfjarðarhrepps ber að greiða til prestsins Björns Þorlákssonar sem umráðamanns Vestdalseyrarkirkju 1000 kr. — eitt þúsund krónur — með 5% vöxtum á ári frá sáttakærudegi til þess að greitt er. Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður. Hinum skipaða talsmanni gagn-áfrýjandans, málaflutningsmanni Guðlaugi Guðmundssyni, ber fyrir flutning málsins fyrir yfirdómi 20 kr., er lúkest af almannafje.

Sýslumaður í Norðurmúlasýslu Einar Thorlacius greiði 50 króna sekt, er renni í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 2/1889

Umboðsmaður Skriðuklausturs
og Suðurmúlasýslu jarða
gegn
eigendum Víðivalla ytri og
hjáleigunnar Klúku.

D ó m u r :

Máli þessu, sem risið er út af ágreiningi um landamerki milli jarðanna Víðivalla ytri og hjáleigunnar

Klúku annarsvegar og Þjóðjarðarinnar Hrafnkelsstaða hinsvegar, og sem var dæmt af sýslumanni og meðdómendum í aukarjetti Norðurmúlasýslu 21. dag maímán. 1887, var vísað frá yfirdómi með dómi 17. desembermán. f. á., fyrir þá sök, að kálfsskinnsblað, er lagt hafði verið fram í merkjadóminum, og sem, að því segir í dómsgjörðunum, átti að fylgja þeim frumritað, kom ekki fram við yfirdóminn. — Nú hefur máli þessu aptur verið stefnt fyrir yfirdóminn með stefnu 12. jan. þ. á., og hafa hinar sömu dómsgjörðir og áður verið lagðar fram í yfirdómi, alveg óbreyttar og án þess að kálfsskinnsblaðið fylgdi. En fram er lagt eptirrit af þessu kálfsskinnsblaði, er notarius publicus í Norðurmúlasýslu hefur staðfest. Þetta eptirrit hefur ekki verið lagt fram í hjeradi og málspörtum ekki veittur kostur á að segja álit sitt um skjal þetta. Verður því einkum þar eð hinir stefndu ekki hafa mætt eða látið mæta fyrir yfirdóminum, þótt þeim sje löglega stefnt, að vísa málinu frá yfirdóminum. Málskostnaður fellur niður.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá dómi. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 16/1889

B. H. Bjarnason
gegn

Klemens Jónssyni fyrir
hönd F. A. Löve.

D ó m u r :

Mál þetta er risið út af skuld, er hinn stefndi,

Klemens Jónsson fyrir hönd F. A. Löve, telur áfrýjanda, B. H. Bjarnason, eiga sjer að lúka, að upphæð 51 kr. 50 a. Var það dæmt fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur kaupstaðar 7. febr. þ. á., með þeim úrslitum, að áfrýjandi skyldi greiða stefnda umgetnar 51 kr. 50. a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, 24. okt. 1888, til borgunardags, og 12 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur B. H. Bjarnason skotið til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 18. febr. næstl., og krafist að verða sýknaður af kröfum stefnda í málinu, en að stefndi verði dæmdur til að borga allan málskostnað, bæði fyrir undir- og yfirdómi, með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafist að dómur bæjarþingsrjettarins verði staðfestur og að áfrýjanda verði gjört að greiða sjer málskostnað fyrir yfirrjettinum með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Mál þetta er þannig vaxið: Við árslok 1887 skuldaði áfrýjandi klæðsala F. A. Löve samkvæmt reikningi 51 kr. 50 a., og er áfrýjandi ekki greiddi skuld þessa, höfðaði Klemens Jónsson cand.juris í umboði Löve mál þetta. Áfrýjandi hefur ekki viljað kannast við, að hann skuldaði Löve neitt, því honum sje talið til skuldar á árinu 1884 fyrir vetrarfrakka 45 kr., er hann aldrei hafi fengið, og Löve hafi gleymzt að færa til reiknings 44 kr., sem áfrýjandi segist hafa borgað honum 30. jan. 1887.

Að því nú fyrst kemur til hinnar fyrnefndu upphæðar, 45 kr., skal það tekið fram, að áfrýjandi að vísu hefur neitað, að hann nokkru sinni hafi fengið reikning fyrir þessu sem svo mörgu öðru frá Löve, en eins og stefndi hefur haldið því fast fram, að Löve hafi árlega sent áfrýjanda eins og öðrum viðskiptamönnum sínum reikning, án þess hann hafi að reikningunum

fundid, eins hefur hann tekið fram, að áfrýjandi hafi á sáttafundinum í málinu sýnt einn af þessum reikningum, að hann minnir fyrir 1886, og skorað á hann að leggja hann fram, án þess áfrýjandi þó yrði við þeirri áskorun. Þegar nú á þetta er litið, í sambandi við brjef það, sem lagt hefur verið fram í málinu, frá áfrýjanda til Löve, dags. 7. okt. 1887, þar sem áfrýjandi biður Löve afsaka, að hann ekki sje búinn að greiða honum skuld sína, og biður hann að umlíða sig — en sú mótbára áfrýjanda, að brjef þetta hafi alls ekki átt við verzlunarskuld hans til Löve, styðst eigi við neitt það, sem annars hefur komið fram í málinu — virðist vera fengin næg sönnun fyrir, að áfrýjandi hafi árlega fengið viðskiptareikning frá Löve og aldrei sett út á fyr en nú í þessu máli, og neitun hans um að hafa fengið þennan umrædda vetrarfrakka verður því ekki tekin til greina. Og með því áfrýjandi ekki hefur fært neinar sönnur á, að hann hafi greitt Löve 30. jan. 1887 44 kr., en stefndi hefur fastlega neitað því, verður að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, einnig að því til málskostnaðar kemur. — Samkvæmt þessum úrslitum ber áfrýjanda einnig að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er eftir atvikum pykir hæfilega metinn 12 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður. Áfrýjandi B. H. Bjarnason greiði stefnda, Klemens Jónssyni fyrir hönd F. A. Löve, málskostnað fyrir yfirdómi með 12 kr.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 49/1888

Ingibjörg Grímsdóttir

gegn

skiptaráðandanum í Reykjavík, bæjar-
fógeta Halldóri Daníelssyni, fyrir hönd
protabús Gunnlaugs Stefánssonar.

D ó m u r :

Uppboðsgjörðir þær, er áfrýjandinn hefur lagt fram fyrir yfirdóminn, ná að eins yfir annað og þriðja af hinum mótmæltu uppboðum, og á öðru uppboðinu, þar sem áfrýjandi hóf mótmæli þau gegn uppboðinu, sem hinn áfrýjaði úrskurður neitaði að taka til greina, sjást að hafa verið lögð fram í rjettinum «sömu skjöl sem við hið fyrsta uppboð», og eru þessi skjöl, sem yfirdómurinn ekki þekkir, eigi innfærð í uppboðsgjörðir þær er áfrýjandinn hefur fram lagt. Áfrýjandinn hefur því eigi fullnægt því sem boðið er í N. L. 1.—6.—10. sbr. 1.—5.—13. og ber því ex officio að vísa málinu frá yfirdóminum. Samkvæmt þessum úrslitum og kröfu hins stefnda ber áfrýjanda að greiða honum í kost og tæring 15 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjanda Ingibjörgu Grímsdóttur ber að greiða hinum stefnda, Halldóri bæjarfógeta Daníelssyni, 15 kr. í kost og tæring, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 24. júnímán.

Nr. 10/1889

Landssjóðurinn

gegn

Magnúsi presti Jónssyni.

D ó m u r :

Sök þessi er höfðuð í hjeraði eptir ráðstöfun landshöfðingjans yfir Íslandi fyrir hönd landssjóðsins gegn hinum stefnda, Magnúsi presti Jónssyni í Laufási, út af ógreiddum árgjöldum af Laufássprestakalli fyrir fardaga-árin 18⁸³/₈₄—18⁸⁷/₈₈, að upphæð alls 2000 kr., og var hún dæmd í aukarjetti Þingeyjarsýslu hinn 30. nóvembermán. f. á., á þá leið, að hinn stefndi var sýknaður í málinu, og að landssjóður var dæmdur til að greiða 50 kr. í málskostnað «sem og annan kostnað málsins, þar á meðal 40 kr. til hins skipaða sækjanda cand phil. Skapta Jósepssonar». Þessum aukarjettardómi hefur landshöfðinginn fyrir hönd landssjóðsins látið skjóta til yfirdómsins með stefnu út gefinni 5. febr. þ. á., og eru það kröfur áfrýjanda í málinu hjer fyrir rjettinum, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða landssjóði 2000 kr. með 5⁰/₁₀₀ vöxtum frá sátta-kærudegi til borgunardags, og allan kostnað málsins í hjeraði og fyrir yfirdómi með 325 kr. — Þessum kröfum áfrýjanda hefur hinn stefndi með skýrskotun til varnar sinnar í hjeraði mótmælt, sjerstaklega málskostnaðarkröfunni.

Hinum stefnda, Magnúsi presti Jónssyni, var veitt Laufássprestakall 21. marz 1883 frá næstu fardögum á eptir; hafði prestakallið verið auglýst til umsóknar 29. janúarmán. næst á undan, og er þess getið í auglýsingunni, að samkvæmt lögum 27. febr. 1880 «skuli greiða

400 kr. árlega í landssjóð af þessu brauði», en í nýnefndum lögum segir svo í 1. gr. tölul. 127: «Frá þessu brauði (o: Laufási) greiðast 400 kr.» Hinn stefndi hefur þó ekkert greitt upp í árgjöld þessi frá því að hann tók við brauðinu í fardögum 1883 og til fardaga 1888, eða í samfleytt 5 ár, og er hann nú fyrir því krafinn um 5 ára gjöld, samtals 2000 kr.

Hinn stefndi hefur haldið því fram, að landssjóður eigi ekki sókn máls þessa, því að prestakallalögin 27. febr. 1880 kveði svo á, að árgjöldin skuli greiða frá einu brauði til annars sem mest með fasteignum eða afgjaldi fasteigna, en hvergi skipi þau svo fyrir, að gjöldin skuli renna í landssjóð. Þó að prestakallalögin gjöri ráð fyrir, að greiða skuli árgjöldin þannig frá einu brauði til annars, þá hafa þau þó eigi sett neinar reglur fyrir hin einstöku prestaköll um það, hverju öðru prestakalli árgjald þess skuli greiðast og í hvaða aurum, en það er ætlað landsstjórninni að skipa fyrir um þetta. Þangað til slík fyrirskipun er gjörð af rjettum stjórnarvöldum, stendur hinn almenni og sameiginlegi sjóður landsins næst til þess að innheimta gjöldin, og er það í samræmi við ákvörðunina í 5. grein laganna, um að greiða skuli úr landssjóði tillag og uppbót til brauða, sem laus eru eða síðar losna, meðan hin nýja brauðaskipun er að komast á, enda eru «tillög frá brauðum samkvæmt lögum 27. febr. 1880» talin með tekjum landssjóðsins í fjárlögum þeim, sem síðan hafa verið gefin út, sbr. t. d. fjárlögin fyrir árin 1882–1883, 5. gr. 1. tölul. Það verður því að álíta landssjóð rjettan sóknaraðila í máli þessu.

En það er aðal-sýknarástæða hins stefnda í málinu, að með því að Laufássprestakall hafi, eptir að hann

var skipaður prestur þar, misst af árlegum tekjum sínum fullar 400 kr., þar sem varphólmi, sem gaf af sjer þennan arð árlega, hafi verið dæmdur undan brauðinu með landamerkjadómi 20. sept. 1883 og yfirjettardómi 18. jan. 1886, þá hljóti hann nú að vera laus við að greiða árgjaldið af brauðinu, sem ákveðið hafi verið, áður en það missti varphólmann, þannig, að einmitt hafi verið tekið tillit til arðsins af honum. En þó að árgjaldið af Laufássprestakalli hafi verið ákveðið með tilliti til arðsins af varpi Laufáss, eins og það þá var, og þar með hafi verið talinn arðurinn af hinum umrædda varphólma, sem nokkrum árum síðar var dæmdur undan brauðinu, þá er þó engin heimild til þess að undanþiggja prestakallið eða beneficiarius greiðslukvöð þeirri, sem á það er lögð með prestakallalögunum 27. febr. 1880, 1. gr. tölul. 127, meðan lagaákvæði þessu eigi er breytt af löggjafarvaldinu, en þótt hvað eptir annað hafi verið gjörð tilraun til þess að fá alþingi til þess að samþykkja breytingar á þessari grein prestakallalaganna, þá hefur öllum lagafrumvörpum í þá átt hingað til verið hrundið. Samkvæmt því sem þannig er tekið fram verður að dæma stefnda til að greiða landssjóði hin umræddu árgjöld af Laufássprestakalli fyrir árin 18⁸³/₈₄—18⁸⁷/₈₈, 2000 kr., með vöxtum 5% frá dagsetningu sáttakærunnar, 6. ágústmán. f. á., unz borgað er; eptir þessum úrslitum málsins ber stefnda og að greiða áfrýjanda málskostnað eptir reikningi hans, að upphæð 325.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Magnús prestur Jónsson, á að greiða landssjóði Íslands 2000 kr., — tvö þúsund

krónur — með vöxtum 5 af hundraði frá 6. ágúst-
mán. 1888 unz borgað er, og 325 kr. í málskostnað,
hvorttveggja innan 8 vikna frá lögbirtingu
dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 1. júlímán.

Nr. 15 1889

B. H. Bjarnason
gegn

Magnúsi Þórarinssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað af áfrýjandanum, fyrrum kaupmanni B. H. Bjarnasyni í Reykjavík, fyrir gestarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu, með stefnu dags. 11. júní f. á., gegn stefnda, Magnúsi bónda Þórarinssyni á Miðhúsum í Garði, til lúkningar verzlunarskuld, að eptirstöðvum 320 kr. 71 e., og var það dæmt í nefndum rjetti 27. okt. f. á., þannig, að ef stefndi treysti sjer til að synja fyrir það með eiði, að tiltekin skuldarupphæð hefði staðið í skuldabryggi, er hann útgaf til áfrýjanda 13. okt. 1886, þá er hann skrifaði undir það, skyldi hann greiða áfrýjanda 20 kr. 11 a. með 5% vöxtum frá 11. júní f. á. til borgunardags og málskostnaður þá falla niður, en að öðrum kosti skyldi hann greiða áfrýjanda alla hina umstefndu skuld, 320 kr. 71 e., auk vaxta, og 20 kr. í málskostnað.

Áfrýjandi hefur krafizt þess hjer fyrir rjettnum, að stefndi verði skilyrðislaust dæmdur til að greiða sjer 320 kr. 71 e. með 5% vöxtum frá 11. júní f. á. til borgunardags og málskostnað fyrir undir- og yfirdómi eptir mati rjettarins, en stefndi hefur aptur á móti

krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og sjer tildæmdur allur málskostnaður fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Áfrýjandinn lagði fram við fyrsta rjettarhald í málinu fyrir gestarjettinum til stuðnings kröfu sinni skulda-brjef, dags. 13. okt. 1886, og lofar stefndi, sem hafði verið í reikningi við verzlun áfrýjanda þá í nokkur ár og þann dag fjekk síðustu úttekt sína við verzlunina það ár, í brjefi þessu að greiða áfrýjandanum «það er hann í dag tekur út ásamt gömlu skuldinni, til samans 486 kr. 16 a.» innan tiltekins tíma árið eptir. Sömuleiðis lagði áfrýjandi við sama rjettarhald fram reikning, sem í samræmi við nefnt skuldabrjef telur skuld stefnda við byrjun ársins 1887 486 kr. 16 a., en þar eru auk þess tilgreindar ýmsar greiðslur á árinu, svo að skuldin er eptir reikningnum komin niður í upphæð þá, er áfrýjandi krefst í þessu máli borgunar á. Stefndi hóf nú eigi í fyrsta tilsvari sínu nein mótmæli gegn hinu framlagða skuldabrjefi eða innihaldi þess, og verður því eigi, gegn mótmælum áfrýjandans, tekið neitt tillit til þess, þó að hann síðar bæri það fram, að engin tiltekin skuldarupphæð hefði í því staðið, þá er hann undirskrifaði það, og að orðunum «til samans 486 kr. 16 a.», sem eru milli lína í brjefinu, hefði verið bætt inn í það síðar án vilja síns og vitundar. Samkvæmt þessu verður að álíta upphæð skuldabrejsins viðurkennda skuld stefnda til áfrýjanda þann 13. okt. 1886, og útásetningar þær, er stefndi hefur gjört í málinu út á verzlunarreikning sinn hjá áfrýjanda fyrir þann tíma, verða því að álítast þar með fallnar. Og þar sem stefndi hefur krafizt endurgjalds hjá áfrýjanda til niðurfærslu á skuld sinni í ýmsum atriðum, sem virðast stafa,

að minnsta kosti að nokkru leyti, frá tímanum eftir 13. okt. 1886, þá eru kröfur þær sumpart ósannaðar og sumpart of seint framkomnar til þess að þær gegn mótmælum áfrýjanda verði teknar til greina.

Það ber því að dæma stefnda til að greiða sækjandanum alla hina umstefndu skuld, 320 kr. 71 e., ásamt 5% vöxtum frá stefnudagsetningardegi til borgunardags.

Stefndi virðist eftir þessum úrslitum málsins eiga að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir undir- og yfirdómi, er ákveðst 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Stefndi, Magnús Þórarinsson, á að greiða áfrýjanda, B. H. Bjarnasyni, 320 kr. 71 e. með 5% vöxtum frá 11. júní 1888 til borgunardags, og málskostnað með 30 kr. Hið ídæmda lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 14/1889

B. H. Bjarnason
gegn
Magnúsi Stefánssyni.

D ó m u r :

Áfrýjandinn, kaupmaður B. H. Bjarnason, hefur höfðað mál þetta gegn hinum stefnda, Magnúsi bónda Stefánssyni, út af verzlunarskuld, að upphæð 94 kr. 34 a., og var það dæmt í gestarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu hinn 27. okt. f. á., með þeim úrslitum, að hinn stefndi skyldi greiða áfrýjanda af hinni umstefndu

upphæð 9 kr. 34 a. með vöxtum 5 af hundraði frá stefnu-dagsetningardegi, en málskostnaður var látinn falla niður.

Dómi þessum hefur B. H. Bjarnason skotið til yfir-dómsins með stefnu, dags. 18. febr. þ. á., og krafist þess, að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða áfrýj-andanum alla skuldina, sem hann kallar eptir, 94 kr. 34 a., með 5% vöxtum frá 11. júní þ. á. til borgunar-dags, og nægilegan málskostnað fyrir báðum dómum eptir mati rjettarins. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og að honum verði tildæmdur allur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Þegar mál þetta kom fyrir gestarjettinn, lagði á-frýjandinn fram ósundurliðaðan reikning til hins stefnda yfir skuld hans, eins og hann taldi hana 30. júní 1887, og yfir það sem stefndi borgaði í ágúst s. á. upp í skuldina, en þá kemur fram upphæð sú, sem hann nú gjörir kröfu til. Ítarlegri reikning hefur áfrýjandi eigi fram lagt í málinu, en í sama rjettarhaldi lagði hinn stefndi fram „bakreikning“, sem hann svo kallaði, yfir reikningsverð frá B. H. Bjarnasyni, sem á að sýna, að áfrýjandinn hafi reiknað hinum stefnda verð á útlend-um vörum of hátt um 85 kr., og þykist hann hafa sent áfrýjanda bakreikning þennan þegar árið 1885. Á annan hátt mótmælti stefndi þá eigi kröfu áfrýjanda. — Það verður að álíta, að hinn stefndi hafi með svo lag-aðri málsfærslu, og sjerstaklega með því að leggja fram „bakreikninginn“, kannazt við það, að hann hafi haft verzlunarviðskipti við áfrýjanda, að áfrýjandi hafi þegar árið 1885 sent honum sundurliðaðan reikning yfir viðskipti þeirra, að reikningur sá hafi verið rjettur að öllu öðru leyti en því, er vöruverð á nokkrum tilgreindum útlendum

vörum snerti, og að skuldarupphæðin í hinum framlagða reikningi sje í samhljóðan við penna sundurliðaða viðskiptareikning. Það verður því að vera þýðingarlaust fyrir úrslit málsins, að umboðsmaður stefnda síðar undir rekstri þess neitar sönnunargildi hins framlagða reiknings, sjerstaklega af þeirri ástæðu, að löggilt verzlunarviðskiptabók hafi eigi komið fram í málinu, og að hann neitar því, að stefndi skuldi áfrýjanda nokkuð, án þess þó að geta þess, hvort neitun þessi byggist á því, að stefndi hafi aldrei tekið vörur til láns hjá áfrýjanda eða að hann síðar hafi borgað honum að fullu. — En þá verður að athuga, hverja þýðingu «bakreikningur» stefnda getur haft í skuldamáli þessu. Með því að hinn stefndi eigi hefur sannað það með löggilttri «kontra»-bók eða á annan hátt, að áfrýjandi hafi heitið honum því verðlagi á útlendum varningi, sem stefndi gjörir kröfu til, og með því að áfrýjanda hlaut að vera heimilt að ákveða verð vöru þeirrar, er hann hafði til sölu, eins og honum þóknaðist, verður eigi hjá því komizt að taka til greina skýrslu hans um verðlagið, en þar af leiðir, að það verður að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda alla hina umstefndu skuld, 94 kr. 34 a., með 5% vöxtum frá 11. júní f. á. til borgunardags. Svo ber stefnda og að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum dómum, og þykir hann hæfilega ákveðinn 30 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Magnús bóndi Stefánsson, greiði áfrýjanda, kaupmanni B. H. Bjarnasyni, 94 kr. 34 aur. með 5% vöxtum p. a. frá 11. júní f. á. til borgunardags, og í málskostnað 30 kr., hvortveggja innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 5. ágústmán.

Nr. 29/1889

Kristján Ó Þorgrímsson

gegn

bæjarfógeta í Reykjavík Halldóri
Daníelssyni eða til vara bæjar-
gjaldkera Birni Kristjánssyni.

D ó m u r :

Hinn 2. marz p. á. kom varastefndi, bæjargjaldkeri í Reykjavík Björn Kristjánsson, með 2 vottum á heimili áfrýjandans, Kr. Ó. Þorgrímssonar bóksala, og setti þar fógetarjett í umboði aðalstefnda, bæjarfógetans í Reykjavík, og krafði áfrýjandann um fyrri hluta bæjargjalds til Reykjavíkur kaupstaðar fyrir árið 1889, 27 kr. 80 a., en áfrýjandinn neitaði að borga gjald þetta að svo stöddu og fjekk bókuð mótmæli sín gegn því, að bæjargjaldkerinn, sem sjálfur væri krefjandi gjaldsins, framkvæmdi hjá sjer lögtak fyrir því, og krafðist úrskurðar fógetans um þessi mótmæli. Fór bæjargjaldkerinn þá burtu, og var bókað, að lögtakinu væri frestað. Nokkrum dögum síðar, 7. marz, kom bæjargjaldkerinn aptur og setti fógetarjett á heimili áfrýjanda í umboði bæjarfógetans til framhalds hinu frestaða lögtaki, og tók þá lögtaki hjá honum upp í hið umkrafa bæjargjald, og lögtaksgjald 50 aura, 20 eintök af «Lögræðislegri formálabók», sem af fógetavottunum voru virt á 1 kr. 50 a. hvert eintak, og kom það fyrir ekki, þótt áfrýjandi mótmælti lögtakinu og skýrskotaði til hinna fyrri mótmæla sinna. 20. apríl p. á. voru síðan hinar lögteknur bækur seldar á opinberu uppboði, og fengust fyrir þær samtals 22 kr. 80 aurar.

Áfrýjandinn, sem út af þessu hefur stefnt hjer

fyrir rjettinn bæjarfógeta Halldóri Daníelssyni eða til vara bæjargjaldkera Birni Kristjánssyni, hefur nú krafizt þess, að áðuráminnzt lögtak og uppboð verði ómerk dæmd og úr gildi felld og að nefndur bæjarfógeti, eða til vara bæjargjaldkerinn, verði dæmdur til að greiða sjer að fullu andvirði hinna lögteknu bóka, er hafi kostað 3 kr. 75 aur. hver, samtals 75 kr., svo og hæfilegar skaðabætur fyrir átroðning og ónæði eptir rjettarins mati, og allan af áfrýjuninni leiðandi kostnað að skaðlausu eða eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi bæjarfógeti hefur aptur á móti krafizt sýknunar af kærum og kröfum áfrýjandans eða *til vara*, að áfrýjanda verði eigi dæmdar hærri skaðabætur heldur en svarar þeim mismun, er hinar lögteknu bækur seldust minna en 1 kr. 45 a. hvert eintak.

Áfrýjandinn hefur byggt kröfu sína um ómerking lögtaksins fyrst og fremst á því, að það hafi framkvæmt verið án þess formlegur úrskurður hafi áður gengið um hin framkomnu mótmæli hans gegn því, en þessa ástæðu getur yfirdómurinn ekki aðhyllzt, jafnvel þótt eigi verði fallizt á það, að fógetinn eigi kvað áður upp rökstuddan úrskurð um mótmælin. En yfirdómurinn verður að álíta, að lögtakið hafi verið ólöglega framið af þeirri ástæðu, sem áfrýjandinn mótmælti því fyrir í fógetarjettinum og sem hann hefur fært fram sem varaástæðu hjer fyrir rjettinum, nefnil. að lögtakið var framið af lögtaksbeiðanda sjálfum, þótt í umboði fógeta væri. Þessa ógildingarástæðu verður yfirdómurinn að taka til greina *ex officio* þannig, að hinn stefndi bæjarfógeti, sem ábyrgðina bar af gjörðum bæjargjaldkerans sem umboðsmanns síns, verður að bæta áfrýjanda skaða þann, er hann hefur beðið af lögtakinu og

uppbóðinu, en þar á móti verður lögtakið sjálft eða uppbóðið eigi dæmt ómerkt gagnvart gjörðarbeiðanda, sem eigi hefur verið stefnt hjer fyrir rjettinn sem slíkum, enda hefur og heldur eigi mætt eða mæta látið. Hinn stefndi bæjarfógeti hefur reyndar viljað verja lögmæti lögtaksins með því, að amtmaður hafi löggilt bæjargjaldkerann til að framkvæma það í umboði sínu, og í öðru lagi með því, að bæjargjaldkerinn hafi alls enga ábyrgð á innheimtu bæjargjaldanna með lögtaki, en þetta síðarnefnda getur eigi samrýmzt við það, að í áteiknun bæjarfógeta á lögtaksbeiðnina, um að lögtakið skuli fram fara, segir, að það skuli þó vera á ábyrgð lögtaksbeiðanda (bæjargjaldkerans), að gjaldanna sje rjettilega krafizt, og hvað hið fyrra atriði snertir, álitur yfirdómurinn, að amtmaður geti eigi, svo bindandi sje fyrir dómstólana, löggilt mann til dómsstarfa í sjálfs síns sök eða þar sem hann er málsaðili. Hvað skaðabótakröfu áfrýjandans yfir höfuð snertir, hefur bæjarfógetinn einnig haldið því fram, að áfrýjandanum hafi í raun og veru eigi verið neinn órjettur gjör með lögtakinu, þar sem hin umkrafða skuld hafi verið rjett, og að honum hafi verið innanhandar að koma í veg fyrir allt tjón af lögtakinu, með því að áfrýja því á þeim næstum 1½ mánuði sem leið áður uppbóðið var haldið; en það er hvorttveggja, að áfrýjandinn mundi ef til vill, eins og hann tekur fram, hafa greitt bæjargjald sitt þegar í stað, ef rjett hefði verið að honum farið, enda hlaut það að vera að öllu leyti á ábyrgð bæjarfógetans, að svo ólöglega framkvæmdu lögtaki var fram haldið til uppbóðs.

Að því er snertir upphæð skaðabóta þeirra, er hinum stefnda bæjarfógeta ber að greiða áfrýjanda sam-

kvæmt þessu, þá verður hún, þar sem sjálft lögtakið og uppboðið stendur óhaggað, andvirði hinna lögteknubóka að fráðregnu því sem inn kom við uppboðið, að viðbættu lögtaksgjaldi því sem tekið var, 50 aur. Og þar sem söluverð bókanna, sem áfrýjandinn hafði þær á boðstólum fyrir, var 3 kr. 75 a. hvert eintak, en ekkert tillit verður til þess tekið, þótt fógetavottarnir hafi virt hin lögteknubók 20 eintök aðeins á 1 kr. 50 a. hvert, nje til þess, þótt áfrýjandi hafi látið sjálfur um sama leyti selja á uppboði nokkur eintök af sömu bók, og látið þau þá fyrir að jafnaði 1 kr. 45 a. hvert, þá verður upphæð skaðabótanna samkvæmt ofansögðu 75 kr. ÷ 22 kr. 80 a. + 50 a., eða samtals 52 kr. 70 a. Bæjarfógetanum ber og að greiða áfrýjanda kostnað máls þessa fyrir yfirdómi með 20 krónum; þar á móti virðist eigi ástæða til að dæma áfrýjanda neinar bætur fyrir átroðning og ónæði.

Því dæmist rjett að vera:

Stefnda, bæjarfógeta Halldóri Daníelssyni, ber að greiða áfrýjandanum, Kristjáni Ó. Þorgrímssyni bóksala, 52 krónur — fimmtíu og tvær krónur, — og 70 aura, svo og 20 — tuttugu — krónur í málskostnað.

Dómi þessum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 32/1889

A. Jespersen
gegnKlemens Jónssyni fyrir hönd
Alex. Mc. Glashan & Son

D ó m u r :

Mál þetta er risið út af skuld, er hinn stefndi telur sig eiga hjá áfrýjanda fyrir vörur, að upphæð £ 27—9—2½ eða í vorum peningum 494 kr. 29 a. Var það dæmt á bæjarþingi Reykjavíkurkaupstaðar 25. apríl-mán. þ. á. með þeim úrslitum, að áfrýjandi var dæmdur til að greiða stefnda 9 sh. 2 d. eða 8 kr. 24 a. með 5% vöxtum frá 29. nóvembr. f. á. til borgunardags, og þar að auki £ 26—4—3 eða 471 kr. 83 a. einnig með 5% vöxtum frá 29. nóvbr. f. á. til borgunardags, nema hann synji fyrir með eiði eptir löglegan undirbúning á sínu varnarþingi, að hann hafi fengið þau vínföng, sem sje 11½ gallons af konjaki og 56⅔₁₀ gallons af Whisky, sem honum eru talin til skuldar 6. marz og 13. nóvbr. 1884 í reikningi stefnda. Vinni hann eiðinn er málskostnaður látinn falla niður, en að öðrum kosti á áfrýjandi að greiða stefnda 15 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur A. Jespersen áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu 10. maímán. þ. á., og krafist að verða algjörlega sýknaður af öllum ósönnum og ósönnuðum kröfum og kærum stefnda, en að stefndi verði dæmdur til að borga allan málskostnað, bæði fyrir undir- og yfirdómi, með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði að öllu leyti staðfestur og að áfrýj-

andi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfir-
dómi með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Í málinu hefur verið lagður fram reikningur frá
stefnda til áfrýjanda, að upphæð alls £ 44—2—6¹/₂, en
af þessari upphæð eru í reikningnum talin greidd £ 16—
13—4, og telur stefndi áfrýjanda þannig vera í skuld
við sig um £ 27—9—2¹/₂ eða í vorum peningum kr.
494,29. — Áfrýjandi hefur aðeins kannast við 1 póst
í reikningnum, eða að minnsta kosti ekki nægilega mót-
mælt honum, og er hann 2 tunnur af Whisky, sem
reiknaðar eru til peningaverðs með íláti og ábyrgðar-
gjaldi £ 17—2—6 eða kr. 308,24 a., en upp í þetta
er talið greitt £ 16—13—4 eða kr. 300, og verður þá
að eins eptir £ «—9—2 eða 8 kr. 24 a., er áfrýjandi
virðist skyldur til að borga stefnda með 5% vöxtum
frá sáttakærudegi til borgunardags. Á hinn bóginn eru
ekki gegn neitun áfrýjanda neinar sannanir nje heldur
líkur fengnar til þess, að áfrýjandi hafi fengið þær vör-
ur, kálmeti o. fl., fyrir £ «—15—9¹/₂, sem greindar eru
í reikningnum við 14. júní 1883, og ber því að sýkna
áfrýjanda af kröfum stefnda að því þá pósta snertir.

Aptur á móti eru líkur fengnar fyrir því, að á-
frýjandi hafi frá stefnda fengið 11¹/₂ gallons af konjaki
og 56⁷/₁₀ gallons af Whisky, sem í reikningnum eru
sagðar sendar áfrýjanda 6 marz og 13. nóvbr. 1884 og
sem með ílátum og ábyrgðargjaldi eru reiknaðar £ 26—
4—3, þar sem vottorð hins umboðslega endurskoðanda
er fengið fyrir því, að áfrýjandi hafi um þær mundir
fengið — eptir því sem hann sjálfur hefur frá skýrt —
11¹/₂ gallons af konjaki og 50 gallons af Whisky — en
hinna síðarnefndu gallonstölu hefur hann að eins skýrt
frá með fyrirvara. Þessu vottorði hefur áfrýjandi ekki

mótmælt, og heldur ekki, þótt málssóknin gæfi tilefni til þess, skýrt frá, hvaðan hann hafi fengið þau vínföng. Virðist því rjett, að áfrýjandi, ef hann á að geta losað við að greiða andvirði þeirra, 471 kr. 83 a., og 5% vexti af þeirri upphæð frá sáttakærudegi til borgunardags, vinni eið að því, að hann ekki hafi fengið þessi vínföng. Vinni hann eiðinn, á hann, að því nýnefnda upphæð snertir, að vera sýkn af kröfum stefnda, en ella ber honum að greiða hana, og virðist þá einnig rjett, að hann greiði stefnda málskostnað í hjeraði með 15 krónum. — Það ber þannig að staðfesta hinn áfrýjaða bæjarþingsdóm.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því. dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað.
Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. ágústmán.

Nr. 11/1889

Filippus Filippusson

gegn

skiptaráðandanum í Rangárvallasýslu,
sýslumanni H. E. Johnsen.

Dómur:

Með stefnu, útgefinni 12. febr. þ. á., hefur áfrýjandinn skotið til yfirdómsins úrskurði, felldum 18. desbr. f. á. í skiptarjetti Rangárvallasýslu, út af ágreiningi

milli hans og annara hlutaðeigenda á skiptum á dánar- og fjelagsbúi Filippusar heitins Þorsteinssonar frá Bjólu og eptirlifandi ekkju hans, og hefur áfrýjandinn krafizt þess, að greindur úrskurður verði að öllu leyti úr gildi felldur, að kröfur áfrýjandans fyrir skiptarjettinum verði að öllu leyti til greina teknar og að hinn stefndi skiptaráðandi verði fyrir hönd ofanefnds dánar- og fjelagsbús dæmdur til að borga málskostnað allan fyrir undir- og yfirrjetti með 200 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. — Stefndi hefur fallizt á, að hinn áfrýjaði úrskurður verði felldur úr gildi, en mótmælt að öðru leyti fastlega kröfum áfrýjandans.

Í þrætu þeirri, er hinn áfrýjaði úrskurður dæmdi um, komu allir hlutaðeigendur búsins, aðrir en áfrýjandinn, sem sje samarfar hans og ekkjan, fram sem mótpartar hans og undirskrifuðu málsskjöl þau er fram voru lögð, en þó hefur aðeins skiptaráðandanum einum verið stefnt fyrir lúsins hönd, og engum af nefndum mótpörtum áfrýjandans, enda hafa þeir eigi látið mæta hjer fyrir rjettinum. Með því að þessi málsmeðferð er alveg ólögmæt, verður ex officio að vísa máli þessu frá yfirdóminum, og ber áfrýjanda eptir þessum úrslitum málsins að greiða stefnda í málskostnað 30 krónur.

Þar sem umboðsmaður áfrýjanda hefur heimtað, að málsfærslumaður hins stefnda verði sektaður fyrir ýms ummæli í varnarskjölum hans, þykir rjettinum eptir atvikum eigi alveg nægileg ástæða til að taka þessa sektakröfu til greina.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjandinn

Filippus Filippusson greiði stefnda, sýslumanni H. E. Johnsen, 30 kr. í málskostnað, er lúkest innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa, sæti ella aðför að lögum.

Nr. 28 1889

Klemens Jónsson fyrir hönd

F. A. Löve

gegn

Páli Þorkelssyni.

D ó m u r :

Með bæjarþingsdómi Reykjavíkur 7. marz þ. á. var hinn stefndi, gullsmiður Páll Þorkelsson, dæmdur til að greiða áfrýjandanum, cand. jur. Klemens Jónssyni fyrir hönd F. A. Löve klæðsala, eptirstöðvar af skuld til nefnds Löve, 360 kr. 85 a., með 5⁰/₁₀₀ vöxtum frá sátta-kærudegi, 18. desbr. f. á., til borgunardags, og 10 kr. í málskostnað. Hefur áfrýjandinn krafizt þess fyrir yfirdóminum, að dómur þessi verði staðfestur að öðru leyti en því, að frá hinni umstefndu upphæð, 360 kr. 85 a., megi draga 53 kr. 50 a., sem annar maður hafi, eptir að dómur var fallinn á bæjarþinginu, tekið að sjer að greiða, og að stefndi verði dæmdur til að greiða sjer málskostnað fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Stefndi, sem hefur gagnáfrýjað málinu, hefur aptur á móti krafizt að verða sýknaður af kröfum áfrýjandans og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða sjer 500 kr. í skaðabætur fyrir tímatöf og lánstraustspell, svo og málskostnað fyrir undir- og yfirdómi með þeirri upphæð, er yfirdómurinn álitur hæfilega.

Afrýjandinn hefur til stuðnings kröfu sinni lagt fram skuldabréf, dags. 23. júní f. á., undirskrifað af stefnda, þar sem stefndi lofar að greiða þáverandi umboðsmanni klæðsala F. A. Löve skuld þá, er hann sje í við Löve og sem samkvæmt verzlunarbókum hans sje að upphæð 380 kr. 85 a., þannig, að hann greiði vissa tiltekna upphæð á mánuði hverjum unz skuldinni væri lokið, en af þessum afborgunum hefur stefndi að eins greitt hina fyrstu, eða 20 kr., og var því krafa áfrýjanda fyrir undirrygtti 360 kr. 85 a.

Með því nú að stefndi hefur kannast við að hafa undirskrifað tjeð skuldabréf, og ekkert tillit verður, gegn mótmælum áfrýjandans, tekið til þeirrar varnarástæðu hans, að hann hafi eigi, áður en hann undirskrifaði skuldabréfið, rannsakað hina einstöku liði skuldarinnar, sem hann aldrei kveðst hafa fengið sundurliðaðan reikning yfir, og hafi hann því ekki gætt þess, að á reikningnum hafi verið taldar, leyfislaust frá sinni hálfu, skuldir þriggja óviðkomandi manna að upphæð samtals 184 kr. 85 a., og með því að ennfreður öll skuldin skyldi eptir skuldabréfinu falla til borgunar þegar í stað, ef vanskil yrðu með áskildar afborganir, þá verður yfirdómurinn að fallast á úrslit þau, er málið hefur fengið fyrir bæjarþinginu, bæði hvað sjálfa kröfuna og málskostnað snertir, en þar sem áfrýjandinn, eins og áður er sagt, hefur hjer fyrir rjettinum fært kröfu sína niður um 53 kr. 50 a., ber hjer aðeins að dæma honum upp í skuldina 307 kr. 35 a. Með tilliti til þess, að stefndi gaf tilefni til áfrýjunar málsins, með því að stefna því fyrir yfirdóminn að fyrra bragði með óþarflega löngum fresti, og með hliðsjón af öðrum atvikum málsins,

ber að dæma hann til að greiða áfrýjanda 15 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Stefndi, Páll Þorkelsson gullsmiður, greiði áfrýjanda, cand.jur. Klemens Jónssyni fyrir hönd F. A Löve, 307 kr. 35 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi 18. desbr. f. á. til borgunardags, og 25 krónur í málskostnað fyrir báðum dómum.

Dómi þessum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 37/1889.

S. E. Waage fyrir hönd

Jóns Ó. V. Jónssonar

gegn

Páli Þorkelssyni.

D ó m u r :

Með bæjarþingsdómi Reykjavíkur, gengnum 4. apríl p. á., var hinn stefndi, tannlæknir Páll Þorkelsson, dæmdur til að greiða áfrýjandanum, verzlunarstjóra S. E. Waage fyrir hönd kaupmanns J. Ó. V. Jónssonar, verzlunarskuld, að upphæð 126 kr. 91 e., með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, 7. jan. p. á., til borgunardags, og 15 krónur í málskostnað, en málsfærslumaður áfrýjanda fyrir bæjarþinginu, E. Egilsson, skyldi fyrir ósæmilegan rithátt greiða sekt, 5 kr. í fátækra sjóð Reykjavíkur og 5 kr. í landssjóð. Hefur áfrýjandi krafizt þess hjer fyrir rjettinum, að dómur þessi verði staðfestur og stefndi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi að skaðlausu eða með einhverju nægilegu

eptir mati rjettarins. Hinn stefndi, sem hefur gagnáfrýjað málinu, hefur aptur á móti krafizt þess, að verða dæmdur sýkn af kærum og kröfum áfrýjandans, að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða sjer 150 krónur í skaðabætur fyrir tímatöf og lánstraustsspilling og í málskostnað 50 kr. eða þá upphæð, er rjettinum þyki hæfileg, og loks að sektarákvæði undirrjettardómsins snertandi málsfærslumann áfrýjandans verði látið standa óhaggað.

Stefndi hefur fyrir undirrjettinum kannazt við að skulda áfrýjandanum af hinum umstefndu 126 kr. 91 e. 54 kr. 91 e., og getur því eigi til mála komið að leysa hann undan að greiða þá upphæð; en hann hefur haldið því fram, að hann sje ranglega krafinn um hinar eptirstandandi 72 kr., þar sem sjer sje í reikningi áfrýjandans færð til skuldar úttekt tveggja skólapilta fyrir 72 kr. án þess hann hafi gefið nokkurt leyfi til þess. En með því að það er sannað af áfrýjanda hálfu, að skólapiltar þessir, sem stefndi var fjárhaldsmaður fyrir, fengu úttektina í hvert skipti eptir brjeflegri beiðni stefnda til áfrýjanda, er þeir höfðu með sjer og færðu áfrýjanda og sem eigi verður skilin öðruvísi en svo, að stefndi hafi ætlazt til, að úttektin væri skrifuð í sinn reikning, þó það væri eigi sagt berum orðum, þá verður eigi þessi mótbára stefnda til greina tekin, og verður hann því að dæmast til að greiða áfrýjanda alla hina umstefndu skuld með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Með því að yfirdómurinn einnig fellst á málskostnaðarákvæði bæjarþingsdómsins og engin krafa hefur komið fram um breytingu á sektarákvæði hans, þá ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm í heild sinni.

Eptir úrslitum málsins og með tilliti til þess, að stefndi gaf tilefni til áfrýjunar málsins af hendi sækjanda, með því að áfrýja því til yfirdómsins með óþarflega löngum fresti, ber stefnda að greiða áfrýjandanum málskostnað fyrir yfirdómi með 20 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. Aðalstefndi, Páll tannlæknir Þorkelsson, greiði aðaláfrýjandanum, S. E. Waage fyrir hönd J. Ó. V. Jónssonar kaupmanns, 20—tuttugu—krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 19. ágústmán.

Nr. 34/1889

Björn Jónsson

gegn

Kr. Ó. Þorgrímssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkurkaupstaðar af bóksala Kr. Ó. Þorgrímssyni gegn blaðstjóra og prentsmiðjueiganda Birni Jónssyni út af því, að Björn Jónsson ekki gjörði honum reikningsskil fyrir mánaðarritinu «Íðunni» árin 1884 og 1885, er þeir gáfu út í sameiningu, og var það dæmt 25. aprílmán. þ. á. með þeim úrslitum, að Björn Jónsson skyldi, gegn fullnægjandi skýrslu frá Kristjáni Þorgrímssyni um það, hvað til hans hafi goldizt af andvirði nefndsrits I.—III. bindis frá kaupendum utan Reykjavíkur-

kaupstaðar — en innheimtu á því hafði Björn Jónsson —, að viðlagðri 3 króna sekt fyrir hvern dag, er hann lætur dómi þessum ófullnægt, gjöra Kr. Ó. Þorgrímssyni full reikningsskil af sinni hálfu fyrir tekjum og útgjöldum við útgáfu nefndra binda af mánaðarritinu «Íðunni». Svo var Birni Jónssyni og gjört að greiða 8 kr. sekt í landssjóð fyrir það að hann ekki kom á sáttafund og 10 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur Björn Jónsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 22. maímán. þ. á., og krafist, að hann verði sýknaður af kröfum stefnda í málinu, en stefndi dæmdur til að greiða málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi eptir mati landsyfirdómsins. Á hinn bóginn hefur hann stefndi mótmælt sókn áfrýjanda fyrir yfirdóminum og skírskotað til sinnareigin sóknar fyrir bæjarþinginu og rjettarkrafa þeirra, er hann gjörði þar.

Árin 1884 og 1885 gáfu málsaðilar út í sameiningu mánaðarritið «Íðunni», alls 3 bindi, og var svo um samið, að tjón eða ágóði af útgáfu ritsins skyldi lenda jafnt á báðum. Stefndi lagði til pappír, kostaði innheptingu og hafði útsölu ritsins á höndum hjer í bænum. Aptur skyldi áfrýjandi standa straum af prentun ritsins, undirbúning þess undir prentun og útsending um land allt utan Reykjavíkur. Um árslok 1885 hætti stefndi að taka þátt í útgáfu ritsins, gjörði reikning fyrir tekjum sínum og útgjöldum við útgáfuna bæði árin og heimtaði nú reikningsskil af áfrýjanda að hans leyti. Þegar nú áfrýjandi ljet það fyrir farast, kærði stefndi áfrýjanda fyrir sættanefnd 8. febr. f. á. Áfrýjandi lofaði þá að gjöra reikningsskil fyrir 10. marz næst eptir; þetta gjörði hann þó ekki; stefndi kærði hann þá enn fyrir sættanefnd og var sætt reynd í mál-

inu 18. sept. f. á. Þá gaf stefndi áfrýjanda frest með reikningsskilin til nýjárs 1889. Áfrýjandi fullnægði samt ekki sættinni, og kærði stefndi hann þá enn fyrir sættanefnd 13. febr. síðastl., en þá mætti áfrýjandi ekki á sáttafundinum og var málinu því vísað til dómstólanna.

Áfrýjandi telur sjer til sýknar, að hin heimtuðu reikningsskil sjeu sem stendur þýðingarlaus, með því enn sje ekki búið að innheimta nærri fyrir kostnaði við útgáfu þeirra 3 binda af ritinu, sem málsaðilar gáfu út í fjelagsskap, og því geti stefndi að svo stöddu ekki haft neinn ágóða af útgáfu ritsins. En eins og stefndi ekki hefur farið fram á annað, en að áfrýjandi innti af hendi hin heimtuðu reikningsskil, og það því ekki snertir þetta mál, hvort tjón eða hagur hafi orðið af útgáfu ritsins, eins getur það, að stefndi hefur tekið við nokkru af andvirði ritsins frá utanbæjarmönnum, án þess að gjöra áfrýjanda nægileg skil fyrir því — en þetta hefur stefndi að nokkru leyti viðurkennt —, ekki losað áfrýjanda við þá skyldu að sínu leyti að gjöra reikningsskil, er honum virðist mega vera innanhandar, jafnvel þótt stefndi ekki gjörði grein fyrir, hve mikið hann hefur innheimt hjá utanbæjarmönnum. Það verður því að fallast á það, að bæjarþingsdómurinn skyldar áfrýjanda til að inna þessi reikningsskil af hendi, og með því að hinn stefndi hefur eigi gagnáfrýjað dóminum, kemur eigi til álita spurningin um að breyta því ákvæði dómsins, að hinn stefndi eigi af sinni hálfu að gefa áfrýjanda fullnægjandi skýrslu um, hvað til hans hafi goldizt af andvirði mánaðarritsins «Íðunnar» I. — III. bindis frá kaupendum utan Reykjavíkur.

Með því nú yfirdómurinn einnig fellst á, að áfrýj-

anda með hinum áfrýjaða dómi er gjört að greiða 8 kr. sekt í landssjóð samkvæmt tilskipun 11. ágúst 1819 eins og líka á ákvæði dómsins um málskostnað, ber að öllu leyti að staðfesta hinn áfrýjaða bæjarþingsdóm.

Með því að hinn stefndi eigi hefur gjört kröfu til málskostnaðar fyrir yfirdómi, verður hann að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur, undir aðför að lögum.

Mánudaginn 2. septembermán.

Nr. 41/1889

Hið opinbera

gegn

Jóni Ívarssyni

D ó m u r :

Með dómi, gengnum fyrir lögreglurjetti Reykjavíkur 6. júní p. á., var hinn kærði Jón Ívarsson, til heimilis í Görðunum við Reykjavík, dæmdur samkvæmt 2. og 9. gr. laga 10. febr. 1888, um veitingu og sölu áfengra drykkja, í 30 kr. sekt til bæjarsjóðs Reykjavíkur og málskostnað allan, fyrir að hafa haldið uppi ólöglegum vínveitingum í veitingahúsinu «Geysi» í Reykjavík án vinsöluleyfis, en að öðru leyti var hann dæmdur sýkn af kæru hins opinbera í málinu.

Þessu máli hefur verið skotið til yfirdómsins eptir ósk hins kærða.

Hinn kærði, Jón Ívarsson, hefur um nokkurn tíma

að undanfögnu haft leyfi til að hafa veitingar í veitingahúsinu Geysi í Reykjavík, samkvæmt leyfisbrjefi útgefnu af hlutadeigandi amtmanni 5. júlí 1887, en á síðastliðnum vetri fjekk hann meðákærða fyrir undirrjettinum, Finni Finnssyni, í hendur skriflegt afsal á veitingarjettinum í Geysi samkvæmt amtsleyfinu, en það afsal var, eptir framburði kærða, sem eigi er næg ástæða til að rengja, aðeins fengið Finni í því skyni og með því skilyrði, að Finnur fengi veitingarjettinn í Geysi. Finnur Finnsson sótti síðan um vísöluleyfi samkvæmt ofanefndum lögum, 10. febr. 1888, 6. gr., en það varð árangurslaust. 1. maí þ. á. gjörðu þeir þá samning með sjer, kærði og Finnur, þess innihalds meðal annars, að Finnur skyldi upp frá þeim degi, með missiris uppsögn frá beggja hálfu, standa fyrir veitingum í Geysi, fyrir hönd Jóns Ívarssonar og fyrir reikning hans, samkvæmt fyrnefndu amtsleyfi Jóns, og skyldi Finnur hafa ákveðin laun á ári fyrir starfa sinn. Tók síðan Finnur við forstöðu veitinganna samkvæmt þessu og rak þær til þess er þetta mál var höfðað, en þá var hætt við þær eptir banni bæjarfógetans; en Jón Ívarsson gekk í þjónustu E. Egilssonar í Görðunum í Reykjavík, og var svo umsamið milli þeirra, að Jón skyldi standa fyrir verzlun, er Egilsson ætlaði að hafa þar, en af verzluninni gat ekki orðið, og er Jón nú hjú Egilssons eða þjónustumaður.

Undirdómarinn hefur nú komizt að þeirri niðurstöðu, að veitingar þær, er þannig hafi fram farið í «Geysi» síðan 1. maí þ. á., hafi verið ólöglegar, af því að kærði hafi, með því að ganga í þjónustu annars manns og með því að hætta að hafa sjálfur bein afskipti af veitingum í Geysi, sleppt rjetti sínum til

vínsölunnar eða misst hann, og hefur því kærði, sem hefur lýst því yfir, að hann beri alla ábyrgð á veitingum þeim, er fram hafi farið í «Geysi», síðan 1. maí þ. á., gagnvart lögnum og hinu opinbera, verið dæmdur í sekt, svo sem fyr hefur sagt verið.

Yfirdómurinn getur nú ekki sjeð, að það liggi í hlutarins eðli, að maður, sem, eins og kærði, hefur leyfi amtmanns til að halda veitingahús, missi þetta leyfi að sjálfsögðu fyrir það þótt hann gangi í þjónustu annars manns og megi eigi halda áfram veitingunum eins fyrir það undir forstöðu þeirra, er hann ræður til þess. Þetta verður heldur eigi, að áliti yfirdómsins, leitt út úr lögum þeim, er leyfisbrjef kærða er byggt á, tilsk. 17. nóv. 1786, 10. gr. og tilsk. 13. júní 1787 II. 2., og þarsem leyfisbrjef kærða til að reka veitingarnar, 5. júlí 1887, sem lagt hefur verið fram hjer fyrir rjettinum í staðfestu eptirriti, eigi heldur inniheldur neina ákvörðun eða neitt skilyrði í þessa átt, þá verður að sýkna kærða af ákæru hins opinbera fyrir brot gegn 2. gr. fyrnefndra laga 10. febr. 1888. Hið annað kærutritið hins opinbera, er kærði var sýknaður af í máli þessu fyrir undirrjetti, brot gegn 7. gr. optnefndra laga, getur eigi komið til álita hjer fyrir rjettinum, með því að málinu hefur eigi verið áfrýjað af hálfu hins opinbera.

Samkvæmt þessum úrslitum málsins verður málskostnaður allur að greiðast af almannafje, þar með talin málflutningslaun sóknara og svaramanns hjer fyrir rjettinum, 10 kr. til hvors.

Meðferð málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdóminum lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði Jón Ívarsson á að vera sýkn af kærum hins opinbera í þessu máli. Málskostnaður fyrir báðum dómum greiðist af almannafje, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns, málaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors.

Nr. 42/1889

Hið opinbera
gegn

Þóroddi Guðmundssyni

Dómur:

Mál þetta er höfðað fyrir lögreglurjetti Gullbringu- og Kjósarsýslu gegn Þóroddi Guðmundssyni, og hann dæmdur fyrir leyfislausu lausamennsku í 20 kr. sekt og til þess að greiða 1 hundrað á landsvísu, eða 64 kr. 63 a., er hvorttveggja skyldi renna til helminga til hreppstjórans í Bessastaðahreppi og til fátækra sjóðs nefnds hrepps. Loks er hann dæmdur til að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað. Lögreglurjettardóminum, er upp var kveðinn 9. marzm. þ. á., hefur verið skotið til yfirdómsins eptir beiðni hins kærða.

Hreppsnefndin í Bessastaðahreppi hafði kært sakborning fyrir sýslumanni fyrir það, að hann mundi vera í ólöglegri stöðu. Tók sýslumaður hann því undir próf. Í prófinu sannaðist það eitt, að hinn kærði var til sjóróðra í Sveinskoti á Álptanesi, að hann ætti heima í Stóra-Saurbæ í Ölfusi, og að hann hefði verið vistlaus frá vinnuhjúaskildaga það ár. En það var alls

ekki grennslast eptir, því síður upplýst, hversvegna hann var vistlaus, eða hvort hann hefði beðið hreppstjóra eða sýslumann að útvega sjer vist, sbr. 8. gr. tilsk. 26. maí 1863, en á hinn bóginn hefur talsmaður hans fyrir yfirdómi staðhæft, að hann hafi verið vistráðinn, en orðið af vistráðunum annaðhvort fyrir vistrof eða dauðsfall þess, er hann var ráðinn hjá, og að hann því hafi farið til foreldra sinna eða móður, og er þessu ekki mótmælt af sóknaranum. Með því að þannig vantar áreiðanlega skýrslu um atvik í málinu, sem sýkna eða sakfelli hins kærða beinlínis er undir komið, verður að fella lögreglurjettardóminn úr gildi og dæma málskostnað fyrir báðum dómum, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, af almannafje.

Á uppsögn dómsins í hjeraði hefur orðið ótilhlýðilega langur dráttur, en þótt undirdómarinn hafi ekki fyllilega rjettlætt drátt þenna, virðist þó ekki alveg næg ástæða til að láta hann sæta ábyrgð fyrir. Fyrir yfirdómi hefur málið verið löglega flutt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði lögreglurjettardómur er úr gildi felldur. Málskostnaður fyrir báðum dómum, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 9. septembermán.

Nr. 44/1889

Rjettvísinn

gegn

Friðriki Friðrikssyni Schram
og Jóni Theodór Þorkelssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Skagafjarðarsýslu, uppkveðnum 1. aprílmán. p. á., voru hinir ákærðu, Friðrik Friðriksson Schram og Jón Theodór Þorkelsson, dæmdir fyrir þjófnað, hinn fyrnefndi í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð og hinn síðarnefndi í sömu refsingu í 3×5 daga. Svo voru hinir ákærðu og in solidum dæmdir til þess að greiða iðgjöld til kaupmanns V. Claessens, 9 kr. 23 a., og allan löglegan kostnað málsins, þar á meðal 8 kr. í varnarlaun til svaramanns hinna ákærðu í hjerði. Dómi þessum hefur verið skotið til yfirdómsins, að því er Friðrik Schram snertir eptir hans eigin beiðni, en af hálfu hins opinbera að því er báða hina ákærðu snertir.

Með játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum í málinu er það sannað, að þeir hafi um gangnaleytið í fyrra haust, 1888, tekið upp á því að fara í kjallara undir verzlunarhúsi Claessens kaupmanns á Sauðárkróki til að stela kolum handa Friðrik, sem var kolalaus. Það var Friðrik, sem upphaflega fjekk Jón til þessa, en Jón, sem var vinnumaður Claessens kaupmanns, hafði lykilinn að húsinu. Síðan fóru þeir báðir saman fleirsinnis í kjallarann, og stálu úr honum bæði kolum og steinolíu, er Friðrik tók við og hagnýtti sjer, enda lagði hann til í hvert skipti poka undir kolin og flöskur undir steinolíuna. Það hefur eigi orðið sannað,

hversu mikið af kolum og steinolfu þeir hafi þannig tekið úr kjallaranum, en eftir viðurkenningu þeirra sjálfra hefur það að minnsta kosti numið $\frac{1}{4}$ tunnu af kolum og 6 pottum af steinolfu. Sömu leiðis hefur Friðrik játað, að hann hafi um sama leyti fengið hjá Jóni 1 pd. af rjóli, 1 skeppu af korni, um 3 pd. af hvítasykri og eitthvað nokkuð af brennivíni, sem hann hafi lagt tómar flöskur undir, og hafi sjer verið kunnugt um, að Jón hafi stolið öllu þessu frá húsbónda sínum. Loksins hefur Friðrik skýrt frá, að hann hafi fengið 2 kr. 75 a. hjá Jóni, án þess að hann hafi haft vitneskju um, að Jón hafi stolið þeim, en Jón hefur neitað, að hann hafi látið Friðrik fá meira en 2 kr. í peningum.

Hinn ákærði Jón Þorkelsson hefur kannazt við það, að hann hafi stolið framannefndum munum frá húsbónda sínum, sumpart einn, sumpart í samverki við Friðrik Schram, og að hann hafi látið Friðrik fá þýfið. Auk þess hefur hann kannazt við, að hann í fyrra haust hafi stolið frá húsbónda sínum Claessen, eingöngu fyrir sjálfan sig, ýmsum varningi úr verzlunarbúðinni, svo sem um 13 pd. af tóbaki, pappír, 5 pd. af ýmislega litum tvist, 14 ál. af hvítu ljerepti, 2 dósir penna, 2 dósir tölur, sápushykki, tommustokk, 1 pt. brennivín, 2—3 pd. tvíbökur, 3 pd. sykur, 7 tvinnakefli, stívelsi, höfuðkamb, vestisspennur, kantabönd, og 10 krónum auk áður nefndra 2 króna. Þessar vörur lokaði hann niður í koffort sitt, og þar fundust þær að mestu leyti síðar, er þjófnaðurinn varð uppvís. Allt hið stolna hefur auk peninganna, 12 króna, verið talið um 69 kr. virði, en því hefur mestmegnis verið skilað aptur eigandanum; endurgjalds hefur að eins verið krafizt fyrir

kolin og steinolíuna og smávegis fleira, og er það metið 9 kr. 23 a.

Báðir hinir ákærðu eru komnir yfir lögaldur sakamanna, og hafa eigi áður sætt ákæru eða dómi fyrir neinn glæp. Afbrot Friðriks Friðrikssonar heyrir undir 230. gr., sbr. 48. gr. og 240. gr. hegningarlaganna, og þykir refsingin fyrir hann hæfilega ákveðin af undirdómaranum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Afbrot Jóns Þorkelssonar heyrir undir 230. gr., sbr. 48. gr. hegningarlaganna, og þykir refsingin fyrir hann, með hliðsjón af 58. gr. hegningarlaganna, hæfilega ákveðin 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Með því að yfirdómurinn fellst á ákvæði hjeradsdómsins um iðgjöld og málskostnað, ber því að staðfesta hann með þessari breytingu að því er refsinguna snertir. Hinir ákærðu eiga og að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjerði og málsfærslan fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Jón Þorkelsson sæti 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Að öðru leyti á auka-rjettardómurinn að vera óraskaður. Hinir ákærðu greiði in solidum allan kostnað af áfrýjun málsins, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 47/1889

Rjettvísín

gegn

Jóni Ögmundssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Reykjavíkur, gengnum 23. júlí þ. á., var hinn ákærði, Jón Ögmundsson, dæmdur fyrir skjalafalsanir, samkvæmt 270. gr. hegningarlaganna, samanborinni við 65. grein, og með hliðsjón af 59. gr. þeirra, í 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð, svo og til að greiða allan af málinu gegn honum leiðandi kostnað, þar með talinn varðhaldskostnað hans og málsvarnarlaun til hins skipaða verjanda í hjerði, 4 krónur. En dómi þessum hefur hlutaðeigandi amtmaður áfrýjað fyrir hönd rjettvísinnar til yfirdómsins.

Það er löglega sannað með eigin játningu hins ákærða, sem styðst við aðrar skýrslur, sem fram eru komnar í málinu, að ákærði hefur á tímabilinu frá 15. marz til 12. maí f. á., þegar hann var við sjóróðra í Gullbringusýslu, skrifað 9 falsaðar ávísanir upp á verzlunir í Keflavík og ennfreður 1 ávísun 6. júlí f. á. uppá verzlun í Reykjavík, og sett undir ávísanirnar nöfn ýmsra bænda. Tók ákærði síðan út á ávísanirnar eptir hljóðan þeirra, en varði peningum þeim, er hann fjekk út á þær, mestmegnis til munaðarvörukaupa. Ávísanir þær, er ákærði þannig falsaði, voru þessar: 1., dags. 12. maí f. á., undir nafni Hákonar Eyjólfssonar í Stafnesi til Duus verzlunar í Keflavík, uppá 50

kr. í peningum; 2., dags. 15. marz f. á., undir nafni sama manns, til sömu verzlunar, upp á 9 kr. 75 a.; 3., dags. 6. júlí f. á., undir nafni Hákonar Tómassonar í Nýlendu, til Brydes verzlunar í Reykjavík, uppá 25 kr.; 4., dags. 11. apríl f. á., undir nafni Jóns N. Tómassonar í Smiðshúsum, til Knudtzons verzlunar í Keflavík, uppá 2 pd. af kandís, 2 pd. af kringlum og 1 blekbyttu, sem kostaði samtals 1 kr. 62 a.; 5., sem var tekið útá 1. maí f. á., undir nafni Sigurðar Björgólfssonar á Melabergi, til sömu verzlunar, að upphæð 2 kr. 25 a.; 6., dags. 20. marz f. á., undir nafni Árna Eiríkssonar í Landlyst, til Fischers verzlunar í Keflavík, uppá 2 kr. 50 a.; 7., dags. 2. maí f. á., undir nafni Vilhjálms Tómassonar í Smiðshúsum, til sömu verzlunar, uppá 2 pd. af kringlum og 1 pd. af skonroki, sem verð er eigi tilgreint á; 8., dags. 28. marz f. á., undir nafni Daða Jónssonar, til sömu verzlunar, uppá 4 kr.; 9., dags. 19. apríl f. á., undir nafni Vilhjálms Tómassonar í Smiðshúsum, til Duus verzlunar í Keflavík, uppá 2 pd. af kringlum og 3 pela af brennivíni, sem kostaði samtals 1 kr. 55 a.; 10., dags. 9. apríl f. á., undir nafni Guðmundar Lafranzsonar í Nesjum til sömu verzlunar, uppá 2 pd. af kandís og 3 pd. af kringlum, og er þetta talið til verðs 1 kr. 77 a. Ávísanirnar nr. 1 og 3 hljóðuðu uppá handhafa sem útgjörðarmann ávísanda, og hóf ákærði þær sem slíkur, en hann nefndi sig, þegar hann tók út á hina síðarnefndu ávísun, Björn Eggertsson á Bakka. Hinar ávísanirnar tók ákærði út á svo sem erindsreki annara.

Hinn ákærði, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna og eigi hafði áður sætt ákæru eða dómi fyrir nokkurt lagabrot, var með aukarjettardómi Húnavatns-

sýslu, 9. okt. f. á., dæmdur í 9 mánaða betrunarhúsvinnu fyrir stórpjófnað, einfaldan pjófnað og svik, er hann framdi í fyrra sumar og þar áður, og var hann búinn að úttaka þá hegningu 22. maí þ. á., en 7. s. m. byrjuðu prófin í máli þessu. Ber því, eins og undirdómarinn hefur gjört, að dæma ákærða í hegningarauka, samkvæmt 65. gr. hinna almennu hegningarlaga, fyrir framantalin afbrot hans, sem af undirdómáranum eru rjettilega heimfærð undir 270. gr. hegningarlaganna, og virðist sá hegningarauki, sjerstaklega með tilliti til þess, að ákærða hefur verið haldið í gæzlvarðhaldi síðan 22. maí þ. á. (sbr. 59. gr. hegningarlaganna), hæfilega metinn 8 mánaða betrunarhúsvinna. Yfirdómurinn fellst á það, að undirdómarinn hefur eigi dæmt neinum endurgjald undir máli þessu, þar sem þess hefur eigi verið krafizt af rjettum hlutaðeigendum, svo og á málskostnaðarákvæði undirdómsins.

Ákærða ber að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns, 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi lögmæt.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað, þó svo, að hin ídæmda hegning sje betrunarhúsvinna í 8 mánuði. Ákærði Jón Ögmundsson greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, yfirrjettarmálaflutningsmann-

anna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 krónur til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 30. septembermán.

Nr. 26/1889

M. Johannessen

gegn

O. J. Haldorsen

D ó m u r :

Þegar aðaláfrýjandinn, kaupmaður Matthias Johannessen, í fyrra sumar fór hjeðan af landi til Noregs, fól hann gagnáfrýjandanum, timburmanni O. J. Haldorsen, á hendur að halda áfram og ljúka við viðgjörð á þilskipinu «Vonin», eign Johannessens, sem þá var á Reykjavíkurhöfn, og þegar hann kom aptur úr Norðegsförinni um miðjan septembermánuð f. á., fól hann einnig Haldorsen á hendur að fara með skipið af höfninni inn í Eiðstjörn og leggja það þar upp til vetrarlegu. Hinn 19. sept. f. á. lagði Haldorsen með skipið inn eptir, en daginn eptir strandaði það norðanvert við Geldinganes; gekk stefndi og skipverjar þar af því, en það fór í spón; leifar skipsins eða brotin úr því voru hinn 29. okt. næst á eptir virt af dómkvöddum mönnum á 80 kr. Þessar ófarir álítur aðaláfrýjandi að hafi verið að kenna handvömm Haldorsens, og að hann eigi að bæta sjer tjón það, er leitt hafi af strandi skipsins. Hann höfðaði því mál á móti Haldorsen fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur, og fór því fram, að hann yrði dæmdur til að greiða sjer andvirði skipsins, er hann taldi 3000 kr., að frádregnum ofanrituðum 80 kr., eða alls 2920 kr., auk málskostnaðar. — Á hinn bóginn

gagnsótti Haldorsen Johannessen fyrir bæjarþingsrjettinum, og jafnframt og hann krafðist sýknunar í aðalsökinni, gjörði hann þær gagnkröfur, að Johannessen yrði dæmdur til að greiða sjer ýmsar skulda- og skaðabótaupphæðir, samtals 25000 kr., og að auki málskostnað og kost og tæringu. Um þessar gagnsóknarkröfur Haldorsens gekk þó eigi dómur í hjeraði, með því að skjöl þau, er málsóknin átti að styðjast við, að áliti undirdómarans, voru svo óljós, ólæsileg og óskiljanleg að enginn dómur varð á þeim byggður. Þó var aðalstefnandi dæmdur til að greiða gagnstefnanda 524 kr. 11 a, með 5% vöxtum frá sáttaþæruðegi, upp í skulda-kröfuna, en aðalstefnandi hafði sjálfur undir rekstri málsins kannast við rjettmæti kröfunnar, að því er þessa upphæð snertir. Á hinn bóginn var O. J. Haldorsen með bæjarþingsdóminum, sem upp var kveðinn 28. marz þ. á., sýknaður fyrir kröfum Johannessens um skaðabætur fyrir skiptjónið, og málskostnaður var látinn falla niður bæði í aðalsökinni og gagnsökinni. Þessum bæjarþingsdómi hefur kaupmaður M. Johannessen skotið til yfirdómsins með stefnu, útgefinni 13. aprílmán. þ. á., og gjört þær kröfur hjer fyrir rjettinum, að O. Haldorsen verði dæmdur til að greiða sjer 2920 kr. fyrir skipið «Vonina», principaliter *pure*, en in subsidium svo framarlega aðaláfrýjandi vinnur eið að því, að skipið hafi verið honum 3000 kr. virði þegar O. Haldorsen lagði á stað með það af Reykjavíkurböfn 19. sept. f. á., og að hann, hvernig sem fer, verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum dómum með 150 kr. — Á hinn bóginn hefur O. J. Haldorsen gagnáfrýjað málinu með stefnu, út gefinni 2. maímán. þ. á., og krafist þess, að hann verði algjörlega sýknaður í

aðalmálinu fyrir skaðabótakröfum Johannessens, en að Johannessen verði í gagnsóknarmálinu dæmdur eptir kröfum sínum fyrir undirrettinum, og hefur hann tengt nokkrar varakröfur við þessa aðalkröfu, þar á meðal sem ýtrustu varakröfu, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og hvernig sem fer heimtar hann sjer til-dæmdan málskostnað fyrir báðum dómum.

Þó að eigi sje ástæða til þess að vísa gagnsökinni frá yfirdómi eptir kröfu aðaláfrýjanda fyrir þá skuld, að hjeradsrjettardómsgjörðir voru eigi fram lagðar af hálfu gagnáfrýjanda um leið og áfrýjunarstefna hans — en þær voru lagðar fram síðar undir rekstri málsins, — þá verður þó eigi hjá því komizt að vísa gagnkröfunum frá yfirdómi af þeirri ástæðu, að undirdómarinn hefur eigi látið dóm ganga um þær. — Þarsem undirdóm-arinn hefur dæmt aðaláfrýjanda til að greiða gagnáfrýjanda 524 kr. 11 a. með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi, þá hefur aðaláfrýjandi eigi sjerstaklega krafizt þess, að þessu ákvæði dómsins verði breytt, enda hefur hann viðurkennt rjettmæti þessarar kröfu-upphæðar undir rekstri málsins fyrir bæjarþinginu. Það verður því að staðfesta ákvæði dómsins um tjeðar 524 kr. 11 aua.

Að því er aðalmálið snertir, um skaðabótakröfu aðaláfrýjanda fyrir það, að skip hans «Vonin» fór í strand og brotnaði í spón, þá hefur gagnáfrýjandi hald-ið því fram, að hann hafi eigi tekið uppá sig neina skuldbindingu að ábyrgjast skipið á leiðinni frá Reykja-vík inn í Eiðstjörn, og eigi hafi hann með framferði sínu bakað sjer slíka ábyrgð, enda hafi það verið ýms atvik, honum óviðráðanleg, er ollu því, að skipið fórst á leiðinni, sjerstaklega óveður, hafi veðrið vesnað mjög,

eptir að hann lagði á stað með skipið, og hafi verið kominn ofsastormur, um það bil að skipið strandaði; svo hafi útbúnaður skipsins að köðlum og seglum verið ljelegur, «spilið» ónýtt og mannaflí lítill og ónógur, og verði sjer eigi kennt um neitt af þessu, heldur aðaláfrýjanda sjálfum. — Það er að vísu svo, að gagnáfrýjandi hefur eigi með neinum beinum samningi, skriflegum eða munnlegum, tekið að sjer að ábyrgjast skipið á leiðinni frá Reykjavík inn í Eiðstjörn, en þar sem hann tókst á hendur að flytja það þangað — en það má álíta sannað í málinu, að hann hafi verið forgöngumaður í flutningnum — þannig útbúið að seglum, köðlum o. s. frv., eins og það var, og um útbúning þess allan hlaut honum að vera kunnugt, með því að hann hafði haft það undir aðgjörð mikinn hluta sumarsins á undan flutningnum, en ljelegur útbúningur á skipinu og skortur á nægum mannafla hefur, eptir því sem fram er komið í málinu, verið hin verulegasta orsök til strandsins, fremur en stormur og óveður, þá virðist hann, með því að leggja á stað með skipið þannig útbúið, hafa sýnt svo mikið fyrirhyggjuleysi og gáleysi, að hann geti eigi komizt hjá að ábyrgjast afleiðingarnar, og skal þess enn fremur getið hjer að lútandi, að það er ósannað, að aðaláfrýjandi hafi rekið gagnáfrýjanda á stað með skipið, því að orð þau, sem hermd eru eptir honum í þá átt, láta eigi frekara í ljósi, en ósk hans um að skipið yrði flutt sem fyrst; það var og, eptir skýrslum málsins, gagnáfrýjanda innanbandar og lagt á sjálfsvald, að fá mannafla og útbúning á skipið, eptir því sem þörf var á til flutningsins, en hann virðist, áður en hann lagði á stað með það, hafa álitid mannafla þann og útbúning, sem hann hafði, nægileg-

an til þess að koma því klakklaust inn í Eiðstjörn, og þar sem hann bæði var skipasmiður og sjómaður, en aðaláfrýjandi ekki, hafði aðaláfrýjandi ástæðu til þess að reida sig á hann, að hann eigi rasaði um ráð fram með flutning á skipinu. Yfirdómurinn verður því að vera samdóma undirdómaranum um það, að gagnáfrýjandi hafi við flutning á skipinu sýnt forsjáleysi og skort á ráðdeild svo mjög, að hann verði að ábyrgjast aðaláfrýjanda afleiðingarnar.

Aðaláfrýjandi hefur talið skipið Vonina 3000 kr. virði, er það týndist, og því til sönnunar getið þess, að honum um það leyti hafi af tilgreindum manni verið boðið þetta verð fyrir skipið. Gegn mótmælum gagnáfrýjanda virðist þó eigi rjett að ákveða skadabæturnar eptir því verði, sem maður þessi tjáist hafa ætlað að gefa fyrir skipið, *ef samningur um kaupin hefði komið á*, úr því að samningurinn eigi var á kominn, því að með þessu er eigi fengin sönnun fyrir verði skipsins, eins og það var, þar sem eigi var búið að fastá-
kveða um kaupin. Á hinn bóginn virðist mega ætla, að þeir menn sjeu til, er svo hafi verið kunnugir ástandi og útbúnaði skipsins, þegar gagnáfrýjandi lagði á stað með það frá Reykjavík inn í Eiðstjörn, að leggja megi undir mat þeirra, hvers virði skipið þá hafi verið. Yfirdómurinn álítur því rjett að dæma gagnáfrýjanda til að greiða aðaláfrýjanda sem skadabætur andvirði skipsins «Vonin», eins og verð skipsins var í september í fyrra, þegar gagnáfrýjandi lagði af stað með það, eptir mati 2 dómkvaddra, óvilhallra, skipasmíðafróðra manna, þó þannig, að virðingarupphæðin eigi fari fram úr 3000 kr., eptir kröfu aðaláfrýjanda. Þó verður að draga frá matsupphæðinni andvirði skipsleifanna, sem

virtar voru 80 kr., og má álíta, eptir þeim eiðfestu skýrslum, sem lagðar hafa verið fram fyrir yfirdóminn, að virðing þessi á leifunum sje fullhá, og að hún hefði eigi orðið hærri, þó hún hefði fram farið þegar 2—3 dögum eptir að strandið skeði. Eptir þessum úrslitum málsins og málavöxtum yfir höfuð er rjett að allur kostnaður bæði í aðalmálinu og í gagnsóknarmálinu fyrir báðum dómum falli niður.

Því dæmist rjett að vera:

Gagnáfrýjandi, timburmaður Ole J. Haldorsen, greiði aðaláfrýjanda, kaupmanni M. Johannessen, verð fyrir þilskipið «Vonin», metið af 2 dómkvöddum, óvilhöllum og kunnugum mönnum, eptir því sem skipið var í september í fyrra, þá er það var flutt af Reykjavíkurböfn, þó svo, að matsverðið fari eigi fram úr 3000 kr., og að fráðregnum framan umgetnum 80 kr.

Aðaláfrýjandi greiði gagnáfrýjanda 524 kr. 11 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags. Að öðru leyti vísast gagnkröfum gagnáfrýjanda frá dómi.

Málskostnaður í aðal- og gagnsökinni fyrir báðum dómum falli niður.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn hinn 7. októbermán.

Nr. 20 1889

Haraldur Ó. Briem o. fl.

gegn

Stefáni Guðmundssyni eða til vara
hreppsnefndinni í
Geithellnahreppi.

D ó m u r :

Vorið 1886 fór áfrýjandinn, Haraldur Ó. Briem, úr hreppsnefnd í Geithellnahreppi, en hann hafði verið oddviti, gjaldkeri og reikningshaldari hennar um nokkur undanfarin ár, og var hinn stefndi, verzlunarstjóri Stefán Guðmundsson, kosinn í nefndina í staðinu fyrir hann og jafnframt til að vera gjaldkeri hennar. Að öðru leyti sátu hinir sömu menn í nefndinni eptir sem áður. Hreppsnefndin virðist eigi hafa gjört reikningsskil fyrir fjárhag hreppsins, tekjum hans og gjöldum, fyrir hið undanfarandi fardagaár 18⁸⁵/₈₆ á rjettum tíma, og kærði því hinn stefndi, verzlunarstjóri Stefán Guðmundsson, «í umboði hreppsnefndarinnar», sem hann kallar það, Harald Ó. Briem, ásamt hinum 4 hreppsnefndarmönnum, er höfðu setið í nefndinni ásamt kærða og enn sátu í henni með kæranda, fyrir sáttanefnd Geithellna, með kæru útgefni 25. nóvbr. 1886, til þess að fá þá til að gjöra reikningsskil svo og skil fyrir innstæðufje og öðrum eignum hreppsins. Nú varð sáttum eigi á komið, og lætur þá Stefán Guðmundsson «fyrir hina núverandi hreppsnefnd Geithellnahrepps» stefna hinni fráförnu hreppsnefnd, með stefnu útgefni 8. júlí 1887, fyrir aukarjett Sudurmúlasýslu «til borgunar allir fyrir einn og einn fyrir alla og reikningsskila og málskostnaðarútláta», eins og stefnan

hljóðar. Affrýjandi hafði gjört fjárhagsreikning hreppsins fyrir fardagaárið 18⁸⁶/₈₆ hinn 15. desbr. 1886, og hafði hlutaðeigandi sýslumaður rannsakað hann og gjört athugasemdir við hann hinn 24. febr. 1887, og framhaldsathugasemdir 17. marz s. á. Samkvæmt þessum athugasemdum, og reikningum nokkrum, er fram voru lagðir, um viðskipti þriggja þurfamanna við breppinn, krafðist hinn stefndi þess í áðurnefndri sök fyrir aukarjetti Suðurmúlasýslu, að áfrýjendurnir, Haraldur Ó. Briem og meðhreppsnefndarmenn hans, yrðu dæmdir til að greiða í hreppssjóð Geithellnahrepps 724 kr. 82 a., svo og málskostnað. Með aukarjettardómi Suðurmúlasýslu uppkveðnum 6. febr. 1888 voru áfrýjendurnir, Haraldur Ó. Briem og samhreppsnefndarmenn hans, Ásmundur Jónsson, Sigurður Björnsson, Jón Antoníusson og Gísli Sigurðsson dæmdir til að borga fátækra-sjóði Geithellnahrepps 584 kr. 26 a., og «allan af þessu máli löglega leiðandi kostnað». Þeir hafa nú, allir nema Ásmundur Jónsson, skotið málinu til yfirdómsins með stefnu útgefinni 15. marz þ. á., og gjört þær rjettarkröfur, að málinu verði vísað frá undirrjettinum eða dómurinn dæmdur ómerkur með eða án heimvísunar, eða að þeir, áfrýjendurnir, verði algjörlega sýknaðir, og að Stefán Guðmundsson eða til vara hreppsnefndin í Geithellnahreppi verði, hvernig sem úrslit málsins verða, dæmd til að greiða áfrýjendunum málskostnað eptir mati rjettarins. Hinir stefndu hafa á hinn bóginn krafizt þess, að málinu verði vísað frá yfirdómi, en til vara, að aukarjettardómurinn verði staðfestur og að áfrýjendurnir verði dæmdir til að greiða málskostnað með 120 kr. eða einhverri nægilegri upphæð.

Með því að álíta verður, eptir því sem fram er komið í málinu, að áfrýjunarstefnan hafi verið birt fyrir rjettum hlutaðeigendum, sem sje hreppsnefndarmönnum í Geithellnahreppi, þeim sem voru í síðastliðnum aprílmánudi, er eigi ástæða til að taka frávísunarkröfu hinna stefndu til greina.

Við málstilbúnaðinn í hjerði af hálfu hins stefnda eða hinna stefndu er þetta athugavert: 1. Stefán Guðmundsson hefur sem gjaldkeri og reikningshaldari hreppsnefndar Geithellnahrepps kært mál þetta fyrir sáttanefnd og síðan stefnt því fyrir aukarjett, án þess að sjeð verði, að hreppsnefndin hafi *ályktað* málshöfundunina eða gefið Stefáni umboð til hennar (sjá tilsk. um sveitastjórn 4. maí 1872 §§ 11, 13, 14, 20 og víðar). — 2. Kæran til sáttanefndarinnar hljóðar um «full reikningsskil», «fullnægjandi skilagrein», er hinum kærðu beri að inna af hendi; stefnan til aukarjettarins talar um dóm «til borgunar og reikningsskila». Það er eigi fyr en við aukarjettarhaldið hinn 25. ágústm. 1887, að hinn stefndi kemur fram með ákveðna fjárkröfu á hendur áfrýjendunum, enda er þessi fjárkrafa byggð á fjárhagsreikningi hreppsins fyrir árið 18⁸⁵/₈₆ og athugasemdum sýslumanns við reikninginn, er hvorttveggja var gjört eptir að sáttaumleitun fram fór í málinu. Þannig hafa fjárkröfur stefnda á hendur áfrýjendunum, sem eru aðalefni hins áfrýjada dóms, eigi komið fyrir sáttanefnd til meðferðar og málamiðlunar. — 3. Dómkratan í máli þessu er byggð á athugasemdum sýslumanns við jafnaðarreikning Geithellnahrepps 18⁸⁵/₈₆, eins og þegar var getið, en það verður eigi sjeð, að hreppsnefndin hafi sjálf rannsakað eða látið rannsaka þennan reikning samkvæmt 20. gr. í tilsk. um sveita-

stjórn 4. maí 1872, nje heldur, að hlutaðeigandi sýslunefnd hafi rannsakað og úrskurðað hann samkvæmt fyrirmælum sömu lagagreinar, eða að hún hafi gefið oddvita sínum umboð til að gjöra það.

Þessi málsatvik, sem hjer eru tilgreind, eru svo vaxin, að það verður að dæma hinn áfrýjaða aukarjettardóm ómerkan og vísa málinu frá hjeradsrjettinum. Eptir málavöxtum pykir rjett, að kostnaður sakarinnar í hjeradi og fyrir yfirdómi falli niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera ómerkur og vísast málinu frá hjeradsdóminum. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Mánudaginn hinn 11. nóvbrmán.

Nr. 36/1889

Andrjes Jónsson

gegn

Þórarni Guðmundssyni

fyrir hönd Thostrups verzlunar

Dómur:

Með dómi kveðnum upp í aukarjetti Norðurmúlasýslu 21. dag desbrmánadar f. á. var áfrýjandi þessa máls, Andrjes Jónsson, dæmdur til að greiða hinum stefnda, Þórarni Guðmundssyni fyrir hönd Thostrups verzlunar, 25 kr. 65 a. með 5⁰/₁₀ ársvöxtum frá sátta-kærudegi til borgunardags, og ennfremur 240 kr. með sömu vöxtum, nema hann vinni eið að því, að hann hvorki sjálfur hafi skrifað eða látið skrifa nafn sitt undir leigusamning frá 4. ágúst 1886 um leigu af ³/₄ hlutum húseignarinnar Borgarhóls með lóð. Svo var

honum og með dóminum gjört að skyldu að greiða málskostnað með 60 kr., ef hann eigi treysti sjer til að vinna eiðinn.

Þessum dómi hefur Andrjes Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu dagsettri 1. júní þ. á. og þar krafizt, að úrskurður sá, sem upp var kveðinn í hjeraði 15. desbr. 1888, og sem sjerstaklega hefur verið áfrýjað, með hverjum áfrýjanda var synjað um frest til andsvara í málinu, verði felldur úr gildi, en eptirfarandi meðferð málsins og hinn áfrýjaði aukarjettardómur ónýtt, principaliter án heimvísunar, subsidiært með heimvísun, þannig að málið sje fyrirtekið í þeirri mynd, er það hafði áður en úrskurðurinn var kveðinn upp og áfrýjanda veittur hæfilegur, að minnsta kosti 14 daga frestur til að svara, en til vara hefur hann krafizt að verða algjörlega sýknaður í málinu. Loks hefur hann, hvernig sem fer, krafizt málskostnaðar fyrir báðum dómum með 150 kr. eða einhverju nægilegu. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að undirrjettardómurinn verði staðfestur og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi með 50 kr. eða eptir mati rjettarins.

Mál þetta var fyrst tekið fyrir í hjeraði 30. nóv. f. á. Var þá málið tekið undir dóm með því áfrýjandi mætti ekki. Hinn 4. desbr. næst eptir var málið tekið upp aptur og áfrýjanda veittur viku frestur til andsvara. Að honum liðnum lagði hann fram vörn í málinu 11. s. m. og fjekk stefndi þá frest til 15. s. m. Þann dag lagði stefndi fram langt sóknarskjal; áfrýjandi beiddi um einhvern frest til andsvara, en með úrskurði kveðnum upp sama dag var honum synjað um frest.

Í 12. gr. tilsk. 15. ágústmán. 1832 er hjeraðsdóm-

urum boðið annarsvegar að gæta þess, að mál ekki sjeu tekin ófyrirsynju upp til dóms, og hins vegar, að málið ekki dragist ótilhlýðilega, og eiga þeir ekki að veita frest, ef það er alveg ljóst, að málið ekki getur orðið betur skýrt.

Í þessu máli virðist það nú ekki að vera alveg ljóst, að áfrýjandi ekki hefði getað skýrt málið betur, ef hann hefði fengið hinn umbeðna frest, og verður því ekki hjá komið, að dæma hinn áfrýjaða úrskurð ógildan og þá líka að dæma dóminn og alla meðferð málsins, frá því að úrskurðurinn frá 15. desbr. 1888 var uppkveðinn, ómerkt, og að vísa málinu heim aptur og skylda dómarrann til þess að fyrirtaka það aptur eins og því var komið 15. des. f. á., áður en úrskurðurinn var upp kveðinn. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hjéraðsdómaranum ber að taka mál þetta fyrir aptur, og koma því í það horf, er það var 15. des. f. á., áður en áfrýjanda var neitað um frest í málinu, og veita honum hæfilegan frest til andsvara. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 48/1889.

Hannes Hafstein
fyrir hönd Alex. Mc. Glashan & Son
gegn

Jóhönnu Kr. Bjarnason.

D ó m u r :

Þegar dánar- og fjelagsbúi hinnar stefndu, ekkju-

frúar Jóhönnu Kr. Bjarnason, og manns hennar látins, Hákonar kaupmanns Bjarnasonar frá Bildudal, var undir skiptum milli ekkjunnar og barna hennar árið 1887, og innköllun til skuldaheimtumanna hafði verið út gefin í búinu, lýsti áfrýjandinn, kand. jur. Hannes Hafstein, í búinu verzlunarskuld til handa umbjóðanda sínum, verzlunarhúsinu Alex. Mc. Glashan & Son í Granton, að upphæð 9265 kr. 20 a., er hann krafði sjer greiddar úr búinu. En með úrskurði skiptarjettarins í Reykjavík, er hafði búið til meðferðar, upp kveðnum 21. júlí f. á., eptir að innköllunarfresturinn til skuldaheimtumanna var út runninn, var svo álitid, að áfrýjandinn hefði eigi sýnt nægilegt umboð til að krefja dánarbúið um skuldina, »og bæri eptir því að álíta, að krafa þessi væri alls eigi fram komin á hendur búinu frá Alex. Mc. Glashan & Son», og var því úrskurðað svo, að krafa áfrýjandans um, að hin umrædda skuld yrði greidd úr búinu, yrði eigi tekin til greina.

Í janúar þ. á. höfðaði síðan áfrýjandinn mál gegn stefndu fyrir bæjarþingi Reykjavíkur út af hinni sömu verzlunarskuld, og krafðist þess, að hún yrði dæmd til að greiða sjer fyrir hönd umbjóðenda sinna alla skuldina 9265 kr. 20 a. eða til vara það af skuldinni, er komið hefði í hennar hlut að greiða, ef kröfunni hefði eigi verið vísað frá við skiptin á búi hennar og manns hennar með áðurnefndum skiptarjettarúrskurði. Var það mál dæmt á bæjarþinginu 16. maí þ. á. á þá leið, að stefnda var sýknuð af kröfu stefnandans, með því að hinni umstefndu skuld hefði eigi verið löglega lýst í tækan tíma eptir innköllun til skuldaheimtumanna í dánar- og fjelagsbúi hennar og manns hennar.

Nú hefur áfrýjandinn með stefnu dags. 16. ágúst

p. á. skotið þessum dómi til yfirjettarins og í sambandi þar við einnig fyrnefndum úrskurði skiptarjettarins í Reykjavík 21. júlí f. á., og krafizt þess, að ummæli úrskurðarins, «að álíta beri, að hin umrædda krafa Alex. Mc. Glashan & Son í Granton sje alls eigi framkomin á hendur fjelagsbúi Jóhönnu Bjarnason og manns hennar sáluga», sje úr gildi felld, að því er snertir hina stefndu, og hvorki þau nje paraðlútandi álit eða ákvæði skiptarjettarins verði látið ráða neinu um úrslit þessa máls, að hin stefnda verði dæmd til að greiða Alex Mc. Glashan & Son principaliter 9265 kr. 20 a., subsidiært 6176 kr. 80 a., hvorttveggja með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, og að stefnda verði dæmd til að greiða sjer málskostnað fyrir báðum rjettum eptir mati yfirdómsins. Hin stefnda hefur mótmælt kröfum þessum, en krafizt þess, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og sjer tildæmdur hæfilegur málskostnaður hjá mótpartinum.

Yfirdómurinn verður nú að álíta, að aðferð sú, er áfrýjandinn hefur viljað við hafa í máli þessu, að áfrýja í einu til yfirdómsins áðurnefndum skiptarjettarúrskurði og bæjarþingsdómi, eigi ekki við lög að styðjast og verði að teljast ólögleg málasmsteypa, og þar sem kröfur áfrýjandans eru eigi svo orðaðar, að hægt sje að vísa málinu að eins frá að nokkrum hluta, en leggja dóm á hinn hluta málsins, þá verður ex officio að vísa málinu í heild sinni frá yfirdómi. Eptir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefndu í kost og tæring 10 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdómi. Áfrýjandinn,

kand.juris Hannes Hafstein, greiði stefndu, ekkjufrú Jóhönnu Kr. Bjarnason, 10—tíu—krónur í kost og tæring.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 25. nóvembermán.

Nr. 40/1889

Ingibjörg Grímsdóttir

gegn

uppbóðs- og skiptaráðandanum í
Reykjavík fyrir hönd protabús
Gunnlaugs Stefánssonar.

D ó m u r :

Hinn 27. okt. f. á. var að ráðstöfun skiptarjettarins í Reykjavík, sem hafði til meðferðar protabú Gunnlaugs kaupmanns Stefánssonar, haldið 2. uppbóð á húseigninni nr. 3 í Þingholtsstræti í Reykjavík, er nefnt protabú taldi sína eign, en á þessu uppbóði mætti áfrýjandinn, ekkjan Ingibjörg Grímsdóttir í Reykjavík, og mótmælti sölu á hálfri húseigninni, sem hún kvað sig rjettan eiganda að samkvæmt samningi 20. nóv. 1886, milli hennar og hins gjaldþrota, Gunnlaugs kaupmanns Stefánssonar. Um þessi mótmæli var síðan á 3. uppbóðinu á húseigninni, 10. nóv. f. á., kveðinn upp úrskurður fyrir uppbóðsrjetti Reykjavíkur svo hljóðandi, að mótmæli áfrýjandans bæri eigi að taka til greina; en þeim úrskurði hefur áfrýjandinn skotið til yfirdómsins og gjört þar þær rjettarkröfur, að mótmæli hennar fyrir uppbóðsrjetti Reykjavíkur 27. okt. f. á., gegn sölu hins umpráttada húshelmings, verði að öllu leyti tekin

til greina, og *til vara* að húshelmingurinn verði því að eins seldur, að protabúið borgi henni út að fullu þá upphæð, er hún hafi þegar greitt fyrir hann, eða *til þrauta-vara*. að henni verði við söluna geymdur rjettur til æfilangrar leigulausrar íbúðar í húshelmingnum. Hvernig sem úrslit málsins verði, hefur hún auk þess krafizt málskostnaðar hjá stefnda eptir mati rjettarins. Stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að hinn áfrýjandi úrskurður verði staðfestur og áfrýjandi skylduð til að greiða sjer málskostnað eptir rjettarins mati.

Áfrýjandi hefur sjer í lagi byggt kröfur sínar hjer fyrir rjettinum á fyrnefndum samningi, dags. 20. nóv. 1886, milli hennar og páverandi kaupmanns Gunnlaugs Stefánssonar, sem nú er farinn til Ameríku en bú hans tekið til meðferðar sem protabú. Í samningi þessum er svo til orða tekið, að semjendur, áfrýjandi og hinn nú gjaldproti Gunnlaugur Stefánsson, eigi hina umræddu húseign í sameiningu, sinn helming hvort, borgi því upp frá þeim degi kostnað og gjöld af húsinu að helmingi hvort, og njóti einnig til helminga leigu og annars ágóða af húsinu. Svo er ákveðið, hvernig húsum skuli skipt milli þeirra til afnota og viðhalds og síðan getið þess, að áfrýjandi hafi þegar greitt upp í sinn helming hússins 2400 kr. og hafi tekið að sjer 300 kr. skuld, er á húsinu hvíli, en auk þess eigi hún að borga sameignarmanni sínum 650 kr., 450 kr. þá þegar, en 200 kr. fyrir júnímánaðarlok næsta ár (1887). Þá stendur enn í samningnum, að «þegar áfrýjandi hafi greitt Gunnlaugi Stefánssyni fyrnefndar 650 kr., skuli hann með formlegu afsalsbrjefi afsala henni helming hússins, ef hún óskar, en annars skuli samningur þessi gilda sem eignarheimild fyrir

pau bæði». Í samningnum segir, að Gunnlaugur Stefánsson hafi byggt húsið (stækkað það) á sinn kostnað, og í hinni nú síðast tilfærðu klausu samningsins kemur hann beinlínis fram sem seljandi þess, og verður því eigi, gegn mótmælum stefnda, tekið tillit til þess, sem áfrýjandi hefur nú undir málinu meðfram viljað halda fram, að hún hafi keypt húsið í fyrstunni fyrir sína peninga og kostað stækkunina að helmingi, enda styðst það eigi við annað sem fram er komið í málinu. Úrslit máls þessa eru því komin undir því, hvort áfrýjandinn er orðin eigandi að hálfu hinu umrædda húsi samkvæmt samningnum 20. nóv. 1886, en til þess verður hún, sem ekki hefur neitt annað skjal svo sem afsalsbrjef að byggja á, að sanna, eptir því sem skilja verður hina síðast tilfærðu klausu samningsins, að hún hafi í tæka tíð eptir samningnum greitt af hendi hinar áskildu 650 kr., því þá að eins átti samningurinn að vera henni sem eignarheimildarskjal. En það er hvorttveggja, að áfrýjanda hefur eigi tekizt að sanna þetta, enda hefði það eigi verið einhlítt, þar sem samningurinn er óþinglesinn og gat því eigi, að áliti yfirdómsins, hvort sem var, verið bindandi fyrir protabúið sem eignarheimild samkvæmt gildandi lögum um þinglýsingar, tilsk. 24. apríl 1833 sbr. d. l. 5. 3. 28. og fl. og tilsk. 28. apríl 1841.

Það verður þannig að fallast á það, að uppboðsráðandi með hinum áfrýjaða úrskurði neitaði að taka til greina mótmæli áfrýjanda fyrir uppboðsrjettinum, og þar sem engin ástæða er til að taka fremur varakröfur áfrýjanda til greina en aðalkröfu hans, verður að sýkna stefnda af öllum kröfum áfrýjanda og staðfesta hinn

áfrýjaða uppboðsrjettarúrskurð. Í málskostnað virðist hæfa að áfrýjandi greiði stefnda 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði uppboðsrjettarúrskurður á að standa óraskaður. Áfrýjandi, ekkjan Ingibjörg Grímsdóttir, greiði stefnda, uppboðs- og skiptaráðanda Reykjavíkur, 30 krónur í málskostnað, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 35/1889

Presthólaprestakall

gegn

Ingimundi Rafnssyni,

eiganda jarðarinnar Brekku.

D ó m u r :

Í máli þessu, sem risið er út af ágreiningi um landamerki milli prestssetursins Presthóla og bændaeygnarinnar Brekku í Núpasveit í Þingeyjarsýslu og sem því hefur höfðað verið og dæmt sem landamerkjамál, hefur eigi verið fram lagður afstöðuppdráttur, en yfirdómurinn getur eigi án slíks uppdráttar áttað sig svo y malinu, að hann fái sjeð, hvort lögleysa er í dóminum að efni til, og verður því ex officio að ónýta hinn áfrýjaða merkjadóm samkvæmt 12. gr. landamerkjalaganna 17. marz 1882 og vísa málinu heim aptur, Páli málaflutningsmanni Briem sem skipuðum talsmanni áfrýjanda bera í málflutningslaun 25 kr., er greiðist af almannaþje; að öðru leyti fellur málskostnaður fyrir yfirdómi eptir atvikum niður.

Að því leyti málið hefur verið flutt með gjafsókn, vottast, að málsfærslan hefur verið lögnaet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði merkjadómur skal ómerkur vera, og vísast málinu heim aptur. Hinum skipaða talsmanni áfrýjanda, málaflutningsmanni Páli Briem, greiðist fyrir flutning hans á málinu 25 kr. af almannafje. Að öðru leyti á málskostnaður fyrir yfirdómi að falla niður.

Nr. 58/1889

Rjettvísín

gegn

Ólafi Þorsteinssyni.

Dómur:

Rannsókn máls þessa og meðferð af hendi undirdómarans, sýslumannsins í Eyjafjarðarsýslu og bæjarfógeta á Akureyri, hefur orðið mjög gölluð: 1. virðist engin tilraun hafa gjörð verið af dómaranum til að fá það upplýst, hvernig það atvikadist að hross ákærða fjekk meiðsl þau, er málið er höfðað út af, hvort nokkur hafi verið þar viðstaddur nema ákærði, hvort hann hafi verið allsgáður, o. s. frv.. — 2. vantar skýrslu um aldur ákærða og ástæður svo og fullnægjandi hegningarvottorð; — 3. hefur ákærða eigi samkvæmt tilsk. 24. janúar 1838, 15. gr., verið gefinn kostur á að fá sjer talsmann skipaðan; — 4. hefur undirdómarinn byggt dóm sinn á opnu brjefi 29. ágúst 1862, sem er úr lögum numið með 311. gr. hegningarlaganna, og í dóminn sjálfan, sem dæmir ákærða í sekt, vantar ákvæði um fullnægingarrest.

Sakir galla þeirra, er nú hafa greindir verið, verður eigi hjá því komizt að dæma hinn áfrýjaða aukarjettardóm ómerkan og vísa málinu heim aptur til ýtarlegri rannsóknar og löglegri meðferðar, sem virðist eiga að fara fram á kostnað undirdómarans.

Því dæmist rjett að vera:

Hjéraðsdómurinn í máli þessu á ómerkur að vera og vísast málinu heim aptur til ýtarlegri rannsóknar og löglegri meðferðar á kostnað undirdómarans, Stefáns sýslumanns og bæjarfógeta Thorarensens.

Mánudaginn 9. desembermán.

Nr. 60/1889

Hið opinbera

gegn

Sigtryggi Þorgrímssyni

D ó m u r :

Í máli þessu, sem höfðað er gegn hinum kærða fyrir lögreglurjetti Akureyrarkaupstaðar með stefnu út gefinni 7. ágústm. þ. á., mætti hinn kærði ekki fyrir lögreglurjettinum hinn 12. s. m., þegar málið var tekið fyrir þar, og enginn mætti þar fyrir hans hönd með umboði frá honum, því að eigi verður sjæð, að Björn sá Jónsson, er þá kom fram í rjettinum, hafi haft nokkra heimild til að mæta þar fyrir kærða. Þar sem nú stefnan til lögreglurjettarins eigi var birt fyrir hinum kærða sjálfum nje neinum heimilismanni hans — en Árni Pjetursson sá, sem stefnan var birt fyrir, var ekki heimilismaður hans, — þá verður ex officio að ónýta

lögreglurjettardóminn. Málskostnaður verður að greiðast af almannafje, þar með talin málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur að öðru leyti verið vítalaus og málsfærslan við yfirdóminn hefur verið lögsmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Lögreglurjettardómurinn á að vera ómerkur. Málflutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors, greiðist úr opinberum sjóði.

Nr. 53/1889

Júlíus Havsteen

gegn

Þorleifi Jónssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkur af formanni amtsráðsins í Norður- og Austuramtinu, amtmanni Júlíusi Havsteen, eptir boði landshöfðingjans, gegn ritstjóra Þjóðólfs Þorleifi Jónssyni út af meiðandi ummælum í grein nokkurri í 51. tölubl. 40. árg. Þjóðólfs, út komnu 5. nóv. 1888, með fyrirsögn: «Amtsráðið fyrir norðan». Var það dæmt í bæjarþinginu 23. maí þ. á., með þeim úrslitum, að hin sjerstaklega átöldu orð í nefndri blaðagrein og greinin í heild sinni, að því leyti hún er meiðandi og móðgandi fyrir sækjandann, var dæmt dautt og ómerkt, og Þorleifur ritstjóri Jónsson sektaður um 80 kr. til landssjóðs, og yrði

sektin ekki greidd í ákveðinn tíma skyldi hann sæta 24 daga einföldu fangelsi. Svo var honum og gjört að greiða allan málskostnað, einsog málið, sem sótt var með gjafsókn, ekki hefði verið gjafsóknarmál, og þar á meðal 10 kr. í málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns sækjanda, kand. juris Hannesar Hafsteins.

Þessum dómi hefur amtmaður Júlíus Havsteen stefnt fyrir yfirdóminn til staðfestingar, og til þess fengið gjafsókn og sjer skipaðan talsmann. Að hann stefndi til staðfestingar kom af því, að honum þótti stefnufrestur sá óhæfilega langur, með hverjum hinn stefndi hafði áfrýjað málinu; en Þorleifur Jónsson hefur undir rekstri málsins gagnáfrýjað því. Rjettarkrafa aðaláfrýjanda fyrir landsyfirdóminum er, að hinn áfrýjandi dómur verði staðfestur og gagnáfrýjandi dæmdur til að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað eins og málið væri eigi sótt með gjafsókn, þar með talin hæfileg málflutningslaun til hins skipaða talsmanns, en gagnsökinni heimtar hann frávísað. Á hinn bóginn hefur gagnáfrýjandi krafizt, að hann verði dæmdur sýkn af kærum og kröfum aðaláfrýjanda og honum dæmdur nægilegur málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi. Loks hefur hann krafizt, að talsmaður aðaláfrýjanda verði sektaður fyrir meiðyrði um gagnáfrýjanda fyrir undirrjetti og meiðyrði hans dæmd dauð og ómerk.

Þar sem aðaláfrýjandi hefur krafizt, að gagnsökinni verði vísað frá dómi, fyrir þá sök að gagnáfrýjandi hafi ekki lagt fram undirrjettardómsgjörðirnar í málinu, þá virðist verða að taka þessa frávísunarkröfu til greina, því að gagnáfrýjanda getur eigi verið heimilt að nota dómsgjörðir aðaláfrýjanda, þrátt fyrir bein

mótmæli hans, til þess að koma fram gagnáfrýjun sinni. En af þessu leiðir aptur, að það verður, eptir kröfu aðaláfrýjanda, að staðfesta bæjarþingsdóminn í öllum at-riðum hans.

Það er eigi nægileg ástæða til þess að taka til greina kröfu gagnáfrýjanda um, að hinn skipaði talsmaður sækjandans fyrir bæjarþingsrjettinum verði sektaður fyrir nokkur ummæli í sóknarskjali hans fyrir tjeðum rjetti. Eptir þessum úrslitum málsins er rjett að hinn stefndi greiði allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað fyrir yfirdómi, eins og málið eigi hefði verið sótt með gjafsókn, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða málsfærslumanns áfrýjandans, 15 krónur.

Að því leyti málið hefur verið rekið með gjafsókn, hefur sókn í því verið lögleg bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera óraskaður. Hinn stefndi, Þorleifur ritstjóri Jónsson, greiði allan af málinu fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, eins og það eigi hefði verið gjafsóknarmál, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfirdómi, landshöfðingjaritara Hannesar Hafsteins, 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 16. desembermán.

Nr. 45/1889.

Þórður Pálsson

gegn

Jóni Sveinbjarnarsyni.

D ó m u r :

Mál þetta var í hjeraði höfðað af stefnda, bóndanum Jóni Sveinbjarnarsyni á Litlu-Háeyri, gegn áfrýjandanum, Þórði bónda Pálssyni í Brattsholti, til skaðabóta og sekta fyrir það, að hann hafi látið slá og yrkja vorið og sumarið 1888 landsstykki nokkurt, svonefnda Tóptadæl, er stefndi telur að liggi undir eignarjörð sína Tóptir, og var málið dæmt í aukarjetti Árnassýslu 23. febr. p. á. þannig, að áfrýjandinn skyldi greiða stefnda fyrir yrkingu á nefndu landsstykki frá 20. júní 1888 skaðabætur eptir óvilhallra manna mati, þó eigi meiri en 300 kr. Svo skyldi hann greiða sekt í landssjóð «fyrir ofríki» 30 kr., er afplánast skyldu, ef til kæmi, með 13 daga einföldu fangelsi, sakir þess að hann hefði notað eða yrkt landsstykkið eptir að þrætan milli hans og stefnda um eignarrjettinn að því var lögð í gjörð, en málskostnaður skyldi falla niður. Þessum dómi og tveim úrskurðum, er upp hafa verið kveðnir meðan á málinu stóð, 15. okt. f. á., og 23. febr. p. á., hefur áfrýjandinn síðan skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 1. ágúst p. á., og krafist þess, að nefndir úrskurðir verði felldir úr gildi og eptirfarandi meðferð málsins ómerkt, eða til vara, að dómurinn og öll meðferð málsins verði ómerkt og málinu vísað frá undirrjettinum, en til ítrasta vara, að áfrýjandi verði algjörlega sýkn dæmdur í málinu, og hvernig sem fer krefst hann enn, að umboðsmaður stefnda fyrir undirrjetti verði sektaður

fyrir nokkur tilgreind ummæli um áfrýjanda og ummælin mortificeruð, og að stefndi verði dæmdur til að borga allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirrjetti með 350 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Hinn stefndi, sem hefur gagnáfrýjað málinu, hefur aptur á móti krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, með þeirri breytingu, að áfrýjandi verði dæmdur í málskostnað fyrir undirrjetti, svo og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, 120 kr. eða eitthvað nægilegt..

Áfrýjandi hefur mótmælt því, að tekið verði tillit til gagnáfrýjunarstefnu stefnda, þar sem hann hafi eigi lagt fram af sinni hálfu dómsgjörðir málsins, og verður yfirdómurinn að taka til greina mótmæli þessi og vísa gagnsóknarmálinu frá.

Hvað hina áfrýjuðu úrskurði snertir, þá er hinn fyrri, dags. 15. okt. f. á., þess innihalds, að dómariinn neitar að taka til greina kröfu áfrýjandans um að hann víki sæti í rjettinum sökum þess, að umboðsmaður sækjandans fyrir undirrjettinum var trúlofaður dóttur dómars, og verður yfirdómurinn að fallast á, að það hafi eigi verið skylda dómars að víkja sæti sitt í rjettinum fyrir greint atvik, eitt út af fyrir sig. Hinn úrskurðurinn, dags. 23. febr. þ. á., var útaf mótmælum áfrýjandans gegn því, að dómariinn dæmdi í málinu, þar sem lagt hefði verið fram í því vottorð útgefið af honum sem notarius publicus, og myndi dómariinn dæma um vitnisburð sjálfs sín, ef hann dæmdi málið. En yfirdómurinn verður einnig að álíta þennan úrskurð á rökum byggðan og að dómariinn hafi eigi þurft að víkja sæti í rjettinum þó slíkt vottorð, sem greint var, kæmi

fram, en það var gefið beint eptir embættiskjöllum dómarans.

Ómerkingarkrafa áfrýjandans á málinu öllu er á því byggð, að ágreiningur sje enn um það milli málsaðila, hvorum þeirra tilheyri hin umrædda landsspilda, svo kölluð Tóptadæl, og eigi því málið að útkljást í landamerkjadómi; en málið er höfðað af stefnda að eins til skaðabóta og sekta fyrir notkun landsins, en eigi til að fá útkljáðan ágreining um eignarrjettinn að landinu og hinn almenni dómstóll gat eigi álitizt óbær að dæma um það, hvort skilyrðin fyrir skaðabótaskyldu áfrýjanda gagnvart stefnda fyrir hina átöldu yrking væru fyrir hendi, einnig að því er snertir spurninguna um eignarrjett yfir landinu, og getur því yfirdómurinn eigi álitid, að málinu hefði átt að frávísa frá aukarjettinum, þar sem það var dæmt.

Omerkingarkröfur áfrýjanda verða þannig eigi til greina teknar að neinu leyti.

Þá kemur málefnið sjálft til skoðunar. Enda þótt álíta mætti sannað, að landsspildan «Tóptadæl», sem áfrýjanda er gefin að sök yrking á, hafi með gjörðardómi 7. júlí f. á. verið dæmd eign stefnda sem partur af eignarjörð hans «Tóptum» — en sú spurning kemur ekki til álita í þessu máli — þá hefur stefnda þó eigi tekizt gegn mótmælum áfrýjandans að sanna yrking landsins af hans hendi á því tímabili sem dómurinn hljóðar um, eða vorið og sumarið 1888 eptir 20. júní, þegar málið var lagt í gjörð. Og þó að nokkur vitni hafi borið það, að tengdasonur áfrýjandans og sonur hafi slegið í hinu umrædda landsstykki eða rist þar torf, þá er engin sönnun komin fram fyrir því, gegn skýlausri neitun áfrýjandans, að þeir hafi gjört það sem

menn hans eða eptir hans skipun, enda er tengdasonur hans sjálfstæður bóndi, er býr á jörð fyrir sig, og sonur áfrýjandans er í vitnaframburðinum nefndur búandi á Brattsholti, og er borið, að «hann og hjú hans» hafi slegið landsspilduna, sem kemur heim við skýrslu áfrýjanda um, að sonur hans hafi eigi verið hans hjú frá 14. maí f. á., og gagnvart þessu getur það eigi komið til greina, þótt hreppsskýrslur hafi eigi talið hann búandi á neinni jörð eða gjört honum tíund. Eins er um það, að þó að nokkrar líkur sjeu fengnar fyrir því, að kona áfrýjanda «hafi tekið upp mó í þrætulandinu», þá er það eigi fullsannað yfir höfuð, að hún hafi gjört það, og því síður, að það hafi verið á þeim tíma, sem hjer er um að ræða, eptir 20. júní f. á., enda alls óupplýst, en mótmælt skýlaust, að það hafi verið að fyrirlagi manns hennar.

Af þessum sökum verður að sýkna áfrýjandann algjörlega af kröfum og kærum stefnda í máli þessu hvað aðalefni þess snertir. Kröfu áfrýjanda um ómerking og sektir fyrir ósæmileg orðatiltæki um hann af hálfu umboðsmanns stefnda fyrir undirrettinum virðist eptir atvikum eigi ástæða til að taka til greina. Málskostnaður virðist eiga að falla niður fyrir báðum dómum.

Þar sem umboðsmaður hins stefnda fyrir yfirdómi, málaflutningsmaður Páll Briem, hefur komiðt svo að orði í varnarskjali sínu, dags. 4. nóv. þ. á., útaf sóknarskjali mótpartsins: «annað eins og þetta er líkara galti í óvitru dýri heldur en ræðu gáfaðs málfutningsmanns», verður ex officio að sekta hann fyrir ósæmilegan rithátt, og ákveðst sektin 30 krónur, helmingur til landssjóðs og helmingur til fátækra sjóðs Reykjavíkur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Þórður Pálsson, á af kærum og kröfum stefnda, Jóns Sveinbjarnarsonar, í þessu máli sýkn að vera. Málskostnaður falli niður. Yfirjettarmálflutningsmaður Páll Briem greiði sekt fyrir ósæmilegan rithátt, 15 krónur til landssjóðs og 15 kr. til fátækra sjóðs Reykjavíkur, er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 57/1889.

Hið opinbera
gegn
Finni Finnssyni.

D ó m u r :

Hinn kærði Finnur Finnsson hefur síðan 1. maí p. á. staðið fyrir veitingasölu í veitingahúsinu «Geysi» hjer í bænum sem verkstjóri eða þjónustumaður annars manns, Jóns Ívarssonar, samkvæmt samningi við hann, dags. 1. maí p. á., en Jón Ívarsson hefur amtsleyfi til vínveitinga, er var veitt honum 5. júlí 1887. Skömmu eptir að kærði tók við nefndri veitingaforstöðu var opinbert mál höfðað gegn honum og nefndum Jóni Ívarssyni fyrir heimildarlausar vínveitingar í «Geysi», því að það var álit ákærvaldsins, að Jón Ívarsson, sem hafði hætt að hafa sjálfur veitingarnar á hendi og gengið í þjónustu annars manns hjer í lögsagnarumdæmi bæjarins, hefði með þessu sleppt rjetti sínum til veitinganna samkvæmt áðurgreindu amtsleyfi og gæti eigi látið kærða reka þær fyrir sig í sínu nafni og á sína ábyrgð, og væri því vínveitingasala kærða Finns Finnssonar í «Geysi» fyrir

hans hönd heimildarlaus að lögum. Á þessa skoðun ákærvaldsins fjellst lögregludómarinn í Reykjavík, er dæmdi í málinu 6. júní þ. á., og var Jón Ívarsson, sem sá, er ábyrgðina bæri af veitingunum, dæmdur í sekt samkvæmt lögum um veitingu og sölu áfengra drykkja, 10. febr. 1888, 2. og 9. gr., fyrir heimildarlausar vínveitingar í «Geysi», en kærði var sýknaður sakir þess hann hefði að eins stundað veitingasöluna sem þjónustumaður Jóns Ívarssonar eða verkstjóri hans. Dómi þessum var síðan skotið til yfirdómsins eftir beiðni Jóns Ívarssonar, og urðu úrslitin þar með dómi 2. sept. þ. á., að Jón var sýknaður af kæru hins opinbera sökum þess, að veitingaleyfi hans áleizt vera enn í gildi, þó að hann hefði hætt sjálfur beinum afskiptum af veitingunum og falið öðrum forstöðu þeirra; en að því er kærða Finn Finnsson snerti, var dómnum eigi áfrýjað, og stendur hann því óhaggaður að því er hann áhrærir.

Þegar nefndur yfirrettardómur, 2. sept. þ. á., var genginn, ætlaði kærði, að sjer væri óhætt að byrja af nýju vínveitingar í «Geysi» sem forstöðumaður veitingahússins fyrir hönd Jóns Ívarssonar samkvæmt áðurgreindum samningi þeirra á milli, en hann hafði hætt við veitingarnar um hríð eftir boði bæjarfógetans, og tók hann því nú upp aptur vínveitingarnar í «Geysi» á nefndan hátt, og auglýsti að þær yrðu hafðar þar framvegis. Þá var af nýju höfðað opinbert mál gegn kærða eftir boði landshöfðingjans og honum gefið að sök, að hann hefði haldið veitingahús í «Geysi», án þess að hafa veitingaleyfi, og að hann hefði auglýst í blöðunum, að vínveitingar yrðu þar framvegis. Var mál þetta dæmt í lögreglurjetti Reykjavíkur 7. okt. þ. á. svo, að

kærði var sýknaður af kæru hins opinbera og málskostnaður skyldi greiðast af almannafje, og voru þau úrslit byggð á því, að áðurnefndur yfirjettardómur, 2. sept. p. á., hefði álitð veitingaleyfi Jóns Ívarssonar, er kærði stundaði veitingarnar fyrir, í fullu gildi, þó að hann ræki eigi veitingarnar sjálfur. Þessum dómi hefur síðan verið áfrýjað til yfirdómsins af hálfu hins opinbera.

Eins og sjest af því, sem nú hefur sagt verið, er hin síðargreinda málssókn gegn kærða, er í hjerði lyktaði með hinum áfrýjaða dómi, 7. okt. p. á., byggð að öllu leyti á sömu atvikum og hin fyrri málshöfðunin gegn kærða, er áðuráminnstur lögreglurjettardómur, 6. júní p. á., batt enda á, en engin breyting hefur orðið síðan á afstöðu kærða til veitinganna í «Geysi» og hann er þar eins og áður að eins þjónustumaður eða verkstjóri Jóns Ívarssonar og rekur veitingarnar fyrir hans hönd og á hans ábyrgð. En þar sem svo er ástatt, verður yfirdómurinn að álíta, að kærði eigi heimting á, að tekið verði tillit til sýknudóms þess yfir honum, er áður er genginn um þau sömu atvik, og ber því, eins og undirdómarinn hefur gjört, en raunar með öðrum ástæðum, að dæma hinn kærða sýknan af kærum og kröfum hins opinbera í þessu máli. Málskostnað fyrir báðum dómum ber að greiða af almannafje, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors.

Það er aðfinningarvert að eigi hafa verið lagðar fram í málinu fyrir lögreglurjettinum dómsgjörðirnar í hinu fyrra máli gegn kærða, er dæmt var 6. júní p. á. Að öðru leyti hefur rekstur málsins verið vítalaus og málsfærslan fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Kærði Finnur Finnsson á að vera sýkn af kæru hins opinbera í þessu máli. Málskostnaður í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málfutningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, yfirrettarmálaflutningsmannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors, greiðist af almannafje.

Hæstarjettardómar hæstarjettar-árið 1889-90.

Þriðjudaginn hinn 5. nóvembermán. 1889.

Nr. 187.

Halkier advókat

gegn

Jóni Ólafssyni

(verjandi Klubien),

sem er ákærður fyrir að hafa vaðið uppá
dómarann í rjettinum með meiðyrðum og
sakargiptum.

Aukarjettardómur Reykjavíkurkaupstaðar 10. jan-
úar 1889:

Hinn ákærði, Jón Ólafsson alpingismaður, á að greiða
150 króna sekt til landssjóðs, eða sæta einföldu fang-
elsi í 40 daga, ef sektin er eigi greidd í ákveðinn tíma.
Svo ber honum og að greiða allan af máli þessu lög-
lega leiðandi kostnað. — Dómi þessum ber að fullnægja
innan 15 daga frá löglegri birtingu hans; sæti ella að-
för að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 18. marz 1889:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskað-
ur, þó þannig, að refsing ákærða sje 100 kr. sekt, er
afplánist með 30 daga einföldu fangelsi. Hinn ákærði
greiði og áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin

málflutningslaun til hins skipaða sækjanda fyrir yfir-
dómi, málaflutningsmanns Páls Briem, 10 kr. Dómi
þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu
hans undir aðför að lögum.

Dó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Samkvæmt ástæðum þeim, sem tilgreindar eru í hinum áfrýjaða dómi, ber að staðfesta hann, en þó þannig, að vararefsingin verði 20 daga einfalt fangelsi.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfrrjettarins á að vera óraskaður, þó svo, að ákærði sæti einföldu fangelsi í tuttugu daga, ef sektin eigi er að fullu greidd innan 4 vikna frá birtingu hæstarjettardóms þessa. Í málsfærslulaun fyrir hæstarjetti greiðir ákærði advókötunum Halkier og Klubien 30 krónur hvorum.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar
hjer að framan á bls. 464 – 467.

Fimmtudaginn hinn 7. nóvembermán. 1889.

Nr. 241 Asmussen hæstarjettarmálaflutningsmaður
 gegn

Birni Þorlákssyni (verjandi Nellemann),
sem ákærður er fyrir brot gegn 113. gr.
hinna íslenzku hegningarlaga, 2. máls-
grein, eða analogíu þeirrar greinar.

Aukarjettardómur Norðurmúlasýslu 22. maí 1888:

Hinn ákærði, Björn prestur Þorláksson, á að greiða 100 króna sekt til landssjóðsins, eða, ef öll sektin ekki

er borguð í ákveðinn tíma, sæta 30 daga einföldu fangelsi. Fyrir ósæmilegan rithátt greiði hinn ákærði 20 króna sekt, er renni að helmingi í fátækra sjóð Seyðisfjarðarhrepps, en að helmingi í landssjóð; svo greiði hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað. — Ídæmd útlát ber að greiða innan 15 daga frá löglegri birtingu dóms þessa og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 17. desbr. 1888:

Hinn ákærði, Björn prestur Þorláksson, á að vera sýkn af ákærum rjettvísinnar í þessu máli, en fyrir ósæmilegan rithátt ber honum að greiða 10 kr. til fátækra sjóðs Seyðisfjarðarhrepps og 10 kr. til landssjóðs. — Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Briem og Guðlaugs Guðmundssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje. — Hin ídæmda sekt greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Að vísu verður að álíta, að lögboðnir sáttafundir eigi að teljast meðal samkoma þeirra um opinber mál-efni, sem nefndar eru í 113. gr. hinna íslensku hegningarlaga, en með hinum framkomnu skýrslum verður það eigi álitid nægilega sannað, að ákærði hafi við tækifæri það, er ræðir um í hinum áfrýjaða dómi, hegðað sjer svo, að refsingarvert sje eptir síðari kafla nefndrar lagagreinar. Það ber því að sýkna hann af ákæru sóknarans, þó svo, að hann, eptir atvikum, skal skyldur til að greiða kostnað málsins. — Að því er snertir

sektir þær, er ákærði var í dæmdur fyrir ósæmilegan rithátt, ber að staðfesta dóminn.

Því dæmist rjett að vera:

Presturinn Björn Þorláksson á að vera sýkn af ákæru sóknarans í máli þessu. Að því er snertir sektir þær, er hann hefur verið í dæmdur fyrir ósæmilegan rithátt, skal landsyfirrjettardóminum óraskað. Hinum ákærða ber að greiða kostnað málsins, þar með talin málsfærslulaun þau, er ákveðin eru í greindum dómi, og málsfærslulaun fyrir hæstarjetti, til hæstarjettarmálfærslumanns Asmussens og Nellemanns advókats, 30 krónur til hvors.

Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar hjer að framan á bls. 413—416.

Fimmtudaginn hinn 19. nóvembermán. 1889.

Nr. 190.

Hæstarjettarmálaflutningsmaður

Hansen

gegn

Jóni Erlendssyni

(verjandi Hindenburg),

sem ákærður er fyrir rán.

Aukarjettardómur Árnessýslu 12. júní 1888:

Hinn ákærði, Jón Erlendsson, á fyrir ákæru hins opinbera í þessu máli sýkn að vera. Málskostnaður greiðist af almannafje.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 17. desbr. 1888:

Hinn ákærði, Jón Erlendsson, á að vera sýkn fyrir

ákæru rjettvísinnar í máli þessu. Kostnaður sakarinnar fyrir báðum dómum greiðist af almannaþje, þar með talin málflytningslaun til sækjanda og verjanda fyrir yfirdómi, málsfærslumannanna Guðlaugs Guðmundssonar og Páls Briem, 10 kr. til hvors þeirra.

D ó m u r h æ s t a r j e t t a r :

Jafnframt því að fallizt er á það í öllu verulegu, hvernig málsatvikunum er lýst í hinum áfrýjaða dómi skal það tekið fram, að með því að eigi þykir fært að hrinda framburði ákærða um, að hann áleit sig eiganda að skjóttu hryssunni, sem dómurinn getur um, þegar hann tók hana, og að hann áleit úttekt þá marklausa, er fram hafði farið hjá honum, ber að sýkna hann af ákæru sóknarans, en þó svo, að hann eptir atvikum skal skyldur að greiða kostnað málsins.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

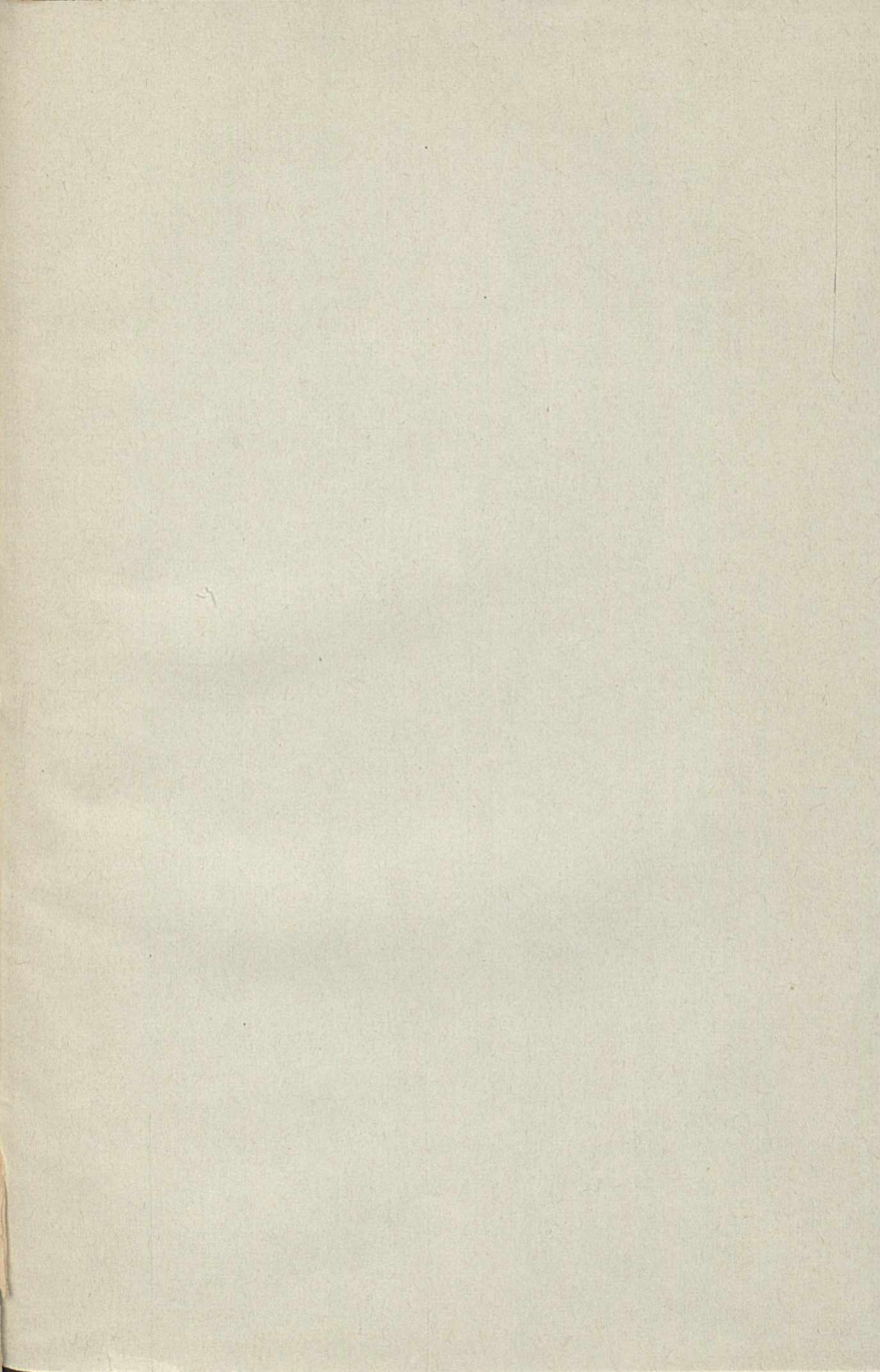
Jón Erlendsson á fyrir ákæru sóknarans í þessu máli sýkn að vera, þó svo, að hann greiðir kostnað málsins, þar með talin málsfærslulaun þau, er ákveðin eru í landsyfirrjettardóminum, og málsfærslulaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálsfærslumanns Hansens og Hindenburgs advókats, 40 krónur til hvors.

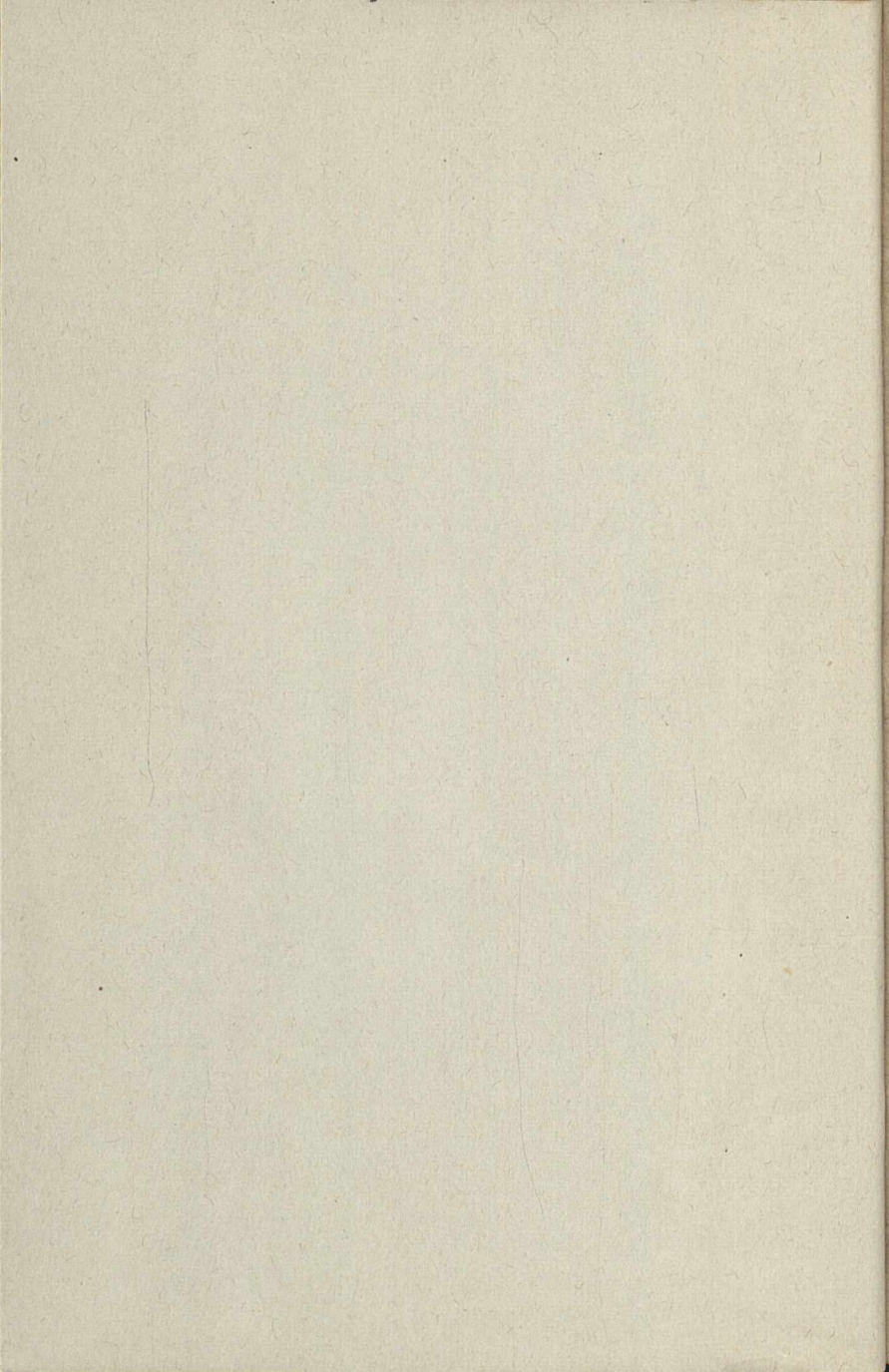
Ástæður landsyfirrjettardómsins eru prentaðar hjer að framan á bls. 416—420.

Prentvillur

í dómasafninu 1886—1889.

- Bls. 1. lína 10. á eptir „talsmaður,, komi: af hendi.
— 3. — 25. „hafa“ les: hafi.
— 4. — 14. á eptir „9 sinnum“ komi: á næturþeli.
— 8. — 23. á „eptir sáttakærudegi“ komi: svo og málskostn-
að hinum stefnda að skaðlausu.
— 9. — 24. á eptir „40 krónur“ komi: Ekki virðist ástæða til
að sekta áfrýjanda fyrir ástæðulausa málsýfingu.
— 16. — 23. „1882“ les: 1883.
— 21. — 25. „áfrýjandi“ les: aðaláfrýjandi.
— 27. — 15. „úrskurðast“ les: dæmist rjett að vera.
— „ — 16. „vera að“ les: að vera.
— 116. — 18. „I“ falli burt.
— 254. — 2. „Jónssonar“ les: Jónassens.
— 304. — 2. „framselu“ les: framselur.
— 332. — 30. „álití slíkt“ les: álitist lík.
— 403. — 11. á eptir „júnímán.“ komi: í.
— 408. — 31. „á“ les: í.
— 415. — 5. á eptir „Analogi“ komi: hennar.
-

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100728282-7

3.

